47135

A

DESCRIPTIVE CATALOGUE

OF

Manuscripts in Mithila

BY

Vidyāmbhodadhi
KASHIPRASAD JAYASWAL
M. A. (Oxon.)

Vidyābhūṣaṇa
ANANTAPRASAD ŚĀSTRĪ
Ph. D. (Oxon.)

VOLUME I

SMṚTI MANUSCRIPTS

PRINTED AT THE KHADGAVILAS PRESS, BANKIPORE
PUBLISHED BY THE BIHAR AND ORISSA RESEARCH SOCIETY, PATNA

PATNA
1927

CONTENTS

To

OUR ESTEEMED FRIEND

Mahāmahopādhyāya Dr. Haraprasad Shāstrī, C. I. E.,

for his life-long devotion to

Manuscript Literature

this volume

is respectfully

dedicated.

INTRODUCTION.

The search for Sanskrit and Prakrit Mss. in Bihar and Orissa was instituted in 1918 by Government under Sir Edward Gait, the then Governor of the Province and also the President of the Bihar and Orissa Research Society. We had in view the possible recovery, from Bihar and Orissa, of lost Prakrit originals, e. g. Guṇāḍhya's *Bṛhatkathā*. That hope has not yet been realised. But during the search for the last nine years, several important Mss. have been brought to light. One of these in the form of a *Jayapatra* recording legal procedure and judgment in a Maithila court (Jayaswal, *J. B. O. R. S.* 1924. pp. 47-8) arrested attention, and provoked discussion by Indianists (Jolly, *J. B. O. R. S.*, 1920, pp. 246) An old copy of the Karṇa Parvam of the Mahābhārata dated La. Samvat 327 = 20th August 1447 A. C. (Jayaswal, J. B. O. R. S., X, 47) has been acquired for the Society, and was asked and given on loan to the Bhandarkar Research Institute at Poona for their edition of the Mahābhārata. Besides, the search succeeded in tracing a number of Mss. not described in any descriptive catalogue before. A text on Hindu Politics, written after the fashion of law-digests, by the Maithila lawyer Chaṇḍeśvara brought to light by the Search was printed and published in the Journal of the Society (Jayaswal, J. B. O. R. S, 1923). The first nine years' search in Bihar has been devoted to Mithilā, one of the most ancient and continuous centres of Sanskrit learning, and in Orissa to the district of Puri, where the perennial source of Sanskrit culture has never failed. Only recently, since last year, the scene of the search has been shifted to Bhagalpur and Jaipur.

Initiation of the search

As embodying the results of the first decade of the search, the Mithilā Mss. have been arranged for publication under the following heads :—

Vol.	I.	Smṛti	Manuscripts
Vol.	II.	Veda	"
Vol.	III.	Vyākaraṇa	"
Vol.	IV.	Kāvya	"
Vol.	V.	Philosophy	"
Vol.	VI.	Tantra	"

Vol. VII. Jyotiṣa Manuscripts
Vol. VIII. Purāṇa „
Vol. IX. History and Geography „
Vol. X. Buddhist and Jaina „
Vol. XI. Miscellaneous „

The Hon'ble Sir Rameshwar Singh, Mahārājādhirāja of Darbhanga, whose family founded by Maheśa Ṭhakkura has presided over the cultural and secular life of Mithilā for over three centuries,[1] and whose ancestors are noted in many a Ms. (cf. Nos. 295—*Mithileśacaritam* by Ratnapāṇi.—256, 183B., 114, etc.) has fittingly offered to bear the entire cost of printing out the catalogues. The present volume on Smṛti is the first of the series and is printed with the generous donation of the Mahārājādhirāja placed with the Society.

SMṚTI MANUSCRIPTS.

Smṛti deals with ancient Hindu sacerdotal law on the basis of remembered authority as recorded by old sages. Its anterior stage lies in Śruti or distant tradition no longer remembered directly, hence transmitted as revealed. Śruti emphasises the sacrificial, Smṛti, the social and domestic, regulations. Both Śrauta and Smārta rites are traceable to the second or Kalpa *aṅga* of the six Vedāṅgas belonging to each school or Śākhā of the Vedas. Āpastamba, Baudhāyana, Hiraṇyakeśin, Āśvalāyana and Kātyāyana Kalpas are available in their entirety, Bharadvāja, Maśaka, Gautama, Vasiṣṭha etc —partially. These Kalpas connect the Śrauta rites with the Brāhmaṇas a part of the Vedic literature: their Smārta offshoots approach the post-Vedic classical epoch and later. Hence the popular idea of each Dharmaśāstra being based on a preceding Dharmasūtra. The Mānava Dharmaśāstra as compiled by Sumati Bhārgava seems to be an exception. The rest of the known early Dharmaśāstras are commonly attributed to some basic Sūtra. Thus Smṛti occupies a complementary position to Śruti.

Smṛti Literature

In case of conflict the Śruti prevailed. Medieval and modern interpreters, however deny any such conflict and reconcile Smṛti with Śruti.

This Sūtra-Śāstra Smṛti period begins about the time of Yāska who evidently knows their doctrine. Bühler in placing it

---

[1] 'नवग्रह वेद वसुंधरा शकमै अकबरशाह।
पण्डित सुबुध महेश को, किन्हे मिथिला नाह।' —Shyam Narayan Singh, *History of Tirhut*, p. 218.

at 1000 B. C. has gone a little too high. The Mānava Dharmaśāstra—the most important of the principal Smṛti works—was compiled about the 2nd cen. B.C. under the Brāhmaṇa empire of the Śuṅgas (Jayaswal, Tagore Lectures on Manu and Yājñavalkya I-II). The following are the approximate chronological strata: (a) Sūtras c. 700 B.C.—2nd cen. B.C.; (b) Śāstras (generally in Anuṣṭubh metre), c. 2nd cen. B. C.—700 A.C.; (c) commentaries on (a) & (b), c. 5th cen. A.C.—10th cen. A.C.; (d) semi digests commentaries c. 8th cen. A. C.—15th cen. A. C.; (e) Nibandhas or digests, c. 11th cen. A. C.—20th cen. A. C.

. The Smṛti literature owes its compilation in the 2nd cen. B. C. and its codification in the 11th cen. A. C. to two distinct political crises in the history of India. At each of these threatened cataclysms, the Brāhmaṇa saved India from losing her entity. In the second century B. C, the footfalls of the Yavanas, the hordes of Demetrios "the conqueror of India" were distinctly audible even to the east of Mathurā. The effete relic of the Mauryas, the प्रतिज्ञादुर्बल Bṛhadratha looked on. India's *Dharma* was in danger. Puṣyamitra Śuṅga withdrew his allegiance to the throne, uprooted its unworthy occupant, drove out the Mlechchhas and re-established *Dharma*. As a curative against current infiltration and a preventive against further disintegration, a re-assertion of the domestic, social, political and economic relations from a purely Indian point of view became a necessity. The national epics, the Mahābhārata and the Rāmāyaṇa, and the Purāṇas were re-written or re-edited. Above all the Mānava Dharmaśāstra gave an abiding form to Indian sociology, broadbased on the cultural guidance of the Brāhmaṇa—सर्वस्याधिपति र्हि सः।

Another crisis approached in a more menacing form with the advent of the Muhammadans into India in the 11th century. Little by little, the Hindus lost their political independence. The strain on the cohesion of the Hindu Society was fast reaching the breaking point. Once more the Brāhmaṇa essayed. He reinforced the tottering edifice as far as possible. Having lost control of politics and economics (which even in days of the separate Arthaśāstras and Vārtā were within his purview) he confined himself to social and domestic life. He wrote digests and codified the laws, regulations and rules of conduct in the various walks of life. Their intrinsic merit and innate strength in spite of age-old aberrations, and above all, their judicious application in harmonising an apparently uncompromising rigidity with an evergrowing adaptability to

the times (as witnessed by the uninterrupted series of commentaries) have enabled these Smṛti works to preserve the individuality of the Hindu Society and make it minister to a large mass of civilised humanity. The undoubted claim of Hindu civilisation that it is eternal, it lives, it continues to serve society, is nowhere better exemplified than in her Smṛti literature.

Smṛti Mss.

The present volume does not contain an exhaustive list of all Smṛti works. The search was instituted to discover rare Mss. Only unpublished or little-known Mss. have been recorded. Published or well-known Mss. have been noticed if there is any striking variation or other particular point of interest. A feature of the present collection is the reference to previous notice in any published catalogue so far. It will enable readers to verify different versions and see at a glance Mss. which have never been noticed before but are described here for the first time.

Mithilā Version

Apart from other points of importance the Mithilā Mss. show a decidedly individual version of texts. This point has been brought to notice in the introduction to the *Rājanīti-Ratnākara* published in J.B.O.R.S., Vol X). Mithilā being one of the chief centres of Hindu learning, it is not surprising to find an individual tradition of the texts.

Date of Mss.

While the dates of the authors range from 500-350 B. C., e. g. Gautāma, No. 112, p. 109, to the beginning of the twentieth century A. C., e. g. Viśvanāth Jhā who wrote the *Pākhaṇḍamatamardana* in the life-time of Lakṣmīśvara Singh, the late Mahārāja of Darbhanga, No. 256, p. 277, the dates of the Mss. are hardly older than the 15th century. Amongst the dated Mss. the earliest is the *Viṣṇupurāṇa* cited in No. 145, p. 146, of 1464 A. C. *Kṛtyachintāmaṇi* of Śivarāma, No. 72, p. 64, seems to be of 1500 Śāka = 1578 A. C.; *Dāyabhāgasiddhāntakumudachandrikā* by Achyuta Chakravartin, No. 205, p. 220, of the 1581 Śaka; *Mitākṣarā* by Visjāneśvara of No. 294 A, p. 336, of 1589 Saṃvat—1533 A. C. *Śāntipauṣṭika* by Vardhamāna Upādhyāya, No. 362 A., p. 410 of 1558 Śaka; *Varṣakṛtyaprayogamata* by Māneśvara Śarman, No. 312, p. 351, La. Sam. 358 = A. C. 1477. Some of the undated Mss. and those of doubtful dates (where the reading of the letters is not intelligible) may be a century older. But mostly the Mss. are of the 17th, 18th and 19th centuries. Dates are given sometimes in figures, e. g. *Śubhakarmanirṇaya* by

Murāri, No. 384—लिखितमिदं श्री रविनाथेन शाके १८०।२ सन् १२८८ साल etc.; sometimes in letters, e. g. *Tithichandrikā* by Pakṣadhara, No. 145—वाणे वेँदयुतैस्सशम्भुनयनै स्संख्यां गते हायने = 1454 A. C.; sometimes in both, e. g. *Saṃkṣiptaśūdrāchāra-paddhati*, No. 408—शाके द्विसप्तभुवने = 1672 A. C. The Mss. mention four different eras—Saṃvat; Śaka; San Sāl = 592 A. C.; La, Sam. = 1119 A. C.

Materials of Mss.

"Forty years of search for Sanskrit Mss." says Mm. Haraprasad Shāstrī in his Preface (p. xx.) to Vol. III of 'A Descriptive Catalogue of Sanskrit Manuscripts in the Government Collection under the care of the Asiatic Society of Bengal; Calcutta 1925', "have not enabled me to get even a Ms. copied in Musalman Bengal during the 13th and 14th centuries, not to say of the composition of any work either in vernacular or in Sanskrit." Mithilā, on the other hand (beyond the strip along the Ganges occupied by the Muhammadans) under the Karṇāṭakas and the Śrotriya Brāhmaṇas, produced important works in Sanskrit in the 13th and 14th centuries. To mention only one instance, Chaṇḍeśvara wrote his voluminous Smṛti digest divided into seven *ratnākaras*, cf. Nos. 112, 191, 336, 381 in the beginning of the 14th century. But Smṛti Mss. of the 13th and 14th centuries are extremely rare. This is due to the materials used. Palm-leaf and paper (Nepālī and coloured) were both in use. But unlike Orissa and the South, where palm-leaf has continued to be used extensively for copying Mss., in Mithilā palm-leaf early gave way to paper. In the present volume about three-fifths of the Mss. are on paper, only two-fifths being on palm-leaf: cf. Nos. 24, 28, 29, G. I. P., 30, 33, 38, 76, F. J., 88A., 93, 114, 128 B. D. I. J., 130 F., 138, 140, 184 C. D., 202 A, 208, 225, 227 A. I. J., 228, 231 E., 259 B. D., 261, 262, 264 A. C., 275 C., 280 A., 285 A., 298, 331 D. H., 332 A., 337, 340, 345, 352 B. C. E. F., 353, 359 H. I. Q., 362, 370 B., 373 A. B., 382 M. O. S., 367, 390 A., 391, 393 C. E. F. I., 394, 401 I., 403, 408, 414, 419, 429.

SOME IMPORTANT MSS.

Original Saṃhitās.

Manu, Nos. 290, 290 A., Hārīta, No. 455, Yājñavalkya, Nos. 298, 298 A., Yama, No. 297, Parāśara, Nos. 249, 249 A., 249 B., Śaṃkha-Likhita, Nos. 361, 361 A, Dakṣa Nos. 183, 183 A, Gautama (*Dharmasūtra*) No. 115, and Śātātapa

(Vṛddha) No. 344 appear to be in greater vogue than the other well-known Smṛtikāras. Gautama, Śaṃkha-Likhita and Hārīta were Sūtra-Kāras. Hārīta is connected with the Maitrāyaṇīya Śākhā of the Yajurveda. The Manusmṛti was formerly supposed to have been based on the Mānava Gṛhya Sūtra of the Maitrāyaṇīya Mānava Śākhā of the Yajurveda, but this is not tenable (Jayaswal, 'Tagore Lectures on Manu and Yājñavalkya' I-II). In any case the Mānava Dharmaśāstra of Sumati Bhārgava, for reasons adduced above, exercised undisputed Brāhmaṇic sway during the centuries immediately preceding and succeeding the Christian era. Next in authority comes Yājñavalkya. The older Yājñavalkya is credited with analysing the Yajurveda and compiling the white Yajurveda separated into Mantras and Brāhmaṇas. The Yājñavalkya-smṛti, divided into Āchāra, Vyavahāra and Prāyaścitta, is post-Mānava, when the passing Brāhmaṇa hegemony was adapting itself to actual politics. Its home is said to be Mithilā. There is internal evidence that it was produced in Eastern India.

In Mithilā Yājñavalkya has superseded Manu. This is borne out by the commentaries on either. None of the important commentaries on Manu—Medhātithi (9th cen. A. C.), Govinda-rāja (1145 A. C.) Kullūka, Śūlapāṇi and Viśveśvara Bhaṭṭa—is popular. On the other hand, all the important commentaries on Yājñavalkya are found almost everywhere—cf. *Mitākṣarā* by Vijñāneśvara (c. 11th cen.) under Vikramāditya of Kalyāṇī, no. 294; *Aparārka* by Aparārkadeva a Śilāhāra king of Konkaṇī (c. 12th cen.), no. 8 ; *Vyavahāra-Mādhava* by Mādhava (c. 14th cen.) on the Parāśarasmṛti which is closely related to Yājñavalkya, no. 354; *Subodhinī* by Viśveśvara Bhaṭṭa, no. 430.

Among the post-Muhammadan compilations of varying authority dealing with the four Āśramas, Śrāddha, Tīrtha, Karmavipāka and daily duties, may be mentioned—

Smārtavyavasthārṇava, no. 433, *Smṛti*, no. 434, *Smṛtikaumudī*, no, 437, A·D., *Smṛtitattva*, no. 438, *Smṛtitattvaviveka*, no. 439, *Smṛitattvasāra*, no. 440, *Smṛtidīpikā*, no. 441, *Smṛtiparibhāṣā*, no. 442, *Smṛtimanjarī*, no. 443, *Smṛtisaṅgraha*, no. 444, *Smṛtisamuchchaya*, no. 445, *Smṛtisāra*, no. 447, *Smṛtisudhākara*, no. 448, and *Smṛtyāloka*, no. 449.

2. COMPLETE CODES.

A. PATHAN INCURSIONS : 11TH CEN.-15TH CEN.

11th cen.
Jīmūtavāhana

The advent of the Muhammadans and infiltration of alien ways of life stimulated the production of Digest codes. After the yet undiscovered *Kāmadhenu* of Bhojadeva of Ujjain, Mahmud of Ghazni's contemporary, Jīmūta-vāhana's *Dāyabhāga* belongs to the end of the 11th cen. No. 202 gives the name of the entire code. *Dharmaratna*. The Colophon runs :—इति पारिभद्रीय महामहोपाध्याय श्रीजीमूतवाहनकृतौ धर्मरत्ने दायभागः समाप्तः। He evidently preceded Vallāla who reduced the status of the Pariwals in the next century. Jīmūtavāhana belonged to Bengal and is hostile to the views of Vijñāneśvara.

12th cen.
Lakṣmīdhara

Nos. 48-53 describe the comprehensive *Kalpataru* of Lakṣmīdhara, son of Hṛdayadhara, Foreign Minister of Mahārājādhirāja Govinda Chandra Deva of Kanauj (1114-1154 A. C.). Of the twelve books *Kṛtyakāṇḍa*, *Tīrthakāṇḍa*, *Niyatakāla-kṛtyakāṇḍa*, *Mokṣakāṇḍa* and *Vyavahārakāṇḍa* are described in this volume. Unlike Aufrecht's order and like Catal. no. 1927 of Mm. Haraprasad Shāstrī (*op. cit.*), the present Ms. has कल्पतरु व्यवहारकांड द्वादश।

13th cen.—
Viśveśvara :
Hemādri :
Bhānudatta

No. 445 is a work of the 13th cen. called *Smṛti—Samuchchaya* by Viśveśvara Upādhyāya, quoted by Hemādri, Śūlapāṇi and Raghunandana. No. 123 describes the Chaturvargachintāmaṇi of Hemādri the Prime Minister and the Minister for Buildings of the last king of the Yādavas of Devagiri (modern Daulatabad). The author is described as तस्यास्ति नाम हेमाद्रिः सर्वश्रीकरणप्रभुः। निजोदारतया यश्च सर्वश्रीकरणप्रभुः॥ Hemādri belonged to the Deccan which was still immune from Muhammadan contact. No. 257 notices the *Pārijāta* by Bhānudatta quoted by Vāchaspati and Chaṇḍeśvara.

14th cen.
Chaṇḍeśvara:
Mādhava:
Sūlapāṇi

The greatest name in the 14th cen. is Chaṇḍeśvara the author of the Digest *Ratnākara*—Gṛhastha, Dāna, Vivāda, Śudddhi, (nos. 112, 191, 336, 388) etc., seven *Ratnākaras* He helped Hari Siṃha of Mithilā to drive out invaders from Nepal. No. 191 describes him as नेपालाखिलभूमिपालजयिना. Chaṇḍeśvara's exact date has been discussed by Eggeling in India office Catal. Vol. III and Jayaswal, Intro. to the *Rājanītiratnākara*. No. 289 notices the *Madanapārijāta* by Viśveśvara

Bhaṭṭa under Madanapāla Deva of Kāṣṭhā or Kaccha (Dignagar in Bharatpur according to Jolly) (1375 A. C.). No. 167, *Tīrthachintāmaṇi* by Vāchaspati cites *Kṛtyakalpadruma* by Lakṣmīdhara, *Pārijāta* by Bhānudatta and *Ratnākara* by Chaṇḍeśvara as authorities on Smṛti. No. 354, *Vyavahāra-Mādhava* by Mādhavāchārya of Vijayanagar in the Deccan, brother of the celebrated Sāyaṇāchārya and Bhoganātha, is a commentary on the Parāśara Smṛti and is quoted by Sahuḍiyāla Śūlapāṇi of Bengal, Nos. 28, 165, 280, 356, 404.

15th. cen.
Pakṣadhara :
Vāchaspati

In the 15th cen., Mithilā under the Śrotriya Brāhmaṇas became the centre of Sanskrit learning in the East of India. Though her capital Simraon was destroyed by the Tughlak rulers, Mithilā under the Śrotriyas, who followed the dynasty of Nānyadeva (Kārṇāṭa) recovered her position profiting by a quarrel between the Powers at Delhi and at Jaunpur (cf. Vidyāpati's *Kīrttilatā*). Specially noteworthy are Pakṣadhara—Nos. 143, 145, and 161, and Vāchaspati Miśra, Nos. 2, 64, 75, 85, 87, 93-95, 96-99, 103, 104, 105-9, 166, 167, 168, 169, 227, 261, 272, 332, 352, 370, 375, 391, 392, 393 who was a versatile writer on Smṛti and his *Chintāmaṇi* is still a standard work.

B. MUGHUL ENCROACHMENTS: 16th—17th Cen.

In the 16th cen., Mithilā emerges as the acknowledged head, both secular and religious, of all the regions to the north of the river Sarayū. The Śrotriya rulers encouraged Sanskrit learning and attracted Sanskritists from different parts of India. Their predecessors, the Kārṇāṭakas, had worked in the same direction—cf. No. 114. No 295 mentions Ratnapāṇi author of the *Mithileśacharitam*, who gives an account of their literary activities. Ramāpati, No. 239, came from Māhiṣmatī in the Nizam's Dominions—श्रीमद्राजनिजाम॰ शाहविषये माहिष्मती या पुरी सा मे पूर्वजवासभूः These were later continuations of the same movement of immigration into Mithilā which made her the centre of Sanskrit learning in Eastern India.

16th cen.
Raghunandana :
Gopāla Bhaṭṭa

Raghunandana of Bengal, author of the 28 Tattvas, Nos. 32, 37, 40, 73, 119 120, 136, 147, 148, 200, 207, 220, 267, 273, 275, 288, 291, 337, 345, 346, 357, 371, 395, 422, 423, 432, 438—and Gopāla Bhaṭṭa from Drāviḍa, a follower of Chaitanya, No. 454,—were the recognised Smṛti authorities of their time.

The three outstanding names of the 16th cen., are (*i*) Nārāyaṇa Bhaṭṭa, author of *Dharmapravṛtti* and *Tristhalīsetu*, who received the title of 'Jagatguru' at the hand of Akbar—nos. 236 and 176-80: (ii) Nārāyaṇa's grandson Nīlakaṇṭha, inhabitant of old Benares and author of a number of Mayūkhas, 12 in number, on Âchāra, Dāna, Pratiṣṭhā etc., as well as Vyavahāra and Samaya—nos. 26, 190, 269, 355, 416: (iii) Kamalākara author of the *Nirṇayasindhu*, no. 246. Nīlakaṇṭha's son, Śaṃkara Bhaṭṭa continued the family tradition in the *Vratārka*, no. 360. The *Vidhānapārijāta* by Ananta Bhaṭṭa, son of Nāgadeva Bhaṭṭa, in three stavakas deals with miscellaneous subjects including Śānti, nos. 326, 327, 328.

17th cen.
Nārāyaṇa :
Nīlakaṇṭha :
Kamalākara :
Ananta

C. BRITISH RULE. 18TH CEN.—20TH CEN.

Gopāla Nyāya-pañchānana prepared his Nirṇaya Code before 1730 A.C., a copy of which was sent from Chundernagore to France—nos. 11, 25, 151-2, 201, 274, 325 (Aśaucha, Āchāra, Tithi, Dāya, Prāyaśchitta and Vichāra). He was one of the eleven Pandits of Bengal employed by Warren Hastings to prepare the *Vivādārṇava-Setu*, translated into Persian and thence into English by Halhead as "Gentoo Law". It laid the foundation of the study of Hindu Law by Europeans.

18th cen.
Gopāla Nyāya-Pañchānana

No. 335 describes the *Vivādabhaṅgārṇava* by Jagannātha Tarkapañchānana of Triveṇī at the suggestion of the British Government. In pursuance of the declared policy of the British Government to administer the laws of the land in matters social and religious as far as possible, the *Vivādabhaṅgārṇava* has been the basis of decisions first in the Supreme Court, now of the High Court of Bengal.

19th cen.
Jagannātha Tarka-pañchānana

Nos. 19, 25, 27, 235, 338, 397-8, 434, 444 etc., are among modern attempts at Digest-writing, to lay down rules on current problems.

20th Cen.

3. WORKS ON SACRED LAW. 13th—17th Cen.

The oldest in the present collection is *Achāradīpa* by Nāgadeva about the 13th cen. No. 22 Ms. is dated Śāka 1599 in

पिङ्गलनामसंवत्सरे, One of the Mss. of Mm. Haraprasad Shāstrī (*Op. Cit.*) is dated Saṃ 1492 = 1436 A. C. It is an old and authoritative work. The next important Maithila authority is *Achārādarśa* by Śrīdatta in the beginning of the 14th. cen. Nos. 29 A—P show its popularity even to-day. Śrīdatta also wrote on other topics of Smṛti—Nos. 132, 259, 358, 377, 390, 414. *Smṛtisudhākara* by Śaṃkara Miśra is another Maithila work, completed about 1600 A. C. It begins with praises of Akbar, Todar Mall and Mithilā—no. 448.

Works like the above form a class by themselves, in as much as they do not deal with secular law as administered in Law Courts.

4. ĀHNIKA.

The very large number of Mss.—Nos. 32, 33, 36, 34 A—D., 35, 37, 38 A—C., etc.—depieting daily duties under Āhnika shows the insistence on details of the daily rites as prevalent in Mithilā even to-day. Nos. 132 A—F. describe *Chhandogāhnika* by Śrīdatta of Mithilā (14th. Cen. A. C.) It is meant for Sāmavedī Brāhmaṇas and indicates a wide acquaintance with the Sāmaveda.

5. MARRIAGE.

The *Vivāhatattva* of Raghunandana, No. 337, is the most important. Nos. 338-339, *Vivāhavāda* and *Vivāhavādarahasya*, written anonymously are modern. The topic of marriage has been dealt with exhaustively in the Digests, hence separate studies are rare and inconsequential.

6. AŚAUCHA.

Mithilā has always taken a keen interest in questions of "impurities". Lakṣmīdhara's son Rudradhara wrote *Suddhiviveka* in the 12th cen.—a standard work in Mithilā—Nos. 382- H. 1. Another Maithila work of note is *Suddhinirṇaya* by Vāchaspati Miśra. The number of Mss. on Suddhi is significantly large,—Nos. 369,370 A—D., 371 A—C., 372A., 373 A—H., 374 A—C., 376 A., 375 A—D., 377, 378, 379 A—B., 380, 381 A., 382 A—HL., 383.

7. ŚRĀDDHA.

In this branch of Smṛti the Maithila School is the oldest. No. 429 describes *Sugatisopāna* of Gaṇeśvara, under the

Kārṇāṭaka Kings in Mithilā, towards the end of the 13th cen. *Pitṛbhakti* of Śrīdatta, No. 259, is connected with students of the White Yajurveda in Mithilā. No. 261 describes *Pitṛbhakti-taraṅgiṇī* by Vāchaspati Miśra under king Rāmabhadra of Mithilā (Mm. Haraprasād Shāstrī *op. cit.*, p. xli. ; Murāri evidently based his work, no. 262, on the above.

8. VYAVAHĀRA.

Under Vyavahāra or Civil Law might be specially mentioned, no. 202, Jīmūtavāhana's *Dāyabhāga* (11th Cen.); commentaries on the same by Śrīkṛṣṇa and Achyuta Chakravartin, nos. 203-5 ; *Dattakachandrikā* on adoption, by Devaṇḍa Bhaṭṭa, no. 185 ; *Vyavasthārṇava* on pre-emption, etc., by Raghunātha no. 351.

9. DĀNA.

Chaṇḍeśvara and Nīlakaṇṭha, nos. 191, 190, are among the chief writers on Dāna. cf. nos. 186-99. Gifts of Mss. specially of Purāṇas, have always been considered as highly meritorious.

10. CONSECRATION AND DEDICATION.

Trivikramasūri's *Pratiṣṭhāpaddhati* described in No. 268 is among the earliest works dealing with the dedication, consecration and reconsecration of temples, images, tanks, emblems etc., belonging to the pre-Muhammadan period. Raghunandana's *Pratiṣṭhātattva*, No. 267, Nīlakaṇṭha's *Pratiṣṭhāmayūkha*, No. 269, are later but highly authoritative. No. 265 *Pūrtadinakarodyota* is by the learned and versatile Gāgā Bhaṭṭa, also known as Viśveśvara Bhaṭṭa, who in 1774 following the time-spirit, declared Śivājī to be a Kṣatriya and entitled to Hindu coronation.

11. PRĀYAŚCHITTA.

Prāyaśchitta or atonement of sins by penances, later on tend to be commuted to a fine in money, is dealt with in the Digests. But Nos. 274 A-H. I., 275 A-H.. 277 A-E., 276 A-B., 278 A., 279, 280 A-F., 281, 282 A-D., 283, 284 show the popularity of separate works. Raghunandana, No. 275, Dāmodara, No. 276, Śūlapāṇi, No. 280, Halāyudha, No. 283, and Nāgeśa No. 284, are still cited as authorities.

12. ŚĀNTI.

No. 362, *Śāntikapauṣṭika* by Vardhamāna Upādhyāya seems to be a work of the 16th century dealing with Śānti propitiation of offended astral deities. The Ms. is dated Śaka 1558 = 1636 A. C. but the work is much older.

13. SMṚTI—JYOTIṢA.

Dealing with auspicious moments for religious ceremonies as distinguished from Astronomy, Astrology and Horoscopy, it forms an important and extensive section by itself. Lakṣmīdhara's *Kṛtyakalpataru* of the 12th century, No. 53, Śrīdatta's *Samayapradīpa*, of the 13th century, No. 414 are among the older authorities. Raghunandana, No. 73, Vardhamāna, No. 74, Vāchaspati Miśra No. 75 are utilised daily in Mithilā where most of the *Varṣakṛtyas*, nos. 310-11, are still scrupulously observed.

14. PŪJĀ—PĀṬHA.

Śiva, nos. 363, 364A-H., 365, 366, 367, 368, 387, 387, Gaṅgā, nos. 81, 82, 83A., 84A-E., 85-7, 88A., 89, 90A., Rāma, nos. 300A., 301, Lakṣmī, nos. 302, 303, Gaṇeśa, no. 91 are among the principal deities worshipped. The most important work in the present collection is no. 367, *Śaivasarvasvasāra* by Vidyāpati in the first half of the 15th cen. under the Kāmeśvara dynasty of Mithilā, and attributed to Queen Viśvāsadevī— cf. no. 367, p. 417.

पत्युः सिंहासनस्था पृथुमिथिलमहीमण्डलं पालयन्ती ।
श्रीमद्विश्वासदेवी जगति विजयते चर्य्ययारुन्धतीव ॥

Vidyāpati's name is a household word in Eastern India, and widely known in Europe through the studies of Grierson. Distinguished as a poet (cf. *Padāvalī*, *Kīrtti-patākā*, *Kīrttilatā*,), a story-writer (cf. *Puruṣaparīkṣā*, *Bhūparikramā-grantha*,), a letter-writer (cf. *Likhanāvalī*), composer of songs in praise of deities (cf. *Durgābhakti-taraṅgiṇī*, *Gaṅgāvākyāvalī*), Vidyāpati is also a recognised authority on Smṛti (cf. *Dānavākyāvalī*, *Varṣakṛtya*, *Vibhāgasāra*.). No. 88 describes *Gaṅgāvākyāvalī* of Vidyāpati under the name of Viśvāsadevī. It refers to a number of Nibandhas.

15. VRATA.

Vrata or vow for worship, to continue at distinct periods and to end with *Udyāpana* or special concluding worship, all through accompanied by Paurāṇic references, forms an integral part of all *Varṣakṛtyas*. No. 311 describes Rudradhara Upādhyāya's *Varṣakṛtya*, a typical and standard Maithila work. No. 366, *Śivarātrīvratodyāpanavidhi*, details with the concluding ceremony of the well-known worship 'Śivarātrī', the 14th day of the waning moon in Māgha.

16. CASTES.

Nos. 385 and 386 describe two interesting treatises on the Śūdras. *Śūdraśrāddhapaddhati*, no. 385, is by Rāmadatta Ṭhakkura. It is yet doubtful whether he can be identified with Rāmadatta Ṭhakkura, author of *Vivāhādipaddhati* and *Dānapaddhati*, a son of Gaṇeśvara and cousin of Chaṇḍeśvara, in the 14th cen. No. 386, *Śūdrāchāravivekapaddhati*, by Goṇḍi Miśra is a comprehensive work prepared in the time of one king Vāsudeva of Mithilā, son of king Ravikara. Works dealing with the other castes are numerous.

17. TĪRTHAS.

Tīrthayātrā or pilgrimage has ever been a potent factor of cultural unity in India, knitting together the remotest parts of this varied continent under the Hindu horizon. Apart from the undoubted national history treated mythologically and historically in the Purāṇas and the Tantras, of these Tīrthas or places of pilgrimage, Nibandhakāras exerted their authority and invested the Tīrthas almost with a legal status. As such they occupy an honoured position in the Smṛti literature. The psychological importance in connection with the Tīrthas was present before the mind of the Smṛtikāras : cf. no. 166, *Tīrthakalpalatā* of Vāchaspati—

गंगादितीर्थेषु वसन्ति मत्स्या देवालये पक्षिगणा वसन्ति ।
भावोज्झितास्तेन फलं लभन्ते तीर्थाच्च देवायतनाच्च मुख्यात् ॥

Vidyāpati in the 15th cen. wrote on Gayā, no. 92; Vāchaspati in the 15th cen. on Gayā and other Tīrthas, nos. 93-109, 166, 167 A C-G, 168, 169 ; Raghunandana in the 16th cen. on Prayāga, no. 273 ; Nārāyaṇa Bhaṭṭa in the 17th cen. on Kāśī, Gayā and Prayāga , nos. 176-80 ; Harigiri's *Kurukṣe-*

trānukramaṇikā, no. 67, continues to the present day the work of Śaṅkara who went from his native Mithilā to describe the Tīrthas of Kurukṣetra in his *Kuru-kṣetra-ratnākara* (Mm. Haraprasad Shāstrī, *op. cit.*, p. xlviii). Nos. 166, 167 A–G., 168–70 etc., give some of the other important Tīrthas in the present collection.

18. MISCELLANEOUS.

Under this category may be mentioned Mss. mostly modern, published often anonymously, dealing with present-day irregularities (cf. no. 4); minor local deities (cf. nos. 314, 450) etc., and refutation of heresies (cf. nos. 254-6).

CHARACTER OF THE MSS.

From the above rough description of the Mss. in the present volume, it may be claimed that Mithilā though creditably represented in every branch of the Smṛti literature, is specially remarkable for her Nibandhas or Digests. Another striking feature is the uninterrupted continuity of the growth and development of Smṛti in Mithilā. It had its evil effect in one direction. While during the 15th, 16th and 17th centuries, the whole of Northern India was convulsed by religious and social upheavals, e. g. with Nānak in the Punjab, and Chaitanya in Bengal, Mithilā remained unaffected, deeply engrossed in the details of the Karmakāṇḍa. In the 19th and the 20th centuries, it has, to a certain extent, hampered the growth of that critical and liberal education which obtains elsewhere in India as a result of a knowledge of the West. But it has been compensated for by conferring on Mithilā her unique position as the only surviving centre in the whole of Northern India where the whole of Smṛti may be studied in all its successive stages from the earliest times to the present day.

* * * *

The Society and the Editors are thankful to the Hon'ble Sir Rameshwar Singh, G. C. I. E., Mahārājādhirāja of Darbhanga, for kindly meeting the cost of publication.

The Editors commend the services of Pandit Vishṇu Lal Śāstrī, the Search Pandit of the Bihar & Orissa Research Society.

The entire cost of making the Search is borne by Government (Local), and they are still continuing the grants with

which the search is being carried on both in Tirhut and Orissa. The work from the beginning was placed under the Society which executes it as an honorary agent. The learned world in general and the Province in particular must feel grateful to the local Government for their interest in and expenditure for this, a cause of culture of the land they have in their charge. This is one of those good deeds which will be never lcst.

PATNA,
October, 1927.

K. P. J.
A. B—S.

ABBREVIATIONS.

C. A. = Catalogue of Mss. in the Asiatic Society of Bengal.

C. C. = Catalogus Catalogorum (Aufrecht).

C.I.O. = Catalogue of Mss. in the India Office Library.

H.P.S. = Catalogue of Mss. edited by Mm. Haraprasad Shāstrī.

M = Catalogue of Mss. edited by Rajendra Lal Mitra.

No. 1. अग्निस्थापनविधिः । Agnisthāpanavidhiḥ.

Substance :—Character Maithilī. Brown paper. Lines 9 on a page. Letters 36 in a line. Folio 13. $10 \times 4\frac{1}{2}$ inches. Appearance, old. Verse and prose. Complete. Not correct. Date (?) Place of deposit, Pandit Rabināth Jhā, Professor, M. R. Vidyālaya, and resident of Andhra Tharhi, P. O. Darbhanga. A manual of Dharmaśāstra, dealing with अग्निस्थापनविधि for Sāmavedic and Yayurvedic rites.

Beginning. अथ सामगानामग्निस्थापनक्रमः तत्र हस्तप्रमाणं देशं शर्करांगारास्थितुषकेशादि-रहितं पूर्वोत्तरप्लवं समं वा छायामण्डपसहितं गोमयेनोपलिप्य तत्र स्नातः शुचिराचान्तः प्राङ्मुखः कुशसहितआसनोपविष्ट उत्तरस्यां दिश्यभ्युक्षणार्थं कुश-कुसुमसहितं जलपात्रं निधाय दक्षिणजानुं भूमौ पातयित्वा सव्यहस्तप्रादेशं वन्हि-स्थापनपर्यन्तं भूमौ निधाय दक्षिणहस्तानामिकांगुष्ठाभ्यां गृहीतकुशमूलेन द्वादशा-ङ्गुलप्रमाणां पृथ्वीदेवताकां रेखामुल्लिख्य पीतवर्णां ध्यायेत् ॥

End. ततः संकल्पं विधाय तत्तत्कल्पोक्तद्रव्येण होमं कुर्यात् । ततो मूलेन पूर्णाहुतिं दत्त्वा संहारमुद्रया स्वेष्टदेवतां स्वहृदयमानीय नमस्त्वेति विसृज्य दक्षिणान्दत्वा-ऽच्छिद्रावधारणं कुर्यात् ।

Colophon. नास्ति ।

विषयः । सामवेदिनामग्निस्थापनविधिः ।

No. 2. अचर शिवादिप्रतिष्ठाविधिः By शङ्कर ।

Acharaśivādipratiṣṭhāvidhiḥ.

Substance :—Character Maithilī. White paper. Lines 9 on a page. Letters 30 in each line. Folio 18. $10\frac{1}{2} \times 4\frac{3}{4}$ inches. Ap-

pearance, fairly old. Prose and verse. Complete. Not correct. Date (?) Place of deposit, Raj Library, Darbhanga. A manual of Śiva, Viṣṇu, Gaṇeśa and Durgā pūjā Paddhati, by Śaṅkara Bhaṭṭa. This is a part of Dharmadvaitanirṇaya.

Beginning. श्रीगणेशाय नमः । बौधायनसूत्र त्रैविक्रम्यादि पद्धति सारोद्धारेण ऽचरशिवलिङ्ग-विष्णुदुर्गासूर्यगणेशादिमूर्त्तिप्रतिष्ठाविधिरुच्यते । अथ यजमानः पत्न्या सह पूर्वेद्युः कृतहविष्याशनब्रह्मचर्य्यादिः प्रतिष्ठालमदिनात्पूर्वेद्युः प्रासादवास्तु-प्रतिष्ठां विदध्यात् ।

End. कृते महाध्वजारोहे तत्रापि चलितश्चये । शिल्पिनो नायकाभृत्या भृतिभाजोपि-धारयेत् ॥ एषां मृतानां वर्षाणियान्तियेगंशिवालये । वृक्षाणामपिदारूणि तेपिस्था न संशयः ॥

Colophon. इतिश्रीनारायणभट्टसुतशंकरोन्नीते धर्मद्वैतनिर्णये प्रासादादि शिवाद्य-चरप्रतिष्ठापद्धतिः समाप्ता ।

विषयः । शिवप्रतिष्ठाविधिः ।

No. 3. **अतीचारनिर्णयः** By **महेश** । Atīchāranirṇayaḥ.

Substance—Character Maithilī. Brown paper. Lines 14 on a page. Letters 48 in a line. Folio 5. 12×4½ inches. Appearance, old. Verse and prose. Complete. Correct generally. Date 1755, Śaka. Place of deposit, Pandit Gokulanāth Jhā, Nanaur, Tamuriā P. O., Darbhanga. Now in the possession of Jayadeva Thākur, brother-in-law of the deceased owner of the manuscript. A handbook of Dharmaśāstra, dealing with Atīchāravichāra by Maheśa Thākur.

Beginning. श्रीगणेशाय नमः

अथातीचारनिर्णयः ॥ पूर्वराशिंपरित्यज्यऽपूर्णेसंवत्सरे गुरुः । अतीचारः स विज्ञेयः पराशिगतो यदा ॥ अत्रयदिवार्हस्पत्यमानेन संवत्सरभोगापूर्तौ पूर्वराशिं त्यक्त्वा ययपरराशिगतो भवति तदातीचारगोगुरुर्ज्ञेयः

End. उपर्य्युपरि यातश्च लघुशुभ्रोवभासते । तस्य संध्यावशाद्रूपमुदग्रे तत्समीद्यते । न स्वाभाविकमित्येतदपरे तद्विदोजगुः ॥

Colophon. इतिश्रीमिथिलालङ्कारखण्डवलाकुलपुण्डरीकमार्त्तण्डठक्कुर महेशकृतातीचारादिसिंहात्यातनिर्णयः ॥ * ॥ शाके १७५५ द्वितीयभाद्रकृष्ण १४ चतुर्द्दश्यां भृगौ सरिसवसंश्रीमैथ्याकोलिखत् ।

विषयः । अतीचारविचारः ।

No. 4. अतीचारनिर्णयः । Atīchāraṅirṇayaḥ

Substance:—Character, Maithilī. Brown-Nepali paper. Lines 7 on a page. Letters 38 in a line. Folio 2. 11½ × 5 inches. Appearance, fresh. Prose and verse. Complete. Generally correct. Date (?). Place of deposit, Raj Library, Darbhanga. A handbook of Dharmaśāstra, dealing with Atīchāravichāra. Bhujaval Bhima was a traditional Maithil king. He wrote a treatise on Dharmaśāstra in a big volume. He is regarded as an authority in Dharmaśāstra by all lawgivers of Mithilā But his work is still undiscovered.

Beginning. अथ भगवान् सुराचार्य्यस्स्वीयसंवत्सरपूर्त्तिमकृत्वैव पराशिङ्गत्वा पूर्वराशिन्नायातो यदा तदाऽसौ लुप्ताब्दो नाम महातिचारी भूत्वा यावत्पराशिस्थो वर्त्तते तावत्समयाशुद्धिङ्करोतीत्यतस्तत्र श्रेयस्कामैर्विवाहादिसर्व्वम्मङ्गलकर्म्मनैव कर्त्तव्यम् ॥

End. कृत्यचिन्तामणौ गुणिसर्व्वस्वोक्तवचनस्य संप्रति सर्व्वदेशेषु व्यवहार्य्यत्वमुक्तंबोध्यम् । परेषां विशेषवचनानां क्वचित्कचिदिति मिश्रादयः । मैथिलानां सर्व्वम व्यवहार्य्यमित्याशयेन मैथिलव्यवहारानुसारिकृत्यरत्नाकरादौ विशिष्य नोक्तः

Colophon इति वार्हस्पत्यातीचारनिर्णयः ।

No. 5 अनन्तव्रतोद्यापनविधिः । Anantavratodyāpanavidhiḥ.

Substance:—Character Maithilī. White paper. Lines 6 on a

page. Letters 43 in a line. Folio 13. 12 × 4 inches. Appearance, old. Prose. Complete. Incorrect. Date (?). Place of deposit, Pandit Tārānāth Jhā, Dharmapur, Jhanjhārpur, P. O., Darbhanga.

Beginning. श्रीगणेशाय नमः ॥

अथानन्तव्रतोद्यापनविधिः ॥ तत्र भाद्रशुक्लचतुर्दश्यां चतुर्दशवर्षावच्छिन्नायां तिथौ पूर्वदिनकृतनियमैकाहारो ब्राह्मे उत्थाय विहितस्नानम्बिधाय etc. ॥

End. सरितः सागराः शैला स्तीर्थानि जलदानदाः। एते त्वामभिषिञ्चन्तु सर्वकामार्थसिद्धये ॥ इतित्रिवारमभिषेकं कुर्य्यात् ॥

Colophon. शुभम्भूयात् ॥

विषयः। अनन्तपूजा तदुद्यापनपद्धती ॥

No. 6. अनन्तव्रतोद्यापनविधिः। Anantavratodyāpanavidhiḥ.

Substance:--Character Maithili. Nepali paper. Lines 8 on a page. Letters 42 in a line. Folio 9. 11 × 4 inches. Appearance fairly old. Verse and prose. Complete. Generally corerct. Date San 1259 Sāl. Place of deposit, Pandit Gaṅgādhar Jhā, Jonki, Deodha P. O.. Darbhanga. A manual of Karmakāṇḍa dealing with Anantavratodyāpanavidhi from Śrīkaranibandha.

Beginning. ॥ अथानन्तव्रतोद्यापनविधिर्लिख्यते ॥

भाद्रशुक्लचतुर्दश्यां प्रातःस्नातः शुक्लाम्बरधरो व्रतसंकल्पं कुर्यात्। ओं अद्य भाद्रशुक्लचतुर्दश्यां तिथौ गोधनधान्यालङ्कृतविपुललक्ष्मीप्राप्तिचिरजीविपुत्रपौत्रादिसन्ततिमत्त्वपुरुषोत्तमदर्शनजन्यपुण्यप्राप्तिकपिलगवीदानजन्यपुण्यसमफलप्राप्तिदेहावसानकालिकार्कवर्णविमानकरणकविष्णुलोकगमनकामः चतुर्दशवर्षपर्यन्तकृतानन्तव्रतोद्यापनमहंकरिष्ये इति संकल्प्य पुष्पचन्दनताम्बूलवासांस्यादाय ओं अद्य कर्त्तव्यानन्तव्रतोद्यापनाङ्गभूतपूजादिहोमान्तकर्म कर्त्तुममुकगोत्रममुकशर्म्माणं ब्राह्मणमेभिः पुष्पचन्दनताम्बूलवासोभिराचार्य्यत्वेन त्वामहं वृणे इति वृणुयात् ॥

End. औषधानि च रत्नानि कालस्यावयवाश्च ये । सरितः सागराः शैलास्तीर्थानि जलदा नदाः । एतेत्वामभिषिञ्चन्तु सर्वकामार्थसिद्धये ॥ ततो यथाशक्ति ब्राह्मणान् भोजयेत् ॥ ० ॥ ० ॥

Colophon: इति श्रीकरनिबन्धे अनन्तव्रतोद्यापनविधिः समाप्तः ॥ सन् १२५६ साल श्रीरस्तु शुभमस्तु ॥ ओं । ओं । ओं ॥

No. 7. **अनन्तव्रतोद्यापनम्** । Anantavratodyāpanam.

Substance:-Character Maithilī. White paper. Lines 11 on a page. Letters 36 in a line. Folio 10. 9×4 inches. Appearance, New. Prose. Complete. Incorrect. Date (?). Torn. Place of deposit, Pandit Jadunandan Ṭhākur, Sarbasīmā, Jhanjhārpur, P. O. Darbhanga.

Beginning. ओं नमो गणेशाय ॥ अथानन्तव्रतोद्यापनविधिः । तत्र भाद्रशुक्लचतुर्दश्यां चतुर्दशवर्षाविच्छिन्नायान्तिथौ etc. ॥

End: ओमद्यकृतैतदनन्तव्रतोद्यापनविधिः समाप्तः ॥०॥ शुभमस्तु ॥ श्रीरस्तु ॥०॥

No. 8. **अपरार्कः** By **अपरादित्यदेव** । Aparārkaḥ.

Substance:—Character Devanāgarī. White paper. Lines 10 on a page. Letters 47 in a line. Folio 298. 15½×6 inches. Appearance, fresh. Prose and verse. Complete. Not correct. Date (?). Place of deposit, Raj Library, Darbhanga. A commentary on Yājñavalkya Smṛti by Aparāditya Deva. It consists of one Adhyāya only. This commentary elaborately clears the meaning of the text and quotes the Ślokas of several Smṛtis (Published in Poona, Ānandāśrama Press.)

Beginning. श्रीगणेशाय नमः ।

संसिद्ध्यर्थनमत्सुरासुरमिलन्मौलिस्थितप्रोल्लसत्तद्रत्नप्रभवप्रकृष्टविविधप्रेङ्खन्मयूखो – ज्ज्वलम् ॥ श्रेयोविघ्नमहामयप्रशमने दिव्यं यदेकौषधंभूयाद्वो द्विरदाननाङ्घ्रिकमलद्वन्द्वं

तदिष्टाप्तये ॥ १ ॥ विश्वानुमूर्त्तिसंभूतिस्थितिसंहृतिमुक्तय: । संभवन्ति यतस्तस्मै परस्मै ब्रह्मणे नमः ॥ २ ॥ योविश्वसर्गपरिपालनसंहृतीषु ब्रह्मा हरिस्त्रिनयनश्चभवत्यमेयः । तं शुद्धबोधममयं सुखसत्स्वभावमात्मानमद्वयमनन्तमुपास्महे तत् ॥ ३ ॥ विश्वात्मनः शुक्लयजूंषि भानोरवाप यो योगिगणाग्रवन्द्यः । तं याज्ञवल्क्यं मुनिवृन्दवन्द्यं नमामि तत्कीर्त्तितधर्म्मवृध्यै ॥ ४ ॥ भक्त्या यस्य सविस्मयः स्मररिपुर्मत्या च वाचस्पति । विक्रान्त्या द्विषतांगणः श्रुतितया भास्वान् । क्षमित्वेन भूः । जीमूताचयभूषणं सुविपुलां योगीश्वरोदीरिते शास्त्रे वाक्यनयानुगां विचिनुते वाचं सतां सम्मताम् ॥ ५ ॥

End. यदापुनरक्षत्रियः क्षत्रियकार्यं कुर्यात्तदन्येनाप्येतत्सर्वमनुष्ठेयं तत्कार्यापत्त्यातद्धर्म्मलाभ इति न्यायात् ॥ करादानप्रयुक्तत्वाच्च प्रजापालनस्य सर्वो हि धनं प्रयच्छन्नात्मसमवायि प्रयोजनमुद्दिशति न च करदानस्य स्वगुप्तेरन्यत्प्रयोजनमस्ति तस्मात्करमाददानेन प्रजापालनं विधेयमिति सिद्धम् ॥

Colophon. इति श्रीविद्याधरवंशप्रभवश्रीशिलाहारनरेन्द्रजीमूतवाहनान्वयप्रसूतश्रीमदपरादित्यदेवविरचिते याज्ञवल्कीयधर्म्मशास्त्रनिबन्धे प्रथमोऽध्यायः ॥

अतःपरं व्यवहारप्रकरणं भविष्यति ॥ ग्रन्थ संख्या १३०१० ॥

विषय: । याज्ञवल्क्यव्याख्या ॥

No. 8A. अपरार्कः By अपरादित्यदेव। Aparārkaḥ.

Substance:—Character Devanāgarī. White paper. Lines 10 on a page. Letters 58 in a line. Folio 298. $14\frac{1}{2} \times 5\frac{1}{2}$. inches Appearance, fairly old. Verse and prose. Complete in 3 parts. Incorrect. Date, Saṁvat 1930. Place of deposit, Pandit Dīnabandhu Jhā, Isahapur, Manīgachi P. O., Darbhanga. A commentary on Yājñavalkya, comprising the text of Chapter I by Aparādityadeva.

Beginning, End, Colophon, विषयः—Same.

No 9. अशौचनिर्णयः । Aśauchanirṇayaḥ.

Substance :—Character Maithilī. White paper. Lines 12 on

a page. Letters 64 in a line. Folio 3. 14×5½ inches. Appearance, fresh. Verse and prose. Incomplete. Correct generally. Date wanting. Place of deposit, Pandit Rudramaṇi Jhā, Mahinātha pur, Deodha P. O., Darbhanga. A handbook of Dharmaśāstra, dealing with Aśauchavichāra. The name of author is not found in the manuscript.

Beginning. श्रीगणेशायनमः ।

वन्दे प्रियापरीरम्भसम्भारम्भकृतोद्यमम् । परस्परमथालोक्य स्मेरं हरिहरात्मकम् ॥
यद्यपिदोषगणोऽयमधित्रं द्वेषीकृतस्सन्तः । तदपि समाधानीयो महतामेषांयतोरीतिः॥
हारलतारत्नाकर शुद्धिविवेकादयोपि । तदपितदाकुलमनसा हरिपदतोयेमुदं धत्ताम् ॥
अपिदातृगृहीत्रोश्चसूतकेमृतके तथा । अविज्ञातेन दोषः स्याच्छ्राद्धादिषु कथञ्चन ॥

End. वैश्यानां सप्तममासाद्वालमरणे सद्यःशौचं तदनन्तरंद्वितीयवर्षयावद्वालमरणेत्र्यहम् । तदुपरि षड्वर्षान्तं यावद्वालमरणेनवाहम् । तदुपरिपञ्चदशाहमशौचं भवति । शूद्राणां-सप्तममासाद्वालमरणे सद्यः शौचम् । सप्तमासाद्विवर्षं यावत्पञ्चाहम् । तृतीयवर्षादारभ्य षोडशवर्षयावदविवा ...

Colophon. नास्ति ।

विषयः । अशौचविचारः ।

No. 10. **अशौचनिर्णयः** By **उमानाथ ।** Aśauchanirṇayaḥ.

Substance:—Character Maithilī. White paper. Lines 8 on a page. Letters 38 in a line. Folio 10. 12×4 inches. Appearance old. Prose. Complete. Correct. Date (?) Place of deposit, Raghunath Jhā, Sanakorthu, Manigāchi P. O., Darbhanga.

Beginning. ओंनमो गणेशाय ।

अथाशौचनिर्णयः ॥ सपिण्डे ब्राह्मणे मृते दशरात्रेण शुद्धयति सपिण्डे क्षत्रिये मृते क्षत्रियः द्वादशरात्रेण शुद्धयति etc. ॥

End. वस्तुतो ब्राह्मणहेतुत्वादपि पितामहप्रक्रमकश्राद्धविधायकानि तेन पतिते संसर्ग वर्जिते जीवति पितरि पार्वण विधायकं सङ्गवर्जितः संन्यासी ॥

Colophon. इति महामहोपाध्याय श्रीउमानाथविरचितः शुद्धिनिर्णयः समाप्तः श्रीदुर्गे मां पाहि ॥

विषयः । अशौचविचारः ॥

No. 11. **अशौचनिर्णयः** By **गोपाल** । Aśauchanirṇayaḥ.

Substance:—Character Bengali. Dark-white paper. Lines 6 on a page. Letters 64 in a line. Folio 20. 16×3 inches. Appearance, very old. Prose. Complete. Generally correct. Date (?). Worn out, Torn. Place of deposit, Pandit Dāmodar Jhā, Tharhi, Andhratharhi P. O., Darbhanga.

Beginning. ओं नमो गणेशाय ॥

नत्वा नीलोत्पलश्यामं रामं राजीवलोचनम् । न्यायपञ्चाननो विद्वान् कुरुतेऽशौचनिर्णयम् ॥

End. व्यवस्थोपयिकं ग्रंथे वचनं लिखितं बुधाः । नतोन्यूनाधिकं भाव्यं सगुणेऽत्यन्तनिर्गुणे ॥ शाके रसे वन्हिशरेन्दुमाने १५३६ मन्वादिशास्त्राणि विचार्य यत्नः धीराः कृतेयं परिपालनीयाः ॥

Colophon. नास्ति ॥

श्रीविश्वेश्वरपञ्चाननस्य पुस्तकमिदं ॥ ० ॥ ० ॥ श्रीचन्द्रशेखरसंनेन लिखितं । यथादृष्टं तथा लिखितं । लेखने नास्ति दूषणम् ॥०॥०॥ कृष्णेति मङ्गलं नाम यस्य वाचि प्रवर्तते भस्मीभवन्ति राजेन्द्र महापातककोटयः ॥ जानामि धर्मं नच मे प्रवृत्ति र्जानाम्यधर्मं न च मेनिवृत्तिः । त्वया हृषीकेशहृदिस्थितेन यथा नियुक्तो स्मि तथा करोमि ॥

विषयः । अशौचविचारः ॥

No. 11A. **अशौचनिर्णयः** By **गोपाल** । Aśauchanirṇayaḥ.

Substance:—Character Maithili. White paper. Lines 12 on a page. Letters 64 in a line. Folio 18. 12×1½ inches. Appearance, old. Prose and verse. Complete. Correct. Worm-eaten. Place of deposit, Pandit Rabināth Jhā, Professor, M. R.

Vidyālaya, and resident of Andhra Tharhi P. O., Darbhanga. A manual of Dharmaśāstra, dealing with Aśauchvichāra, by Gopāla Nyāyapañchānana. Date Śāka 1722.

Beginning, End, Colophon, विषय:—Same.

No. 12. अशौचनिर्णयः By विश्वनाथ । Aśauchanirṇayaḥ.

Substance:—Character Maithilī. White paper. Lines 8 on a page. Letters 47 in a line. Folio 10. 14×4 inches. Appearance, fresh. Prose. Complete. Generally correct. Date (?). Place of deposit, Pandit Dāmodar Jhā, Thārhō, Andhratharhī P. O., Darbhanga.

Beginning. ओंनमः श्रीसीतायै ॥

नत्वासीतांजगन्मूलामज्ञानोन्मूलनक्षमाम्। तन्यते विश्वनाथेन अशौचानाञ्चनिर्णयः ॥

End. पितरौचेन्मृतौस्यातां इति वचनं न समूलं समूलत्वेपि तद्दिनमित्यत्र तत्पदं न श्रवणार्थं तत्पदस्य सर्वनामतया अप्रधानीभूतश्रवणार्थश्रवणपरामर्षकत्वासंभवात् इति संक्षेपः ॥

Colophon. नास्ति ।

विषयः। अशौचविचारः ।

No. 12A. अशौचनिर्णयः By विश्वनाथझा । Aśauchanirṇayaḥ.

Substance:—Character Maithilī. White paper. Lines 9 on a page. letters 56 in a line. Folio 7. 13½×4 inches. Appearance, fairly old. Verse and prose. Incorrect. Incomplete. Date wanting. Place of deposit Babu Sukadeva Jhā, Pachadhi. Pandaul. P. O., Darbhanga. A handbook of Dharmaśāstra, dealing with Aśauchavichāra by Viśvanātha Jhā, resident of Tharhi and a Court Pandit of Maharaja Lakṣmīśvar Singh of Darbhanga.

Beginning, End, Colophon, विषय:—Same.

No. 13. अशौचसंग्रहः । Aśauchasaṁgrahaḥ.

Substance:—Character Bengali. Yellow paper. Lines 6 on a page. Letters 64 in a line. Folio 19.13×3 inches. Appearance, old. Verse and prose. Complete. Incorrect. Date wanting. Place of deposit, Babu Sukadeva Jhā, Pachadhi, Pandaul P. O., Darbhanga. A handbook of Dharmaśāstra, dealing with Aśauchavichāra. The name of author is not found from the manuscript.

Beginning. ओं नमो गणेशाय ।

शुध्येद्विप्रो दशाहेन द्वादशाहेन भूमिपः । वैश्यः पञ्चदशाहेन शूद्रो मासेन शुध्यति । स्वजात्युक्ताशौचमेतत् । पूर्णाशौचन्तु कथ्यते । खण्डाशौचमतोन्यूनं न खण्ड खण्डमिष्यते । अथाशौचाशौचयोर्लक्षणं, शौचाभावोनचाशौचं वैपरीत्यं न वा तयोः । यौगपद्यविधानाच्च, घटितन्नाशयोर्यथा । तस्मात्संस्काररूपत्वं धर्माधर्मवदिष्यते । अशौचं विहिते कार्य्येनर्हता प्रतिपादकं, शुद्धिस्तु तादृशे कार्य्ये योग्यत्वप्रतिपादिका ॥

End. एतत्सर्व्वमशौचेपिकर्त्तव्यं यथा दक्षः । सूतकालेत्विदं सर्व्वं सूतकं परिकीर्त्तितं, आपद्गतस्य सर्व्वस्य सूतकेपि न सूतक इति । गयायां सर्व्वकालन्तु पिण्डंदद्याद्विचक्षणः । इति वचनात्, प्रेतपदोल्लेखने प्रेतस्य गयायां पिण्डदानं कुर्य्याद्यस्य सपिण्डीकरणान्तं प्रेतश्राद्धं न कृतं तस्य वर्षादपरं तर्पणं न कार्य्यं किन्तु एकादश्यादौ श्राद्धश्चेत् क्रियते तदा प्रेतपदोल्लेखनेनेति ॥

Colophon. समाप्तोयं संग्रहः ।

विषयः । अशौचविचारः ।

No. 14. अशौचसंग्रहः । Aśauchasaṁgrahaḥ.

Substance:—Character Maithili. White paper. Lines 10 on a page. Letters 48 in a line. Folio 9. 11×3½ inches. Appearance old. Verse and prose. Incomplete. Correct. Date (?). Place of deposit, Pandit Rabināth Jhā, of Andhra Tharhi P. O.

and Professor, M. R. Vidyālaya, Darbhanga. A manual of Dharmaśāstra, dealing with Aśauchavichāra. Worn out, worm-eaten.

Beginning. ओंनमो विघ्नेशाय ।

प्रणिपत्य शिवामम्बां त्रैलोक्यस्य विपश्चिताम् । अशौचसंशयोच्छित्त्यै क्रियते संग्रहस्त्वयम् ॥ ये तन्द्रिता हि कृतिनः विवेकादीक्षणे खलु । ते वै रमन्तां सुधिया संग्रहे सर्वदर्शके ॥ अथश्राद्धप्रशंसा ॥ हारीतः ॥ न शूरास्तत्र जायन्तेऽनारोग्या न शतायुषः । नच श्रेयोधिगच्छन्ति यत्र श्राद्धविवर्जनम् ॥

End. वृद्धमनुः । वाचो यत्रविभिद्यन्ते गिरिर्वा व्यवधायकः । महानद्यन्तरं यत्र तद्देशान्तरमुच्यते ॥ दशरात्रेण या वार्त्ता यत्र न श्रूयतेऽथवा ! देशनाम नदीभेदान्नि कटेपिभवेत्तु यत् तच्च देशान्तरं प्रोक्तं स्वयमेव स्वयम्भुवा ॥ गिरिर्वेत्यत्र वा शब्दः समुच्चये अथमृत्युविशेषाशौचम् वृद्धगार्ग्यवृद्धः * ॥

Colophon. देवो विजयतेतराम् ।

विषयः । अशौचनिर्णयः ।

No. 14A. अशौचसंग्रहः । Aśauchasaṁgrahaḥ.

Substance:—Character Maithilī. Dark-white paper. Lines 13 on a page. Letters 36 in a line. Folio 4. 9½×3½ inches. Appearance, old. Prose and verse. Incomplete. Incorrect. Date (?). Place of deposit, Pandit Rabināth Jhā, Professor, M. R. Vidyālaya, and resident of Andhrā Tharhi P. O. Darbhanga. A manual of Dharmaśāstra, dealing with, Aśauchavichāra. The name is not mentioned either in the beginning or in the end.

Beginning, End, Colophon, विषयः—Same.

No. 15. अशौचसंग्रहः By मधुसूदन । Aśauchasaṁgrahaḥ.

Substance:—Character Maithilī. Brownish-red paper. Lines 10 on a page. Letters 74 in a line. Folio 12. 13×4 inches.

Appearance old. Prose and verse. Complete. Correct. Date (?). Place of deposit, Pandit Vāsudeva Miśra, Salampur, Ghataho P. O., Darbhanga District. Worn out, torn. A handbook of Dharmaśāstra, dealing with Aśaucha by Madhusūdana Bhaṭṭāchārya.

Beginning. ओंनमो गणेशाय ।

नत्वा सीतापतिं रामं कामदं करुणामयम् । अशौचं संक्षेपं भक्तः श्रीमधुसूदनः ॥ तत्रादौ रजस्वलाशौचम् ॥ यथाशङ्खः ॥ शुद्धाभर्तुश्चतुर्थेऽन्हि अशुद्धादैवपैत्रयोः । दैवेकर्मणि पैत्रे......... । लौकिककर्मणि त्र्यहात्परं शुद्धा ॥

End. आचान्तोऽप्यशुचिस्तावद्यावत्पात्रमनुद्धृतम् । उद्धृत्याप्यशुचिस्तावद्यावन्नोन्मृज्यते मही ॥ तावत्स्यादशुचिर्विप्रो यावन्नोन्मृज्यतेमहीतिवचनाच्च । अन्यत्र शुद्धितत्वादौ विशेषमनुसन्धेयं इहग्रन्थगौरवभिया न लिखितम् ॥

Colophon. इति महामहोपाध्यायमधुसूदनवाचस्पतिभट्टाचार्यविरचितोऽशौचसंग्रहः । समाप्तः ओंनमस्तस्यै । गुरवे नमः ॥ लम्बोदरपदद्वन्द्वाभ्यान्नमः ॥ ओंहरिः । श्रीरामः ॥

विषयः । अशौचविचारः ॥

No. 15A. **अशौचसंग्रहः** By **मधुसूदन** । Aśauchasaṁgrahaḥ.

Substance:—Character Bengali. Yellow paper. Lines 7 on a page. Letters 68 in a line. Folio 16. 16×3½ inches. Appearance, old. Verse and prose. Complete. Correct generally. Date, Sāka 1710. Worn out, torn. Place of deposit, Pandit Dāmodar Jhā, Sāhapur Pandaul P. O., Darbhanga. A handbook of Dharmaśāstra, dealing with Aśauchavichāra by Madhusūdana.

Beginning, End, Colophon, विषयः—Same.

No. 16. **आकाशदीपोद्यापनविधिः** । Ākāśadīpodyāpanavidhiḥ.

Substance :—Character Maithilī. White paper. Lines 6 on a page. Letters 53 in a line. Folio 22. 14 × 3½ inches. Appear-

ance, new. Prose. Complete. Generally correct. Date, San 1299 Sāl. Place of deposit, Pandit Gonū Miśra, Lalaganj, Jhanjharpur P. O., Darbhanga.

Beginning. ओंनमो गणेशाय ॥

अथ नानाग्रन्थानवलोक्याकाशदीपोद्यापनविधिर्लिख्यते ॥ तुलार्कोपान्तिमदिने वृती संयमं कृत्वा संक्रान्तिदिनप्रभाते स्नानादिकं कृत्वाऽहतेवाससी परिधायाचम्य पूर्वाभिमुखस्ताम्रपात्रमादाय etc.

End. ओं गच्छ गच्छ परं स्थानं गच्छ त्वं परमेश्वरि । गच्छन्तु देवताः सर्वाः पूजामादाय सत्कृतां इति पठित्वा प्रणमेत् । सहस्रं वाष्टोत्तरशतं ब्राह्मणान् भोजयेत् । स्वयं च भुञ्जीत ।

Colophon. इत्याकाशदीपोद्यापनविधिः समाप्तः ॥ सन् १२९९ साल कार्तिक ॥

No. 16A. आकाशदीपोद्यापनविधिः । Ākāśadīpodyāpanavidhiḥ.

Substance :—Character Maithilī. White paper. Lines 10 on a page. Letters 49 in a line. Folio 6. 12×4½ inches. Appearance, old. Prose and verse. Complete. Incorrect. Date, Śak. 1718. Torn. Place of deposit, Babu Adyānāth Miśra, Pāhitol, Manigachi P. O., Darbhanga.

Beginning, End, Colophon, विषयः—Same.

No. 16B. आकाशदीपोद्यापनविधिः । Ākāśadīpodyāpanavidhiḥ.

Substance :—Character Maithilī White paper. Lines 8 on a page. Letters 44 in a line. Folio 20. 12×4 inches. Appearance, fairly old. Verse and prose. Complete. Correct. Date wanting. Place of deposit, Pandit M. M. Rājanāth Miśra, Saurāth, Madhubani P. O., Darbhanga. A manual of Karmakāṇḍa, dealing with the ceremony performed in the month of Kārtika by kindling light in the sky.

Beginning, End, Colophon, विषयः—Same.

No. 16C. आकाशदीपव्रतोद्यापनविधिः । Ākāśadīpavratodyāpanavidhiḥ

Substance :—Character Maithilī. White paper. Lines 7 on a page. Letters 42 in a line Folio 17. 11+4½ inches. Appearance, fresh. Prose and verse. Complete. Correct. Date wanting. Place of deposit, Pandit Kapileśvar Jhā. Sakhabad, Manigachi P. O., Darbhanga. A manual of Karmakāṇḍa, dealing with Ākāśadīpavrata, performed in the month of Kārtika.

Beginning, End, Colophon, विषयः—Same.

No. 16D. आकाशदीपोद्यापनविधिः । Ākāśadīpodyāpanavidhiḥ.

Substance:—Character Maithilī. White paper. Lines 9 on a page. Letters 52 in a line. Folio 11. 13×5 inches. Appearance, fresh. Torn. Complete. Correct. Date wanting. Place of deposit, Pandit Kapileśvar Jhā, Sakhabad, Manigachi P. O., Darbhanga. A manual of Karmakāṇḍa, dealing with Ākāśadīpodyāpana, performed in the month of Kārtika.

Beginning, End, Colophon, विषयः—Same.

No. 17. आकाशदीपोद्यापनविधिः । Ākāśadīpodyāpanavidhiḥ.

Substance:—Character Maithilī. White paper. Lines 6 on a page. Letters 50 in a line. Folio 16. 14×3½ inches. Appearance, new. Prose. Complete. Correct. Date (?). Place of deposit, Pandit Sadānand Jhā, Andhrāthārhī P. O., Darbhanga.

Beginning. ओंनमो भगवते वासुदेवाय नम ।

अथाकाशदीपव्रतोद्यापनविधिः । प्रथमं पञ्चदेवतापूजा ततो विष्णुपूजा ।

End. ओंभगवन्दामोदर पूजितोसि प्रसीद इति विसर्जयेत् । ब्राह्मणाय प्रतिपादयेत् । ततो ब्राह्मणभोजनम् ।

Colophon. इत्याकाशदीपव्रतोद्यापनम् । लिखितमिदं श्रीसदानन्दशर्मणा स्वार्थम् । जय तारे । जय तारे ।

विषयः । आकाशदीपव्रतोद्यापनपद्धतिः ।

No. 18. आकाशदीपोद्यापनविधिः । Akāśadīpodyāpanavidhiḥ.

Substance:—Character Devanāgarī. White paper. Lines 7 on a page. Letters 52 in a line. Folio 14. $13\frac{1}{2}\times4$ inches. Appearance, fresh. Verse and prose. Complete. Not correct. Date, San 1303 Sāl. Place of deposit, Pandit Śrīnandan Miśra, Kanhauli Sakri P. O., Darbhanga. A handbook of Karmakāṇḍa, dealing with Ākāśadīpodyāpana, celebrated in the month of Kārtika.

Beginning. ॐ नमः श्रीकृष्णाय ।

अथाकाशदीपोद्यापनविधिर्लिख्यते ॥ तत्र वृश्चिकसंक्रान्तिदिने प्रातःस्नानादि विधाय गोमयोपलिप्तायां भूमौ उपविश्याचम्य ताम्रपात्रे सूर्यायार्घ्यं दद्यात् । ॐ नमस्तेस्तु दिनेशाय सप्ताश्वाय विवस्वते प्रतिष्ठाम्बरदीपाय अर्घ्यं ददामि गृहाण तं ॥

End. अस्त्राणि सर्वशास्त्राणि राजानो वाहनानि च । औषधानि च रत्नानि कालस्यावयवाश्च ये । सरितः सागराः शैला स्तीर्थानि जलदानदाः । एतेत्वामभिषिञ्चन्तु सर्वकामार्थसिद्धये ॥ यथाशक्त्या ब्राह्मणान्भोजयेत् ॥

Colophon. इत्याकाशदीपव्रतोद्यापनविधिः समाप्तः ॥ शुभमस्तु श्रीरस्तु लेखकस्य शुभं भूयात् श्रीनन्दकिशोरशर्मणोलिपिरियम् ॥ * ॥ * ॥ समाप्तेयं पद्धतिः ॥ शुभशाके १८१७ सन् १३०३ साल कार्तिक शुद्धि सप्तम्यां गुरौ लिपिरियंम् ।

No. 18A. आकाशदीपोद्यापनविधिः । Ākāśadīpodyāpanavidhiḥ.

Substance:—Character Maithilī. Dark-white paper. Lines 8 on a page. Letters 44 in a line. Folio 12. $11\frac{1}{2}\times3\frac{1}{4}$ inches. Appearance, old. Verse and prose. Complete. Correct generally. Date (?). Place of deposit, Raj Library, Darbhanga. A handbook of Karmakāṇḍa, dealing with Ākāśadīpa-

dāna, a ceremony celebrated in the month of Kārtika by kindling a light in the sky. This system is prevalent specially in Behar and Bengal.

Beginning, end, colophon, विषय: —Same.

No. 18B. आकाशदीपोद्यापनविधिः । Ākāśadīpodyāpanavidhiḥ.

Substance:—Character Maithilī. White paper. Line 7 on a page. Letters 52 in a line. Folio 13. 15×3 inches. Appearace, fairly old. Prose and verse. Complete. Not correct. Date (?). Place of deposit, Pandit Vasudeva Miśra, Salampur, Ghataho P. O., Darbhanga District. A handbook of Karmakāṇḍa, dealing with Ākāśadīpa (light in the sky.)

Beginning, end, colophon, विषयः—Same.

No. 19. आचारग्रन्थः । Āchāragranthaḥ.

Substance:—Character Maithilī and Devanāgarī. White paper. Lines 10 on a page. Letters 64 in a line. Folio 12. 12×4 inches. Appearance, old. Verse and hymns. Not Complete. Correct. Date (?). Place of deposit, Raj Library, Darbhanga. A Manuscript of Karmakāṇḍa, dealing with Sandhyāvandanā.

Beginning. ॐ नमो गणेशाय ।

सर्व्वत्तमृषिमासीनमात्मविद्यापरायणम् । ऋषयस्तं समागम्य पप्रच्छुर्धर्मकाङ्क्षिणः । भगवन् श्रोतुमिच्छामि श्रेयस्कामो द्विजोत्तमाः । यथावद्धर्ममाख्याहि शुभाशुभविवेचनम् ॥

End. दशसाहस्रिकोऽभ्यासो गायत्र्याः साधनंपरं । वायुभक्षो दिनं तिष्ठेत् रात्रिंनीत्वा सूर्यदृक्, जप्त्वा सहस्रं गायत्र्या शुद्धिब्रह्मवधाद्दते । न गायत्र्यास्समोमन्त्रो न जपो वैदिकात्परः । न वासुदेवात्परो देव इति व्यासस्स्वयं ब्रवीत ।

Colophon. नास्ति ।

विषयः । संध्योपासनादिः ।

No. 20. **आचारचिन्तामणिः** By **वाचस्पति** । Āchārachintāmaṇiḥ.

Substance:—Character Maithilī. White paper. Lines 15 on a page. Letters 95 in a line. Folio 34. $13\frac{1}{2}\times5\frac{1}{2}$ inches. Appearance, fairly old. Prose and verse. Complete. Generally correct. Date (?). Place of deposit, Raj Library, Darbhanga. Worm-eaten. A treatise on Dharmaśāstra, dealing with आचारनिरूपण by Vāchaspati Miśra.

Beginning. ओंनमः शिवाय । ओंनमो गणेशाय ।

आभीरदारकमुदञ्चितकिङ्किणीकमाताम्रपाणिचरणं पुरुषं पुराणम् । मञ्जीर-मञ्जुमहणाधरमम्बुजाक्षमद्वैतचिन्मयमनादिमनन्तमीडे । अहोरात्राश्रिताचारइह वाजसनेयिनाम् । निबध्यते हरिं नत्वा श्रीवाचस्पतिशर्मणा । तद्बोधमैत्रशौचानि तथाचमनकारणम् हेतुर्द्विराचमनयोस्तदपत्रादस्तथाचमे । दन्तधावनकर्माथ प्रातः-स्नानादिकन्ततः । मध्यन्दिने स्नानविधिस्ततोजपविधिः परः । तर्पणस्यविधि स्तद्वत्तर्पणोत्तरकर्मच । देवार्चनं महायज्ञ पञ्चकातिथिपूजने । भोजनस्य विधि-श्चात्र भोज्याभोज्यविविस्ततः । अभक्ष्यपरिचयं मांसभक्षणवर्जने । पशुहिंसा विधित्यागौ भोजनोत्तरकर्मच । शयनस्य विधिस्तद्वद्दारापगमने विधिः । प्रसङ्ग-सङ्गतिप्राप्तः पुष्पिताया विधिस्ततः ।

End. यदाहापस्तम्बः । यावत्सन्निपातश्च सहशय्याततोनाना । सन्निपातोऽभिगमः । नाना भिन्नभिन्नेत्यर्थः ।२४।

Colophon. इति महामहोपाध्यायसन्मिश्रश्रीवाचस्पतिविरचित आचारचिन्तामणिः संपूर्णः श्रीर्जयतितराम् ।

विषयः । अहोरात्राश्रितं कृत्यमिह वाजसनेयिनाम्, प्रपञ्चितं विस्तरेण श्रीवाचस्पतिशर्म्मणा ।

No. 20 A. आचारचिन्तामणिः By वाचस्पति। Ācharachintāmaṇiḥ.

Substance:—Character Maithilī. White paper. Lines 11 on a page. Letters 60 in a line. Folio 82. Extent 3282½ Ślokas. 14×4 inches. Appearance fresh. Verse and prose. Complete. Generally Correct. Date (?). Place of deposit, Raj Library, Darbhanga. A treatise on Dharmaśāstra, dealing with Āchāraprakaraṇa, by MM. Vāchaspati Miśra. Worm-eaten.

Beginning, End, Colophon, विषय:—Same.

No. 20 B. आचारचिन्तामणिः By वाचस्पति Āchārachintāmaṇiḥ.

Substance:—Character Maithilī. White paper. Line 9 on a page. Letters 50 in a line. Folio 79. 14×4 inches. Appearance, old. Verse and prose. Complete. Correct. Date (?). Partly eaten by worms. Place of deposit, Pandit Śrīkānt Miśra Salampur. Ghataho P. O., Darbhanga District. A treatise on Karmakāṇḍa, dealing with the daily performance of Vājasaneyī Brāhmaṇa, by Vāchaspati Miśra.

Beginning, End, Colophon, विषय:—Same.

No. 20 C. आचारचिन्तामणि: By वाचस्पति। Āchārachintāmaṇiḥ.

Substance:–Character Maithilī. White paper. Lines 10 on a page. Folio 62. 16×6 inches. Appearance, old. Prose. Complete. Generally Correct. Date. Śāk. 1722. Place of deposit, Babu Chandradhārī Sinha, Ranti Deorhi, Madhubani P. O., Darbhanga.

Beginning, End, Colophon, विषय:—Same.

No. 20 D. आचारचिन्तामणि: By वाचस्पति। Āchārachintāmaṇiḥ.

Substance:—Character Maithilī. Brown paper. Lines 12 on a page. Letters 61 in a line. Folio 93. 12×4 inches. Prose. Appearance, old. Complete. Generally correct. Date. Śāka 1731.

Place of deposit, Pandit Dāmodar Singh Thākur, Bhawr, Manigachi P. O., Darbhanga. Worn out. Partly torn.

Beginning, End, Colophon, विषयः—Same.

No. 20 E. आचारचिन्तामणिः By वाचस्पतिमिश्र। Āchārachintāmaṇiḥ.

Substance:—Character Maithilī. White paper. Lines 9 on a page. Letters 60 in a line. Folio 16. 13×3½ inches. Appearance, old. Verse and prose. Incomplete. Incorrect. Date wanting. Place of deposit, Pandit Devakṛṣṇa Jhā, Chanaur, Manigachi P. O., Darbhanga. A treatise on Karmakāṇḍa, dealing with the Vājasaneyī rites during 24 hours, by Vāchaspati Miśra. Worn out. Worm-eaten.

Beginning, End, Colophon, विषयः—Same.

No. 34. आचारतरङ्गिणी By रविनाथमिश्र। Āchārataraṅgiṇī.

Substance:—Character Maithilī. White paper. Lines 22 on a page. Letters 18 in a line. Folio 207. Book form. 10×6 inches. Appearance, new. Prose. Incomplete. Correct. Date (?) Place of deposit, Pandit Gonū Miśra, Lālaganja, Jhanjhārpur P. O., Darbhanga.

Beginning. ओं नमोगिरीन्द्रनन्दिनीपदारविन्दरेणवे ॥ अवतु नः सरसीरुहलोचनो मधुरिपुः करुणावरुणालयः। मदनसूदनमानसमानसे कृतपदद्वयनीलसरोरुहः ॥ वाणीवाणीमित्र-तरतुसदाभारती भावशुद्धिर्गौरीपुत्रः खलुहृदितलेस्फूर्तिमेधान्तनोतु । नानारत्ना-भरणनिकरैरशोभितश्चाम्बसंघैमनि दुर्गे तत्रभुजचयः पातुनोभीष्टमित्थम् ॥ हरिहरपदलीनः कर्मकाण्डेप्रवीणः सदसि गुणिगणानां वेदवादे धुरीणः। सुरपुरगतकीर्त्तिर्याचनाशून्य-वृत्तिः प्रविदितमिथिलायांकोपिद्रूवे बभूव ॥

End. ब्राह्मणादिहतेतापेपतितेसंगवर्जिते। व्युत्क्रमाच्चमृतेदेयं येभ्यएवददात्यसावितिवचनो-त्तरक्रियानर्हपित्र्युपलक्षणतया तादृक्पित्र्यसत्वे पितामहादिश्राद्धकथनाच्चेति दिक्।

Colophon. नास्ति ।

विषय: । श्राद्धादिनिरूपणम् ।

No. 22. आचारदीपः By नागदेव । Āchāradīpaḥ.

Substance:—Character Devanāgarī. White paper. Lines 11 on a page. Letters 32 in a line. Folio 73. $10\frac{1}{2} \times 4\frac{1}{2}$ inches. Appearance old. Verse. Complete. Incorrect. Date, Śāka 1599. Worn out, Torn. Letters partly affected. Place of deposit, Pandit Dāmodar Jhā, Sāhapur, Pandaul. P. O, Darbhanga. A treatise on Dharmasāstra, by Nāgadeva, dealing with Achāra.

Beginning. श्रीगणेशाय नम: । श्रीसरस्वत्यैनम: । श्रीविश्वनाथाय नम: । चञ्चन्नासपुटस्फुटाभिनयनव्यग्राग्रपादाहतिक्षुभ्यन्नूपुरमञ्जुलध्वनिमिलत्कालाश्र दरकं कणं । शुण्डादण्डविघटितोङ्घ्रिकुसुमे व्योमाङ्गणं मण्डयत्संध्याताण्डवडम्बरं विरचयन् भूत्यै गणेशोस्तुव: ॥ उक्तोवाजसनेयेन याज्ञवल्क्येन धीमता । आचारोद्विजवर्याणां सुबोध: कथ्यतेऽधुना ॥ तत्रदक्ष: । प्रातरुत्थाय कर्त्तव्यं यद्द्विजेन दिनेदिने । तत्सर्वं संप्रवक्ष्यामि द्विजानामुपकारकं ॥

End. आपत्कालेतु विप्रस्तु शौचाचारं न चिन्तयेत्, स्ववंशमुद्धरेत्पश्चात्स्वस्थो धर्मं समाचरेत् ॥ देवल: । शास्त्रागम्यशुचित्वंतु न प्रत्यक्षादिसादनं । शास्त्रत: कृतशौचानामाशंका नैव विद्यते ॥

Colophon. इत्युपाध्याय नागदेवविरचिते आचारदीपे द्रव्यशुद्धिप्रकरणं । इतिनागदेवान्हिकं समाप्तम् ॥ * ॥ शके १५९९ वर्षे पिङ्गल नाम संवत्सरे तीर्थ भाद्रपदशुक्ल अष्टमी तिथौ मंदवासरे ज्येष्ठा नक्षत्रे श्रीअमरावती ग्रामे देवब्राह्मणयो: सन्निधौ इदं पुस्तकं समाप्तम् ॥ श्रीविश्वेश्वरार्पणमस्तु । शुभमस्तु ग्रन्थसंख्या १६२० यादृशं पुस्तकं दृष्ट्वा तादृशं लिखितं मया । यदि शुद्धमशुद्धं वा मम दोषो न दीयते ।

विषय: । आचारनिर्णय: । द्रव्यशुद्धिश्च ।

No. 23. **आचारदीपिका** By **हरिलाल** । Āchāradīpikā.

Substance:—Character Devanāgarī. White paper. Lines 15 on a page. Letters 54 in a line. Folio 38. 12 × 5 inches. Appearance, old. Prose. Complete. Few mistakes. Date wanting. Place of deposit, Pandit Sureśa Miśra, Saurāth, Madhubani P. O, Darbhanga. A commentary on Āchārādarśa of Śrīdatta, by Harilāl. Worn out. Torn. Letters not quite legible.

Beginning. श्रीगणेशाय नमः ॥

शब्दांभोधिमगाधमाशुमततं विश्यकुर्वन्ति ये संतस्तमदसत्फुटं धिषणायाधर्मार्थिनो-नीर्षिताः । धन्या एव जितः प्रपंचसकलस्तैरेवमन्येदेवादेवनमस्कृताः सुमुदिता यास्यन्ति मोक्षं परम् ॥ १ ॥ पौलस्तेनुवराटिकासुरगुरौ पथ्यंयथानीरसं स्वर्धुन्यम्बुधगेजलं मलफतं कौपं यथा चार्पितम् । रत्रैचैपयसांनिधावसुभगं प्रौढिस्तथेयंत्वयिग्राह्यामप्यनुकम्पयासुकविता शोध्यात्रदृष्ट्याप्रभो ॥ २ ॥ यामाराध्यपितामहप्रभृतयःसिद्धिंगता दुर्लभांदेवादानवमर्दिताविनिवह दिव्यैः स्तवैः संस्तुताम् । तांदेवेशुभहेतु भूतलवनाबंदेमदुर्भक्तिातो जाड्याम्भोधिवित्तयेशशिनिभां भानैकगम्यामजाम् ॥ ३ ॥ श्रीकृष्णोजगदीश्वरो व्रजवधूखेलाकटाक्षेक्षितोवृन्दारण्य विहारमारमहिमा वीणा-निनादप्रियः नंदानंदविकाशशाश्वतरतोभूयात्सतीपालितेनीलेन्दीवररूपभूपपदवीदातास्त्वधाताप्रभुः ॥ ४ ॥ हरतु शर्वकरोमनिसिद्धिदस्त्रिपुरजीवहरः परमोपिनः वृजिनजाल-मजोहिविभूषितो नगतनूजतनूजविलासभाक् ॥ ५ ॥ विघ्नराज नमामि त्वां लोका-नंदैककारणम् । अविघ्नंयेप्रथास्तेस्तुत्वत्प्रदान्महेश्वर ॥ नमस्कृत्य महेशानंश्रीगुरुंजड-तापहम्ः हरिलालः सुबोधायकरोत्याचारददीपिकाम् ॥ ६ ॥ प्रारिप्सितप्रतिबन्धकी-भूतोपशमायाशीर्वादात्मकमंगलमादौ शिष्यार्थे निबध्नाति दीक्षितोरण्यशेति ।

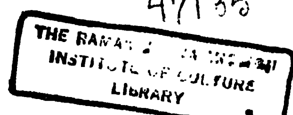
End. Not legible.

Colophon. Do.

विषयः । आचारादर्शव्याख्या ।

No. 24. **आचारद्वैतविवेकः** By **विभाकर** । Achāradvaitavivekaḥ.

Substance:—Character Maithilī. Palm leaves. Lines 5 on a page.

Letters 30 in a line. Folio 184. $16\frac{1}{2} \times 2$ inches. Appearance, old. Verse and prose. Complete. Correct generally. Date Śaka 1638. worn out. Place of deposit, Pandit Kapileśvara Jhā, Sakhabad, Manigachi P. O., Darbhanga. A treatise on Dharmaśāstra, dealing with the subjects enumerated below by MM. Vibhākara, at the suggestion of Rūpanārāyaṇa Mahārājādhirāja Rāya Śrī Rāmabhadra.

Beginning. ओं नमो हरये ।

पायादपायादसुरान्तकोऽसौ विराजते वक्षसि यस्य लक्ष्मीः । घनागमोद्भासिघनाघनांघ विद्युल्लतेवाचलतां वहन्ती ॥ अभूद्भूमिपालो भवेशोभवेशो भवेशोषितारातिवंशावतंशः । यदीयोयशोराशिराशैवशैलं समुद्गीयते साधुसन्धर्वमुख्यैः । उदभवदथभवसिंहोद्भवसिंहात्पूर्वपुण्येन । रिपुकुलकवलनकालो हरसिंहो मेदिनीपालः ॥ तस्मादजायत समायतकीर्त्तिपूरः प्रोद्दामदर्परिपुकुञ्जरकेसरीन्द्रः । श्रीशारदाकुमुदपारदशारदाभ्रसन्दोहसुन्दरयशा नरसिंहभूपः । तदीयतनयोनयोज्ज्वलयशा विशालश्रिया क्रियाकरणकौशली समुदभून्नृपो भैरवः । यदीयपदपल्लवं शिरसि सन्निधाय द्विषः परिश्रममहर्न्निशं भ्रमणजं निराचक्रिरे ॥ अजायतास्मादुदधेरिवेन्दुः श्रीरूपनारायणभूपतीन्दुः । कलादधानः सकलाजनानां मुदं वितन्वन्नयनेषुनित्यम् ॥ सिकन्दरपुरन्दरोगुरुदुरोदरक्रीड्या दिनं गमयति ध्रुवं विविधनागरीविभ्रमैः । प्रचण्डरिपुमण्डलीमुकुटकोटिकोटिप्रभासभाजितपदाम्बुजं यमिहमित्रभावन्नयन् ॥ येनाखानि समुद्रखातसदृशं वापीशतं निर्जले येनादायिता मितान्यथ महादानानि पुण्यात्मना । जागर्त्यद्भुतविक्रमःसजगतीकन्याकरग्राहको गौडोर्वीवलयेन्द्रदावदहनः श्रीरामभद्रो नृपः ॥ स्वकीयसिद्धान्तपथानुरुद्धं विभाकराख्यं कृतिनं नियुज्य । श्रीरूपनारायणभूमिपालो विधास्यतिद्वैतविवेकमेतत् ॥ ६ ॥

End. तथा भ्रातृत्वेनैव भ्रातृश्राद्धेधिकारिता । नतु पत्नीपुत्ररहितभ्रातृत्वेन । गौरवात् । पत्न्यादिराहित्यन्तुस्वरूपसदेव प्रयोजकम् । तथा च कृत्रिमपुत्रेण मत्पुत्रत्वकरपदेनत्र भ्रातृश्राद्धेप्युल्लेखः कार्य्यः । नतु भ्रातृपदेन, भ्रातृत्वस्य तत्र सत्वेपि तदप्रयोजकत्वादिति ।

Colophon. इति समस्तेत्यादिराय श्रीमद्रूपनारायणमहाराजाधिराज श्रीमद्रामभद्रदेवपादैरलर्य्यांशासनकं सूल्प नाम्ना प्रसिद्धं महो श्री विभाकरंनियुज्याचारद्वैतविवेको विरचितः

समाप्त: ॥ शुभमस्तु ॥ श्रीरस्तु ॥ शाके १६५८ ।

विषय: । श्राद्धोपनयन नान्दीमुखादि विविधद्वैतविषयको विचार: ।

No 25. **आचारनिर्णयः** । Āchāranirṇayaḥ.

Substance:—Character Maithilī. White paper. Lines 8 on a page. Letters 46 in a line. Folio 27. 10×3½ inches. Appearance, old. Verse and prose. Complete. Generally correct. Date, Śaka 1673. Place of deposit, Pandit Khuśara Jhā, Saurath, Madhubani P. O., Darbhanga. A handbook of Dharmaśāstra, dealing with Vyavahāra. The name of author is not found in the manuscript; but the work seems to be useful for orthodox Hindus. Worm-eaten.

Beginning. ॐ नमो भवानीशंकराभ्याम् ।

अथाचारनिर्णय: । तत्र ब्रह्मपुराणे । साधव:क्षीणदोषा:स्युस्सच्छब्दस्साधुवाचक: तेषामाचरणं यत्स्यात्सदाचार: स उच्यते । वर्णाश्रमाचाररतापुरुषेणपर:पुमान, विष्णुराराध्यते बल्यानान्यत्तत्तोषकारणं । वर्णाश्रमाचार: वर्णाश्रमादिपुरस्कारविहिताश्चावश्यका: संन्ध्यावन्दनादय: ।

End न श्राद्धं कृत्वा नादत्त्वा नामतास्त्रित: श्राद्धव्रतीहीक्षते देवतायतनश्मशानशून्यालयेषु, वृक्षमूले दिवा न संध्यायां न मलिनां नाभ्यक्तां ना भ्यक्तश्च न रोगार्त्तां नरोगार्त्तो न हीनाङ्गीं नाधिकाङ्गीं तथैव च वयोधिकांनोपायाद्गर्भिणीं दीर्घमायुर्जिजीविषु: । इत्याचारनिर्णय: संपूर्ण: । शाके १६७३ भाद्रशुक्ल दशम्यां चन्द्रे मगधदेशान्तर्गत टेकारीग्रामे खण्डवलासं श्रीवैद्यनाथेनालेखि पुस्तीति ।

विषय: । आचारनिरूपणम् ।

No. 25 A. **आचारनिर्णयः** By **गोपाल** । Āchāranirṇayaḥ.

Substance:—Character Bengali. Dark-white paper. Lines 6 on a page. Letters 58 in a line. Folio 19. 16×2½ inches. Appearance, very old. Prose and verse. Incomplete. Generally

correct. Date (?). Place of deposit, Pandit Dāmodar Jhā, Tharhi, Andhratharhi, P. O , Darbhanga.

Beginning. अथाचमननिमित्तानि । निष्ठीबने तथाभ्यङ्गे तथा पादावसेचने । उच्छिष्टस्य च संभाषादशुद्ध्युपहतस्य च । सन्देहेषु च सर्वेषु शिखां वध्वा तथैव च । विना यज्ञोपवीतेन नित्यमेवमुपस्पृशेत् ।

End. विष्णुः । न श्राद्धंभुक्त्वा न हुत्वा नामन्त्रितः न श्राद्धं न व्रती न दीक्षितो न देवा यतनश्मशान शून्यालयेषु न वृक्षमूले न दिवा न संध्यायां न मलिनां ना युक्तां ना युक्तः न रोगार्त्तां न रोगार्त्तः न हीनाङ्गी नाधिकाङ्गीं तथैव च वयोधिकां नोपेयाद्गुर्विणींनारीं दीर्घमायुर्जिजीविषुः ।

इति श्रीगोपालन्यायपञ्चानन भट्टाचार्य्यकृताचारनिर्णयः समाप्तः ।

श्रीकृष्णाय नमः ।

विषयः । आचारनिरूपणम् ।

No. 26. **आचारमयूखः** By **नीलकण्ठ** । Achāramayūkhaḥ.

Substance:—Character Devanāgarī. Yellow paper. Lines 13 on a page. Folio. 53. 11×5 inches. Appearanc, old. Prose and verse, Complete. Not Correct. Date (?). Place of deposit, Pandit Bachchā Jhā, Nabāṇi, Tamuria P. O., Darbhanga.

Beginning. श्रीगणेशाय नमः ।

पादौ दिवाकरस्याहमवलम्बे मुहुर्मुहुः । यत्पादालम्भितंपद्मं पद्मारोहतिसंप्रति । श्रुतीःस्मृतीर्वीक्ष्यपुराणजातं तत्तन्निबन्धानपि सन्निबन्धात् । चिरन्तनाचारचयं च बध्नात्यथाह्निकं संप्रति नीलकण्ठः ।

Colophon. इति श्रीमीमांसापारावारीणधुरीणभट्टशंकरसूनोर्भट्ट नीलकण्ठस्य कृतावाचारमयूखः ।

विषयः । आचार विषयनिरूपणम् ।

No. 27 आचारविवेकः । Achāravivekaḥ.

Substance:—Character Maithilī. White paper. Lines 9 on a page. Letters 44 in a line. Folia 248. Extent 6138 Ślokas. 14×5½ inches. Appearance, fairly old. Verse and prose. Incomplete. Generally correct. Date (?). Place of deposit, Raj Library, Darbhanga. A treatise on Dharmaśāstra, dealing with नित्यकर्म. The name of the author is not mentioned either in the beginning or in the colophon. The work seems to be important for Sanātanists.

Beginning. ततः कल्यः समुत्थाय कुर्यान्मैत्रन्नराधिप । नैर्ऋत्यामिषुविक्षेपमतीत्याभ्यधिकं भुवः । मैत्रं पुरीषोत्सर्गः मित्रदेवताक वायुसंबन्धात् नैर्ऋत्यां शयनस्थानात्। आपस्तम्बः । मूत्रपुरीषंकुर्याद्दक्षिणान्दिशं दक्षिणापराम्बा । गत्वेतिशेषः ।

End. शयनादुत्थितानारी . शुचिःस्यादशुचिःपुमान् । अत्यन्तलेपे पुरीषवत्, अल्पलेपे मूत्रवदिति व्यवस्थितविकल्पः । नारीशुचिरिति ।...ननुमृदादिक्षालनाचमनविरहेपि तस्यमलसम्बन्धोपाधिकस्य नैयायिकत्वेनानिराकरणीयत्वात्, अत्र च मैथुनानन्तरं ऋतौ पुंसोरजन्या ।

Colophon. नास्ति ।

विषयः । आचारनिरूपणम् ।

No. 28. आचारशूलपाणिः By शूलपाणि । Achāraśūlapāṇiḥ.

Substance:—Character Maithilī. Palm leaves. Lines 7 on a page. Letters 92 in a line. Folia 165. 13½×2 inches. Appearance, old. Prose. Incomplete. Correct. Date (?). Place of deposit, Pandit Śiveśvar Jhā, Lālganj, Jhanjhārpur, P. O., Darbhanga.

Beginning. Not legible.

End. Do.

Colophon. नास्ति ।

विषयः । प्रातरारभ्य शयनान्त कर्म सप्रमाणं विवृतमस्ति ।

No. 29. आचारादर्शः By श्रीदत्त । Achāradarśaḥ.

Substance :—Character Maithilī. Palm leaves and yellow paper. Lines 4 on a page. Letters 80 in a line. Folia 94. 15×1½ inches. Appearance, old. Worn out. Torn. Fire-burnt. Incomplete. Generally correct. Date (?). Place of deposit, Raj Library, Darbhanga. A treatise on Dharmaśāstra, dealing with the Vājasaneyī Karmakāṇḍa by Śrīdatta. An incomplete copy of a commentary is in this library.

Beginning. ओंनमः श्रीराधाकृष्णाभ्यान्नमः ॥

दीक्षितोरगायङ्गेषु विबुधानन्ददायिषु । हरिरब्धिसुतावक्त्रसोमपीती पुनातु वः ॥ अहोरात्राश्रितोधर्म इह वाजसनेयिनाम् । निबध्यते निबन्धो यो धर्मशास्त्रनिबन्धिभिः॥ तत्र मनुः । ब्राह्मे मुहूर्त्ते बुध्येत धर्मार्थौ चानुचिन्तयेत्। कायक्लेशांश्च तन्मूलान् वेद-तत्त्वार्थमेव च ॥

End. श्रीदत्तेनसतामेष आचारेदर्पणः कृतः । द्विरुक्तमपि सूक्तं मे मन्वादिवचनाश्रितम् अपिवर्षोदकंतीर्थसलिलान्तर्गतं शुचिः ।

Colophon. इति महामहोपाध्याय श्री श्री.........

विषयः । वाजसनेयिनामहोरात्रकृत्यम् ।

No. 29A. आचारादर्शः By श्रीदत्त । Achāradarśaḥ.

Substance:—Character Devanāgarī. White paper. Lines 8 on a page. Letters 30 in a line. Folia 20. 11×4 inches. Appearance, old. Verse and prose. Incomplete. Incorrect. Date, wanting. Place of deposit, Pandit Chirañjīva Ṭhākur, Lagama Biraul P. O., Darbhanga A handbook of Karmakāṇḍa, dealing with the daily performance of Vājasaneyī rites, by Śrīdatta.

Beginning, End, Colophon, विषयः—Same.

No. 29B. आचारादर्शः By श्रीदत्त । Āchāradarśaḥ.

Substance: —Characrer Maithilī. Palm leaves. Lines 5 on a

page. Letters 76 in a line. Folio 83. 16×2 inches. Appearance, old. Prose, verse and hymns. Complete. Correct. Date, Śāka 1619, and La Saṁ 585. Place of deposit, Pandit MM. Parameśvar Jhā, Tarauni, Sakri P. O., Darbhanga. A treatise on Karmakāṇḍa, dealing with daily performances of Vājasaneyī rites by Śrīdatta.

Beginning, End, Colophon, विषय:—Same.

No. 29C. आचारादर्शः By श्रीदत्त । Achārādarśaḥ.

Substance:—Character, Maithilī. White paper. Lines 13 on a page. Letters 53 in a line. Folia 42. 12×4½ inches. Appearance, fresh. Prose. Incomplete. Not correct. Date, Śaka 1777. A treatise on Dharmaśāstra, dealing with the daily performances of a Vājasaneyī Brāhmaṇa. Place of deposit, Pandit Balbhadra Jhā, Jogiara P. O., Darbhanga District.

Beginning, End, Colophon, विषय:—Same.

No. 29D. आचारादर्शः By श्रीदत्त । Āchārādarśaḥ.

Substance:—Character Maithilī. White and blue paper. Prose. Complete. Lines 10 on a page. Folia 46. 12×5 inches. Appearance, old. Correct. Date (?). Place of deposit, Pandit Umeśa Miśra, Viṣṇupur, Benipati., P. O., Darbhanga.

Beginning, End, Colophon, विषय:—Same.

No. 29E. आचारादर्शः By श्रीदत्त । Āchārādarśaḥ.

Substance:—Character, Devanāgarī. White paper. Lines 10 on a page. Letters 66 in a line. Folia 55. 13×4 inches. Appearance, new. Complete. Incorrect. Date Saṁvat 1904. Place of deposit, Pandit Śiveśvara Jhā. Lālganj. Jhanjhārpur P. O. Darbhanga.

Beginning, End, Colophon, विषय::—Same.

---

29 F. आचारादर्शः By श्रीदत्त ॥ Āchārādarsaḥ.

Substance :—Character, Devanāgarī. White paper. Lines 10 on a page. Letters 66 in a line. Folia 55. 13×4 inches. Appearance, new. Complete. Incorrect. Date, Saṁvat 1904. Place of deposit, Pandit Śiveśvara Jhā, Lālganj, Jhanjhārpur P. O., Darbhanga.

Beginning, End, Colophon. विषय :—same.

---

29 G. आचारादर्शः By श्रीदत्त ॥ Achārādarśaḥ.

Substance :—Character, Maithilī. Palm-leaves. Lines 5 on a page. Letters 55 in a line. Folia 102. 15×2 inches. Appearance, old. Prose. Complete. Incorrect. Date Śaka 1658. Place of deposit, Babu Adyānāth Miśra, Pāhitol, Manigachi P. O., Darbhanga.

Beginning, End, Colophon, विषय :—same.

---

29 H. आचारादर्शः By श्रीदत्त ॥ Achārādarśaḥ.

Substance :—Character, Maithilī. Yellow paper. Lines 8 on a page. Letters 40 in a line. Folia 84. 13×3½ inches. Appearance, new. Prose. Complete. Incorrect. Date, Śaka 1792. Place of deposit, Pandit Gonū Miśra, Lālganj, Jhanjhārpur P. O., Darbhanga.

Beginning, End, Colophon, विषय :—same.

---

29 I. आचारादर्शः By श्रीदत्त ॥ Āchārādarśaḥ.

Substance :—Character Maithilī. Palm leaves. Lines 5 on a page. Letters 69 in a line. Folia 92. 14×2 inches. Appearance, old. Prose. Complete. Correct. Date, Lam-Sam. 433. Place of deposit, Pandit Śiveśvar Jhā, Lālganj, Jhanjhārpur P. O., Darbhanga.

Beginning, End, Colophon, विषय :—same.

---

29 J. आचारादर्शः By श्रीदत्त ॥ Āchārādarśaḥ.

Substance :—Character, Devanāgarī. White paper. Lines 16 on a page. Letters 52 in a line. Folia 37.11 × 4½ inches. Appearance, old. Prose. Complete. Incorrect. Date, Saṁvat 1733. Place of deposit, Pandit Śiveśvar Jhā, Lālganj, Jhanjhārpur P. O , Darbhanga.

Beginning, End, Colophon, विषय :—same.

---

29 K. आचारादर्शः By श्रीदत्त ॥ Achārādarśaḥ.

Substance:—Character, Devanāgarī. White paper. Lines 10 on a page. Letters 46 in a line. Folia 45. 10×4 inches. Appearance, old. Prose. Incomplete. Incorrect. Date (?) Torn. Place of deposit, Pandit Dāmodar Jhā, Andhraṭhārhi P. O., Darbhanga.

Beginning, End, Colophon, विषय :—Same.

---

29 L. आचारादर्शः By श्रीदत्त ॥ Āchārādarśaḥ.

Substance:—Character, Maithilī. Nepali paper. Lines 11 on a page. Letters 46 in a line. Folia 52. 13×4 inches. Appearance, old. Verse and prose. Complete. Not correct. Date, Śaka 1723. Worn out. Place of deposit, Pandit Rāghava Jhā, Andauti Mādhavapur P. O., Darbhanga. A treatise on Karmkāṇḍa, dealing with the daily performances of Vājasaneyī Brāhmaṇa by Śrīdatta Upādhyāya.

Beginning, End, Colophon, विषय :—same.

---

29 M. आचारादर्शः By श्रीदत्त ॥ Āchārādarśaḥ.

Substance:—Character, Maithilī. Palm leaves. Lines 5 on a page. Letters 60 in a line. Folia 82. 14×2¼ inches. Appearance, old. Verse and prose. Incomplete. Correct. Date, wanting. Worm eaten. Worn out. Spoiled. Place of deposit, Pandit Bachchā Jhā, Hanumān Nagar, Lohat, P.O., Darbhanga. A treatise on Karmkāṇḍa, dealing with Vāja-

saneyi by Śrīdatta.

Beginning, End, Colophon, विषय :—same.

---

29 N. आचारादर्शः By श्रीदत्त ॥ Ācharādarśaḥ.

Substance : - Character, Devanāgarī. White paper. Lines 16 on a page. Letters 52 in a line. Folia 31. 11×4½ inches. Appearance, old. Prose. Complete. Incorrect. Date, Saṁvat 1733. Place of deposit. Pandit Śiveśvar Jhā, Lālganj, Jhanjhārpur P. O., Darbhanga.

Beginning, End, Colophon, विषय :—same.

---

29 O. आचारादर्शः By श्रीदत्त ॥ Ācharādarśaḥ.

Substance:—Character, Maithilī. Palm-leaves. Line 4 on a page. Letters 82 in a line. Folia 84. 14½×2 inches. Appearance, old. Prose. Complete. Correct. Date La-Sam. 539. Worn out. Place of deposit, Pandit Phuddi Jhā. Avam, Jhanjhārpur P. O., Darbhanga. 47135

Beginning, End, Colophon, विषय :—same.

---

29 P. आचारादर्शः By श्रीदत्त ॥ Ācharādarśaḥ.

Substance :—Character, Maithilī. Palm leaves. Lines 4 on a page. Letters 55 in a line. Folia 80. 14×1½ inches. Appearance, old. Torn. Worn out. Incomplete. Generally correct. Date (?) Place of deposit, Pandit Nīlkaṇṭha Singh Jha, Chanaur. Manigachi P. O., Darbhanga.

Beginning End, Colophon, विषय :—same.

धर्मशास्त्रम् ।

No. 30. आचारादर्शव्याख्या । Ācharādarśavyākhyā.

Substance—Character, Maithilī. Palm-leaves. Lines 3 on a page. Letters 84 in a line. Folia 121. 15½×2 inches. Appearance, old. Prose. Incomplete. Correct. Worn out Worm-eaten at the right Side. Worm-pierced throughout. Date (?). Place of deposit, Raj Library, Darbhanga. A commentary

on Āchārādarśaḥ. 14 folio are missing from the beginning, The commentator lived later than Vāchaspati Miśra.

Beginning. स्मृतिन्मतातएवैकइत्युक्तं तथापितन्मतमपिविवेचनीयमेवेतिदोषः। एवमपिसांगाचमनात्फलसिद्धिरित्याद्यः पक्षः तदसम्भवि अंगशास्त्रानुग्रहादपितदर्थं इतिवचनार्थः एवमनुकल्पतुल्यत्वमपि अनुपनीतेनापि शूद्रवदाचमनंविधातव्यं शूद्रेणहिसमस्तविद्यावद्वेदान्नजायत इति कात्यायनाभिधानाम्। अत्र वाचस्पतिमिश्राः॥

End. of Ms. एवञ्चयमतर्पणे दिव्यपितृतर्पणे षट् पुरुषतर्पणे चाञ्जलित्रयेण तर्पणं एकैकस्यतिलैर्मिश्रास्त्रींस्त्रीं दद्याज्जलाञ्जलीनिति यमतर्पणे कातीयाभिधानस्य प्रकृतत्वात् दिव्यपितृतर्पणे तथा त्रींस्त्रीञ्जलाञ्जलीन् दद्यादिति पितृतर्पणे यमाभिधानात् नच त्रीनितिप्रतिपुरुषमभ्यसेदितिकातीयाभिधानादितरत्रमम।दौ त्रित्वबाध इति वाच्यं तत्रवचनादेव॥

Colophon. नास्ति शुभमस्तु श्रीरस्तु॥ पुस्तकाधिपस्य कल्याणमास्ताम्॥

विषयः॥ आचारादर्शव्याख्या।

No. 31. **आरामोत्सर्गः** । Ārāmotsargaḥ.

Substance:—Character Maithilī. Brown paper. Lines 9 on a page. Letters 45 in a line. Folia. 12×4 inches. Appearance, old. Prose. Complete, Incorrect. Date Śaka 1753. Place of deposit, Pāndit Dāmodar Jhā, Andhrāṭhārhi P. O., Darbhanga.

Beginning. ओंनमोगणेशाय॥

अथ आरामोत्सर्ग विधिर्लिख्यते॥ तत्रकृतनित्यक्रियो यजमानः शुचिः शुद्धवाससी परिधाय सूर्यायार्घं दत्वा शुद्धासनोपविष्टः तिलकुशजलान्यादाय संकल्पं कुर्यात्॥

End. ओमद्यकृतैतदारामोत्सर्गप्रतिष्ठार्थं यद्दीयमानमूल्यकहिरण्यमग्निदैवतं यथानामगोत्राय ब्राह्मणाय दक्षिणामहं ददे॥ प्रतिपाद्य॥ स्वाच्छन्नेति॥

Colophon. इति समाप्तं वनोत्सर्गम्॥ १७५३ चैत्र शुक्ल द्वितीयायां लिखितम्॥ श्रीतारापति शर्म्मणा॥

विषयः॥ उपवनोत्सर्गपद्धतिः॥

Previous notice:—C.C. Pt. II. p. 10. Pt. III.

No. 32. आह्निकतत्त्वम् By रघुनन्दन। Āhnikatattvam.

Substance :—Character, Maithilī. White paper. Lines 6 on a page. Letters 52 in a line. Folia 89. 10×2½ inches. Appearance, old. Prose. Incomplete. Generally correct. Date (?) Place of deposit, Pandit Govardhan Jhā. Naduār Jhanjhārpur P. O., Dharbhanga.

॥ ओं नमो गणेशाय ॥

Beginning. प्रणम्य सच्चिदानन्दं भक्तिमुक्तिप्रदायकम्। आन्हिकाचारतत्वानि वक्ति श्रीरघुनन्दनः।

End. ब्रह्मपुराणे। इत्येतदखिलं प्रोक्तमहोरात्राश्रितं मया। ब्राह्मणानां कृत्यजातमपवर्गफलप्रदम्॥ नास्तिक्यादथवालस्याद्ब्राह्मणो न करोति यः। स याति नरकान् घोरान् पशुयोनौ प्रजायते॥ ॥

Colophon. इति रघुनन्दन भट्टाचार्य्य विरचितमान्हिकतत्त्वं संपूर्णम्॥ ॥ श्रीकृष्णः। ओंनमो भगवते वासुदेवाय॥ श्रीनारायणाय नमः॥ श्रीः॥

विषयः॥ प्रातरारभ्यशयनान्तं यावत् आह्निककृत्यं निरुपितम्॥

Previous notice :-C.C. Pt. J. p. 58. Pt. III.

No. 33. आन्हिकपद्धति By क्षेमराम। Āhnikapadhatiḥ.

Substance :—Character, Maithilī. Nepali paper. Lines 8 on a page. Letters 42 in a line. Folia 10. 11½×4¼ inches. Appearance, old. Verse. Incomplete. Incorrect. Date wanting. Place of deposit, Pandit Rāghava Jhā, Andauli, Mādhavapur P. O., Darbhanga. A handbook of Karmakāṇḍa, dealing with the daily performance of a Sāmavedī by Kṣemarāma.

Beginning. श्रीगणेशायनमः॥ गुरुन्नत्वागणेशञ्च शारदी सामगान्हिकम् क्रियतेक्षेमरामेण सामशाखामतान्वितम्॥ मनुः। ब्राह्ममुहूर्त्तेबुध्येत धर्मार्थावभिचिन्तयेत्। काय क्लेशांश्चतन्मूलान्वेदतत्वार्थमेवच॥

End of Ms. गणेशस्यत्रिसूर्यस्यसप्तविष्णेश्चतुष्टयम्। देव्या एका च कर्तव्या शिवस्यार्धप्रदक्षिणा॥ पादोदकश्चनैवेद्यं पेयं भक्षयं शिवस्यच। शालग्रामशिलासंगात्सर्वं याति पवित्रताम्॥ १४८॥ योगीशः॥

Colophon. नास्ति॥

विषयः। छन्दोगानां सन्ध्यावन्दनादिः।

No 34. आह्निकपद्धतिः By वामदेव। Āhnikapaddhatiḥ.

Substance:—Character, Maithilī. White paper. Lines 11 on a page. Letters 48 in a line. Folia 6. 9×4 inches. Appearance, new. Worm-eaten. Drenched. Prose. Complete. Correct. Date (?). Place of deposit, Pandit Śiveśvara Jhā, Lālganj, Jhanjhārpur P. O., Darbhanga.

Beginning. ओंनमः शिवाभ्याम् ॥ आराध्यहरिपादाब्जं वामदेवेन धीमता। आह्निकं लिख्यते लालाठक्कुरस्य प्रमोदकम् ॥

End. प्रथम चतुर्थौ रात्रियामौ वेदाभ्यासेन नयेत्। मध्यमप्रहरद्वये भार्य्यां मृतौगच्छेत्सकामान्त्वनृतावपि पर्ववर्जम्। ऋतुगमने च प्रातःस्नानेन पत्नीत्वाचमनमात्रेण शुध्यति ॥ * ॥

Colophon. इतिशत्रुमर्दन हरिपरायण म० म० वामदेव विरचितः श्रीलालाठक्कुर प्रमोदकरः छन्दोगाह्निकसंक्षेपः समाप्तः ॥

विषयः। छन्दोगानान्दैनिककृत्यनिरूपणम् ॥

Previous notice :—C.C. Pt. I. p. 85.

---

34 A. आन्हिकपद्धतिः By वामदेव। Āhnikapaddhatiḥ.

Substance:—Character, Maithilī. White paper. Lines 9 on a page. Letters 43 in a line. Folia 12 9×3¾ inches. Prose. Appearance, new. Complete. Incorrect. Date Śaka 1716. Place of deposit, Pandit Dāmodar Jhā, Andhraṭhārhi P. O., Darbhanga.

Beginning, End, Colophon, विषयः—same.

---

34 B. आन्हिकपद्धतिः By वामदेव। Āhnikapaddhatiḥ.

Substance:—Character Maithilī. Palm leaves. Lines 5 on a page. Letters 39 in a line. Folia 12. 10×2. inches. Appearance, old. Prose. Complete. Correct. Date (?). Place of deposit, Pandit Munīśvar Jhā, Lālganj, Jhanjhārpur. P. O, Darbhanga.

Beginning, End, Colophon, विषयः—same.

34 C. **आन्हिकपद्धतिः** By **वामदेव ।** Āhnikapaddhatiḥ.

Substance:—Character, Maithilī. White paper. Lines 9 on a page. Letters 52 in a line. **Folia** 7. 12½×4 inches. Appearance, fairly old. Prose. Complete. Not correct. Date, wanting. Place of deposit, Chitradhar Library, Tabhaka, Dalsingh Sarai P. O., Darbhanga. A manual of Karmakāṇḍa, dealing with Sandhyāpaddhati by Vāmadeva for the sake of Lālā Ṭhākur.

Beginning, End, Colophon, विषयः—same.

---

34 D. **आन्हिकपद्धतिः** By **वामदेव ।** Āhnikapaddhatiḥ.

Substance:—Character, Maithilī. White paper. Lines 8 on a page. Letters 34 in a line. Folia 10. 9½×4 inches. Appearance, old. Prose. Incomplete. Incorrect. Date, Śaka 1730 Worn out. Torn. Spoiled. Beginning Folio is missing. Place of deposit, Pandit Sureśa Miśra, Saurath, Madhubani P. O., Darbhanga. A handbook of Karmakāṇḍa, dealing with the daily performance of Chhāndogya, by Vāmadeva Upādhyāya at the suggestion of Lālā Ṭhākur.

Beginning, End, Colophon, विषयः—same.

No. 35. **आन्हिकपद्धतिः** By **विष्णु ॥** Āhnikapaddhatiḥ.

Substance :—Character, Devanāgarī. White paper. Lines 7 on a page. Letters 28 in a line. Folia 51 of which 11 are missing. 12×4½ inches. Appearance fresh. Hymns. Incomplete. Incorrect. Date, Saṁvat 1929. Place of deposit, Raj Library, Darbhanga. A handbook of Karmakāṇḍa, dealing with daily performance of the Brāhmaṇas, by Viṣṇu.

Beginning of Ms. मान मुञ्चन्तु ॥ १७ ॥ हविष्मतीरिति प्रजापतिऋषिः आपोदेवताअनुष्टुप्-छन्दः पावनेविनियोगः ओंहविष्मतीरिमा आपाहविष्मां २ आविवासती हविष्मान्देवो अध्वरो हविष्मां अस्तु सूर्य्यः ॥ १८ ॥

End. ओंनमोस्तुसूर्यभ्यो येकेचपृथिवीमनुः ये अन्तरिक्षे ये दिवि तेभ्यः सर्वेभ्योनम इति ॥१॥ स्त्रीगमनकालाधिराद्युक्तम् । चतुर्थयामे वेदाभ्यासः कार्यः कर्मकर्तुःफलमुक्त

निवन्धेभ्रांतैः पुरुषधर्मत्वायद्दसलिखितं मया संशोध्य सेवतत्स द्विभदोषे विकृत-बुद्धिभिः । नन्देषुवाणशशिहायनमार्गमासि पक्षेसिते हरिदिनेगुरुवारयुक्ते नक्षत्र-राजनिहतप्रवरारिवर्गे विष्णुः कृतीदमकरोद्दिनरात्रिकृत्यम् १५५६ ॥ अनेनकृत-युक्त्रातावेदमार्गस्य यामिकः । प्रीणातुवासुदेवो मे कर्मणाकर्मकोविदः ॥ ग्रंथ ६५०

Colophon. संवत् १६२६ लेख्यं कालिकाप्रसाद ॥

विषयः । संध्योपासनादिः ।

No. 36. **आन्हिकपद्धतिः** By **रूपनाथमिश्र** ॥ Āhnikapaddhatiḥ.

Substance :—Character, Maithilī White paper, lines 6 on a page. Letters 30 in a line. Folia 27. 9½×9 inches Appearance, fairly old. Prose and Hymns. Complete. Correct. Date wanting. Place of deposit, Pandit, Sureśa Miśra Saurāth, Madhubani. P. O. Darbhanga. A handbook of Karmakāṇḍa, dealing with the daily performance of a Sāmavedī, by Rūpanāth Miśra, the father of the owner of Ms.

Beginning. ओंनमो गणेशाय ॥ दुर्गामाधवसद्गणेशचरणे नत्वागुरून् सद्गुरून् श्रीमन्माधवसिंह–भूपतिलकाज्ञायाः प्रयत्नादिदम् अस्पवाह्निककर्म सामगमुदे विज्ञाप्यसर्वान्बुधानानीय प्रतनोमिग्रन्थनिचयात् श्रीरूपनाथः सुधीः ॥ ब्राह्ममुहूर्ते समुत्थाय स्वस्थमानसो धर्मादिकार्य्यं विचिन्त्य शयनादुत्थाय रात्रिवासः परित्यज्य अन्येवाससी परिधाय जलेन नेत्रे मुखञ्चप्रक्षाल्य द्विराचामेत् ॥

End. नन्द्यावर्त्तः पिण्डनगरः । वनमाला सुवर्णं जातीचारुपुरः कर्णिकारः शताका शत-पुष्पिका सोंभइतिप्रसिद्धः । वनजोलवंगः पारिभद्रः करहट्टइतिप्रसिद्धः । गिरिशा-लिनीगिरिकर्णिका पीतकंपिपरीति प्रसिद्धा जवा शंसः कूष्माण्डपुष्प मप्यागमे प्रशस्तम् । शंसतिउरा इतिप्रसिद्धम् विहितलोहितपुष्पवर्जलोहितपुष्पंनिषिद्धमिति पुष्प प्राशस्त्या प्राशस्त्य निर्णयः ॥

Colophon. नास्ति ॥

विषयः । छन्दोगानान्दैनिकक्रियानिरूपणम् ॥

No. 37. **आन्हिकाचारप्रयोगतत्त्वम्** By **रघुनन्दन** ॥ Āhnikāchāra-prayogatattvam.

Substance :—Character, Maithilī. Yellow-red paper. Lines 7 on a page. Letters 68 in a line. Folia 25. 13½×3½

inches, Appearance, old Prose. Complete correct. Date (?.) Place of deposit, Pandit, Śrīkānta Jhā Nosuar. Jhanjhārpur P. O., Darbhanga.

Beginning. ओंनमो गणेशाय ॥ अथान्हिक कृत्यप्रयोगः ॥ ब्राह्ममुहूर्त्ते संध्यापूर्वदण्डद्वयात्मके विबुध्य ब्रह्मामुरारीत्यादि पठेत् । प्रातः शिरसीत्यादि गुरुञ्च स्मरेत् । ओंनमोस्तु गुरवे तस्मै इष्टदेवस्वरूपिणे । यस्य वाक्यामृतं हन्ति विषं संसारसंज्ञकमिति पठित्वा अहं देवोनचान्योऽस्मि ब्रह्मैवास्मि न शोकभाक् सच्चिदानन्दरूपोऽहं नित्यमुक्तस्वभाववानितिभावयेत् ॥

End. संसारसागरात्तारकं परमेश्वरं । अहः कृत्यविधेस्तत्त्वं तस्यतुष्ट्यर्थमर्पितम् ॥

Colophon. इतिवंगघटीयहरिहरभट्टाचार्य्यात्मजश्रीरघुनन्दनभट्टाचार्यविरचिते स्मृतितत्त्वे आन्हिकाचारप्रयोगतत्त्वं समाप्तम् ॥ ० ॥

विषयः । प्रातरारभ्यशयनान्तंकर्म प्रपञ्चितम् ॥

Privious notice :—C.C. Pt. I. p. 58. Pt. III. p. 13 A. C. Pt. I. p. 128.

No. 38. **आन्हिकोद्धारः** By **गणेश्वर** ॥ Āhnikoddhāraḥ.

Substance :—Character Maithilī. White paper. Lines 8 on a page. Letters 58 in a line. Folia 15. 15×3½ inches. Appearance new. Prose. Complete. Generally correct. Date (?). Place of deposit, Pandit, Dhareśvara Jhā Lālganj, Jhanjhārpur P. O, Darbhanga.

Beginning. ओंनमो गणेशाय ॥ महामहत्तकः श्रीमानागमज्ञो गणेश्वरः । रचयत्यान्हिकोद्धारमिमंवाजसनेयिनाम् ॥

End. एकस्यां रात्रौ सकृदेवोपगच्छेत । कृतसंभोगौतु नैकत्र शयीयाताम् नमैथुनी भूयशौचं प्रतिविलम्बेत् । शौचमत्र लेपप्रक्षालनाचमन मात्रं कर्माधिकारापादकं नतु चाण्डालादिस्पर्शवत् ॥ शयनादुत्थिता नारी नरः स्नानेन शुध्यति ॥ शुचिः स्नानप्रोक्षणेविनापि नतु लेपक्षालनाचमनयोरपिनिवृत्ति रित्याहुः ॥

Colophon. इतिमहामहोपाध्याय महामहत्तक श्रीगणेश्वरविरचितो वाजसनेय्यान्हिकोद्धारः समाप्तः ॥०॥

विषयः ॥ वाजसनेयिनामान्हिककृत्यम् ॥

Previous notice :—C.C. Pt. I. p. 58.

---

38 A. आह्निकोद्धारः By गणेश्वर ॥ Āhnikoddhāraḥ.

Substance:—Character, Maithilī. White paper. Lines 9 on a page. Letters 64 in a line. Folia 14. 13×4 inches. Appearance, new. Complete. Correct. Prose. Date Śaka 1859. Place of deposit. Pandit Bikal Jhā. Lālganj, Jhanjhārpur P. O., Darbhanga.

Beginning, End, Colophon, विषयः—same.

---

38 B. आह्निकोद्धारः By गणेश्वर ॥ Āhnikoddhāraḥ.

Substance:—Character Maithilī. White paper. Lines 7 on a page. Letters 47 in a line. Folia 22. 12×5 inches Appearance, new. Prose. Complete. Correct, Date, San 1309 Sāl. Place of deposit, Pandit Gaṇānand Jhā, Lohna. Jhanjhārpur P. O. Darbhanga.

Beginning End, Colophon, विषयः—same.

---

38 C. आह्निकोद्धारः By गणेश्वर ॥ Āhnikoddhāraḥ.

Substance:—Character Maithilī. Palm-leaves. Lines 6 on a page. Letters 34 in a line. Folia 25. 13×2 inches. Prose. Appearance, old. Worn out. Torn. Worm-eaten. Not possible to copy out thoroughly. Correct. Date wanting. Place of deposit, Pandit. Bachchā Jhā. Hanuman Nagar, Lohat. P. O., Darbhanga. A handbook of Karmakāṇḍa, dealing with the daily performance of a Vājaysaneyī by Gaṇeśvara.

Beginning, End, Colophon, विषयः—same.

No. 39. इतिहाससमुच्चयः ॥ Itihāsasamuchchayaḥ.

Substance :—Character Maithilī. White and brown paper. Lines 12 on a page. Letters 58 in a line. Folia 79. 15×5 inches. Appearance, old. Verse. Complete. Correct generally. Place of deposit, Raj Library, Darbhanga. Worn

out. Worm-pierced partly. A copy of Itihāsasamuchchaya, dealing with the histories of several divine persons, birds and beasts etc, that are worshipped by the Hindus.

Beginning. ओंनमः श्रीकृष्णाय ॥ यं ब्रह्मावरुणेन्द्ररुद्रमरुतस्तुन्वन्ति दिव्यैस्तवैर्वेदैस्सांगपदक्रमोपनिषदैर्गायन्तितयंसामगाः । ध्यानावस्थितद्गतेन मनसा पश्यन्ति यं योगिनोयस्यान्तन्नविदुः सुरासुरगणा देवाय तस्मै नमः ॥ नारायणन्नमस्कृत्यनरंचैव नरोत्तमम् । देवीं सरस्वतीं चैव ततोजय मुदीरयेत् ॥ पान्तुवोजलदश्यामाश्शार्ङ्ग ज्याघातकर्कशाः । त्रैलोक्यमण्डपस्तम्भाश्चत्वारोहरिवाहवः ॥ रक्षन्तु वः प्रवरदानवयुद्धवीराः कालियनागदशनाहतिचूर्णितांगाः । गण्डावचूर्णितहिरण्यकपाशलग्नाः प्रत्यग्ररत्नखचिताहरिबाहुदण्डाः ॥ जयतिपराशरसूनुः सत्यवतीहृदयनन्दनो व्यासः । यस्यास्यकमलगलितंवाङ्गमवयममृतं जगत्पिवति ॥ पाराशर्य्यवचः सरोजममलंगीतार्थगन्धोत्कटम् नानाख्यानकर्कशरंहरिकथासम्बोधनाबोधितम् । लोकेसज्जनषट्पदैरहरहः पेपीयमानं मुदाभूयाद्भारतपंकजं कलिमलप्रध्वंसि वः श्रेयसे ॥ द्वैपायनौष्ठपुटनिःसृतमप्रमेयंपुण्यं पवित्रामथपापहरंपरश्च । यो भारतं समधिगच्छति वाच्यमानं किन्तस्यपुष्करजलैरभिषेचनेन ॥ कृष्णद्वैपायनंव्यासं विद्धिनारायणं प्रभुम् । कोह्यन्यः पुण्डरीकाक्षान्महाभारतकृद्भवेत् । जितमजितेनभगवताजलधिशयनेनजलदवर्णेन । वसुधोद्धरणरसातलपङ्कांकितगण्डतुण्डेन ॥ पुनरपितेनजितं हिरण्यकशिपोरुरस्थली येन । कर्कशतरमपिकुलिशात्किशलयमिवपाणिजैर्भिन्नम् ॥ सतिपन्थानमाविश्य येनवेदमहार्णवात् । जगद्धितायजनितोमहाभारतचन्द्रमाः ॥ प्रायशो मुनयः सर्वेकेवलात्महितेरताः । द्वैपायनस्तु भगवान् सर्वलोकहितोद्यतः ॥

End. एतत्पुण्यं महाराज नराणां पापकर्मणाम् । दुःस्वप्नदर्शने घोरे श्रुत्वा पापात्प्रमुच्यते ॥ भक्तिमान् पुण्डरीकाक्षेगजोदुःखाद्विमुक्तवान् । तथात्वमपिराजेन्द्र प्रपद्यशरणंहरिम् । विमुक्तः सर्वपापेभ्यः प्राप्स्यसे परमाङ्गतिम् ॥ इतिहाससमुच्चये गजेन्द्रमोक्षणन्नाम चतुश्चत्वारिंशत्तमोध्यायः ॥ ४४ ॥

Colophon. समाप्तोयमितिहाससमुच्चयः ॥ शाके १७४१ श्रीधननाथ शर्मणा लिखितमिदं समस्तम् ॥ गङ्गौली ग्रामवासी ॥ ओंनमाश्श्रीकृष्णाय ॥ ओंनमोभगवते वासुदेवाय गोविन्दाय ॥

विषयः । पौराणिकानांकथानांसंग्रहः ॥

No. 40. **उद्वाहतत्त्वम्** By **रघुनन्दन** ॥ Udvāhatattvam.

Substance :—Character Maithilī. White paper. Lines 15 on a page. Folia 15. 14×4 inches. Appearance, old. Prose. Complete. Correct. Date (?). Place of deposit. Pandit Muralidhar Jhā. Madhepur. P. O., Darbhanga.

Beginning. प्रणम्य कमलाकान्तंवागीशंजगतां प्रभुम् । उद्वाहकर्मणस्तत्वंवक्ति श्रीरघुनन्दनः ॥

End. ब्राह्मणक्षत्रिय विशांभार्यांशूद्रेणसंगताम् ॥ अप्रजास्ता विशुध्यान्ति प्रायश्चित्तेन तेनराः ॥

Colophon. इतिवंगघटीय श्रीहरिहर भट्टाचार्य्यात्मज श्रीरघुनन्दन भट्टाचार्य विरचितमुद्वाहतत्त्वं समाप्तम् ॥

विषयः । विवाहविषको विचारः ॥

Previous notice :—C. E. Pt. I. p. 580. Pt. II. p. 137. H. S. A. C. Pt. I. p. 128.

---

40 A. **उद्वाहतत्त्वम्** By **रघुनन्दन** ॥ Udvāhatattvam.

Substance.—Character Bengali. Yellow paper. Lines 5 on a page. Letters 67 in a line. Folia 48. 18×3½ inches. Appearance old. Prose. Complete. Generally correct. Date (?). Place of deposit, Pandit Śiveśvar Jhā, Lālganj, Jhanjhārpur. P. O. Darbhanga.

Beginning, End, Colophon, विषयः—same

---

40 B. **उद्वाहतत्त्वम्** By **रघुनन्दन** ॥ Udvāhatattvam.

Substance :—Character Bengali. Yellow paper. Lines 5 on a page. Letters 50 in a line. Folia 41. 13×3 inches. Appearance, old. Verse and prose. Incomplete. Incorrect. Date wanting. Place of deposit, Babu Śukadeva Jhā, Pachadhi, Pandaul P. O., Darbhanga. A part of 28 Tattvas of Raghunandana Bhattāchārya, dealing with marriage.

Beginning, End, Colophon, विषयः—same.

No. 41. उपनयनकालनिर्णयः । Upanayanakālanirṇayaḥ.

Substance :—Character Maithilī. Brown paper. Lines 8 on a page. Letters 48 in a line. Folia 6. 11×3¾ inches. Appearance, fairly old. Prose and verse. Complete. Correct. Date (?). Place of deposit, Pandit Rabināth Jhā, Professor, M. R. Vidyālaya and resident of Andhraṭhārhi, P. O., Darbhanga. A manual of Dharmaśāstra, dealing with Upanayana.

Beginning. अथद्वैतनिर्णये उपनयनं कालनिर्णयः ॥ दक्षिणायनषट्कं निषिद्धम् उत्तरायणेपि सर्वाः कृष्णतिथयो निषिद्धाः etc. ॥

End. एवमाथर्वणानांशनिवारोपि प्रशस्तएव ऋग्वेदाधिपति र्जीवोयजुर्वेदाधिपः सितः सामवेदाधिपोरकः शनिश्चाथर्ववेदराडितिक्काचित्कः पाठः ॥

Colophon. नास्ति ॥

विषयः । यज्ञोपवीतदानकालनिरूपणम्

Previous notice :—C. C. Pt. III. p- 58.

No. 42. ऋषिपूजनम् By श्रीकृष्णदेव । Ṛṣipūjanam.

Substance :—Character, Devanāgarī. White and blue paper. Lines 8 on a page. Letters 25 in a line. Folia 36. 8×4½ inches. Appearance, fresh. Prose and hymns. Complete. Not correct. Date (?). Place of deposit, Raj Library, Darbhanga. A manual of Karmakāṇḍa, dealing with the worship of Ṛṣis by Kṛṣṇadeva, son of Kanhadeva.

Beginning. श्रीगणेशायनमः अथ ऋषिपूजनं प्रारभ्यते गणाधिपंनमस्कृत्य गुरुं श्च कमलापतिम् । उत्सर्ग पद्धतिं कुर्वे स्मृति सूत्र प्रमाणतः ॥ अथऋषिस्थापनपूजन प्रकारः कथ्यते ।

End. उत्सर्जनंच वेदानामुपाकर्म तथैवच अकृत्वावेदजाप्येन फलमाप्नोतिमानवः १ सूत्र कारिकयोर्भाष्यं विलोक्यपद्धतेः कृता कर्मगनां प्रबोधायकान्हदेवद्विजमना ॥२ खनेत्रवसुभूवर्षे माधवे जान्हवी तिथौ त्रैविद्यमोटसंज्ञेनकाशीपुरनिवासिना ॥३ कान्हदेवात्मजेनैषा कृष्णदेवेनधीमता । कान्हदेवाकृतिः साध्वीशोधिता विदुषांमुदे ।

Colophon. इति ऋषिपूजनं समाप्तम् ॥

विषयः । ऋषीणां पूजापद्धतिः ॥

No. 43. एकादशीव्रतोद्यापनविधिः ॥ Ekādaśīvratodyāpanavidhiḥ.

Substance :—Character Maithilī. White paper. Lines 17 on a page. Letters 46 in a line. Folia 5. 11×5 inches. Appearance, new. Prose. Complete. Incorrect. Date, San 1308 Sāl. Place of deposit, Pandit Jayadeva Pāṭhaka, Naduar, Jhanjhārpur P. O., Darbhanga.

Beginning. ओंनमः परमात्मने नमः ॥ अथैकादशीव्रतोद्यापनविधि लिख्यते ॥

End. सरितः सागराः शैलास्तीर्थानिजलदानदाः । एतेत्वामभिषिञ्चन्तु सर्वकामार्थ सिद्धये ॥ पञ्चपल्लवेनत्रिरभिभिषिञ्चेत् ॥

Colophon. उद्यापनपद्धतिः । पाठकोपाव्हस्य श्रीहरिनाथात्मजस्य श्रीजयदेवस्य पुस्तकमिदं स्वहस्तलिखितम् । सनशाके १८२१ सन १३०८ साल ॥

No. 44. एकोद्दिष्टसारिणी By रत्नपाणि । Ekoddiṣṭasāriṇī.

Substance:—Character Maithilī. White paper. Lines 8—11 on a page. Letters 28 in a line. Folia 24. 10×5 inches. Appearance, new. Prose. Complete. Correct generally. Date (?). Place of deposit, Pandit Bikal Jhā, Lālganj, Jhanjhārpur P. O., Darbhanga.

Beginning. श्रीगणेशायनमः ॥ श्रीहेरम्बपदारविन्द युगलध्यानात्मभानुप्रभा प्रध्वोताशय मन्दिरोनतकेराधीरैः कृपासागरे । वैदेहाधिपसंमुदेहिविविधग्रन्थाव लोकीतरामेको-द्दिष्टविचारणं प्रकुरुते श्रीरत्नपाणिः सुधीः ॥

End. तस्मात्पर्णकाकिर्णी वा फलंपुष्पमथापिवा । प्रदद्याद्दक्षिणा यज्ञे तया सफलोभवेत् ॥

Colophon. इति श्रीरत्नपाणिकृता एकोद्दिष्टसारिणी संपूर्णामगमत् ॥ ॥ ॥

विषय: । कदा एकोद्दिष्टकर्मकार्यमितिविस्तरेण प्रपञ्चितम् ॥

Previous notice:—C. C. Pt. I. p. 75, Pt. VI p. 45.

No. 45. ऐन्द्रीशान्तिः By म० म० परमेश्वरझा ॥ Aindrīśāntiḥ.

Substance:—Character Devanāgarī. White paper. Lines 15 on a page. Letters 20 in a line. Folia 23. 8¾×6½ inches. Appearance fresh. Prose and hymns. Complete. Correct.

Date wanting. Place of deposit. MM. Pt. Paramesvara Jhā Tarauni. Sakri P. O., Darbhanga. A handbook o Karmakāṇḍa, dealing with Aindrīśānti sacrifice by MM. Pt Parameśvar Jhā. Book-form.

Beginning. ओंनमो गणेशाय ॥ अथैन्द्री शान्तिः ॥ तत्रकृतनित्यक्रियो यजमानः (नृपः कुशत्रयतिलजलान्यादाय ओं अद्येत्यादि अमुककामनयैन्द्रीं शान्तिमहं करिष्ये इति संकल्प्य गणपतिं संपूज्य ब्राह्मणानुमतः पुण्याहवाचनं कारयेत् । चन्दनवस्त्रमा ल्यादिभिस्त्रीन् ब्राह्मणानलंकृत्यमण्डपपश्चिमे उत्तराभिमुखारत्तानुपवेश्यओंपुण्या भवन्तोब्रवन्तुइतियजमानेनत्रिरुक्ते ओं पुण्याहम् इतित्रिस्तेब्रयुः ॥

End. ततोऽन्येभ्योपियथारुचि भूयसीन्दक्षिणान्दत्वापात्रस्थं जलमपनीयसप्तोदकान्त रेणपात्रमापूर्य वामदेव्यगानम् ॥ ततोब्राह्मणभोजनम् ॥

Colophon इत्यैन्द्री शान्तिः ॥

विषयः । राजकर्तृकैन्द्रीशान्तिपद्धतिः ।

No. 46. कर्मप्रदीपः । Karmapradīpaḥ.

Substance:—Character Devanāgarī. White paper. Lines 10 on a page. Letters 38 in a line. Folia 23. 9×4½ inches. Appearance, old. Verse. Complete. Incorrect. Date Samvat 1801. Place of deposit. Pandit, Gonū Miśra, Lālganj, Jhanjhārpur P. O., Darbhanga.

Beginning. गणेशाय नमः ॥ अथातोगोभिलोक्तानामन्येषाञ्चैव कर्मणाम् । अस्पष्टानां विधि सम्यक्दर्शयिष्ये प्रदीपवत् ॥ १ ॥ त्रिवृदूर्ध्ववृतंकार्य्यं तन्तुत्रयमधोवृतम् । त्रिवृ चोपवीतंस्यात्तस्यैकोग्रन्थिरिष्यते ॥ २ ॥

End. साक्षतं सुमनोयुक्तमुदकंदधिंसयुतम् । अर्घ्यंदधिमधुभ्याञ्च मधुपर्कोविधीयते । कंस्येनैवार्हणीयस्य निनयेदर्घ्यमञ्जलौ । कांस्यापिधानं कांस्यस्थं मधुपर्को विधीयते ॥ १० ॥

Colophon. इति श्रीकर्मप्रदीपे परिशिष्टे तृतीय प्रपाठकः समाप्तः ॥ शश्यम्बरवसुभूमौ वर्षे माघस्यादौद्वितीयायाम् । लिखितमिदंकुजवारे झटिति संमालालधीरेण ॥

विषयः ॥ कर्मकाण्डोपयोगिविविधपदार्थनिरूपणम् ॥

Previous notice:—C. C. Pt. I. p. 83. Pt. II p. 16. Pt. III p. 18. A. C. Pt, I p, 34. C. M Vol. I Pt. V. p. 175

No. 47. **कन्यादानकालनिर्णयः** By **राममिश्रशास्त्री** । Kanyādānakālanirṇayaḥ.

Substance :—Character Maithilī. White paper. Lines 13 on a page. Letters 56, in a line. Folia 7. 14×6 inches. Appearance, fresh. Prose. Complete. Correct. Date (?). Place of deposit, Pt. Śrīkānt Miśra, Salampur, Ghataho P. O., Darbhanga District. A manual of miscellaneous customs dealing with the marriage of a daughter by Rām Miśra Ghośi.

Beginning. ओंतत्सत् ॥ सजलनीरदनीलसरस्वती पद्युगविमलेन्द्रमणिप्रभम् ।
मनसि चिन्तयतामखिलार्थदं हृदि निधाय विधाय यथामतिः ॥ १ ॥
असमयेपि सुताकरपीडनं विदधतां कुधियां प्रति नीवृतम् ।
द्रुतविलम्बितवृत्तनिवृत्तये स्मृतिवचो नियतं समयं ब्रुवे ॥ २ ॥ युष्माकम् ।

End. मुख्यो द्वादशवर्षादिः कन्यानामनृतूनामुद्वाहकालः परन्तु कामादत्यन्जसा सिद्धमितिनेहाधिकम्प्रयतनीयमवशिष्यते एकादिनवान्तानान्द्वन्द्वैकशेषाभावोक्तिस्तु अभियुक्तानांगयकासद्भाव इत्यन्यत्र सुस्पष्टमिति नोपपादयितुमवसर इति शम् ।

Colophon. स्वामि राममिश्र शास्त्री काशी ।

विषयः । कन्यादाननिरूपणम् ।

No. 48. **कल्पतरुकृत्यकाण्डम् By लक्ष्मीधर ।** Kalpatarukṛtyakāṇḍam.

Substance :—Character, Maithilī. White paper. Lines 11 on a page. Folia 140. 15×5½ inches. Appearance, fresh. Prose and verse. Complete. Correct. Date (?). Place of deposit. Pandit Bachchā Jhā, Navani, Tamuria P. O., Darbhanga.

Beginning. श्रीगणेशायनमः । नानाशास्त्रवचोविचारचतुरे प्रज्ञावलस्थापितव्याप्तादिव्यवहारमार्गविशदास्तास्ता प्रगल्भा गिरः । यस्याकर्ण्यविपश्चितां प्रतिसभं रोमाञ्चमातन्वते काण्डे स व्यवहारमत्र तनुते लक्ष्मीधरो द्वादशे ॥

Colophon. इति श्रीमन्महाराजाधिराज श्रीमद्गोविन्दचन्द्रदेवादिष्टेन भट्ट सान्धिविग्रहिकेण भट्ट हृदयधरात्मज भट्ट श्रीमल्लक्ष्मीधरेण विरचितं कृत्यकल्पतरौ व्यवहारकाण्डादिकं समाप्तम् । * ॥ ओम् ॥ ओम् ॥

विषयः । व्यवहारविषय निरूपणम् ।

---

48. A. कल्पतरुकृत्यकाण्डम् By लक्ष्मीधर । Kalpatarukṛtyakāṇḍam.

Substance :—Character Maithilī. White paper. Lines 10 on a page. Letters 40 in a line. Folia 113. 12¾×5½ inches. Appearance, fresh. Verse and prose, Incomplete. Correct. Date (?) Place of deposit, Raj Library, Darbbanga. A treatise on Dharmaśāstra, dealing with politics and other subjects, concerning with the judicial department, by Lakṣmīdhara. Worm-pierced.

Beginning. ओंनमो महागणेशाय ॥ नानाशास्त्रवचोविचारचतुरे प्रज्ञावलस्थापिते व्यासादिव्यवहारमार्गविशदास्तास्ताः प्रगल्भागिरः । यस्याकर्ण्य विपश्चितान्प्रतिसभं रोमाञ्चमातन्वतेकाण्डे स व्यवहारमत्र तनुते लक्ष्मीधरोद्वादशे । प्रथमं तत्रभूपस्य व्यवहार विलोकनम् प्राड्विवाकः सभासंस्थोपदेशस्तदनन्तरम् । लक्षणं व्यवहारस्य विचारस्य विधिस्ततः । भाषा प्रश्नोत्तरञ्चैवकथितं दुष्टलक्षणम् । हीनस्य लक्षणं सन्धिः क्रियादानं ततः स्मृतम् । क्रियापादस्तद्विषयः साक्षिणोऽसाक्षिणस्तथा साक्षि प्रत्युद्भृतिः साक्षिदूषणाश्रावणेतथा । शपथः साक्षिणो भुक्तिः साक्ष्यस्यैतत्परीक्षणम् etc. ॥

End of Ms. कात्यायनः ॥ निष्पाद्यमानं यैर्दृष्टं तत्कार्यंत्रिगुणान्वितैः । वृद्धावा यदि वावृद्धास्ते वृद्धाः परिकीर्तिताः । उपश्रवणसम्भोगकार्य्याख्यानोपचिन्हिताः । उद्धरन्तिततो यस्मादुद्धृतास्तेततः स्मृताः । उपश्रवणं परम्पराप्रसिद्धम् । सम्भोगो भुक्तिः ॥

Colophon. नास्ति ।

विषयः । व्यवहारविषयनिरूपणम् ॥

Previous notice. E. E. Pt. I p. 114. Pt. II p. 23 Pt. III. p. 25. 75. R. M. Pt. 6. p. 247. H. S. C. M. Vol. I. Pt. VI. p. 20.

---

48 B. कल्पतरुतीर्थकाण्डम् By लक्ष्मीधर । Kalpatarutīrthakāṇḍam.

Substance :—Character Maithilī. White paper. Lines 11 on a page. Letters 58 in a line. Folia 18. 13½×5½ inches.

Appearance, fairly old. Verse. Complete. Generally correct. Date, Śaka 1787. Place of deposit, Raj Library, Darbhanga. A treatise cn Dharmaśāstra, dealing with holy places by Lakṣmīdhara, comprising a part of Kalpataru. 15 Tīrthas and modes of visiting them are given.

Beginning श्रीगणेशाय नमः। अथ कुरुक्षेत्रमाहात्म्यम्। तत्र वायुपुराणे। कुरुरुवाच। यावदेतन्मयाकृष्णा धर्मक्षेत्रं तदस्तु च। स्नातानाञ्च मृतानाञ्च महापुण्यफलन्त्विह। उपवासश्चदानञ्च स्नानं जप्यञ्च माधव।

End. साक्षाद्धिभगवानग्निर्नागस्य वसते मुखे। सिंहव्याघ्रगजेन्द्राणां विष्णुरेवं व्यवस्थितिः। विद्युदग्निहतायेच सिंहव्याघ्रहताश्च ये। नागैश्चैवहतायेच ते नराः पुण्यकर्मिणः।

Colophon. इति गोविन्दचन्द्रदेव भूपसान्धिविग्रहिकलक्ष्मीधरविरचितं तीर्थकाण्डमिति *। शाकेद्रिगजवाज्यब्जसमिते चोर्ज्जकृष्णके। चतुर्दशीबुधे लेखिदेवनाथेन सत्वरम्।

विषयः। कुरुक्षेत्रमाहात्म्य, पुष्करमाहात्म्य, मथुरा, उज्जयिनी, नर्मदा, कुब्जाम्रक, शूकर, कोकामुख, वदरिकाश्रम, शालग्राम, स्तुतस्वामी, द्वारका, लोहार्गल, केदार, नैमिष, माहात्म्यानि, प्रसंगतोन्यान्यपि।

---

48 C. **कल्पतरुतीर्थकाण्डम्** By **लक्ष्मीधर**। Kalpatarutīrthakāṇḍam.

Substance :—Character Maithilī. Yellow paper. Lines 11 on a page. Letters 47 in a line. Folia 23. $11\frac{1}{2}\times4\frac{1}{2}$ inches. Appearance, very old. Prose and verse. Complete. Correct. Date, La-Sam, 497. Place of deposit Pandit. Śiveśvar Jhā, Lālganj, Jhanjhārpur P. O., Darbhanga..

End. विद्युदग्निहतायेच सिंहव्याघ्रहताश्च ये। नागैश्चैव हतायेच तेनराः पुण्यकर्मिणः॥

Colophon. इति गोविन्दचन्द्र देवभूपसान्धिविग्रहिकलक्ष्मीधरविरचितं तीर्थकाण्डमिति॥ श्रीरस्तु॥ शुभमस्तु॥ श्रीराम॥ लसँ ४९७॥ फाल्गुन शुक्ल चतुर्थ्यांशनौ रत्नपुर ग्रामे श्री मद (भिनव) पण्डित राजाज्ञया पूरितमिदं श्री विश्वनाथेनेति॥

विषयः। विविध तीर्थ माहात्म्यवर्णनपुरस्सरं तीर्थे कर्त्तव्याकर्त्तव्यविचारः कृतः॥

No. 49. **कल्पतरुनियतकालकृत्यम्** By **लक्ष्मीधर** I Kalpataruniyatakālakṛtyam.

Substance . –Character Maithilī. White paper. Lines 13 on a page. Letters 54 in a line. Folia 96. $11\frac{1}{2}\times4\frac{1}{2}$ inches. Appearance, fresh. Prose. Complete. Correct Date (?). Place of deposit, Pandit Śiveśvar Jhā, Lālganj, Jhanjhārpur P. O., Darbhanga.

Beginning. श्रीदुर्गा श्रीमाधव ओं ओं गणेशाय ॥ अथ नियतकालकृत्यानि तत्र दक्षः ॥ उक्तंकर्म्मक्रमेणैको न कालस्त्वतएवहि । द्विजानान्तुहितार्थाय दक्षस्तुस्त्वयमब्रवीत् ॥

End. स्वनक्षत्रश्च पितरौ तथादेवः प्रजापतिः । प्रतिसम्बत्सरं यत्नात् कर्त्तव्याश्च महोत्सवाः ॥

Colophon. इति भट्ट श्री हृदयधरात्मज भट्टश्रीलक्ष्मीधर विरचिते कल्पतरौ नियतकालकृत्यखण्डे तिथिकृत्यम् ॥

विषयः ॥ दानादिक्रियोपयोगीकालविचारः ॥

No. 50. **(कल्पतरु) नियतकालकृत्यकाण्डम्** By **लक्ष्मीधर** I Kalpataruniyatakālakṛtyakāṇḍam.

Substance :—Character, Devanāgarī. White paper. Lines 12 on a page. Letters 35 in a line. Folia 89. 14×6 inches. Appearance, fresh. Prose and verse. Incomplete. Incorrect. Date (?). Worm-eaten. Place of deposit, Raj Library, Darbhanga. A treatise on Dharmaśāstra, dealing with Karmakāṇḍa, stated in the beginning. This is third part of his main work " कल्पतरु ", divided into 10 parts. It appears that this manuscript is a true copy of the other manuscripts as there are gaps still unfilled.

Beginning. ओंनमः श्रीगणेशायनमः शिवाभ्याम् ॥ येनप्रत्यहमग्रसिंधुपयसिस्नानादिभिः कर्म्मभिर्यज्ञैः पंचभिरप्यपास्तकलिभिर्नीतःपरामुन्नतिं ॥ धर्मोविस्मृतवान् कृतस्यविरलक्लेशंस लक्ष्मीधरः कांडंनैयतिकालिकं कलयति प्रीत्यैतृतीयं सतां ॥ १ ॥ दन्तानांधावनं प्रातः स्नानंस्नानविधिर्जपः । तर्पणं वैश्वदेवादिपञ्चयज्ञविधिस्ततः भोजनं पल्लवोपेतं कृत्यंयद्भोजनोत्तरं । तिथिकृत्यं च कातारेदीपदानविधिस्तथा ॥ गोशुश्रषावृषोत्सर्गः पुराणश्रवणेविधिः इतिलक्ष्मीधराख्येनवर्ण्यतेशुद्धबुद्धिना ॥ चतुर्दशात्रपर्वाणि कांडेनैयतिकालिके ॥

End of Ms. धनेनवोयभोक्ताच वधवंधेननान्यथा । विविधस्तुवधोङ्गेयोभोक्तातत्रातिरिच्यते । घातकाःषट्समाख्याताभोक्तानत्रनुसप्तमः षष्ठ्यां तेषां सकाशात्तुउपभोक्तातिरिच्यते । कर्त्तारंभजतेपादः पादोभोक्तारमृच्छति ॥

Colophon. नास्ति ॥

विषयः। चतुदर्शं पर्वात्मिके कागडे दन्तधावनादि पुराणश्रवणान्तंकर्म विस्तृतम् ॥

— — —

50 A. **कल्पतरुर्नियतकालकृत्यकाण्डम्** By **लक्ष्मीधर** । Kalpataru niyatakālakṛtyakāṇḍam.

Substance :—Character Maithilī. White paper. Lines 10 on a page. Letters 60 in a line. Folia. 101. Extent of 3750 Ślokas. 14½×4 inches. Appearance, fresh. Verse. Complete. Generally correct. Date(?) Place of deposit, Raj Library, Darbhanga. A treatise on Dharmaśāstra, dealing with Tithinirūpaṇa etc. by M.M. Lakṣmīdhara Bhaṭṭa. Copied from the old manuscripts.

Beginning. श्रीगणेशाय नमः । अथ नियतकाल कृत्यानि । तत्र दक्षः । उक्तं कर्म क्रमो नोक्तो न कालस्त्वमएवहि । द्विजानान्तु हितार्थाय दक्षस्तुस्वयमब्रवीत् । प्रातरुत्थाय- कर्त्तव्यं यद्विजेन दिने दिने । तत्सर्वं संप्रवक्ष्यामि द्विजानामुपकारकम् ।

End. सर्वेपूचजन्मदिवसेस्नातैर्मङ्गलपाणिभिः । गुरुदेवाग्निविप्राश्चपूजनीयाः प्रयत्नतः । स्त्रनक्षत्रञ्च पितरौ तथा देवः प्रजा प्रजापतिः । प्रतिसम्वत्सरंयत्नात्कर्त्तव्याश्च महोत्सवाः ।

Colophon. इति भट्ट श्रीहृदयधरात्मज भट्ट श्रीलक्ष्मीधर विरचिते कल्पतरौ नियतकालकृत्य- काण्डे तिथि कृत्यानि ।

विषयः। दानोपयोगिकालनिरूपणम् ।

— — —

No. 51. **कल्पतरु** By **लक्ष्मीधर** । Kalpataru.

Substance :—Character Maithilī. Palm-leaves. Lines 5 on a page. Letters 56 in a line. Folia 203. 12×2¼ inches. Appearance, old. Prose and verse. Incomplete. Correct. Date wanting. Worn out. Worm-eaten. Torn. Place of de-

posit, Pandit Govind Miśra, Gangauti Manigachi P. O., Darbhanga. A treatise on Dharmaśāstra, dealing with the subjects enumerated in the beginning, by Lakṣmīdhara.

Beginning. ओंनमो नारायणाय ॥ येनप्रत्यहम.. यतकालिकं कलयति प्रीत्यै तृतीयं सताम् ॥ दन्तानां धावनं प्रातः स्मानेस्नान विधिर्जपः । तर्पणं वैश्वदेवादिपञ्चयज्ञविधिस्ततः । भोज.................. यद्भोजनोत्तरम् सपत्नवंरातिकृत्यं पर्वकृत्यमनन्तरम् । तिथिकृत्यंच कान्तारदीपदान-विधिस्तथा etc. ॥

End of Ms. हस्त्यश्वरथजालैश्चंसवितानैर्हृते कदाचन । दक्षिणोत्तरगैः प्रद्वैर्नगन्तव्यं पदातिभिः । गावः कृशोत्तराः पाल्याः श्व......पितृमातृवत् ॥ गिरिप्रपातसहर्षशीतातपभयात्तथा ॥ महाकोलाहले घोरे दुर्दिने देशविप्लवे । गवां तृणानि देयानि शीतलश्च तथा जलम् । गावः संवत्सरंवशः सर्वप......

Colophon. नास्ति ॥

विषयः । दन्तधावनादि नित्यनैमित्तिक कर्मानुष्ठानविचारः ॥

No. 52. **कल्पतरुमोक्षकाण्डम्** By **लक्ष्मीधर** । Kalpatarumokṣakāṇḍam.

Substance :—Character Maithilī. White paper. Lines 42 on a page. Letters 46 in a line. Folia 1. 14¾×9 inches. Book-form. Incomplete. Correct. Date (?). Prose and verse. Place of deposit, Raj Library, Darbhanga. A treatise on Dharmaśāstra, dealing with Nirvāṇavichāra, by MM. Lakṣmīdhara. Only three parts of कल्पतरु of Lakṣmīdhar a, are available. Torn. Appearance, fairly old.

Beginning. ओं नमः श्रीराधाकृष्णाभ्यां नमः । वेदान्तोक्तिविवेकवैभवगलद्दुर्वारमायातमः स्वैरोन्मीलदमेयचिन्मयपरब्रह्मैकतानात्मने । ते यस्मैस्पृहयन्ति लब्धपरमानन्दाः सनन्दादयः काण्डे वक्ति चतुर्दशे द्विजवरो मोक्षं सलक्ष्मीधरः ।मोक्षप्रस्तावना मोक्ष-स्वरूपस्य निरूपणम् बानप्रस्थंवानप्रस्थधर्माः क्रमादिह । यत्याश्रमोऽथ-संन्यासा यतिधर्मो विरागता । तद्धेतुःवल्कोपेतः कामादिपरिवर्जनम् । इन्द्रि-याणांजयस्तत्वदृष्टिःशारीरचिन्तनम् । विवेकश्च शरीरस्य जीवब्रह्मात्मता तथा ।

ज्ञानकर्मोपयोगित्वमात्मज्ञानस्य हेतवः । तपस्तावाश्रमाणामाश्रयुक्तानांलक्षणं क्रमात्. ध्येयस्वरूपंयोगस्य प्रवृत्तेर्लक्षणानि च । उपसर्गाःक्रमेणाच तथा योगविभूतयः ॥ स्थितप्रज्ञस्य चरितं योगभ्रष्टगतिः शतिः । आविष्टानि तथोत्क्रान्तिरर्चिरादिपथ- स्तथा । इति लक्ष्मीधरः श्रीमानात्मज्ञानविशारदः । पर्वणांमोक्षकाण्डेऽत्र षट्त्रिं- शतिमजीघटत् ।

End of Ms. तथायेसांऽयतपसात्मानमीर्ष्यामुत्सृज्यवादिनीम् । त्यक्त्वाकासंश्चयेदश्नतो ब्रह्म- त्वमश्नुते । नरसिंहशर्मणे तयोहिय: सेवतिकामस्थोवभेमदत्सत्वसमाधि युक्ता । विमुक्त्यातोनियतः प्रशान्तः सयातिपुरुषंपुराणम् ॥

Colophon नास्ति ।

विषयः । मोक्षनिरूपणम् ।

(Previous notice:— C. C. Pt. 1. p. 468.

No. 53. कृत्यकल्पतरु (व्यवहारकाण्डम्) By लक्ष्मीधर । Kṛtya-kalpataru.

Substance :—Character Devanāgarī. White paper. Lines 11 on a page. Letters 51 in a line. Folia 121. 13×6 inches. Appearance, fresh. Prose and verse. Complete by part. Not correct. Date, Saṁvat 1944. Place of deposit Raj Library, Darbhanga. Worm-eaten. A treatise on Dharmaśāstra, dealing with judicial department, by Lakṣmīdhara. The beginning portion of this manuscript differs from that of the other manuscripts.

Beginning. ओं श्रीगणेशाय नमः ॥ अथ ऋणादानादि व्यवहारपदानि ॥. तत्रबृहस्पतिः । यदांगसहितस्त्वेषव्यवहारः प्रकीर्त्तितः ॥ विवादकर्णान्यस्यपदानि शृणुताधुना ॥ ऋणादीनंप्रदानानिधूताक्रानान्तिकस्यच । क्रमशश्च प्रवक्ष्यामि क्रियाभेदांश्चतत्वतः ॥

End. स्वजातिगोधनं सर्वसर्वस्वप्रमाणस्थितिरक्ष व्यवहारपरायमाणं स्वभृत्यपोषणांस्वकर्म- परिवर्धनेमिनिचाण्डालाधर्मने ॥

Colophon. इति श्रीव्यवहारकाण्डेवर्णानुलोमलक्षण वृत्तिधर्मः ॥ इति श्रीमहाराजाधिराज श्रीमद्गोविन्दचन्द्रदेवमहासाधिविग्रहिकेनभट्टहृदयधान्मज श्रीमल्लक्ष्मीरि विरचित

व्यहारकांडंसमाप्तम् ॥ संवत् । ६४४ मितीवैशाखशुदिपंचम्यांगुरुवासरेसमाप्तं समाप्तं ॥ श्रीवैष्णवीप्रसादात् । शुभं । शुभं ॥ शुभं ॥ शुभं ॥ शुभं ॥ कृष्णायनमः ॥ रामायनमः ॥ १२ ॥ कल्पतरुव्यवहारकांडद्वादश । पत्राणि ॥ १२१ ॥

विषयः । व्यवहार विषयनिरूपणम् ।

No. 54. **कादम्बरीप्रदीपदानद्वैतनिर्णयः** By **गोकुलनाथ** । Kādambarīpradīpadānadvaitanirṇayaḥ.

Substance:—Character Maithilī. White paper, Lines 13 on a page. Letters 64 in a line. Folia 12. 12×5 inches. Prose. Appearance, fairly old. Complete. Correct. Date, Śaka 1713. Place of deposit, Pandit M. M. Rājināth Miśra, Saurath, Madhubani P. O, Darbhanga. A commentary on Dvaitanirṇaya by Gokulnāth Upādhyāya.

Beginning. अत्राभिप्रायिक नामदानादीना मुद्देशंकल्पयित्वोद्देश्यसंगत्यादानादि प्रकरणमुद्देशभूततावसरसंगत्यावा नचैवमप्येतेषां प्रकरणाना मेकार्थत्वाभावादेकवाक्यत्वानुपपत्ति रेकधर्म्मावच्छिन्नार्थकस्यैवैकार्थता पदार्थत्वात् स च धर्मः स्मार्त्तधर्म्मत्वादिवति प्रयुक्तस्यापिवाक्यार्थतावच्छेदकत्वे दोषाभावात् अन्यतमत्वं वा तादृशोधर्म्म इत्युद्देशादिसंगत्या दानस्वरूपनिरूपयितुमुपक्रमते ननु किमिदमिति ॥

End. तत्र पूर्वत्यागजनित स्वत्वध्वंसस्यानुवर्तमानत्वात् तत्सहकृतं प्रतिपादनं प्रतिग्रहमुत्पाद्यकालान्तरे स्वत्वमुत्पादयति प्रतिपादन्तु तवेदंस्यभवतु इतीच्छा तत्प्रतिपादकंवाक्यत्वात्तत्रापि प्रतिपादना जातेस्वत्वे परिपूर्णप्रधाने ददात्यर्थे दक्षिणादानं नतुततः पूर्वमितिप्राहुः ॥

Colophon. इतिकादम्बरीप्रदीपनाम्निद्वैतनिर्णयविवरणे दानद्वैतनिर्णयः संपूर्णः ॥ ः ॥ ॥ शाके १७१३ ॥ ॥

विषय ॥ द्वैतनिर्णय व्याख्या ।

Previous notice :—E. E. Pt. I. p. 92.

No. 55. कामम्बरीप्रदीपनामद्वैतनिर्णयः By गोकुलनाथ। Kādam-barīpradīpanāmadvaitanirṇayaḥ.

Substance:-Character Maithilī. White paper. Lines 15 on a page. Letters 54 in a line. Folia 6. 12×5 inches. Prose. Complete. Correct. Appearance, fairly old. Date, Śaka 1713. Place of deposit, Pandit M. M. Rajināth Miśra, Saurath, Madhubani P. O., Darbhanga. A commentary on Dvaitnirṇaya by Gokulanāth.

Beginning. ओंनमो वागीश्वर्य्यैदेहल्यामेषनिहिता द्वैतनिर्णयवेश्मनः। प्रदीपस्तिमिरं हन्तु जीर्णोद्धाराभिरादरं। नामद्वैतेति। अर्थदेवराजादिशरीर व्यतिरेकदानेका व्यत्तिर्या देवराजत्वादि जातिस्तदवच्छिन्ने शरीरेताहश शरीरविशिष्टात्मनिवादेवराजा-दिपदानामस्तिव्रत्तिः॥

End. अतिपावनेन नाम्नाकेवलभवशिष्यमाणायाः। वत्से कादम्बरि तवकीर्त्तिः कल्या-वधिं प्रथताम्॥

Colophon. इतिकादम्बरी प्रदीपनामद्वैतनिर्णय विवरणेनामद्वैतनिर्णयः संपूर्णः॥ ॥ शाके १७१३॥ भाद्र शुक्लाष्टम्यान्तिथौ कुमुदवन्धौ कुजौलीसं श्रीभवानीदत्ताऽतिखन्नाम-द्वैतनिर्णयम्पिलखबाडग्रामे॥ ॥ ओंनमः पतञ्जलये॥ ॥ ओंनमः शंभवे।

विषयः। द्वैतनिर्णय व्याख्या॥

No. 56 कायस्थजातिनिर्णयः। विश्वनाथ झा। Kāyasthajātinirṇayaḥ.

Substance:-Character Maithilī. White paper. Lines 9 on a page. Letters 64 in a line. Folia 4. 14×4 inches. Appearance, old. Prose. Complete. Correct. Date wanting. Place of deposit, Babu, Śukadeva Jhā, Pachadhī, Pandaul P. O., Darbhanga. A hand book of Kāyasthajātinirnaya by Viśvanāth Jhā, resident of Tharhi and a court Pandit of Maharaja Lakśmisvar Singh of Darbhanga.

Beginning. कायस्थत्वेविमन्यन्तेवहुधा वादिनो यतः । अतोत्र क्रियते यत्नान्निश्चित्य यत्न-भूषितः । कायस्थपदेन व्यवह्रियमाणानां मूलपुरुषाः किञ्जातीयाः शास्त्रतः सिध्य-न्तीतिप्रश्ने दक्षिणदेशीयानां वङ्गदेशीयानाञ्चोत्तरं यथाकायस्थपदं दिनादि सर्वेषां कायस्थपद व्यवहार्याणामेकरूपेण वोधनेक्षमम्, किन्तु चित्रगुप्त सन्ततौ चन्द्रसेन सन्ततौ च क्षत्रियत्व व्याप्यजातिपुरस्कारेण प्रवर्त्तमानं तयोरेवमुख्यं, अन्येषु संकर जातीयेषु कायस्थपदप्रवृत्तिनिमित्तघटकपरिगणितादिवृत्तिसाधर्म्येण प्रवर्त्तमानं गौणमि-त्यादि तत्र कायस्थत्वे क्षत्रियत्वव्याप्यत्वस्यासंभवात् ।

End. त्यक्तः स्वजातिधर्माणः प्रायशः परवञ्चकाः क्षत्रियाश्च तथा वैश्याः स्वधर्मत्याग-शीलिनस्तद्वच्छूद्राश्चये केचिद्ब्राह्मणाचार तत्परा इति ब्रह्माणं प्रतिनारदेन तथाचैतेषां नारदवचनानां प्रामाण्यार्थिन्तेषां विपरीतविषयिणीमतिर्जातेति मैथिलानां सिद्धान्तः ।

Colaphon. इति विविध विरुदावली विराजमान महाराजाधिराजद्विजराजधर्मावतारधर्मधुरीण मिथिलादेशाधिप श्री श्री श्री श्री श्रीलक्ष्मीश्वर सिंह वहादुर कृपाकदम्बच्छायमधि-ष्ठितमहामहोपाध्याय श्रीविश्वनाथशर्मणानिर्मितकायस्थजातिनिर्णयः समाप्तः ।

विषयः । कायस्थप्रभेदनिरूपणम् ।

No. 57. कार्त्तिकपद्धतिः । Kārttikapaddhatiḥ.

Substance:—Character Maithilī. Brown paper. Lines 15 on a page. letters 50 in a Line. Folia 11. 13×5 inches. Appearance, old. Prose. Complete. Correct generally. Date, Śaka 1754. Place of deposit, Pandit Gokulanāth Jhā Nanaur, Tamuria. P. O., Darbhanga. Now in the possession of Jagadeva Ṭhākur, brother-in-law of the deceased owner of the manuscript. A hand book of Karmakāṇḍa, dealing with the celebrations in the month of Kārttika.

Beginning. श्रीगणेशायनमः ॥ अथकार्त्तिकव्रतिनां प्रातःकृत्यम् ॥ पुर्वदिनेव्रतीनिरामिष भुक्त्वाऽपरदिने नाडीद्वयावशिष्टायां रात्र्यां उदकभाजनं करे कृत्वानैर्ऋत्यांव्रजेत् । तत्र मूत्रपुरीषादिकं त्यक्त्वा तीर्थदेशमागत्य विहितमृत्तिकयाशुचिकर्म कृत्वाऽनेन दन्तशौचं विहितकाष्ठेन कुर्य्यात् ॥

End. ओंअद्येत्यादिकृतैतत्तत्स्थस्य्यकार्त्तिकमासंव्याप्य प्रातः स्नानआकाशस्य दीपदानादि-सहितकार्तिकोद्यापनप्रतिष्ठार्थं माषमित हिरण्यमग्निदैवतं यथानाम गोत्राय ब्राह्मणाय दक्षिणामहंददे ॥

Colophon. शुभशाके १७५४ श्रावणशुक्लसप्तम्यां शुक्रे श्रीभैरवदत्तोऽलिखत्। बरौनी ग्रामे गंगातटे ॥ ओंश्रीराधाकृष्णाभ्यां नमः ॥

No. 58. कार्त्तिकव्रतोद्यापनविधिः। Kārtikavratodyāpanavidhiḥ.

Substance :—Character Maithilī. Brown paper. Lines 10 on a page. Letters 32 in a line. Folia 24. 12×4½ inches. Appearance, old. Prose and verse. Complete. Correct. Date (?) Place of deposit Paṇdit, Rabināth Jhā. Professor, M R. Vidyālaya and resident of Andhrathārhi. P. O. ,Darbhanga. A manual of Kārttika Vratodyāpanpūjā.

Beginning. ओंनमोभगवतेवासुदेवाय ॥ संस्मरेद्रक्तमादित्य मङ्गारकसमन्वितम् सामशुक्रौ तथा शुक्लौबुधजीवौतुपिङ्गलो मन्दराहू तथा कृष्णौधूमकेतुगणंविदुः ॥

End. ओंअद्यामुकमासेऽमुकेपक्षेऽमुकतिथौ अमुकगोत्रामुकादेवी अर्थधर्मकाममोक्षफल-प्राप्तिकामा पद्मपुराणीय कार्त्तिक माहात्म्ये जालन्धरोपाख्यानश्रवणमहंकरिष्ये ॥:॥

Colophon. लिखितमिदंपुस्तकं मागडरसं श्रीजाल्यादत्तशर्मणा ॥ : ॥

विषयः। कार्तिकव्रतयज्ञाविधिः ॥

No. 59. कार्त्तिकव्रतोद्यापनविधिः। Kārttikavratodyāpanavidhiḥ.

Substance: —Character Maithilī. Nepalī paper. Lines 11 on a page. Letters 52 in a line. Folia 7. 10×4 inches. Appearance, old. Prose and verse. Complete. Incorrect. Date wanting. Place of deposit, Pandit Rāghava Jhā, Andauli. Mādhavapur P. O., Darbhanga. A manual of Karmakāṇḍa, dealing with Kārttikavratodyāpana.

Beginning. अथैकभुक्तपूर्वकतुलसीतलाधिकरणकदीपदानव्रतोद्यापनविधिः। वृश्चिक संक्रान्तिदिने प्रातःस्नानादि विधायाहतवाससी परिधाय गोमयोपलिप्तायां भूमौ उपविश्याचम्य पूर्वाभिमुख स्ताम्रार्घपात्रमादायसूर्यायार्घ्यं दद्यात्।

End. ओं अद्यकृतेतत्कार्त्तिकव्रतोद्यापन तुलसीदीपदानव्रतोद्यापनकर्मप्रतिष्ठार्थगामेकां रुद्रदैवतां अथानामगोत्राय ब्राह्मणाय दक्षिणामहंददे । ततः परं प्रार्थयेत् । रूपंदेहीति-मन्त्रेण, ततः विसर्जनम्, लक्ष्मीदामोदरौ पूजितौस्थः क्षमेयाथाम्, तत आजिघ्रकल-शजलेनव्यभिषेकं करोति ततो ब्राह्मणात् भोजयेत् यथाशक्तिः ॥ * ॥ श्रीलक्ष्मीदामोदराभ्यान्नमः ॥

Colophon. इति कार्तिकव्रतोद्यापनतुलसीतटदीपदानव्रतोद्यापनविधिः ओं—ओं—ओं—ओं—

No. 60. **कालकौमुदी** By **देवनाथ** । Kālakaumudī.

Substance:—Character Maithilī. White paper. Lines 11 on a page. Folia 70. 18×6 inches. Appearance, fresh. Prose. Incomplete. Incorrect. Date (?). Place of deposit, Babu Chandradhārī Singh, Rauti Deaurhi, Madhubani P. O., Darbhanga.

Beginning. नमोगणेशाय ॥ हस्तावलम्बनीकृत्ययः कालं संप्रवर्त्तते । जगन्निर्माणसंहारस्थिति-श्रीशमुपास्महे ॥ कर्म्मणोऽपूर्वनिष्पत्तौ विशिष्टन्नधिकारिणा । यः कालोगुणता-मेति तस्मैकालात्मनेनमः ॥ नकालात्फलनिष्पत्तिः कर्मणः फलसंभवः । काले विधीयते कर्म यतः कालोनिरूप्यते ॥

End. नास्ति ।

Colophon. नास्ति ।

विषयः । कालनिरूणम् ।

No. 61. **कालमाधवः** By **माधव** । Kālamādhavaḥ.

Substance:—Character Maithilī. White paper. Lines 12 on a page. Letters 64 in a line. Folia 90. 13×5 inches. Appearance, old. Prose. Incomplete. Correct generally. Date (?). Place of deposit, Pandit Śiveśvara, Jhā, Lālganj, Jhanjhārpur P. O., Darbhanga.

Beginning. श्रीसूर्याय नमः । वागीशाद्याः सुमनसः सर्वार्थानामुपक्रमः । यं नत्वाकृतकृत्याः स्युस्तन्नमामिजगाननम् ।

End . संक्रान्त्यामुपवासश्च कृष्णैकादशि वासरे । चन्द्रसूर्यग्रहेचैव न कुर्य्यात्पुत्रवानगृहीति । ग्रस्तास्तमयेतु पुत्रिणोप्युवासएव । अहोरात्रं न भोक्तव्यमिति भोजनप्रतिषेधात् ।

Colaphon. इति श्रीमाधवीये कालनिर्णये ग्रहणनिर्णयः । समाप्तमगादिदं पुस्तकमिति-शुभम् ।

विषयः । तिथ्यादिनिर्णयः

Previous notice C. C. Pt. I. p. 99. Pt. II, p. 19 R. M. Pt. I. p. 150.

A. C. Pt. I. p. 129. Tr. C. manuscript Pt. I. C. p. 4114.

No. 61A. **कालमाधवः** By **माधव** Kālamādhavaḥ.

Substance:—Character Devanāgarī. White paper. Lines 10 on a page. Letters 38 in a line. Folia 15. 9½×4 inches. Appearance, old. Verse and prose. Complete. Not correct. Worn out. Letters not quite legible. Place of deposit, Raj Library Darbhanga. Date (?) A treatise on Dharmaśāstra by Vidyāraṇya. Book-form.

Beginning, End, Colophon, विषय :—same.

No. 61B. **कालमाधव** By **माधव** Kālamādhavaḥ.

Substance:—Character Maithilī. Nepali yellow paper. Lines 10 on a page. Letters 50 in a line. Folia 119. 10½×4 inches. Appearance, old. Verse and prose. Complete. Correct. Date, wanting. Place of deposit, Pandit Gaurikānt Jhā, Devahi, Tamuria, Darbhanga. A treatise on Dharmaśāstra, by Mādhava.

Beginning, End, Colophon, विषयः— same.

No. 62. कालीप्रतिष्ठा by दुर्गादत्त। Kālipratiṣṭhā.

Substance :—Character Maithilī. Blue paper. Lines 9 on a page. Letters 62 in a line. Folia 26. 13×4¼ inches. Appearance, old. Prose. Complete. Incorrect. Date (?). Place of deposit, Pandit Dāmodar Jhā, Andhraṭhārhi P. O., Darbhanga.

Beginning. श्रीगणेशाय नमः। यत्पादाब्जयुगप्रसादवशतो लोकान्सृजत्यच्युतश्शंभुस्संहरतेऽखिलान् समवति श्रीनायकः सर्वदा। विघ्नोन्मत्तकरीन्द्रपञ्चवदनो भक्तेष्टसिद्धिप्रदः श्यामिष्टः प्रियया मया गणपतिर्भव्याय भूयान्मम।

End. ततो यजमानो मङ्गलध्वनौ प्रवर्त्तमाने प्राङ्गणागत्वा पिष्टप्रदीपादिना देव्या नीराजनं कुर्यात्। ततः श्रीदक्षिणकालिकाप्रीतिकर वस्तूनि तत्रस्थापयेत्। भूरिब्राह्मणांश्च भोजयेत्।

Colophon. इति पद्धतिः समाप्ता। यदक्षरेत्यादि।

विषयः। कालीप्रतिमाप्रतिष्ठापद्धतिः।

---

62 A. कालीप्रतिष्ठा By दुर्गादत्त। Kālipratiṣṭhā.

Substance :—Character Maithilī. White paper. Lines 11 on a page. Letters 75 in a line. Folia 20. 14×4¼ inches. Appearance, new. Prose. Complete. Incorrect. Date (?). Place of deposit, Pandit Dāmodar Jhā, Andhraṭhārhi P. O, Darbhanga. The author of Kālīpratiṣṭhā Ratnapāṇi was a resident of Nawani near Tamuria Railway station in the District of Darbhanga. He was the father of Bachchā Jhā, late Principal of Government Dharmasamāja Sanskrit College, Muzaffarpur.

Beginning, End, Colophon, विषयः—same.

---

62 B. कालीप्रतिष्ठा By दुर्गादत्त। Kālipratiṣṭhā.

Substance :—character Maithilī. White paper. Lines 8 on a page. Letters 38 in a line. Folia 48. 11½×4½ inches.

Appearance, fairly old. Prose. Complete. Generally correct. Date wanting. Place of deposit. Chitradhar library. Tabhaka. Dalsingh Sarai. P. O. Darbhanga. A manuscript of Kālīpratiṣṭhāvidhi.

Beginning, End, Colophon, विषयः—same.

---

62 C. कालीप्रतिष्ठा By दुर्गादत्त। Kālīpratiṣṭhā.

Substance :—Character Maithilī. White paper. Lines 10 on a page. Letters 50 in a line. Folia 29. 12½×4 inches. Appearance, old. Prose and verse. Complete. Not correct. Date, Śaka 1774. Place of deposit, Pandit Śaktināth Jhā., Aijan, Jhanjhārpur. P. O., Darbhanga. A handbook of Karmakāṇḍa, dealing with the erection of Kālikā by Durgādatta, son of Ratnapāṇi.

Beginning, End, Colophon, विषय :—same.

---

62 D. कालीप्रतिष्ठा by दुर्गादत्त। Kālīpratiṣṭhā.

Substance :—Character Maithilī Brown paper. Lines 6 on a page. Letters 54 in a line. Folia 32. 12×4 inches. Appearance, new. Prose. Complete. Correct. Date (?) Place of deposit, Pandit Sadānanda Jhā, Andhraṭhārhi P. O. Darbhanga.

Beginning, End, Colophon, विषय:—same.

No. 63. काशीतत्त्वकौमुदी By रघुनाथ। Kāśītattvakaumudī.

Substance :—Character Devanāgarī. White paper. Lines 13 on a page. Letters 40 in a line. Folia 15. 11×1½ inches. Appearance, fairly old. Verse and prose. Complete by the first part. Incorrect. Date (?) Place of deposit, Pandit Rāghava Jhā, Andauli. Madhavapur P. O., Darbhanga. This Ms. deals with a person who dies in Benares, by Raghunth.

Beginning. ओं श्रीगणेशाय नमः । संसारसागरेमग्नान् जन्तूनुद्धर्तुमुत्सुकम् सांबंकाशीश्वरंवन्दे करुणासिक्तलोचनम् ॥ १ ॥ श्रीवाक्कीर्त्तिसुविद्यादिसेव्यमानपदाम्बुजम् । शश्वद्दीनदयादक्षंवन्दे श्रीविन्दुमाधवम् । २ । काशीवासप्रदानायतद्गुणान्वेषणेरतम् ढुंढिराजमहंवन्दे करुणावरुणालयम् ॥ ३ ॥ सर्वव्याप्यपि विश्वेशो यत्रैवाप्तसमास्पदान् जन्तून्मोचयते काशींताम्वन्देऽपूर्वशक्तिकाम् ॥ ४ ॥ गुरून्तत्वात्मतत्वज्ञान्दयालून् रामवल्लभम् तन्यते रघुनाथेन काशीमाहात्म्यकौमुदी ॥ ५ ॥

End. या काशी स्तुतिकौमुदी सुविमला संमोदसंवर्धिको पूर्णस्तत्र विमोक्षनिरायिपरः पूर्वीशिश्रानन्ददः । श्रीमन्नानकसद्गुणागवनजं वंशेलसन्मोक्तिकश्रीमद्रामदयालुशिष्यरघुनानाथान्तनाम्नाकृता ॥०॥

Colophon. इति श्री काशीतत्वकौमुद्यां श्रीकाशीमृतमोक्षनिर्णयपरपूर्वार्धं समाप्तम् ॥ ओं हरये नमः ॥

विषयः । काशी महात्म्यवर्णनपुरस्सरं तत्र मृतानां का गतिरिति विवेचितम् ॥

No. 64. **काशीप्रकाशः** By **वाचस्पतिमिश्र** । Kāsīprakāsaḥ.

Substance:—Character Devanāgarī. White paper. Lines 8 on a page. Letters 50 in a line. Folia 12. $10\frac{1}{2}\times4\frac{1}{2}$ inches. Appearance, fairly old. Verse. Complete. Incorrect. Date, Saṁvat 1931. Place of deposit, MM. Pandit Rajināth Miśra Saurath, Madhubani P., O. Darbhanga. A part of Tīrthachintāmaṇi of Vāchaspati Miśra, dealing with Kāsī Māhātmya.

Beginning. श्रीगणेशायनमः संसारिणोनरकपावकदह्यमानानालोक्य मौलिनिहितेन सुधाकरेण. या निर्मलेऽखिल दुःखहरा हरेणतामन्तरीक्षनगरीनलिनं स्मरामि । अथवा वाराणसी माहात्म्यम् तत्रमत्स्यपुराणे ईश्वर उवाच वाराणसी तु भुवनत्रयसारभूतारम्यासदाममपुरी गिरिराजपुत्रि । अत्रागताविविधदुष्कृत्कारिणोपि पापक्षये विरजसः प्रतिभान्तिमर्त्याः ॥

End. एकाम प्याहुतिं दत्वा समिद्भिर्गनोविधानतः । पुणये धर्मनदतीर्थे कोटिहोमफलंलभेत् । न पंचनदतीर्थस्यमहिमानमनन्तकम् कोपिवर्णयितुंशक्तश्चतुर्वर्गशुभोकसः ॥ इतिश्रीकाशीखण्डे काशीमाहात्म्यं संपूर्णमिति ॥

Colophon. इतिमहामहोपाध्यायश्रीवाचस्पति विरचिते तीर्थचिन्तामणौ पंचमः काशीप्रकाशः पूर्णतामगात् ॥ श्रीसंवत् १६३१ ॥ ❋ ॥

विषयः । काशी माहात्म्यवर्णनपुरस्सरमिति कर्त्तव्यताविचारः ॥

Previous notice.—C. C. Pt. I. p. 232. Pt. II. p. 49. Pt. III. p 50. R. M. Pt. III. p. 104 H. s.

No. 64A. **काशीप्रकाशः** By **वाचस्पति** । Kāśīprakāśaḥ.

Substance:—Character Maithilī. Brown paper. Lines 9 on a page. Letters 46 in a line. Folia 14. 14×4 inches. Appearance fresh. Prose and verse. Complete. Incorrect, Date. Śaka 1793. Place of deposit, Pandit Chetanāth Jhā, Nowatoli Manigachi P. O., Darbhanga. An extract taken from Tīrtha-chintāmaṇi.

Beginning, End, Colophon, विषयः—same.

No. 65. **कुण्डकादम्बरी** By **गोकुलनाथ** । Kuṇḍakādambarī.

Substance:—Character Maithilī. White paper. Lines 7–9 on a page. Letters 60 in a line. Folia 95. 11×4½ inches. Appearance, fresh. Prose and verse. Complete. Generally correct. Date wanting. Place of deposit, Chitradhar library. Tabhaka. Dalsingh Sarai, P. O., Darbhanga. A treatise on Dharmaśāstra, dealing with Kuṇḍavichāra by Mahāmahopādhyāya Gokulnāth, ending in chapters XVI.

Beginning. ओंनमो विघ्नेशाय ॥ शान्तं यद्यपि कर्मपाणिचरणघ्राणाक्षिकर्णत्वचामेतस्यान्न मनश्चतोहि मनसा सार्धं निवृत्तंवचः । वत्सं वेत्सि तथापिनैष पुरुष स्सत्तान्निजामुज्झति छन्दांसिश्वसितानि यस्यनिभृतं चैतत्मयाचक्षते ॥ आवांत्वारप्रकृतिकृपणा वाधिभिर्वाध्यमानौविशाक्रोवः करुणवचनं पुत्रि कादम्बरीति। कोयं लोकः कः इवविषयः किं पुरं कोनिवासो यस्मिन्मस्मद्विमुखहृदयात्वंनित्रीयस्थितासि ॥ कुण्डकादम्बरी-नामा ग्रन्थोयं तवकीर्त्तये । मया गोकुलनाथेन सोपपत्ति र्निवध्यते ॥

End. इतिगमितैरुपपन्नं वहुविवुधनिवन्धसारमुदधृत्य । गोकुलनाथेन मया विद्यानिधिनन्दनेन यो लिखितः । ग्रन्थेन तेन भगवाननादिनिधनः प्रधानभुक्पुरुषः । प्रीतः परिपुष्णाति प्रीतिं ममपाद पद्मयोर्नियोः ॥ हन्तभगवन्नकारण कारुण्यनिधे । प्रसरति विषयेषु येषु रागः परिणामते विरतेषु तेषु शोकः । त्वयिरुचिरुचिता नितान्तकान्ते शुचिपरिपाक शुचामगोचरोसि ॥दृष्टा दृष्टिं सुखयति गुणैः कीर्त्तिताकर्णयुग्मं प्रीणातिस्म प्रथयति सदास्वान्त वृत्तौप्रमोदं सैवेदानीं स्मृतिमुपगता शिष्यमाणेन नाम्ना निर्दिष्टा वा दहतिदुहिता हन्त कादम्बरी माम् ॥ ※ ॥

Colophon. इतिमहामहोपाध्यायषट्तर्कपञ्चानन श्रीगोकुलनाथशर्मविरचिते कुण्डकादम्बरी नामनिवन्धे नाभिविवॅरणं नामषोड़शोल्लासाग्रन्थः परिपूर्ण इतिशिवम् ॥

श्रीचित्रधरमिश्रस्येदंपुस्तकम् ॥

विषयः । कुण्डविचारः कृतः॥

No. 66. कुण्डकादम्बरीसारोद्धारः By गोकुलनाथ । Kuṇḍakādambarīsāroddhāraḥ.

Substance:—Character Maithilī. Brown paper. Lines 9 on a page. Folia 8. 12×4 inches. Appearance, old. Prose. Complete. Correct. Date (?) Place of deposit, Babu Chandradhārī Singh, Rauti Deaurhi, Madhubani P. O., Darbhanga.

Beginning. ओं श्रीगणेशायनमः ॥ भुवनाधिपस्य शम्भोः केवलकरुणानिधेः प्रसादेन । वत्से कादम्बरि तव कीर्त्तिरसौ सर्वतः प्रथताम् ॥

End. तीरतरङ्गोत्सङ्गे तव गङ्गे तनुमसौ जहातिस्म । अपिनाम दर्शयिष्यसि......... वदनचन्द्रम् ।

Colophon. इति महामहोपाध्याय षट्तर्कपञ्चाननश्रीगोकुलनाथशर्म्मविरचितः कुण्डकादम्बरीसारोद्धारः सम्पूर्णः ॥

विषयः । कुण्डविषयकविचारः कृतोऽस्ति ॥

No. 67. कुरुक्षेत्रानुक्रमणिका By रामचन्द्रसरस्वती । Kurukṣetrānukramaṇikā.

Substance:—Character Devanāgarī. White paper. Lines 11 on a page. Letters 30 in a line. Folia 63. 11 × 5¼ inches. Appearance, fresh. Verse and prose. Complete. Not correct. Date (?) Place of deposit, Raj Library, Darbhanga. A treatise on Paurāṇic matters, dealing with Kurukṣetra Vidhāna by Rām chandra Sarasvatī.

Beginning. ओं श्रीगणेशाय नमः । प्रदक्षिणाक्रमं वक्ष्ये कुरुक्षेत्रस्य वै शिवं । प्रणम्य जगदीशानं तेनयांतुह्यनामयं ॥ १ ॥ अथ श्रीमद्रामचंद्र सरस्वत्याननाज्वच्युतोत्कट सुगंधिवाचामृतमयमहासरउद्धृता, श्रीमत्कुरुक्षेत्रीयतीर्थवर्णनग्रन्थ्यसुजला अनेकपुराणेतिहासवचनसुगन्धितमहाकमलासंसारसागरतितीर्थाधिकादिजनकं सुमण्डितं अल्पकुल्यागंधात्मिकानुक्रमणिका हरिगिरित्रिवर्णनिकाश्यते ।

End. श्री मद्भवानीसहितस्थारवीश्वरप्रीत्यर्थं राज्यदेशग्रामक्षेत्रगृहजगवाजिगोहिरण धनधान्यवस्त्राभरणनानाविधर्त्तजलपात्रादिदानेन ब्राह्मणान् भोजयित्वा संतोषयेयुरिति ।

Colophon. इति श्रीमत्परमहंसप्रिव्राजकाचार्य श्रीमद्रामचंद्रसरस्वतीमतानुसारिका कुरुक्षेत्रीय तीर्थानुक्रमणिका हरिगिरीकृत संपूर्णा समाप्ता ॥ शुभम् ॥

विषयः । कुरुक्षेत्रप्रदक्षिणप्रकारः ।

No. 68. कुलदेवतास्थापनविधिः By भानुनाथ । Kuladevatāsthāpanavidhiḥ.

Substance:—Character Maithilī. Yellow paper. Lines 9 on a page. Letters 44 in a line. Folia 6. 12 × 4½ inches. Appearance, old. Prose. Complete. Correct generally. Date Śaka 1820. Place of deposit, Pandit Śrīnandan Miśra, Kanhauli, Sakri P. O., Darbhanga. A manual of Karmakāṇḍa, dealing with the worship of Kuldevatā, by Bhānunātha Daivajña.

Beginning. श्रीगणेशायनमः ॥ अथ कौलीनगृहदेव्याः स्थापनविधिर्लिख्यते ॥ 'रुद्रयामले ॥ त्रिपुरा कालिका दुर्गा भवानी गिरिजा तथा एता पञ्चभगिन्यस्ताभवन्ति कुलदेवताः ॥ प्रपूज्याः युगपत्सर्वास्सर्वकल्याणदायिकाः । चतुर्वर्गेच्छुभिस्सर्वैर्गृहस्थै गिरिकन्यके । पुनस्तद्वामभागेतु शीतलापृथगेवहि । अस्यार्थेपि महाभागे देवी च मनसाभिधाः ॥ अथगृहाग्नेयकोणेदेवदेव्यास्थापन विधिरित्यत्र हेतुमाह शिल्पशास्त्रे गृहप्रकरणे ॥ इष्ठधातुपलादीनां सर्वदेशो यथाशुचिः । तथैव तृणकाष्ठानामग्निकोणः प्रशस्यते ॥

End. ततो दशसंख्यकान्यूनकुमारिकाभोजनं सदक्षिणं सवस्त्रञ्च कारयेत् ॥ तथैव यथा शक्ति ब्राह्मणभोजनञ्च ॥ आगमाथैः पुराणैश्च संप्रदायागतेनच । कृतामयाबुधैज्ञया प्रक्रियैषा न विस्तरा ॥

Colophon. इति श्रीभानुनाथदैवज्ञविरचिताकौलीनगृहदेव्याः स्थापनविधिः ॥

विषयः । गृहे कुलाचारेण तत्तदभीष्टदेवतास्थापनप्राकारः ॥

No. 69. **कूपप्रतिष्ठाविधिः** By **हरिनन्दन** । Kūpapratiṣṭhāvidhiḥ.

Substance:–Character Maithilī. White paper. Lines 10 on a page. Letters 44 in a line. Folia 5. 11×4½ inches. Appearance, fairly old. Verse and prose. Complete. Correct. Date wanting. Place of deposit, Pandit Śaśināth Miśra, Tarauni, Sakri P. O., Darbhanga. A handbook of Karmakāṇḍa, dealing with Kūpapratiṣṭhā by MM. Harinandan.

Beginning. श्रीगणेशायनमः । अथ कूपोत्सर्गविधिः । तत्रशुद्धसमये चन्द्रतारानुकूले दैवज्ञकथिते शुभेदिने शुभलग्ने कृतनित्यक्रियययजमानः शुक्लाम्बरधरः पूर्वाभिमुखः उपविशेत् ।

End. ततः कूपोपकरणं सर्वमाचार्य्याय प्रतिपादयेत् ब्राह्मणभोजनादिकं कारयेत् । ततो दुग्धधारया प्रदक्षिणं कुर्यात्, स्वयञ्च यजमान एकवारेण वाश्नीयात् ।

Colophon. इतिमहामहोपाध्याय श्रीहरिनन्दनकृतः कूपप्रतिष्ठाविधिः समाप्तिमगात् ।

No. 70. कूपोत्सर्गः। By Kūpotsargaḥ.

Substance:—Character, Maithilī. White paper. Lines 14 on a page. Letters 32 in a line. Folia 4. 9×3¾ inches. Appearance, old. Prose and verse. Complete. Not correct. Date wanting. Worn out. Place of deposit, Pandit Śivanandan Miśra, Kanhauli, Sakri P. O., Darbhanga. A manual of Karmakāṇḍa, dealing with Kūpotsarga.

Beginning. अथ कूपोत्सर्गः। सुष्णातः सुप्रक्षालितपाणिपादः शुक्लाम्बरधरः शुक्लानुलेपनः कृतनित्यक्रियो यजमानः सुवर्णरजतताम्रकुशान्वितदक्षिणकरो वामहस्तकृतबहुकुशो जलाशयसमीपे प्राङ्मुखोपविश्य अद्यकर्त्तव्यकूपजलाशयोत्सर्ग यशनिर्विघ्न परिसमाप्तिकामो विनायकं सूर्यादिग्रहांश्च पूजयिष्ये ॥

End. ओं यान्तु देवगणाः सर्वे पूजामादाय याज्ञिकात्। इष्टकामप्रसिध्यर्थं पुनरागमनायच ॥ इतिपठित्वा देवान् विसर्जयेत् ॥ ततो ब्राह्मणान्भोजयित्वा स्वयंबन्धुभिःसार्धं भुञ्जीत ॥

Colaphon. इतिकूपोत्सर्गः ॥

No. 71. कृष्णार्चनचन्द्रिका By रत्नपाणि। Kṛṣṇārchanachandrikā.

Substance:—Character Maithilī. White and yellow paper. Lines 7 on a page. Letters 34 in a line. Folia 34. 11½×3½ inches. Appearance new. Prose. Complete. Incorrect. Date Śaka 1814. Place of deposit, Pandit Govardhan Jhā, Baliā, Sakri P. O., Darbhanga.

Beginning. ओंनमो गणेशाय ॥ विघ्नारण्यनवंदवं युगयुगे भक्तानुकल्पाकरं जन्यादित्रितनुंच तारकमनुं ध्यात्वाशये भक्तितः। कृष्णार्चार्चन चन्द्रिकां प्रकटये श्रीमैथिलेशाज्ञया श्रेयत्पण्डितमण्डलीषु विनतः श्रीरत्नपाणिः सुधीः ॥

End. ततः श्रीकृष्णप्रीतिकरवस्तूनि तत्रस्थापयेत्। पूजनञ्चकुर्यात् भूरिब्राह्मणान् भोजयेत् अप्रधान प्रतिमायाः सह स्नानं प्राणप्रतिष्ठाञ्च कृत्वा पूजनं कुर्यादिति बोध्यम्।

Colophon. इति श्रीकृष्णार्चनचन्द्रिका समाप्ता॥*॥ श्रीराधाकृष्ण॥ श्रीगौरीशङ्कराभ्यान्नमः॥ श्रीदुर्गामाधव ॥ शाके १६१४ सन् १३०० ॥

विषयः । श्रीकृष्णप्रतिमाप्रतिष्ठापूजनविधिः ॥

Previous notice: -E. E. Pt. I. p. 124. R. L. Vol. V. p. 211.

---

71 A. **कृष्णार्चनचन्द्रिका** By **रत्नपाणि** । Krṣṇārchanachandrikā.

Substance:—Character Maithilī. Brown paper. Lines 5 on a page. Letters 40 in a line. Folia 37. 12×2½ inches. Appearance, fairly old. Prose. Complete. Incorrect. Date, Śaka 1786. Place of deposit, Pandit Brajamohan Jhā. Nanour, Tamuria, P. O,, Darbhanga. A manual of Karmakāṇḍa, dealing with Krṣṇapratiṣṭhā, by Ratnapāṇi. worn out. Spoiled. Having a hole in the middle for tying the book.

Beginning, End, Colophon, विषय :—same.

No. 72. **कृत्यचिन्तामणिः** By **शिवराम** । Krtyachintāmaṇiḥ.

Substance:—Character Devanāgarī, White paper. Lines 10 on a page. Letters 47 in a line. Folia 193. 15½×6 inches. Appearance, fresh. Prose. Complete. Incorrect. Date, Saṁvat 1986. Place of deposit, Raj Library, Darbhanga. A treatise on Karmakāṇḍa, dealing with the ceremonies of Chhāndogya, by Siva Rāma.

Beginning. ओं श्रीगुरुचरणारविन्दाभ्यान्नमः । श्रीगणेशसामवेदाभ्यान्नमः । श्रीविश्वेशमशेष मंगलभुवं श्रीशारदांसारदां तत्त्वावेदविदांवरंच जनकं श्रीशुक्लविश्रामकं । गाढ़ाज्ञानतमोपहं कृतधियां श्रीसामगानांकृते कुर्वेहंकृपयागुरोः सुरुचिरं श्रीकृत्यचिन्तामणिं ॥ १ ॥ वन्दे श्रीगणनायकं त्रिनयनं रक्ताम्बरैरावृतं पाशेष्टांकुशदंतपाणि-मभरं चन्द्रार्धमौलिंसदा । वंद्यंसिद्धसुरासुरैर्मुनिगणैः संस्तूयमानं मुदा यंवैवेदविदो नमामिमकलारम्भेषु सिद्धिप्रदं ॥ २ ॥ आचार्यं गोभिलं नत्वा दृष्ट्वा तत्-

सूत्रमादरात् , कृत्याचिन्तामणिं वक्ष्यंगुरुणां सुप्रसादतः ॥ ३ ॥ लाघ्वायनादिभि-रुक्तानि श्रौतानिकर्माणिस्मार्त्तानि कथयन्नाह भगवान्गोभिलः ॥ अथात इति ॥

End. यस्याः प्रसादलाभेन निबन्धोयं मयाकृतः । परिश्रमेणमंदेवा प्रीताभवतुसर्वदा । कत्तुंशरचंद्रैश्च मितिशाकेतुवत्सरे मुन्यंकसम्मीतनभासि पक्षेसितेतरे ॥१॥ जन्माष्टम्यां गुरोर्वारे शुक्लविश्रामसुतुना, शिवरामेणरचितः कृत्यचिन्तामणिःशुभः ॥३॥ पठ्नानिनशास्त्राणि व्युत्पत्तिर्नैवसाधिता बाल तपस्य न वचेदं क्षंतव्यं विबुधैसदा ॥४ यद्दत्तसाधुतत्साधु पदसाधुतदादितः । विलोक्यविबुधैःशोध्यं मयैषविहितांञ्जलिः ॥ ५ ॥ तोयेक्षामत्कृतिःसद्भिः परेयमितिशंकया खपारक्य विभेदास्ति न सत्ता-मिविशुश्रमः । अविस्पष्टाविबालोक्ति यथापित्रोरतिं या । तद्वन्मदुत्मौविद्वद्भिः स्नेहेधार्यःसदैवहि ॥

Colophon. इति विद्वन्मुकुटमाणिक्यनरामिनचरणकमलशुक्ल श्रीविश्नामात्ज शिवराम विरचिते कृत्यचिन्तामणौ पाकसंस्थापंचमः प्रकाशः समाप्तः । समाप्तो कृत्यचिन्तामणिः ॥ ५ ॥ ग्रंथसंख्या ६७ ॥

विषयः । दूकाणकृत्यं विस्तरेण प्रयाश्रितं ।

Previous notice:—C. C. Pt. I. p. 115: Pt. II. p. 23: Pt. III. p. 25.

No. 73. **कृत्यतत्वम्** By **रघुनन्दन** । Kṛtyatatvam.

Substance:—Character Maithilī. Brown paper. Lines 10 on a page. Letters 45 in a line. Folia 37. 10½×4 inches. Appearance, old. Verse and prose. Worn out. Worm-eaten. Complete. Generally correct. Date, Śaka 1735. Place of deposit, Pandit Ravināth Jhā, Professor, M. R. Vidyālaya, Darbhanga. A handbook of Dharmaśāstra, dealing with the Parbas occurring during the year, by Raghunandan Bhaṭṭāchārya. This is a part of the 28th Tatva of Raghunandana.

Beginning ओं नमो भगवतीसूनवे.

प्रणम्यकमलाकान्तं भक्तानुग्रहकारकम् ।

कृत्यतत्वानितत्प्रीत्यै वक्ति श्रीरघुनन्दनः ॥

तिथितत्त्वेनुसंधेयं प्रमाणमस्य कौविदैः ।
वैशाखादिक्रमेणैव प्रयोगोऽत्र विलिख्यते ॥

End. एतत्प्रायश्चित्तानाचरणे गृहयतीर्मरणे सर्वनाशो भवतेतियाज्ञवल्क्ययोक्तेः गायत्र्या वैष्णवहोमनवग्रहान् पूजयेत् । ब्राह्मणाय काञ्चनं वा दद्यात. एवं शुक्रादिदर्शनेषु ब्राह्मणाय घृतकाञ्चनं वा दद्यात् ।

Colophon. इतिवन्द्यघटीय श्रीहरिहरभट्टाचार्यात्मज श्रीरघुनन्दनभट्टाचार्यविरचितं कृत्यतत्त्वं समाप्तम् ॥ शाके १७३५ वैशाखवदि ३ शनौ आदर्शान्तरं प्राप्य-पूरितवानिदं तत्त्वं श्रीनित्यानन्दशर्मा चौवयाम्–॥ आदर्शान्तरसंभवे शोधनीयमेतत् ॥

विषयः । द्वादश मासान्तःपातिव्रतानां विधानम् ॥

Previous notice:—C. C. Pt. I. p. 115: Pt. III. p. 25. R. M. Pt. 3. p. 130. A. C. Pt. I. p. 129.

No. 74. कृत्यनिर्णयः By वर्धमान । Kṛtyanirṇayaḥ.

Substance :—Character Maithilī. White paper. Lines 9 on a page. Letters 55 in a line. Folia 13. 13×4 inches. Appearance, fresh. Prose. Incomplete. Generally correct. Date(?) Place of deposit, Pandit Gonū Miśra, Lālganj, Jhanjhārpur P. O., Darbhanga.

Beginning. ओं नमो गणेशाय ।

प्रीतेषु येषु सकलानि शुभानि पुंसामप्रीतिशालिषु भवन्ति शिवेतराणि ।
किंसाफउगावतैर्हरिहरादिभिरादरेण तामेव भक्तिमुपधायपितॄन्नमामि ॥
काङ्क्षन्ति ते तनयमेष गयामुपेत्य पिण्डं निरूप्यनिरयात्रिदिवंनयेन्नः ।
तस्मात्तदर्थमुपगन्तुमिमामिहत्यकृत्ये विचारमनुतिष्ठतिवर्धमानः ॥
स्मृतीतिहासान्परिशिष्टगृह्यपुराणरामायणभारतानि ।
लक्ष्मीधरोयान्यलिखन्मयात्र तान्येवमानान्युररीकृतानि ॥
यानितैरविरुद्धानि निवद्धानि च पद्धतौ ।
पूर्वैःपूर्वतरापेक्षैः स्वीकृतान्येव तान्यपि ।

श्रौतेर्थेनिश्चयः श्रद्धातद्रानधिकृतोयतः ॥

ततोधिकारसिद्धयर्थमिच्छामः कृत्यनिर्णयम् ।

End. प्रतिहस्तपद्धतावपितथैव पार्वणमुक्तं । वस्तुतस्तु अन्वष्टकास्वित्यादि वचनं मातुः पृथक्श्राद्धाधिकरण......मन्यत्रपतिनासहेति वचनस्वरसात् । ......च श्राद्धं एकोद्दिष्टपरमेवास्तु मृताह ।

Colophon. नास्ति ।

विषयः । गयाकृत्यविचारः ।

No. 75. **कृत्यप्रदीपः** By **वाचस्पतिमिश्र** । Kṛtyapradīpaḥ.

Substance :—Character Devanāgarī. White paper. Lines 9 on a page. Letters 62 in a line. Folia 73. 12×5 inches. Appearance, fresh. Verse and prose. Complete. Not correct. Date, Saṁvat 1940. Place of deposit, Raj Library, Darbhanga. A treatise on Karmakāṇḍa, dealing with the daily works, (From प्रातःकृत्य to शयन, आभ्युदयिकक्रिया etc.) by Vāchaspati Miśra. This Vāchaspati flourished later than Chandeśvara.

Beginning. ओंनमो गणेशाय ।

वंशेजातः कलुषरहिते कर्ममीमांसकाना मन्वीत्तायाङ्गुरुकरुणया लब्धतत्वावबोधः । श्रीमान्वाचस्पतिरहमिह प्रीतये पुण्यभाजां नत्वा नत्वा कमलनयनं कृत्यदीपन्तनोमि॥ अथाचारः ॥ तत्रादौ ब्राह्मे मुहूर्ते उत्थाय रात्रिवासस्त्यक्त्वाधौतोत्तरीयं परिधाय चक्षुषी प्रक्षाल्य द्विराचम्य शयनस्थानाक्षिणा नैर्ऋतांम्वादिशं गत्वा उपवीतं हारवत्कृत्वा ततः पृष्ठलम्बितं विधाय उदङ्मुखीभूय वाससा चात्मानं वेष्टयित्वा ।

End. मलिन्मुच्गुरुशुक वाल्यवार्धकास्तमय सिंहसंग मिष्ठामानातीचारिगुरुपक्षत्रय वक्रिगुरुकाष्टाविंशतिवासराजकेत्वाद्यद्भुतोत्तारसप्ताह गुर्वादित्यसिंहादित्य पौषादिमासचतुष्टयान्यतमैकद्वित्र्यन्यतम दिनवृत्ताकालिक व्यूष्यूत्तरेकत्रिसप्ताहान्यतम दिनानिनिषिद्धासमयस्तदन्य शुद्धसमय इति ॥ ॥

Colophon. इति महामहोपाध्याय सन्मिश्र श्रीवाचस्पतिकृतः कृत्यप्रदीपः समाप्त इतिः ॥ चैत्रकृष्णद्वादश्यां बुधवासरे सम्वत् १९४० सन १२९० साल० ॥

विषयः । प्रातःकृत्यादिशयनान्त कर्मप्रवचनपूर्वकमाभ्युदयिकादिनिरूपणम् ॥

A. कृत्यप्रदीपः By वाचस्पतिमिश्र। Kṛtyapradīpaḥ.

Substance :—Character Devanāgarī. White paper. Lines 9 on a page. Letters 48 in a line. Folia 73. 12×5 inches. Appearance, fresh. Prose and verse. Complete. Not correct. Date, Saṁvat 1940, san 1290 Śal. Place of deposit, Raj Library, Darbhanga. A treatise on Dharmaśāstra, dealing with Karmakāṇḍa, (namely, प्रातःकृत्य, संध्यावन्दन, आभ्युदयिक नान्दीमुख etc.) by Vāchaspati Miśra, partly damaged by worms

Beginning, End, Colophon, विषय :—Same.

B. कृत्यप्रदीपः By वाचस्पतिमिश्र। Kṛtyapradīpaḥ.

Substance :—Character Maithilī. White paper. Lines 10 on a page. Letters 70 in a line. Folia 17. 15×5 inches. Appearance, new. Prose. Incomplete. Correct. Date (?) Place of deposit, Pandit Siveśvar Jhā, Lālganj, Jhanjhārpur P. O., Darbhanga.

Beginning, End, Colophon, विषय :—Same.

C. कृत्यप्रदीपः By वाचस्तिमिश्र। Kṛtyapradīpaḥ.

Substance :—Character Maithilī. Yellow and white paper. Lines 9 on a page. Letters 58 in a line. Folia 80. Extent 2610 Ślokas. 13½×4 inches. Appearance, fresh. Verse and prose. Complete. Not correct. Date, 1777 Śāka. Place of deposit, Raj Library, Darbhanga. A treatise on Dharmaśāstra, dealing with "नित्यकर्म", by MM. Vāchaspati Miśra.

Beginning, End, Colophon, विषय :—Same.

D. कृत्यप्रदीपः By वाचस्पति मिश्र। Kṛtyapradīpaḥ.

Substance :—Character Maithilī. White paper. Lines 8—10 on a page. Letters 68 in a line. Folia 20. 18×4 inches.

Appearance, fresh. Incomplete, correct. Date (?) Place of deposit, Pandit Bikal Jhā, Lālganj, Jhanjhārpur, P. O., Darbhanga.

Beginning, End, Colophon, विषय:—Same.

E. कृत्यप्रदीपः By वाचस्पति मिश्र। Kṛtyapradīpaḥ.

Substance :—Character Maithilī. Yellow paper. Lines 17 on a page. Letters 62 in a line. Folia 8. 12×4 inches. Appearance, new. Incomplete. Generally correct. Date (?) Place of deposit, Pandit Gonū Miśra, Lālganj, Jhanjhārpur P. O., Darbhanga.

Beginning, End, Colophon, विषय:—Same.

No. 76. कृत्यमहार्णवः By हरिनारायण। Kṛityamahārṇavaḥ.

Substance :—Character Maithilī. White paper. Lines 10 on a page. Letters 60 in a line. Folia 72. 1½×4 inches. Appearance, fairly old. Verse and prose. Complete, Generally correct. Date wanting. Place of deposit, Pandit Dīnabandhu Jhā, Isahapur, Manīgachī P. O., Darbhanga. A treatise on Dharmaśāstra, dealing with the festivals occurring during the year, by Harinārāyaṇa. Worm-eaten.

Beginning. ओंनमो गणेशाय।

आभीरदारकमुदञ्चितकिङ्किणीकमाताम्रपाणिचरणं पुरुषं पुराणम्।
मञ्जीरमञ्जुमरुणाधरमम्बुजाक्षमद्वैतचिन्मयमनादिमनन्तमीडे॥
दूरीभूतं द्वैतचिन्तातुराणामेकीभूतं सारभूतं गुणानां।
आत्मीभूतं गोपसिमन्तिनीनां श्यामीभूतं ब्रह्मनिर्व्याजमीडे॥
कृत्याचारविवादव्यवहारदान शुद्धिपितृयज्ञाः।
सप्तभिरमीतरङ्गैः सप्तान्तमहार्णवे निरूप्यन्ते।

End. मिथिलावलयविडौजश्रीहरिनारायणस्य कृतिरेषा।
तावद्विलसतु भुवने यावद्धरिणोर्विलोचनेगगने॥ ❋ ॥

Colophon. इति महाराजाधिराज श्रीहरिनारायणविरचितं कृत्यमहार्णवे वर्षकृत्यं समाप्तमिति लेखकस्य शुभमस्तु ॥ श्रीरस्तु ॥

विषयः । कृत्याचारविवादादीनां निर्णयः कृतः ।

Previous notice :—C. C. Pt. I. p. 115. R. M. Pt. II. p. 271. H. S. Vol. II. p. 214. (1915).

A. कृत्यमहार्णवः By हरिनारायण । Kṛtyamahārṇavaḥ.

Substance :—Character Maithilī, White paper. Lines 8-11 on a page, Letters 40 in a line. Folia 107. 12 × 4¾ inches. Appearance, fresh. Verse and prose. Complete. Correct. Date, San 1282 Sāl. Place of deposit. Pandit MM. Rājīnāth Miśra, Saurath, Madhubani P. O., Darbhanga. A treatise on Dharmaśāstra, by Harinārāyaṇa Mahārāja. According to the date of Karṇaparba Māhābhārata, deposited in the B. & O. Research Society Library, the date of the author of Kṛtyamahārṇava is La-San 1327.

Beginning, End, Colophon, विषय:—Same.

B. कृत्यमहार्णवः By हरिनारायण । Kṛtyamahārṇavaḥ.

Substance :—Character Maithilī. White paper. Lines 14 on a page. Letters 58 in a line. Folia 41. 12½×5 inches. Appearance, old. Verse and prose. Incomplete. Correct generally. Date wanting. Worn out. Torn. Place of deposit, Pandit Gokulanāth Jhā, Nanaur, Tamuria. P. O., Darbhanga. Now possessed by Jayadeva Ṭhākur, brother-in-law of the deceased owner of the Ms. A treatise on Dharmaśāstra, dealing with the celebrations occurring during the year, by Harinārāyaṇa.

Beginning, End, Colophon, विषय:—Same.

C. कृत्यमहार्णवः By हरिनारायण । Kṛtyamahārṇavaḥ.

Substance :—Character Maithilī. White paper, Lines 12 on a page. Letters 36 in a line. Folia 100. 12¼×5 inches. Verse and prose. Appearance, old. Complete. Incorrect. Date Śaka 1717. Place of deposit, Pandit Sureśa Miśra, Saurath, Madhubani, P. O., Darbhanga. A treatise on Dharmaśāstra, by MM. Vāchaspati Miśra, dealing with festivals occurring during the year. It was written at the suggestion of Harinārāyaṇa.

Beginning, End, Colophon, विषय:—Same.

D. कृत्यमहार्णवः By हरिनारायण । Kṛtyamahārṇavaḥ.

Substance :—Character Maithilī. White paper. Lines 8 on a page. Letters 38 in a line. Folia 21. 12×5 inches. Appearance, fairly old.. Incomplete. Not correct. Date (?) Place of deposit, Pandit Rāghava Jhā, Andauli, Mādhavapur P. O., Darbhanga. A treatise on Dharmaśāstra, dealing with seven main subjects, by Harinārāyaṇa.

Beginning, End, Colophon, विषय:—Same.

E. कृत्यमहार्णवः By हरिनारायण । Kṛtyamahārṇavaḥ.

Substance :—Character Maithilī. White paper. Lines 10 on a page. Letters 51 in a line. Folia 82. 12¼ × 4 inches. Appearance, fairly old. Verse and prose. Incomplete. Correct. Date wanting. Place of deposit, Pandit Gopāla Miśra, Tabhaka, Dalsingh Sarai P. O., Darbhanga. Worm-eaten. A treatise on Dharmaśāstra, dealing with Vyavahāra, by MM. Harinārāyaṇa.

Beginning, End, Colophon, विषय:– Same.

F. कृत्यमहार्णवः By हरिनारायण । Kṛtyamahārṇavaḥ.

Substance :—Character Maithilī, Palm leaves. Lines 5 on a page. Letters 56 in a line. Folia 183. 14¾×2 inches. Appearance, very old. Prose and verse. Complete. Correct. Date illegible. Place of deposit, Raj Library, Darbhanga. Worn out. Difficult to read. A treatise on Dharmaśāstra dealing with the ceremonies, occurring during the year, by Mahārājādhirāja, Harinārāyaṇa.

Beginning, End, Colophon, विषय:—Same.

G. कृत्यमहार्णवः By हरिनारायण । Kṛtyamahārṇavaḥ.

Substance :—Character Maithilī. Dark white paper. Lines 8 on a page. Letters 50 in a line. Folia 111. 12×4 inches Appearance, old. Verse and prose. Complete. Generally correct. Date, Śaka 1630. Worn out. Torn partly. Letters not legible. A treatise on Dharmaśāstra, dealing wtih the subjects enumerated in the beginning, by MM. Harinārāyaṇa. According to the 'History of Mithilā' Harinārāyaṇa lived in the village named Sugaunas.

Beginning, End, Colophon, विषय:—Same.

H. कृत्यमहार्णवः By हरिनारायण । Kṛtyamahārṇavaḥ.

Substance :—Character Maithilī. White paper. Lines 13 on a page. Letters 45 in a line. Folia 82. 11×4½ inches. Appearance, old. Verse and prose. Complete. Correct. Date wanting. Place of deposit, Pandit Manohar Ṭhākur, Tabhaka, Dalsingh Sarai P. O., Darbhanga. A treatise on Dharmaśāstra, dealing with daily works to be performed by the people during the year, by MM. Vāchaspati Miśra.

Beginning, End, Colophon, विषय:—Same.

I. कृत्यमहार्णवः By हरिनारायण। Kṛtyamahārṇavaḥ.

Substance :—Character Maithilī. Palm-leaves. Lines 5 on a page. Letters 15 in a line. Folia 74. 15×2 inches. Appearance, very old. Verse and prose. Incomplete. Incorrect. Date (?) Worm-eaten. Worn out. Torn Place of deposit, Raj Library, Darbhanga. A treatise on Dharmaśāstra by Harinārāyaṇa, an ancient ruler of Mithilā. The tradition of this king has been collected by MM. Parameśvar Jhā in his Mithilā Tatvavimarśa.

Beginning, End, Colophon, विषयः -Same.

J. कृत्यमहार्णवः By हरिनारायण। Kṛtyamahārṇavaḥ.

Substance :—Character Maithilī. Palm-leaves. Lines 5 on a page. Letters 70 in a line. Folia 141. 14×2 inches. Appearance, old. Prose and verse. Complete. Correct. Place of deposit. Raj Library. Darbhanga. Worn out. Pierced by worms. A treatise on Dharmaśāstra by Harinārāyaṇa, dealing with the performances occurring in 12 months and other subjects.

Beginning, End, Colophon, विषयः—Same.

K. कृत्यमहार्णवः By हरिनारायण। Kṛtyamahārṇavaḥ,

Substance :—Character Maithilī. Dark-white paper. Lines 13 on a page. Letters 50 in a line. Folia 83. 12×5 inches. Appearance, fairly old. Prose and verse. Complete. Not correct. Date, Śaka 1735. Place of deposit. Pandit Śrīkānta Miśra, Salampur, Ghataho P. O., Darbhanga. A treatise on Dharmaśāstra, dealing with Karmakāṇḍa, by Harinārāyaṇa. The subject-matters are enumerated in the beginning by the author.

Beginning, End, Colophon, विषय :—Same.

No. 77. कृत्यसारसमुच्चयः By अमृतनाथ झा । Kṛtyasārasamuchchayaḥ.

Substance :—Character Maithilī. Nepali paper. Lines 11 on a page. Letters 52 in a line. Folia 65. 12½×5 inches. Appearance, old. Verse and prose. Complete. Correct generally. Date (?) San 1274 Sāl. Place of deposit, Pandit Jayakṛṣṇa Jhā, Champā, Benipati P. O., Darbhanga. A treatise on Dharmaśāstra, dealing with Vrata and Prāyaśchitta by Amṛtanātha Jhā.

Beginning. ओंनमो गणेशाय ॥

वामाङ्गासमकान्ताकचकुसुममथोभालनेत्रानलार्चिः ।

पीताष्मा मौलिचञ्चत्पुरनगरनदीनीररम्यः रदानः ॥

स्फीतोतंसेन्दुकान्तिर्द्विरद इतिद्धाच्छादनाव्यक्तशीतः

शम्भुर्भस्मास्थिकुन्दप्रकरपरिवृतः पातु सर्वर्तुमूर्तिः ॥ तार्किकामृतनाथशर्मबुधो हि

कृत्यसमुच्चयं व्याननोतिविलोक्य पूर्वनिबन्धग्रन्थचयानमुं ।

मैथिलव्यवहारसिद्ध सुकर्मकाण्डविराजितं धीधानातिमुदप्रदं सरलोक्तिताबहुयत्नतः ॥

तत्रमासकृत्येनिरूपणीये मासानिरूपणेतत्कृत्यनिरूपण संभवात् । अतोमासस्त-

वदादौनिरुप्यते ॥ तत्रमासश्चतुर्विधः तथाहिज्योतिषे-सौरश्चसावनश्चैव चान्द्रोनाक्षत्र-

एवचेति ॥

End. गंगाद्वारे प्रयागे च गंगासागर संगमे ।

स्नात्वैव ब्रह्मणोविष्णोः शिवस्य च पुरंव्रजेत् ॥ महाभारते ॥

गंगायास्त्वथराजेन्द्रसागरस्य च संगमे ।

अश्वमेधन्दशगुणे प्रवदन्तिमनीषिणः ॥

अश्वमेधन्दशगुणमिति फलमितिशेषः ।

Colophon. इतिमच्छाब्दिक श्रीमानिकशर्म्मात्मज महोपाध्याय श्रीअमृतनाथशर्मकृतेसरा-समुच्चयार्णवे कृत्यसारसमुच्चयः समाप्तः ॥ सन् १२७४ साल मार्गशुक्लतृतीयायां चन्द्रेलिखितमिदं श्रीनन्ददयाल शर्म्मणा स्वार्थमिति. राँटीग्रामे पाठशालायां ॥ ठाढ़ीग्रामवासिनः ॥ श्रीरस्तु ॥

ममपुस्तकं हरेयस्तुचौरविद्यावलेन च. ।

पितागर्द्दभस्तस्य माता च ग्रामशूकरी ॥

विषयः । प्रायश्चित्तव्रतादीनांनिर्णयः ।

———

A. कृत्यसारसमुच्चयः By अमृतनाथ झा । Kṛtyasārasamuchchayaḥ.

Substance : - Character Maithilī. Brown paper. Lines 15 on a page. Letters 65 in a line. Folia 44. 16×6 inches. Appearance, old. Prose and verse. Complete. Correct. Date, Sāl 1783. Place of deposit, Pandit Janārdana Miśra, Chanaur, Manīgachī. P. O., Darbhanga. Worn out. A treatise on Dharmaśāstra, by Amṛtanātha Jhā.

Beginning, End, Colophon, विषय :—Same.

B. कृत्यसारसमुच्चयः By अमृतनाथ झा । Kṛtyasārasamuchchayaḥ.

Substance :—Character Maithilī. Brown paper. Lines 11 on a page. Letters 50 in a line. Folia 54. 12×4½ inches. Appearance, old. Prose and verse. Incomplete. Incorrect. Date wanting. Place of deposit, Pandit Mukunda Singh Jhā, Chanaur, Manīgachī, P. O., Darbhanga. A treatise on Dharmaśāstra, by Amṛtanātha Jhā. Worn out. Torn.

Beginning, End, Colophon, विषय :—Same.

C. कृत्यसारसमुच्चयः By अमृतनाथ झा । Kṛtyasārasamuchchayaḥ.

Substance :- Character Maithilī. Brown paper. Lines 11 on a page. Letters 38 in a line. Folia 82. 11×4½ inches. Appearance, old Verse and prose. Complete Correct. Worm-eaten on the left side. Date Śaka 1765. Place of deposit, Pandit Gokulanāth Jhā, Nanaur, Tamuriā, P. O., Darbhanga. Now in the possession of Jagadeva Ṭhākur, brother-in-law of the deceased owner of the Ms. A treatise on Dharmaśāstra, dealing with Prāyaśchitta and other yearly celebrations, by Amritanātha Jhā.

Beginning, End, Colophon, विषय :—Same.

D. कृत्यसारसमुच्चयः By अमृतनाथ झा । Kṛtyasārasamuchchayaḥ.

Substance:—Character Maithilī. White paper. Lines 11 on a page. Letters 46 in a line. Folia 26. 14×6 inches. Appearnce, old. Verse and prose. Incomplete. Correct. Date wanting. Worm-eaten. Place of deposit, Pandit Bālagopāl Jhā, Taraun, Sakri, P. O., Darbhanga. A treatise on Dharmaśāstra, dealing with the performances during the year, by Amṛtanātha Jhā.

Beginning, End, Colophon, विषयः - Same.

E. कृत्यसारसमुच्चयः By अमृतनाथ झा । Kṛtyasāraṣamuchchayaḥ.

Substance :—Character Maithilī. White paper. Lines 14 on a page. Letters 46 in a line. Folia 38. 14½×5½ inches. Appearance old. Verse and prose. Complete. Incorrect. Date wanting. Place of deposit, Pandit Balabhadra Jhā, Pachadhi, Pandaul P. O., Darbhanga. Worn out. A treatise on Dharmaśāstra, dealing with Prāyaśchitta and the performances during the year.

Beginning, End, Colophon, विषयः—Same.

F. कृत्यसारसमुच्चयः By अमृतनाथ झा । Kṛtyasārasamuchchayaḥ.

Substance :—Character Maithilī. White paper. Lines 12 on a page. Letters 54 in a line. Folia 58 12¼×4¾ inches. Appearance old. Verse and prose. Complete. Correct generally. Date wanting. Place of deposit, Pandit Kapileśvar Jhā, Sakhabad. Manīgachī P. O., Darbhanga. A treatise on Dharmaśāstra, dealing with the performances during the year, by MM. Amṛitanātha Jhā.

Beginning, End, Colophon, विषयः—Same.

G. कृत्यसारसमुच्चयः By अमृतनाथ झा । Kṛtyasārasamuchchayaḥ.

Substance :—Character Maithilī. White paper. Lines 16 on a page. Letters 54 in a line. Folia 46. 10½×4½ inches. Appearance, fairly old. Verse and prose. Incomplete. Correct generally. Date wanting. Place of deposit, Pandit Viśvanātha Jhā, Mahinathpur, Deodhā P. O. Darbhanga. A treatise on Dharmaśāstra dealing with Prāyaśchitta and Vrata, by Amṛtanātha Jhā.

Beginning, End, Colophon, विषयः—Same.

H. कृत्यसारसमुच्चयः By अमृतनाथ झा । Kṛtyasārasamuchchayaḥ.

Substance :—Character Maithilī. Country paper. Lines 10 on a page. Letters 54 in a line. Folia 50. 15×3½ inches. Appearance, new. Prose. Incomplete. Incorrect. Date (?) Place of deposit, Babu Govardhana Jhā, Naduar, Jhanjhārpur P. O., Darbhanga.

Beginning, End, Colophon, विषयः—Same.

I. कृत्यसारसमुच्चयः By अमृतनाथ झा । Kṛtyasārasamuchchayaḥ.

Substance :—Character Maithilī. White paper. Lines 7 on a page. Letters 56 in a line . Folia 6. 13×3½ inches. Appearance, new. Prose. Incomplete. Incorrect. Date (?) Place of deposit, Pandit Gonū Miśra, Lālganj, Jhanjhārpur P. O., Darbhanga.

Beginning, End, Clophon, विषयः—Same.

J. कृत्यसारसमुच्चयः By अमृतनाथ । Kṛtyasārasamuchchyaḥ.

Substance :—Character Maithilī. Brown paper. Lines 8 on a page. Lettes 62 in a line. Folia 18. 13×4 inches. Prose. Appearance, new. Place of deposit, Paṇdit Gopīnāth Jhā,

Naduār, Jhanjhārpur P. O., Darbhanga. Incomplete. Incorrect. Date (?).

Beginning, End, Colophon, विषय:—Same.

K. कृत्यसारसमुच्चय: By अमृतनाथ झा । Kṛtyasārasamuchchayaḥ.

Substance :—Character Maithilī, White paper. Lines 8 on a page. Letters 39 in a line. Folia 43. 12×4 inches. Appearance, new. Prose. Incomplete. Generally correct. Date (?) Place of deposit, Paṇḍit Gaṇānand Jhā. Lohnā, Jhanjhārpur P. O., Darbhanga.

Beginning, End, Colophon, विषय:—Same.

L. कृत्यसारसमुच्चय: By अमृतनाथ झा । Kṛtyasārasamuchchyaḥ.

Substance :—Character Maithilī. White paper. Lines 9 on a page. Letters 64 in a line. Folia 60. 12×4 inches. Prose. Appearance, old. Complete. Incorrect. Date, San 1283 Sāl. Worn out. Partly torn. Letters affected. Place of deposit, Pandit Dāmodar Jhā, Tharheṭ Andhraṭhārhī P. O., Darbhanga

Beginning, End, Colophon, विषय:—Same.

M. कृत्यसारसमुच्चय: By अमृतनाथ झा । Kṛtyasārasamuchchayaḥ.

Substance :—Character Maithilī. Brown paper. Lines 13 on a pags, Letters 74 in a line, Folia 14. 11½×4 inches. appearance, old. Prose and verse. Correct generally. Incomplete. Date wanting. Place of deposit, Pandit Śrīnandan Miśra. Kanhauli, Sakri P. O., Darbhanga. A treatise on Dharmaśāstra by Amṛtanātha Jhā.

Beginning, End, Colophon, विषय:—Same.

N. कृत्यसारसमुच्चय: By अमृतनाथ झा। Kṛtyasārasamuchchayaḥ.

Substance :—Character Maithilī. White paper. Lines 10 on a page. Letters 42 in a line. Folia 80. 12×4½ inches. Appearance, fresh. Prose. Complete. Not correct. Date Śaka 1776. Place of deposit, Pandit Balabhadra Jhā. Jogiara. P. O., Darbhanga. A treatise on Dharmaśāstra by Amṛtanātha Jhā.

Beginning, End, Colophon, विषयः—Same.

O. कृत्यसारसमुच्चय: By अमृतनाथ झा। Kṛtyasārasamuchchayaḥ.

Substance :—Character Maithilī. White paper. Lines 8 on a page Letters 42 in a line. Folia 72. 11½×3½ inches. Appearance, fairly old. Incomplete. Incorrect. Date, San 1282 Sāl. Place of deposit, Pandit Dīnakānta Miśra, Śalampur, Ghatāho P. O., Darbhanga. Soiled with ink. Prose.

Beginning, End, Colophon, विषयः—Same.

P. कृत्यसारसमुच्चयः By अमृतनाथ झा। Kṛtyasārasamuchchayaḥ.

Substance .--Character Maithilī. Yellow paper. Lines 9 on a page. Letters 35 in a line. Folia 102. 11×5 inches. Appearance, fairly old. Verse and prose. Incomplete. Incorrect. Date (?) Place of deposit, Pandit Ravināth Jhā, Professor M. R. Vidyālaya and resident of Andhraṭharhī P. O., Darbhanga. A treatise on Dharmaśāstra, by MM. Amṛtanātha Jhā, dealing with the festvals, occurring during the year.

Beginning, End, Colophon, विषय:—Same.

Q. कृत्यसारसमुच्चयः By अमृतनाथ झा। Kṛtyasārasamuchchayaḥ.

Substance :—Character Maithilī. White paper. Lines 6 on a page. Letters 31 in a line. Folia 156. 10×4 inches. Appearance, fairly old. Verse and prose. Not correct. Not

complete. Date wanting. Place of deposit, Pandit Gopāla Miśra, Tabhaka. Dalsingh Ṣarai P. O., Darbhanga. A treatise on Dharmaśāstra, dealing with Prāyaśchitta and Vyavahāra, by Amṛtanātha Jhā.

Beginning, End, Colophon, विषयः—Same.

No. 78 कृत्यसारसमुच्चयः By अमृतनाथ झा। Kṛtyasārasamuchchyaḥ.

Substance :—Character Maithilī. White paper. Lines 12 on a page. Letters 45 in a line. Folia 36. 11×4¼ inches. Appearance old. Verse and prose. Complete. Correct. Date wanting. Place of deposit, Pandit Manohar Ṭhākur, Tabhaka Dalsinh Sarai P. O., Darbhanga. A treatise on Dharmaśāstra, dealing with Prāyaśchitta etc. by Amṛtanātha Jhā.

Beginning. ओंनमोगणेशाय: ।

गणेशोगिरिजाजातोदन्तावलिमुखोमहान् ।

विघ्नविच्छेदकुशलो विघ्ननाशायसोस्तुभे ॥१॥

नन्दनन्दनभाराध्यगुरुमिष्टाश्चदेवताम् ।

क्रियतेऽमृतनाथेन प्रयश्चितव्यवस्थितिः ॥

तत्रप्राश्चितंपापनाशक क्रियाशिशेषः ॥

तत्रपापानिनवविधानि । जातिभ्रंशकरशंकरीकरणापात्रा करण यलावहप्रकीर्णपपात कानुपातकातिपातक महापातकानि तेषांप्रायश्चित्तमग्रेवच्यते.॥

End. ननुयश्चमस्यसंसर्गिणेपिमरणान्तिकमुक्तदुक्तम् स्वल्प्ययत्नेन महापातः......त्वा रोत्रा विशेषतः । अग्निं प्रविश्यशुध्यन्ति स्नात्वा वा शहतिकृता वितीति भवदेवः महापातक कर्त...त्वारोब्रह्महासुरापिस्तेपिम्जनागामिनः अविशेषादि। एषुविशेषीनास्तीत्यर्थः ॥*॥

Colophon. इतिसच्छाकिक श्रीमानिकशर्मात्मज महामहोपाध्याय श्रीअमृतनाथशर्म कृत-सारसमुच्चयाणां प्रायश्चित्त व्यवस्थासार समुच्चयः समाप्तः ॥

विषयः प्रायश्चित्तनिरूपणम् ॥

No. 79. क्रियाभेदनिरूपणम् By चित्रपति । Kṛyābhedanirūpaṇam.

Substance :—Character Devanāgarī. White paper. Lines 31 on a page. Letters 30 in a line. Folia 10. 13×8 inches. Appearance, fairly old. Incomplete. Correct generally. Date (?) Worn out. Last Folio damaged. Place of deposit, Raj Library, Darbhanga. A part of व्यवहारसिद्धान्तपीयूष of Chitrapati Upādhyāya.

Beginning. अथ क्रियाभेदः । तत्र बृहस्पतिः ।

विवादोष्टादशोपेतः पूर्वोत्तरविशेषतः ।

व्याख्यातस्त्वधुना सम्यक् क्रियाभेदं निबोधत ॥

पूर्वकृता क्रिया या तु पालनीया तथैव सा ।

अन्यथा क्रियते यत्र क्रियाभेदस्तदा भवेत् ॥

End. एतानि पापानि अनिच्छन्तः कृतवन्तः सर्वस्वहरणमर्हन्ति, इदं च सर्वस्वहरणं पूर्वोक्तेनोत्तमसाहसेन नृत्यपेक्षया व्यवस्थापनीयं, इच्छयापुनरेषामेषूपराधेषु प्रवासनं वधो इति, प्रवासनं परासनं निसूदनं......पर्यायः प्रवसनशब्दं पठन्त्याभिधानिका इत्युक्तं ।

Colophon. नास्ति ।

विषयः । व्यावहारिकाविचारः ।

No. 80. क्षौरनिर्णयः By विश्वनाथ । Kṣauranirṇayaḥ.

Substance :—Character Maithilī. White paper. Lines 8 on a page. Letters 56 in a line. Folia 10. 10×3½ Inches. Appearance new. Prose. Complete. Generally correct. Date (?) Worm eaten. Place of deposit, Pandit Dāmodar Jhā, Ṭhārhi, Andhraṭharhī P. O., Darbhanga.

Beginning. ओं सर्वोपाधि विनिर्मुक्तां चिद्घनानन्दसंयुताम् ।

नमामि जानकीं भक्त्या स्वप्रकाशां जगत्प्रसूम् ॥

अशौचनाशकं क्षौरं सपिण्डानां विधीयते ।

विधीयते सकुल्यानां सम्बन्धिनां तथैव च ॥
अत्रायुक्तिप्रमाणश्च विश्वनाथेन दर्श्यते ॥

End. अयंभाव: । सप्तस्थानभिन्ने जन्ममासादौ निरुक्ते केशादिवपने ब्रह्मवधजनितपाप समपापभागी भवतीति ।

Colophon. इति श्री श्री श्री श्री श्रीमन्महाराजाधिराजधर्म्मावतारधर्म्मधुरीण जी. सी. आई. ई. पदालङ्कृत श्री ५ लक्ष्मीश्वर वहादुर कृपाकदम्बच्छायमधिष्ठाय श्रीविश्वनाथशर्म्मनिर्मितमिदमिति ।

विषय: । केशवपननिर्णय: ॥

No 81. गंगातरंगः । Gangātarangaḥ.

Substance :—Character, Maithilī. Nepali paper. Lines 7 on a page. Latters 36 in a line. Folia 45. 11×3½ inches. Appearance, old. Worn-out. Letters not always legible. Incomplete. Incorrect. Date wanting. Place of deposit, Pandit Rāghava Jhā. Andauti, Mādhavapur P. O., Darbhanga. A treatise on Dharmaśāstra, dealing with Gangāsnānādi. One Folio is missing from the beginning and one from the end.

Beginning. ज्ञानरूपेण दृश्यन्ते तैलतेजसा चक्षुषा ।
कृत्स्ना सा दृश्यते रेखा दीपस्याग्रे महामते ।
योगयुक्तोमहात्मासौ परमार्थपरायणे ॥
स्तुतञ्चमनसा नित्ये सर्वज्ञं सर्वदर्शकं ।
हस्तपादविहीनश्च सर्वत्र परिगच्छति ।
सर्वंगृह्णाति त्रैलोक्यं स्थावरंजङ्गमंश्च स: ॥

End of Ms. अत्र स्त्रे समीपेच सदृशंयोजनद्वयम् ।
गंगायां मरणेनेह नात्र कार्या विचारणा ।। ब्रह्माण्ड पुराणे ।
ज्ञानतोऽज्ञानतोवापि कामतो, कामतो पिवा. ।
गंगायांतुमृतोमर्त्यः स्वर्गमोक्षश्च विन्दति ॥ भविष्यपुराणे ।
गोप्रदानश्वविधिना गंगातीरे करोति यः ।
गोलोमसंख्यया यावत. कल्यान्यब्दसंख्यया.
गोलोके शिवलोके कामधेनुप्रजान्वितः ।

भुञ्जानस्सर्वकामाँस्तु दिव्यान्तानावि वहून् । देवाना मध्यलभ्याँश्च स्थित्वातु-
सहवान्धवैः ॥

Colophon. नास्ति ॥

विषयः । गंगास्नानादिविषयकफलश्रवणादिः ।

No. 82. **गंगादानवाक्यावली** । Gaṅgādānavākyāvalī.

Substance :—Character Maithilī. White paper. Lines 9 on a page. Letters 62 in a line. Folia' 13. 14×4½ inches. Appearance, fresh. Prose and verse. Complete. Generally correct. Date Śaka 1788. Place of deposit, Pandit Śrīnandana Miśra, Kānhauli, Sakri, P. O., Darbhanga. A hand-book of Dharmaśāstra, dealing with Gaṅgāyātrā. The name of the author is not found in the Ms.

Beginning. ओं नमो भगवते वासुदेवाय । अथ गंगादानवाक्यावली लिख्यते । प्रथमायात्रा ।
गङ्गे गन्तुं प्रतीरं ते यात्रेयं विहिता मया ।
निर्विघ्नां सिद्धिमाप्नोतित्वत्प्रसादाच्छरिद्वरे ॥ दर्शनम् ॥
अद्यमे सफलंजन्म जीवितं च सुजीवितम् ।
साक्षादब्रह्मस्वरूपान्तां पश्यामि निजचक्षुषा ॥
देवि त्वद्दर्शनादेवमहापातकिनोमम ।
विनष्टमभवत्पापं जन्मकोटिसमुद्भवम् ॥

End. वासोहिरण्यरत्नानि पत्रपुष्पफलानि च,
अन्नदानादिकञ्चापि स्वस्ययद्यदतिप्रियम् ।
तद्भक्त्येह तुगङ्गायै यः प्रयच्छति मानवः ।
तत्तुस्वर्गस्यचान्तेहि संप्राप्स्यैवेह जन्मनि ॥ * ॥

Colophon. समाप्तश्चायं ग्रन्थः । शुभमस्तु श्रीरस्तु, शाके १७८८ संवत् १९२२ सन १२७४ साल माघ कृष्ण दशम्यां सौम्ये श्रीगोनूशर्मणा काश्यां पुस्तकमिदं संपूर्णमलिखन् ।

„ „ „ „ „ „

विषयः । गंगायां तत्तद्वस्तुदानवाक्यानि संकलितानि ।

No.83. गंगापत्तलकम् By गणेश्वर। Gaṅgāpattalakam.

Substance:—Character Maithilī. White paper. Lines 10 on a page. Letters 44 in a line. Folia 12. 12×4½ inches. Appearance, old. Prose. Complete. Incorrect. Date(?) Place of deposit, Pandit Rāghava Jhā, Andauli, Mādhavapur P. O., Darbhanga. A hand-book of Karmakāṇḍa, dealing with Gaṅgāsnāna by Gaṇeśvara Mantrī.

Beginning. ओंनमो महागणाधिपतेये ॥
वेदस्मृतिपुराणादि दृष्ट्वागंगाश्रितं हितम् ।
कु॰पत्तलकंरम्यं श्रीगणेश्वरमन्त्रिणा ॥
श्रीहरिवंशे । गंगास्मरणस्य फलानुसाराद्वाक्यं ओं अद्य वहु पाप विमुक्तिष्कामो गंगामहं स्मरिष्यामि ।

End. अद्य सर्ववेदाध्ययन जन्य पुण्याश्वमेध सहस्रजन्य पुण्यवाजपेयशतयज्ञजन्यपुण्य हेमकोटिप्रदानजन्यपुण्य कामक्रोधविवर्जितज्ञानिपुरुषपुण्य कवितगवी कोटिदानजन्म पुण्यसमपुण्यमहापातकादि सर्वपापक्षयजन्मकोटूयुपार्जितपापक्षय धर्मपरायणत्व-शिवभक्ति मथारोग्यैश्वर्यप्राप्तिकाम: श्रीगंगातटे गौतमप्रोक्तां गंगा-सहस्रनामस्तवराजमरं पठिष्यामि ॥

Colophon इति महासान्धिविग्रहिकठक्कुर देवादित्यतनय महासान्धिविग्रहिकठक्कुर वीरेश्वर तनयराजयकित महामस्तक महासामन्ताधिपति श्रीगणेश्वरविरचितं गंगादेव्या: पत्तलकं समाप्तम् ॥

विषय: । गंगास्नानदानादिविषयकवाक्यप्रवन्ध: ।

———

A. गङ्गापत्तलकम् By गणेश्वर। Gaṅgāpattalakam.

Substance:—Character Maithilī. White paper. Lines 10 on a page. Letters 48 in a line. Folia 10. 10½×4¼ inches. Appearance, fairly old. Prose. Complete. Correct. Date, Śaka 1772. Place of deposit, Pandit MM. Rajīnāth Miśra, Saurath, Madhubanī, P. O., Darbhanga. A hand-book of Karmakāṇḍa by Gaṇeśvara, dealing with Gaṅgāsnāna.

Beginning, End, Colophon विषय:—Same.

———

No. 84. गङ्गापत्तलकम् By गणेश्वर। Gaṅgāpattalakam.

Substance :—Character Maithilī. White paper. Lines 12 on a page. Letters 40 in a line. Folia 10. 12×4 inches. Appearance, new. Complete. Prose. Incorrect. Date Śaka 1799. Place of deposit, Pandit Gonū Miśra, Lālaganj, Jhanjhārpur. P. O., Darbhanga.

Beginning. श्रीगणेशाय नमः ॥ गंगादेव्यैनमः ॥
श्रीगंगायाः प्रभवः स्वभाव...सर्वमनादिरूपत्वे ।
वैशिष्ट्यस्मृतिकीर्त्तनयात्राचैतप्रमाणसंश्रतेयः ॥

End. आर्द्राव्यतीत पातमाघाष्टम्यामिति लिखनं तच्चिन्त्यम् ॥ समाप्तमागात् ॥

Colophon. इति महासान्धिविग्रहिक ठक्कुरदेवादित्यतनय महासान्धिविग्रहिक ठक्कुरवीरेश्वरावरज महामहत्तक महासामन्ताधिपति श्रीगणेश्वर विरचितं गंगादेव्यापत्तलकं समाप्तम् ॥ शाके १७६६ सन १२८५ साल ज्येष्ठ कृष्णामावास्यायां भृगौ ॥०॥०॥०॥०॥ लेखकस्य शुभं भूयात् ॥ श्रीरस्तु शुभमस्तु ॥ श्रीसरस्वति ॥ * ॥

विषयः । गंगास्नानादिवाक्यरचनादिः ॥

A. गंगापत्तलकम् By गणेश्वर। Gaṅgāpattalakam.

Substance :—Character Maithilī. White paper. Lines 12 on a page. Letters 42 in a line. Folia 10. 11×4½ inches. appearance, old. Prose. Complete. Correct. Date wanting. Place of deposit. Pandit Khusari Jhā, Saurath, Madhubani, P. O., Darbhanga. A hand-book of Dharmaśāstra, dealing with bath in the Ganges by Gaṇeśvara

Beginning, End, Colophon, विषयः—Same.

B. गङ्गापत्तलकम् By गणेश्वर। Gaṅgāpattalakam.

Substance :—Character Maithilī. White paper. Lines 8 on a page. Letters 56 in a line. Folia 10. 12×3½ inches.

Appearance, new. Prose. Complete. Correct. Date, San 1285 Sāl. Place of deposit, Pandit Gonū Miśrā, Lālganj, Jhanjhārpur, P. O., Darbhanga.

Beginning, End, Colophon, विषय:—Same.

C. गङ्गापत्तलकम By गणेश्वर। Gaṅgāpattalakam.

Substance :—Character Maithilī. White paper. Lines 11 on a page. Letters 46 in a line. Folia 9. 13×4 inches. Appearance, old. Prose. Complete. Correct. Date (?) Place of deposit, Pandit Ramalāl Jhā, Sarbasemā, Jhanjhārpur P. O. Darbhanga.

Beginning, End, Colophon, विषय:—Same.

D. गंगापत्तलकम् By गणेश्वर। Gaṅgāpattalakam.

Substance :—Character Maithilī. Blue paper. Lines 17 on a page. Letters 60 in a line. Folia 4. 9½×3¾ inches. Appearance, fairly old. Prose. Complete. Generally Correct. Date, Śaka 1775. Place of deposit, Pandit Kamalākānta, Miśra, Salampur. Ghataho P. O.. Darbhanga. A manual of Karmakāṇḍa, dealing with bathing in the Ganges by Gaṇeśvara.

Beginning, End, Clophon, विषय :—Same.

E. गङ्गापत्तलकम् By गणेश्वर। Gaṅgāpattalakam.

Substance:—Character Maithilī. White paper. Lines 9 on a page. Letters 45 in a line. Folia 11. 11×5 inches. Appearance, old. Prose. Worn out. Complete. Generally. correct. Date (?) Place of deposit, Raj Library, Darbhanga. A manual of Karmakāṇḍa, dealing with the Gaṅgāpūjā, vidhāna by Gaṇeśvara, son of Vīreśvara. Both lived in

Chapahi Sugauna Raj, recently incorporated in the Darbhanga Raj, by the present Mahārājādhirāja.

Beginning, End, Colophon, विषयः—Same.

No. 85. गङ्गाप्रकाशः By वाचस्पति । Gaṅgāprakāśaḥ.

Substance :—Character Maithilī. White paper. Lines 11 on a page. Letters 45 in a line. Folia 26. 13×5 inches. Appearance, old. Verse and prose. Complete. Not correct. Date wanting. Place of deposit, Chitradhar library, Tabhaka, Dalsingh Sarai P. O., Darbhanga. A handbook of Dharmaśāstra being a part of Tīrthachintāmaṇi of Vāchaspati Miśra, which deals with Gaṅgā.

Beginning ओंगंगादेव्यैनमः ॥

जलक्रीडालोलत्रिदशतरुणीनागरमणी
नवश्यामाश्रेणी घनजघनपीनस्तनभरैः ।
त्रटद्वीचीमञ्चत्कनककलहंसीकलरवैः
समाहूतव्रह्म श्रियमिवभजेदेवसवितं ॥
मज्जद्देववधूटिकाकुचतटीसंघट्टसंचूर्णिता
गंगायाजलवीचयो मधुलिहां श्रेणीभिराचुम्बिताः
चञ्चञ्चञ्चलचक्रवाकतरुणी संभ्रान्तने त्राञ्चलै
रापीताजगतां दिशन्तु सततं कल्याणमव्याहतं ॥

End. अथतीरमृत्तिकाफलं ॥

गंगातीरसमुद्भूतां मृदंमूर्ध्नांबिभर्तियः ।
बिभर्तिरूपंसोर्कस्य तमोनाशायकेवलं ॥

Colophon. इति श्रीवाचस्पतिविरचिते तीर्थचिन्तामणौ तृतीयोगंगाप्रकाशः ॥०॥ ०॥

विषयः । गंगामहात्म्यादिवर्णनम् ॥

No. 86. **गङ्गाभक्तितरङ्गिणी** By **गणपति** । Gangābhaktitarangiṇī.

Substance :—Character Devanāgarī. Brown paper. Lines 10 on a page. Letters 46 in a line. Folia 69. 13×5 inches, Appearance, new. Verse and prose. Complete. Incorrect. Date(?) Place of deposit. Jayadeva Pāṭhaka, Naḍvār, Jhanjhārpur. P. O., Darbhanga.

Beginning. श्रीगंगादेव्यैनमः ॥

रूपं साक्षात्प्राप्तमैशम्पुवत्वं पुञ्जीभूतं सर्वगीर्वाणतेजः ।

व्यक्तीभूतंब्रह्म विघ्नन्निर्हन्यादारम्भेऽस्मिन् गांगमम्भोमदीयम् ॥

सद्विद्याकुलयाविशेषमखिलंम्त्रिज्ञायनान्योददौ

वृत्तिं यस्य पितामहाय मिथिलाभूमण्डलाखण्डलः श्रीधीरेश्वरसूनुरन्वहमसावम्य-स्यभाट्टं मतं

गंगाभक्तितरंगिणींगणपति तेर्ब्रसतीप्रीतये ॥

प्रमाणमात्र प्रथमंव्यवस्था तदनन्तरम् । ततः प्रयोग संक्षेपात्तरंगेषूपपद्यते ॥

End. नानर्षिवाक्यवचनानुपरिश्रमेणग्रन्थस्यगौरवभयान्नकृतः प्रयत्नः ।

दिङ्मात्रमेतदुपदर्शितमित्थमेव विज्ञैर्विचिन्त्य वचनान्तरमूहनीयम् ॥

एतन्नित्यमुपासनाभिरसकृत्किञ्चित्प्रसन्तासिचे

न्मह्यन्देवितदाकृताञ्जलिरहन्त्वामथयाचेवरम् । श्रीयोगीश्वर सम्भवस्य कृतिनः कीर्त्तिप्रसूर्जायता

म्बिद्वद्भिः परिशीलिताकृतिरियं कल्यान्तरस्थायिनी ॥

Colophon. श्रीगंगा विजयतेतराम् ॥ श्रीगंगानारायणाभ्यान्नमः ॥ * ॥ * ॥ * ॥ * ॥ *॥

विषयः । गणपतिकृतगंगाभक्ति तरंगिण्यां गंगाप्रभवादिप्रदर्शनपूर्वकस्नानादि विधानं वर्त्तते ॥

No. 87. **गङ्गाभक्तितरङ्गिणी** By **वाचस्पति** । Gangābhaktitarangiṇī.

Substance :—Character Maithilī. White paper. Lines 10 on a page. Letters 51 in a line. Folia 11. 10½×4½ inches. Appearance, fairly old. Verse and prose. Complete. Correct. Date wanting. Place of deposit, Pandit Vāsudeva Miśra, Champa, Beulpati P. O., Darbhanga. An extract from

Tirthachintamaṇi of Vāchaspati Miśra dealing with the Ganges Worm-eaten.

Beginning, End, Colophon, विषयः— same.

Beginning. ओंगणपतये नमः ॥ अथ माहागंगम् तत्र स्तम्यन्दपुराणे ॥
सोवेदैकर्मनुष्वेश्च पूजनीयो महर्षिभिः ।
योवैगंगो समाश्रित्य सुख तिष्ठति निर्भयः ॥
तिवेद वाक्शिरायस्तु वर्षाणामयुततः ।
यः सेवतेमासमेकं गंगासतुविशिष्यते ॥
नारदीये ॥ किमष्टाङ्गेनयोगेन कित्तयोभिः किमधरैः ।
वासएवहि गंगायांब्रह्मज्ञानस्य कारणम् ॥

End. तत्रभारते ॥ गंगातीर समुद्भूती मृदम् धर्त्ताविभर्त्तियः
विभर्त्तिरुपं सोकंस्य तमोना शयकेवलं ।
कृतेतु सर्वथानिन्तेतायी पुष्करंपरम्
द्वापरेतुकुरुक्षेत्रेकलौगंगां विशिष्यते ।
योसौसर्वगतो विष्णुश्चित्स्वरुपी जनार्दनः
सएवद्र वरुपेण गंगाम्भोनात्र संशयः

Colophon. इतिश्रीवाचस्पतिविरचितातीर्थचिन्तामणेः किश्चिदुद्धृत्य गंगाभक्तितरंगिणीसमाप्ति ॥
श्रीरस्तु शुभमस्तु ॥—॥०॥

विषयः । गंगामाहात्म्यस्नानादिफलवर्णनादिः ।

No. 88. गङ्गावाक्यावली By विश्वासदेवी । Gaṅgāvākyāvalī.

Substance:—Character Maithilī. White paper, Lines 11 on a page. Letters 68 in a line. Folia 82. Extent of 3833½ Ślokas. 14×5½ inches. Appearance, fairly old Verse and Prose. Worm-eaten. Complete. Not correct. Date (?) Place of deposit, Raj Library, Darbhanga. A treatise on Dharmaśāstra, dealing with the worship of the Ganges, by Viśvāsa Devī. This was probably composed by Vidyāpati, at the suggestion of Viśvasa Devī.

Beginning. ओंनमोमहागणेशाय ॥

स्वस्त्यस्तु वस्तुहिनरश्मिभृतः प्रसादादेकंवपुः स्थितवतो हरिणासमेत्य ।

यन्नाभिपङ्कजसहोत्थमृडाललीलाप्राविष्करोति हृदियस्य भुजंगराजः ॥

यावद्गङ्गाविभाति त्रिपुरहरजटामण्डलंमण्डयन्ती

मल्लीमालासुमेरोशिशरसिसितमहावैजयन्तीजयन्ती ।

यातापातालमूलं स्फुरदमलरुचिश्शेषनिर्मोकवल्ली

तावद्विश्वास देव्याजगतिविजयतां गाङ्गवाक्यावलीयम् ॥

End. यावत्स्वर्गतरङ्गिणी हरजटाजूटान्तमालम्बते

यावद्विश्वविकाशविस्तृतकरः सूर्योयमुज्जृम्भते ।

यावन्मण्डलमैन्दवं वितनुते शम्भोः शिरोमण्डनं

तावत्कल्पलतेयमस्तुसफला देव्याः सतांश्रेयसे ॥

कियन्निवन्धमालोक्य श्रीविद्यापतिशर्मणा ।

गंगावाक्यावलीदेव्याः प्रमाणैर्विमलीकृताः ॥

Colophon. इति समस्तप्रक्रियाविराजमानदानदलितकल्पलताभिमानभवभक्तिभावित बहुमान-महामहादेवीश्रीमद्विश्वासदेवीविरचितागङ्गावाक्यावली समाप्ता.॥=॥=॥ लिखितैषा श्रीवावूलालशर्मणा ॥

विषयः सर्वतीर्थानां गंगासम्बन्धप्रदर्शनपरवाक्यकदम्बः ॥

A. **गङ्गावाक्यावली** By **विश्वासदेवी** । Gaṅgāvākyāvalī.

Substance :—Character Maithilī. Palm leaves. Lines 4-5 on a page. Letters 85 in a line. Folia 109. 18×2 inches. Appearance, old. Prose. Complete. Correct. Date, Śaka 1644. Worn out. Torn. Letters damaged. Place of deposit. Pandit Maheśvar Jhā, Lālaganj, Jhanjhārpur. P. O., Darbhanga.

Beginning, End, Colophon, विषयः—Same.

No. 89. गङ्गास्नानप्रकारः । Gaṅgāsnānaprakāraḥ.

Substance :—Character Maithilī. Palm-leaves. Lines 5 on a page. Letters 45 in a line. Folia 14. 10×2 inches. Appearance, old. Prose. Complete. Correct. Date, La-San 414. Place of deposit, Pandit Śiveśvar Jhā, Lālganj, Jhanjhārpur P. O., Darbhanga.

Beginning. ओं नमो गंगादेव्यै ॥ गंगास्नानप्रकारो लिख्यते । तत्रगंगादर्शने महाभारते etc. ॥

End. ओं अद्य सन्ध्यावन्दनजन्यफललक्षगुणफलप्राप्तिकामो गंगायां सन्ध्यावन्दनमहं करिष्ये ॥

Colophon. शुभमस्तु ॥ श्रीरस्तु । लसं ४१४ भाद्रकृष्णप्रतिपद्गुरौ हरिग्रामग्रामे वसता सप्तलक्षीय श्री श्री रामेण लिखितैषा पुस्ती कल्याणि श्रीजयदेव महोदयस्याज्ञयातित्व-रितपाणिना ॥

विषयः । गंगास्नानविधिः ॥

Previous notice :—C. C. Pt. I. p. 140: Pt. III. p. 30.

No. 90. गङ्गास्नानसंकल्पवाक्यदीपः By जयकृष्ण । Gaṅgāsnānasaṅkalpavākyadīpaḥ.

Substance :—Character Maithilī. White paper. Line 12 on a page. Folia 6. 12×4 inches. Appearance, old. Prose and verse. Complete. Correct. Date Śaka 1770. Place of dep.sit. Pandit Murlīdhar Jhā, P. O. and Village Madhepur, Darbhanga.

Beginning. ओंनमो गणेशाय ॥ अथ गंगास्नानवाक्यदीपः ।
नत्वाब्रम्हमयीं गंगां जयकृष्णेन धीमता ॥
तज्जलस्नानसंकल्पवाक्यदीपः प्रकाश्यते ॥

End. अथ गंगात्यागे दोषः ।
गंगातीरंपरित्यज्ययेऽन्यतीर्थाभिलाषिणः ।
ब्रह्महत्याफलं तेषां सततं संशयात्मनाम् ॥

Colophon. इति श्रीजयकृष्णशर्मविरचितो गंगास्नान संकल्पवाक्यदीपःसमाप्तः
॥ शाके १७७० ॥

विषय । गंगास्नानवाक्यरचनाप्रकारः ॥

A. गङ्गास्नानसंकल्पवाक्यदीपः By जयकृष्ण । Gaṅgāsnānasankalpavākyadīpaḥ.

Substance :—Character Maithilī. White paper. Lines 15 on a page. Letters 54 in a line. Folia 5. 12×5 inches. Appearance, old. Worn out, damaged. Letters not legible. Complete. Generally correct. Date (?). Place of deposit. Pandit Ravināth Jhā Professor, M. R. Vidyālaya and resident of Andhrāṭhārhī P. O, Darbhanga. A hand-book of Dharmaśāstra dealing with the worship of the Ganges, by Jayakṛṣṇa.

Beginning, End, Colophon, विषयः -Same.

No. 91. गणेशप्रतिष्ठा । Gaṇeśapratiṣṭhā.

Substance :—Character Maithilī. White paper. Lines 6 on a page. Letters 36 in a line. Folia 42. 13×4 inches. Prose. Appearance, new. Complete. Incorrect. Date (?) Place of deposit, Pandit Gaṅgānāth Miśra, Pāhitol, Manīgachī P. O., Darbhanga.

Beginning. ओंनमोगणेशाय ॥ अथ गणेशप्रतिष्ठा ॥ ततो यजमानः प्रोक्तमण्डपपश्चिमे ओमद्येत्यादि etc. ॥

End. अप्रधानप्रतिमायाः सहस्नानं प्राणप्रतिष्ठाश्चकृत्वा पूजनं कुर्यादिति वोध्यम् ॥

Colophon. इतिगणपत्यार्च्चनचन्द्रिका समाप्ता ॥०॥ ओन्तत्सत ॥

विषयः । श्रीगणेशप्रतिमाप्रतिष्ठापूजनविधिः ॥

No. 92. गयापत्तलकम् By विद्यापति ठाकुर । Gayāpattalakam.

Substance:—Character Maithilī. Palm-leaves. Lines 5 on a page. Letters 45 in a line. Folia 8. 10×2 inches. Appearance, old. Prose. Complete. Incorrect. Date (?) Place of deposit, Pandit Śiveśvar Jhā, Lālganj, Jhanjhārpur, P. O., Darbhanga.

Beginning. ओंनमोनारायणाय ॥ गयायामुत्तरमानसे स्नानस्य । ओमद्य पापक्षयकाम उत्तर मानसे स्नानमहंकरिष्ये ॥

End. गयायां प्रद्विपिगडयोर्भिन्नत्वेनाकर्त्तव्यतया नानावाक्ये र्बाधितत्वाद्विकल्पएव । तत्र प्राद्वभधिकरणफलमिति ॥

Colophon. इति महामहोपाध्याय श्रीविद्यापतिकृतं गयापत्तलकं समाप्तम् ॥ ॥ शुभमस्तु श्रीरस्तु ॥ कल्याणिश्रीजयदेवमहोदयस्य पुस्तकमिति ॥ ओं ओं ॥

विषयः । गया पिगडदानविधिः ॥

No. 93. **गयापत्तलकम्** By **वाचस्पति** । Gayāpattalakam.

Substance:—Character Maithilī, White paper. Lines 11 on a page. Letters 38 in a line. Folia 9. 9½×4 inches. Appearance old. Prose and verse. Complete. Not correct. Date, Śaka 1709. Worn out. Place of Deposit, Pandit Rabināth Jhā, Professor, M. R. Vidyālaya, resident of Andhraṭharhī. P. O., Darbhanga. A manual of Karmakāṇḍa, dealing with Gayāvidhāna by Vāchaspati Miśra.

Beginning ओंनमो भगवते गोपीपतयेनमः ॥ अथ गयादानविधिः ॥ तत्रप्रथमम् । अथाश्वमेध सहस्र जन्मफलसमफलप्राप्तिकामः फल्गुस्नानमहंकरिष्ये इति संकल्पस्वशाखोक्तविधिना स्नायात् ।

End. संसारवृक्षशस्त्रायाशेषपापक्षयाय च
अक्षयब्रह्मणेतुभ्यं नमोक्षयवटाय वै ॥
इति मन्त्रेणाक्षयवरं नमेत् ॥०॥

Colophon. इति महामहोपाध्याय सन्मिश्र श्रीवाचस्पतिविरचित गयापत्तलकोद्धारः समाप्तः ॥*॥ शाके १७०६ माघवदि १४ वुधे खड्गपुरे गोपालारामस्थवाटिकायां सान्हाग्रामावस्थित कुजौलीसं श्रीनित्यानन्दपितृस्वर्गसुखार्थं गयाविधिमलिखत् ॥ हरिहरायाः ॥*॥=॥=॥=॥=॥=॥=

विषयः । गयाश्राद्धादिः ।

No. 94. **गयापत्तलकम्** By **वाचस्पतिमिश्र** । Gayāpattalakam.

Substance :—Character Maithilī. White paper. Lines 9 on a page. Letters 42 in a line. Folia 23. 11×4¼ inches.

Appearance, old. Prose. Complete. Incorrect. Date wanting. Place of deposit, Pandit Bālkṛṣṇa Jhā, Nanaur, Tamuria, P. O., Darbhanga. A handbook of Karmakāṇḍa, dealing with Gayāvidhāna, by Vāchaspati Miśra.

Beginning. ओंनमो गणेशाय ॥ ओंनमो गदाधराय ॥ गयातोवहिः स्थित्वासतिलकुशं गृहीत्वा ओमद्य महाकल्पकृत पापक्षयकामनया गयाप्रवेशमहं करिष्ये इति संकल्प्य प्रविशेत् ।

End. रुक्मिणीकुण्डे श्राद्धेप्येतदेवफलम् । ओं अद्य सर्वसौभाग्यप्राप्तिकामो मंगलामिहं पूजयिष्ये । इति संकल्प्य माहेश्वरीकुण्डस्थितां मंगलांपूजयेदिति समाचारः ॥*॥

Colophon. इति महामहोपाध्याय श्रीवाचस्पति विरचितं गयापत्तलकं समाप्तमिति ॥ ओंनमो गदाधराय ॥०॥

विषयः । गयाश्राद्धादिः ।

No. 95. **गयापत्तलकम्** By **वाचस्पति** । Gayāpattalakam.

Substance :—Character Maithilī. Yellow paper. Lines 10 on a page. Letters 52 in a line. Folia 18. 13×5 inches. Appearance, old. Prose. Complete. Incorrect. Date (?) Place of deposit, Pandit Gopīnāth Jhā, Nadaur, Jhanjh rpur, P. O., Darbhanga.

Beginning. ओंनमोगणेशाय ॥ गयायामुत्तरमानसे स्नानस्य । ओमद्य पापक्षयकामउत्तरमानसेस्नानमहं करिष्ये ॥

End. ओं अद्य सर्व सौभाग्यप्राप्तिकामो मंगलामहं पूजयिष्ये इतिसंकल्प माहेश्वरीकुण्डस्थितां मंगलां पूजयेदिति समाचारः ॥

Colophon. इतिमहामहोपाध्याय श्रीवाचस्पतिविरचितं गयापत्तलकं समाप्तमिति ॥

विषयः । गयाश्राद्धादिः ॥

No. 96. **गयापद्धतिः** By **वाचस्पति मिश्र** । Gayāpaddhatiḥ.

Substance :—Character Maithilī. White paper. Lines 7 on a page. Letters 43 in a line. Folia 38. 11×4 inches. Appear-

ance, new. Prose. Complete. Correct. Torn. Date (?) Place of deposit, Pandit Bikala Jhā, Lālganj Jhanjhārpur P. O., Darbhanga.

Beginning. ओंनमो गदाधराय ॥

वायव्यगारुत्मतकल्पवृन्दात् दृष्ट्वाविचार्य्यापिचशास्त्रयुक्त्या ।

तनोति नत्वादिगदाधराय वाचस्पतिः श्रीपितृतीर्थसंस्थाम् ॥

End. मंगलापूजायान्तु ओमद्यस्वर्गकामो मंगलापूजनमहं करिष्ये इतिसंकल्प्यपूजां कुर्यात् ॥*॥

Colophon. इति श्रीमद्वाचस्पतिमिश्रविरचितायां गयापद्धतिः समाप्ता: ॥

विषयः । गयाश्राद्धादिः ॥

Previous notice:—C. C. Pt. II. p. 30: Pt. III. p. 32.

No. 97. **गयापद्धतिः** By **वाचस्पतिमिश्र** । Gayāpaddhatiḥ.

Substance :—Character Maithilī. White paper, Lines 10 on a page. Letters 51 in a line. Folia 21. 13×4 inches. Appearance, old. Prose. Complete. Correct. Date (?) Place of deposit, Pandit Maheśvar Jhā, Lālganj, Jhanjhārpur, P. O., Darbhanga.

Beginning. ओंनमो गणेशाय ॥ तदयंगयानुष्ठानक्रमः ॥ प्रथमदिने अश्वमेधसहस्रजन्यविलक्षण-फलप्राप्तिकामः फल्गुतीर्थे स्नानमहं करिष्ये इति संकल्प्य स्नायात् ॥

End. तत्र माहेश्वरीकुण्डे मंगलागौरी तत्पूजनात्सर्वं सौभाग्य प्राप्तिर्भवतीत्यर्थः ॥

Colophon. इति श्रीवाचस्पतिमिश्रविरचिते तीर्थचिन्तामणौ चतुर्थोगयातीर्थप्रकाशः समाप्तः ॥ ओंनमस्तस्यै ॥

विषयः । गयाश्राद्धादिः ।

No. 98. **गयापद्धतिः** By **वाचस्पतिमिश्र** । Gayāpaddhatiḥ.

Substance :—Character Maithilī. Brown paper. Lines 9 on a page. Letters 38 in a line. Folia 30. 12×4 inches. Appearance, fairly old Prose and verse. Complete. Generally correct. Date Śaka 1762. Place of deposit, Pandit Gokulnāth Jhā, Nanaur, Tamuria. P. O., Darbhanga. Now in the

possession of Jayadeva Ṭhākur, brother-in-law of the deceased owner of the Ms A hand-book of Karmakāṇḍa, dealing with Gayā vidhāna by Vāchaspati Miśra.

Beginning. श्रीगणेशाय नमः ।

वायव्यगारुत्मत कल्पवृत्तान् दृष्ट्वाविचार्यापि च शास्त्रायुक्त्या ।

तनोतिनत्वातिगदाधराय वाचस्पति श्रीपितृसंस्थाम् ॥

तत्र गयाप्राप्तिदिने गयाक्षेत्राद्बहिरेवकृतस्नानादिराचान्तः कुशादिकमादाय ओं अद्य-महाकल्पकृतपापक्षयकामो गयाप्रवेशमहं करिष्ये । गयां प्रविशेत् ॥

End. ओमद्यस्वर्गकामो माहेश्वरीकुण्डे रुक्मिणीकुण्डे वा श्राद्धमहंकरिष्ये इति संकल्प्य तत्रश्राद्धं कुर्यात् । मंगलापूजायान्तु ओमद्यस्वर्गकामो मंगलापूजनमहंकरिष्ये इतिसंकल्प्य पूजाकार्य्यमिति ॥ * ॥

Colophon. शाके १७६१ फाल्गुन कृष्णादशम्यां चन्द्रेश्रीभैयाशर्मणा लिखितमिदं पुस्तक-मिति ॥ शुभमस्तु ॥

विषयः । गयाश्राद्धादिः ।

A. गयापद्धतिः By वाचस्पतिमिश्र । Gayāpaddhatiḥ.

Substance :—Character Maithilī. Brownish paper. Lines 8 on a page. Letters 44 in a line. Folia 23. 13×3½ inches. Appearance, old. Prose. Complete. Not correct. Worn out. Place of deposit, Pandit Umādatta Miśra, Salampur, Ghataho P. O., Darbhanga. Date (?) A hand-book of Karmakāṇḍa, dealing with Gayāśrāddha by Vāchaspati.

Beginning, End, Colophon, विषय :—Same.

No. 99. गयापद्धतिः By वाचस्पति । Gayāpaddhatiḥ.

Substanee :—Character Maithilī. White paper. Lines 81 on a page. Letters 61 in a line. Folia 22. 14×3½ inches. Appearance, new. Prose. Complete. Correct. Date (?) Place of deposit, Pandit. Maheśwar Jhā Lālganj, Jhanjhārpur P. O., Darbhanga.

Beginning. ओंनमो श्रीगणेशाय ॥ गयाक्षेत्रो वहिः स्नानादिकृत्वा कुशतिलजलान्यादाय ओं अद्यमहाकल्पकृतपापक्षयकामनया प्रवेशमहं करिष्ये इति संकल्पं कृत्वा ॥

End. कीष्कटेषु गयापुण्या पुण्यं राजगृहं वनम् ।
च्यवनस्याश्रमं पुण्यं नदी पुण्यापुनःपुना ॥

Colophon. इतिमहामहोपाध्याय सन्मिश्र श्रीवाचस्पति विरचितेकल्पलतोद्धारे गयाविधिः समाप्त मितिशिवम् ॥*॥*॥—॥ ओंनमोभगवत्यै श्रीदुर्गादेव्यै ॥=॥ शुभमस्तु श्रीरस्तु ॥

विषयः । अभिनववाचस्पतिप्रणीतेग्रन्थे गयापिण्डदानप्रकारोवर्त्तते ॥

No. 100. **गयापद्धतिः** । Gayāpaddhatiḥ.

Substance :—Character Maithilī. Nepail paper. Lines 12 on a page. Letters 48 in a line. Folio 11. 12×5½ inches. Appearance, fairly old. Prose and verse. Complete. Generally correct. Date wanting. Place of deposit, Pandit Umākānt Jhā, Tarauni, Sakri P. O., Darbhanga. A handbook of Karmakāṇḍa, dealing with Gayāsrddha.

Beginning. ओं नमो गणेशाय ॥ अथगयाविधिः । तत्रगयागमननिमित्तकपार्वणंविधायशेषान्न सहितभोजनंकृत्वा ग्रामप्रदक्षिणांविधाय ग्रामान्तरंगच्छेत् । ततः प्रतिदिनंप्रतिग्रह विवर्जितः संयतेन्द्रियोदयावान् सन्तुष्टः शुचिरहंकारवर्जितः सन्तीर्थंगच्छेत ॥

End. ओंसाक्षिणस्सन्तुमेदेवा ब्रह्मेशानादयस्तथा ।
मयागयांसमासाद्य पितृणां निष्कृतिः कृता ॥
आगतोस्मि गयान्देव पितृकार्येगदाधर ।
त्वमेवसाक्षीभगवन्ननृणोहमृणमत्रादिति ॥०॥

Colaphon. इतिगयापद्धतिः समाप्ता ॥०॥
पौषेमास्यसितेपक्षे वासरेशनिसंज्ञके ।
लिखिता ईश्वरदत्तेन गयापद्धतिसहिता ॥०॥०॥

विषयः । गयाश्राद्धादिः ।

No. 101. **गयापद्धतिः** । Gayāpaddhatiḥ.

Substance :—Character Maithili. White paper. Lines 12 on a page. Letters 45 in a line. Folia 11. 13×5 inches. Appearance, old. Prose. Incomplete. Incorrect. Date wanting. Place

of deposit, Pandit Vāsudeva Miśra. Champa Benipati, P. O., Darbhanga. A manual of Karmakāṇḍa, dealing with Gayākṛtya. Worn out. Torn.

Beginning. ओंनमः श्रीगदाधराय ॥ श्रीगणेशायनमः ॥ अथगयापद्धतिः ॥ ओं अद्याश्वमेध-यज्ञसहस्रजन्मफलविलक्षणफलप्राप्तिकामः फल्गुतीर्थस्नानमहं करिष्ये । इति संकल्प्य प्रकृतमन्त्रान्ते ॥

फल्गुतीर्थे पुण्यजले करोति स्नानमादृतः ।

पितृणास्वर्गलोकाय भुक्तिमुक्तिप्रसिद्धये ॥

इति पठित्वास्नायात् ॥ तर्प्पणन्तु ॥ ओं अद्यामुकगोत्रोऽस्मत्पितामुकशर्म्मा तृप्यतामिदं तिलोदकं तस्मैस्वधा ॥ पितरंप्रीणयामि ॥

End of Ms. ओंगवेनमः। ओं ब्राह्मणाय नमः इतित्रिकुशोदकेन गोप्रोक्ष्य कुशत्रयतिलजलान्यादाय ओं अद्यत्रिःसप्तकुलोद्धरणकामइमांगां रुद्रदेवतांहं यथानामगोत्राय ब्राह्मणायाहंददे ॥

Colophon. नास्तिः ॥

विषयः । गयाश्राद्धादिः ।

No. 102. गयापद्धति : By वीरेश्वरादित्य । Gayāpaddhatiḥ.

Substance :—Character Maithilī. Yellow paper. Lines 6 on a page. Letters 52 in a line. Folia 28. 12×3½ inches. Appearance, old. Prose. Complete. Correct. Date (?) Place of deposit, Pandit Phuddi Jhā, Avam, Jhanjhārpur P. O., Darbhanga.

Beginning. ओंनमोगणेशाय ॥ गयाक्षेत्रेवहिःस्नानादि कृत्वा कुशत्रयतिलजलान्यादाय ओमद्य महाकल्पकृतपापक्षयकामनया गयाप्रवेशमहं करिष्ये ॥

End. ओमद्य गोसहस्रदानजन्यफलसमफलप्राप्तिकामो मतंगकेदाराभिगमनमहं करिष्ये । ततो मतंगकेदाराभिगमनं कुर्य्यात् ॥०॥

Colophon. इति वीरेश्वरादित्यकृता गयापद्धतिः समाप्ता ॥०॥ श्रीवाचस्पतिमिश्राणामुक्तिरण्येतदनुसारिण्येव ॥०॥

विषयः । गयाश्राद्धादिः ॥

No. 103. गयाप्रकाश: By वाचस्पति । Gayāprakāśa.

Substance :—Character Maithilī. Brown paper. Lines 9 on a page. Letters 36 in a line. Folia 23. 9×3 inches. Appearance, old. Prose. damaged by worms. Complete. Correct. Date (?) Place of deposit, Pandit Sādhu Jhā. Yamathāri. Jhanjhārpur P. O., Darbhanga.

Beginnng ओंनमोगणेशाय ॥ अथगयाश्राद्धविधानक्रमः ॥ तत्र प्रथमदिने ओंअद्याश्वमेधवहु- सहस्रजन्यफलविलक्षणफलप्राप्तिकामः फल्गुतीर्थस्नानमहंकरिष्ये इतिसंकल्पस्नायात् ॥

End. ओमद्यसर्वसौभाग्यप्राप्तिकामोमंगलापूजनमित्यादि इतिसंकल्प्य पूजाकार्य्याएव- मनेनप्रकारेण सर्वत्र पूजां संकल्पञ्चकुर्य्यात् ॥०॥

Colophon. इतिमिश्र श्रीवाचस्पतिकृततीर्थचिन्तामणौ गयाप्रकाशः समाप्तः ॥०॥ शुभमस्तु ॥०॥

विषयः । गयाश्राद्धादिः ॥

No. 104. गयाप्रकाशः By वाचस्पति । Gayāprakāśaḥ.

Substance :—Character Maithilī. White paper. Lines 8 on a page. Letters 50 in a line. Folia 41. 14×4¼ inches. Appearance, new. Prose. Complete. Incorrect. Date, Śaka 1792. Place of deposit, Pandit Chetānāth Jhā. Nabato Manīgachī P. O., Darbhanga.

Beginning. ओंनमोनारायणाय ॥

वायव्यगारुत्मतकल्पवृत्तान इष्ट्वा विचार्य्यापिचशास्त्रयुक्त्या ।
तनोतिनत्वादिगदाधरायवाचस्पतिः श्रीपितृतीर्थसंस्थाम् ॥

End. तत्रमाहेश्वरीकुण्डे मंगला तत्पूजनात् सर्वसौभाग्यप्राप्तिर्भवतीत्यर्थः ॥

Colophon. इतिमहामहोपाध्याय श्रीवाचस्पति विरचिते तीर्थचिन्तामणौ चतुर्थो गयाप्रकाशः ॥

शाके पक्षनवाद्रिचन्द्रमिलिते मासोत्तमेफाल्गुने
कृष्णेभौमदिने शुभे सुललिते कालस्यतिथ्यांमुदा ।
गंगानाथ सुबुद्धिना द्विजवरेणालेखिवैयत्नतः
श्रीचिन्तामणितीर्थपूर्वकमिदं ध्यात्वाहरिंमुक्तिदम् ॥

विषयः । गयाश्राद्धादिः ॥

A. गयाप्रकाशः By वाचस्पति । Gayāprakāśaḥ.

Substance :—Character Maithilī Nepali paper. Lines 8 on a page. Letters 40 in a line. Folia 28. 12×4 inches. Appearance, fairly old. Prose and hymns. Complete. Generally corect. Date Śaka 1762. Place of deposit, Pandit MM. Rājīnāth Miśra, Saurath, Madhubani P. O, Darbhanga. A hand book cf Karmakāṇḍa, dealing with Gayaśrāddha, by Vāchaspati Miśra.

Beginning, End, Colophon, विषयः—Same.

No. 105. गयाविधिः By वाचस्पतिमिश्र । Gayāvidhiḥ.

Substance :—Character Maithilī. White paper. Lines 7 on a page. Letters 42 in a line. Folia 25. $11\frac{1}{2}\times3\frac{3}{4}$ inches. Appearance, fairly old. Prose and verse. Complete. Correct. Date wanting. Place of deposit, Babu Jayaramaṇa Jhā, Ujana, Jhanjhārpur P. O., Darbhanga. A manual of Karmakāṇḍa, dealing with the performances in Gaya, by Vāchaspati.

Beginning. ओंनमोगणेशाय ॥ अथगयाश्राद्धविधिः । गयात्तेत्रेवहिःस्नात्वा कुशतिलजलान्यादाय ओमद्यमहाकल्पकृतपापक्षयकामनया गयाप्रवेशमहंकरिष्ये इतिसंकल्पंकृत्वा ओं अद्याश्वमेधफलसमफलप्राप्तिकामनयागयागमनमहंकरिष्ये इति संकल्प्य गयागमनंकुर्य्यात् ।

End. ततः ओंअद्यगोसहस्रदानजन्यफलसमफलप्राप्तिकामोमतंगकेदाराभिगमनमहंकरिष्ये इति संकल्प्यगमनंकुर्य्यात् ।

कीकटेषुगयापुण्यापुण्यंराजगृहंवनम् ।

च्यवनस्याश्रमंपुण्यंनदीपुण्यापुनःपुना ॥०॥

Colophon. इति महामहोपाध्यायसन्मिश्र श्रीवाचस्पतिविरचिते कल्पलतोद्धारे गयाविधिःसमाप्ति मुपजगाम ॥*॥ शुभमस्तु ॥ श्रीरस्तु ॥ श्रीकालिकापादयुगलंनमामि ॥

विषयः । गयाश्राद्धादिः ।

No. 106. गयाविधि: By वाचस्पति मिश्र । Gayāvidhiḥ.

Substance :—Character Maithilī. White paper. Lines 10 on a page Letters 46 in a line. Folia 20. 13×5 inches. Appearance, old. Prose and verse. Complete. Correct. Date, Śaka 1752. Damaged. Torn in the margin. Place of deposit, Paṇdit Rāghava Jhā, Andauli Madhavapur P. O., Darbhanga. A manual of Karmakāṇḍa, dealing with Gayāvidhi, by Vāchaspati Miśra.

Beginning. ओंनमः श्रीगणेशाय ॥ श्रीवाचस्पतिमिश्राणांमतेनगयाविधिः । तत्रगयाप्राप्तिदिनेगयान्तेत्रा दूहिरेवकृत स्नानादिराचान्तः कुशादिकमादाय ओं अद्यमहाकल्पकृत पापक्षयकामोगयाप्रवेशमहंकरिष्ये इति संकल्प्यगयांप्रविशेत् ॥

End. ओमद्यस्वर्गकामोमाहेश्वरीकुण्डेरुक्मिणीकुण्डे वा श्राद्धमहंकरिष्ये इति संकल्प्य श्राद्धंकुर्यात. मंगलापूजायान्तु ओमद्यस्वर्गकामोमङ्गलापूजनमहंकरिष्ये इति संकल्प्यपूजांकुर्यात् ॥*॥*॥

Colophon इतिवाचस्पति मिश्रकृतगयापद्धतिः समाप्ता ॥ * ॥ शुभमस्तु श्रीरस्तु ॥ * ॥ शाके १७५२ सन् १२३८ सालमार्गशुक्लाष्टम्यांकुजेहरी तप्तान्तर्गत हरिपुरग्रामावस्थित पालीकुलोद्भव श्रीश्यामलालशर्मा कृतीशः लिखितमिदं पुस्तकमिति सहृदयैसफलनीयं सुधीभिः ॥*॥ ओंनमस्तस्यै ॥ ओंतत्सत् ॥

गङ्गेशवाचस्पतिवर्धमानमहेशविश्लेषभवादिदुःखम् ।

जह्नौ समाश्रित्य मुदञ्च लेभे तान्तर्कमूर्त्तिं मिथिलाधरित्री. ॥१॥

विषयः । गयाश्राद्धादिः ॥

No. 107. गयाविधिः By वाचस्पति मिश्र । Gayāvidhiḥ.

Substance :—Character Maithilī. Nepālī paper. Lines 5 on a page. Letters 40 in a line. Folia 42. 12 × 3¼ inches. Appearance, fairly old. Prose and verse. Complete. Incorrect. Date San 1300 Sal. Place of deposit, Pandit Gaurikānt Jhā, Devahi, Tamuria P. O., Darbhanga. A manual of Karmakāṇḍa, dealing with Gayāśrāddha. Worn out.

Beginning. ओंगणेशायनमः ॥ अथ गयाविधिः ॥ गयाक्षेत्राद्बहिःस्नात्वाकुशत्रयतिलजलान्यादाय ओमद्यमहाकल्पकृतपापक्षयकामनया गयाप्रवेशमहंकरिष्ये इति संकल्पं कृत्वा पुनः कुशत्रयतिलजलान्यादाय ओं अद्याश्वमेधफलप्राप्तिकामनयागयागमनमहं करिष्ये इतिसंकल्प्य गमनं कुर्यात् ।

End. ओं ये च वोयेचास्मास्त्रासन्याश्चवोयाश्चास्मास्त्रासंस्ते चावाहन्तांताञ्चावाहन्तां तृप्यन्तुभवन्तस्तृप्यन्तुभवत्यः तृप्यतगोत्राणि पुत्रानमितर्पयान्तरापो मधुमतीरिमाः स्वधापितृभ्यो अमृतम् ॥ * ॥

Colophon. इतिकर्मगयादिसमाप्ताः ॥ * ॥ इन्द्राष्टेनुमिते शकनृपशये श्रीलक्ष्मणः । देवदत्तख्यद्यारवास्तनयाः गयापद्धतिं लिखितवानितिशम् ॥ शाके १८१४ सन् १३०० साल संवत् १९५० लसं ७८५ ॥=॥=॥=॥=॥

विषयः । गयाश्राद्धादिः ।

No. 108. **गयाविधिः** By **वाचस्पतिमिश्र ।** Gayāvidhiḥ.

Substance :—Character Maithilī. White paper. Lines 9 on a page. Letters 67 in a line. Folia 14. 13×4 inches. Appearance, new. Complete. Correct. Prose. Date San 12 80 Sāl. Place of deposit, Pandit Gonū Miśra, Lālganj. Jhanjhārpur, P. O., Darbhanga.

Beginning. ओंनमो गदाधराय ॥ गयाक्षेत्रेवहिः स्नात्वा कुशतिलजलान्यादाय ओंअद्यमहाकल्पकृतपापक्षयकामनया गयाप्रवेशमहंकरिष्ये ॥

End. कीकटेषु गया पुण्या पुण्यं राजगृहंवनम् ।
च्यवनस्याश्रमं पुण्यं नदी पुण्या पुनः पुना ॥*॥

Colophon. इतिमहामहोपाध्याय सन्मिश्र श्रीवाचस्पतिविरचिते कल्पलतोद्धारे गयाविधिः समाप्तमिति शिवम्॥०॥ सन् १२८० वारहसयअस्सी साल आषढ़शुक्ल प्रतिपद्भृगौ ॥ लालगञ्जग्रामवासिना सोदरपुरकुलोद्भवश्रीधीरनाथमिश्रात्मज श्रीगोनूप्रसिद्ध श्रीफणिनाथशर्म्मणा लिखितमिदंपुस्तकंस्वार्थम् ॥ श्रीराधाकृष्णाभ्यान्नमः ॥

विषयः । गयाश्राद्धादिः ॥

No. 109. **गयाविधिः** By **वाचस्पतिमिश्र** । Gayāvidhiḥ.

Substance :—Character Maithilī, White paper. Lines 6 on a page. Letters 57 in a line. Folia 24. 13½×4 inches. Appearance, old. Prose. Complete. Generally correct. Date (?) Partly torn and drenched. Place of deposit Pandit Chetanāth Jhā. Nabatolā, Manīgachī P. O., Darbhanga.

Beginning. श्रीगणेशायनमः । अथ गयाविधिः ॥ तत्रप्रथमदिने फल्गुतीर्थे गत्वा हस्तौपादौ प्रक्षाल्याचम्य कुशतिलजलान्यादाय ओमद्याश्वमेधसहस्रजन्मफलविलक्षणफल प्राप्तिकामः फल्गुतीर्थे स्नानमहं करिष्ये । .

End. कीकटेषु गया पुण्या पुण्यं राजगृहंवनम् ।
च्यवनस्याश्रमं पुण्यं नदी पुण्या पुनः पुना ॥

Colophon. इतिमहामहोपाध्याय सन्मिश्र श्रीवाचस्पतिविरचितकल्पलतोद्धारे गयाविधिः समाप्तः ॥*॥ शुभमस्तुलेखकस्य ॥*॥

विषयः । गयाश्राद्धादिः ॥

No. 110. **गयाविधिः** । Gayāvidhiḥ.

Substance :—Character, Maithilī. White paper. Lines 12 on a page. Letters 43 in a line. Folia 18. 11×4½ inches. Appearance, old. Prose. Complete. Correct. Date (?) Worn out. Place of deposit, Pandit Babujan Jhā, Śaśipur, Jogiara P. O., Darbhanga. A hand-book of Karmakāṇḍa, dealing with Gayāśrāddha.

Beginning. श्री विश्वेश्वरायनमः ॥ श्रीवाचस्पतिमिश्राणाम्मतेन गयाविधिः ॥ तत्रगयाप्राप्ति दिनेगयाक्षेत्राद्बहिरेवकृतस्नानादिराचान्तः कुशादिकमादाय ओमद्यमहाकल्पकृत पापक्षयकामो गयाप्रवेशमहं करिष्ये इति संकल्प्यगयांप्रविशेत् ॥

End. पद्भ्याञ्जनयते पुत्रो जनन्याः परिवेदनम् ।
तस्यनिष्क्रमणार्थाय मातृपिण्डंददाम्यहम् ॥ इत्यनेन पितृषोडशीवन्मातृषोडशी कर्तव्या ॥*॥*॥*॥*॥*॥*॥*॥

Colophon, नास्तिः

विषयः गयाश्राद्धादिः ॥

No. 111. गूढ़ार्थदीपिका By वामदेव। Gūḍhārthadīpikā.

Substance :—Character Maithilī. White paper. Lines 9 on a page. Letters 40 in a line. Folia 180. 11¼×4½ inches. Appearance, fresh. Verse and prose. Incorrect. Incomplete. Date, San 1295 Sāl. Place of deposit, Paṇḍit MM. Rājīnāth Miśra, Saurāth, Madhubani. P. O., Darbhanga. A treatise on Dharmaśāstra, by Vāmadeva Upadhyāya, dealing with आचार शुद्धि etc.

Beginning. श्रीगणेशायनमः ॥

श्रीगोविन्दपदद्वन्द्व माधापद्मद्याम्बुजे ।
वामदेवेनसुधियाकृतागूढ़ार्थ दीपिका: ॥
हरिप्रसादादन्येषामवेद्यार्थाणिरूपिता: ।
इहमातसर्य्यं मुत्सार्य्य विदाङ्कुर्वन्तुपण्डिता: ॥

End of Ms. आश्वलायन: । पिच्छनधिकृत्याह द्विगुणाभूलानासनं प्रदाय. कात्यायन: देवपूर्वं श्राद्धंपिगडपितृयज्ञबहुपचार वित्वोर्द्विगुणादर्भा: पवित्रपाणिर्दद्यादासीन: ॥*॥

Colophon. इति श्रीयन्महामहोपाध्यायवामदेव निर्मितस्मृतिदीपिकाया: अष्टत्यधिकशत-पत्राणिलिखितानि ॥*॥ शुभमस्तु ॥*॥ श्रीरस्तु । लिखितेषा पुस्तकी श्रीसोने-लानेन ॥ सन् १२९५ साल ॥ आश्विनकृष्ण चतुर्दश्यां भृगौ ॥*॥*॥*॥*॥ एतत्पर्य्यन्तमेवोपलब्धंग्रन्थं मिताक्षरांदत्त्वा श्रीसोनेलालशर्म्मणा लिखित् श्री-रजेशर्म्मा ॥

विषय: । अचारशुद्धादि: ।

Previous notice:—C. C. Pt. I. p. 157. R. M. Pt. 7. p. 125.

A. गूढार्थदीपिका By वामदेव। Guḍhārthadīpikā.

Substance :—Character Maithilī. White paper. Lines 15 on a page. Letters 62 in a line. Folia 114. 12½×5 inches. Prose. Appearance, old. Incomplete. Correct. Date, Śāka 1667. Place of deposit, Pandit Śiveśvara Jh, Llganj, Jhanjhrpur P. O., Darbhanga.

Beginning, End, Colophon, विषय :—Same.

B. गूढार्थदीपिका By वामदेव । Gūḍhārthadīpikā.

Substance :—Character Maithilī. White paper. Lines 7 on a page. Letters 54 in a line. Folia 190. 15 × 3½ inches. Appearance new. Prose. Complete. Generally correct. Date, Śāka 1823. Place of deposit. Pandit Dhāreśvar Jhā. Lālganj, Jhanjhārpur P. O. Darbhanga.

Beginning, End, Colophon, विषयः —Same.

C. गूढार्थदीपिका By वामदेव । Guḍhārthadīpikā.

Substance :—Character Maithilī. White paper. Lines 13 on a page. Letters 42 in a line. Folia 112. 11×3¾ inches. Appearance, old. Prose and verse. Incomplete. Generally correct. Worn out. Worm-pierced. damazed at the end. Place of deposit, Raj Library, Darbhanga. A treatise on Dharmaśāstra by MM. Vāmadeva.

Beginning, End, Colophon, विषयः—Same.

No......गृहस्थरत्नाकरः By चण्डेश्वर । Gṛhastharatnākaraḥ.

Substance :—Character Maithilī. White paper. Lines 10 on a page. Letters 60 in a line. Folia 157. 15×4½ inches. Appearance fairly old. Verse and prose. Incomplete. Generally correct. Date wanting. Place of deposit, Babu Jayaramaṇa Jhā, Ujanā. Jhanjhārpur. P. O. Darbhanga. A treatise on Dharmaśāstra dealing with Vyavahāra, by Chaṇḍeśvara Ṭhākur. Only a few pages are missing at the end.

Beginning. ओंनमो गणेशाय ।

नमोगिरीन्द्रनन्दिनी पदारविन्दरेणवे ।

उज्झित्वादिशमम्बरंवरतनुं वासोवसानश्चिरं

हित्वाभेद्यमनातुरोरतिकरस्थानं समालम्बितः ॥

त्यक्त्वा भस्मकृताङ्गरागसुरभिः श्रीखण्डसार द्रवै

देवः पातुहिमाद्रिजापरिणयं कृत्वागृहस्थः शिवः ॥
अध्याप्यश्रुतिमङ्गषट्कसहिता यो ब्रह्मचर्य्याश्रयः ।
गार्हस्थ्ये समयोजयद्विजगणान् वित्तैः कृतार्थीकृतान्
सः श्रीमान्महितः समस्तसचिवश्रेणीषुचण्डेश्वरो
मीमांसाशरणं गृहस्थविषयं प्रस्तौतिरत्नाकरम् ॥

End. उपाध्यायेच याज्येच अनन्तरोक्तशुद्धौ परित्याग इत्यन्वयः ।
न पितुस्त्यागः पूर्वोक्ताशुद्धौ ॥ विष्णु ॥
भाव्यापुत्रश्च सख्यश्च संसृष्टापापकर्मभिः ।
परिभाष्यपरित्याज्याः पतितोपि तथैव च ॥१०॥

Colophon. इति सप्रक्रियमहासान्धिविग्रहिक ठक्कुर श्रीवीरेश्वरात्मज सप्रक्रियमहासन्धि विग्रहिक ठक्कुर श्रीचण्डेश्वरविरचिते गृहस्थरत्नाकरे त्याज्यात्याज्यतरंगः समाप्तोय ॥६६॥ अवशिष्टसंख्याच त्याज्यात्याज्ये किञ्चित् ऋणापकरणं भारतादिश्रवणञ्च ॥

विषयः । गार्हस्थ्योपयोगिविविधपदार्थ विचारः ।

Previous notice:—C. C. Pt. I. p. 157. Pt. II. p. 32. Pt. III p. 34. R. M. Pt. 5. p. 242. H. S.

A...**गृहस्थरत्नाकरः** By **चण्डेश्वर** । Gṛhastharatnākaraḥ.

Substance :—Character Maithilī. White paper. Lines 13 on a page. Letters 52 in a line. Folia 130. 14×5½ inches. Appearance, fairly old. Verse and prose. Complete. Correct. Date (?) Place of deposit, Raj Library. Darbhanga. A treatise on Dharmaśāstra dealing with 84 subjects, useful to house-holders, by Chandeśvara. Worm-pierced.

Beginning, End, Colophon, विषयः—Same.

B...**गृहस्थरत्नाकरः** । By **चण्डेश्वरः** । Gṛhastharatnākaraḥ.

Substance :—Character Maithilī. White paper. Lines 7—10 on a page. Letters 70 in a line. Folia 88. 13¾×3¼ inches. Appearance, old. Verse and prose. Incomplete. Incorrect.

Date (?) Worn-out. Place of deposit, Raj Library, Darbhanga. A treatise on Dharmaśāstra, dealing with 68 subjects enumerated in the beginning, for the use of house-holders, by MM. Chaṇḍeśvara. This consists of 68 Taraṅgas, (Chapters). In the end only a few lines are missing.

Beginning, End, Colophon, विषय:—Same.

No......गृहोत्सर्गविधिः । Gṛhotsargavidhiḥ

Substance :—Character Maithilī. White paper. Lines 12 on a page. Letters 60 in line. Folia 8. 13×6 inches. Appearance, fresh. Prose. Complete. Correct. Date (?) Place of deposit, Pandit Śrīkānt Miśra, Salampur. Ghatāho. P. O., Darbhangā, District. A manual of Karmakāṇḍa, dealing with the disposal of a house.

Beginning. ओंनमो गणेशाय ॥ अथ गृहोत्सर्ग विधिः ॥ स्कन्दपुराणे
रथमश्वं गजं दासीं कन्यां गृहमथापिवा ।
भूमिं वयः प्रयच्छेत स राजा भुवि जायते ॥

End. ततोभिषेकः ॥ ततोगृहमध्यस्थितस्तम्भं देहलीम्प्रतिगृहीतां संस्पृश्य सर्वोपस्करं गृहंगृहेणीयात् ब्राह्मणान् भोजयेदिति ।

Colophon. गृहोत्सर्गस्य संक्षिप्तविधिः समाप्त ॥ शुभमस्तु श्रीरस्तु ॥

विषयः । गृहदानम् ।

No......गोविन्दमानसोल्लासः । By गोविन्ददत्त ।
Govindamānasollāsaḥ.

Substance :—Character Maithilī. Palm-leaves. Lines 5 on a page. Letters 52 in a line. Folia 89. 14×2 inches. Appearance, old. Verse. Complete. Correct. Date, La. Sam 542. Worn-out. Torn. Letters partly affected. Place of deposit, Harsh Datta Jha, Eyan, Jhanjhārpur P. O., Darbhanga. A treatise on Karmakāṇḍa, dealing with the worship of Viṣṇu, by Govinda Datta. References have

been taken from several Purāṇas, and Viṣṇu Rahasya, which is still undiscovered.

Beginning. ओंनमो नारायणाय ॥

एतस्मिन्नवनीतले नृपशिरःश्रेणीमणीमञ्जरी ।
मञ्जुज्योतिरसीमरञ्जितपदः कार्णाटवंशांकुरः ॥
जागर्त्ति प्रतिपक्षपक्षणिदशामप्राप्तसन्तापदो ।
राजश्रीहरसिंह एव सकलक्षोणीभुजामग्रणीः ॥
एतन्मन्त्रीनिखिलनृपतिश्रेणिभिर्वन्दनीयो ।
देवादित्यः सकलमहिमस्थान मासीदसीमः ॥
यस्योदश्चद्विचकितदलस्रग्विचित्रैर्यशोभि ।
धम्मिल्लेषु त्रिदशयुवतेः कापिलक्ष्मीर्वितेने ॥
अस्यात्मजो जयति निर्मलकीर्त्तिपूर ।
दूरप्रसारितचकोरमदप्रसादः ॥
श्रीमान् गणेश्वर इवि क्षितिपालमौलि ।
रत्नांशुमञ्जरितपादसरोरुहश्रीः ॥
ज्येष्ठे मन्त्रिशिरोमणौजयिनिश्रीभाजिवीरेश्वरे ।
निस्सीमाहितभक्ति भूषितयशोधौतत्रिलोक श्रिया ॥
अमः किं रजनीकरेन्द्र हृदयाहंकारधिक्कारिणी ।
श्रीरामेऽनुजलक्ष्मणस्यचरितं लोकोत्तरंस्थापितम् ॥
श्रीमानेष महामहत्तकमहाराजाधिराजोमहान् ।
सामन्ताधिपतिर्विकस्वरयशः पुष्पस्यजन्मद्रुमः ।
चक्रे मैथिलनाथभूमिपतिमिः सप्तांगराज्यस्थिति ।
पौढ़ानेकवशम्बदैकहृदयो दोःस्तम्भसंभावितः ॥
तस्यात्मजेन गुणिना नयसागरेण ।
गोविन्ददत्तकृतिना हरिकिंकरेण ॥
येनामुना जनयताजनतानुरागं ।
लोकत्रयं धवलितं विमलैर्यशोभिः ॥
गोविन्दमानसोल्लासमुल्लासितजगत्रयम् ।
कुरुतेमतिमानेष प्रणाम्य मधुसूदनम् ॥

End. यत्रादौ भगवांश्चराचरगुरोर्मध्येतथान्तेच सः ।
ब्रह्मज्ञानमयोऽच्युतोखिलजगन्मध्यान्तसर्गप्रभुः ॥
तच्छ्रवणनपुरुषः पवित्रपरमं भक्त्यापठन्धारयन् ।
प्राप्नोत्यत्तिस तत्समस्तभुवनेऽप्यक्रान्तसिद्धिर्हरिः ॥

Colophon. इतिगोविन्दमानसोल्लासः समाप्तः ॥ पञ्चाब्धिवाणगणिते श्रीमल्लक्ष्मणासम्मते । पौषेमास्यसिताष्टम्यां व्यालेखिहरिशर्मणा ॥ गोविन्द गोविन्द गोविन्द गोविन्द ॥

विषयः । श्रीमद्विष्णोराराधन प्रकारः ॥

Prenious notice :—C. C. Pt I. p. 452.

No......गौतमधर्मसूत्रम् । By गौतम । Gautamadharmasūtram.

Substance :—Character Maithilī. White paper. Lines 13 on a page. Letters 42 in a line. Folia 13. 11½×4 inches. Appearance, old. Sūtra form. Complete in two chapters Generally correct. Date Śaka 1703. Place of deposit. Pandit Baladeva Jhā Raiam, Rohat. P. O., Darbhanga. A handbook of Dharmaśāstra, by Gautama sole, dealing with आचार and प्रायश्चित्त in two chapters. The first chapter contains 18 Sūtras, in the prose form. And the second contains 20 Sūtras in same form. This is the sole Ms. yet discovered.

Beginning. श्रीगणेशायनमः ॥ हरिः ओं ॥ अथाचारान्प्रवक्ष्याम्याचाराल्लभते धर्म्ममाचारादेव धनमाचारादेव सुख माचरादेवमोक्षं प्राप्नुयादुत्थाय पश्चिमे यामे शान्तमानसो विनिद्रः सति विरोधे तं त्यक्त्वानोचेत्तन्नसंस्थितः समौप्राणापानौ धृत्वा. दिवाकरेण प्रोत्फुल्लिते पद्मे मानसं हंससमाश्रयेदंगुष्ठमात्रं पुरुषंपरापरं ज्योतीरूपं समालोक्य दिव्यं दिव्येन चक्षुषा यथालाभमुषः काले स्थित्वा स्तोत्रैरनेकधास्तुत्वासोपानत्कोवहिर्यायात् etc. ॥

End. यस्तु विप्राय ददाति सर्वङ्कृतन्तरत्यादौ वेदस्वीकरणंविचारोऽभ्यसनं जपोदानं विप्रेभ्यः इति वेदाभ्यासः पञ्चधा ब्रह्माहमस्मीति क्षणं यः कुर्यादात्मचिन्तनं सर्वपातकं हन्ति यथा तमः सूर्योदये ॥२०॥ हरिः ओं ॥*॥

Colophon. श्रीमद्गौतमीये धर्मसूत्रे द्वितीयः प्रायश्चित्ताध्यायः ॥*॥ समाप्तमेतत्सूत्रम ॥
शिवाशिशून्यसप्त चन्द्रलक्षितेशकाब्दके ।
चतुर्थिका तिथौ तथा नभस्यकृष्णपक्षके ॥
निशेषसूनवासरेऽलिखच्छिराय गौतमीय ।
धर्मसूत्रमृद्धिदंचनर्मदातटेऽखिलम् ॥०॥

विषयः । आचाराध्यायः । प्रायश्चित्ताध्याय आचारविषयकः ।

Previous notice :—C. C. Pt. I. p. 171. Pt. II. p. 3८. 198. Pt. III. p. 38.

Nc......गौरीशङ्करप्रतिमाप्रतिष्ठा । Gaurīśaṅkarapratimāpratiṣṭhā.

Substance :—Character Maithilī White paper. Lines 6 on a page. Letters 36 in a line. Folia 45. Appearance new. 13×4 inches. Prose. Complete. Incorrect. Date San 1322 Sāl. Place of deposit Pandit Gaṅgānāth Miśra, Pāhetol, Manīgachī, P. O., Darbhanga.

Beginning. ओ श्रीगौरीशंकराभ्यां नमः । अथ गौरीशंकरप्रतिमाप्रतिष्ठाविधिः लिख्यते ॥ तत्र विहितसमये प्रतिष्ठापूर्वदिने सुरक्षिते तडागादिजलेऽधिवासिते गौरीशंकरप्रतिमे ।

End. ओं सर्वसम्मोहिन्यै विद्महे विश्वजनन्यै धीमहि तन्नः शक्तिः प्रचोदयात् ॥०॥०॥०॥

Colophon. अग्रहण शुदि प्रतिपद्बुधे सन १३२२ साल ॥

विषयः । गौरीशंकरप्रतिमास्थापनविधिः ॥

No......ग्रहणनिरूपणम् By हरिनारायण । Grahaṇanirūpaṇam.

Substance :—Character Maithilī. Yellow paper. Lines 9 on a page. Letters 52 in a line 12 Folia 4×4½ inches. Appearance old. Prose and verse. Complete. Generally correct. Date Śaka 152. Place of deposit, Raj Library, Darbhanga. A handbook of Dharmaśāstra, dealing with the Eclipse, by Hari Nārāyaṇa. This extract is taken from कृत्यमहार्णव ।

Beginning. अथग्रहणनिरुपणम् ॥ तत्र जावाल: ॥

संक्रान्ते: पुण्यकालस्तुषोडशोभयत: कला: ।

चन्द्रसूर्यग्रहे चैव यावद्दर्शन गोचर: ॥

उपरक्तदर्शनानन्तरं यावद्दर्शनयोग्योपरागस्तावत्पुण्यकाले नतुसंक्रान्तिवदधि कोपीति वाक्यार्थ: ॥

End. मिथिलावयवविडौज श्रीहरिनारायणस्य कृतिरेषा ।

तावद्विलसतुभुवने यावविष्णोर्विलोचने गगने ॥

Colophon. इति महाराजाधिराज श्रीहरिनारायणविरचिते कृत्यमहार्णवे वर्षकृत्यं समाप्ति-पदमारूढम् ॥ शाके १७५२ वैशाख शुक्ल तृतीयायामिदमलेखि श्रीवाचस्पति मंगल-ग्राम निवासी ॥

विषय: । कृत्यमहार्णवान्तर्गत ग्रहण निरूपणपर: ग्रन्थ: ॥

No......**ग्रहपूजापद्धति:** By **बृहस्पति** । Grahapūjāpaddhatiḥ.

Substance :—Character Maithilī. Brown paper. Lines 7 on a page. Letters 48 in a line. Folia 7. $11\frac{1}{2}\times4\frac{1}{2}$ inches. Appearance, new. Prose. Incomplete. Correct. Date (?) Place of deposit, Sadānanda Jhā. Andhrathārhi P. O. Darbhanga.

Beginning. ओं नमो गणेशाय ॥

क्षोणीपुरन्दर श्रीमद्धरिसिंहपुरस्कृत: ।

पद्धतिंग्रहयागादेर्विंदधाति श्रीबृहस्पति: ॥

End of ms. अधिदेवताम्ब्राह्मणान्दक्षिणत: ओं आब्रह्मन्निति मन्त्रेण । वामे प्रत्यधिदेवतामिन्द्रं ओंत्रातारमिन्द्रमिति मन्त्रेण पूजयेत् । दध्योदनवलि: ॥

Colophon. नास्ति ।

विषय: । ग्रहपूजाविधि: ॥

No......ग्रहयज्ञप्रमाणतत्त्वम् By रघुनन्दन । Grahayajñapramāṇa-tattvam.

Substance :—Character Maithilī. Brown paper. Lines 9 on a page. Letters 36 in a nine. Folia 5. 10×44½ inches. Appearance, old. Verse and prose. Complete. Generally Correct. Date (?) Place of deposit, Pandit Ravināth Jhā. Professor, M. R. Vidyālaya and resident of Andhra Ṭhārhī. P. O. Darbhanga. A hand book of ग्रहयज्ञप्रमाणतत्व । by Raghunandana Bhaṭṭāchārya.

Beginning. प्रणम्य सच्चिदानन्दं विश्वेशं ग्रहरूपिणम् ।
ग्रहयज्ञश्चतत्प्रीत्यै वक्ति श्रीरघुनन्दनः ॥
अथग्रयज्ञप्रमाणं दीपिकायाम् ।
शुभग्रहार्कवारेषु मृदुक्षिप्रध्रुवेषुच ॥
शुभराशिविलग्नेषु शुभं शान्तिक पौष्टिकम् ।
मृदुगणश्चित्तानुराधामृगशिरोरे वेत्यर्थः ॥

End. सुस्थोप्यल्पोपचारेण दुःस्थः शक्त्याद्यपेक्षया ।
यत्नतः पूजनीयस्तैः पूजिताश्चेच्छुवावहाः ॥
यस्तुपीडाकरो नित्यमल्पवित्तस्य वा ग्रहः ।
सतं यत्नेनसंपूज्यशेषानप्यर्चयेन्नरः ॥
तस्मात्पीडा करो नित्यं य एव भवति ग्रहः ।
तमेव पूजयेद्भक्त्या द्वौत्रीन्वा यथाविधि ॥
एकमभ्यर्चयेद्भक्त्या ब्राह्मणंवेदपारगम् ।
दक्षिणाभिः प्रयत्नेन नवहूनल्पवित्तरान् ॥

Colophon. इतिवन्द्यघटीय हरिहरभट्टाचार्यात्मज रघुनन्दन भट्टाचार्यविरचितं संस्कारतत्वेग्रह-भाग प्रमाणतत्वम् ॥ ० ॥

विषयः । नवग्रहयज्ञे प्रामाण्यप्रदर्शनम् ।

Previous notice :—C. C. Pt. I. p. 173. Pt. III. p. 37. R. M. Pt. 10. p. 199. H. S. A. C Pt. I. p. 129.

No......ग्रहयज्ञविधिः By रघुनन्दन । Grahayajñavidhiḥ.

Substance :—Character Maithilī. Brown paper. Lines 9 on a page. Letters 36 in a line. Folia 8. 10×4½ inches. Appearance, old. Verse and prose, Complete. Correct Generally. Date (?) Place of deposit Pandit Ravināth Jhā, Professor, M. R. Vidyālaya. and resident. Andhra Ṭharhi P. O., Darbhanga. A manual of Dharmaśāstra, dealing with Grahā Yajña, by Raghunandana Bhaṭṭāchārya.

Beginning. प्रणम्य नव रव्यादीन् शुभाशुभफलप्रदान् ।
ग्रहयज्ञविधिं सम्यग्वक्ति श्रीरघुनन्दनः ॥
अथग्रहयागप्रयोगः रवि सोम बुध गुरु शुक्रवारेषु चित्रानुराधा मृगशिरोरेवती पुष्याश्विनी हस्तरोहिण्युत्तरात्रयेषु चन्द्रतारानुकूले शुभलग्ने स कार्यः ।

End. ततः
ओं गच्छध्वममराः सर्वे गृहीत्वार्चा स्वमालयम् ।
सन्तुष्टा वरमस्माकं दत्वेदानीं सुपूजिताः ॥
इति विष्णु धर्मोत्तरीय पठित्वा ग्रहान्विसर्जयेत् दक्षिणा च प्रदातव्या ग्रहाणाञ्च विसर्जनमिति वशिष्ठवचनात् ०॥

Colophon. इति वन्द्यघटीय श्रीहरिहरभट्टाचार्यात्मज श्रीरघुनन्दनभट्टाचार्यविरचितं ग्रहयाग प्रयोगतत्वम् ॥ ०॥ ॥ ॥

विषयः । नवग्रहाणां यज्ञादिनिरूपणम् ।

No...... ग्रहयागपद्धतिः By गदाधर । Grahayāgapaddhatiḥ.

Substance :—Character Maithilī. White paper. Lines 14 on a page. Letters 60 in a line. Folia 27. 12½×5 inches. Appearance, fairly old. Complete. Correct. Copied from an old Ms. so the gaps are unfilled. Prose. Date wanting, Place of deposit, Pandit M.M. Rajināth Miśra. Svrath, Madhubani, P. O. Darbhanga. A hand book of Karmakāṇḍa dealing with the Grahayāga by Gadādhara.

Beginning, ओंनमो गणेशाय ॥ ब्रह्मपुराणे ॥

हरो महेश्वरश्चैव शूलपाणिः पिनाकधृक्

पशुपतिः शिवश्चैव महादेवेति सर्जयेत् ॥

मृत्तिकाग्रहणेचैव घटने च प्रतिष्ठने ।

आह्वानेच स्नपने पूजनेच विसर्जने ॥

हरादीनिचनामानि महादेवान्तानि कीर्त्तयेत् ।

ओंनमः शिवायेति मन्त्रेण लिंगे शिवम्पूजयेत् ॥

End. — सर्वतीर्थेषुयत्स्नानं सर्वयज्ञेषुयत्फलम् ।

तत्फलं समवाप्नोति कृत्वायज्ञमयंनृपः ॥०॥ इति श्रीमत्स्यपुराणेग्रहयज्ञलक्षहोम-

कोटिहोमानविधिः ॥

Colophon. इति श्रीगङ्गानगरे श्रीगदाधरेणातिप्रयासेन नानापुराणनिबन्धावाकराच्च संगृह्य-

मूलवाक्यानि विचार्य्य ग्रहपद्धतिः कृता लक्षहोमस्यापिपद्धतिः सैवकिञ्चिद्विशेषस्तु-

सद्भिरूह्यम् ॥ कोटि होमत्स्यदानीमसंभवात्पद्धति र्नकृतेति ॥ शुभमस्तु ॥

श्रीरस्तु ॥ ओंनमो गणेशाय ॥

विषयः । नवग्रह यज्ञ विधानम् ॥

No...... **ग्रहयागपद्धतिः** By **गदाधर ।** Grahayāgapaddhatiḥ.

Substance :—Character Maithilī. Brown paper. Lines 7 on a page. Letters 52 in a line. Folia 41. 11×4½ inches. Appearance, new. Prose. Complete. Correct. Date (?) Place of deposit, Pandit Sadānand Jhā. Andhra Ṭhārhi P. O., Darbhanga.

Beginning. ओंनमो गणेशाय ॥

नानानिबन्धकारस्य मतं ज्ञात्वा प्रयत्नतः ।

पद्धतिं ग्रहयागस्य वितनोति गदाधरः ।

End. भक्ष्यन्दद्यान्मुनिश्रेष्ठ भूषणान्यपि शक्तितः ।

नकुर्य्या द्दक्षिणाहीनं वित्तशाठ्येन मानवः ।

मदक्षोभमोहात्तु कुलक्षयमवाप्नुयात ।

अन्नदानं यथाशक्ति कर्त्तव्यं भूतिमिच्छता ।
अन्नहीनः क्रतुर्यस्माद्दुर्भिक्षफलदो भवेत् ।
अन्नहीने दहेद्राष्ट्रं मन्त्रहीनश्चऋत्विजः ।
यजमानमदाक्षिण्ये नास्ति यज्ञसमोरिपुरिति तस्माद्यथोक्तप्रकारेणैवसर्वं विधेयम् ।
सर्वान्कामानवाप्नोति इति ॥०॥

Colophon. इति श्रीगदाधरविरचिता ग्रहयागपद्धतिः समाप्ता ॥०॥

विषयः । नवग्रहयज्ञविधानम् ॥

Previous notice :—C. C. Pt. I. p. 173.

No......चतुर्वर्गचिन्तामणिः By हेमाद्रि । Chaturvargachintāmaṇiḥ.

Substance :—Character Maithilī. White paper. Lines 15 on a page. Folia 84. Letters 68 in a line. 15×6 inches. Appearance, fairly old. Worm pierced. Prose and verse. Complete. Not correct; Date (?) Place of deposit, Raj Library-Darbhanga. A treatise on Dharmaśāstra, dealing with Kala vichāra such as :—Tithinirṇaya, Śrāddhanirṇaya. Saṅkrānti nirṇaya, Upanayananirṇaya etc. by Hemādri.

Beginning. श्रीगणेशाय नमः ॥

कल्याणानि ददातु वे गणपतिर्यस्मिन्नतुष्टेसति
क्षोदीयस्यपिकर्मणि प्रभवितुं ब्रह्मापि जिह्मायते ॥
जाते यच्चरणप्रणामसुलभे सौभाग्यभाग्योदये
रंकस्यांकमनंकुशन्निविशते देवेन्द्रलक्ष्मीरपि ॥
शश्वत्पुण्यहिरण्यगर्भरसनासिंहासनाध्यासिनी
सेयं वागधिदेवता वितरतु श्रेयांसि भूयांसि वः ॥
यत्पादामलकोमलांगुलिनखज्योत्स्नाभिरुद्वेलितः
शब्दब्रह्मसुधाम्बुधिर्बुधमनस्युच्छृंखलं खेलति ॥
नमस्तस्मैमिश्वोदयविलयरक्षाप्रकृतये
शिवायशौंघक्षि दुरुपदपद्म प्रणयते ॥
अमन्दस्वच्छन्दप्रथितपृथुलीलातनुभृते

त्रिवेदी वाचामप्यपथनिजतत्वस्थितिकृते ॥
रामः कृष्ण न वास्तवश्रुतिरियं चेतश्चमत्कारिणी
मुग्धेवेद्ययथामयाशुभरते वेदज्यमाविः कृतम् ।
जानीतेदयितैव साशुभरते यद्वद्विधत्ते भवा
नित्युक्तोमधुभिर्निरुत्तरमुखीं शिलष्यन्प्रियांपातुवः ॥
ते देवस्य गभस्तयो दिनपतेरापन्नखेदच्छिदो
निःकृन्तन्तु कृतान्तपत्तनपथप्रस्थानदौःस्थ्यानि वः ।
यैःसौवर्णमिवाखिलं करुणयानिर्मातुमभ्युद्यतैः
कीर्णस्वर्णपरागरागघटितं दिक्चक्रमालक्ष्यते ।
राजा राजीवचक्षुर्व्यजयत जगतिस्फीतशीतांशुवंश
प्रादुर्भूतक्षितीशः क्षितिपतितिलकः संघनः सिंहशक्तिः ।
तत्पुत्रोजैत्रपालः समभवदवनीमण्डलाखण्डलश्री
रस्माद्विस्मापकानां समजनि यशसां भाजनं कृष्णभूपः ॥
अस्ति प्रणम्रमाभूद्भट मुकुटतट प्रांशुरत्नांशुदण्ड
श्रेणीवेणीविराजित्पदयुगलगलद्गर्वनिर्वैरवीरः ।
तादृङ्निःसीमसोमाद्भुतचरितशतारंभदम्भाद्दृशाशा
भित्तिन्यस्तप्रशस्तिस्तदनुतदनुजः श्रीमहादेवभूपः ॥
आकैलासाद्विलासालसगणतरुणी गीतगौरीशकीर्त्तौ
राचत्प्रेणयालपाथोनिधिजललहरीखेलदेलाल्सुवेलात् ।
आपूर्वस्मात्परस्मादपि धरणिभृतः कम्पमाना यदीया
माज्ञांराज्ञामधीशाः करमुकुलमिलन्मौलयः पालयन्ति ॥
संग्रामेयुधमर्मतामुपगता वीराः परं कोटयः
सेवाप्रीत्युपपादनेन विधिना धीरान्निरस्यक्षणात् ।
अस्मादाददतो निरत्ययसुखं तत्रैव देयं यशो
दिक्पालानिवसाक्षितां गमयितुं दिङ्मण्डलीमञ्चति ।
हेलासादितलक्षमार्गणगणं श्रुत्वैतदीयं गुणं
येषांश्रेणिरनुस्मरत्यहरहस्तुष्टावदानद्भुतम् ।
तेषामेवमहाहवेषु मिलतां प्रत्यर्थिनामर्थिना
मप्यासाद्यभुजं व्रजन्ति विलयं सैन्यानि दैन्यानिच ॥

अरण्याबैभीमभूमीरुहगहनगुहागर्त्तगर्जन्मृगेन्द्र
त्रासव्यासप्रसंगोच्चलदनलकुलव्याकुलव्यालमालां ।
वारं वारं स्मृतैतद्भुजभुजगयुगैः स्फीतभीतज्वलौघा ॥
मूर्छामृच्छन्ति हन्तक्षितिधरणीं लंघयन्तो द्विषन्तः ॥
अनेन चिन्तामणिकामधेनु
कल्पद्रुमानर्थिजनाय दत्तान् ॥
विलोक्य शंके किममुष्य सर्व
गीर्वाणनाथेपि करप्रदाभूत् ॥
तस्यास्ति नामहेमाद्रिः सर्वश्रीकरणप्रभुः ।
निजोदारतया यश्च सर्वश्रीकरणप्रभुः ॥
तत्पादकुत्सितचरित्रपवित्रकीर्त्ते
र्वंशोहिमांशु विशदद्युतिराविरासीत् ॥
लीलावतारमकरोदिहवासुदेव
स्तस्माद्द्विजातिरुदऽजृम्भत कामदेवः ॥
हेमाद्रिरित्यखिलभूतलगीतकीर्त्ति
स्तस्याथसूनुरजनिष्ट वशिष्ठमूर्त्तिः ॥
नाम्नासमोपिविजितश्चरितेन येन ।
श्लाघामुपैति नहि काञ्चन काञ्चनाद्रिः ॥
तस्य श्रीकरणेशस्य कापि लेखनचातुरी ।
यशः प्रशस्तिभिस्तूर्णं येन दिग्भित्तयोभृताः ॥
लिपिं विधाता लिखितां जनस्य
भाले विभूत्यापरिमृज्यदुष्टाम् ॥
कल्याणिनी मेषलिखल्यथैनां
चित्रं प्रमाणीकुरुते विधिश्च ॥
संचिन्त्य संचिन्त्य तदेतदीयं
धत्तेमनो विस्मयमस्मदीयं ॥
प्राग्जन्मविद्यास्मरणक्षमोयं
क्षणेन यद्विस्मृतिमेति दत्वा ॥
मन्ये तत्कृतदानवारिलहरीपूर्णायमानोऽम्बुधिः

कल्पान्तेपि न शोषदोष विषमां धत्ते कदाचिद्दशां ।
किञ्चैवं जलधिस्थितिप्रतिभुवं निश्चित्य दैत्यारिणा ।
निश्चिन्तेन भुजंगपुंगवतनूतल्पेषु संसुप्यते ॥
चित्रं तत्कृतदानवृष्टिपयस स्तत्तस्यकिं ब्रूमहे
यस्मिन्नन्यवदान्यकीर्त्तिरतुलाधत्तेतृणश्रेणिताम् ;
यद्भूमौपतितं यसिष्णुजलता पंकानियच्चार्थिनां
न्यस्तं हस्ततलेषु भालफलके पापांलिपिं लुम्पति ;
तत्तर्पितो देवगणः॰सनूनमेरोवकीचन्द्रमसःस्वधीयाः ;
क्षयंतुचन्द्रस्यतदीय कीर्तिं स्पर्द्धासमृद्धानि फलंन्त्यघानि
शूराणामवधिर्निधिश्वयशसा मेकाश्रयः संपदां
दातृणां प्रथमं कलाकुलगृहं वैदग्ध्यभाजां गुरुः ।
धौरेयश्चविपश्चितां सुकृतिनामद्वैतवादास्पदं
नैवासीन्नचवर्त्तते न भविताहेमाद्रिशूरेः परः ॥
बिभर्तिं नूनं द्विषवेषमेषसएवहेमाद्रिरिति प्रतीतः ।
उदारसन्तानवतो यदस्य कल्पद्रुमं दक्षिणबाहुमार्गः ॥
अथामुनाधर्मकथादरिद्रं त्रैलोक्यमालोक्यकलेर्बलेन ।
तस्योपकारेदधंतानुचिन्तां चिन्तामणिः प्रादुरकारिचारुः ॥
तत्रच ॥
खण्डैश्चतुर्भिर्व्रतदानतीर्थमोक्षाभिधैर्वर्गचतुष्कमुक्त्वा ।
विरच्यते तत्परिशिष्टवस्तुव्याख्यानार्थं परिशेषखंडम् ॥

End. गौतमः ॥ प्रतिपदंयावत्समामनंति यदाचतुःपथेभोजनोत्तरकालं छन्दोगानामनध्यायः । यथा च प्राग्भोजनीयात्प्रादाधीपीरणयगेयानि । आपस्तम्बः ॥ यथोक्तमन्यदत्तपरिषत्स्वपि ॥*॥*॥

Colophon. इति श्री श्री श्रीमहाराजाधिराज श्रीमहादेवीयसमस्तकरुणाधीश्वर सकलविद्याविशारद श्रीहेमाद्रिविरचिते चतुर्वर्गचिन्तामणौ परिशेषखण्डे कालनिर्णये अनध्यायनिर्णयः समाप्तः ॥*॥ शुभमस्तु श्रीरस्तु ॥*॥*॥*॥*॥*॥

विषयः । अनध्यायनिरूपणादिः ॥

Previous notice:—C. C. Pt. I. p. 178. Pt. II. p. 36. Pt. III. p. 38. R. M. Pt. 3. Pt. 349. H, S.

No......चतुर्वर्गचिन्तामणिः By हेमाद्रि । Chaturvargachintāmaṇiḥ.

Substance :—Character Devanāgarī. White paper. Lines 96 aṇ a page. Letters 54 in a line. Folia 401. 14½×6 inches. Verse and prose. Complete. Not correct. Date (?) Worm-peirced. Place of deposit, Raj Library Darbhanga. A treatise on Dharmaśāstra dealing with Dānabhāga by Hemadri. Appearance, fresh.

Beginning. ओंनमः श्रीगणपतये ॥

कल्याणानिददातुवोगणपतिर्य स्मिन्नतुष्टेसति

क्षोदीयस्यपिकर्मणि प्रलवितुंब्रह्मापिजिह्मायते ।

जातेयच्चरणप्रतापसुलभे सौभाग्यभाग्योदये

रंकस्यांकमनंकुशं निविशतेदेवेन्द्रलक्ष्मीरपि ॥

शश्वत्पुरायहिरण्यगर्भरसनाध्यासिनी

सेयंवागधिदेवता वितरतु श्रेयांसि भूयांसि वः ।

यत्पादामलकोमलांगुलिनखज्योत्स्नातिरुद्रेल्लितः

शब्दब्रह्मसुधाम्बुधिर्बुधमनस्पष्टंखलंखेलति ॥

End. अस्तिध्वस्तसमस्तसूरगरिमा रामादिधीरस्युर

जेत्रक्षत्र निवासमूहमहादेवो महीवल्लभः ।

तस्यश्रीकरणाधिपो विजयते हेमाद्रिरावारिधि

क्षोणीमंडलमंडनाकृतयशोराशिप्रकाशोदयः ॥

चिन्तामणौमहाशास्त्रे तेनहेमाद्रिणाकृते ।

दानखंडाभिधंखंडं जगाम परिपूर्णताम् ।

यदीयनाम्नांगणनाक्रमेपि नान्योमुनिभ्यः प्रभुतामुपैति ।

दानानिनाथाचरितुं ववक्तुं हेमाद्रिदेवानुविदष्टपारः ॥

Colophon. इति श्रीमहाराजाधिराज श्रीमहादेवस्य समस्तकरणाधीश्वर सकलविद्याविशारद श्रीहेमाद्रिविरचितायां चतुर्वर्गचिन्तामणिदानखंडं समाप्तम् शुभमस्तु ॥ ॥

विषयः । दानविषयक सकलतत्वविचारः ।

No......चतुर्वर्गचिन्तामणि : परिशेषकाण्डम् By हेमाद्रि ।
Chaturvargachintāmaṇiḥ.

Substance :—Character Maithilī White paper. Lines 11 on a page. Letters 52 in a line. Folia 127. 13½×4½ inches. Appearance, old. Prose and verse. Complete. Not correct. Date Śāka 1715. Place of deposit, Raj Library, Darbhanga. A treatise on Dharmaśāstra, dealing with Kāla-Nirṇaya by Hemadri. This is a part of his work, Chatruvarga-chintāmaṇi.

Beginning. ओंनमोगणेशाय ॥ नमः सरस्वत्यै ॥
कल्याणानि ददातु वोगणपतिर्यस्मिन्नतुष्टेसति
क्षोदीयस्यपिकर्मणि प्रभवितुंब्रह्मापिजिह्मायते ।
जातेयच्चरणप्रणामसुलभे सौभाग्यभाग्योदये
रङ्कस्याङ्कमनङ्कुशन्निविशते देवेन्द्रलक्ष्मीरपि ॥
शश्वत्पुण्यहिरण्यगर्भरसनासिंहासनाध्यासिनी.
सेयंवागधिदेवता वितरतु श्रेयांसि भूयांसि वः ।
यत्पादामलकोमलाङ्गुलिनखज्योत्स्नाभिरुद्वेल्लितः
शब्दब्रह्मसुधाम्बुधिर्बुधमनस्युच्छृङ्खलंखेलति ॥

End. गौतमः । प्रतिपदंयावत्समामनन्ति यथाचतुःपथेभोजनोत्तरकालं छन्दोगानामन-ध्यायः यथाचप्राग्भोजनया श्रीदाधीयीरण्यगेयानि ॥ आपस्तम्बः ॥ यथोक्त-मन्यदत्तापरिषत्स्वपि ॥** ॥**॥

Colophon. इति श्रीश्री श्रीमहाराजाधिराज श्रीमहादेवीय समस्तकरणाधीश्वर सकलविद्या-विशारद श्रीहेमाद्रिविरचिते चतुर्वर्गचिन्तामणौ परिशेषकाण्डे कालनिर्णये अन-ध्यायनिर्णयः समाप्तः ॥ ओंनमोभगवत्यै ॥*॥ शाके १७७५ पौषकृष्ण एका-दश्यांशनौ ॥ गन्धवारि श्रीबबुजनशर्मणेनलेखि ॥*॥

विषयः । अनध्यायादिनिर्णयः ।

No......चतुर्वर्गचिन्तामणिः By हेमाद्रि । Chaturvargachintāmṇiḥ.

Substance :—Character, Devanāgarī. White paper. Lines 11 on a page. Letters 44 in a line. Folia 312. 12×5

inches.' Appearance, old. Worn out. Letters affected. Torn. Place of deposit, Pandit Manohar Thākur. Tabhaka Dalsingh Sarai P. O., Darbhanga. Complete. Not correct. Date wanting. A treatise on Dharmaśāstra by Hemādri.

Beginning. श्रीमहादेवभूपः ॥ ७ ॥

आकैलाशाद्रिलासालसगण तरुणी गीत गौरीशकीर्ते

राचप्रेखोलपाथोनिधिजलहरीखेलवेलात्सुखेलात् ॥

आपूर्वस्मात्परस्तादपि धरणिभृतः कंपमानायदीया ।

माज्ञाराज्ञामधीशाः करमुकुलमिलन्मौलयः पालयन्ति ॥ ८ ॥

End. मुख्यकालमुपाश्रित्य गौणं मुख्यसाधनम् अमुख्यद्रव्यमीक्षे गौणकाल प्रतीक्षणंत वेवमेतत्सिद्धं भवचनमन्तरेण गौणकालग्रहणं न कार्यं सतितुवचन गौणस्य तस्मारणापि कार्य्यमिति ॥

Colophon. इति श्रीमद्राजाधिराज श्रीमहादेवीय समस्तकरणाधीश्वर सकलविद्याविशारद श्रीहेमाद्रि विरचिते चतुर्वर्गचिन्तामणौ परिशेषकाण्डे कालनिर्णयः समाप्तः ॥ ॥ श्रीमद्गोपालार्पणमस्तु ॥४॥

विषयः । कालविचारः ॥

No......**चातुश्चरणयज्ञपद्धतिः** By **म० म० परमेश्वरझा** । Chātuścharaṇayajñapaddhatiḥ.

Substance :—Character Maithilī. White paper. Lines 14 on a page. Letters 20 a line, Pages 259. $8\frac{1}{4}+6\frac{1}{2}$ inches in Book-form. Appearance, fresh. Prose and hymns. Complete. Correct. Date Śaka 1833. Place of deposit, MM. Pandit Parameśvara Jhā, Tarauni, Sakri P. O., Darbhanga. A manual of Karmakāṇḍa, dealing with tank rites, by MM. Parameśvara Jhā.

Beginning. ओं नमो गणेशाय ।

प्रणम्यवाणीगणपौ परमेश्वरशर्म्मणा ।

चतुरग्निविधानेन तडागेष्टिर्विविच्यते ॥

. तत्र तावदिष्टापूर्त्तप्रसंगो यजुर्वेदे पञ्चदशाध्यायेश्रूयते उद्बुद्ध्यस्वाग्ने प्रतिजागृहि-
त्वमिष्टापूर्त्तेस ॥ सृजेथामयश्चेति मन्त्रे ॥

End. ततो ब्राह्मणेभ्य आशिषोगृहीत्वामांगलिकं कर्म्म निर्वर्त्य दीनादिभ्यो यथा शक्ति
हिरण्यान्नवस्त्रदीनि दत्वा स्वस्थः प्रहृष्टमनाः ससुहृत्स्वयं भुञ्जीत ।

Colophon. इति कर्मकाण्डोद्धारक वैयाकरणकेसरिपदांकित महामहोपाध्याय श्रीपरमेश्वर शर्म्म-
कृता चतुरग्निविधानानुसारिणी तडागयागपद्धतिः समाप्ता ॥ शुभमस्तु ॥ श्रीरस्तु ॥
इतिजलाशयोत्सर्ग विवेक प्रयोग परिच्छेद स्तृतीयः ॥ ग्रन्थश्चसमाप्तः ॥
शुभंभूयात् ॥ शाके १८३३ संवत् १९६८ फाल्गुन शुक्ल द्वादश्यां गुरौ मधुवनी-
नगर्यां चतुरग्निविधानेन तडागयागं चिकीर्षूणां मिथिलेश्वर महाराजाधिराज
श्री परमेश्वर सिंह विक्रान्तदेव देवसदा विजयिनामाज्ञया तदाश्रितेन विल्ववास
कुलसंगवेन तरुवनीग्रामवास्ताव्येन श्रीपरमेश्वरशर्म्मणा निर्मितेयं पद्धतिः ॥

विषयः । पुष्करिणीयज्ञविधिश्चतुश्वरणविधिना ॥

No......छन्दोगपद्धतिः By वीरेश्वर । Chhandogapaddhatiḥ.

Substance :—Character Maithilī. White paper. Lines 5 on a page. Letters 41 in a line. Folia 117. 12×3 inches. Appearance, old. Prose. Complete. Incorrect. Date (?) Place of deposit, Pandit. Gonu Miśra, Lālganj, Jhanjhārpur P. O., Darbhanga.

Beginning. ओं नमो गणेशाय ॥
देवादित्यकुलेजातः ख्यातस्त्रैलोक्यसंसदि ।
पद्धतिं विदधे श्रीमान श्रीमान्वीरेश्वरः स्वयम् ॥
यस्य मन्त्रस्य यत्रैव विनियोगो यथा तथा ।
आलिलेख सतत्रैव प्रतिकर्म कुशण्डिकाम् ।

End. अत्र यदि सावित्रहोमः क्रियते तदा कुशण्डिकांकृत्वां चतुरवत्तिहोमः कर्त्तव्यः ।
पुनः पर्य्युक्षणादिकृत्वा वामदेव्यगानम् ॥०॥

Colophon. इतिसप्रक्रिय महावार्त्तिक नैबन्धिकठक्कुर श्रीवीरेश्वरविरचिता छन्दोगपद्धतिः
समाप्ता ॥०॥*॥*॥०॥*॥०॥*॥

विषयः । छन्दोगदशकर्म्मपद्धतिः ॥

A. छन्दोगपद्धतिः By वीरेश्वर। Chhandogapaddhatiḥ.

Substance :—Character Maithilī. White paper. Llnes 11 on a page. Letters 36 in a line. Folia 29. 14×5½ inches. Appearance, fairly old. Prose and hymns. Worm-eaten. Incomplete—From Vivāha at to Nāmakaraṇa. Not correct. Date (?) Place of deposit, Raj Library Darbhanga. A Ms. of Daśakarmapaddhati of Chhandoga by Vireśvara Thākur..

Beginning, End, Colophon, विषय :—Same.

B. छन्दोगपद्धतिः By वीरेश्वर। Chhandogapaddhatiḥ.

Substance :—Character Maithilī. Palm leaves. Lines 5 on a page. Letters 54 in a line. Folia 88. 14×2 inches. Prose. Appearance, old. Complete. Correct. Date (?) Place of deposit, Pandit Śrīkrisṇa Thākur Sarbasema, Jhanjhārpur P. O., Darbhanga.

Beginning, End, Colophon, विषय :—Same.

C. छन्दोगपद्धतिः By वीरेश्वर। Chhandogapaddhatiḥ.

Substance :—Character Maithilī. White paper. Lines 6 on a page. Letters 51 in a line. Folia 71. 13½×3 inches. Appearance, new. Prose. Complete. Incorrect. Date (?) Place of deposit, Pandit, Phuddi Jhā. Awām, Jhanjhārpur P. O., Darbhanga.

Beginning, End, Colophon, विषयः—

D. छन्दोगपद्धति By वीरेश्वर। Chhandogapaddhatiḥ.

Substance :—Character Maithilī. Palm leaves. Lines 5 on a page. Letters 52 in a line. Folia 87. 15×2½ inches. Appearance, old. Prose. Worn-out. Partly torn. Complete. Generally correct. Date La. Sam. 536. Place of deposit,

Pandit Gaṅgānāth Miśra. Pahitol, Manīgachī P. O., Darbhanga.

Beginning, End, Colophon, विषयः—Same.

E. छन्दोगपद्धतिः By वीरेश्वर । Chhandogapaddhatiḥ.

Substance :—Character Maithilī. Brown paper. Lines 6 page. Letters 64 in a line. Folia 62. 14×3½ inches. Prose. Appearance, old. Complete. Incorrect. Date (?) Place of deposit. Pandit Tārānāth Jhā. Dharmapur, Jhanjhārpur P. O., Darbhanga. Worn-out.

Beginning, End, Colophon, विषयः—Same.

F. छन्दोगपद्धतिः By वीरेश्वर । Chhandogapaddhatiḥ.

Substance :—Character Maithilī, White paper. Lines 4 on a page. Letters 50 in a line. Folia 135. 11×2½ inches. Appearance, fairly old. Prose and hymns. Complete. Incorrect. Date, Śaka 1833. Place of deposit, Pandit Gaurīkānt Jhā, Devahi, Tamuriā, P. O Darbhanga, A complete Ms. of Daśakarmapaddhati of Chhandoga by Vireśvara.

Beginning, End, Colophon, विषय । Same.

G. छन्दोगपद्धतिः By वीरेश्वर । Chhandogapaddhatiḥ.

Substance :--Character Maithilī. Yellow and white paper. Lines 68 on a page. Letters 50 in a line. Folia 43. 13×3½ inches. Appearance, old. Prose. Complete by part. Incorrect. Date (?) Place of deposit, Pandit Bikal Jhā, Lalaganj, Jhanjhārpur P. O., Darbhanga.

Beginning, End, Colophon, विषयः - Same.

H. छन्दोगपद्धतिः By वीरेश्वर । Chhandogapaddhatiḥ.

Substance :—Character Maithilī. White paper. Lines 10 on a page. Letters 40 in a line. Folia 22. 9×3 inches. Appearance, old. Prose and hymns. Complete. Correct. Date San 1212 Sāl. Place of deposit, Pandit Mahīdhar Miśra. Lālbag P. O., Darbhanga. A handbook of Karmakāṇḍa, dealing with the Upanayana ceremony of Chhandoga Brāhmaṇa.

Beginning, End, Colophon, विषय:—Same.

I. छन्दोगपद्धतिः By वीरेश्वर । Chhandogapaddhatiḥ.

Substance :—Character Maithilī. Palm leaves. Lines 5 on a page. Letters 50 in a line. Folia 107. 14 × 1½ inches. Appearance, old. Prose. Worn out. Worm eaten Complete. Correct. Date, La. Sam. 423. Place of deposit, Pandit Vasudeva Miśra. Salampur, Ghatoho P. O., Darbhanga. A work on Chhandoga Karmākāṇḍa by Vhīreśvar Thakur, an ancestor of Vidyāpati. In several printed books I find the name of Vīreśvara, brother of Dhīreśvara. I find some difference in reading also. It is doutful whether this Ruchipati was the commentator of the Anargharāghava drama.

Beginning, End, Colophon, विषय:— Same.

J. छन्दोगपद्धतिः By वीरेश्वर । Chhandogapaddhatiḥ.

Substance :—Character Mathilī. Palm leaves. Lines 5 on a page. Letters 54 in a line. Folia 31. 14×2 inches. Appearance, old. Comlete. Generally correct. Date (?) Worn out. Prose. Place of deposit, Pandit Babujan Jhā, Shashipur, Jogiārā P. O., Darbhanga District. A handbook of Chhandoga Marriage by Vīreśvara The author was the

father of Chaṇḍeśvara, the well-known Law-giver and politician of Mithilā.

Beginning, End, Colophon, विषय:— Same.

No...... छन्दोगपार्वणम् । Chhandogapaṛhaṇam.

Substance :—Character Maithilī. White paper. Lines 10 on a page. Letters 40 in a line. Folia 8. $14 \times 5\frac{1}{2}$ inches. Appearance, fairly old. Prose and hymns. Correct generally. Place of deposit, Raj Library, Darbhanga. A manual of Karmakāṇḍa, dealing with Chhandogaparvan. Worm-eaten.

Beginning. श्रीगणेशायनमः । अथ छन्दोगानां पार्वणविधि लिख्यते ॥ प्रथमं दक्षिणाभिमुखः पादौ प्रक्षाल्य प्राङ्मुख उदङ्मुखो वा आचम्य हरिंस्मृत्वाकुशलयजलैः ।
ओं अपवित्रः पवित्रो वा सर्वावस्थां गतोपि वा ।
यःस्मरेत्पुण्डरीकाक्षं स वाह्याभ्यन्तरः शुचिः ॥

End. प्रमादात्कुर्वतां कर्मप्रच्यवेताध्वरेषु यत् ।
स्मरणादेवतद्विष्णोः सम्पूर्णस्यादितिश्रतिः ॥
ततः श्राद्धीयद्रव्याणि ब्राह्मणाय प्रतिपादयेत् ॥ ः ॥
ओं विष्णुर्विष्णु र्हरिर्हरिः ॥ * ॥

Colophon. श्रीगोपालाय नमः ।

विषयः । छन्दोगानां पार्वणपद्धतिः ॥

No. ... छन्दोगान्हिकम् By मथुरानाथ । Chhandogāhnikam.

Substance:—Character Maithilī. White paper. Lines 9 on a page. Letters 56 in a line. Folia 22. $12\frac{1}{4} \times 4$ inches. Appearance, fairly old. Prose and hymns. Complete. Correct. Date wanting. Place of deposit, Pandit MM. Rājināth Miśra, Saurāth, Madhubani, P. O., Darbhanga. A handbook of Karmakāṇḍa, dealing with the daily performances of Chhandoga, by Mathurānāth, at the suggestion of Mahārāja Mādhava Sinha.

Beginning. ओंनमोगणेशाय ॥

सदादेवतावृन्दवन्द्याङ्घ्रिपद्मः

सदायोगिभिर्ध्यागम्योमहद्भि ।

सदाभक्तलोकेभ्यइष्टस्य दाता

सदापातुमां श्रीगणेशः प्रयन्तम् ॥

व्याख्यानं स्वकृतं विचार्य्य सुधियां सत्संप्रदायानपि

व्यामृष्य प्रथितान्निबन्धनिवहान् सत्सूरिभिः सत्कृतान. ।

दृष्ट्वासज्जनसम्मतं निजधिया किञ्चिद्विविच्याह्निकम्

श्रीमन्माधवसिंहभूपतिलकप्रीत्यै मयालिख्यते ॥

End. यन्नाम्नातं स्वशाखायां पारक्यमविरोधियत् ।

विद्वद्भिस्तदनुष्ठेयमग्निहोत्रादि कर्मवत्. ॥

यत्तु स्वशाखायां स्तोकाभिधानं तत्राकाङ्क्षापूरकंवाक्यमन्यदीयमपिग्राह्यं

स्मृतिशास्त्रविकल्पस्तु आकांक्षापूरणेसतीतिश्रुतेः ॥

Colophon. श्रीमन्माधवसिंहस्य महाराजस्य शासनात् श्रीमता मथुरानाथशर्मणाकारिसंग्रहः

॥ ओंनमस्तस्यै ॥

विषयः । छन्दोगानान्दैनिककृत्यनिरूपणम् ॥

A. **छन्दोगाह्निकम्** By **मथुरानाथ शर्म्मा** । Chhandogāhnīkam.

Substance :—Character Maithilī. White paper. Lines 9 on a page. Folia 24. 12×4 inches. Appearance, new. Prose. Complete. Correct. Date, San 1299 Sāl. Place of deposit, Babu Amarendra Sinha, Madhubani, Chhotataraf, Madhubani P. O., Darbhanga.

Beginning, End, Colophon, विषयः—Same.

No. ... **छन्दोगाह्निकम्** By **शिवराम** । Chhandogāhnikam.

Substance :—Character Devanāgarī. White paper. Lines 9 on a page. Letters 50 in a line. Folia 11. 11×4½ inches. Appearance, new. Prose. Complete. Incorrect. Date Saṃvat 1933. Place of deposit Pandit Govardhan Jhā,

Baliā, Sakri P. O., Darbhanga. A handbook of Karmakāṇḍa, dealing with the daily performances of Chhandoga, by Śivarāma.

Beginning. श्रीगणेशाय नमः

प्रणम्य तातं विश्रामं विघ्नेशं जगदम्बिकाम् ।

ब्राह्मण्यमाश्रितं यत्र प्रातः कृत्यादिकर्म्मणि ॥

विधिं तस्य प्रवक्ष्यामि छन्दोगानां हिताय वै ।

शिष्याणामुपकाराय तथाच विदुषां मुदे ॥

End. संकल्पं मत्कृतेनाष्टोत्तरशतगायत्रीजपेन विष्णुवारविः प्रीयताम् ।

विसर्जनं पूर्ववत् । ततो वृद्धान्नत्वा सायं होमादिसाग्निश्चेत्कुर्यात् । इति सायं सन्ध्या ॥

Colophon. इतिविद्वज्जन नीराजितचरणकमल शुक्लश्रीविश्रामात्मज शिवरामविरचितं छन्दोगानामाह्निकं समाप्तिमगात् ॥ इतिछन्दोगानां लघु आह्निकं समाप्तम् ॥ शुभमस्तु-कल्याणमस्तु श्रीसंवत् १६३३ ज्येष्ठ शुक्लः २ कालिकाप्रसाद ॥ * ॥

विषयः । छन्दोगानां संध्यावन्दनतर्पणादिविधिः

Previous notice:—C. C. Pt. I. p. 191. Pt. III. p. 41.

No......छन्दोगाह्निकम् By श्रीदत्त । Chhandogāhnikam.

Substance :—Character Maithilī. White paper. Lines 7 on a page. Folia 67. 16×4 inches Appearance, new. Complete. Correct. Date (?) Place of deposit, Babu Chandradhārī Sinha, Ranti Deaurhī, Madhubanī. P. O., Darbhanga.

Beginning. ओंनमो गणेशाय ॥

स्मृतिपुराणानि विलोक्य गृह्यं भूपालगोपाल निबन्धनश्च ।

छन्दोगकृत्यानि दिनेन यानि नत्वा हरिं तत्र वदामि सारम् ॥

End. मुखसंशोधनं प्रातः सन्ध्याग्निहस्नानपूर्विका ।

सन्ध्या च पञ्चयज्ञान्ते भोजनं निलयास्थितः ॥

सायंसन्ध्यासनंवेदपाठोऽथशयनम्भवेत् ।

एतावदपिकर्त्तव्यं श्रेयः परमभीप्सुभिः ॥
भूपालादिनिबन्धजातमखिलंदृष्ट्वा सतां सम्मतम्
ज्ञात्वाहेयसमस्तपक्षरहितं सत्पक्षकक्षोज्ज्वलम् ।
श्रीश्रीदत्तकृतं विचाररुचिरानुष्ठाननिष्ठास्पदम् ।
छन्दोगाह्निकमेतदस्तु सुधियां सन्तोषसिद्ध्यसदा ॥०॥=॥*॥

Colophon. इतिमहामहोपाध्याय श्रीश्रीदत्तकृतं छन्दोगाह्निकं समाप्तम् ॥

विषयः ॥ छन्दोगानांसन्ध्यावन्दनतर्पणादिविधिः ॥

Previous notice. C. C. Pt. I. p. 191. Pt. II. p. 39.

A. छन्दोगाह्निकम् By श्रीदत्त । Chhandogāhnikam.

Substance:—Character Maithilī. White paper. Lines 6 on a page. Letters 45 in a line. Folia 80. $13\frac{1}{2} \times 3\frac{1}{2}$ inches. Appearance, new. Prose. Complete. Generally correct. Date Śaka 1811. Place of deposit, Pandit Gonū Miśra, Lalganj, Jhanjhārpur P. O., Darbhanga. A manual of Karmakāṇḍa, dealing with daily performances of Chhandoga by Śrīdatta.

Beginning, End, Colophon, विषयः—Same.

B...... छन्दोगाह्निकम् By श्रीदत्त । Chhandogāhnikam.

Substance :—Character Maithilī. White and yellow paper. Lines 11 on a page. Letters 47 in a line. Folia 27. 12 × 5 inches. Prose. Incomplete. Incorrect. Date (?) Place of deposit, Pandit. Śiveśvar Jhā. Lālganj, Jhanjhārpur P. O., Darbhanga.

Beginning, End, Colophon, विषयः—Same.

C. छन्दोगाह्निकम् By श्रीदत्त । Chhandogānikam.

Substance :—Character Maithilī. White paper. Lines 7 on a page. Letters 44 in a line. Folia 53. 13×4 inches.

Appearance, fairly old. Prose. Complete. Correct. Date San 1304 Sāl, Place of deposit, Pandit Mandar Thākur. Tabhaka, Dalsingh Sarai P, O., Darbhanga. A handbook of Karmakāṇḍa, dealing with daily work to be performed by the follower of Chhandoga, by Śrīdatta.

Beginning, End, Colophon, विषय:—Same.

D. छन्दोगाह्निकम् By श्रीदत्त। Chhandogāhnikam.

Substance :—Character Maithilī. White paper. Lines 12 on a page. Letters 54 in a line. Folia 42. Extent of 1701 Ślokas. Appearance, fresh. Prose and hymns. 13½×5½ inches. Complete. Not correct Date (?) Copied from an old Ms. so the gaps are retained in certain places. Place of deposit, Raj Library, Darbhanga. A hand book of Karmakāṇḍa, dealing with the daily performances of the Chhandoga by Śrīdatta.

Beginning, End, Colophon, विषय:—Same.

E. छन्दोगाह्निकम् By श्रीदत्त। Chhandogāhnikam.

Substance :—Character Devanāgarī. White paper. Lines 8 on a page. Letters 32 in a line. Folia 65. 10×3½ inches. Appearance, fairly old. Prose and verse. Incorrect. Incomplete. Date wanting. Place of deposit, Jibu Miśra. Nanaur. Tamurīa P. O., Darbhanga. A handboook of Karmakāṇḍa, dealing with Chhandoga's daily performance, by Śrīdatta.

Beginning, End, Clophon, विषय:—Same.

F...... छन्दोगाह्निकम् By श्रीदत्त। Chhandogāhnikam.

Substance :—Character Maithilī. Palm-leaves. Lines 4 on a page. Letters 54 in a line. Folia 70. 15×1½ inches. Appearance old. Prose. Worm-eaten. Worn-out. Torn.

Complete. Not correct. Date, La. Sam. 509. Place of deposit, Pandit Vasudeva Miśra, Salampur, Ghataho P. O., Darbhanga District. A treatise on Karmakāṇḍa. of Chhandoga by Śrīdatta. Subject matter is enumerated at the end of the book.

Beginning, End, Colophon, विषय :—Same.

No. ... छन्दोगाह्निकोद्धार: By म. म. शङ्कर मिश्र। Chhandogāhnikoddhārah.

Substance:—Character Maithilī. Colourless paper. Lines 9-10 on a page. Letters 54 in a line. Folia 15. 13×4 inches. Appearance, old. Prose, Worn-out. Worm-eaten. Complete. Correct. Date (?). Place of deposit, Pandit Manīśvara Jhā, Lalganj, Jhanjhārpur P. O., Dharbhanga.

Beginning. ओंनमो गणेशाय ॥

ऊर्ध्ववद्धजटाजूटक्रोड़ीकृतसुरापगम्।

भजामि यामिनीकान्तकान्तभालस्थलं हरम् ॥

यावानकृते दोषश्छन्दोगानां निरग्नीनां।

तावन्मात्रमिहाह्निकमलसानामुच्यते सुहितम् ॥

तत्रनरसिंहपुराणे।

उष: काले समुत्थाय कृतशौचद्विजोत्तमः।

कुर्यात्स्नानं ततोनित्यं दन्तधावनपूर्वकम् ॥

End. अत्राह्निके एतावत्यपिकृते न प्रत्यवेयात् अन्यथा प्रत्यवेयादेवेति ॥

Colophon. इति महामहोपाध्यायश्रीभवनाथमिश्रात्मज महामहोपाध्याय श्रीशंकरकृतछन्दोगाह्निकोद्धारः समाप्तः ॥ खण्डवलासं श्री अनूपनाथेनालेखि ॥

विषय:। संक्षेपतश्छन्दोगानां दैनिककृत्यम् ॥

A. छन्दोगाह्निकोद्धार: By शङ्कर मिश्र । Chhandogāhnikoddhāraḥ.

Substance:—Character Mathilī. White paper. Lines 10 on a page. Letters 5 6 in a line. Folia 13. Extent of 455 Ślokas. 15×5 inches. Appearance, fairly old. Prose and hymns. Complete. Not correct. Date (?) Place of deposit, Raj Library, Darbhanga. A handbook of Karmakāṇḍa, dealing with Chhandogāhnika, by Śaṅkara Miśra.

Beginning, End, Colophon, विषय:—Same.

B. छन्दोगाह्निकोद्धार: By म. म. शङ्कर मिश्र । Chhandogāhnikoddhāraḥ.

Substance:—Character Maithilī. White paper. Lines 9 on a page. Letters 42 in a line. Folia 20. 14×5½ inches. Appearance, old. Prose. Complete. Correct. Date wanting. Place of deposit, Pandit Aryadatta Miśra. Nanaur, Tamuria, P. O., Darbhanga. A hand book of Karmakāṇḍa, dealing with the daily performances of Chhandoga by Śaṅkara Miśra. Worn-out. Torn.

Beginning, End, Colophon, विषय.—Same.

No.....छन्दोगविवाहादिपद्धतिः By वीरेश्वर । Chhandogavivāhādipaddhatiḥ.

Substance:—Character Maithilī. Brown paper. Lines 9 on a page. Letters 34 in a line. Folia 57. 10×4 inches. Appearance old. Prose, Worn-out. Torn. Complete. Not correct. Date Śaka 1726. Place of deposit, Pandit Rabinath Jhā. Professor, M. R. Vidyālaya and resident of Andhra Ṭharhi P. O., Darbhanga. A manual of Karmakāṇḍa, dealing with the Daśakarma of Sāmavedic Brāhmaṇa by Vīreśvara.

Beginning. ओंनमः शिवासूनवे ।

देवादित्यकुलेजातः स्यातस्त्रैलोक्यसंसदि ।

पद्धतिंविदधेधीमान् श्रीमान वीरेश्वरः कृती ।

यस्यमन्त्रस्य यत्रैव विनियोगो यथा तथा ।
आलिलेख सतत्रैव प्रतिकर्म कुशण्डिकाम् ॥

End. चूडाकरणादौहोमीयद्रव्याणि । अग्न्यानयनार्थं कांस्यपात्र गोमयजल ब्रह्मस्थापनार्थं साक्षतफलनवशराव प्रणीतापात्र कुशप्रोक्षणीपात्र आज्यस्थाली समिधः स्रुवः आज्यपूर्णपात्रम् ।

Colophon. शाके १७२६ भाद्रवदि १४ चन्द्रे साक्षग्रामे लिखितमिदं पुस्तकं श्री दुर्गाचरणार-विंदेसमर्पितवाञ्छीनित्यानन्दशर्मा ।

विषयः । छन्दोगानां दशकर्मपद्धतिः ॥

No. जयन्तीपूजाविधिः । Jayantīpūjāvidhiḥ.

Substance :—Character Maithilī. White paper. Lines 12 on a page. Letters 43 in a line. Folia 5. 14×5½ inches. Appearance, fairly old. Verse and prose. Complete. Not correct. Date (?) Place of deposit, Raj Library, Darbhanga A handbook of Jayantīpūjā Paddhati together with Kathā.

Beginning. ओंनमःश्रीकृष्णाय ॥ अथजयन्तीपूजाविधिः । तत्र एतेपूजनीयाः । कृष्णयशोदा-देवकीबलभद्रवसुदेव नन्दरोहिणीसुभद्रादुर्गाः ॥

End. नदैवंराक्षसभयं माहात्म्यं पठते हि यः ।
इहलोकेभयन्नैव पश्यतां धर्ममुत्तमम् ॥
यःश्रणोतिनरोभक्त्या कृष्णजन्माष्टमीव्रतम् ।
जन्माष्टम्यां हरेर्विप्र कृष्णस्तुष्टः सदाभवेत् ॥*॥*॥

Colophon. इति श्रीजयन्तीव्रतमाहात्म्यं संपूर्णं ।
यदक्षरपदभ्रष्टंमात्राहीनञ्चयद्भवेत ।
तत्सर्वंक्षम्यतां देव कस्यवैनिश्चलमनः ॥*॥*॥
श्रीगोपालायनमः ॥*॥ शुभम् ॥

विषयः । जयन्तीपूजातत्कथाच ।

No. ज्योतिस्तत्वम् By रघुनन्दन । Jyotistattvam.

Substance:—Character Maithilī. White paper. Lines 10 on a page. Letters 51 in a line. Folia 82. 13×4 inches. Appearance, old. Verse and prose. Complete. Correct generally. Date Śaka 1720. Worn-out. Place of deposit. Pandit Rabinath Jhā's Library, Andhra Ṭharhi, Darbhanga. Professor, M. R. Vidyālaya, Darbhanga. A treatise on Dharmaśastra, dealing, with Jyotiṣ, by Raghunandana Bhaṭṭāchārya. This is a part of his Aṣṭaviṃśati Tattva. Torn.

Beginning. श्रीमते मार्त्तण्डाय नमः ।

प्रणम्य सच्चिदानन्दं भास्करंजगदीश्वरः ।
ज्योतिःशास्त्रेषु तत्वानि वक्तिश्रीरघुनन्दनः ॥
राश्यादेर्निर्णयोवाच्यश्चन्द्रादेश्चप्रतिक्रिया ।
प्रकीर्णं सर्वतोभद्रं वालाद्युपयमस्तथा ।
गर्भाधानंसरः पुंसांसीमन्तोजातमद्रता ।
जातनामकनिष्क्राम क्रियान्वाशनचूडकाः ॥
कर्णवेधस्तथाविद्यारम्भोपत्न्यनिर्णयः ।
गृह्यायंकृषिरात्यं यानं छत्रंनृपासनः ॥

End. यस्यासन्नगतापते तस्यराशोभयंकराः ।
क्रूरयुक्तोऽथ वक्रस्तु क्रूरनाडीगतोपिवा ॥
आसनेचन्द्ररूपेणकालरूपी शनैश्वरः ।
एवंशुभफलदद्यात्देवमन्त्रीनसंशयः ।
करोतिविपुलं राज्यं यस्यासन्नगतोगुरुः ॥

Colophon, इतिवन्द्यघटीय श्रीहरिभट्टाचार्यात्मज श्रीरघुनन्दनभट्टाचार्य विरचितं ज्योतिस्तत्त्वं समाप्तम् ॥ * ॥ श्रीरस्तु शुभमस्तु शाके १७२० चैत्रकृष्णचतुर्दश्यां शुक्रे ऽपराह्णे समाप्तोऽयंग्रन्थः श्रीशिवाचरणारविन्देऽर्पयच्चौक्याः ॥
खद्वन्द्वाद्रिशशाङ्कसंयुतशकेचैत्रेसितेभार्गवे ।
शर्वस्वामितिथावनङ्गजनियास्त्वादुत्सवागारक ॥

नित्यानन्दउमापदाङ्घ्रिभिजनः संलिख्य पुस्तं दिने ।
श्रीदुर्गाचरणेमुदार्पयदृश्वौक्लींशुभामावसन् ॥

विषयः । ग्रन्थारम्भपरिगणितविषयाणांविवेचनम् ॥

Previous Notice:—Pt. I. p. 213. Pt. II. p. 44. Pt. III. p. 46. H. S. A. C. Pt. I. p. 131.

No. तडागादिविधिः । Taḍāgādividhiḥ.

Substance :—Character Maithilī, White paper. Lines 9 on a page. Letters 44 in a line. Extent of 300 Slokas. Folia 10 Verse and Prose. Complete. Not correct. Date (?). Worn-out. Torn. Place of deposit, Raj Library, Darbhanga. Appearance, fairly old. A manual of Taḍāgavidhi.

Beginning. ओंनमो गणेशाय नमः ।
अथतडागादि विधिः ॥
तत्रादौ राजधर्मादिः पुराणाद्वयशीषतः ।
मत्स्यादाकृष्य वाक्यानि लिख्यन्ते तत्वतो मया ॥
पञ्चगव्येोक्षित जत्वैः परीक्ष्यत्ववसेचयेत् ।
एकाशीतिपदं कृत्वाशिष्यादीन्कनकेनतु ॥

End. सचेलकण्ठां काञ्चनशृङ्गींरौप्यखुरां कांस्योपदोहां विप्राय दद्यात् इतराश्च यथा-शक्त्यादक्षिणान्त उत्सर्गंकुर्य्यात् देवामनुष्याः प्रीयन्तामिति यश्चोत्सृजेन्सइत्याह शौनकोब्राह्मणान्भोजयित्वा स्वस्त्ययनं वाचयेदिति ॥ ※ ॥

Colophon. नास्ति ॥

विषयः । पुष्करिण्युत्सर्गः ॥

No. ... तडागविधिः By रघुपति । Taḍāgavidhiḥ.

Substance :—Character Maithilī. Yellow paper. Lines 8 on a page. Letters 40 in a line. Folia 20. 12×4 inches, Appearance, new. Prose. Complete. Correct. Date, San

1295 Sāl. Place of deposit, Babu Kedaranath Jhā, Rupauli. Jhanjhārpur P. O., Darbhanga.

Beginning. ओंनमो गणेशाय ॥

कर्कभाष्यादिकं दृष्ट्वा श्रीमतारघुशर्मणा ।

तडागादिविधिः सम्यगुच्यते गृह्यसम्मतः ॥

End. ओमद्यकृतैतत्पुष्करिणीजलाशयोत्सर्गमखप्रतिष्ठार्थमिमं हिरण्येत्यादि । ततो ब्राह्मणानामष्टोत्तरशतं पञ्चाशतंवा भोजयेदिति ॥

Colophon. इतिमहामहोपाध्याय श्रीरघुपतिशर्मणा विरचितः पारस्करगृह्यानुसारीय तडागाद्युत्सर्गविधिः समाप्तः ॥१२८४॥

वाणग्रहाक्षिविधुभिर्लक्षिते वत्सरेकुजे ।

एकादश्यां तपःशुक्लेतडागोत्सर्गपद्धतिः ॥

लिखितास्वार्थमुद्दिश्य श्रीजनार्दनशर्म्मणा ।

मथिलेना चिरेणास्मि नवामग्रामवासिना ॥१॥

विषयः । पुष्करिण्युत्सर्गविधिः ॥

A. **तडागविधिः** By **रघुपति** । Taḍāgavidhiḥ.

Substance :—Character Maithilī. Brown paper. Lines 7 on a page. Letters 40 in a line. Folia 25. 10×3 inches Appearance, fairly old. Prose. Complete. Not correct. Date (?). Place of deposit, Pandit. Śrīkānta Miśra, Salampur, Ghataho P. O., Darbhanga District. A handbook of Karmakāṇḍa, dealing with Taḍāgotsarga by Raghudeva Śarmā.

Beginning, End, Colophon, विषय:—Same.

B. **तडागविधिः** By **रघुपति** । Taḍāgavidhiḥ.

Substance: - Character Maithilī. Brown paper. Lines 7 on a page. Letters 36 in a line. Folia 29. 12×8½ inches. Appearance, old. Hymns and prose. Complete. Incorrect. Date wanting. Place of deposit, Pandit Baladeva Jhā,

Raiām, Lohat P. O., Darbhanga. A handbook of Karmakāṇḍa, dealing with the rites of consecrating a tank by Raghu Śarmā. Worn-out and spoiled.

Beginning, End, Colophon, विषय:—Same.

C. तडागविधिः By रघुपति। Taḍāgavidhiḥ.

Substance :—Character Maithilī. Nepālī paper. Lines 11 on a page. Letters 39 in a line. Folia 30. 12½ × 4 inches. Appearance, old. Prose and hymns. Complete. Correct. Hymns are commented on. Date (?) Place of deposit, Pandit Rāghava Jhā. Andauli, Mādhavapur P. O., Darbhanga. A manual of Karmakāṇḍa dealing with Taḍāgotsarga, by Raghupati.

Beginning, End, Colophon, विषय:—Same.

D. तडागविधिः By रघुपति। Taḍāgavidhiḥ.

Substance :—Character Maithilī. White paper. Lines 7 on a page. Letters 98 in a line. Folia 32. 10×3½ inches. Appearance, fresh. Prose. Complete. Incorrect. Date wanting. Place of deposit, Pandit Baladeva Jhā, Raiām, Rohat P. O., Darbhanga. A handbook of Karmakāṇḍa, dealing with Taḍāgotsarga, by Raghupati.

Beginning, End, Colophon, विषय:—Same.

E. तडागविधिः By रघुपति। Taḍāgavidhiḥ.

Substance :—Character Maithilī. Yellow paper. Lines 8 on a page. Letters 45 in a line. Folia 23. 13×3½ inches. Appearance, old. Prose and hymns. Complete. Incorrect. Date wanting. Place of deposit, Babu Prabhunath Miśra, Lagamā Bīraul P. O., Darbhanga. Worn out. A handbook of Karmakāṇḍa, dealing with a tank sacrifice, by Raghudeva.

Beginning, End, Colophon, विषय:—Same.

F. तडागविधिः By रघुपति। Taḍāgavīdhiḥ.

Substance:—Character Maithilī. Yellow paper. Lines. 11 on a page. Letters 46 in a line. Folia 15. 12¼×4¾ inches. Appearance, fairly old. Prose and hymns. Complete. Correct generally. Date San 1270 Sāl. Place of deposit, Pandit MM. Rājināth Miśra, Saurath, Madhubani P. O., Darbhangā. A hand book of Karmakāṇḍa, dealing with the Yāga ceremony of a tank, by Raghupati.

Beginning, End, Colophon, विषयः—Same.

G. तडागविधिः By रघुपति। Taḍāgavidhiḥ.

Substance:—Character Maithilī. Palm-leaves. Lines 5 on a page. Letters 58 in a line. Folia 19. 11×2½ inches. Appearance, old. Prose. Complete. Correct. Date wanting. Place of deposit, Pandit Bachchā Jhā, Hanuman Nagar Lohat P. O., Darbhanga. Worn-out. Torn. A handbook of Karmakāṇḍa, dealing with "तडागविधि" by Raghudeva.

Beginning, End, Colophon, विषयः—Same.

H. तडागविधिः By रघुपति। Taḍāgavidhiḥ.

Substance:—Character Maithilī. White paper. Lines 6 on a page. Letters 66 in a line. Folia 20. 12¼×4 inches. Appearance, fairly old. Prose. Complete. Correct. Date Śaka 1783. Place of deposit, Pandit Dinabandhu Jhā, Isahapur, Manīgachī P. O., Darbhanga. A handbook of Karmakāṇḍa, dealing with Taḍāgotsarga by Raghu Śarmā. Worm-eaten.

Beginning, End, Colophon, विषयः—Same.

I. तडागविधिः By रघुपति । Taḍāgavidhiḥ.

Substance :—Character Maithilī. Palm-leaves. Lines 4 on a page. Letters 44 in line. Folia 41. 13×2 inches. Appearance, old. Prose. Complete. Correct. Date, San 1163 Śāl and Sāka 1678. Place of deposit, Pandit Ādyanāth Miśra, Pahītol, Manīgachī P. O., Darbhanga.

Beginning, End, Colophon, विषय:—Same.

J. तडागविधिः By रघुपति । Taḍāgavidhiḥ.

Substance :—Character Maithilī, White and brown paper. Lines 8 on a page. Letters 35 in a line. Folia 38. 12×4½ inches. Appearance, new. Prose. Complete. Incorrect. Date (?) Place of deposit, Pandit Phuddī Jhā, Awām Jhanjhārpur P. O., Darbhanga.

Beginning, End, Colophon, विषय :—Same.

K. तडागविधिः By रघुपति । Taḍāgavidhiḥ.

Substance :—Character Maithilī. White paper. Lines 7 on a page. Letters 45 in a line. Folia 14. 12×3½ inches. Appearance, new. Prose. Incomplete. Incorrect. Date (?) Place of deposit, Pandit Śrīnārāyaṇa Miśra, Kothiyā, Jhanjhārpur Bāzār P. O., Darbhanga.

Beginning, End, Colophon, विषय :—Same.

L. तडागविधिः By रघुपति । Taḍāgavidhiḥ.

Substance :—Character Maithilī. Yellow paper. Lines 5 on a page. Letters 50 in a line. Folia 30. 13×3 inches. Appearance, old. Prose. Complete. Incorrect. Date Śāka 1723. Place of deposit, Pandit Phuddī Jhā. Awām. Jhanjhārpur. P. O. Darbhanga.

Beginning, End Colophon, विषय :—Same

M. तडागविधिः By रघुपति । Taḍāgavidhiḥ.

Substance :—Character Maithilī. Brown paper. Lines 11 on a page. Letters 88 in a line. Folia 9. 16×4½ inches. Appearance, old. Prose. Complete. Correct. Date Sāka 1769. Worn out. Torn. Very Old. Place of deposit. Pandit Tārānāth Jhā, Dharmapur, Jhanjhārpur P. O., Darbhangā.

Beginning, End, Colophon, विषय:—Same.

No. तडागविधिः । Taḍāgavidhiḥ.

Substance :—Character Maithilī. Palm-leaves. Lines 5 on a page. Letters 52 in a line. Folia 4. 13×2 inches. Appearance, old. Verse. Incomplete. Correct. Date (?) Place of deposit, Pandit Ādyanātha Miśra. Pahītol, Jhanjhārpur P. O., Darbhanga. The name of author is not found in the Ms.

Beginning. अथतडागादिविधिः ॥
तत्रादौराजधर्मादेः पुराणाद्ब्रयशीर्षतः ।
मत्स्यादाकृष्य वाक्यानि लिख्यन्ते तत्त्वतो मया ॥
पञ्चगव्योक्षितजलैःपरीक्ष्य त्ववसेचयेत् ।
एकाशीतिपदङ्कृत्वा शिष्यादीन् कनकेन तु ॥

End. नमस्कारान्तयुक्तेन प्रणवान्तेन सर्वतः ।
ततः सर्वौषधिस्नानंयजमानस्य कारयेत् ॥ द्विजांश्चपूजये...

Colophon. नास्ति ॥

विषयः । पुष्करिणीजलाशयोत्सर्गादिविधानम् ॥

No......तडागादिवास्तुविधिः । Taḍāgādivāstuvidhiḥ.

Substance :—Character Maithilī. Palm leaves. Lines 4 on a page. Letters 47 in a line. Folia 35. 13×2 inches. Appearance

old. Prose. Complete. Generally correct. Date, Saka 1679. Place of deposit, Pandit Ādyānātha Miśra Pāhītol, Manīgachī, Darbhanga.

Beginning. ओंनमो गणेशाय ।

अथतडागादिवास्तुविधिः । तत्रवास्तुपूर्वदिने चतुर्दशडाम्भूमिवच्छिद्य तडागादि करणायेयम्भूमिरिति मनसा परिगृह्य वनार्थन्त्वनूषराश्चिताभस्मयदुष्टामासन्नजलाम्भूमिम्परिगृह्य etc.

End. शुभयोगे शुभस्थाने क्रूरग्रहविवर्जिते । रम्येऋच्चेच प्रकुर्वीत प्रतिष्ठादिकमुत्तमम् ॥

Colaphon. आषाढकृष्ण दशम्यांशनौ श्री कमलापतिना लिखितमिति ॥ शाके १६७९ ॥ * ॥

विषयः । पुष्करिणयादिखननारम्भदिनकृत्यम् ॥

No......**तडागोत्सर्गः** By **नारायण** । Taḍāgotsargaḥ.

Substance :—Characters Devanāgarī. White paper. Lines 7 on a page. Letters 45 in a line. Folia 94. 13×5½ inches. Appearance, fairly old. Verse and Prose. Complete. Incorrect. Date (?) Place of deposit, Raj Library, Darbhanga, A Manual of Taḍāgotsargapaddhati, by Nārāyaṇa Bhaṭṭa.

Beginning. श्रीगणेशायनमः ॥

सरस्वतीं नमस्यामः प्रत्यूहव्यूहहानये ।
यदेकज्ञानचित्तानां चितेः संचितिरुत्तमा ॥१॥
विघ्नाधिप नमस्तुभ्यं विघ्नसंघविधातय ।
प्रवन्धंरचयाम्युच्चबुद्धिशुद्धंविधेहिच ॥२॥
उन्निद्रपत्रशतपत्रसगोत्रनेत्रं ।
सुग्रीवमित्रमतिचित्र चरित्रपात्रं ।
उन्मीलनीलयमणिवर्णसवर्णगात्रं॥
रामंभजे कुलपतिं कमलाकलत्रम् ॥३॥
विश्वामित्रकुलोदधौविधुरिवाखंडं कलानांनिधि ।
वाग्गुम्फेनिखिलेपि यस्य वसुधाशिष्यप्रशिष्यै-श्रिता ॥

विद्यापत्रविकासनैकतरणिः श्रीभट्टगोविंद्जः ।
संख्यावद्गणनाग्रणीर्विजयते श्रीभट्टरामेश्वरः ॥४॥
शास्त्रेष्वधीतीपितुरेवचश्रुतीः ।
स्मृतीः समालोच्यचवेशरीतीः ॥
नारायणस्तत्तनयोऽविमुक्ते ।
जलाशयोत्सर्गविधिंविधत्ते ॥

End. अग्नेगुर्त्विज्भ्योदक्षिणादेया गुरवेच अमणार्थंगौः भोजनंतेभ्योऽन्येभ्यश्चान्यतडागोत्सर्गवत् ॥

Colophon. इतिवापाकूपोत्सर्गविशेषविधिः । कृष्णाय नमः श्रीरामचंद्रायनमः ॥

विषयः । पुष्करिण्युत्सर्गविधिः कूपोत्सर्गविधिश्च ॥

Previous notice.—C. C. Pt. I. p. 215.

No.... **तप्तमुद्राधिकारनिर्णयः** By **विश्वनाथ** । Taptamudrādhikāranirṇayaḥ.

Substance:—Character Maithilī. White paper. Lines 11 on a page. Letters 70 in a line. Folia 14. 14×4 inches, Appearance, old. Prose and verse. Complete. Correct. Date (?) Place of deposit,—Pandit, Dāmodar Jhā, Andhrathārhī P. O., Darbhanga. Worn-out. Torn.

Beginning. कुञ्जेस्वच्छमनोहरेसुनिविडेवृन्दावनेगोकुले ।
यंद्रष्टुंसुमुहुर्मुहुर्निजगृहंत्यक्त्वा सुराश्चागताः ॥
सोप्यास्तेद्विजवृन्दपालपयरोभूपैर्नुतः सत्कृतः ।
जातः खण्डवलाकुलेसुविमलेलक्ष्मीश्वरोभूपतिः ॥ १ ॥
पितृव्यस्तस्यब्रह्मर्षिः श्रीगुणेश्वरसंज्ञकः ।
अयं विष्णुः शिवोवायं साक्षाद्धर्मोथवास्त्वयम् ॥ २ ॥
इतिलोकेकथायस्यप्रथिताचगृहेगृहे ।
तृतीयस्तस्यपुत्रोयः श्रीललितेश्वरः प्रभुः ॥
धर्माचाररतोनित्यंपितुश्चरणसेवकः ।
आहूतस्तेनसिंहेनललिताख्येनधीमता ॥

विश्वनाथोद्विजश्रेष्ठोमैथिलोनृपमानितः ।
समागतंतमालोक्यइत्युवाच पुनः पुनः ॥
तप्तमुद्राङ्कनाद्वीरपातित्यंभवतिध्रुवम् ।
पातित्याभावाएवाथत्रूहिन्यायविदांवर ॥
विविच्याचारशास्त्राभ्यांवृद्धेभ्यश्चविशेषतः ।
एवंश्रुत्वाचणंध्यात्वाप्रत्युवाचसमाहितः ॥
यथाज्ञानंयथाचारंयथाशास्त्रंयथाश्रमम् ।
तथाविमृष्यवक्ष्यामि शृणवन्तुनृपपौत्रकाः ॥
भवानीदत्तजातस्तारापतिरिवापरः ।
तारापत्यभिधानेनलोकेख्यातश्चधार्मिकः ॥
तस्माज्जातोतिमेधावीन्यायशास्त्रविशारदः ।
विश्वनाथोजगतख्यातः पाखण्डमतमर्दकः ॥
करोति विविधान् ग्रन्थान् पाखण्डमतखण्डकान् ।
वचनानांविरोधस्यपरीहाराययत्नतः ॥

End. परमात्मना ऽवतारस्यकिंकार्य्यंसाधुशरीरेतप्तमुद्रार्पणमितिपरमात्मनो दयानुभावस्यदया-लुताप्रकटीभूता इतिः ॥

Colophon. श्रीमन्महाराजधिराजद्विजराज धर्मावतारधर्मधुरीणश्रीपूलक्ष्मीश्वरसिंह बहादुर के. सी. आई. मदोग्रप्रतापकृपाकदम्बच्छायमधिष्ठितेनमहामहोपाध्यायेन कृतस्तप्तमु-द्राधिकारनिर्णयस्समाप्तः ॥

विषयः । तप्तमुद्राङ्कधारिणां पाखण्डानांमतमर्दनभूतोयंग्रन्थः ॥

No. ··· तत्त्वनिर्णयः By पद्मधर । Tattvanirṇayaḥ.

Substance :—Character Maithilī. White and yellow paper. Lines 11 on a page. Folia 87. 12×5 inches. Appearance, old. Prose. Complete . Correct. Date wanting. Place of deposit, Pandit Bachchā Jhā, Nawāni, Tamuriā, P. O., Darbhanga.

Beginning. श्रीगणेशायनमः ॥

अवतुसततंशिवाङ्कशायी शिशुरफणीकृतदानवारियत्नः ।
तदङ्कमलभृङ्गतप्रणामोगिरितनयार्पितपादपद्ममालः ॥

End. कृतःपक्षधरेणैषमोद विपूतुवशेमुदं ।
तनोतुमूढ़मनसो मनसस्तत्वनिर्णयः ॥

Colophon. इतिम. म. श्रीवटेश्वरात्मज म. म. श्रीपक्षधरकृतस्तत्वनिर्णयः समाप्त-
इति ॥*॥*॥

विषयः । तिथ्यादिनिर्णयः ॥

Previous notice :—C. C. Pt. I. p. 219. R. M. Pt. 5. p. 155.

A.... तत्वनिर्णयः By पक्षधर । Tattvanirṇayaḥ.

Substance :—Character Maithilī. Dark white paper. Lines 13 on a page. Letters 72 in a line. Folia 31. 13¾×4 inches. Prose. Appearance, old. Partly worn out. Incomplete. Correct generally. A manual of Dharmasāstra, dealing with Tithivichāra by Pakshadhara Jhā, Son of Bateśvara. This Pakṣadhara differs from the author of Āloka and Prasanna-- Raghava drama.

Beginning, End, Colophon, विषयः —Same.

B.... तत्वनिर्णयः By पक्षधर । Tattvanirṇayaḥ.

Substance :—Character Maithilī. White paper. Lines 8 on a page. Letters 58 in a line. Folia 97. 14×3½ inches. Appearance, tolerable. Verse and prose. Complete. Not correct. Date Śāka 1796. Place of deposit, Pandit. MM. Rājināth Miśra, Saurāth. Madhubani P. O., Darbhanga. A treatise on Dharmasāstrā, by M.M. Pakṣadhara Miśra.

Beginning, End, Colophon, विषयः—Same.

No.... तत्वामृतसारोद्धारः By वर्द्धमान । Tattvāmṛtasāroddhāraḥ.

Substance :—Character Maithilī. White paper. Lines 11 on a page. Letters 69 in each line. Folia 93. 13½×3½ inches. Verse and prose. Complete, commencing from

Aśauchavichāra. Correct generally. Date (?) Appearance, fairly old. Place of deposit, Raj Library, Darbhanga. A treatise on Dharmaśāstra dealing with आचार, अशौच, द्रव्यशुद्धि, and व्यवहार in four parts, by MM. Vardhamāna. It appears to be copied out from the old Ms. as at some places gaps are not unfilled up

Beginning. ओंनमः श्रीभगवतेवासुदेवाय ॥

सारोद्धारे यथोद्देशमाचारः श्राद्धमित्युभे ।

उदाहृतेशुद्धिरथत्रिविधोदाहरिष्यते ॥

तत्रहारीतः द्विविधमेव शौचम्भवति वाह्यमाभ्यन्तरञ्च । तत्रवाह्यंत्रिविधं कुलशौचमर्थशौचं शारीरञ्च । अत्ररत्नाकरः वैधकर्मानर्हत्वंजननमरणशौचंतद्विरोधीधर्मः कुलशौचंद्रव्यशुद्धिरर्थशौचं आचमनादिनाशरीरशुद्धिः शारीरंशौचमिति ॥

End. इत्थंधर्मामृतादिभ्यश्चतुर्भ्यः सारमुद्धृतम् ।

धात्राचतुर्भ्योवेदेभ्यो नाथवेदोयथो ॥

चिनिजकृतीनामेव योगैश्चतुर्भि ।

स्तदपिपृथगमीभ्यो भासतेसौ निवन्धः ।

स्फुरति कुसुमानां ।

सुघटितसमुदाय द्योतितान्येवलक्ष्मीः ॥

दैनदिनमाचारंश्राद्धं शुद्धिंविवादपदम् ।

प्रायः प्रत्यहमेतत्प्राज्ञो जिज्ञासतेसर्वः ॥

तस्माच्चतुर्भिरेभिः कुसुमैरिवगुम्फितोगुणोपहितैः ।

मामेवैषनिवन्धो रामपतेः कण्ठभूषणंभवतु ॥

वहुज्ञै शोध्यतां सोयमल्पज्ञैरुपजीव्यताम् ।

दुर्जनैदुष्यतां कामंसज्जनैरनुगृह्यताम् ॥

नासूयतिगुणगन्धान्नोद्विजतेदोषसमर्थात ।

अविदितगुणदोषोपि परकृतिरित्येव दुर्जनोज्वलति ॥

नासूयतीत्यादि. परकृतिरित्येव सज्जनस्तौति ॥

oColoph.n इतिश्रीवर्धमानकृतौस्मृतितत्वविवेकतत्वामृतसारोद्धारः समाप्तः ॥ * ॥

विषयः । आचाराशौचद्रव्यशुद्धिव्यवहाराः निरूपिताः ।

Previous notice :—C. C. Pt. I. p. 221. R. M. Pt. 6. p. 57.

No. 145. तिथिचन्द्रिका By पक्षधर। Tithichandrikā.

Substance :—Character Maithilī. White paper. Lines 10 13 on a page. Letters 47 in a line. Folia 7. 14×5½ inches. Appearance, fairly old. Prose and verse. Worm-pierced. Place of deposit, Raj Library, Darbhanga. A manual of Tithinirṇaya, dealing with 15 Tithis by MM. Pakṣadhara Miśra. A copy of Viṣṇupurāṇa. Ms. written by him dated La. Sam. 345 has been found in Pandit Balbhadra Jhā's Library, Jogiārā station (in Behar). At the end of colophon it is stated.

"वाणेर्वेद्युतैस्सशम्भुनयनैस्संख्यांगतेहायने ।
श्रीमद्गौडमहीपतेर्गुरुदिनेमार्गेचपक्षे सिते ।
षष्ठ्यान्ताममरावतीमधिवसन् या भूमिदेवालया ।
श्रीमत्पक्षधरः स्वपुस्तकमिदं शुद्धंव्यलेखीद्व्रतम् ।"

Complete. Not correct. Date, San 1280 Sāl.

Beginning. ओंनमो गणेशाय ॥ अथमहामहोपाध्यायसन्मिश्र श्रीपक्षधरकृतायांतिथिचन्द्रिकायां-तिथिनिर्णयोलिख्यते ॥ सिद्धयेनैकफलस्योपदिष्टनामेकभुक्तादीनामङ्गभूतासुप्रति-पदादितिथिषु साधारणो निर्णयः प्रस्तूयते ॥
तत्रादावेकभुक्तलक्षणम् ॥ संग्रहे ॥
दिनार्धसमयेऽतीते भुज्यते नियमेनयत् ।
एकभुक्तमितिप्रोक्तमतस्तत्स्याद्दिवैवहि ॥

End. पूर्वविद्धाप्यमावास्या प्रतिपन्मिश्रितापिवा
पित्रेकर्मणिविद्वद्भिर्ग्राह्यापुण्यातिथिः सदा ।
मध्यान्हव्यापिनी यातुतिथिः पूर्वापरापिच ।
तदहः कर्मकुर्वीत ह्रासवृद्धि न कारणम् ।
इतिस्मृतिसारे ॥ * ॥

Colophon. इतिमहामहोपाध्यायसन्मिश्रश्रीपक्षधरकृतायांतिथिचन्द्रिकायांतिथि निर्णयः समाप्तश्चेति॥ शुभमस्तु । श्रीरस्तु । सन् १२८० साल श्रावणशुक्लद्वितीयायांकुजे लिखित-मिदंपुस्तकम् ॥

विषयः । तिथिनिर्णयः ।

Previous notice. R. M. Pt. 7. p. 141. C. C. Pt. III. p. 50.

A. तिथिचन्द्रिका By पक्षधर । Tithichandrikā.

Substance:—Character Maithilī. White paper. Lines 9 on a page. Letters 40 in a line. Folia 11. 10×3½ inches. Appearance, fairly old. Prose and verse. Complete. Correct. Date, San 1289 Śāl. Place of deposit. Pandit Dīnabandhu Jhā. Isahapur. Manīgachī P. O., Darbhanga. A handbook of Dharmaśāstra, dealing with Tithivichāra by Pakṣadhara Miśra.

Beginning. ओंनमोगणेशाय ॥ अथमहामहोपाध्याय सन्मिश्रश्रीपक्षधरकृतायां तिथिचन्द्रिकायान्तिथिनिर्णयो लिख्यते । सिद्धयेनैकफलस्योपदिष्टामामेकभुक्तादीनामङ्गभूतासुप्रतिपदादितिथिषु साधारणोनिर्णयः प्रस्तूयते ॥ तत्रादावेकभुक्तलक्षणम् । संग्रहे ।

दिनार्धसमयेऽतीते भुज्यतेनियमेनयत् ।
एकभुक्तमितिप्रोक्तमतस्तत्स्याद्दिवैवहि ।
तच्चमध्यान्हव्यापिन्यांकर्त्तव्यम् ।
मध्यान्हव्यापिनी यास्यादेकभुक्तेसदातिथिः ।
प्रदोषव्यापिनीग्राह्यातिथिनक्तव्रते सदा ॥

End. भूतविद्धाप्यमावास्याप्रतिपन्मिश्रितापिवा । पित्रेकर्मणि विद्वद्भिः ग्राह्यापुण्यातिथिःसदा ।

मध्यान्हव्यापिनी यातु तिथिः पूर्वापरापिच ।
तदहः कर्मकुर्वीतह्रासवृद्धीनकारणमितिस्मृतिसारे ॥*॥

Colophon. इतिमहामहोपाध्याय सान्मिश्रश्रीपक्षधरकृतायांतिथिचन्द्रिकायां तिथिनिर्णयः । समाप्तश्चेति । शुभमस्तु । श्रीरस्तु । सन् १२८९ साल. चैत्रशुक्लदशम्याम्बुधे ।

—॥—॥—॥—॥—॥—॥—॥—॥—॥—

विषयः । तिथिविचारः ।

B. तिथिचन्द्रिकानिर्णयः By पक्षधर । Tithichandrikānirṇayaḥ.

Substance :—Character Maithilī. White paper. Lines 8 on a page. Letters 42 in a line. Folia 13. 11×4½ inches. Appearance, fairly old. Prose and verse. Complete. Correct

generally. Date wanting. Place of deposit, MM. Rājināth Miśra, Saurāth, Madhubani P. O., Darbhanga. A handbook of Dharmaśāstra, dealing with Tithivichāra by Pakṣadhara Miśra.

Beginning, End, Colophon, विषयः—Same.

C. तिथिचन्द्रिका By पक्षधर । Tithichandrikā.

Substance :—Character Maithilī. White paper. Lines 13 on a page. Letters 48 in a line. Folia 6. 11×4 inches. Appearance, fairly old. Verse and prose. Incomplete. Incorrect. Date wanting. Place of deposit, Pandit Sureśa Miśra, Saurāth, Madhubani. P. O, Darbhanga. A hand book of Dharmaśāstra, dealing with Tithivichāra, by Pakṣadhara Miśra.

Beginning, End, Colophon विषयः—Same.

No. 146. तिथिचन्द्रिका By पक्षधर । Tithichandrikā.

Substance :—Character Maithilī. White paper. Lines 10—12 on a page. Letters 50 in a line. Folia. 8. 12×5 inches. Appearance, fairly old. Verse and prose. Complete.. Correct. Date, San 1?68 Sāl. Place of deposit, Pandit MM. Rājināth Miśra, Saurath, Madhubani P. O., Darbhanga. A handbook of Dharmaśāstra, dealing with Tithivichāra by Pakṣadhar Miśra.

Beginning. ओं नमोगणेशाय ।

जयतिचरणपद्मंश्रीमदाखुध्वजस्य प्रणतसुरसमूहातुङ्गमौलिंप्रचच्यात् ।
गलितमखिकलायत्संगमासाद्यशत्तयास्मृतिस्मृतिगतहेतुंलज्जयन्तेमणीशम् ॥ १ ॥
समस्तवस्तूद्वयसन्निबोधनिमित्तमेकंव्यवहारसिध्यै ।
तिथ्यादिभिः कल्पितभेदमीशं नमामिकीलंकलुषापनुत्यैः ॥ २ ॥
जगद्गुरुंसर्वविदंप्रणम्यमृडंमृडानीं वरवाग्चदेवीम् ।

तयोः प्रसादात्तिथिनिर्णयेषुविविच्यतिष्ठे सुधियोनुकम्पम् ॥ ३ ॥

सिद्धयेनैकफलस्यापदिष्टानामेकभुक्तादीनामङ्गभूतासुप्रतिपदादितिथिषु साधारणो निर्णयः प्रस्तूयते ॥

End. पित्रेकर्म्मणिविद्वद्भिर्ग्राह्यापुण्यातिथिः सदा

मध्यान्हव्यापिनीयातुतिथिःपूर्वापरापिच ।

तदहः कर्मकुर्वीत ह्रासवृद्धीनकारणमितिस्मृतिसारे ॥

Colophon. इतिमहामहोपाध्यायश्रीपक्षधरमिश्रविरचिततिथिचन्द्रिकानिर्णयः संपूर्णः ॥ शाके १७ सन् १२६८ सालकार्तिककृष्णप्रतिपत्कुजेराजसेवानियुक्तेन दिनेनैकेन लिखितमिदं श्रीमैएशर्म्मणा ॥

विषयः । तिथिविचारः ।

No. 147. **तिथितत्वम्** By **रघुनन्दन** । Tithitattvam.

Substance:—Character Maithilī. White paper. Lines 14 on a page. Letters 48 in a line. Folia 86. 13×4½ inches. Appearance, old. Prose and verse. Complete. Generally correct. Date, 1674 Śaka. Place of deposit, Raj Library, Darbhanga. Worn out. Letters not legible. A part of 28 Tattvas of Raghunandana.

Beginning. ओंनमोगणेशाय ।

प्रणम्यकामदंरामं जगदात्मकमीश्वरम् ॥

स्मृतितत्वेतिथेस्तत्वंवक्ति श्रीरघुनन्दनः ।

तत्रातिथिस्वरूपमाह हेमाद्रिमाधवीययोः स्कान्दप्रभासखण्डम् ॥

End. विरुद्धंगुरुवाक्यस्य यदत्रभाषितं मया ।

तत्क्षन्तव्यंबुधैरेवस्मृतितत्वबुभुत्सया. ॥*॥

Colophon. इतिवंद्यघ टीय श्रीहरिभट्टाचार्यात्मजश्रीरघुनन्दनभट्टाचार्य्यविरचितस्मृतितत्वेमलिम्लुचतत्वंसमाप्तम् ॥ ॥*॥ शाके १६७४ पौषशुदिषष्ठ्यांबुधे ॥

विषयः । तिथिविचारः ।

Previous notice. C. C. Pt. I. p 230. Pt. II. p. 49. Pt. III. p. 50. A. C. Pt. I. p. 131.

A. तिथितत्वम् By रघुनन्दन । Tithitattvaṃ.

Substance:—Character Bengalī. White paper. Lines 6 on a page. Letters 83 in Line. Folia 119. 18 × 3½ inches. Appearance, fairly old. Worn out. Torn. Spoiled. Not possible to read wholly. Prose and verse. Incomplete. Generally correct. Date Śaka 1662. Place of deposit, Raj Library, Darbhanga. A treatise on Dharmaśāstra, dealing with Tithivichāra by Raghunandana Bhaṭṭāchārya.

Beginning, End, Colophon, विषय:—Same.

B.—तिथितत्वम् By रघुनन्दन । Tithitattvaṃ.

Substance:—Character Bengalī. Dark-white paper. Lines 8 on a page. Letters 70 in a Line. Folia 108. 18×4¼ inches. Appearance, old. Worn out. Pierced by worms. Prose and verse. Complete. Spoiled by Alkatara oil. Not correct. Date, Śaka 1726. Place of deposit, Babu Purandar Miśra. Salampur, Myary, Ghataho P. O., Darbhanga District. A treatise on Dharmaśāstra, dealing with Tithivichāra by Raghunandana Bhaṭṭāchārya.

Beginning, End, Colophon, विषय:--Same.

C. तिथ्यादितत्वम् By रघुनन्दन । Tithyāditattvaṃ.

Substance:—Character Begalī. Brownish-red paper. Lines 5 on a page. Letters 96 in a line. Folia 110. 18×2½ inches. Appearance, old. Prose and verse. Incomplete. Incorrect Date (?). Place of deposit. Pandit Vasudeva Miśra, Salam pur, Ghataho P. O., Darbhanga District. A treatise on Dharmśāstra by Raghunandan Bhaṭṭāchārya. Worn out. Partly pierced by worms.

Beginning, End, Colophon, विषय:—Same.

D. तिथितत्त्वम् By रघुनन्दन । Tithitattvaṃ.

Substance:—Character Bengalī. White and Yellow paper. Lines 7 on a page. Letters 30 in a line. Folia 116. 20×'½ inches. Appearance old. Verse and prose. Complete. Correct. Date, Śaka 1720. Place of deposit, Raj Library, Darbhanga. Worn out. A treatise on Dharmaśāstra, comprising a part of Asṭāviṃśatitattva of Raghunandana Bhaṭṭāchārya.

Beginning, End, Colophon, विषय:—Same.

E. तिथितत्त्वम् By रघुनन्दन । Tithitattvaṃ.

Substance: Character Maithilī. White paper. Lines 12 on a page. Letters 56 in a line. Folia 87. 12×5 inches. Appearance, old. Prose. Incomplete. Correct. Date (?) Place of deposit, Pandit Yadunandan Ṭhākur, Sarhasīmā. Jhanjhārpur P. O., Darbhanga.

Beginning, End, Colophon, विषय:—Same.

No. ... तिथितत्त्वम् By रघुनन्दन । Tithitattvaṃ.

Substance:—Character Maithilī. White paper. Lines 12 on a page. Letters 48 in a line. Folia 12. 11×4½ inches. Appearance, old. Verse and prose. Complete. Incorrect. Date, Śāka 1705. Place of deposit, Pandit Dīnabandhu Jhā, Isahapur, Manīgachī. P. O., Darbhanga. Worn out. Torn. Letters affected. A handbook of Dharmaśāstra, dealing with Tithivichāra, by Raghunandana, forming a part of Asṭāvinśātitattva.

Begininning. ओंनमःशिवाय ॥ अथतिथिनिर्णयः ।

अमादिपौर्णमास्यन्ता या एवशशिनःकलाः ॥

तिथयस्ताःसमाख्याताषोड़शैववरानने ।

तत्रपक्षावुभौमासेशुक्लकृष्णौक्रमेणहि ॥

चद्रवृद्धिकरः शुक्लः कृष्णश्चन्द्रक्षयात्मकः ।

पञ्चत्याद्यास्तुतिथयः क्रमात्पञ्चदशस्मृताः ॥

दशान्ताःकृष्णपक्षेताः पूर्णिमान्ताश्चशुक्लके. ॥

End. श्राद्धंकृतंतेनसमाःसहस्त्रंरहस्यमेतत्पितरोवदन्ति ।

विरुद्धंगुरुवाक्यस्ययदत्रभाषितं मया ।

तत्क्षन्तव्यंबुधैरेवस्मृतितत्त्वबुभुत्सया ॥०॥

Colophon. इतिश्रीहरिभट्टाचर्य्यात्मजश्रीरघुनन्दनभट्टाचार्यविरचितलघुस्मृतितत्वे मलिम्लुचादितत्वं-संपूर्णमिति ॥ शुभमस्तु ॥ श्रीरस्तु ॥ शाके १७०६ ॥

विषयः । तिथिविचारोमलमासविचारश्च

F. **तिथितत्त्वम्** By **रघुनन्दन** । Tithitattvaṃ.

Substance:—Character Maithilī. White paper. Lines 10 on a page. Letters 58 in a line. Folia 66. 11½×4 inches. Appearance, old. Verse and prose. Incomplete. Incorrect. Date, Śāka 1633. Place of deposit, Pandit Jaduvīra Miśra, Khopā, Phulaparās P. O., Darbhanga. A treatise on Dharmaśāstra, dealing with Tithivichāra by Raghunandana Bhaṭṭāchārya.

Beginning, End, Colophon, विषयः—Same.

G. **तिथितत्त्वम्** By **रघुनन्दन** । Tithitattvaṃ.

Substance:—Character Maithilī. Yellow paper. Lines 8 on a page. Letters 90 in a line. Folia 99. 18×8½ inches. Appearance, fairly old. Verse and prose. Complete. Correct. Date wanting. Place of deposit, Babu Prabhunāth Miśra. Lagamā, Biraul P. O., Darbhanga. This is a treatise on Dharmaśāstra, entitled Smṛtitattva, by Raghunandana of which this is one of the 28th Tattvas, dealing with Tithivichāra.

Beginning, End, Colophon, विषयः—Same.

No. 149. **तिथितत्त्वचिन्तामणिः** By **महेश** । Tithitattvachintāmaṇiḥ.

Substance :—Character Maithilī. White paper. Lines 13 on a page. Letters 45 in a line. Folia 33. 11×5 inches. Appearance, old. Prose. Complete. Correct. Date (?) Place of deposit, Pandit Dāmodar Jhā, Ṭharhi, Andhrathārhī, P. O., Darbhanga. Torn.

Beginning. श्रीगणेशायनमः ।
यस्यप्रसादमासाद्यपुरुषार्थचतुष्टयम् ।
लभ्यतेतमहंवन्देगोविन्दं भक्तवत्सलम् ॥
नानानिबन्धमालोक्य स्मर्त्तयुक्तीर्विलोक्यच ।
मासिमासितिथेस्तत्त्वंमहेशेनविविच्यते ॥

End. स्नानंकरिष्येनियताब्रह्मचर्यव्रतासती । भोक्ष्यामि नक्तं भूशय्यांकरिष्येप्राणिनांदया मिति अस्यनक्तव्रतत्वात्सायान्ह व्यापिनीग्राह्येतिशिवम् ॥

Colophon. इतिमहामहोपाध्याय सद्धक्कुर श्री श्रीमहेशकृतेतिथितत्त्वचिन्तामणौ आसाढमासविवेकः संपूर्णतामेति ॥ * ॥ * ॥ श्रीगणेशायनमः ॥ श्रीरामचन्द्रायनमः ॥ श्रीगौरी-शंकराभ्यांनमः ॥

विषयः । तिथिविचारः ॥

Previous notice. C. C. Pt. p. 230. R. M. Pt. 5. p. 217.

A. **तिथितत्त्वचिन्तामणिः** By **महेश** । Tithitattvachintāmaṇiḥ.

Substance :—Character Maithilī. White paper. Lines 8 on a page. Letters 63 in a line. Folia 3?. 14×4 inches. Appearance, new. Prose. Complete. Place of deposit Pandit Gonū Miśra, Lālaganj. Jhanjhārpur P. O., Darbhanga.

Beginning, End, Colophon, विषयः—Same.

B. **तिथितत्त्वचिन्तामणिः** By **महेश** । Tithitattvachintāmaṇiḥ.

Substance :—Character Maithilī. White paper. Lines 13 on a page. Letters 38 in a line. Folia 37. 11×4½ inches.

Appearance, old. Verse and prose. Complete. Correct. Date wanting. Place of deposit, Pandit Manohar Thākur, Tabhaka, Dalsingh Sarai P. O., Darbhanga. A treatise on Dharmśāstra, dealing with Tithivichāra by MM. Maheśa Thākur, founder of the Darbhanga Raj.

Beginning, End, Colophon, विषय:—Same.

C. तिथितत्त्वचिन्तामणिः By महेश। Tithitattvachintāmaṇiḥ.

Substanc :—Character Maithilī. White paper. Lines 11 on a page. Letters 71 in a line. Folia 28. 12×3¾ inches. Appearance, fairly old. Prose and verse. Complete. Not correct. Date Śaka 1799. Soiled by Alakatara oil. Place of deposit. Babu Purandar Miśra. Salampur. Ghatāho P. O., Darbhanga District. A Manual of Dharmaśāstra dealing with 12 monthly fastivals by MM. Maheśa Thākura. The founder of the Mithilā Raj.

Beginning, End, Colophon, विषय:—Same.

D. तिथितत्त्वचिन्तामणिः By महेश। Tithitattvachintāmaṇiḥ.

Substance :—Character Maithilī. Brown paper. Lines 10 on a page. Letters 43 in a line. Folia 38. 12×4½ inches Appearance, fairly old. Prose and verse. Complete. Not correct Date (?) Place of deposit, Pandit Shrīkānta Miśra, Salampur. Ghatāho P. O., Darbhanga District. A manual of Dharmaśāstra, by Maheśa Thākur, founder of the Darbhanga Raj.

Beginning, End, Colophon, विषय:—Same.

E. तिथितत्वचिन्तामणिः By महेश । Tithitattvachintāmaṇiḥ.

Substance :—Character Maithilī. White paper. Lines 14 on a page. Letters 52 in a line. Folia 29. 14½×5½ inches. Appearance, fairly old. Prose and verse. Complete. Correct. Date (?) Place of deposit, Raj Library. Darbhanga. A manual of Dharmaśāstra, dealing with 15 Tithis, describing their usefulness, by MM. Maheśa Thākura, founder of the Darbhanga Raj. Worm pierced.

Beginning, End, Colophon, विषयः—Same.

F. तिथितत्वचिन्तामणिः By महेश । Tithitattvachintāmaṇiḥ.

Substance :—Character Maithilī. White paper. Lines 12 on a page. Letters 38 in a line. Folia 41. 12½×4½ inches. Appearance, tolerable. Verse and prose. Correct generally. Incomplete. Date wanting. Place of deposit, Pandit Tārakeśoar Miśra, Tarauni. Sakri. P. O., Darbhanga. A handbook of Dharmaśāstra, dealing with Tithivichāra, by MM. Maheśa Thākur. Torn.

Beginning, End, Colophon, विषयः—Same.

G. तिथितत्वचिन्तामणिः By महेश । Tithitattvachintāmaṇiḥ.

Substance:—Character Maithilī. Brown paper. Lines 10 on a page. Letters 46 in a line. Folia 42. 11×4½ inches. Appearance, fairly old. Verse and prose. Complete. Correct Date wanting. Place of deposit, Pandit Jogiśvar Jhā, Hanumannagar, Lohat. P. O., Darbhanga. A handbook of Dharaśāstra, dealing with Tithivichāra, by Maheśa Thākur.

Beginning, End, Colophon, विषयः—Same.

H. तिथितत्वचिन्तामणिः By महेश । Tithitattvachintāmaṇiḥ.

Substance:—Character Maithilī. Yellow paper. Lines 9 on a page. Letters 48 in a line. Folia 39. 14½×5½ inches. Appearance, old. Prose and verse. Incomplete. Correct. Date wanting. Worn out. Soiled. Place of deposit, Pandit Aryadatta Miśra, Nanaur, Tamuria P. O., Darbhanga. A treatise on Dharmaśāstra, dealing with Tithivichāra, by Maheśa Thākur.

Beginning, End, Colophon, विषय:—Same.

I. तिथितत्त्वचिन्तामणिः By महेश । Tithitattvachintāmaṇiḥ

Substance:—Character Maithilī. White paper. Lines 10 on a page. Letter 48 in a line. Folia 39. 11½×4 inches. Appearance, old. Verse. Complete. Incorrect. Date wanting. Place of deposit, Pandit Mukund Sinha Jhā, Nanaur, Manīgachī P. O., Darbhanga. Worn out. Torn. A manual of Dharmaśāstra, dealing with Tithivichāra, by MM. Maheśa Thākur.

Beginning, End, Colophon, विषय:—Same.

J. तिथितत्वचिन्तामणि By महेश । Tithitattvachintāmaṇiḥ

Substance:—Character Maithilī. Nepālī paper. Lines 8 on a page. Letters 56 in a line. Folia 22. 12×4 inches. Appearance, fairly old. Verse and prose. Correct generally. Imcomplete. Date wanting. Place of deposit, Pandit Sureśa Miśra, Saurath, Madhubani P. O., Darbhanga. A handbook of Dharmaśāstra, dealing with Tithivichāra by MM. Maheśa Thākura, the founder of the Mithila Rajā Soiled and worn out.

Beginning, End, Colophon, विषय:—Same.

K. तिथितत्त्वचिन्तामणिः By महेश । Tithitattvachintāmaṇiḥ.

Substance:—Character Maithilī. Nepālī paper. Lines 10 on a page. Letter 36 in a line. Folia 49. 11×5 inches Appearance, old. Verse and prose. Complete. Correct generally. Date Śaka 1786. Place of deposit, Pandit Kapileśvar Jhā, Sakhabad, Manīgachī, P. O., Darbhanga. A treatise on Dharmaśāstra, dealing with Tithivichāra by Maheśa Thākur. Worn out. Torn.

Beginning, End, Colophon, विषयः—Same.

L. तिथितत्त्वचिन्तामणिः By महेश । Tithitattvachintāmaṇiḥ.

Substance:—Character Maithilī. White paper. Lines 9 on a page. Letters 50 in a line. Folia 43. 11×4½ inches. Appearance, fairly old. Prose and verse. Complete. Incorrect. Date wanting. Place of deposit, Babu Jayaramaṇa Jhā, Ujana, Jhanjhārpur P. O., Darbhanga. A treatise on Dharmaśāstra, dealing with Tithivichāra, by MM. Maheśa Thākur,

Beginning, End, Colophon, विषयः—Same.

M. तिथितत्त्वचिन्तामणिः By महेश । Tithitattvachintāmaṇiḥ.

Substance:—Character Maithilī. Brown paper. Lines 7 on a page. Letters 38 in a line. Folia 63. 10×3½ inches. Appearance, old. Prose and verse. Complete. Incorrect. Date San 1266 Sāl. Place of deposit, Pandit Jīvanāth Jhā, Lagama, Biraul P. O., Darbhanga. Worn out. A treatise on Dharmaśāstra, dealing with Tithivichāra, by MM. Maheśa Thākur.

Beginning, End, Colophon, विषयः—Same.

No. 150. तिथितत्त्वचिन्तामणिः By महेश । Tithitattvachintamaṇiḥ.

Substance:—Character Maithilī. Nepālī paper. Lines 10 on a page. Letters 50 in a line. Folia 40. 12×4 inches.

Appearance, old. Verse and prose. Complete. Incorrect. Date wanting. Place of deposit, Pandit Viśvanāth Jhā, Mahināthpur, Deodha P. O., Darbhanga. A manual of Dharmaśāstra, dealing with Tithivichāra by Maheśa Thākur.

Beginning, End, Colophon, विषयः—Same.

No. 151. तिथिनिर्णयः By गोपाल । Tithinirṇayaḥ.

Substance :—Character Maithilī. White paper. Lines 10 on a page. Letters 38 in a line. Folia 26. 11½×5 inches. Appearance, old. Prose and verse. Complete. Not correct. Date (?). Place of deposit, Raj Library, Darbhanga. A handbook of Dharmaśāstra, dealing with Tithivichāra, by Gopāla. It is doubtful whether both, the author of प्रायश्चित्त निर्णय and the author of तिथिनिर्णय were the same.

ginneing.B श्रीगणेशायनमः ।

श्रीकृष्णचरणाम्भोजलसद्भृङ्गसुचेतसा ।

क्रियते निर्णयस्तीथ्याः गोपालेन सुधीमता ॥

अथ तिथिनिर्णयः ।

तिथिस्तुद्वादशभिर्भागैश्चन्द्रक्रियोपलक्षितकालविशेषः ।

End. शस्त्राशस्त्रहतानाञ्चभूतानांभूतवर्शयोः ।

उज्ज्वलज्योतिषादेहंददेयंव्योमवन्हिना । दानमन्त्रः ।

अग्निदग्धाश्चयेजीवाः येप्यदग्धाः कुलेमम ।

उज्ज्वलज्योतिषादग्धास्तेयान्तु परमांगतिं । विसर्जनमन्त्रः ॥

यमलोकंपरित्यज्य आगतायेममालये ।

उज्ज्वलज्योतिषावर्त्मप्रपश्यन्तोव्रजन्तुते ॥

Colophon. इतितिथिनिर्णयः ॥

विषयः । तिथिविचारः ।

Previous notice:—R. M. Pt. 12. p. 351. A. C. Pt. I. p. 132.

—:o:—

No. 152. तिथिनिर्णयः By गोपाल । Tithinirṇayaḥ.

Substance:—Character Maithilī. White paper. Lines 9 on a page. Letters 56 in a line. Folia 18. 13×4 inches. Appearance, old. Verse and Prose. Complete. Generally Correct. Date, Śaka 1722. Place of deposit, Pandit Rabināth Jhā's Library, Andhrathārhī P. O., Darbhanga, Professor M. R. Vidylaya, Darbhanga. A manual of Dharmaśāstra, dealing with Tithivichāra by Gopāla. Worn out. Torn.

Beginning. श्रीशिवासूनवेनमः ।

शिवाम्प्रणम्य मोदायकृतिनान्तिथिनिर्णयः ।

मन्वादिमतमालोक्य क्रियतेललितः किल ॥

तिथिश्चद्वादशभिर्भागैश्चन्द्रक्रियोपलक्षितः कालविशेषः etc.

End. अथोल्कादाननिर्णयः । तत्रदर्शद्वैधे प्रदोषव्यापिनीग्राह्या ।

तुलासंस्थेसहस्त्रांशौ प्रदोषेभूतदर्शयोः ।

उल्का हस्ता नराः कुर्य्युः पितृणांमार्गदर्शनम् ।

इतिज्योतिर्वचनात् उभयतः प्रदोषप्राप्तौ परदिनएववपुष्कमात ।

भूताहे येप्रकुर्वन्ति उल्काग्रहमचेतसः निराशाः पितरोयान्तिशापन्दत्वासुदारुणा-मितिज्योतिर्वचनात् उभयतः प्रदोषे पूर्वदिनेनिन्दाश्रवणाच्च ॥ उल्काग्रहणादिकन्तु

प्राचीनावीतिनादक्षिणामुखेनकार्यः तथाच मनुः—

प्राचीनावीतिनासम्यगपसव्यमतंन्द्रिणा ।

पित्र्येणाविधिनाकार्यं विधिवद्दर्भपाणिनेति ॥ * ॥

Colophon. इतिगोपालन्यायपञ्चाननभट्टाचार्यविरचितस्तिथिनिर्णयः समाप्तः शाके १७२२ चैत्र शुक्लचतुर्दश्यांरवौ सान्दाग्रामे कुनौलिजश्रीनित्यानन्दशर्मणालिखित्वाऽयंसमाप्तः समर्पितः श्रीदुर्गाचरणयुगले ।

विषयः । तिथिविचारः ।

A. तिथिनिर्णयः By गोपाल । Tithinirṇayaḥ.

Substance:—Character Maithilī. White paper. Lines 10 on a page. Folia 25. 12×6 inches. Appearance, old Prose.

Complete. Correct. Date, San 1245 Sāl. Place of deposit, Pandit Chaturānand Jhā, Baḍasām, Madhepur P.O., Darbhanga.

Beginning, End, Colophon, विषय:—Same.

B. तिथिनिर्णय: By गोपाल । Tithinirṇayaḥ.

Substance:—Character Bengalī. Dark-white paper. Lines 6 on a page. Letters 64 in a line. Folia 22. 16×2½ inches. Appearance, very old. Prose. Complete. Correct. Date (?). Place of deposit, Pandit Dāmodar Jhā, Thārhī, Andhrathārhī P. O., Darbhanga.

Beginning, End, Colophon, विषय:—Same.

C. तिथिनिर्णय: By गोपाल । Tithinirṇayaḥ.

Substance :—Character Bengalī. Reddish-yellow paper. Lines 7 on a page. Letters 64 in a line. Folia 28. 18×3¼ inches. Appearance, old. Prose. Complete. Generally correct. Date (?) Place of deposit, Pandit Tārānātha Jhā, Dharmapur. Jhanjhārpur P. O., Darbhanga.

Beginning, End, Colophon, विषय:—Same.

D. तिथिनिर्णय: By गोपाल । Tithinirṇayaḥ.

Substance:—Character Maithilī. White paper. Lines 10 on a page. Letters 50 in a line. Folia 20. 13×4 inches. Appearance, fairly old. Verse and prose. Complete. Generally correct. Date wanting. Place of deposit, Pandit MM. Rājināth Miśra, Saurāth, Madhubani P. O., Darbhanga. A handbook of Dharmaśāstra, dealing with Tithivichāra by Gopāla.

Beginning, End, Colophon, विषय:—Same.

अनेनैवप्रकारेण आशीर्दद्यात्प्रयत्नतः ।

संतुष्ट्यै सर्वदेवानां ग्रहहोमंचकारयेत् ॥ इति आशीर्वादः ॥

Colophon. इतिसुबोधिनीहोमपद्धतिसमाप्ता ॥ जयशिव ओंकाराः ॥

विषयः । नवग्रहहोमपद्धतिः ॥

No. 322. वास्तुयागप्रयोगः । Vāstuyāgaprayogah.

Substance:—Character Maithilī. Brown paper. Lines 9 on a page. Letters 36 in a line. Folia 4. 10×4½ inches. Appearance, old. Verse and prose. Complete. Not correct. Date (?) Place of deposit, Pandit Rabināth Jhā, Professor M. R. Vidyālaya and resident of Andhra Ṭhārhi P. O, Darbhanga. A manual of Karmakāṇḍa, dealing with Vāstuyāga.

Beginning. अथ वास्तुयागविधिः ।

स्वस्तिवाचनपूर्वकं संकल्पं कुर्यात अद्येत्यादि एतद्वास्तुदोषोपशमनकामो वास्तुयाग-महङ्करिष्ये इति संकल्प्य मातृकापूजावसोर्धारासम्पातनायुष्यसूक्तजयादिवृद्धिश्राद्धानि विधाय प्रकृतकर्म कुर्यात् ॥

End. ततो महाव्याहृतिहोमंकृत्वाशाट्यायनहोमादि अग्निविसर्जनान्तं कर्म समाप्य वास्तुदेवता-भ्यो वलिं पायसेन दद्यात् । तत्रक्रमः एषपायसवलिः ओंईशानायनमः । एवंपर्यन्याय पिलिपिञ्चान्तं दत्वा एषपायसवलिः ओंचरक्यै स्वाहाः इति दद्यात् । ततो दक्षिणां-कृत्वा उच्छिद्रावधारणंकुर्यात् ।

Colophon. इतिवास्तुयागप्रयोगः ।

विषयः । नूतनावासगृहयागविधानप्रकारः ।

No. 323. वास्तुविधिः । Vāstuvidhih.

Substance:—Character Maithilī. White paper. Lines 8 on a page. Letters 52 in a line. Folia 7. 14×3½ inches. Prose. Appearance, new. Complete. Correct. Date (?) Place of deposit, Pandit Maṇīśvar Jhā, Lālaganj, Jhañjhārpur P. O., Darbhanga.

Beginning. ओंनमो गणेशाय ।

अथ वास्तुविधिः ॥ महाकपिलरात्रे ॥

भूमेः परिग्रहे पूर्वंशिलायां स्थापने तथा ।

जलाधारगृहार्थञ्च त्यजेद्वास्तुंविशेषतः ॥

End. सरितः सागराः शैलास्तीर्थानि जलदा नदाः ।

एते त्वामभिषिञ्चन्तु सर्वकामार्थसिद्धये ॥

Colophon. इतिवास्तुपूजाविधिः समाप्तः ।

विषयः । वास्तुपूजाविधानम् ॥

No. 324. **वास्तुपूजाप्रकारः** । Vāstupūjāprakārah.

Substance:—Character Maithilī. White paper. Lines 7 on a page. Letters 56 in a line. Folia 3. 12¼×5 inches Appearance, fresh. Prose. Complete. Correct. Date (?). Place of deposit, Pandit Kapileśvar Jhā, Sakhabād Manīgāchī P. O., Darbhanga. A manual of Karmakāṇḍa, dealing with the worship of the deities at the time a new, house is built.

Beginning. ओं नमोभगवते वासुदेवाय ॥ अथ वास्तुपूजाप्रकारोविलिख्यते ।

हस्तमात्रंखनेत्खातं जलेनैवप्रपूरयेत् ।

तन्मध्येपूजयेद्देवं नैवेद्यंधूपदीपकैः ॥ १ ॥

तत्रादौसंकल्पः ॥ ओं अद्यामुकेमास्यमुके पक्षेऽमुकतिथावमुकगोत्रस्यसदारापत्यस्य-सपरिवारस्यामुकशर्म्मण एतत्स्थाननिर्विघ्नपूर्वकचिरकालवाससुखसौमनस्यनैरुज्यदीर्घा-युष्ट्वबलपुष्टिप्राप्तिकामो वास्तुकर्म्मतदङ्गतया गणेशपूजनकलशस्थापनपञ्चदेवता-नवग्रहदशदिक्पालक्षेत्रपालषोडशमातृकानन्तपृथ्वीकूर्म्मनागवास्तुपुरुषपूजनमहं करिष्ये । इति संकल्पं कुर्य्यात् ॥

गर्गः ।

पूर्णकुम्भं समारोप्य साक्षतं पत्रगादिकम् ।

गन्धपुष्पादिभि र्लक्ष्मीं श्रीसूक्तेन प्रपूजयेत् ॥

इन्द्रादिलोकपालांश्चस्वदिक्षु घटे यजेत् ।

दिक्पालांश्चापि संपूज्यचतुर्दशमातृस्तथा ॥

अनन्तंवास्तुपुरुषं कूर्म्मपृथ्वीनवग्रहान् ।

पूजयेद् गन्धमालाद्यैः नागा अष्टौप्रयत्नतः ॥

प्रथमं गणपते इहागच्छइहतिष्ठेत्यावाह्य चन्दनादिभिः प्रपूजयेत् । ओं इन्द्र इहागच्छ इहतिष्ठेत्यावाह्य पञ्चोपचारैः प्रपूजयेत् ॥ ओं लोकपाला इहागच्छतइहतिष्ठतस्वदिक्षु एषोऽर्घः ओं लोकपालेभ्येोनमः । एवं चन्दनादिनैवेद्यान्तं पूजयेत् । ओं अष्टदिक्पाला इहागच्छत इह तिष्ठतेत्यावाह्य एषोऽर्घः ओं अष्टदिक्पालेभ्येोनमः । एवं चन्दनादिनैवेद्यान्तं पूजयेत् । ओं चतुर्दशमातर इहागच्छत इहतिष्ठते त्यावाह्य एषोऽर्घः ओं चतुर्दशमातृभ्यनमः इत्यादिनैवेद्यान्तं पूजयेत् । ओं अनन्ताद्यष्टौनागाइहागच्छत इहतिष्ठतेत्यावाह्य एषोऽर्घः ओं अनन्ताद्यष्टाभ्यः नागेभ्येोनमः । एवंचन्दनादिनैवेद्यान्तंपूजयेत् ।

ओं सर्वलक्षणसम्पन्नसर्वेशकमठाधिपः ।
स्थानं देहिगृहार्थम्मेविष्णुरूपिन्नमोनमः । इतिप्रणाममन्त्रः ।

ओं वास्तुपुरुष इहागच्छ इहतिष्ठेत्यावाह्य एतानिपाद्यादीनि एषोऽर्घः ओं वास्तुपुरुषाय नमः । एवंचन्दनाक्षतपुष्पादिनैवेद्यान्तं वासांसि ओं विष्णुरूपाय वास्तुपुरुषाय नमः । एवं संपूज्य,

ओं वास्तुपुरुष नमस्तेस्तु भूशय्यानिरत प्रभो ।

मद्गृहे धनधान्यादिसमृद्धिं कुरुसर्वदा ॥ इतिप्रार्थयेत् ।

क्षमस्वेति विसर्जयेत् । ओं धरित्रि इहागच्छ इहतिष्ठे त्यावाह्य,

ओं हिरण्यगर्भे वसुधे शेषस्योपरिशायिनि ।

वसाम्यहं तव पृष्ठेगृहाणार्घंधरित्रि मे ।

एतानि पाद्यादीनि एषोऽर्घः ओं धरित्र्यैनमः ॥

चन्दनाक्षतपुष्पैः त्रिः संपूज्य एतानि गन्धपुष्पधूपदीपताम्बूलदध्यक्षतसहितवस्त्रनैवेद्यानि धरित्र्यैनमः । क्षमस्वेति विसर्जयेत् । ओं साधिदैवत सप्रत्यधिदैवतविनायकादिपञ्चकसहितरव्यादिनवग्रहा इहागच्छत इहतिष्ठतेत्यावाह्य एतानिपाद्यादीनि एषोऽर्घ ओं साधिदैवतसप्रत्यधिदैवतविनायकादिपञ्चकसहितरव्यादिनवग्रहेभ्येोनमः । पुष्पाक्षतैः पूजयेत् । एवं धराधरं पराशरं प्रजापतिं ग्रामदेवता इष्टदेवताः कुलदेवताश्च पूजयेत् । दध्यक्षताम्रपल्लवैः सर्वत्रपूज्याः ॥ अथदक्षिणा । ओं अद्यकृतैतद्वास्तुकर्मप्रतिष्ठार्थं गामेकां रुद्रदैवतां यथानामगोत्राय ब्राह्मणाय दक्षिणामहं ददे । दधिभक्तदध्यक्षतं ताम्रपल्लवं किञ्चिद्द्रव्यं गर्तेनिक्षिप्यमृत्तिकां पूरयेत् । ब्राह्मणान् भोजयेत् ।

स्वयं भक्तवस्तुरत्नांकुर्यात् । अथेन्द्रादिदशदिक्पालेभ्यो माषसहितदधिभक्तवलिन्दद्यात् । तद्यथा । तत्रपूर्वस्यांदिशि अश्ववाहनाय शक्तिहस्ताय तेजोधिपतये वलिंगृहाणस्वाहा इतिमन्त्रेण दधिभक्तवलिन्दद्यात् । आग्नेय्यांदिशि । छागवाहनाय वज्रहस्ताय वैश्वानर मूर्त्तये वलिंगृहाणस्वाहा । दक्षिणस्यांदिशि । महिषवाहनाय दण्डहस्ताय यममूर्त्तये वलिंगृहाणस्वाहा नैऋत्यान्दिशि । गजवाहनाय वज्रहस्ताय इन्द्रमूर्तये वलिंगृहाणस्वाहा पश्चिमस्यां दिशि-गरुडवाहनाय शंखचक्रगदाहस्ताय शक्तिसहिताय विष्णुमूर्त्तये तेजोधिपतये वलिंगृहाण स्वाहा । वायव्यां दिशि क्षेत्रपालायवायुमूर्त्तये मगवाहनाय तेजोधिपतये वलिंगृहाण स्वाहा । उत्तस्यांदिशि कुवेराय देवायसपरिवाराय गदाहस्ताय वसुमूर्त्तये वलिंगृहाणस्वाहा । ऐशान्यांदिशि । वृषवाहनायत्रिशूलशक्ति हस्ताय त्रिनेत्रायरुद्रमूर्त्तये तेजोधिपतये वलिंगृहाणस्वाहा । मध्ये पातालक्षेत्राय सहस्रफणाय द्विसहस्रलोचनाय वासुकिनागाय शक्तिहस्ताय सर्वनागाधिपतये नमो वलिंगृहाणस्वाहा एवंदशदिक्पालेभ्योवलिंदद्यात् ॥

End. पूर्वोक्तदक्षिणा अत्रैव देया । ब्राह्मणान् भोजयेत् ॥

Colophon. इतिवास्तुपूजाप्रकारः समाप्तः ॥

विषयः । वास्तुपूजापद्धतिः ।

No. 325. **विचारनिर्णयः** By **गोपाल** । Vichāranirṇayaḥ.

Substance:—Character Maithilī. White paper. Lines 9 on a page. Letters 52 in a line. Folia 9. 12½×5 inches. Appearance, old. Verse and prose. Incomplete. Incorrect. Date (?). Place of deposit, Pandit MM Rājānāth Miśra, Saurath, Madhubani P. O., Dharbhanga. A hand book of Dhamaśāstra, dealing with Yāga, Dāna etc. by Gopāla.

Beginning. ओं नमो गणेशाय ॥

श्रीकृष्णचरणाम्भोजमकरन्दमधुव्रतः, न्यायपञ्चाननो वक्ति विचारनिर्णयंसुधीः । स च विचाराहवावयस्य संशयपूर्वपक्षोपन्यासपूर्वकयथार्थनिश्चयात्मकः । तदुक्तं भट्टपादैः ।

विषयोविशयश्चैव पूर्वपक्षस्तथोत्तरं ।
निर्णयश्चेति पञ्चाङ्गं शास्त्रेधिकरणं स्मृतं ॥

End. तथा चात्मगामिफले संप्रददे परगामिफले ददानीति विरोधः। अथ ऐच्छिक-विकल्पाङ्गीकारे अष्टदोषोपदिस्यादिति चेत् अन्यथानुपपत्या यत्रान्यप्रकारा-संभवः तत्र व्यवहितलोकर्त्तव्य इति। तदुक्तं भट्टपादैः।

एवमेवाष्टदोषोऽपि श्रीहि यथादिवाक्ययोर्विकल्पाश्रितस्तत्लागतिरन्यान्यविद्यते अष्टदोषे यथा; प्रमाणत्वाप्रमाणः परि...

Colophon. नास्ति ॥

विषयः। यागदानादि।

Previous notice:—C. C. Pt.I. p. 569; Pt. III. p. 12. R. M. Pt. VI. p. 210; Pt. VII. p. 83.

No. 326. **विधानपारिजातः** By **अनन्तभट्ट**। Vidhānapārijātaḥ.

Substance:—Character Devanāgarī. White paper. Lines 9 on a page. Letters 38 in a line. Folia 233. 10×4¼ inches. Appearance, old. Verse. Complete. Generally correct. Date (?). Place of deposit, Pandit Dāmodar Jhā, Sāhapur, Pandaul P. O., Darbhanga. A treatise on Dharmaśāstra by Anantabhaṭṭa. Worm-eaten. Worn-out. Torn.

Beginning. श्री गणेशाय नमः ॥ श्रीरस्तु ॥

वन्दे श्रीमदनन्तसंज्ञगिरिपं लक्ष्मीनिवासं हरिं।
विघ्नध्वान्तदिवाकरं सुरगुरुंसर्वार्थसिद्धिप्रदं ॥
ब्रह्माशर्वसुरेन्द्रपूर्वकसुरा यस्य प्रसादात्सदा।
सर्वाख्यसमाप्तिमीयुरमलं मद्वंशदेवं परं ॥ १ ॥
नत्वा क्षिरोव्धिजानिं तथाब्रह्मादिकान्सुरान्।
गणेशंविघ्नहर्तारं वन्देहैमवतीसुतम् ॥ २ ॥
चतुर्दशसु विद्यासुनिष्णाताः शुद्धमानसाः।
आपरोक्षब्रह्मतत्वा जयन्ति गुरवो मम ॥ ३ ॥
श्रुतिसकलरहस्यं विम्बितं यस्य चित्तमुकुटहवविशुद्धेदोषमालिन्यशून्ये।
स्वपदविमलभक्त्या यस्यतुष्टो रमेशो जनकजनकपद्मंभट्टमेनं नतोस्मि ॥ ४ ॥
जातोहमग्र्येण मनोरथेन यस्यानुकंपामृतवृष्टिपुष्टः।
पारंगतन्चाखिलदर्शनानांनागेशभट्टंजनकं नतोस्मि ॥ ५ ॥

वन्दे भागीरथीमम्बां गुणैरन्वेवशालिनीम् ।
यत्प्रसादादहंप्राज्ञोसंजातोजड़धीरपि ॥ ६ ॥
श्रीमत्काण्वकुलाब्धिशीतकिरणो विद्याकलानांनिधिः ।
श्रीमद्विष्णुपदाश्रितः सरसगुविर्द्वचकोरश्रियः ॥
भट्टश्चन्द्रइमं पितृव्यमभिनम्यानन्तभट्टः सुधी ।
नानाशान्तिविधानसत्सुरतरुं व्यारोपयद्भूतले ॥ ७ ॥
विधानपारिजातोयं पञ्चस्तवकसंयुतः ।
नानाविधानगंधोत्कः संसेव्यो विबुधैरिह ॥ ८ ॥
प्रथमे स्तवके स्वस्तिवाचनादिकमुच्यते ।
द्वितीयेऽष्टयज्ञादिजातशान्तिकमीर्यते ॥ ९ ॥
तृतीये गुरुशान्त्यादि व्रतवन्धविवाहयोः ।
प्रकीर्णानि विधानानिकीर्त्यन्तेचचतुर्थके ॥ १० ॥
मरणस्यविधानानिकथ्यन्तेपञ्चमेत्ततु ।
जननादिक्रमेणैवशान्तिक्रमइहेरितः ॥ ११ ॥

End. मनोरथाभिवर्षिणया विदुषामनुकम्पया ।
विधानपारिजातेत द्वितीयस्तवकोऽभवत् ॥
अहो अवस्यनिवन्धस्य महिमाकिमुवर्ण्यते ।
यतः श्रीमदनन्तोऽस्य हरिः कारयिता मया ॥
सान्तिग्रन्थसहस्राणि देशेदेशेमहान्त्यपि ।
कोप्यस्यमहिमावेथोभिर्हौर्जयति सर्वतः ॥

Colophon. इतिश्रीमत्परमवैदिकश्रीमन्नागदेवभट्टसूनुना श्रीमदनन्तभट्टेन विरचिते विधानपारिजातेनिवन्धेद्वितीयः स्तवकः समाप्तः ॥ छ ॥ ॥ शुभमस्तु ॥ ॥ छ ॥
श्री रामायनमः ॥ छ ॥

विषयः । स्वस्तिवाचनादि दुष्टऋक्षजातशान्ति गुरुशान्तिप्रकीर्णकादयोत्रविषयाः ।

No. 327. **विधानपारिजातः** By **अनन्तभट्ट** । Vidhānapārijātaḥ.

Substance:—Character Devanāgarī. White paper. Lines 10 on a page. Letter 36 in a line Folia 100. 10×4½ inches. Appearance, old. Verse and prose. Complete. Generally

correct. Date (?). Place of deposit, Pandit Dāmodar Jhā, Sāhapur, Pandaul P. O., Darbhanga. A treatise on Dharmaśāstra dealing with marriage ceremony by Anantabhatta. Worm-eaten. Torn.

Beginning. श्रीगणेशायनमः ।

वन्दे वन्द्यतमं विष्णुं सत्यज्ञानस्वरूपिणं ।
ब्रह्मादिवन्द्यचरणं भवविघ्नविनाशनं ॥
अथेदानीं तृतीयस्तवक आरभ्यते,
तत्रगृहस्थसंबन्धिविधानानि निरूप्यन्ते;
तत्रतावद्गुरुशान्तिविधानं । शौनकीये ॥
बुद्धिशीलगुणोपेतां कन्यकामथगोत्रजां ;
आत्मनोऽवरवर्णांच विवहेद्विधिपूर्वकम् ॥

End. सान्तिग्रन्थसहस्राणि प्रणीतानि बुधैरिह ।
कोप्यस्य महिमावेद्योभिर्हौर्जयति सर्वतः ॥
विधानपारिजातस्य स्तवकेऽस्मिंस्तृतीयके ।
विवाहाभिधसंस्कारसत्पुष्पं समजायत ॥
अनेन प्रीयतां देवो रमालालितपादुकः ।
ममानन्तस्य यासेनानन्तो यो देशकालतः ॥

Colophon. इतिश्रीमत्परमवैदिकश्रीनागदेवभट्टात्मजेन श्रीमदनन्तभट्टेन विरचिते विधानपारिजाते तृतीयस्तवके विवाहविधानं समाप्तम् ॥

विषयः । विवाहविधाननिरूपणम् ॥

Previous notice:—C.C. Pt. I. p. 576; Pt. II. p. 136; Pt. III. p. 121.

No. 328. विधानपारिजातः By अनन्तभट्ट । Vidhānapārijātaḥ.

Substance:—Character Devanāgarī. White paper. Lines 16 on a page. Letters 42 in a line. Folia 76. 10×4 inches. Appearance, old. Verse and prose. Incomplete. Incorrect. Date (?). Place of deposit, Pandit Dāmodar Jhā, Sāhapur, Pandaul P. O., Darbhanga. A treatise on

Dharmaśāstra, dealing with miscellaneous subjectes by Anantabhatta. Worm-eaten.

Beginning. श्रीगणपतयेनमः ।

विश्वस्ययोनिंविश्वेशंविश्वस्याप्यथकारणं ।
विश्वरूपमनन्तंमेकुलदेवंनमाम्यहम् ॥
अथेदानींचतुर्थस्तवकआरभ्यते,
तत्रप्रकीर्णकानिविधानानिकथ्यन्ते;
तत्रादौदानविधानानि: तत्रदानप्रशंसा, तैत्तिरीयके ।
दानेनद्विषन्तोमित्राभवन्ति,
दानेसर्वंप्रतिष्ठितंतस्माद्दानंपरमंवदन्तीति ।
वाजसनेयकेऽपि तदेतत्त्रयंशिक्षेद्दमंदानंदयामिति ॥
नन्दिपुराणेपि दानंपरंप्रशंसन्तिदानमेवपरायणं ।
दानंवन्धुर्मनुष्याणांदानंकोशोह्यनुत्तमः ॥

End. शक्त्याचभूयसींदद्याद्द्विजान्वैभोजयेत्तथा ।
शतंतदर्धमर्धंवाशक्त्यभावेदशापिवा ॥
सर्वशान्तिपाठयित्वागृह्णीयाच्चद्विजाशिषः ।
एवंकृतेभवेच्छान्तिः काकारिष्टविनाशिनी ॥

Colophon. इतिश्रीमदनन्तभट्टविरचिते विधानपारिजातेकाकमैथुनदर्शनादिशान्तिविधातम् ॥

विषयः । काकमैथुनादिप्रकीर्णविधाननिरूपणम् ।

No. 329. **विभागसारः** By **विद्यापतिठक्कुर** । Vibhāgasārah.

Substance:—Character Maithilī. White paper. Lines 9 on page. Folia 20. 12×5 inches. Appearance, fairly old. Verse and prose. Complete. Incorrect. Date (?). Place of deposit, Pandit Bachchā Jhā, Navāni, Tamuriā P. O., Darbhanga.

Beginning. श्रीगणेशाय नमः ॥
गङ्गामेसौ प्रथयकथमहोवैष्णवीतिप्रसिद्धेः ।
किन्नाम्नामेस्तिभोगः सतुभवतु तथाभेदभाजः प्रमाणं ॥

X. तिथिनिर्णयः By शुभङ्कर । Tithinirṇayaḥ.

Substance:—Character Maithilī. Brown paper. Lines 10 a page. Letters 52 in a line. Folia 18. 11×4½ inches. Appearance fresh. Verse and prose. Complete. Correct. Date Śaka 1813. Place of deposit, Pandit Vasudeva Miśra, Champa, Benipati, P. O., Darbhanga. A hand book of Dharmaśāstra, dealing with Tithivichāra by Śubhaṅkara Ṭhākur.

Beginning, End, Colophon, विषय:—Same.

Y. तिथिनिर्णयः By शुभङ्कर । Tithinirṇayaḥ.

Substance:—Character Maithilī. Nepali paper. Lines 14 on a page. Letters 42 in a line. Folia 12×4¾ inches. Appearance faitly old. Prose and verse. Complete. Incorrect. Date Saka 1769. Place of deposit, Babu Chandradeva Jhā, Mahinathpur. Jhanjhār Bazar. P. O., Darbhanga. A manual of Dharmaśāstra by Śubhaṅkara Ṭhākur, dealing with Tithivichāra.

Beginning, End, Colophon, विषय:—Same.

Z. तिथिनिर्णयः By शुभङ्कर । Tithinirṇayaḥ.

Substance:—Character Maithilī. White paper. Lines 13 on a page, Letters 56 in a line. Folia 11. 12×4¾ inches. Verse and prose. Appearance, fresh. Complete. Correct. Date wanting. Place of deposit, Pandit Kapileśvar Jhā. Sakhabad. Manigāchi. P. O., Darbhanga. A hand book of Dharmaśāstra, dealing with Tithivichāra by Śubhaṅkara Ṭhākur.

Beginning, End, Colophon, विषय:—Same.

No. 154. तिथिनिर्णयः By विश्वनाथ । Tithinirṇayaḥ.

Substance:—Character Maithilī. Brown paper. Lines 6 on a page. Letters 32 in a line. Folia 15. 10½×4½ inches. Appearance, new. Prose. Incomplete. Correct generally. Date (?) Place of deposit, Pandit Dāmodar Jhā, Thārhi, Andhratharhī P. O., Darbhanga.

Beginning. ओं

सीतां सर्वगुणोपेतां सृष्टिस्थित्यन्तकारिणीम् ।

नत्वा श्रीविश्वनाथेन क्रियते तिथिनिर्णयः ॥

अथ दशमी ॥ तत्र आश्विनशुक्लदशमी विजया दशमी । साहघरिकैकाधिका उदयगामिन्या एकादशीयुता ग्राह्या । अस्यामेवापराजितापूजा देवीविसर्जनादि सर्वकार्य्यम् ॥

End of Ms. अन्याच कृष्णाष्टमी सप्तमी युतैव कार्य्या कृष्णपूर्णावचनाभ्यां रविविद्धातथात्याज्या इति वचनेनच विरोध प्रसंग इतिचेन्न कल्पभेदेन पूर्वोक्तव्यवस्थ बलेनच विरोधा-पहारात् इति ॥

Colophon. नास्ति ।

विषयः । तिथिविचारः ॥

No. 155. **तिथिनिर्णयः** By **विश्वनाथ** । Tithinirṇayaḥ.

Substance:—Character Maithilī. White paper. Lines 8 on a page. Letters 44 in a line. Folia 10. 12½×4 inches. Appearance, new. Prose. Incomplete. Generally correct. Date (?) Place of deposit, Pandit Dāmodar Jhā, Thārhī Andhratharhi P. O., Darbhanga.

Beginning, End, Colophon, विषयः—Same

No. 156. **तिथिनिर्णयः** By **भास्कर** । Tithinirṇayaḥ.

Substance:—Character maithilī. Brown paper. Lines 9 on a page. Letters 36 in a line. Folia 3. 12×4 inches. Appearance, fresh. Verse and prose. Complete. Generally correct. Date wanting. Place of deposit, Pandit Manohar Ṭhākur. Dalsing Sarai. P. O., Darbhanga. A manual of Dharmśāstra, dealing with Tithivichāra, by Bhāskara.

Beginning. श्रीगणेशायनमः ॥

अथतिथिनिर्णय भास्करोक्त व्यवस्थाएकभुक्तव्रते मध्यान्हव्यापिनी तिथिः ।

दिनद्वये मध्यान्हव्यापिनी चेत्तदोत्तरदिने एकभुक्ताम् ।

एकस्मिन्नपिमध्यान्हे सातिथिर्न तदा पूर्वदिने एकभुक्तम् ।

End. पर विद्धापिकर्त्तव्या ऽमावास्याथ पूर्णिमा ।
सावित्रींवर्जयित्वातुतथाचैवतु फाल्गुनीम् ॥
अमावास्या यदाकिञ्चित्प्रतिपत्सकलायदि ।
पितृणान्तद्दिनंज्ञेयंकुशोत्पाटनमिष्यते ॥ ० ॥

Colophon. इति तिथिनिर्णय भास्करोक्त स्तिथिनिर्णयः समाप्तः ॥

विषयः । तिथिविचारः ।

No. 157. **तिथिनिर्णयः** By **भूपतिमिश्र** । Tithinirṇayaḥ.

Substance:—Character Maithilī. White paper. Lines 9 on a page. Folia 6 16×6 inches Appearance, old. Prose. Incomplete. Correct. Date (?) Place of deposit, Babu Chandradhāri Sinha. Ranti Deaurhi, Madhubani P. O., Darbhanga

Beginning. ओंनमो गणेशाय ॥
हरं प्रणम्य क्रियते सुनिर्णयो हेमाद्रिभोजोक्तिमवेक्ष्य तत्वतः ।
विद्याविनोदः समयाधिगत्यै समासतो भूपातिमिश्रनामा ॥

End. नास्ति ।

Colophon. नास्ति ।

विषयः । तिथिविचारः ।

No. 158. **तिथिनिर्णयः** । Tithinirṇayaḥ.

Substance:—Character Maithilī. White paper. Lines 9 on a page. Letters 40 in a line. Folia 11. 10½×3¾ inches Appearance, old. Verse and prose. Incomplete. Not correct. Date wanting. Place of deposit, Pandit Jīvanāth Jhā, Lagama, Biraul P. O., Darbhanga. A handbook of Dharmaśāstra, dealing with Tithivichāra. The name of the author is not found in the Ms.

Beginning. ओंनमः श्रीकृष्णाय ॥
प्रणम्यशंकरन्देवं गिरिजाञ्चहरप्रियाम् ।
तिथीनां निर्णयंवक्ष्ये व्रतानां शास्त्रासम्मतैः ।

प्रथमं प्रतिपत् ।

साचकृष्णा द्वितीयाग्राह्या ।

नचैतस्य शुक्लापरत्वम् ततः शुक्लाश्रमावास्यायुताग्राह्या ।

त्रिसन्धिव्यापित्वेतु सर्वत्रनयुग्मादरः ॥

त्रिसंधिव्यापिनी यातु सैवोपोष्यासदातिथिः ।

नितत्रयुग्मादरंनचानाद्धरिवासरात् ।

कृष्णाप्युपवासे द्वितीयायुतानग्राह्या ॥

End of Ms. ततश्चोपवासपूर्वदिने संविधानं प्रातर्व्रती स्नानादिकंविधाय ओंसूर्य्यः सोमो यमः धर्मेश्वरायेत्यादि स्वाहान्तेन शयने ओं विश्वाय विश्वेश्वायेत्यादि ॥ ततो देवक्यादि कार्य्या पूजा । पादारमुश्च व्रतीभीश्च देवक्याश्चरणान्तिके निधीनास्यंगजेपूज्या नमोदेव्यैक्रियाइति श्रीपूजा प ततोगुदुष्टनैर्वसोर्धाराम् । व्येदनम् ॥

Colophon. नास्ति ॥

विषयः । तिथिविचारः ॥

A. **तिथिनिर्णयः ।** Tithinirṇayaḥ.

Substance:—Character Maithilī. White paper. Lines 10 on a page. Letters 52 in a line. Folia 9. $11\frac{1}{2}\times3\frac{3}{4}$ inches. Appearance, fairly old. Verse and prose. Incomplete. Incorrect. Date wanting. Place of deposit, Pandit Viśvanāth Jhā, Mahināthapur, Deodhā P. O., Darbhanga. A manual of Dharmaśāstra, dealing with Tithivichāra. The name of the author is not found in the Ms.

Beginning, End, Colophon, विषयः—Same.

No. 159. **तिथिनिर्णयः ।** Tithinirṇayaḥ.

Substance:—Character Devanāgarī. White paper. Lines 10 on a page. Letters 42 in a line. Folia 18. $10\times4\frac{1}{2}$ inches. Appearance, old. Prose and verse. Incomplete. Incorrect. Date wanting. Place of deposit, Pandit Gopāl Miśra, Tabhaka, Dalsingh Sarai P. O., Darbhanga. A manual of Dharmaśāstra, dealing with Tithivichāra.

Beginning. श्रीगणेशाय नमः ॥ श्रीगुरुभ्यो नमः ॥

चैत्रशुक्लप्रतिपदि वत्सर रंभः ।

तत्र औदयिकी तिथिर्ग्राह्या ॥

चैत्रेमासिजगद्ब्रह्मा ससर्ज प्रथमेऽहनि ।

शुक्लपक्षे समग्रं तु तदासूर्योदयेसतीति हेमाद्रौ ब्राह्मोक्तेः ॥

दिनद्वयेपितद्व्याप्तौ अव्याप्तौवा पूर्वैव ।

वत्सरादौ वसंतादौ बलिराज्ये तथैवच ॥

पूर्वविद्धैव कर्तव्या प्रतिपत्सर्वदाबुधैरिति गोविन्दार्णव वृद्धवशिष्ठोक्तेः ॥

End. यो मोहात्पारणं कुर्याद्दशमे दिवसे विभो ।

तद्राष्ट्रं नाशमायाति दुर्भिक्षादिभयं भवेत् ॥

नृपहीनं भवेद्राष्ट्रं दशम्यां पारणे व्रते ।

तस्मात्तु पारयेद्देवन व म्यां भक्तितत्परः ॥

नवम्यां पारिता देवी कुलवृद्धिं प्रयच्छति ।

दशम्यां पारिता देवी कुलनाशं करोतिवै ॥

तस्मातु पारणंकुर्या नवम्यी विबुधाधि ।

Colophon नास्ति ॥

विषयः । तिथिविचारः ॥

No. 160. **तिथिनिर्णयः ।** Tithinirṇayaḥ.

Substance:—Character Maithili. White paper. Lines 10 on a page Letters 81 in a line. Folia 14. 12×3½ inches. Appearance, old. Verse and prose. Complete. Correct. Date Śaka 1677. Place of deposit, Babu Chandradeva Jhā, Mahīnāthapur, Jhanjhārpur Bazar P. O., Darbhanga. A hand-book of Dharmaśāstra, dealing with Tithivichāra Name of the author is not found in the colophon. Worm-pierced.

Beginning. ओं नमो विघ्नेशाय ॥ अथ तिथिनिर्णयः ॥

तिथि स्तुद्वादशभिर्नागश्चन्द्रक्रियोपलक्षितः कालविशेषः यथा ।

अर्कार्द्धनिसृतः प्राचींयद्यात्यहरहः शशी ॥

भागैर्द्वादशभिस्तस्मात्तिथि श्चान्द्रमसदिनमितिसूर्य्यसिद्धान्तात् । यथाच ।

त्रिशांशकस्तथाराशेर्भागइत्यभिधीयते ॥

आदित्याद्विप्रकृष्टस्तु भागंद्वादशकं यदा ।

चन्द्रमाः स्यात्तदत्रधितिथिरित्यभिधीयते इतिविष्णुधर्मोत्तराच्च ॥

End. शस्त्राशस्त्रहतानाञ्च भूतानांभूतशर्योः ।

उज्ज्वलज्योतिषादेरंदहेथव्योमवन्हिना च ॥

दानमन्त्रः अग्निदग्धाश्चयेजीवायेव्यदग्धाः कुलेममः ।

उज्ज्वलज्योतिषा दग्धास्तेयान्तुपरमांगतिम् । विसर्जनमन्त्रेस्तु ॥

यमलोकंपरित्यज्य आगता येममालये ।

उज्ज्वलज्योतिषाऽस्मत्प्रपश्यन्तो व्रजन्तु ते ॥इति॥

Colophon. इतितिथिनिर्णयः संपूर्ण ॥ शुभमस्तु श्रीरस्तु ॥

मुनिनागरसेन्दुमितगणिते शशाके गतेकार्त्तिककृष्णपक्षे । वसुतिथावर्यभास्करवासरे च

श्रीदयाकरेणालिखपित्तिथिनिर्णयश्चः छन्दविहीनोपि ॥ ओं ॥ श्री ॥ श्री ॥ * ॥

विषयः । तिथिविचारः ॥

A. तिथिनिर्णयः । Tithinirṇayaḥ.

Substance:—Character Maithilī. White paper. Lines 9 on a page, Letters 38 in a line. Folia 23. 10×8 inches. Appearance, fairly old Incomplete. Incorrect. Date wanting. Place of deposit. Pandit Gokulanāth Jhā, Nanaur, Tamuria P. O., Darbhanga. Now in the possession of Jayadeva Thakur, brother-in-law of the deceased owner of the Ms. A handbook of Dharmaśāstra, dealing with Tithivichāra. The name of author is not found in the Ms. It does not contain Colophon. Worm eaten.

Beginning, End, Colophon, विषयः —Same.

B. तिथिनिर्णयः । Tithinirṇayaḥ.

Substance:—Character Maithilī. White paper. Lines 11 on a page. Letters 32 in a line. Folia 32. 11×4 inches.

Appearance, old. Verse and prose. Incomplete. Incorrect. Date wanting. Place of deposit. Pandit Gaurīkānt Jhā, Devate, Tamuria. P. O., Darbhanga. A manual of Dharmaśāstra dealing with Tithivichāra, by Pakṣadhara.

Beginning, End, Colophon, विषयः—Same

C. तिथिनिर्णयः । Tithinirṇayaḥ.

Substance:—Character Maithilī. White paper. Lines 12 on a page. Letters 60 in a line. Folia 16, 12×4 inches. Appearance, fairly old. Verse and prose. Complete. Correct. Date wanting. Place of deposit, Pandit Viśvanāth Jhā. Mehinathpur, Deodha P. O., Darbhanga. A manual of Dharmaśāstra, dealing with Tithivichāra.

Beginning, End, Colophon, विषयः—Same.

No. 161. तिथिनिर्णयचन्द्रः By पक्षधर । Tithinirṇayachandraḥ.

Substance:—Character Maithilī. White paper. Lines 11 on a page. Letters 40 in a line. Folia 9, 11×4¾ inches Appearance, fairly old. Verse. Complete. Correct. Date wanting. Place of deposit Pandit Rudrānand Miśra. Nanaur, Tamuria P. O., Darbhanga. A hand-book of Dharmaśāstra, dealing with Tithivichāra.

Beginning. ओं नमोगणेशाय ॥ अथ तिथिव्यवस्था ॥

तत्रादौसिद्धयऽनेकफलस्योपदिष्टानामेकभुक्तादीनामङ्गभूतासु प्रतिपदादितिथि

प्रसाधारणोनिर्णयः ।

तत्रादावेकभुक्तलक्षणम् ॥

संग्रणेदिनार्धसमयेतीते भुज्यते नियमेनयत् ।

एक भुक्ता मितिप्रोक्तमतस्तत्स्याद्दिवैवहि ॥

तच्चमध्यान्हव्यापिन्याङ्कर्तव्यम् ॥

End. भूतविद्धाप्यमावास्याप्रतिपन्मिश्रितापि वा :

पित्रेकर्मणिविद्वद्भिर्ग्राह्यापुणयाविथिः सदा ॥

मध्यान्हव्यापिनी या तु तिथिः पूर्वापरान्विता ।
तदहः कर्मकुर्वीतह्रासवृद्धी न कारणम् ॥

Colophon. इतितिथिनिर्णयचन्द्रः समाप्तः ॥*॥

विषयः । तिथिविचारः ।

Previous notice. C. C. Pt. I. p. 131.

A. **तिथिनिर्णयचन्द्रः** । Tithinirṇayachandraḥ.

Substance:– Character Maithilī. White paper. Lines 9 on a page. Letters 62 in a line. Folia 8. 12×4 inches. Appearance, new. Prose. Complete. Generally. Correct. Date (?, Place of deposit, Pandit Ganu Miśra. Lālaganj. Jhanjhārpur P. O., Darbhanga.

Beginning, End, Colophon, विषयः—Same.

B. **तिथिनिर्णयचन्द्रः** By **पक्षधर** । Tithinirṇayachandraḥ.

Substance:– Character Maithilī. White paper. Lines 12 on a page. Letters 48 in a line. Folia 6. 10×4 inches. Appearance old. Prose. Complete. Generally Correct. Date, Śāka 1717. Place of deposit, Pandit Tārānātha Jhā. Dharmapur. Jhanjhārpur P. O., Darbhanga. Worn-out. Drenched with water. Partly torn.

Beginning, End, Colophon, विषय·—Same.

C. **तिथिनिर्णयचन्द्रः** By **पक्षधर** । Tithinirṇayachandraḥ.

Substance:—Character Maithilī. White paper. Lines 10 on a page. Letters 46 in a line. Folia 8. 12¼×4½ inches, Appearance, fairly old. Verse and prose. Complete. Incorrect. Date wanting. Place of deposit, Pandit Śaśinātha Miśra, Terauni, Saku P. O., Darbhanga. A hand-book of Dharamśāstra, dealing with Tithivichāra.

Beginning, End, Colophon, विषयः—Same.

D. तिथिर्णियचन्द्रः By पत्तधर । Tithinirṇayachandraḥ.

Substarce:—Maithilī. Yellow and white paper. Lines 8-9 on a page. Letters 44 in a line. Folia 11. 12×4 inches. Appearance, old. Prose and Verse. Complete. Generally Correct. Date wanting. Place of deposit, Pandit Tārakeśvar Miśra, Tarauni, Sakrī P. O., Darbhangā. Worm-eaten on the left side. A hand-book of Dharmaśāstra, dealing with Tithivichāra.

Beginning, End, Colophon, विषयः—Same.

No. 162. तिथिप्रकाशः By गंगादास । Tithiprakāśaḥ.

Substance:—Character Maithilī. White paper. Lines 9 on a page. Letters 38 in a line Folia 5. 10×4 inches. Appearance, old. Verse. complete. Incorrect. Date wanting. Place of deposit, Pandit Sureśa Miśra, Saurāth, Madhubani P. O., Darbhangā. Worn-out. A hand-book of Dharmaśāstra dealing with Tithivichāra by Gaṅgādāsa.

Beginning. ओंनमोगणेशाय ॥

समस्तवाञ्छाविषयप्रदाय श्रीवासुदेवाय नमो विधाय ।
स्मृत्यादिसंदोहमवेक्ष्य कुर्वे तिथिप्रकाशं सुविनिर्णयाय ॥
गोवर्धनार्चातिलकव्रतादिर्द्यूतंतथा मंगलमालिकाच ।
गोर्चा परस्यां प्रतिपत्तिथौस्याद्गोश्रीऽनंतुप्रथमान्विताया‌ं ।
तृतीयया संमिलिताद्वितीया कार्यायमर्चादिविधौतुपूर्णा ।
चन्द्रोदयाकाङ्क्षविधोप्रशस्ता सदैवचन्द्रोदयगामिनी या ॥

End. सायंगता पूर्वयुतेति मान्याप्रातःप्रयाणेत्तरसंयुतेति ।
एकेपुनर्वेधमुशन्तिनूनं षड्भिर्घटीभिस्तिथिसंचयस्य ।

Colophon. इति श्रीगंगादासद्विवेविरचितः शिशुसंविदेनिबन्धः सारमुद्धृत्यसोयस्तुसन्तोमुदे श्रीरस्तुशुभमस्तु ॥ ओं ॥

विषयः । श्लोकत्रयेऽस्मिनग्रन्थे तिथिविचारः संक्षेपतोदर्शितः ।

Previous notice : C. C. Pt. II. p. 49.

No. 163. **तिथिप्रकाशव्याख्या** By **चक्रपाणिपाठक** । Tithiprakāśavyākhyā

Substance :—Character Maithilī. White paper. Lines 10 on a page. Letters 62 in a line. Folia 16. 12×4 inches. Appearance, old. Prose. Incomplete. Correct. Date, Śaka 1700. Worn-out. Worm-eaten. A commentary on Tithiprakāśa of Gaṅgādāsa, by Chakrapāṇi Pāṭhaka, dealing with 15 Tithis, besides Saṅkrāntivichāra, Malamāsavichāra and Śrāddha Kālavichāra.

Beginning. ओं नमो गणेशाय ॥

गणेश्वरं विघ्नविनाशदक्षं सुरासुरैरर्चितपादपद्मम् ।
प्रणम्य यत्नेन तिथिप्रकाशप्रकाशिकां संकलितां करोमि ॥
तिथिप्रकाशं प्रारीप्सुरभीष्टसिद्ध्यर्थमिष्टदेवतां नमस्करोति ।
समस्तवाङ्मयविषयप्रदाय श्रीवासुदेवाय नमो विधाय ॥
स्मृत्यादिसन्देहमवेद्य कुर्वे तिथिप्रकाशं शुचिनिर्णयाय ।

End. गंगादासद्विवेदेन रचितं शिशुसंमुदे ।

निबन्धसारमादाय इदमस्तु सतां मुदे ॥ स्पष्टमेतत् ॥
सम्यक्समालोक्य सतो निबन्धान्प्रीत्यै जानानामतिलालसानाम् ।
स्वल्पाक्षरैरेव तिथिप्रकाशं व्याख्यातवान् पाठक चक्रपाणिः ॥ * ॥

Colophon. इति श्रीगंगादासद्विवेदिविरचितस्तिथिप्रकाशस्समाप्तः ॥ * ॥

शाके १७०० कार्त्तिककृष्णैकादश्यां शुक्लिखितमिदम् ॥ * ॥

विषयः । गंगादासद्विवेदिकृततिथिप्रकाशव्याख्या चक्रपाणिपाठकनिर्मिता तिथिविचारपूर्वक संक्रान्ति, मलमास, श्राद्धनिरूपणपरा ॥

Previous notice-C. C. Pt. II p. 49.

A. **तिथिप्रकाशव्याख्या** By **चक्रपाणिपाठक** । Tithiprakāśavyākhyā.

Substance :—Character Maithilī. White paper. Lines 11 on a page. Folia 7. 17×6 inches. Appearance, old. Prose. Incomplete. Correct. Date (?). Place of deposit, Babu Chandradhārī Singh, Rauti Deaurhī, Madhubanī P. O., Darbhanga.

Beginning, End, Colophon, विषयः—Same.

No. 164. तिथिप्रदीपः By लेखराज ॥ Tithipradīpaḥ.

Substance :—Character Devanāgarī. White paper. Lines 6 on a page. Letters 22 in a line. Folia 6. 9½×4½ inches. Verse. Complete. Not Correct. Appearance, fresh. Date wanting. Place of deposit, Pandit Gopal Miśra, Tabhaka Dalsingh Sarai P.O., Darbhanga. A manual of Dharmaśāstra, dealing briefly with Tithivichāra by Lekharāj.

Beginning, श्रीगणेशायनमः ॥
नत्वाभवानीचरणारविन्दं संतन्यतेमंगलदानदक्ष
श्रीलोकमणयात्मजसेवकेन वालप्रवोधाय तिथिप्रदीपः ॥ १ ॥
सन्त्येव शास्त्राणि वहूनि लोके धर्मक्रियोत्पादनमूलकानि ।
तथापि तत्रालसमानसानांनृणांमुदे स्यात्तुममप्रयासः ॥ २ ॥
नष्टेन्दु विद्धाप्रतिपत्सुधीभिर्नजातु कार्याखलुचण्डिकायाः ।
संपूजनेलुप्तविधुप्रवेधोभृशंमुहूर्त्तत्रयसंमितश्च ॥ ३ ॥

End. रामसेवकऋषिप्रणीतकं शास्त्रमीक्ष्यकृतवान्सुनिर्णयः ।
लेखराजकृतधीसुतः शिवांपादपद्मयुगलप्रसादतः २६ ॥
भ्रातरग्यतनविप्रनिर्मितं शास्त्रमेतदितिमानृथासृज ।
यद्वशिष्ठभृगुनारदादिभिर्भाषितं तदनुरोधतोमया ३० ॥

Colophon. इतितिथिप्रदीपः ॥ १ ॥

विषयः । संक्षेपतस्तिथिविचारः ॥

No. 165. तिथिविवेकः By शूलपाणि । Tithivivekaḥ.

Substance :—Character Maithilī. White paper, Lines 10 on a page. Letters 64 in a line. Folia 6. 12½×4 inches Appearance, old. Prose and verse. Complete. Correct. Date Śaka 1733. Place of deposit, Pandit Dīnabandhu Jhā, Isahapur, Manīgachī P. O., Darbhanga. A hand book of Dharmaśāstra, dealing with Tithivichāra by Śūlapāṇi.

Beginning. ओंनमोभगवतेवासुदेवाय ।
वचनद्वैधसंजातसंशयच्छिदुरः सताम् । तनोमुतुदमत्युचैर्द्विखण्डतिथिनिर्णयः ।
प्रतिपदादितिथिविशेषविहितानां स्नानादिकर्मणामखण्डतिथौनिःसंशयमनुष्ठानम् ॥

यत्तुवृद्धिह्रासादिना दिनद्वयेपि तत्तिथिप्राप्तिस्तदाकु लक्रियेति संशयेकथंनिर्णय: ।
तत्रसंवत्सरप्रदीप: सातिथिस्तदहोरात्रं यस्यांमभ्युदितोरवि: ॥
तयाकर्माणिकुर्वीत ह्रासवृद्धीनकारणम् ॥

End. दिवारात्रंव्रतंयच्चएवमेवतिथौस्मृतंतस्यामुभयगामिन्यामाचरेत्तुव्रतंव्रती ।
तेनप्रतिपद्युक्तापि द्वितीयाकर्मार्थंदिवा रात्रौचलभ्यते तदा न युग्मादर: कार्य्य: ।
द्वितीयातृतीयायुग्मदिने द्वितीया कालस्याभावात् इत्यर्थ: ॥०॥

Colophon. इति श्रीमहामहोपाध्याय श्रीशूलपाणिविरचित: तिथिविवेक: समाप्तश्चायिग्रन्थ: ॥०॥ शुभमस्तु ॥ श्रीरस्तु ॥ शाके १६३२ साल कार्त्तिक शुक्लतृतीयायां कलकतास्थिते लिखितेषापुस्तकी पण्डितराजस्येयमिति ॥०॥

विषय: । श्रीशूलपाणिरचितेतुतिथिविवेके संक्षेपतोनिगदितस्तिथिनिर्णयोहि ।
संसाधयन्तुसुधिय: शुभकार्य्यमस्मादूराद्पास्यमतभेद मुदारचित्ता: ॥१॥

Previous notice :—C. C. Pt. I. p. 231. Pt. III. p. 50, R. M. Pt. 9, p. 237.

A. **तिथिविवेक:** By **शूलपाणि** । Tithivivekaḥ.

Substance .—Character Maithilī. Brown paper. Lines 9 on a page. Letters 38 in a line. Folia 10. $10\frac{1}{2}\times4\frac{1}{2}$ inches. Appearance, fairly old. Verse and prose. Complete. Incorrect, Date (? Place of deposit, Pandit Rāghava Jhā, Andauli, Mādhavapur P. O., Darbhanga. A hand book of Dharmaśāstra dealing with Tithivichāra, by Śūlapāṇi.

Begining, End, Colophon, विषय :—Same.

B. **तिथिविवेक:** By **शूलपाणि** । Tithivivekaḥ.

Substance :—Character Maithilī. White paper. Lines 7 on a page. Letters 36 in a line. Folia 16. $9\times3\frac{1}{4}$ inches. Appearance, old. Verse and prose. Incorrect. Date Śaka 1685. Place of deposit, Pandit Sureśa Miśra, Saurāth, Madhubani P. O., Darbhanga. Worn-out. A handbook of Dharmaśāstra, dealing with Tithivichāra, by Śūlapāṇi. Only one folio is missing at the beginning

Beginning, End, Colophon, विषय:—Same.

No. 166. तीर्थकल्पलता By वाचस्पति । Tīrthakalpalatā.

Substance :—Character Maithili. White paper. Lines 12 on a page. Letters 50 in a line. Folia 2. 14×5¾ inches. Appearance, old. Prose. Incomplete. Correct. Date (?) Torn in the margin. Place of deposit, Raj Library, Darbhanga. A manual of Dharmaśāstra, dealing with Tīrtha Yātrā, by MM. Vāchaspati Miśra.

Beginning. ओंनमः ॥ श्रीराधाकृष्णाभ्यान्नमः ॥
हितायसाधुवृत्तानां वेदवृत्तानुगामिनी ।
तीर्थे कल्पलता नत्वा श्री वाचस्पतिशर्म्मभिः ॥
तीर्थयात्राविधिः ।
महाभारते ।
ऋषिभिः क्रवतः प्रोक्तावेदेष्ठिहयथाक्रमम् ।
फलञ्चैव तथातत्वं प्रत्यचेह च सर्वशः ॥
नते शक्या दरिद्रेणयज्ञाः प्राप्तुमहीपते ।
वहूपकरणा यज्ञा नानासम्भारविस्तराः ॥
प्राप्यन्ते पार्थिवैरेते समृद्धैर्वा नरैःक्वचित् ।

End of Ms. गंगादितीर्थेषु वसन्ति मत्स्या देवालये पक्षिगणा वसन्ति ।
भावोज्झितास्तेन फलंलभन्ते तीर्थाच्चदेवायतनाच्चमुख्यात् ॥
भावं ततोहृत्कमले निधाय तीर्थानि सेवेतसमाहितात्मा ।
या तीर्थयात्रा कथिता मुनीन्द्रैः कृताप्रयुक्ताप्यनुमोदिताच ॥
तांब्रह्मचारीविधिवत्करोतिसुसंयतात्मागुरुसन्नियुक्तः ।
सर्वस्वनाशेप्यथवान्यपक्षेसब्राह्मणानग्रतएवकृत्वा ॥
यज्ञाधिकारेप्यथवा निवृत्ते विप्रस्तुतीर्थानिपरिभ्रमेत ।
तीर्थेष्टलंयज्ञफलंहियस्मात् प्रोक्तंमुनीन्द्रैरमलस्वभावैः ॥
यस्येष्टियज्ञेष्टधिकारी ।

Colophon. नास्ति ।

विषयः । तीर्थयात्रादिः ।

A. तीर्थचिन्तामणिः By वाचस्पति । Tīrthachintāmaṇiḥ.

Substance :—Character Maithilī. White paper. Lines 12 on a page. Letters 66 in a line. Folia 16. 14×4½ inches. Appearance, new. Prose. Incomplete. Incorrect. Date (?). Place of deposit, Pandit Dāmodar Jhā, Thārhī, Andhrāṭhārhī P. O., Darbhanga.

Beginning, End, Colophon, विषय :—Same.

B. तीर्थचिन्तामणिः By वाचस्पति । Tīrthachintāmaṇiḥ.

Substance :—Character Maithilī. Palm leaves. Lines 5 on a page. Letters 62 in a line. Folia 171. 15×1½ inches. Appearance, old. Prose and verse. Incomplete. Incorrect. Date (?). Place of deposit, Babu Adyānāth Miśra, Pahitol, Manīgachī P. O., Darbhanga.

Beginning, End, Colophon, विषयः—Same.

No. 167. तीर्थचिन्तामणिः By वाचस्पति । Tīrthachintāmaṇiḥ.

Substance :—Character Devanāgarī. White and yellow paper. Lines 13 on a page. Letters 50 in a line. Folia 101. 12×5 inches. Appearance, old. Prose. Complete. Incorrect. Date Saṃvat 1905. Place of deposit, Pandit Maṇīśvar Jhā, Lālaganj, Jhanjharpur P. O., Darbhanga.

Beginning. श्रीगणेशायनमः

कनकनलिनलक्ष्मीस्पर्द्धिराधाकुचाग्र ।
ग्रथितनयनभृङ्गः स्मेरवक्त्राम्बुजश्रीः ।
नवगगनतमालश्यामलामन्दगात्रः ।
क्षपयतुममकर्म्म क्रूरमक्रूरमित्रः ॥
श्रीकृत्यकल्पद्रुमपारिजातरत्नाकरादीनवलोक्यग्रन्थान् ।
प्रणम्यमूर्ध्नामधुसूदनाय वाचस्पतिस्तीर्थविधिन्तनोति ॥

End. नपञ्चनदतीर्थस्यमहिमानमनन्तकम् ।
कोपिवर्णयितुंशक्तश्चतुर्वर्गैशुभौकसः ॥
इतिकाशीमहात्म्य संपूर्णमिति ।

Colophon. इतिश्रीवाचस्पतिमिश्रविरचिते तीर्थचिन्तामणौपञ्चमः काशीप्रकाशः समाप्तश्चायंग्रन्थः।
श्रीसम्वत् १६०५ मार्गशीर्षशुक्लपक्षे एकादश्यां बुधवासरे श्रीरामचन्द्रायनमः ॥
श्रीदुर्गादेव्यैनमः श्री रामराम।

विषयः। गयाकाशीप्रयागादितीर्थमाहात्म्यवर्णनम्। श्रीवाचस्पतिधीरेणकृतंसर्वं समासतः ॥

Previous notice :—C. C. Pt. I. p. 232; Pt. II. p. 49; Pt. III. p. 50; R. M. Pt. III. p. 104. H. S. Vol. II. p. 95. (1915).

C. तीर्थचिन्तामणिः By वाचस्पति। Tīrthachintāmaṇiḥ.

Substance :—Character Maithilī. White paper. Lines 9 on a page. Folia 136. 12×4 inches. Appearance, old. Worn out. Complete. Generally correct Date (?). Place of deposit, Pandit Umeśa Miśra, Vishṇupur, Benīpatī P. O., Darbhanga. (The Ms has been consumed by fire recently.)

Beginning, End, Colophon, विषयः—Same.

D. तीर्थचिन्तामणिः By वाचस्पति। Tīrthachintāmaṇiḥ.

Substance :—Character Maithilī. Palm leaves. Lines 5 on a page. Letters 68 in a line. Folia 130. 15×2 inches. Appearance, old. Worn-out. Worm-eaten. Torn. Prose and verse. Not complete. Generally correct. Date (?). Place of deposit. Raj Library, Darbhanga. A treatise on Dharmaśāstra dealing with Purușottama Māhātmya and Gaṅgāmāhātmya etc. by Vāchaspati Miśra.

Beginning, End, Colophon, विषयः—Same.

E. तीर्थचिन्तामणिः By वाचस्पति। Tīrthachintāmaṇiḥ.

Substance : Character Maithilī. Yellow paper. Lines 10 on a page. Letters 56 in a line. Folia 92. 14×5 inches. Appearance, fairly old. Prose and verse. Incomplete. Not correct. Some folia are missing at tne end of the Ms. Place

of deposit, Raj Library, Darbhanga. A treatise on Dharmaśāstra, dealing with Tīrtha-Māhātmya by MM. Vāchaspati Miśra. Worn-out. Torn partly.

Beginning, End, Colophon, विषयः—Same.

F. तीर्थचिन्तामणिः By वाचस्पति। Tīrthachintāmaṇiḥ.

Substance:—Character Maithilī. White paper. Lines 9 on a page. Letters 80 in a line. Folia 31. 13×2½ inches. Appearance, old. Verse. Incomplete. Date wanting. Place of deposit, Pandit Umākānt Jhā, Tarauni, Sakrī P. O., Darbhanga. A treatise on Dharmaśāstra, dealing with Tīrthavidhāna, by Vāchaspati Miśra.

Beginning, End, Colophon, विषयः—Same.

G. तीर्थचिन्तामणिः By वाचस्पति। Tīrthachintāmaṇiḥ.

Substance:—Character Devanāgarī. White paper. Lines 8 on a page. Letters 31 in a line. Folia 210. 11×4 inches. Appearance, old. Verse and prose. Complete. Incorrect. Date wanting. Place of deposit, Pandit Chirañjib Ṭhākur, Lagamā, Biraul P. O., Darbhanga. Worn out. Letters affected. A treatise on Dharmaśāstra, dealing with Kāśī, Prayāga, Gayā and Gaṅgā, by MM. Vāchaspati Miśra,

Beginning, End, Colophon, विषयः—Same.

No. 168. तीर्थयात्राविधिः By वाचस्पति मिश्र। Tīrthayātrāvidhiḥ.

Substance:—Character Maithilī. Palm leaves. Lines 5 on a page. Letters 52 in a line. Folia 38. 10×2 inches. Appearance, old. Prose. Complete. Generally correct. Date (?) Place of deposit, Pandit Śiveśvar Jhā, Lālagañj, Jhanjhārpur P. O., Darbhanga.

Beginning. ओंनमो नारायणाय ।

हिताय साधुवृत्तानां वेदवृत्तानुगामिनाम् ।

तीर्थकल्पलता नत्वा श्रीवाचस्पतिशर्मभिः ॥

तत्र तीर्थयात्राविधिः । महाभारते ॥

ऋषिभिः क्रतवः प्रोक्ता वेदेष्विहयथाक्रमम

फलञ्चैव यथातत्त्वं प्रेत्यचेह च सर्वशः ॥

End. गुणवान् वित्तसम्पन्नो भवतीति न संशयः ।

कर्मणा मनसा वाचा तस्य धर्मेव्यवस्थितः ॥

Colophon' महामहोपाध्याय सन्मिश्र श्रीवाचस्पतिविरचितः प्रयागविधिः समाप्तः । शुभमस्तु ॥ श्रीरस्तु सदा तत्र ॥०॥

नमोजलदनीलाय शेषपर्य्यङ्कशायिने ।

लक्ष्मीकण्ठग्रहानन्दनिस्पन्दाय मुरद्विषे ॥ ओं नमोहरये ॥ ओं नमस्तस्यै ॥

ओं ओं ओं श्री श्री श्री ओं ॥

विषयः । प्रयागप्रयाणप्रकारः प्रदर्शितः ॥

No. 169. **तीर्थलता** । By **वाचस्पति** । Tirthalatā.

Substance:—Character Maithilī. White paper. Lines 10 on a page. Letters 45 in a line. Folia 47. 13×5 inches. Appearance, fresh. Prose and verse. Incomplete. Incorrect. Date (?) Place of deposit, Raj Library, Darbhanga. A treatise on Dharmaśāstra, dealing with ceremonies to be performed at Kāśī, Prayāga and other places, by Vāchaspati Miśra. Generally letters are omitted, as it is copied from an other old Ms.

Beginning. ओंनमोविश्वेश्वराय ।

अन्तर्गृहस्य यावारेकर्तव्या प्रतिवासरम् ।

प्रातःस्नानविधायादौगत्वाच मणिकर्णिकाम् ॥

प्रातःस्नानविधायादौनत्त्वापञ्चविनायकान् ।

नमस्कृत्वाऽथविश्वेशं स्थित्वा निर्वाणमण्डपे ॥

अन्तर्गृहस्ययात्रावैकर्तव्याघौघशान्तये ।

गृहीत्वानियमश्चेति गत्वाच मणिकार्णिकाम् ।
स्नात्वामौनेनचागत्य मनिकर्णीशमर्चयेत ॥

End of Ms. वाराणस्यांकृतोपवासस्यब्राह्मणत्रयसदक्षिणातर्पणे सौत्रामणियज्ञजन्यफलम् । काश्यां- निवासने स्वराज्यजन्यपुण्यकोटिगुणपुण्यजन्यफलम् जरासन्धेश्वरदर्शनेमुक्तिः हिरण्येश्वरदर्शनेहिरण्यप्राप्तिः ॥

Colophon. नास्ति ॥

विषयः । काशीप्रयागादितीर्थेकर्त्तव्यनिरूपणम् ।

No. 170. **तीर्थसामान्यपद्धतिः** By **रजोमिश्र** । Tīrthasāmānyapaddhatiḥ.

Substance :—Character Devanāgarī. White paper. Lines 10 on a page. Letters 35 in a line. Folia 12. 11×5 inches Appearance, fresh. Verse and prose. Complete. Correct. Date wanting. Place of deposit. MM. Pandit Rājināth Miśra, Saurāth, Madhubani P. O., Darbhanga. A hand book of Dharmaśāstra, dealing with Tīrthas by Rajo Miśra.

Beginning, यश्चोदधार्षीद्भुवनादगाधान्मुस्तामिवोर्वीगिरितीर्थगुर्वीम् ।
प्रोद्धर्त्तमीष्टे दुरदृष्टमेरुं, नौमितंकालमनादिदेवम् ॥
तीर्थसामान्यविधिस्तत्र महाभारते ।
ऋषिभिः क्रतवःप्रोक्ता वेदेष्विहयथाक्रमम् ।
फलं चैवतथा तत्त्वं प्रेत्यचेहच सर्वशः ॥
न ते शक्या दरिद्रेण यज्ञाः प्राप्तुं महीपते ।
बहूपकरणायज्ञा नाना संभार विस्तराः ।
प्राप्यन्तेपार्थिवैरेव समृद्धैर्वानरैः क्वचित् ॥

End. तत्राप्यसमर्थानां तीर्थसामन्यं यावत , गवातिरिक्त यानेन गमने तीर्थप्रवेशादि वक्ष्यमाण तत्तत्तीर्थपद्धत्यनुसारेण तीर्थकृत्य समाप्तौ तत्तत्तीर्थफलमविकलम्भवत्येवे- त्यवसेयम् ।

Colophon. इति श्रीरजेमिश्रसंगृहीतायां तीर्थलक्ष्मीवतीनामपद्धत्यां तीर्थसामान्यपद्धतिः परिपूर्णा ।

विषयः । सर्वतीर्थेषु इतिकर्त्तव्यत्त्वनिरूपणम् ।

No. 171. तुलसीव्रतोद्यापन विधिः । Tulasīvratodyāpanavidhiḥ.

Substance :—Character Maithilī, White paper. Lines 8 on a page. Letters 42 in line. Folia 9. 13 × 4½ inches. Appearance, fairly old. Prose. Complete. Correct generally. Date Śaka 1802. Place of deposit, Pandit Vāsudeva Miśra, Champa, Benipati P. O., Darbhanga. Worn-out. Soiled. A manual of Karmakāṇḍa, dealing with Tulasīvrata.

Beginning. श्रीगणेशायनमः ।

अथतुलसीव्रतोद्यापनविधिर्लिख्यते । तस्याउपरिसुतोरणं चतुर्द्वारंपुगयचामरशोभितं मण्डपंनिर्मायपूर्वदिने कृतैकभुक्तः शुचिः परदिने स्नातः कृतनित्यक्रियोविमलवेषः शुद्धपटः परिधाय ततोमण्डपसमीपमागत्य चतुष्कोणस्तम्भं स्थाप्यचतुर्भिर्वर्णकैर्यथा वत्सर्वतोभद्रचक्रंमनोरमं तुलसीमूलेविलिख्य पूर्वाभिमुखीभूय ततः पञ्चदेवतापूजनम् ॥

End. ओंयानि कानि च पापानिब्रह्महत्यासमानिच । तानितानिप्रणश्यन्ति प्रदक्षिणापदेपदे इतिमन्त्रेणत्रिवारं प्रदक्षिणीकृत्यशय्यासमीपमागत्य लक्ष्मीनारायणं ध्यात्वा नमस्कृत्य पुष्पंगृहीत्वा, ओंनमोनमः कारणवारणायनारायणायाच्युतविक्रमाय । श्रीशार्ङ्ग चक्राय गदाधराय नमोस्तुतस्मैपुरुषोत्तमाय इतिध्यात्वा प्राणम्यस्वगृहंगच्छेत् ॥*॥

Colophon. इति ॥=॥—॥ शाके १८०२ सन् १२८८ श्रीवासुदेवशर्मणो लिपिरियं ॥ चम्पाग्रामे ॥ श्रीरस्तु ॥ सिद्धिरस्तु ॥ कार्त्तिकशुक्ल १० शनौ ॥

No. 172. तुलादानपद्धतिः ॥ Tulādānapaddhatiḥ.

Substance:—Character Maithilī. White paper. Lines 10 on a page. Letters 42 in a line. Folia 2. 12×4½ inches. Appearance, fairly old. Prose. Complete. Correct. Torn. Date (?) Place of deposit. Pandit Rabināth Jhā. Professor M. R Vidyālaya, and resident of Andhra Ṭhārhī P. O., Darbhanga. A frangment of Tulādānapaddhatiḥ.

Beginning. श्रीगणेशाय नमः ।

अथ तुलादान विधिः । ओमद्यामुके मासि अमुकेपक्षे अमुकतिथौ अमुकफलकामो अमुक रोगनिवृत्तिकामो विष्णुप्रीतिकामो वा अमुकतुलादानमहं करिष्ये ।

End. ओमद्य कृतैतदमुकद्रव्यतुलादानप्रतिष्ठार्थमिदं हिरण्यमग्निदैवतं यथा नाम गोत्राय ब्राह्मणाय दक्षिणामहं ददे । प्रतिपत्तिः ॥ ततो भूयसीं दक्षिणां दद्यात्, ब्राह्मणान भोजयेत् ।

Colophon. इति तुलादान विधिः । तुलादान सामग्री, सूर्यक मूर्त्ति सोनाक १, गोविन्द क मूर्त्ति सोना क १, विष्णु क मूर्त्ति सोना क १, तुलापुरुष सोना क १, सुवर्णखंड सोना क १, धर्मराज क मूर्त्ति सोना क १, चतुर्विंशतिदेवता क वस्त्र, दण्डगम्भारि वा बेल। पलरा २ सीक २ सूता क दण्डाच्छादन वस्त्र। लोह १ जसत २ रौप्य २ पित्तल ४ सुवर्ण ५ कांश्य ६ ताम्र ७ शीशा ८ इति द्रव्यसंख्या। इति— ,, ,,

विषयः । तुलापुरुषदान विधिः ।

No. 173. तुलादानप्रयोग: By गागाभट्ट । Tulādānaprayogaḥ.

Substance:—Character Devanāgarī. White paper. Lines 9 on a page. Letters 33 in a line. Folia 4. 9×4 inches. Appearance, fairly old. Prose. Complete. Correct. Date, Saṃvat 1865. Place of deposit, Pandit Rāghava Jhā, Andauti Mādhavapur P. O., Darbhanga. A manual of Karmakāṇḍa, dealing with Tulādāna by Gāgābhaṭṭa.

Beginning. श्रीगणेशायनमः ।

अथसामान्यतुलापुरुषदानविधिः ।

तुलापुरुषदानन्तु शृणुमृत्युञ्जयोद्भवं ।

अथलोहंप्रदातव्यंसर्वरोगोपशान्तये ॥

कांस्यंचयक्ष्मणेदेयं त्र्युरार्शेविकारके ।

अपस्मारेतुसीसं स्यात्ताम्रंकुष्ठेसुदारुणे ॥

End. मीमांसैकधुरंधरः श्रुतिधरोन्यायेपिवागीश्वरः

साहित्यामृतसागरः सुजनतावल्लीरसालद्रुमः ।

यंविद्वन्मणिशेखरो दिनकरः प्रासूतविश्वेश्वरम् ॥

तेनाकारिकृतादितोलनविधौसत्प्रीतयेपद्धतिः ॥ * ॥

Colophon. इतिगागाभट्टकृतस्ताम्रादितुलादानप्रयोगः ॥ श्रीगजाननार्पणमस्तुः । श्रीमहालदम्यार्पणमस्तु ॥ संवत १८६५ श्रावणशुक्ल १५ शनिवासरे तद्दिने इदंपुस्तकंठेरोपनामकमोरेश्वरेणलिखितं स्वार्थपरोपकारार्थञ्च ॥

विषयः । ताम्रादितुलादानपद्धतिः ।

No. 174. तुलादानविधिः ॥ By Tulādānavidhiḥ.

Substance: Character Maithilī. White paper. Lines 11 on a page. Letters 66 in a line. Folia 2. 12×5 inches. Appearance, old Prose. Complete. Correct. Date (?) Place of deposit, Pandit Maniśvar Jhā, Lālganj, Jhanjharpur P. O., Darbhanga.

Beginning. ओं नमोगणेशाय । अथ तुलादानविधिः ॥
यथोक्तलक्षणान्तुलाम्विधाय धर्मराजस्य सूर्यस्य गोविन्दस्य च प्रतिमां हिरण्मयीं कृत्वा गणेशं पञ्चदेवताञ्च संपूज्य कुशतिलजलान्यादाय ओमद्येत्यादि ॥

End. ओं अद्यकृतैतत्तुलापुरुषदानप्रतिष्ठार्थं यद्दीयमान मूल्यक हिरण्यमग्निदैवतं यथानाम-गोत्राय ब्राह्मणाय दक्षिणामहन्ददे ॥ इति नक्षिणान्दद्यात् ॥

Colophon. इतितुलादानविधिः संपूर्णम् ॥ ० ॥ ओंनमः शिवाय ॥ ओम् ॥

विषयः । ग्रहरिष्टनिवृत्त्यर्थं तुलापुरुषदानप्रकारः ॥

No. 175. त्रिंशच्छ्लोकी संग्रहः By भवनाथ । Triṃśachchhlokīsaṃgrahaḥ.

Substance :—Character Devanāgarī. White paper. Lines 15 on a page. Letters 52 in a line. Folia 11. 10×4 inches. Appearance, old. Verse and prose. Complete. Incorrect. Date wanting. Place of deposit, Pandit Sureśa Miśra, Saurāth, Madhubani P. O., Darbhanga. A work on the Mitākṣarā of Aśauchaprakaraṇa by Bhavanātha. He composed 30 ślokas and himself commented on them.

Beginning. श्रीगणेशाय नमः ।
नत्वा गणेश्वरंदेवं शारदां गुरुमात्मनः ।
अशौचसंग्रह त्रिंशतश्लोक्या व्याख्यां करोम्यहं ॥
तत्रस्मार्त्तक्रमंसमुल्लंघ्यलोकप्रसिद्धक्रममनुसरं गर्भविपत्तिनिमित्ताशौचक्रमेणाशौचं-प्रतिपादयति ।
षण्मासाभ्यन्तरेषु स्वपुरुषहिते गर्भमात्रे विनष्टे ॥
माता तन्माससंख्या, समदिनमशुचिः स्नानशुद्धाः सपिण्डाः ।
अन्त्ये मासद्वयेतु त्रिदिनमशुचयोऽतः परंसूतिवत्स्या ॥
चातुर्वर्ण्यस्यतुल्यं भवतिवयसियत्प्रोच्यते शौचमात्रम् ।

End. तथाचस्मृतिः । इतिसंस्पृश्यगच्छेयुर्स्टहंवालपुरःसराः ।

विदश्य निंबपत्राणि नियताद्वारिवेश्मनः । आचम्याग्न्यादि सलिलं गोमयं गौर सर्षपान्,

प्रविशेयुः समालभ्यकृत्वाश्मनिपदं शमैरिति ।

Colophon इतिश्री मिताक्षरायामशौच प्रकरणादुद्धृत्य कृत्या त्रिंशच्लोक्याः श्री भवनाथकृत संग्रहसमाप्तं । ॥ शुभम् ॥

युधिष्ठेराविक्रमशालिवाहनो ततस्तु राजा विजयाभिनन्दनः ।

नागार्जुनश्चैवतु कल्किनामा कलौयुगे षट् शककारकाःस्युः ॥

कलयतिकमलोपमानमक्ष्णोः प्रथयतिवाचिसुधारसस्य साम्यम् ।

सखि कथय किमाचरामि कान्ते समजनितत्र सहिष्णुतैवदोषः ॥ १ ॥

विषयः । मिताक्षरीयाशौचप्रकरणमूलकरचितानां त्रिंशच्छ्लोकानां स्वकृतव्याख्या ।

Previous notice :—R. M. Pt. I. p. 80

No. 176. त्रिस्थलीसेतु By नारायण भट्ट । Tristhalīsetu.

Substance :—Character Devanāgarī. White paper. Lines 9 on a page. Letters 42 in a line. Folia 135. 14×5½ inches. Verse and prose. Complete. Not correct. Date (?). Place of deposit, Raj Library, Darbhanga. A treatise on Dharmaśāstra, dealing with Kāśīprakaraṇa, by Nārāyaṇa Bhaṭṭa. Worm-pierced.

Beginning. श्रीगणेशायनमः ॥ अथकाशीप्रकरणम् ।

भवानीशंकरौ नत्वा भट्टरामेश्वरात्मजः ।

भट्टनारायणः काशींविविनक्ति सदुक्तिभिः ॥

End. अविमुक्तोत्यजन्प्राणात्ममलोके महीयते ।

आदेहपतनायेतु क्षेत्रं सेवन्तिमानवाः ॥

तेमृताहंसयानेन दिव्यंयान्त्यकुतोभयाः ।

इत्यादीनितु सलोकताविषयाणीतिसर्वमनवद्यम् ॥

Colophon. इतिश्रीमद्विद्वन्मुकुटमाणिक्य दाक्षिणात्यालंकार श्रीमद्भट्टरामेश्वर सूरिसूनुनारायण भट्टविरचिते त्रिस्थलीसेतौ काशीप्रकरणेतन्मरणान्मुक्तिविचारः समाप्तः शुभमस्तु ॥

विषयः । काशीमरणान्मुक्तिरितिसुस्पष्टंविवेचितम् ।

No. 177. त्रिस्थलीसेतु-काशीप्रकरणम् By नारायण । Tristhalīsetu.

Substance :—Character Devanāgarī. White paper. Lines 13 on a page. Letters 50 in a line. Folia 114. 14×5½ inches. Appearance, fairly old. Verse and prose. Complete. Incorrect. Date, Saṃvat 1910. Place of deposit, MM. Pandit Rājināth Miśra, Saurāth, Madhubani P. O., Darbhanga. A treatise on Dharmaśāstra, complete in four parts, by Nārāyaṇa, of which this is one dealing with Kāśī. Worm-eaten.

Beginning. श्रीगणेशायनमः ।

भवानीशंकरंनत्वा भट्टरामेश्वरात्मजः ।

भट्टनारायणः काशीं विविनक्ति सदुक्तिभिः ॥

अथ काशीप्रकरणं । तत्र माहात्म्यज्ञानस्य प्रवृत्त्यौपयिकत्वेन तस्यावश्यं वक्तव्यत्वा त्तदेवप्रथमं निरूप्यते ॥ अतएव पद्मपुराणे पातालखंडे भृगुंप्रति कृतेषु पंचप्रश्नेषु प्रथमंमाहात्म्यप्रश्न एवकृतः ।

End. अविमुक्तेत्यजन्प्राणान्ममलोकेमहीपते ।

अदेहपतनाद्येतु क्षेत्रंसेवति मानवाः ॥

तेमृता हंसयानेन दिव्यंयान्त्यकुतोभयाः ।

इत्यादीनितु सलोकताविषयाणीति सर्वमनवद्यम् ॥

Colophon. इति श्रीमद्विद्वन्मुकुटमाणिक्य दाक्षिणात्यालंकार श्रीमद्भट्टरामेश्वरसूरिसूनुनारायण भट्ट विरचिते त्रिस्थलीसेतौ काशीप्रकरणे तन्मरणान्मुक्तिविचारः समाप्तः ॥ ४ ॥ समाप्तं काशीप्रकरणं अतः परं गयाप्रकरणं भविष्यति ॥ शुभमस्तु रामाय नमः ॥४॥ संवत्—१९१० समये श्रावणमासे शुक्लपक्षे तृतीयायां रविवासरे ।

विषयः । अस्मिन् प्रकरणे काशीमरणान्मुक्तिरिति कार्त्स्न्येन निरूपितम् ।

Previous notice :—C. C. Pt. I. p. 240; Pt. II. p. 51; Pt. III. p. 52. R. M. Pt. 2. p. 202; Pt. 7. p. 34.

No. 178. त्रिस्थलीसेतु-गयाप्रकरणम् By नारायण । Tristhalīsetu.

Substance :—Character Devanāgarī. White paper. Lines 9 on a page. Letters 52 in a line. Folia 32. 14×5½ inches.

Verse and prose. Appearance, old. Complete. Incorrect. Date, Saṃvat 1910. Place of deposit, MM. Pandit Rājīnāth Miśra, Saurāth, Madhubani P. O., Darbhanga. A treatise on Dharmaśāstra entitled Tristhalīsetu, complete in 4 parts, by Nārāyaṇa of which this is one dealing with Gayā. Worm-eaten.

Beginning. श्रीगणेशायनमः ॥

वादीभयुक्तिकुंभस्थलदलनाकुण्ठमाननखगर्भान् ।

विकिरन् प्रमेयमुक्ताविद्यावनकेसरी गुरुर्जयति ॥ १ ॥

नत्वाखिलोद्धारधुरंधरंपरंगदाधरंवुद्धिविशुद्धिसाधकं ।

सन्देहमुत्सार्य्यविचार्य्यसादरं मया गयाकार्य्यमुदीर्य्यतेऽधुना ॥ २ ॥

सुतादिकर्तृकंयस्यांश्रद्धंश्रद्धासमेधितं ।

पित्राद्युद्देश्यफलदं सागया यागतोधिका ॥ ३ ॥

End. ततोनिर्गमनकालेगदाधरपूजास्तुतिप्रार्थनाः कार्य्याः ।

कृत्वासंप्रार्थयेद्देवमादिदेवंगदाधरमित्यग्निपुराणवचनान् स्तुतिप्रार्थनेप्रयोगेवक्ष्यते ॥

Colophon. इतिश्रीभट्टरामेश्वरसूरिसूनुनारायणभट्टविरचितेत्रिस्थलीसेतौगयाप्रकरणेगयाकृत्यम्

॥ शुभमस्तु ॥ राम ॥ संवत् १९१० समयेमार्गवदि ॥७॥७॥७॥७॥७॥७॥७॥

११०० संख्या ॥

विषयः । गया श्राद्धादिः ।

No. 179. त्रिस्थलीसेतुः By नारायण भट्ट । Tristhalīsetu.

Substance:—Character Devanāgarī. White paper. Lines 9 on a page. Letters 43 in a line. Folia 42. 14×5½ inches. Appearance, fresh. Prose and verse. Complete. Not correct. Date, Samvat 1923. Place of deposit, Raj Library, Darbhanga. A treatise on Dharmaśāstra, dealing with Gayākṛtya, by Nārāyaṇa Bhaṭṭa.

Beginning. श्रीगणेशाय नमः । सरस्वत्यै नमः ॥

वादीभयुक्तिकुंभस्थलदलनाकुंठमाननखगर्भान् ।

बिकिरन्प्रमेयमुक्तांविद्यावनकेसरीगुरुर्जयति ॥

नत्वाखिलोद्धारधुरंधरं परं गदाधरं बुद्धिविशुद्धिसाधकं ।
संदेहमुत्सार्यविचार्यसादरं मयागयाकार्यमुदीर्यतेऽधुना ॥
सुतादिकर्तृकंयस्यांश्राद्धं श्रद्धासमेधितं ।
पित्राद्युद्देश्यफलदं सागया यागतोधिका ॥

End. एवं गयाकृत्येनिर्व्यूढेततोनिर्गमनकालेगदाधरपूजास्तुतिप्रार्थनाः कार्याः । स्तुत्वा-संप्रार्थयेद्देव मरिदेवंगदाधर मित्यग्निपुराणवचनात् स्तुतिप्रार्थनेप्रयोगेवक्ष्यते ।

Colophon. इतिश्रीमद्भट्टरामेश्वरसूरिसूनुनारायणभट्टविरचिते त्रिस्थलीसेतौगयाप्रकरणे गया कृत्यं । शुभमस्तु ॥ संवत् ॥ १६३३ ॥ वारबुधाः ॥

विषयः । गयाकृत्यनिरूपणम् ।

No. 180. त्रिस्थलीसेतुः तीर्थधर्मप्रकरणम् By नारायण । Tristhalīsetu.

Substance :—Character Devanāgarī. White paper. Lines 9 on a page. Letters 48 in a line. Folia 67. 14×5½ inches. Appearance, fairly old. Prose and Verse. Incorrect. Incomplete. Date, Saṃvat 1910. Only the first folio is missing. Place of deposit, MM. Pandit Rājināth Miśra, Saurath, Madhubani P. O., Darbhanga. A treatise on Dharmaśāstra, entitled " Tristhalīsetu " by Bhaṭṭa Nārāyaṇa, and completed in four parts, of which this is one dealing wtth miscellaneous subjects.

Beginning. नगरीतिमुपेयुषी ॥५॥
शास्त्रेष्वधीतीपितुरेव यः श्रुतीः स्मृतीः समातोव्यचवेशारीतीः ।
नारायणस्तत्तनयोविमुक्तेतीर्थत्रयीसेतुमसौविधत्ते ॥६॥
ग्रन्थेस्मिन्गुणगणवत्वमुच्यतेचेत्स्वंग्रन्थं गुणगणवंतमाहकोनो ।
तंसंतः शिरसिकृताञ्जलिस्तु याचेशोध्यंतत्सदसद्दिदोच्यतेमयायत् ॥७॥
खलानांप्राथनेपेह खलताखलतास्तुवः भवतांभूषणेप्यत्रादूषणेमास्तु मातसां ॥८॥
साधारणस्तीर्थविधिः प्रथमंसम्यगुच्यते ।
प्रयागादित्रयविधिःपश्चादित्यत्रसंग्रहः ॥९॥

End. नदेवः पर्वताग्रेषुनदेवोविष्णुसद्मनि ।
देवश्चिदानन्दमयोदिविभावेनदृश्यते ॥

यत्रदृढाभक्तिर्यदायस्यमहात्मनः ।

तत्रतस्यमहादेवः प्रसादमुपयच्छति ॥

इत्यादिबहुनालम् ॥०॥४॥

Colophon. इतिश्रीमद्विद्वन्मुकुटमाणिक्य श्रीमद्भट्टरामेश्वरसूरिसूनुनारायणभट्टविरचिते त्रिस्थलीसेतौसामान्यप्रघट्टकेप्रकीर्णाक तीर्थधर्मप्रकारणं समाप्तम् ॥ समाप्तश्चप्रघट्टकः ॥ छ ॥ श्री राम राम राम राम राम राम राम राम राम राम इतः परं प्रयागप्रकरणं भविष्यति ॥ शुभमस्तु ॥ संवत् १६१० ॥ छ छ छ छ छ छ ॥छ॥

वषयः । प्रयागादितीर्थकर्तव्यत्वनिरूपणपुरस्सरं सामान्यतस्तीर्थविधिनिरूपणम् ॥

———

No. 181. **त्रिस्थलीसेतु (प्रयागप्रकरणम्)** By **नारायण** । Tristhalīsetu.

Substance :—Character Devanāgarī. White paper. Lines 12 on a page Folia 30. 13×5 inches. Appearance, new Complete. Incorrect. Date san 1261 Sāl. Place of deposit Pandit Dhareśvar Jhā, Lālganj, Jhanjhārpur P. O., Darbhanga.

Beginning. श्रीगणेशाय नमः

सुरमुनिदितिजेंद्रैः सेव्यतेयोस्ततंद्रैर्गुरुतरदुरितानांकाकथामानवानां ।

स्वभुविसुकृतकर्त्तुं वाञ्छितावाप्तिहेतुर्जयतिविजितयागस्तीर्थराजः प्रयागः ॥

वाणीयत्तेर्यस्यावर्णनायामणीयसीः ।

तीर्थश्रेणि मणिर्वेणीस्त्वर्निःश्रेणिः प्रवर्ण्यते ॥

अथ प्रयागप्रकरणम् ॥

End. इति यमुनामहिमा ॥

Colophon. इतिभट्टरामेश्वरसूनुभट्ट नारायण विरचिते त्रिस्थलीसेतौ प्रयागप्रकरणं समाप्तम् ॥ इतः परं काशीप्रकरणं भविष्यति ॥ सन् १२६१ साल संख्या श्लोकके ११४०

विषयः । प्रयागमाहात्म्य वर्णनम् ॥

———

No. 182. **त्रिस्थलीसेतौ प्रयागप्रकरणम्** By **नारायण भट्ट** । Tristhalīsetu.

Substance :—Character Devanāgarī. White paper. Lines 11 on a page. Letters 57 in a line. Folia 30. 14×5½ inches. Appearance, old. Verse and prose. Complete. Incorrect.

Date, Samvat 1910. Place of deposit, MM. Pandit Rājināth Miśra, Saurāth, Madhubanī P. O., Darbhanga. A treatise on Dharmaśāstra, entitled Tristhatīsetu, by Nārāyaṇa Bhaṭṭa of which this is one of the four parts, dealing with Prayāga, the modern Allahabad.

Beginning. श्रीगणेशाय नमः ।

सुरमुनिदितिजेन्द्रैः सेव्यतेयोस्त्तद्वैर्गुरुतरदुरितानांकाकथामानवानां ।

स्वभुविमुक्तकर्त्तवांछितावाप्तिहेतुर्जयतिविजितयागस्तीर्थराजः प्रयागः ॥ १ ॥

वाणीवाणीपतेयस्यावर्णनीयामणीयसी ।

तीर्थश्रेणिमणिर्वेणीस्वर्निःश्रेणिः प्रवर्ण्यते ॥ २ ॥

End. एषतूद्देशतः प्रोक्तोमयास्थागुणसंग्रहः । स्वरूपविस्तरंवक्तुंनशक्तःकोपितत्त्वतः ॥

कार्त्तिकेशुक्लपक्षेतुद्वितीयायांविशेषतः । मांहात्म्यंयमुनायास्तुयः शृणोतिहरेस्तनुरि त्युक्तम् ॥ इतियमुनामहिमा ॥

Colophon. इतिभट्टरामेश्वरसूनुभट्टनारायणविरचिते त्रिस्थलीसेतौ प्रयागप्रकरणंसमाप्तम् ॥

इतः परंकाशीप्रकरणंभविष्यति ॥ संवत् १९१० ॥

काशीते.पश्चिमदीस जोजनएक परिमान ग्राम भडावनाम है मुकुन्दलाललेखकका स्थान ॥०

११४० संख्याश्लोक की ॥ ॥ ॥

विषयः । प्रयाग विधिनिरूपणम् ॥

No. 183. दक्षस्मृतिः । Dakṣasmṛtiḥ.

Substance :—Character Maithilī. Brown paper. Lines 5 on a page. Letters 66 in a line. Folia 10. 14×2 inches. Appearance, fairly old. Verse. Complete. Not correct. Date (?) Place of deposit, Raj Library, Darbhanga. Worn out. Torn. A treatise on Dharmśāstra, by Dakṣa. This contains 7 Chapters.

Beginning. सर्वधर्मार्थतत्वज्ञः सर्वशास्त्रविशारदः ।

पारगः सर्वविद्यानां दक्षोनामप्रजापतिः ।

ब्रह्मचारीगृहस्थश्चवानप्रस्थोयतिस्तथा ॥

एतेषांतुहितार्थायदक्षः शास्त्रमकल्पयत् ॥

End. य इदं पठते भक्त्या शृणुयाद्योपिमानवः ।
सपुत्रपौत्रोमतिमान् कीर्त्तिं स समवाप्नुयात् ॥
श्रावयित्वात्विदंशास्त्रंश्राद्धकालेद्विजोत्तमान् ।
अक्षयम्भवतिश्राद्धं पितृभ्यश्चोपतिष्ठते ॥ ५६ ॥

Colophon. इतिदाक्षेधर्मशास्त्रेसप्तमोऽध्यायः । समाप्तमिदंधर्मशास्त्रम् ॥ * ॥ श्रीकृष्णायनमः ॥
सर्वैकत्वेन श्लोकसंख्या ॥ २१६ ॥

विषयः । चतुराश्रमिणामाचारादिवर्णनम् ॥

Previous notice:—C. C. Pt. I. pp. 241, 789; Pp. II. pp. 51; 204; Pt. III. p. 52. C. M. Vol. I. Pt. 5. p. 182.

A. दक्षस्मृतिः Dakṣasmṛtiḥ.

Substance :—Character Devanāgarī. White paper. Lines 10 on a page. Letters 40 in a line. Folia 7. 15×4 inches. Appearance, fairly old. Verse. Complete. Not correct. Date (?). Place of deposit, Raj Library, Darbhanga. A hand-book of Dharmaśāstra, known as Dakṣasmṛiti.

Beginning, End, Colophon, विषयः—Same.

B. दण्डविवेकः By वर्धमान । Daṇḍavivekaḥ.

Substance :—Character Maithilī. Palm leaves. Lines 5 on a page. Letters 71 in a line. Folia 176. 14×2 inches. Appearance, old. Prose. Complete. Correct. Date Śaka 1541. La-Sam 499. Worn-out. Worm-eaten. at the end of pages. Place of deposit, Pandit Gaṅgānāth Miśra, Pahītol, Manīgāchī P. O., Darbhanga.

Beginning. ओंनमः श्रीकृष्णाय ।
पाणिभ्यामुपजातवेपथुतया यत्नेमयः कल्पितो
येनस्वेदजलौघपूरिततयानापेक्षितोम्बुग्रहः ।
संध्यार्थत्वमवेत्य यो मुकुलिते सव्ये करे कम्बुना,
सादृश्यं गतवान् स पातुशिवयोः सायन्तनोर्घाञ्जलिः ॥

सार्धंराधिकया वनेषुविहरन्तस्याः कपोलस्थले,
घर्माम्भोविसरं प्रसारिणमपाकर्त्तुं करेण स्पृशन्।
तत्र प्रत्युतसात्विकाम्बुमिलनादो जायमाने जवाद-
व्याद्धो विफलप्रयासविकलो गोपालरूपो हरिः ॥
कृष्णावताररकुतुकं बहुमन्यमानो दण्डंवहन्नवति गां पुरुषोत्तमोयः।
वाञ्छन्नसाननुगुणेन गुणेन बध्वा भूयः प्रचारयति गां भुवनान्तरेषु ॥
यः श्रीकुसेनमुपनीतसमस्तसेन मात्मीयसैनिक मिवात्मवशे नियुंक्ते।
गौडेश्वर प्रतिशरीरमतिप्रतीपः केदारराय मगगच्छ तिदावतुल्यम् ॥
उच्छृङ्खलप्रखल खण्डन पण्डितेन श्रीभैरवेण मिथिला पृथिवीश्वरेण।
तेनानुकम्प्यसकृदप्यवलोक्यमानो श्रीवर्धमानकृतिनोस्तु कृतिः कृतार्था ॥
ज्यायान्गण्डक मिश्रः शंकरवाचस्पतीचमेगुरवः।
निखिलनिवन्ध समासप्रयासमेनम्ममानुजानन्तु ॥
किन्चालसमनसोये विविधनिबन्धावलोकने कृतिनः।
ते परिगृह्य पवित्रां कुर्वन्तु हसन्तुदुर्जनाः किन्तैः ॥
नासूयति गुणबन्धात् नोद्विजतेदोषसंबन्धात्।
अविदितगुणदोषोपि हि परकृतिरित्येव दुर्जनोज्वलति ॥
मन्त्री यत्र महार्णवो गुणगुरुः पृथ्वीपतिः पण्डितो
रूढाहंकृतयः पुराणकृतयः सभ्याः श्रुताभ्यासिनः।
तत्र क्षुद्रमतेरिमांममकृतिंकः श्रद्धीताथवा।
योयद्वेत्ति सएव तस्य विभवस्तेनैव सश्लाघ्यते।
दण्डस्यादौ परिकरस्ततः षट् तस्य हेतवः।
उक्तोदण्डविवेकोऽस्मिन् परिच्छेदेषु सप्तषु ॥

End. श्रीविल्वपञ्चान्वयसम्भवेन श्रीमद्भवेशस्यतनूद्भवेन।
श्री वर्धमानेन विदेहभर्त्तुः कृ······धौ विवेकः ॥
परकृतमपिदृष्ट्वा निर्मितेऽस्मिन्निबन्धे समुचितवचनोत्था लक्ष्यते कापि लक्ष्मीः।
स्फुरतिहिकुसुमानां शेखरे योजितानां नवइव समुदायो घ्रायमानोविनोदः ॥
...कामधेनूहलायुधीयश्च धर्मकोषश्च । स्मृतिसारकृत्यसागररत्नाकरपारिजातांश्च । टीकासहितेन्दु संहिते मनुयाज्ञवल्क्ययोक्ते । व्यवहारेतिलकञ्च प्रदीपिकाञ्चप्रदीपञ्च। दृष्ट्वाकृतो······देषवर्षेण। तदिमानिमञ्च दृष्ट्वा गुणदोषौ कल्पयन्तुमे सन्तः ॥

Colophon.— इति महामहोपाध्याय श्रीवर्धमानविरचितो दण्डविवेकः... । शाके १५४१ भाद्र कृष्णचतुर्दश्यां शनौ शंकरपुर ग्रामे श्रीमदनिरुद्धोपाध्यायानां प्रीत्यर्थं लिखितमिदं श्रीसदाशिव शर्म्मणेति । ल सं ४६६ स्मेरास्सन्तु...दर्पज्वरोन्माथिना । पारीन्द्रेण समं सजम्बुकयुवा युद्धायबद्धादरः । तत्रैके प्रथयन्ति तुल्यरणता मन्येहरेरुन्नता मन्येसंशय शंसिनस्तदपरे वाढं विपर्य्यासिनः । श्रों नमो हरिहराभ्याम् ॥

विषयः । विवादविषयो दण्डदिः ।

Previous notice:—C. C. Pt. I. p. 243; Pt. III. p. 52. R. M Pt. V. p 225.

C. दण्डविवेकः By वर्धमान । Daṇḍavivekaḥ.

Substance:—Character Maithilī. Palm-leaves. Lines 5 on a page. Letters. 57 in a line. Folia 171. 14½ × 2 inches. Appearance, old. Prose. Incomplete. Correct generally. Date(?) Worn-out. Torn. Two chapters are in good and five in bad condition. Place of deposit, Pandit Gonū Miśra, Lālaganj, Jhanjharpūr P. O., Darbhanga.

The author probably lived in La-San 372, as his elder brother Gondi Miśra is mentioned in the colophon of Uvata bhāṣya of Yajurveda, which he copied at the suggestion of his younger brother Vardhamāna.

Beginning, End, Colophon, विषय :—Same.

D. दण्डविवेकः By वर्धमान । Daṇḍavivekaḥ.

Substance :—Character Maithilī. Palm-leaves. Lines 6 on a page. Letters 72 in a line. Folia 127. 16×2 inches. Appearance, old. Verse and prose. Complete. Correct. Date La-Sam 555. Worm-pierced and worm-eaten. Place of deposit, Pandit Gaṅgādhar Miśra Tarauni, Sakri P. O., Darbhanga. A treatise on Dharmaśāstra, dealing with politics by MM. Vardhamāna.

Beginning, End, Colophon, विषय :—Same.

No. 184. दण्डविवेकः By वर्धमान । Dandavivekaḥ.

Substance :—Character Maithilī. White paper. Lines 10 on a page. Letters 51 in a line. Folia 101. 14×5½ inches. Appearance, fresh. Verse and Prose. Complete. Not correct. Date (?). Place of deposit, Raj Library, Darbhanga. A treatise on Dharmaśāstra, by MM. Vardhamāna.

Beginning, End, Colophon, विषय :—Same.

No. 185. दत्तकचन्द्रिका By देवण्डभट्ट । Dattakachandrikā.

Substance :—Character Maithilī. Yellow and brown paper. Lines 10 on a page. Letters 46 in a line. Folio 15. 12×5 inches. Appearance, fairly old. Prose and verse. Complete Generally correct. Date wanting. Place of deposit, Pandit Rāghava Jhā, Andaulī, Mādhavapur. P. O., Darbhanga. A hand-book of Dharmaśāstra, dealing with the adoption of sons by Devandabhatta.

Beginning. श्रीगणेशायनमः ॥

चन्द्रिकानुत्मसम्जातसंशयध्वान्तचन्द्रिका ।

चन्द्रिकालानुभावेनंकृतादत्तकचन्द्रिकाः ॥

मन्वादिवाक्यविवृतेषु विवादमार्गेष्टष्टादशस्वपिमयास्मृतिचन्द्रिकायाम् ।

कल्युक्तदत्तकविधिर्नविवेचितो यः सर्वः सचात्र विततोविवृतोविशेषात् ॥

End. रम्येषाचन्द्रिकादत्तपद्धतेर्दर्शिकालघुः ।

मनोरमासन्निवेशैरह्निनां धर्मतारिणी ॥ * ॥

Colophon. इतिमहामहोपाध्यायश्रीदेवण्डभट्टकृतादत्तकचन्द्रिका समाप्ता ॥ * ॥

श्रीराधाकृष्णाभ्यांनमः ॥

विषयः । दत्तकपुत्रविचारः ।

No. 186. दाननिर्णयः । Dānanirṇayaḥ.

Substance :—Character Maithilī. Dark white paper. Lines 13 on a page. Letters 51 in a line. Folia 21. 14×5½ inches. Verse and Prose. Incomplete. Incorrect. Appearance, old.

Date (?) Worn-out. Place of deposit, Raj Library, Darbhanga. A manual of Dharmaśāstra, dealing with Dāna. The Ms. does not contain the last page, so the name of the author can not be ascertained.

Beginning. श्रीगणेशायनमः ॥

शतह्रदाशतोदार पीतनिर्मलवाससे ।
शारदेन्दुकरस्पर्द्धिहरायहरये नमः ॥
योगोत्वादिसमस्तजातिनिवहाः शुक्लादयोमीगुणाः ।
दण्डित्वाद्यपिसत्वजातमखिलंचैत्रादिनामान्यपि ॥
यस्मिन्पाचकयाचकादिशब्दाः विविधाः क्रियावाचकाः ।
कल्प्यन्तेपरमार्थतस्तुरहितस्तैस्तैर्हरिन्तंभजे ॥
सुमतिज्ञान्वयेन्द्रस्यहरिभक्तिः सतांहृदि ।
वर्धतांधनिनांदित्साससद्विष्टौश्रुतिक्रिया ॥
तत्रादौदानमहात्म्यंतत्स्वरूपञ्चतद्भिदा ।
अधिकारोदातृविप्रद्रव्यानामिह कीर्तितः ॥

End of ms. योगयाज्ञवल्क्यः ॥

श्रद्धाविधिसमायुक्तंकर्मयत्क्रियते तु यः ।
फलं न किञ्चिदाप्नोति क्लेशमात्रं हितस्यतद्विति । यमः ॥
आशांदत्वा ह्यदरिंदानकाले निषेधकं ।
दत्वासंतप्यतेयस्तुतमाहुर्ब्रह्मघातकम् ।
शातातपः ॥
कार्यलोभेनयोदद्यात्गृह्णीयाद्यत्प्रतिग्रहं ।
दाताग्रेनरकंयाति ब्राह्मणस्तदनन्तरम् ॥
किन्त्वंवक्ष्यीतिवक्तव्यो न दाता ब्राह्मणः स्वयं ।
सोपिपृष्टः सुयत्नेनदानार्थतत्त्वकी ... ॥

Colophon. नास्ति ।

विषय । दानमहात्म्य, तत्स्वरुप, तद्भेद, तदधिकारि दातृविप्रद्रव्यानामिहनिर्णयः कृतः ।

No. 187. दानपञ्जिका By नवराज । Dānapañjikā.

Substance :—Character Maithilī. White paper. Lines 14 on each page. Letters 63 in a line. Folia 20. 10¾×4 inches. Appearance, old. Prose and verse. Complete. Not correct. Worm-eaten. Torn. Place of deposit, Raj Library, Darbhanga. A manual of Dharmaśāstra, dealing with Dānotsarga by Navarāja.

Beginning. ओंनमः शिवाय ।

द्रोणवंशसमुत्पन्नो देवसिंहतनूद्भवः ।
धर्म्मकर्म्मरतः श्रीमान्नवराजोविराजते ॥
श्रीमता नवराजेन सर्वपापप्रणाशिनी ।
क्रियते दानपञ्जीयं कलौ गङ्गेव निर्मला ॥

End. अभयं सर्वदैवत्यं भूमिर्वैविष्णुदेवताः ।
कन्यादासस्तथादासी प्राजापत्याप्रकीर्त्तिताः ॥
प्राजापत्योगजः प्रोक्तस्तरवो यमदैवताः ।
तथाचैकसकं सर्वकथितं यमदैवतं ।
महिषश्च तथायाम्य उष्ट्रो वै नैर्ऋतोभवेत् ।
रौद्रीधेनुर्विनिर्दिष्टाश्छाग आग्नेय उच्यते ॥
मेषंतुवारुणं विद्याद्वराहो विष्णुदैवतः ।
आरण्याः पशवः सर्वे कथिथा वायुदेवताः ।
जलाशयानि सर्वाणि वारिधानां कमण्डलुः ।
कुम्भञ्च करकंचैव वारुणानितिनिर्दिशेत् ॥
समुद्रजानि रत्नानि सामुद्राणि तथैव च ।
आग्नेयकं प्रोक्त सत्र लौहानिवाप्यथ ॥
प्राजापत्यानि शस्यानि पक्वान्नमपि च द्विजैः ।
ज्ञेयानि सर्वगन्धानि गान्धर्वाणि विचक्षणैः ।
वार्हस्पत्यं स्मृतं वासः सौम्यान्यथरसानि च ।
पक्षिणश्च तथा सर्वे वायव्याः परिकीर्त्तिता ॥
विद्या ब्राह्मी विनिर्दिष्टा विद्योपकरणानि च ।

सारस्वतानि ज्ञेयानि पुस्तकानि च पण्डितैः ॥
सर्वेषांश्चावभाण्डानां विश्वकर्मा च दैवतः ।
रौद्राणामथपुष्पाणां काशानां हरितैस्सह ॥
फलानामथ सर्वेषां तथा ज्ञेया वनस्पतिः ।
मत्स्यमांसे विनिर्दिष्टे प्राजापत्ये तथैव च ॥
छत्रंकृष्णाजिनंशय्या रस आसनमेव च ।
उपानहौ तथायानं पञ्चान्यत्प्राणवर्जितम् ॥
औत्तानाङ्गिरसास्त्वेते गृह्यन्ते च तथा द्विजैः ।
पर्यन्यायस्तथा शोरस्न्मघर्मध्वजादिकं ॥
बलोपकरणं सर्वं कथितं शाक्रदैवनं ।
गृहन्तु सर्वदैवत्यं यदनुक्तं द्विजोत्तमाः ॥
ज्ञेयंतद्विष्णु दैवत्यं सर्वं विष्णुदैवतम् ॥

Colophon. इति द्रोणवंशसमुद्भवश्रीनवराज विरचितादानपञ्चिका समाप्ता ।
शाके ब्रह्ममुनित्रयाकरयुते पौषेवलक्षेशुभे ॥
पक्षेवै व्यलिखत्सुदामघटितां पञ्चीमिमां मानिकः ।
अष्टम्यां गुरुवासरे हरिविधिर्देवैस्सदा पूजितम् ॥
गौरीशस्य पदंनिधायहृदये गौरीपतेः किंकरः ॥ श्रीरस्तु ॥ शुभमस्तु ॥

विषयः । दानविषयः तत्तद्द्रस्त्वधिष्ठातृ देवता परिगणनं च ।

Previous notice :—C. C. Pt. I. p. 249; Pt. II. p. 54. R. M. V, p. 150.

No. 188. दानप्रक्रिया By भवदेव । Dānaprakriyā.

Substance :—Character Maithilī. White paper. Lines 10 on a page. Folia 42. 16×6 inches. Appearance, old. Prose. Complete. Correct. Date (?) Place of deposit, Babu Chandradhārī Singh, Rauti Deaurhi, Madhubani P. O., Darbhanga.

Beginning, End, Colophon, विषय :—Same.

No. 189. दानप्रक्रिया By भवदेव। Dānaprakriyā

Snbstance:—Character Maithilī. White paper. Lines 14 on a page. Letters 82 in a line. Folia 23. 14×4 inches. Appearance, old. Prose and verse. Complete. Correct. Date Śaka 1650. Place of deposit, Pandit Chirañjib Ṭhākur, Lagamā, Biraul P. O., Darbhanga. A treatise on Dharmaśāstra, dealing with Dāna by Bhavadeva. Worn-out. Torn.

Beginning. ओंनमो महागणेशाय ।

दानन्देयं दाताच सम्प्रदानं फलन्तथा ।
फलदाता विधाताच य एकस्तन्नमाम्यहम् ॥
भवदेवो हरिंनत्वा कृष्णदेवतनूद्भवः ।
कुरुते दानधर्मस्य प्रक्रियां सत्क्रियावताम् ॥
तत्रादौ दानप्रशंसा नन्दिपुराणे ।
दानंपरंप्रशंसन्ति दानमेवपरायणं ।
दानंबन्धुर्मनुष्याणां दानंकोषोह्यनुत्तमम् ॥

End. इति पठति य इत्थं वासुदेवस्य पार्श्वे सपितृसुतकलत्रः संभृणोतीह सम्यक् ।
मुररिपुभवनेवा मन्दिरेवाथलक्ष्म्या श्चिरममरवधूभिर्मोदते सोपि कल्पम् ।
अत्रापि तुलापुरुषवद्दानव्यवस्था । दशधेति भूपालः । इति महाभूतघटदान विधिः । षोडशमहादानप्रकरणं पूर्णम् ॥

Colophon. इति ष. शिरोमणिश्रीमहामोदर श्रेष्ठितनय श्रीरुद्रदासश्रेष्ठिकारिते मैथिलसन्मिश्र श्रीकृष्णदेवतनय महामहोपाध्यायाभिनवाचार्य सन्मिश्र भवदेवविरचिते भवरुद्रकल्पवल्लीनामको दानप्रक्रियाप्रकाशकोऽभिनवदानकाण्डोनाम चतुर्थः काण्डः सम्पूर्ण इति शिवम् ॥

शाके व्योम शरर्तु चन्द्रवलितेऽस्वंक्रान्त मासेऽसिते ।
राधेसोमदिनेऽलिखदद्भुतमिदं पुस्तंतृतीयातिथौ,
ध्यायंध्यायमुमाधवं शुभतमे वैशालदेशे वसन् ।
ग्रामे श्रीसकराभिधे वितरणप्रख्यातसत्कौशलः ॥
श्रीगुरवे नमः ॥०॥ नमो हरिहराय ॥ नमः श्रीपतये ॥

विषयः । षोडशमहादानविचारः ।

No. 190. दानमयूखः By नीलकण्ठ । Dānamayūkhaḥ.

Substance:—Character Maithilī. White paper. Lines 13 on a page. Letters 58 in a line. Folia 74. 12×4½ inches. Appearance, old. Verse and prose. Complete. Generally correct. Date (?) Place of deposit, Pandit Sādhu Jhā, Yamathari, Jhanjhārpur P. O., Darbhanga.

Beginning. ओं नमोगणेशाय । ओं दानादि मात्स्ये ।

अथातः संप्रवक्ष्यामीत्यादिना षोडशमहादानान्युक्तानि ।

यथा आद्यन्तु सर्वदानानान्तुलापुरुषसंज्ञितम् ।

हिरण्यगर्भदानञ्च ब्रह्माण्डंतदनन्तरम् ॥

End. मात्स्ये । कपिले सर्वभूतानां पूजनीयासि रोहिणी ।

सर्वतीर्थमयी यस्मात्तः शान्तिं प्रयच्छसे ॥ इति ।

Colophon. इतिश्रीजगद्गुरुभट्टनारायणसूरिसूनुपण्डितशिरोरत्नमीमांसकशंकरभट्टात्मज भट्टनीलकण्ठ कृते भास्करे दानमयूखः समाप्तः ॥ शुभमस्तु ॥ श्रीरस्तु ॥

भाद्रेमासि सितेपक्षे मङ्गलेहरिवासरे ।

मधुसूदनेन लिखितं दानमयूखपुस्तकम् ।

विषयः । सर्वदान सम्बन्धिविचारः ।

Previous noties :—C. C. Pt. I. p. 249; Pt. II. p. 54; Pt. III. p. 54. R. M. Pt. 2. p. 168 and Pt. 7. p. 305.

No. 191. दानरत्नाकरः By चण्डेश्वर । Dānaratnākaraḥ.

Substance :—Character Maithilī. Palm-leaves. Lines 5 on a page. Folia 198. Appearance, old. Prose. Complete. Correct. Place of deposit, Pandit Khuddi Jhā, Koilakha, Lohat P. O., Darbhanga.

Beginning. ओंनमो नारायणाय ।

तत्पातुलोचनं शम्भोः प्रियाश्लेषनिमीलितम् ।

उत्तंस रजनीनाथनिद्राणमिव पङ्कजम् ॥

उन्निद्राम्भोजराजीबहलपरिमलोद्धूतरागैस्तडागै ।

उन्मीलद्ब्रह्मघोषप्रतिविगलदघैः शासनैरग्रजानाम् ॥

लक्ष्मीं विश्वम्भरायाः स्फुटमकृतकृतीयोमहादानदानैः ।
श्रीमच्चण्डेश्वरोऽसुं रचयति रुचिरं दानरत्नाकरं सः ॥
श्रीचण्डेश्वरमन्त्रिणामतिमतानेन प्रसन्नात्मना ।
नेपालाखिलभूमिपालजयिना धर्म्मेन्दुदुग्धाब्धिना ।
वाग्वत्याः सरितस्तटे सुरधुनी साम्यंदधत्याः शुचौ ।
मार्गेमासि यथोक्तपुण्यसमये दत्तस्तुलापूरुषः ॥
यस्यदानातिरेकेण लोके निर्जितगौरवः ।
कल्पद्रुमः पारिजातः कामधेनुः क्वचित् क्वचित् ॥
अत्रोक्तमपि यद्दानं कृत्यरत्नाकरे पुनः । "
मासादि कृत्यसामस्त्यगौरवात्तदुदीरितम् ॥

विषयः । दानविषयकः ।

Previous notice. C. C. Pt. I. p. 219. R. M. Pt. 6. p. 134. H. S. Vol. II. p. 179. (1915.)

No. 192. **दानवाक्यावली** By **धीरमती** । Dānavākyāvali.

Substance:—Character Maithilī. Yellow paper. Lines 8 on a page. Letters 62 in a line. Folia 62. 12½×1 inches. Appearance, old. Verse and prose. Complete. Generally correct. Date (?). Place of deposit, Babu Kṛṣṇadatta Miśra, Salampur, Ghataho P. O., Darbhanga. A treatise on Karmakāṇḍa, dealing with Dāna by Dhīramatī, better-known in Mithilā as Rakhima Thākurain.

Beginning. ओं नमोगणेशाय ।

वन्दे मुकुन्दस्य पदारविन्दं वन्दारवृन्दारकवृन्दवन्द्यम् ।
मन्दाकिनीयन्मकरन्दविन्दुरास्वाद्यते सन्मतिषट्पदेन ॥
आसीद्यः किलराजपण्डितकुलालंकारसारश्रिया-
मावासोमरसिंहदेवमिथिलाभूमण्डलाखण्डलः ।
दृप्यद्दुर्धरवैरिदर्पदलनो दानेन लोकत्रये ।
विख्यातः शरदिन्दु कुन्दधवलभाम्यद्यशोमण्डलः ॥

तस्योदारगुणाश्रयस्य निखिलक्ष्मापालचूड़ामणेः ।
श्रीमद्धीरमती प्रिया विजयते भूमण्डलालङ्कृतिः ॥
दानेकल्पलतेव चारुचरिते यारुन्धतीव स्थिरा ।
या लक्ष्मीरिववैभवे गुणगणे गौरीव या कथ्यते ॥
भूयोभूयः कृतार्थान् कृतसुमनसो या महादानहेम-
ग्रामैराजीव राजीवहलतरपरागागुप्तरागैस्थलागैः ।
विज्ञानुज्ञाप्य विद्यापतिमतिकृतिनं सप्रमाणामुदारा,
राज्ञी पुण्यावलोक्या विरचयतिनवान्दानवाक्यावलींसा ॥

End. ग्नातावात्मेष्टतमधनदाने ।
स्नातावथधनंदत्वा यदिष्टस्तममात्मनः ।
प्राप्नोतिलोकमशुभानिह चैवमहत्यथः ॥
पूजादिविधाय । अयमानौ ऐहलौकिकमहायशोलाभकामतदुत्तर वहुशुभलोक-
प्राप्तिकाम इदमात्मेष्टतमन्धनं विष्णुदेवतमित्यादिदक्षिणास्वशान्तम् ॥

Colophon. इति महामहादेवी श्रीधीरमतीदेवीविरचिता दानवाक्यावली समाप्ता । सरस्वती ॥

विषयः । ततद्वस्तुदानविषयकततद्वाक्यरचनाप्रकारः

Previous notice :—C. C. Pt. I. p. 250; Pt. II. p. 54; Pt III p 54. R. M. Pt. I, p. 17 and Pt. 5. p 137.

A. **दानवाक्यावली** By **धीरमती** । Dānavākyāvali.

Substance :—Character Maithilī. White paper. Lines 13 on a page. Letters 70 in a line. Folia 57. 13½×5½ inches. Appearance, fairly old. Prose. Complete. Correct. It is copied from the old Ms. and so it has gaps in certain lines. Date (?). Place of deposit, Raj Library, Darbhanga. A treatise on Dharmaśāstra, dealing with Dānavichāra, by Dhīramatī. She was the queen of Sugauna Raj in Mithila. In her court Vidyāpati was the Raj Pandit and he prepared this work at her suggestion.

Beginning End, Colophon, विषय :—Same.

B. दानवाक्यावली By धीरमती। Dānavākyāvalī.

Substance: Character Maithilī. White paper. Lines 8 on a page. Letters 47 in a line. Folia 88. 12×4 inches. Appearance, old. Prose. Incomplete. Incorrect. Worm-eaten. Place of deposit, Pandit Śiveśvar Jhā, Lālaganj, Jhanjhārpur P. O., Darbhanga.

Beginning, End, Colophon, विषय:—Same.

C. दानवाक्यावली By धीरमती। Dānavākyāvalī.

Substance:—Character Maithilī. White paper. Lines 12 on a page. Letters 66 in a line. Folia 28. 13×4½ inches. Appearance, new. Prose. Incomplete. Incorrect. Date (?). Place of deposit, Śrīkānta Jhā, Naḍvar. Jhanjhārpur P. O., Darbhanga.

Beginning, End, Colophon, विषय:—Same.

D. दानवाक्यावली By धीरमती। Dānavākyāvalī.

Substance:—Character Maithilī. White paper. Lines 12 on a page. Folia 47. 13×5 inches. Appearance, new. Complete. Incorrect. Date (?). Place of deposit, Pandit Dhareśvar Jhā, Lālaganj, Jhanjhārpur P. O., Darbhanga.

Beginning, End, Colophon, विषय:—Same.

E. दानवाक्यावली By धीरमती। Dānavākyāvalī.

Substance:—Character Maithilī. White paper. Lines 9—11 on a page. Letters 48 in a line. Folia 41. 11×4½ inches. Appearance, new. Torn. Prose. Incomplete. Incorrect. Date (?). Place of deposit, Bīkal Jhā, Lālaganj, Jhanjhārpur P. O., Darbhanga.

Beginning, End, Colophon, विषय:—Same.

F. दानवाक्यावली By धीरमती । Dānavākyāvali.

Substance :—Character Maithilī. White paper. Lines 8 on a page. Letters 82 in a line, Folia 105. 10½×4½ inches. Appearance, fairly old. Prose. Complete. Incorrect. Date wanting. Place of deposit, MM. Pandit Rājināth Miśra, Saurath, Madhubani P. O., Darbhanga. A treatise on Dharmaśāstra, dealing with Dāna, by Dhīramatī.

Beginning, End, Colophon, विषयः—Same.

G. दानवाक्यावली By धीरमती । Dānavākyāvali.

Substance :—Character Maithilī. Nepali paper. Lines 10 on a page. Letters 50 in a line. Folia 89. 12×4 inches. App arance, old. Prose. Complete Correct. Date wanting. Place of deposit, Babu Raghunandan Dasa, Sakhabada, Manīgachī P. O., Darbhanga. A treatise on Dharmaśāstra, dealing with Dāna by Vidyāpati, at the suggestion of Dhīramatī,

Beginning, End, Colophon, विषयः—Same.

No. 193. दानवाक्यावली By पीताम्बर । Dānavākyavalī.

Substance :—Character Maithilī. White-yellow paper. Lines 14 on a page. Letters 42 in a line. Folia 25. 12½×5 inches. Appearance, old. Prose and verse. Complete. Correct generally. Date wanting. Place of deposit, Pandit Vāsudeva Miśra, Champa, Benipati P. O., Darbhanga. Worn-out. A work on Dharmaśāstra, dealing with Dāna, by Pītāmbara.

Beginning. ओं नमो गणेशाय ॥

अथ दानप्रशंसा । तत्रमहाभारते ॥

यानीमान्युत्तमानीह वेदोक्तानि प्रशंसति ।

तेषांश्रेष्ठतमं दानमिति मे नास्ति संशयः ॥

यम: ।

यतीनां परमोधर्म स्तृणाहारोवनौकसां ।

दानमेव गृहस्थानां शुश्रुषा ब्रह्मचारिणाम् ॥

व्यास: ।

आयासशतलभ्यस्य प्राणेभ्योपि गरीयसः ।

गतिरेकैववित्तस्य दानमन्या विपत्तय: ॥

ग्रासादर्धमपिग्रासमर्थिभ्य:किंनदीयते ।

इच्छानुरूपो विभवः कदा कस्य भविष्यति ॥

द्वावेवाप्सु प्रवेष्टव्यौ गलेवध्वादृढांशिलां ।

धनवन्तमदातारं दरिद्रञ्चातपस्विनं ॥

nd. E अथहारदानं ॥ अथ दुःखशोकानुत्पत्तिकल्पशतावच्छिन्नदेवीलोकम हतत्व तदुत्तर सप्तद्वीपाधिगत्वभवनकाम इमंहारं विष्णुदैवतमित्यादि ॥ सुवर्णमाला मुक्तामाला वा ॥ दक्षिणाच ॥

Colophon. पीताम्बरकृतेयं दानवाक्यावली समाप्ता ॥ * ॥ शुभमस्तु श्रीरस्तु ॥

विषय । दानमाहात्म्यवर्णनपूर्वकतत्तद्वस्तुदानवाक्यरचनाप्रस्तारः ॥

No. 194. दानवाक्यावली By विद्यापति । Dānavākyāvalī.

Substance :—Character Maithilī. White paper. Lines 14 on a page. Letters 52 in a line. Folia 17. 10×4 inches. Appearance, old. Verse and prose. Incomplete. Incorrect. Date wanting. Place of deposit, Pandit Gokulanath Jha, Nanaur, Tamuriā P. O., Darbhanga. Now it is in the possession of Jayadeva Ṭhākur, brother-in law of the deceased, owner of Ms. Worn-out. A handbook of Dharmaśāstra, dealing with Dāna, by Vidyāpati Ṭhākur.

Beginning. तत्रादौ दानप्रशंसा । महाभारते ॥

यानीमान्युत्तमानीह वेदोक्तानि प्रशस्यते ।

तेषां श्रेष्ठतमं दानमितिमेनास्ति संशयः ॥

दानं देवाः प्रशंसन्ति मनुष्याश्च तथा द्विजाः ।

दाने कामानाप्नोति यान्कामान्मनसेच्छति ॥

न दानेन विना किञ्चित्प्रार्थितं फल माप्यते ।
अपि वालाग्रमात्रस्य लाभो नैवेहविद्यते ॥

End of Ms. विष्णुधर्मे । क्षीरदस्तृप्ति माप्नोति सर्वदुष्टैः प्रमुच्यते ।
विष्णूक्तघृतदाने । मधुघृत तैलदानेना रोग्यमाप्नोतीति सम्बन्धः
विष्णुधर्मे । लवणस्यप्रदातारस्तिलानां सर्पिषान्तथा ॥
तेजस्विनो भिजायन्ते भोगिनश्चिरजीविनः ॥

Colophon. नास्ति ।

विषयः । तत्तद्वस्तुदानमाहात्म्यवर्णनपुरस्सरतद्दानवाक्यानि ।

Previous notice:—C. C. Pt. I. p. 250; Pt II. pp. 54, 205; Pt. III. p. 54.

No. 195. **दानवाक्यावली** By **सूर्यकर ।** Dānavākyāvalī.

Substance:—Character Maithilī. Brown and red paper. Lines 7 on a page. Letters 48 in a line. Folia 26. 13½×4 inches. Appearance, new. Prose. Incorrect. Incomplete. Date (?) Place of deposit, Pandit Dāmodar Jhā, Thārhī, Andhrathārhī P. O., Darbhanga.

Beginning. ओं नमो भगवते वासुदेवाय ।
नीवीबन्धविधूननोद्यतकरो राधारतेरिच्छया ।
कृष्णास्तत्क्षणमागतामभिमुखीं दृष्ट्वा यशोदां रुदन् ॥
हे मातर्निजगोपगोपवनिता मे कन्दुकं वाससी ।
त्येवंव्यस्तमुदीरयन् हरतुवः पापानिधूर्तक्रियः ॥
द्रोणवंशसमुत्पन्नो देवसिंहतनूद्भवः ।
धर्मकर्मरतः श्रीमान्नरराजो विराजते ॥
श्रीमता नरराजेन सर्वपापप्रणाशिनी ।
क्रियते दानपञ्जीयं कलौ गङ्गेव निर्मला ॥
नाना पुराणमालोक्य सारमुद्धृत्य यत्नतः ।
कृतासौ द्विजमुख्येन श्रीसूर्य्यकरशर्म्मणा ॥

End of Ms. सुरभिपुष्पदाने । ओमद्य [हंसयुक्तविमानाधिरोहणधर्मपुरगमनपूर्वकमनुष्यजन्म प्राप्तिकाम एतानि पुष्पाणि सुरभिपुष्पाणि गन्धर्वदेवतानि यथा नाम गोत्राय ब्राह्मणायेत्यादि दक्षिणा च ॥

Colophon. नास्ति ॥

विषयः । नरराज कारित सूर्यकरकृतदान वाक्यावल्यां सर्व वस्तुदान वाक्य रचना प्रकारः ।

Previous notice:—C. C. Pt I. p. 250.

No. 196. दानवाक्यावली By रत्नाकर । Dānavākyāvalī.

Substance:—Character Maithilī. White paper. Lines 12 on a page. Letters 62 in a line. Folia 28. 12×4¼ inches. Appearance, old. Prose and verse. Complete. Correct generally. Date, Śaka 1762. Place of deposit, Pandit M.M. Rājināth Miśra, Saurāth, Madhubani P. O., Darbhanga. A manual of Dharmaśāstra, dealing with Dāna by Ratnākara.

Beginning. श्रीगणेशायनमः ।

यदीयस्मरणादेव समीहितमवाप्यते ।
सद्भिर्निर्विघ्नमधुना तन्नमामि परम्महः ॥
श्रीरत्नाकरधीरेण विस्तराद्दानसागरात् ।
सर्वसारंसमुद्धृत्य किञ्चिदाकृष्य लिख्यते ।
तत्र दानप्रशंसा ।
यानीमान्युत्तमानीह वेदोक्तानि प्रशंसति ।
तेषां श्रेष्ठतमंदानमिति मे नास्ति संशयः ॥

End. ततः कुशत्रय दक्षिणाद्रव्याण्यादाय ओमद्यकृतैतत्सकलात्मीयाश्रमीय सर्वस्वदान प्रतिष्ठार्थमंमुसुवर्णमग्निदैवतं अमुकगोत्रायामुकशर्मणेदक्षिणां तुभ्यमहं संप्रददे ॥ इति दक्षिणान्दद्यात् । ओं स्वस्तीति प्रतिवचनम् ।
सर्वस्वदाने अन्यतः द्रव्य मानीय दक्षिणान्दद्यात् ।
बलिर्दाने जितो येन येनकर्णोप्यधः कृतः ॥

Colophon. गुरुन्देवताश्चापि चित्तेनिधाय स्वहस्तात्तरेणैव तन्वकपाणिः ।
प्रसिद्धश्च सर्वत्रदानेषु योयं समाप्तं लिलेखाशुसम्यक् सुपुस्तम् ॥
द्वौतर्कः सप्तैकः शाके पक्षे शुक्ले भौमेषष्ठ्याम् ।
फाल्गुणादौ नान्ते ख्याते मासे तन्मध्ये संपूर्णोग्रन्थः ॥

विषयः । दानवाक्यरचनाप्रस्तारः ॥

Previous notice :—C. C. Pt. I. p. 250.

No. 197. दानवाक्यावली । Dānavākyāvali.

Substance :—Character Devanāgari. White paper. Lines 9 on a page. Letters 34 in a line. Folia 18. 10×4 inches. Appearance, fresh. Complete. Not correct. Date wanting. Place of deposit, Pandit Gopal Miśra, Tabhaka, Dalsingh Sarai P. O., Darbhanga. A manual of Dharmśāstra, dealing with Dāna together with Prāyaśchitta Saṁkalpa.

Beginning. श्रीगणेशायनमः ।
ओं तत्सदद्य अमुकमासेऽमुकपक्षेऽमुकतिथौऽमुकवासरेऽमुकगोत्रस्यामुक शर्मण विस्फोटकादि रोगनाशार्थं श्रीशीतलादेवताया ओं ह्रीं श्रीं श्रीशीतलायै नमः इति मन्त्रस्य यथासंख्याकं जपमहं करिष्ये ।

End. ओषधयः समवदंत सोमेन सह राज्ञा यस्मैकृणोति ब्राह्मणस्तद० राजन्या स्यामसि ओषध्यः सर्ववृक्षाणां तृणगुल्मलतास्तपादूर्वा सर्षपसंयुक्ताः सर्वौषध्यः पुनन्तु मां ततः देवस्येति प्रतिष्ठितम् तस्मादाज्यं प्रयत्नेन प्रीयता परमेश्वरः ।

Colophon. इति प्रायश्चित्तप्रयोग समाप्तः लिखितं श्रीलाल ।

विषयः । दानविषयकवाक्यरचना ।

—:o:—

No. 198. दानवाक्यावली Dānavākyāvali.

Substance :—Character Maithilī. Yellow paper. Lines 12 on a page. Letters 66 in a line. Folia 20. 12×4½ inches. Appearance, old. Prose. Complete. Incorrect. Date Śaka 1772. Place of deposit, Babu Kedaranāth Jhā, Rupanali, Jhanjhārpur P. O., Darbhanga.

Beginning. ओं नमो गणेशाय । ओं विष्णवे नमः ।

नानावाक्यावलींदृष्ट्वावाक्यान्याकृष्ययत्नतः ।

लिख्यन्ते व्यवहारार्थं ॥

दानप्रशंसाः ।

श्रीमहाभारते ॥

यानियान्युत्तमानीह वेनोक्तानि प्रशंसति ।

तेषां श्रेष्ठतमं दान मिति मेना स्तिसंशय ॥

End. त्रैलोक्येयानिभूतानिस्थावराणिचराणिचः ।

ब्रह्मविष्णुशिवैः सार्धं रक्षांकुर्वन्तुमेसदा ॥

देवदानवगन्धर्वायक्षराक्षसपन्नगाः ।

ऋषयोमनवोगावो रक्षांकुर्वन्तुतेसदा ॥ * ॥

Colophon. शुभशाके १७७२ मार्गकृष्णाष्टम्यायधेलिखितमिदं पुस्तकं दहौडाग्रामावस्थित श्रीकेशीशर्म्मणा ॥ * ॥ ॥ * ॥

विषयः। दानविषयकवाक्यरचना ।

A. दानवाक्यावली । Dānavākyāvalī.

Substance :—Character Maithilī. Brown paper. Lines 10 on a page. Letters 30 in a line. Folia 47. 11×5 inches. Appearance old. Prose. Complete. Not correct. Date (?) Place of deposit, Pandit Premdhar Jha, Ujan, Jhanjhārpur P. O., Darbhanga. A treatise on Dharmaśāstra, dealing with Dāna only.

Beginning, End Colophon, विषयः—Same.

No. 199. दानवाक्यावली । Dānavākyāvalī.

Substance :—Character Maithilī. White paper. Lines 12 on a page. Letters 52 in a line. Folia 9. 14×5½ inches. Appearance, fresh. Prose. Complete. Correct generally. Date Śaka 1788. Place of deposit, Pandit Śrīnandan Miśra, Kanhauli, Sakri P. O., Darbhanga. A handbook of Dharmaśāstra, dealing with Dāna Bhāga, by unknown author. Worm-eaten.

Beginning. श्रीमहागणाधिपतये नमः ।

अथ दानवाक्यावलीलिख्यते ।

स्वल्पमप्यस्यद्दयतं हव्यकव्यादिना नरैः ॥

तत्तदक्षयतांयातिनान्यथाविष्णुभाषितम् ॥ १ ॥

अथ दान प्रयोगः ।

विष्णुपुराणे लंकारधान्यदाने ॥

ततः अंलङ्कारधान्यायनमः ३ लङ्कारधान्यंत्रिः संपूज्य ओं ब्राह्मणायनमः ।

इतिब्राह्मणपादौ त्रिः संपूज्य ओं लङ्कारधान्यंददानि इतिद्विजकरेजलदानं etc. ॥

End वरासनदानं ॥ पूजादिपूर्ववत् ॥

ओ मद्यभूतलाधिपत्यतदुत्तरोत्तमस्थानप्राप्तिसर्वोत्तमकुलजन्मपूर्वकस्वर्गलोकप्राप्तिकाम

इदंविचित्राभरणोपशोभितं सुगन्धिद्रव्योपेतवर वस्त्रसंवीतंवरासनमुत्तानाङ्गिरोदैवतं

यथा नामेत्यादि ॥ दक्षिणाच ॥

Colophon. समाप्तमेतत् ॥ शुभमस्तु श्रीरस्तुलेखकस्य शुभंभूपाय ॥ शुभशाके १७८८ सन

१२७४ साल मार्ग शुक्ल प्रतिपच्छनौ समाप्त मगमत्० ॥ * ॥ ॥ * ॥ ॥ * ॥

विषयः । विविध वस्तुदानविषयकविविधवाक्यकदम्बः ।

No. 203. दायतत्त्वम् By रघुनन्दन । Dayatattva.

Substance :—Character Bengali. White paper. Lines 6 on a page. Letters 72 in a line. Folia 28. 18×4 inches. Appearance, old. Prose. Complete. Correct. Date Śaka 1738 Worn-out. Drenched. Place of deposit, Pandit Śiveśwar Jha, Lālaganj, Jhanjharpur P. O., Darbhanga.

Beginning. श्रीनमोगणेशायः ।

प्रणम्यसच्चिदानन्दं वासुदेवं जगत्पतिम् ।

दायभागविधेस्तत्त्वंवक्ति श्रीरघुनन्दनः ॥

निबध्यन्तेऽत्रसंक्षेपाद्दायभागविनिर्णयः ॥

End. पूर्वोक्तरीत्यामृतधनस्यचयमृत्यर्थंत्वमितित्वदताप्येतत्स्वहस्तिनेमिति ॥

Colophon. इतिरघुनन्दनकृतौदायतत्त्वंसमाप्तमिति । शकाब्दाः १७३८—२२ चैत्र ॥

विषयः । भागाधिकारिनिरूपणम् ॥

Previous notice :—C. C. Pt. I. p. 251; Pt. II. p. 54; Pt. III. p 4. A. C Pt. I. p. 131. C. M. Vol. I. Pt. III. p. 21.

A. दायतत्त्वम् By रघुनन्दन । Dāyatattva.

Substance :—Character Maithilī. Brown paper. Line 8 on a page. Letters 49 in a line. Folia 23. 13×4½ inches Appearance, new. Prose. Complete. Incorrect. Date (?). Place of deposit, Pandit Gonu Misra, Lālaganj, Jhanjhārpur P. O., Darbhanga.

Beginning, End, Colophon, विषय:—Same.

B. दायतत्त्वम् By रघुनन्दन । Dayatattva.

Substance :- Character Maithilī. White and brownish paper. Lines 12 on a page. Letters 98 in a line. Folia 19. 13¾×4½ inches. Verse and Prose Appearance, old. Soiled. Complete. Not correct. Date (?). Place of deposit, Raj Library, Darbhanga. One of the 28 parts of Raghunandan's work, known as अष्टाविंशतितत्त्व, dealing with दायभाग ।

Beginning, End, Colophon, विषय:—Same.

C. दायतत्त्वम् By रघुनन्दन । Dāyatattva.

Substance :—Character Bengalī. Yellowish red paper. Lines 7 on a page. Letters 80 in a line. Folia 22. 29×3½ inches. Appearance, old. Prose and verse. Torn. Worn-out. Date 1717 Śaka. Place of deposit, Raj Library, Darbhanga A treatise on Dharmaśāstra, comprising a part of the 28 Tattvas of Raghunandana Bhaṭṭāchārya, dealing with Dāyabhāga. Complete. Correct generally.

Beginning, End, Colophon, विषय :—Same.

D. दायतत्त्वम् By रघुनन्दन । Dāyatattva.

Substance :—Character Maithilī. White paper. Lines 9 on a page. Folia 15. 14×4 incbes. Appearance, old. Prose. Complete. Correct. Date Śaka 1699. Place of deposit, Babu Chandradhārī Singh, Rauti Deaurhī, Madhubani P. O., Darbhanga.

Beginning, End, Colophon, विषय :—Same.

No. 201. दायनिर्णयः By गोपाल । Dāyanirṇaya.

Substance :—Character Bengali. White paper. Lines 10 on a page. Letters 52 in a line. Folia 24. 12½×5 inches. Appearance, old. Prose and verse. Complete, Incorrect. Date wanting. Place of deposit, Pandit MM. Rājināth Miśra, Saurath, Madhubanī P. O., Darbhanga. A manual of Dharmaśāstra, dealing with Partition, by Gopal Nyāyapañchānana. Worn-out. Soiled.

Beginning. ओं नमोगणेशाय ॥

श्रीकृष्णचरणाम्भोजं नत्वागोपालशर्म्मणा ।

वितन्यते विवादेषुदायभागस्यनिर्णयः ॥

दायभागोयावत्सम्बन्धिधनविभागः ।

मनुनाएष स्त्रीपुंसयोरुक्तोधर्मोवोरतिसीहतः ॥

आपद्यपत्यसंप्राप्तिर्दायमार्गंनिबोधत ।

इत्युपक्रम्य यावत्संबन्धिधनविभागस्योक्तत्वात् ॥

End. तत्रकात्यायनः क्षित्रंसाधारणत्यक्त्वायेन्यदेशंसमाश्रिताः ।

तद्वंशस्यागतस्यांशः प्रदातव्योनसंशयः ॥

शंखगोत्रविभागार्थं संदेहेसमुपस्थिते ।

गोत्रजैरविविज्ञाते कुलंसाक्षित्वमर्हति ॥

गोत्रजैर्ज्ञातिभिरित्यर्थः ।

तैरपरिज्ञाते कुलंवन्धु साक्षित्वइति ।

तेना परिज्ञातेऽन्यःसाक्षीत्यर्थः ॥ * ॥

Colophon. इतिश्रीगोपालपञ्चाननविरचितदायनिर्णय । समाप्तइति ॥ श्रीरस्तुशुभमस्तु ॥ २ ॥ शकाब्दा । व्यलिखत् श्री जगन्नाथः पाठकस्यच तृप्तये । सर्वशास्त्रप्रवक्तुर्हितुष्टिर्भवतु मेसदा । श्रीनारायणः । श्रीरामोजयति । श्रीदुर्गारक्षतुदुर्गात् श्रीरामः श्रीहरिः । श्रीनारायणः । श्रीगोविन्दः । श्रीदेवकीनन्दनोजयति । श्रीरामोजयति ॥

विषयः । धनविभागः ।

Previous notice :—C. C. Pt. I. p. 251; Pt. III. p. 54. R. M. Pt. 2. p. 252.

——

A. दायभागः By जीमूतवाहन। Dāyabhāgaḥ.

Substance :—Character Maithilī. Palm leaves. Lines 4. on a page. Letters 42 in a line. Folia 81. 13×1½ inches. Appearance, old. Torn. Worn-out. Pierced by worms. Prose. Incomplete. Some folia are missing at the end. Correct. Date (?) Place of deposit, Raj Library, Darbhanga A treatise on Dharmaśāstra, dealing with Partitional affairs by Jīmūta vāhana.

Beginning, End, Colophon, विषयः—Same.

No. 202. दायभागः By जीमूतवाहन। Dāyabhāgaḥ.

Substance :—Character Bengalī. Dark-yellow paper. Lines 6 on a page. Letters 49 in a line. Folia 82. 18×3½ inches. Appearance, old. Prose. Worn-out. Complete. Correct. Date Śaka 1616. Place of deposit, Pandit Śrīkānt Jhā. Naḍunr, Jhanjhārpur P. O., Darbhanga.

Beginning. ओंनमोगणेशाय ॥

मन्वादिवाक्यान्यविमृष्ययेषां यस्मिन्विवादो बहुधाबुधानाम्।

तेषां प्रवोधाय सदायभागो निरुपणीयः सुधियः श्रृणुध्वम् ॥

End. नाचार्य्यगौरवपराहतदायभागतत्वप्रवोधजनरञ्जनमत्रशक्यम्।

किन्तुप्रमाणपरतश्चधियां मुनीनांसंवादमात्रकृतये कृतिनः प्रयत्नः ॥

वहुविधपूर्वनिबन्धव्याख्यासंजातसंशयस्यैतज्जीमूतवाहनकृतप्रकरणमपनुत्तयेध्येयम्।

ओम् ॥

Colophon. इति पारिभद्रीयमहामहोपाध्याय श्रीजीमूतबाहनकृतौधर्मरत्ने दायभागः समाप्तः।

श्री दुर्गाः ॥ शाकेरसरसाचैत्रमानेदिनपतौगते। हरिहरंसमाप्यादौ ननामभुवनेश्वरः ॥

ओं ॥ शकाब्दाः ॥ १६१६ ॥

विषयः। पैतृकधनविभागविषयकोविचारः।

Previous notice :—C. C. Pt. I. p. 251, Pt. II. p. 54; Pt. III. p. 54. A. C. Pt. I. p. 321. C. M. Vol. I. Pt. VI. Pp. 21 and 26.

A. दायभागः By जीमूतवाहन । Dāyabhāgaḥ.

Substance :—Character Maithilī. White paper. Lines 9 on a page. Folia 49. 11×4 inches. Appearance, old. Prose. Complete. Correct. Date (?). Place of deposit, Pandit Umeśa Miśra Tarkatīrtha, Viṣṇupur, Benipati. P. O., Darbhanga.

Beginning, End, Colophon, विषयः—Same.

B. दायभागः By जीमूतवाहन । Dāyabhāgaḥ.

Substance :—Character Maithilī. White paper. Lines 10 on a page. Letters 60 in line. Folia 45. 12½×4 inches. Appearance, new. Prose. Complete. Incorrect. Date wanting. Place of deposit, Pandit Gonū Miśra, Lālaganj, Jhanjhārpur P. O., Darbhanga.

Beginning, End, Colophon, विषयः—Same.

C......दायभागः ॥ By जीमूतवाहन । Dāyabhāgaḥ.

Substance :—Character Maithilī. Yellow paper. Lines 6-8 on a page. Lettes 90 in a line. Folia 48. 18×3½ inches. Appearance, fairly old. Prose and verse. Complete. Correct generally. Date wanting. Place of deposit, Babu Prabhunāth Miśra, Lagamā, Biraul P. O., Darbhanga. A treatise on Dharmaśāstra, dealing with partition, by Jīmūtavāhana Pāribhadra.

Begining, End, Colophon, विषयः—Same.

No. 203. दायभागक्रमसंग्रहः By श्रीकृष्ण । Dāyabhāgakramasaṃgrahaḥ.

Substance :—Character Maithilī. White paper. Lines 15 on a page. Letters 72 in a line. Folia 11. 15×5 inches. Appearance, fairly old. Prose and verse. Complete. Correct generally. Place of deposit, Raj Library, Darbhanga. A manual of Dharmaśāstra dealing with Partition suits, by Śrīkṛṣṇa Tarkālaṅkāra.

Beginning. ओं नमोगणेशाय ॥

जगदम्बापदद्वन्द्वमापदांत्तयसाधनम् ।

विश्वकोटिविनिर्माणस्थितिसंहारकारणम् ॥

निधाय हृदये दायाधिकारक्रमसंग्रहः ।

क्रियतेपण्डितामोदी श्रीमच्छ्रीकृष्णशर्मणा

अथदायाधिकारक्रमः ।

तत्रादौमृतधनेऔरसपुत्रस्याधिकारः ॥

ऊर्ध्वंपितुश्चमातुश्चसमेत्यभ्रातरःसमं ।

भजेरन्पैतृकंऋक्थमनीशास्तेहिजीवतोः ॥

इत्यादिवचनैःपितृमरणानन्तरंपुत्रस्वत्वज्ञापनात् ॥

End. नचभोधवाताद्गतंवीजं यस्यक्षेत्रेप्ररोहति ।

क्षेत्रिकस्यैवतद्वीजं न वप्ताफलमर्हति ॥

एषधर्मोगवाश्वस्यदास्युष्ट्राजाविकस्यच ।

विहङ्गमहिषाणाञ्चविज्ञेयःप्रसवंप्रति ॥

इतिमनुवचनाद्दाशीश्वरस्यैवतदपत्यमितिवाच्यंतत्रदासीपदस्यपरोढादासीपरत्वात् स्वय-मूढायान्तुदास्यांतथाविधापत्यस्यविभाज्यत्वमितिस्मार्त्तमतमप्येतदिति ॥

Colophon. इतिश्रीकृष्णतर्कालङ्कारभट्टाचार्यविरचितःक्रमसंग्रहःसमाप्तः ॥

विषयः । दायाधिकारिक्रमनिरुपणम् ।

Previous notice. C. C. Pt. I. p. 252; Pt. III. p. 54.

No. 204. **दायभागटिप्पणी** By **श्रीकृष्ण** । Dāyabhāgatippanī.

Substance :—Character Bengali. White paper. Lines 10 on a page. Folia 56. 15×3 inches. Appearance, old. Prose. Complete. Correct. Date (?) Place of deposit, Pandit Aniruddha Jhā, Koibakh, Lohat P. O., Darbhanga.

Beginning. ओं श्रीराम ।

पादाम्बुजे द्वे जगदम्बिकायाः श्रीकृष्णविप्रो हृदयेनिधाय ।

करोति टीकामिहदायभागग्रन्थावबोधायसदेकरम्याम् ॥

End. टिप्पणीविशदार्थेयंनिगूढार्थप्रकाशिनी ।

श्रीरामोदकरीनाम्ना दायभागप्रबोधिनी ॥

Colophon. इति म. म. श्री श्रीकृष्णतर्कालंकारभट्टाचार्य्यविरचिता दायभागटिप्पणी समाप्ता ॥

विषयः । जीमूतवाहनकृतदायभागव्याख्या श्रीकृष्णप्रणीता ।

Previous notice. R. M. Pt. 6. p. 189.

A. दायभागटिप्पणी By कृष्ण । Dāyabhāgaṭippaṇī.

Substance :—Character Bengalī. Yellow paper. Lines 6 on a page. Letters 80 in a line. Folia 77. 18×3½ inches. Appearance, fairly old. Prose. Complete. Not correct. Date wanting. Place of deposit, Babu Prabhunāth Miśra, Lagamā, Biraul P. O., Darbhanga. A commentary on Dāyabhāga of Jīmūtavāhana by Kṛṣṇa.

Beginning, End, Colophon, विषय:—Same.

No. 205. दायभागसिद्धान्तकुमुदचन्द्रिका By अच्युतचक्रवर्ती ।

Dāyabhāgasiddhāntakumudachandrikā.

Substance :—Character Bengalī. Yellow paper. Lines 7 on a page. Letters 100 in a line. Folia 40. 17×3½ inches. Appearance, old. A hole in the middle to bind the book. Worn out, torn. Place of deposit, Raj Library, Darbhanga. Prose. Complete. Correct. Date Śaka 1581. A commentary on Dāyabhāga of Jīmūtavāhana by Achyuta Chakravartī.

Beginning. ओंनमः शिवाय ।

अपारब्रह्मशाश्वतमितिमनुनैवमनोर्ब्रह्मावतारत्वमुक्तममिति तद्वाचकं मनुपदमलप्रसङ्गान्मङ्गलमाचरणर्थमाविष्करोतिः मन्वादीति ॥

End. तर्हि किमर्थः प्रयासइत्यतआह किन्त्विति प्रमाणाधीनज्ञानानां प्रमाणदर्शिनां मुनीनां संवादमात्रकृतये वाक्यविरोधपरीहारायकृतिनः पण्डितस्य मम यत्नइत्यर्थः ॥ मनीषा संवादेतिपाठे प्रमाणदर्शिनां व्यङ्गसंवादकरणाय तैः पर्य्यालोचनया यन्निर्णीतमस्माभिरपितदेवनिवद्धमिति तेषामेतद्दर्शनादनायासादुल्लासोयथास्यादित्येतदर्थमित्यर्थः ॥ इतिबहुविधेतिसुवोधम् ॥

Colophon इतिश्रीमदच्युतचक्रवर्त्तिविरचिता दायभागसिद्धान्तकुमुदचन्द्रिका समाप्ता ॥ * ॥ श्री रस्तु मयि लेखके । श्रीकृष्णायनमः ॥*॥ शकाब्दः ॥ १५८१ ॥ श्रीगोपालाय नमः ॥ * ॥ ॥ * ॥

विषयः । जीमूतवाहनकृतदायभागव्याख्या अच्युतचक्रवर्त्तिनिर्मिता ॥

Previous notice :—C. C. Pt. I. p. 252. R. M. Pt. 6, p. 142.

No. 206. दायसारः By म० म० महेशठाकुर । Dāyasārah.

Substance :—Character Maithilī. Brownish paper. Lines 6 on a page. Letters 45 in a line. Folia 59. 11×4½ inches. Prose and verse. Appearanee, old. Complete. Not correct. Date Śaka 1792. Worm-pierced. Place of deposit, Raj Library, Darbhanga. A treatise on Dharma-Śāstra, dealing with. Vyavahārakāṇḍa, enumerated in the beginning, by MM Mahesh Thākur, founder of Darbhanga Raj. Worn out.

Beginning. ओं नमःशिवायै ।

प्रणम्य रामं शिरसाभिरामं गोविन्दरूपं सततं स्मरन्तः ।

वयंहिलोकेऽखिलशास्त्रदृष्ट्याकुर्म्मोऽथ ग्रन्थंविनियोगहेतुम् ॥१॥

नानादायविचारेभ्यः सारमाकृष्ययत्नतः ।

सद्वंशजातधीरेण दायसारश्चकथ्यते ॥ २ ॥

व्यवहारो विभागस्यनिर्णयस्तदनन्तरम् ।

विभाज्यंचाविभाज्यं च ततःसौदायिकंपुनः ॥ ३ ॥

भागानर्हस्ततःप्रोक्तस्सपिण्डस्य च लक्षणम् ।

अपुत्रधनभागी च पुत्रलक्षणमेव च ॥

स्त्रीधनस्य विभागश्चविचारोदासगोचरः ।

लिखितं साक्षिणोभोगः दायसारे च वक्ष्यति ॥

नत्वा देवंजगन्नाथंदेवीञ्चैवसरस्वतीम् ।

उक्तानामिद्रियं गुह्यं कथयामि सविस्तरैः ॥

End. यस्यहस्तौ च पादौच मनश्चापिसुसंयुतम् ।

विद्यातपः कीर्त्तिपरःसतीर्थफलमश्नुते ॥

गोयाने गोवधं प्रोक्तं अश्वयानं निरर्थकम् ।

नयानेतदर्घस्यासमर्पणादगामिनाम् ॥

स्वयमशक्तौदेशोचितव्यवस्थामूल्यं दत्वानयानं विधेयमितिदिक् ॥*॥

Colophon. इति महामहोपाध्यायटीकाकार सद्वंशजातसठक्कुरमैथिल श्रीमहेशकृतदायसारग्रन्थे सकलस्मार्त्ताविरुद्धेशिष्टसंप्रदायसिद्धे व्यवहारखण्डपरिपूर्णाम् ॥ * ॥ शाके १७१२ सन् १२७८ साल चैत शुक्ल प्रतिपद्बुधे लिखितमिदंदायसारपुस्तकम् श्रीहीतलाल शर्मणा ॥ * ॥ श्री सरस्वत्यैनमः शुभंभूयः ।

विषयः । धनविभागार्हाणां प्रसङ्गतोऽन्येषां ग्रन्थादौनिर्दिष्टानांनिरुपणाम् ॥

No. 207. दिव्यतत्त्वम् By रघुनन्दन । Divyatattvam.

Substance:—Character Maithili. White paper. Lines 12 on a page. Letters 84 in a line. Folia 17. 13×4½ inches Appearance, old. Verse and prose. Complete. Incorrect. Date wanting. Place of deposit, Pandit Chirañjiva Ṭhākur, Lagamā, Biraul P. O, Darbhanga. Worn-out. Torn. Letters affected. A manual of Dharmaśāstra, dealing with oath-taking in former days.

Beginning. ओं नमोभगवते वासुदेवाय ।

प्रणम्यसच्चिदानन्दं गोविन्द मजमव्ययम् ।

दिव्यतत्वानितत्प्रीत्यैवक्तिश्रीरघुनन्दनः ॥

अथदिव्यानि ।

तत्रबृहस्पतिः ॥

घटोभिरुदकश्चैवविषङ्कोशश्चपंचमं ।

षष्ठं च तण्डुलाःप्रोक्तंसप्तमं तप्तमाषकम् ॥

अष्टमं फालमित्युक्तंनवमंधर्मकन्मतम् ।

दिव्यान्येतानि सर्वाणिनिर्दिष्टानि स्वयम्भुवा ॥

End. कृत्वा वृथातुशपथंकीटस्थवधसंयुतं ।

अनृतेन च युज्येत वधेन च तथा ॥

तस्मात्शपथंकुर्यान्नरोमिथ्यावः प्सितम् ।

कीदृस्येतिप्राणिमात्रोपलक्षकम् ॥

तेन प्राणिनोऽत्यन्त्यानुपयुक्तस्यापि वधसंयुतः शपथोऽनर्थहेतुः ।

तद्वधपापोनमृषा शपथकर्तायुज्यतइत्यर्थः ॥

Colophon. इतिमहामहोपाध्यायरघुनन्दनमहाचार्यविरचितंदिव्यतत्वं समाप्तमिति ॥ श्रीः ॥

विषयः । दिव्यग्रहणविधिस्तद्भेदश्च ॥

Previous notice. C. C. Pt. I. p. 254; Pt. III p. 55. A. C. Pt. I. p. 132.

A. दिव्यतत्वम् By रघुनन्दन । Divyatattvam.

Substance:—Character Maithilī. Palm—leaves. Lines 4 on a page. Letters 80 in a line. Folia 40. 14¼×1¾ inches. Appearance, old. Verse and prose. Complete. Generally correct Date wanting. Place of deposit, Babu Śukadeva Jhā, Pachadhi, Pandaul P. O., Darbhanga. This is one of the 28 tattvas of Raghunandana Bhaṭṭāchārya, dealing with oath-taking.

Beginning, End, Colophon, विषयः—Same.

B. दिव्यतत्वम् By रघुनन्दन । Divyatattvam.

Substance:—Character Maithilī. White paper. Lines 8 on a page. Folia 21. 14×4 inches. Appearance, old. Prose. Complete. Correct. Date (?). Place of deposit, Babu Chandradhārī Singh, Ranti Deaurhi, Madhubani P. O., Darbhanga.

Beginning, End, Colophon, विषयः—Same.

C. दिव्यतत्वम् By रघुनन्दन । Divyatattvam.

Substance:—Character Maithilī. Palm—leaves. Lines 4 on a page. Letters 64 in a line. Folia 48. 15×1½ inches. Appearance, old. Prose. Complete. Generally correct. Date Śaka 1582. Place of deposit, Pandit Gonū Miśra, Lālagañj, Jhanjhārpur P. O., Darbhanga.

Beginning, End, Colophon, विषयः—Same.

D. दिव्यतत्त्वम् By रघुनन्दन । Divyatattvam.

Substance:—Character Maithilī. Brown paper. Lines 12 on a page. Folia 16. 12 × 3 inches. Appearance, old. Prose. Complete. Correct. Date (?) Place of deposit, Pandit Umeśa Miśra, Viṣṇupur, Benipati P. O., Darbhanga.

Beginning, End, Colophon, विषय:—Same.

E. दिव्यतत्त्वम् By रघुनन्दन । Divyatattvam.

Substance:—Character Maithilī. Red and yellow paper. Lines 8 on a page. Letters 102 in a line. Folia 16. 18×3¼ inches. Appearance, old. Prose. Complete. Correct. Date Śaka 1718. Place of deposit, Pandit Pāränāth Jhā, Dharmapur, Jhanjhārpur P. O., Darbhanga.

Beginning, End, Colophon, विषय: —Same.

F. दिव्यतत्त्वम् By रघुनन्दन । Divyatattvaṁ.

Substance:—Character Maithilī. White paper. Lines 7 on a page. Letters 55 in a line. Folia 23. 12×4 inches. Appearance, old. Worn-out. Torn. Letters affected. Prose. Complete. Generally Correct. Date Śaka 1699. Place of deposit, Pandit Kṛṣṇadatta Miśra, Salampur, Ghataho, P. O., Darbhanga. A manual of Dharmaśāstra, by Raghunandan, being one of his 28 Tattvas.

Begining, End, Colophon, विषय:—Same.

G. दिव्यतत्त्वम् By रघुनन्दन । Divyatattvam.

Substance:—Character Maithilī. White paper. Lines 12 on a page. Letters 70 in a line. Folia 16. 13½×4½ inches. Appearance, old. Torn. Worn out. Complete, not correct. Place of deposit, Raj Library. Darbhanga. This is one of the 28 parts of Raghunandana's work known as "अष्टाविंशतितत्त्व". It deals with the mode of taking an oath.

Beginning, End, Colophon, विषय:—Same.

No. 208. दिव्यदीपिका By माधव । Divyadīpikā.

Substance :—Character Maithilī. White paper. Lines 9 on a page. Letters 46 in a line. Folia 64. 13¾×6 inches. Appearance, fresh. Verse and prose. Correct generally. Not complete. Date 1295 Sal. Place of deposit, Raj Library, Darbhanga. A treatise on Dharmaśāstra, dealing with Divyavidhāna (to take an oath touching one of the things, related in the book.) by Mādhava. This sort of swearing was prevalent not only in Mithilā, but throughout India even at the beginning of the British rule and to-day, also is not altogether extinct.

Beginning. श्रीगणेशायनमः

ओंनमस्तस्यै ॥

कान्ते चन्द्रकलांविमुञ्च तिलकव्याजेनमौलौधृतां ।

मिथ्या नाथ तथाविभावयतदा धिग्विक्षतां स्वामिनः ॥

चेदर्थग्रहिलोसि दृष्टमथवा दृष्टंस्वयंसाधये ।

त्येवं वः कलहे पुनन्तु शिवयोः प्रोद्दामवामोक्तयः ॥

अनुसंधायनिवन्धानाधायमनो महेशमाधवयोः ।

अनुभूयगौरवीङ्गिरमाकलयेदिव्यदीपिका गतये ॥

श्रीगोपालगुरोर्गिरोगुरुतरा मुक्ताइवाम्भोनिधे ।

रादाय द्विजभूषणेन गुरुणा श्रीखातरेणार्पिता ॥

लब्ध्वा दिव्यरसायनाधिकरसाः प्राप्तप्रबोधोदये ।

दिव्यानांविधयो विधेयचतुरैः श्रीमाधवैरुद्धताः ॥

End of Ms. गजाश्वरथ्यावल्मीक सङ्गमाहृदगोकुलात ।

मृदमादायकुम्भेषु प्रक्षिपेच्चतुराराथा ॥ इतिपाता. ॥

वन्देरविन्दनाभेर्नाभीपङ्केरुहंकिमपि ।

स्वाध्यायध्वनिमधुरा यत्रभ्रमरापितोवेधाः ॥ * ॥ नमः कालीपदाम्भोजाभ्यां ॥

शुभमस्तु ॥ सन् १२६५ शाल वैशाखशुक्लप्रतिपदशनौ ॥*—*॥*॥--*॥

विषयः । दिव्यग्रहणविचारः ।

Previous notice :—R. M. Pt. 5. p. 282.

———

No. 209. दिव्यदीपिका By माधव। Divyadīpikā.

Substance :—Character Maithili. Palm-leaves. Lines 5 on a page. Letters 72 in a line. Folia 70. 16×2 inches. Appearance, old. Verse and prose. Incomplete. Only one folio is missing at the beginning. Not correct. Place of deposit, Raj Library, Darbhanga. Date 508 La-Sam. A treatise on Dharmaśāstra, dealing with Śapatha-vidhāna. It was a custom in ancient times that criminals used to take oath by taking red-hot-iron in their hands. It has been composed by Mahāmahopādhyāya Mādhava Miśra. He flourished later than Chandeśvara Ṭhākura. The book is pierced by worms.

Beginning of Ms. उक्तान्येतानि दिव्यानि विशुद्धार्थम्महात्मभिः ।

विशुद्धिरत्रसन्दिग्धार्थे सन्देहनिवृत्तिः ॥

शीर्षकंशिरः ।

व्यवहारस्यचतुर्थपादोजयपराजयावधारणम् तेनचदण्डोलक्ष्यते ॥

तत्रतिष्ठतीतिशीर्षकस्थः तत्प्रयुक्तदण्डभागित्यर्थः ।

ननु न्यूनाभिधायिनोरेतयोरधिकाराभिधायिना बृहस्पतिना विरोध इतिचेत् न महाभियोगेष्वेतानीतिश्रुतेस्तत्रैवैतानिनान्यत्रेति नियम्यते न पुनरिमान्येव दिव्यानीति न विरोधइतिमिताक्षरा महाभियोगेष्वेनान्येवेति नियमइति रत्नाकरः ॥

End. परलोकपथारोहे हृदयं यदि साधवः ।

तदाहृदयध्वं स्नेहेन सत्सूक्तांदिव्यदीपिकाम् ॥

पितृव्यान्हस्तकाम्बुजदिनकरान् श्रीदिनकरान्हक्स्थेम्नो विद्याविनयविभवान् श्री करकवीन् । दुराराध्यानन्यैर्जगतिजयिनः श्रीहरिगुरून् प्रणम्य प्रारब्धं द्वाङ्यतुभवानीपरिवृढः ॥

Colophon. इति श्रीमहामहोपाध्याय श्रीखातरमिश्रात्मजमहामहोपाध्याय श्री माधवमिश्र विरचिता दिव्यदीपिका समाप्ता ॥०॥ लसं ५०८ कार्त्तिकशुदि ३ गुरौ पनिचोभग्रामेजजिवालंसे श्री रामदेवस्यस्वार्थेयं लिपिरिति ॥ श्रीरस्तु ॥

बन्देरविन्दनाभेर्नाभीपंकेरुहद्विकमपि ।

स्वाध्यायध्वनिमधुरो यत्रभ्रमरायितोवेधाः ॥

विषयः । दिव्यग्रहणविचारः ।

A. दिव्यनिर्णयः By दामोदर । Divyanirṇayaḥ.

Substance :—Character Maithili. Palm-leaves. Lines. 5 on a page. Letters 24 in a line. Folia 27. 16×2 inches. Appearance, old. Prose and verse. Complete. Generally correct. Date, La. Sam. 507, according to the writer's remarks and the end of the colophon. Ram Chandra mentions in व्यवहारचिन्तामणि the date of its composition La. Sam. 507, And he wrote this book also found at the end of the colophon. Worn out. Torn. Worm-eaten. Place of deposit, Raj Library, Darbhanga. A manual of different kinds of swearing for several purposes by Dāmodara Ṭhākur. This author lived at the court of Saṁgrām Sāha.

Beginning, End, Colophon, विषयः—Same.

No. 210. दिव्यनिर्णयः By दामोदर । Divyanirṇayaḥ.

Substance :—Character Maithili. White paper. Lines 9 on a page. Letters 80 in a line. Folia 10. 16×3½ inches. Appearance, old. Prose and verse. Complete. Generally correct. Date, Saka 1698. Place of deposit, Raj Library, Darbhanga. A hand book of Dharmaśāstra, dealing with Swearing formerly prevalent in India, by Dāmodara Ṭhākur. This was composed at the time of a king Saṁgrāma Singh.

Beginning. श्रीकृष्णाङ्घ्रिःपातु. ॥

संग्रामसाह भूपाललब्धमानेन सर्वदा ।

दामोदरेणक्रियतेदिव्यानामतनिर्णयः ॥

End. ज्योतिषे ।

सिंहस्थेमकरस्थे च जीवेचास्तंगते भृगौ ।

मलमासेन कर्त्तव्या परीक्षाजयकाङ्क्षिणा ॥

रविशुद्धौ गुरोश्चैवन शुक्रेऽस्तमिते पुनः ।

सिंहस्थे च गुरौ नैवपरीक्षाशस्यते बुधे: ॥

नाष्टम्यांचतुर्दश्यां प्रायश्चित्तपरीक्षणम् ।

न परीक्षाधिमासेच शनिभौम दिनेभवेत् ॥

Colophon. इतिदामोदरठक्कुरकृता दिव्यदीपिका संपूर्णा । शाके १६९८ ॥ भाद्रस्यशुक्लपक्षे पञ्चम्यां सोमवासरे लिखिताहरयतिना दिव्यादिव्यदीपिका ॥ स्वार्थमेवान्यथा नहि ॥ श्रीकृष्णाय नमः ॥ श्रीः ॥

विषयः । दिव्यग्रहणविधिस्तद्भेदश्च ।

Previous notice:—C. C. Pt. I. p. 254. R. M. Pt. 6. p. 40.

B. दिव्यनिर्णयः By दामोदर ठाकुर । Divyanirṇayaḥ.

Substance:—Character Maithilī. White paper. Lines 8 on a page. Letters 62 in a line. Folia 17. 11×3 inches. Verse and prose. Appearance, old. Complete. Correct generally. Date (?). Place of deposit, Pandit Sureśa Miśra, Saurāth, Madhubani P. O., Darbhanga. Worn-out. Soiled. A hand book of Dharmaśāstra, dealing with several penances by Dāmodara Ṭhākur.

Beginning, End, Colophon, विषयः—Same.

No. 211. दुर्गापूजापद्धतिः । Durgāpūjāpaddhatiḥ.

Substance:—Character Maithilī. White paper. Lines 8 on a page. Letters 36 in a line. Folia 24 12×4½ inches. Appearance, old. Prose. Complete. Not correct. Date (?). Place of deposit, Raj Library, Darbhanga. A hand book of Karmakāṇḍa, dealing with Durgāpūjā. This had been prepared after the ways discribed in Devīpurāṇa.

Beginning. ओंनमो गणेशाय । ओं नमो दुर्गादेव्यै ॥

प्रणम्यज्ञानदां गौरीं संसारार्णवतारिणीम् ।

शिवचन्द्रप्रीत्यर्थं दुर्गापूजाप्रलिख्यते ॥

अथबोधनविधिः ।

तत्रवोधनंषष्ठ्यां सायंकालेपूजाद्रव्यमादाय विल्ववृक्षसमीपंगत्वा भूतशुद्ध्यादिकंकृत्वा ब्राह्मणान् स्वस्तिवाच्य सूर्यः सोमइतिपठित्वा संकल्पं कुर्य्यात् ॥

End. ओं सुरास्त्वामभिषिञ्चन्तुब्रह्मविष्णुमहेश्वराः ।
वासुदेवो जगन्नाथस्तथासङ्कर्षणोविभुः ॥
प्रद्युम्नश्चानिरुद्धश्च भवन्तुविजयाय ते ।
आखण्डलोग्नि र्भगवान् यमो वैनिर्ऋतिस्तथा ॥
वरुणः पवनश्चैव धनाध्यक्षस्तथाशिवः ।
ब्रह्मणासहितः शेषो दिक्पालाः पान्तु ते सदा ॥
कान्ति र्लक्ष्मीधृतिर्म्मेधा पुष्टिः श्रद्धा क्षमामतिः ।
वुद्धिर्लज्जास्थितिस्तुष्टिः शन्तिः कान्तिश्च मातरः ॥
एतास्त्वामभिषिञ्चन्तु देपवत्न्यसमागताः ।
आदित्यश्चन्द्रमाभौमो वुधजीवसितार्कजाः ॥
ग्रहास्त्वामभिषिञ्चन्तु राहुः केतुश्चतर्पिताः ।
देवदानवगन्धर्वा यक्षराक्षसपन्नगाः ॥
ऋषयो मुनयो गावोदेवमातर एवच ।
देवपत्न्योद्रुमा नागादैत्याश्चाप्सरसांङ्गनाः ॥
अस्त्राणि सर्वशास्त्राणि राजानो वाहनानिच ।
औषधानिच रत्नानिकालस्यात्रयवाश्चये ॥
सरितः सागराश्शैलास्तीर्थानि जलदा नदाः ।
एते त्वामभिषिञ्चन्तु सर्वकामार्थसिद्धये ॥

Colophon. इति देवीपुराणोक्तादुर्गापूजापद्धतिः समाप्ताः ॥ * ॥ ॥ * ॥

विषयः । दुर्गापूजाविधानम् ॥

No. 212. दुर्गापूजापद्धतिः । Durgāpūjāpaddhatiḥ.

Substance :—Character Maithilī. White paper. Lines 8-10 on a page. Letters 48 in a line. Folia 18. 11×5 inches. Appearance, new. Complete. Correct generally. Prose. Date (?). Place of deposit, Babu Śrīnārāyaṇa Jhā, Kothīā, Jhanjhārpur Bazar P. O., Darbhanga.

Beginning श्री दुर्गायैनम: ।

दुर्गाभक्तितरङ्गिण्याम् ॥

अथागमपुराणादिप्रमाणपरिलेखत: ।

दुर्गोत्सवविधानस्य प्रयोगो लिख्यतेऽधुना ॥

End. मूर्द्धानन्दिवो अरतिं पृथिव्यावैश्वानर मृतआजातमग्निं कविं सम्राजमतिथिंजानानामा सनापात्रं जनयन्तदेवा: स्वाहा । इदमग्नये ।

ततस्त्र्यायुषं कुर्यात् ॥ * ॥

Colophon. इति श्रीदुर्गापूजापटल: ॥ * ॥ ओं नमस्तस्यै ॥ * ॥

विषय: । दुर्गापूजाविधानम् ।

Previous notice :—C. C. Pt. I. p. 256; Pt. II. pp. 55, 205.

No. 213. **दुर्गापूजापद्धति:** । Durgāpūjāpaddhatiḥ.

Substance :—Character Maithilī. Yellow paper. Lines 7 on a page. Letters 40 in a line. Folia 44. 11×3½ inches Appearance, old. Verse and prose. Not correct. Incomplete. Date Śaka 1764. Place of deposit, Pandit MM. Rājinātha Miśra, Saurāth, Madhubani P. O., Darbhanga, A hand book of Karmkāṇḍa, dealing with the worship of Durgā in the month of Aśvin.

Beginning of Ms. ओं शिवावाहनं ।

ओं आवाहयाम्यहं देवं मीशानं त्र्यम्बकंविभुम् ।

वृषस्तुतंवृषारुढं भवानीप्राणवल्लभम् ॥

इत्यावाह्य पञ्चोपचारै:पूजयेत् ततोवास्तोपति:पूजयेत् ततोदेवीमावाह्यपूजयेत ॥

End. ओं मूर्धानं दिवोभ्तरतिं पृथिव्या वैश्वानरयत आजातमग्निंकविं सम्राजमतिथिं जनानामा-सन्नापालं जनयन्त देवास्वाहा । ओं देहि मे ददामि ते निमेधेहिमितेदधौ निहारं-निहरामि ते निहारं निहरामि मे स्वाहा इति त्रीरिणअग्निनिर्वापनं ततस्त्र्यायुषकरणं ॥

Colophon. इति दुर्गापद्धति: समाप्त: शाके १७६४ शुचि स्याम कुहुतिथ्वेन्दु वासरे

विषय: । दुर्गापूजाविधि: ।

No. 214. दुर्गापूजापद्धतिः । Durgāpūjāpaddhatiḥ.

Substance:—Character Maithilī. Yellow paper. Lines 8 on a page. Letters 50 in a line. Folia 36. 12×3½ inches. Appearance, old. Prose and verse. Incomplete. Correct. Date (?) Place of deposit, Pandit MM. Rājinātha Miśra Saurāth, Madhubani P. O., Darbhanga. A manual of Karamakāṇḍa, dealing with the worship of Durgā in the month of Āśvin.

Beginning. ओं नमश्चण्डिकायै ।
अथदेवीपुराणोक्त दुर्गापूजाविधिः ॥
आर्द्रायां बोधयेद्देवीं मूलेनैवप्रवेशयेत् ।
पूर्वोत्तराभ्यां संपूज्य श्रवणेन विसर्जयेत् ॥
मूलाभावेपिसप्तम्यां केवलायाम्प्रवेशयेत् ।
दशम्यांश्रवणाभावे शुभयोगेविसर्ज्ययेत ॥

End of Ms. ततःसूर्यंप्रार्थयेत् ।
ओं यन्नाछिद्रं तपश्छिद्रं यच्छिद्रं मम पूजने ।
तदस्तुसर्वमच्छिद्रंभास्करस्यप्रसादतः ॥
इतिसूर्यं प्रणम्य कौतुकेनगृहमागत्य ।
अथ अपराजितादेवींपूजयेत् ॥

Colophon. नास्ति ।

विषयः । दुर्गापूजाविधिः ।

No. 215. दुर्गापूजापद्धतिः । Durgapūjāpaddhatiḥ.

Substance:—Character Maithilī. White paper. Lines 15 on a page. Letters 42 in a line. Folia 17. 8½×4½ inches Appearance, fresh. Prose and verse. Complete. Correct. Date, San 1323 Sāl. Place of deposit, Pandit MM. Rājināth Miśra, Saurāth, Madhubani P. O., Darbhanga. A manaul of Karmakāṇḍa, dealing with the worship of Durgā in the month of Āśvin by Raju Miśra.

Beginning, श्रीगणेशायनमः ॥
अथ नवरात्र श्रीदुर्गापूजाविधिः ।

आश्विनशुक्लप्रतिपदि पूर्वाह्णेकृतनित्यक्रियो यजमानः कलशस्थापनंकुर्यात् ।'

End. यजमानश्चसर्वेभ्यो यथाशक्तिसन्तोषार्थं किञ्चिद्दद्यात् ।

चरणोदकनैवेद्यादिकञ्चगृह्णीयात् ॥

ब्राह्मणान्भोजयेत् ।

अपराह्णेसीमालंघनं परदुर्गालयंठनञ्चकुर्यात् ॥

Colophon. इति शारदी दुर्गापूजाविधिः ।

सन् १३२३ आश्विनकृष्णाषष्ठ्याश्चन्द्रे श्रीरजेशर्म्मणालिखितः प्रीणातु श्रीजगदम्बा ॥

विषयः । दुर्गा पूजाविधिः ।

No. 216. दुर्गाप्रतिमाप्रतिष्ठा । Durgāpratimāpratiṣṭhā.

Substance:—Character Maithilī. White paper. Lines 10 on a page. Letters 54 in a line. Folia 12. 12½×5 inches. Appearance, fairly old. Prose and verse. Complete. Correct. Date (?) Place of deposit, Pandit MM. Rājinātha Miśra. Saurāth, Madhubani P. O., Darbhanga. A manual of Karmakāṇḍa dealing with the installation of Durgā.

Beginning. ओं नमो भगवते वासुदेवाय ॥

अथदुर्गाप्रतिमाप्रतिष्ठाविधिः ।

धर्मनन्दकृतप्रतिष्ठासारसमुच्चये ॥

यशस्सुमङ्गलार्थाय कर्ममाङ्गल्यसिद्धये ।

मण्डपंकारयेद्धीमान् सर्वलक्षणसंयुतम् ॥

End. ओंमयाकृतैतदुर्गा प्रतिमाप्रतिष्ठाकर्म्माङ्गभूतसकलपूजाहोमादिकर्मप्रतिष्ठार्थमिदंहिरण्यम ग्निदैवतमित्यादि इत्याचार्य्योभूरिदक्षिणामुत्सृजेत् । ततोब्राह्मणान् भोजयेत् ॥

Colophon. इति दुर्गाप्रतिमाप्रतिष्ठाविधिस्समाप्ता ॥

विषयः । दुर्गाप्रतिमास्थापनविधिः ।

No. 217. दुर्गाप्रतिमाप्रतिष्ठा । Durgāpratimāpratiṣṭhā.

Substance:—Character Maithilī. White paper. Lines 6-7 on a page. Letters 36 in a line. Folia 22. 13×4 inches. Appearance, new. Prose. Complete. Incorect. Date (?). Place of

deposit, Pandit Gaṅgānātha Miśra, Pāhītol, Manigachī P. O., Darbhanga.

Beginning, End, Colophon, विषय:—Same.

No. 218. दुर्गाप्रतिमाप्रतिष्ठा । Durgāpratimāpratiṣṭhā.

Substance:—Character Maithilī. White paper. Lines 8 on a page. Letters 43 in a line. Folia 15. 12×3½ inches Appearance, old. Prose. Complete. Correct generally. Date, Śaka 1752. Place of deposit, Pandit Maṇiśvara Jhā, Lālaganj, Jhanjhārpur P. O., Darbhanga.,

Beginning, End, Colophon, विषय:—Same.

No. 219. दुर्गोत्सवविधानप्रयोगः । Durgotsavavidhānaprayogaḥ.

Substance:—Character Maithilī. White paper. Lines 6 on a page. Letters 51 in a line. Folia 20. 11×3 inches. Appearance, old. Prose. Complete. Correct. Worm-eaten. Torn. Date Śaka 1690. Place of deposit, Pandit Chetanātha Jhā, Nabatola, Manigachī P. O., Darbhanga.

Beginning. ओंभगवत्यैनमः ।
श्रीगणेशायनमः ॥
अथागमपुराणादि प्रमाणपरिनिष्ठितः ।
दुर्गोत्सवविधानस्य प्रयोगोलिख्यतेऽधुना ॥

End. ततो देवतांस्तुवीत ।
यथा ओं जयदेविजगन्मातरित्यादि ॥
ओं दुर्गां शिवामित्यादि ।
ओं या श्रीरित्यादि ॥

Colophon. इत्यष्टमीनवम्योः कृत्यशेषः । श्रीर्जयति ॥ शाकाब्दे व्योमग्रहस्कन्दाननेन्दुः समालक्षिते मासे फाल्गुन शैलसुतातिथौ रव्येरवे वासरे । शुभमस्तु श्रीरस्तु श्रीः श्री दण्डपाणे लिंपिरियम् ॥

विषय: । दुर्गापूजाविधानम् ।

Previous notice:—C. C. Pt. I. p. 256; Pt. II. p. 55; p. 205.

No. 220. **देवप्रतिष्ठातत्त्वम** By **रघुनन्दन** । Devapratisṭhātattvam.

Substance :—Character Maithilī. White paper. Lines 9 on a page. Letters 62 in a line. Folia 9 of which the 2nd is missing. 13½×5 inches. Appearance, old. Prose. Incomplete. Correct. Date (?). Worn out. Torn. Place of deposit, Raj Library, Darbhanga. A hand book of Karmakāṇḍa, dealing with Devapratisṭhā by Raghunandana Bhaṭṭāchārya.

Beginning. ओंनमो गणेशाय ॥

प्रणम्यकमलाकान्तं नारायणमनारतम् ।

प्रतिष्ठादेवतानाञ्च वक्तिश्रीरघुनन्दनः ॥

तत्र मत्स्यपुराणे ।

सौवर्णीराजतीवापि ताम्रीरत्नमयी तथा ॥

शैलदारुमयीवापि लोहशङ्खमयी तथा ।

वीतिका धातुमत्ताच ताम्रकांस्यमयीतथा ॥

शुभ्रदारुमयी वापि देवत र्चाप्रशस्यते ।

अङ्गुष्ठपर्वमारभ्य वितस्तिं यावदेवतु ॥

गृहेषु प्रतिमाकार्या नाधिकाशस्यते बुधैः ।

वीतिकापित्तलं ॥

End. यद्येकाह एवप्रतिष्ठायागगृहोत्सर्गास्तदातन्त्रेण वृद्धिश्राद्धं विधाय क्रमेणतान् कुर्यात् एकस्मिन्नेवाग्नौ होमद्वयं होमत्रयं वा विधेयं एकाश्रावनेकहोमेतन्त्रेणैव परिसमूहनादिकमाहगोभिलः गणेषुएकं परिसमूहनंइध्मवर्हिः पर्युक्षणमाज्यभागाविति ॥ ॥

Colophon. इतिवन्द्यघटीय हरिहरभट्टाचार्यात्मज श्रीरघुनन्दनभट्टाचार्यविरचितं देवप्रतिष्ठातत्वं सम्पूर्णम् ।

विषयः । देवतानां प्रतिष्ठाविधिः ।

No. 221. **दोलास्थलक्ष्मीनारायणपूजाविधिः** ।

Dolāsthalakṣmīnārāyaṇapūjāvidhiḥ.

Substance :—Character Maithilī. White paper. Lines 12 on a page. Letters 73 in a line. Folia 3. 14×6 inches. Appearance, fresh. Prose. Complete. Correct generally. Place

of deposit, Pandit Śrīkānta Miśra, Salampur. Ghataho P. O., Darbhanga. A manual of Viṣṇupūjāpaddhati held in Śrāvaṇa (popularly known as Jhulana.)

Beginning. ओं नमोगणेशाय ॥

अथ दोलास्थलक्ष्मीनारायणपूजाविधिः ।

पूर्वदिने एकवारं हविष्यान्नंभुक्ता परदिने यजमानः प्रातः स्नात्वा शुचिर्भूत्वा पीतवस्त्रयज्ञोपवीतकटिसूत्राङ्गुरीयकं परिधाय स्वयमन्यद्वारावापूजां कुर्यात-कारयेद्वा । etc.

End. ततोनिर्माल्यंगृहीत्वा ओमुच्छिष्टचाण्डालेभ्यो नम इतिपात्रान्तरे दद्यात । ततो ब्राह्मणान् भोजयेत् स्वयं च पारणं कुर्यात् ॥

Colophon. इति दोलास्थ लक्ष्मीनारायण पूजाविधिः ॥ सन १३१९ साल ॥

विषयः । लक्ष्मीनारायण सपर्याविधिः ।

No. 222. द्विविधजलाशयोत्सर्गप्रमाणप्रदर्शनम् By बुद्धिकर ।

Dvividhajalāśayotsargapramāṇapradarśanam.

Substance :—Character Maithilī. White paper. Lines 11 on a page. Letters 52 in a line. Folia 11. inches. Appearance, fresh. Verse and prose. Complete. Generally correct. Date, San 1330 Sāl. Place of deposit, Pandit Rāmanandan Jhā, Vaidya, Pahitol, Manigachī P. O., Darbhanga. A manual of Karmakāṇḍa, dealing with Jalāsayotsarga by MM. Buddhikara Śukla.

Beginning. ओं गौरीशंकराभ्यांनौमि ॥

नत्वान्येभ्योवेदवेद्यौ तत्त्वतोवर्णरुपिणौ ।

आरोग्यरुपसंभाव्यौमेनोमेनौजगद्गुरु ॥

सम्यग्घनासंभवितसाध्य राहित्यपूर्णादिचिकीर्षुपुंसाम् ।

निर्वच्मिसद्वारुणकूपसेतु वापीसमुत्सर्गविधिंविधानैः ॥

श्रीबुद्धिकरशुक्लोहि मीमांसासारगौरवात् ।

विश्वनाथपदाम्भोज मधुपानमधुव्रतः ॥

End. एवंवैदिककर्माधिकारसंपादकतयैवाभ्युदयिकस्याभ्युदयकारकत्वमवगन्तव्यम् । आकाङ्क्षा-यामेतस्यैवाध्यवसायत्वात् वैदिकमिति । अन्यत्रकर्मपदात्पुरुषार्थस्वतन्त्रप्रतीतिः

योगन्तु । सारात् । कात्यायनपर्य्युदासाच्चेतिनातिप्रसङ्गः । एवंप्रमिसाक्षिकजलाशयोत्सर्गेव्याभ्युदयिकंतच्चस्त्रीणामपिपित्रादीनांनपत्यादीनां प्रमाणाभावात् इति ॥*॥

Colophon. इतिमहोपाध्यायशुक्लश्रीवुद्धिकरकृतौद्विविधजलाशयोत्सर्गप्रमाणप्रदर्शनंसमाप्तमिति सन् १३३० साल द्वितीया ज्येष्ठशुक्लप्रतिपत् पाहीटोलनिवासिश्रीउमानाथस्यभिषगाचार्य्यस्यलिपिः शुभमस्तु श्रीरस्तु ॥ श्रीः पातु ॥

विषयः । जलाशयोत्सर्गविधिनिरूपणम् ।

No. 223. द्वैतनिर्णयः By नरहरि । Dvaitanirṇayaḥ.

Substance:—Character Maithilī. White paper. Lines 13 on a page. Letters 51 in a line. Folia 30. 11×3½ inches. Appearance, old. Prose. Complete. Not Correct. Date (?) Place of deposit, Pandit Maṇiśvara Jhā, Lālaganj, Jhanjhārpur P. O., Darbhanga.

Beginning. ओँ नमोगणेशाय ॥

अनादावाचारे बहुतरविचारोज्ज्वलतरेपरेषांकेषाञ्चित्प्रसरतिवृथावृत्रणगणः । मुहुर्नत्वानत्वावगतिशरणं तातचरणं हरेर्वन्तयायुक्त्यापरिहरतितं श्रीनरहरिः ॥

End. शुद्धिप्रयोजकाचमनपरत्वादा... अतएवसाङ्गस्यैवावृत्तिरित्याचादर्शलिखनमितिदिक् ।

Colophon. इति म० म० श्रीनरहरिविरचितो द्वैतनिर्णयः संपूर्णः इति । शुभमस्तु, श्रीरस्तु ॥

लालगञ्जग्रामावस्थितवुधवालवंशोद्भवश्रीस्पर्शमणिशर्म्मणालिखितेयंपुस्तकीति शिवम् गौरीशंकराभ्यान्नमः ॥ ओंनमस्तस्यै ॥ ओंनमस्तस्यै ॥

विषयः । तिथ्यादि निरूपणम् ।

Previous notice:—C. C. Pt. I. p. 166; R. M. Pt. 5. p. 209.

No. 224. द्वैतनिर्णयः By नरहरि । Dvaitanirṇayaḥ.

Substance:—Character Maithilī. White paper Lines 10 on a page. Letters 48 in a line. Folia 29. 12×4 inches. Appearance, fairly old. Prose. Complete. Generally Correct. Date Śaka 1725. Worn-out. Torn partly. Place of deposit, Raj Library, Darbhanga. A treatise on Dharmaśāstra,

dealing with Dvaita Vichāra by Mahāmahopādhyāya Narahari. Worm-pierced.

Beginning. श्रीगणेशाय नमः ।

अनादावाचारेबहुतरविचारोज्ज्वलतरे ।
परेषांकेषाश्चित्प्रसरति वृथा दूषणगणः ॥
मुहुर्नत्वानत्यावगतिशरणं तातचरणं ।
हरेर्भक्त्या युक्त्या परिहरतितं श्रीनरहरिः ॥ १ ॥

तत्रादौनामनिर्णयः ।

शुभङ्करेत्याद्येवशर्मादिविनिर्मुक्तंनामयद्वरंचतुरक्षरमित्यादिग्रन्थदर्शनात् ॥

शर्मेतिब्राह्मणस्येोक्तं वर्मेतिक्षत्रसंशयम् ।
गुप्तदासात्मकंनाम प्रशस्तं वैश्यशूद्रयोः ॥

इत्यत्रेतिपदात्मकपदस्त्ररसान्तशर्माद्यात्मकमेवतथासतिनाम्नः चतुरक्षरत्वाद्यभावे ग्रन्थ-विरोधः स्यात् ।

End. एवंहिस्त्रीसंक्रान्ते व्यवस्थायाअनभिधानात् अनिवृत्तिरेवस्यात् साचावश्य निरस्यौरति-प्रकाशव्याख्यैवश्रेयसीतिरत्नाकरः पतिपुत्रद्वावपि मातृसंक्रान्तसौदायिकतया आकाङ्क्षा तौल्याद्वाक्यमिदं जागर्त्ति ॥ * ॥

Colophon. इति महामहोपाध्यायश्रीनरहरिकृतोद्वैतनिर्णयः समाप्तिमगात् ॥ * ॥

वाणद्वन्दपयोऽधिचन्द्रतुलिते वह्केः प्रमेयेशुभे ।
शाकेवर्षइषेऽशितेत्रनिसुतेविद्वन्मनोरञ्जनम् ॥
नत्वाभूधरनन्दनीसुतमजंशैवंसमस्तंहृदा ।
पुस्तं शस्तमतिर्लिलेख नितरां श्रीरत्नपाणिर्विभुम् ॥ * ॥
श्रीहेरम्बः ॥

विषयः । तिथ्यादिनामद्वैतविचारः ।

No. 225. द्वैतनिर्णयः By जोरेश्वर । Dvaitanirṇayaḥ.

Substance:—Character Maithilī. Palm-leaves 5 on a page. Folia 46. 16 x 2 inches. Appearance, old. Prose. Complete. Correct. Date Śaka. 1648. Place of deposit, Pandit Manamohan Jhā, Mangarauni, Madhubani P. O., Darbhanga.

Beginning. ओं नमोलम्बोदराय ॥

यत्रयत्रैवशास्त्रार्थेद्वैतंव्याख्यातुभेदतः ।

तत्रतत्रैवनिर्णेतुंयत्नः श्रीजोरशर्मणः ॥

तत्रादौत्वेवजादिपुत्रकरणाधिकारीनिरूप्यते तत्रकेचित ॥

Colophon. इतिमहामहोपाध्यायश्रीजोरेश्वरविरचितोद्वैतनिर्णयः समाप्तः ॥ शाके १६४८ ॥

विषयः । तिथिव्रतादिषुद्वैतमतनिराकरणपूर्वकसिद्धान्तस्थापनम् ॥

A. द्वैतनिर्णयः By जोरेश्वर । Dvaitanirṇayaḥ.

Substance:—Character Maithilī. White paper. Lines. 10 on a page. Folia 20. 16×6inches. Appearance. old. Prose. Worm-eaten. Prose. Complete. Correct. Date (?) Place of deposit, Babu Chandradhārī Singh, Ranti Deaurhi, Madhubani P. O., Darbhanga.

Beginning, End, Colophon, विषय:—Same.

No. 226. द्वैतनिर्णयः By वाचस्पति । Dvaitanirṇayaḥ.

Substance:—Character Maithilī. Palm-leaves. Lines 7 on a page. Letters 118 in a line Folia 57. 15½×2 inches. Appearance, old. Verse and prose. Complete. Correct. Date (?. Worn-out. Worm-eaten at the end. Place of deposit, Pandit MM. Paramesvara Jhā, Tarauni, Sakri P. O., Darbhanga. A treatise on Dharmaśāstra, dealing with Dvaitavichār by Vāchaspati Miśra.

Beginning. ओं नमो भगवतेवासुदेवाय ॥

आभीरदारकमुदश्चितकिङ्किणीकमातम्रपाणिचरणं पुरुषंपुराणम् ।

मञ्जीरमञ्जुमरणाधरमम्वुजाक्षमद्वैतचिन्मयमनादिमनन्तमीडे ॥

प्रणम्यपरमात्मानंनिवन्धानवलोक्यच ।

श्रीवाचस्पतिधीरेण द्वैतनिर्णयउच्यते ॥

End. जन्मर्क्षे जन्मोदये जन्ममासे जन्मचन्द्रेचव्रतवन्धः प्रशस्तः ।

गुरुवारेमति प्रशस्तः ॥

शाखाधिपेवलिमिव्रतंशस्तं मेखलावन्धसमयेसर्वथापञ्चमंगृह्ं ।
शुभयुक्तंप्रशंसन्ति तदालोकितमेववा ।

Colophon. इतिमहामहोपाध्यायश्रीवाचस्पतिमिश्रविरचितोद्वैतनिर्णयः संपूर्णः ।
ॐनमः सरस्वत्यै । नमः शिवायः ॥ श्रीः ॥ दुःखेस्वमायारचिते शरीरिणं
कान्सम्पेनसंयोज्य..............................महोमहामायिकता महेशितुः ॥
श्रीगुरुभ्योनमः ॥ लिखितंवहुभिरिति ॥

विषयः । अतवन्धतिथ्यादिषुद्वैविध्यनिराकरणपूर्वकसिद्धान्तस्थापनम् ।

Previous notice:—C. C. Pt. I. p. 266; Pt. II. p. 57. R. M. Pt. 5. p. 296; Pt. I. p. 149. H. S. Vol. II. p. 60. (1915).

No. 227. द्वैतनिर्णयः By वाचस्पति । Dvaitanirṇayaḥ.

Substance:– Character Maithilī. White paper. Lines 7 on a page. Letters 54 in a line. Folia 106. 11¼×4¼ inches. Appearance, fairly old. Verse and prose. Complete. Correct. Date (?). Place of deposit, Pandit MM. Rājināth Miśra, Saurāth, Madhubani P. O., Darbhanga. A treatise on Dharmaśāstra, dealing with Dāna, Āchāra, Śuddhi, Vyavahāra, Vrata, Śrāddha, Malamāsa, etc. by Vachaspati Miśra.

Beginning. श्रीगणेशायनमः ॥
आभीरदारकमुदश्चितकिंकङ्किणीकमाताम्रपाणिचरणंपुरुषंपुराणम् ।
मन्जीरमञ्जुमरुणाधरमम्बुजाक्षमद्वैतचिन्मयमनादिमनन्तमीडे ॥
प्रणम्यपरमात्मानं निवन्धानवलोक्यच ।
श्रीवाचस्पतिमिश्रेणद्वैतनिर्णय उच्यते ॥
तत्रादौनाम निर्णयः ।
शर्मेतिब्राह्मणस्योक्तंवर्मेतिक्षत्रसंश्रयम् ॥
गुप्तदासात्मकंनामप्रशस्तंवैश्यशूद्रयोरित्यग्रेतिपदंस्त्र ।
सेनयद्यपिशर्मपदात्मकमेवनामावगम्यते ॥
तथापितावन्मात्रंननामकिन्तुतद्युक्तंनामेतिनिर्णीयते
द्वयन्तरंचतुरन्तरमित्यादिगृह्यदर्शनात् ॥

End. जन्मोदयेजन्मर्क्षेजन्ममासेजन्मचन्द्रेवाव्रतबन्ध: प्रशस्त: गुरुवारेव्रतिप्रशस्त: शाखाधि-
पेवलिनिव्रतंप्रशस्तंतेचऋग्गयर्वसामयजुषीमधिया: गुरुसौम्यभौमसिता: यथासंख्यंमेख-
लाबन्धसमयेसर्वथापञ्चमंगृहं शुभयुक्तप्रशंसन्तितदालौकितमेववा ॥ * ॥ ॥ * ॥

Colophon. शुभम्भूयात् ॥ श्री ॥ ॥ इति श्रीवाचस्पतिमिश्रकृतोद्वैतनिर्णय: ॥ * ॥ ॥ * ॥

विषय: । व्रतबन्धतिथ्यादिषुद्वैविध्यनिराकरणपूर्वकसिद्धान्तस्थापनम् ॥

A. द्वैतनिर्णय: By वाचस्पति । Dvaitanirṇayaḥ.

Substance:—Character Maithilī. Yellow paper. Lines 10 on a page. Letters 44 in a line. Folia 40. 12½×5 inches. Appearance, old. Verse and Prose. Complete. Generally Correct. Date (?). Place of deposit, Pandit Rāghava Jhā, Andauli, Mādhavapur P. O., Darbhanga. A treatise on Dharmaśāstra, dealing with Dvaitavichāra by Vāchaspati Miśra.

Beginning, End, Colophon, विषय:—Same.

B. द्वैतनिर्णय: By वाचस्पति । Dvaitanirṇayaḥ.

Substance:—Character Maithilī. Dark-White paper. Lines 11 on a page. Letters 50 in a line. Folia 53. 14×3½ inches. Appearance, old. Worn out. Letters partly affected. Prose and verse. Incomplete. Not correct. Date (?) Place of deposit Raj Library, Darbhanga. A hand book of Dharmaśāstra by Vāchaspati Miśra.

Beginning, End, Colophon, विषय:—Same.

C. द्वैतनिर्णय: By वाचस्पति । Dvaitanirṇayaḥ.

Substance :—Character Maithilī. White paper. Lines 16 on a page. Letters 54 in a line. Folia 45. contains 2430 Ślokas. 15×6 inches. Appearance, fresh. Prose and verse. Complete. Not correct. Date (?). Worm-pierced. Place of deposit, Raj Library, Darbhanga. A treatise on Dharmaśāstra by MM. Vāchaspati Miśra.

Beginning, End, Colophon, विषय:—Same.

D. द्वैतनिर्णयः By वाचस्पति । Dvaitanirṇayaḥ.

Substance :—Character Maithilī. Brownish paper. Lines 6 on a page. Letters 70 in a line. Folia 43. 17×3½ inches. Appearance, old. Prose and verse. Complete. Not correct. Date (?) Worn out. Torn. Letters are not legible. Place of deposit, Raj Library, Darbhanga. A treatise on Dharma śāstra, dealing with Dvaita vichāra by Vāchaspati Miśra.

Beginning, End, Colophon विषय:— Same.

E. द्वैतनिर्णयः By वाचस्पति । Dvaitanirṇayaḥ.

Substance : —Character Maithilī. White paper. Lines 11 on a page. Letters 40 in a line. Folia 84. 14¾×6 inches. Appearance, fairly old. Verse and prose. Incomplete. Incorrect. Date (?). Place of deposit, Raj Library, Darbhanga. Copied from some old Ms., as it hasgaps in many places. A treatise on Dharmaśāstra, dealing with the subjects enumerated in the beginning, by MM. Vāchaspati Miśra.

Beginning, End, Colophon, विषय:—Same.

F. द्वैतनिर्णयः By वाचस्पति । Dvaitanirṇayaḥ.

Substance :—Character Maithilī. Blue paper. Lines 8 on a page. Letters 60 in a line. Folia 30. 13×4 inches. Appearance, fairly old. Prose and verse. Not correct. Incomplete. Date (?). Place of deposit, Śrī Chhetradhar Library, Tabhaka, Dalsingh Sarai P. O., Darbhanga. A treatise on Dharmaśāstra, dealing with Dvaita vichāra by Vāchaspati Miśra.

Beginning, End, Colophon, विषय:—Same.

G. द्वैतनिर्णयः By वाचस्पति । Dvaitanirṇayaḥ.

Substance :—Character Maithilī. Yellow paper. Lines 77 on a page. Letters 45 in a line. Folia 59. 13×4 inches.

Appearance, fairly old. Prose. Complete. Correct. Date (?) Place of deposit. Pandit. Manohar Ṭhākur. Ṭabhaka, Dalsingh Sarai. P. O., Darbhanga. A manual of Dharmaśāstra, dealing with Dvaita vichāra by MM. Vāchaspati Miśra.

Beginning, End, Colophon, विषय:—Same.

H. द्वैतनिर्णयः By वाचस्पति। Dvaitanirṇayaḥ.

Substance :—Character Maithilī. White paper. Lines 12 on a page. Letters '48 in a line. Folia 50. 11×5 inches. Appearance, old. Prose. Correct generally. Incomplete. Date (?). Place of deposit, Pandit Rabinath Jhā, Professor M. R. Vidyālaya and resident of Andhra Tharhī P. O. Darbhanga. A manual of Dharmaśāstra by MM. Vāchaspati Miśra, dealing with Dvaita vichāra.

Beginning, End, Colophon, विषय:—Same.

I. द्वैतनिर्णय: By वाचस्पति। Dvaitanirṇayaḥ.

Substance :—Character Maithilī. Palm-leaves. Lines 5 on a page. Letters 51 in a line. Folia 82. 14×2 inches. Appearance, old. Prose. Complete. Incorrect. Worn out. Torn. Date, Śaka 1601. Place of deposit, Pandit Nīlakaṇṭha Singh Jhā, Chanaur, Manigāchī P. O., Darbhanga.

Beginning, End, Colophon, विषय:—Same.

J. द्वैतनिर्णयः By वाचस्पति। Dvaitanirṇayaḥ.

Substance :—Character Maithilī. Palm leaves. Lines 6 on a page. Folia 90. 15½×1½ inches. Appearance, old. Prose. Complete. Correct. Date Śaka 1630. Place of deposit. Pandit Ādyānātha Miśra, Pahiṭol, Manigāchī P. O., Darbhanga. 1825 Ślokas.

Beginning, End, Colophon, विषय:—Same.

No. 228. द्वैतनिर्णयजीर्णोद्धारः By मधुसूदन ठाकुर।

Dvaitanirṇayajīrṇoddhāraḥ.

Substance :—Character Maithilī. White paper. Lines 6 on a page. Letters 56 in a line. Folia 58. 15×6 inches. Prose. Appearance, fresh. Complete. Not correct. Date (?). Place of deposit, Raj Library, Darbhanga. A commentary on Dvaitanirṇaya of Vāchaspati Miśra by Madhusūdana Ṭhākura. Worm-pierced.

Beginning. ओं नमोगणेशाय: ।

चलानप्यचलीकुर्वन्नचलानपिचालयन् ।

वृन्दावनविहारी-स्तात्तापहारीहरिर्मम ॥

इति पदस्वरसेनेति ॥

शब्दानामौत्सर्गिकमर्थपरत्वमित्यादि पदसमभिव्याहारादपोद्यते गौरित्या हेत्यादौ स्वरूप परत्वस्य निरुढत्वादितिभावः ॥

शब्दशास्त्रेतु स्वरूपं शब्दस्याशब्दसंज्ञेति परितोषयाच्छब्द परत्वमौत्सर्गिकमिनतेनवेति· विभाषेपादावुत्सर्गमपोद्येभिकारेणार्थपरत्वमेव व्यवस्थाप्यते ।

End. इदमेवाभिप्रेत्य वक्ष्यत्यनुपदे व्योवृषत्यायादिति तत्र निमित्तत्वं व्यायत्वमिति विवेचितं शब्दकतृकोद्धारे उपनयनादिनिर्णयः स्मार्त्तत्राणे वृष्माउद्धन्तरेति रत्नाकरो लेखनान्नवृष्टिदिनं निषिद्धमितिग्रम्यते ॥

Colophon. महामहोपाध्याय श्री मधुसूदनठक्कुर कृतोयं समाप्तिमगादिति ॥ * ॥

ओं नमः श्री दुर्गादेव्यै ॥ शुभमस्तु श्रीरस्तु ॥

विषय: । वाचस्पतिप्रणीतद्वैतनिर्णयव्याख्या मधुसूदनप्रणीता ॥

Previous notice :—C. C. Pt. I. P. 266. R. M. Pt. 5. P. 165.

A. द्वैतनिर्णयजीर्णोद्धारः By मधुसूदन ठाकुर।

Dvaitanirṇayajīrṇoddhāraḥ.

Substance :—Character Maithilī. Palm-leaves. Lines 5 on a page. Letters 80 in a line. Folia 109. 16½×2 inches. Appearance, old. Worn out. Worm-eaten. Can not be wholly read. Incomplete. Incorrect. Pierced by worms. Date (?). Place of deposit, Raj Library, Darbhanga. A

commentary on Dvaitanirṇaya of Vāchaspati Miśra by Madhusūdana Ṭhākura. He flourished later than Śrīdattopādhyāya whom he quotes in folio 29, line 3 (अतएव श्रीदत्तादिभिस्तत्र लिखितम्). He also made a commentary on Samaya-pradīpa.

Beginning, End, Colophon, विषयः—Same.

B. द्वैतनिर्णयजीर्णोद्धारः By मधुसूदन ठाकुर।

Dvaitanirṇayajīrṇoddhāraḥ.

Substance :—Character Maithilī. Palm-leaves. Lines 5 on a page. Letters 90 in a line. Folia 87. 15×1½ inches. Appearance, old. Prose. Complete. Correct. Date Śaka 1616. Place of deposit, Pandit Tārakeśvara Miśra, Taraunī Sakrī. P. O., Darbhanga. Worm-peirced. A commentary on Dvaitanirṇaya of Vāchaspati Miśra by MM. Madhusūdana Ṭhākur.

Beginning, End, Colophon, विषयः—Same.

C. द्वैतनिर्णयजीर्णोद्धारः By मधुसूदन ठाकुर।

Dvaitanirṇayajīrṇoddhāraḥ.

Substance :—Character Maithilī. Palm-leaves. Lines 6-7 on a page. Letters 78 in a line. Folia 90. 14½×2½ inches. Appearance, old Prose. Incomplete. Correct. Date (?). Place of deposit, Pandit MM. Rājināth Miśra. Saurāth, Madhubanī P. O., Darbhanga. A commentary on Dvaitanirṇaya of Vāchaspati Miśra by Madhusūdan Ṭhākur.

Beginning, end, Colophon. विषयः— Same.

D. द्वैतनिर्णयजीर्णोद्धारः By मधुसूदन ठाकुर

Dvaitanirṇayajīrṇoddhāraḥ.

Substance :—Character Maithilī. Palm-leaves. Lines 5-6. on a page. Letters 62 in a line, Folia 105. 15×2 inches Appearance, old. Prose. Complete. Incorrect. Date, La. sam

496. Worm-eaten. Place of deposit, Pandit MM. Paramesvara Jhā, Tarauni, Sakri P. O., Darbhanga. A commentary on Dvaitanirṇaya of Vāchaspati by MM. Madhusūdana Ṭhākur.

Beginning, End, Colophon, विषयः—Same.

No. 229. द्वैतनिर्णयप्रदीपः By गोकुलनाथ उपाध्याय।

Dvaitanirṇayapradīpaḥ.

Substance:—Character Maithilī. Brown paper. Lines 11 on a page. Letters 44 in a line. Folia 7. 12×4½ inches. Appearance, fairly old. Prose. Complete. Correct. Date (?). Place of deposit, Pandit Gokulanātha Jhā, Nanaur, Tamuriā, P.O., Darbhanga. Now possessed by Jayadeva Ṭhākur, brother-in-law of the deceased owner of the Ms. A manual of Dharmaśāstra, dealing with Upanayanavichāra by Gokulanātha Upādhyāya.

Beginning. ओं नमोगणेशाय।

अथ द्वैतनिर्णये उपनयनकालनिर्णयः। दक्षिणानयनषट्कं निषिद्धम्। उत्तरायणेपि सर्वाः कृष्णतिथयो निषिद्धाः शुक्लापि प्रतिपदष्टमीचतुर्दशीपौर्णमास्यः सर्वा अनाध्यायत्वेन निषिद्धाः स्वाध्येष्ठापि चतुर्दशीनवमीषष्ठीत्रयोदश्यः स्वत एव निषिद्धाः। etc.॥

End. प्राञ्चास्तु, अष्टवर्गविशुद्धेषु गुरुशीतांशु भानुषु।
प्रतोद्वादौप्रकर्त्तव्यौ गोचरेणकदाचनेति॥
राजमार्त्तण्डवचनमाद्रियन्ते।
आबाल्यादेकमनसा मयायूयमुपासिताः॥
युष्माभिः सर्वविद्याभिः कृतंसाहाय्यकं मम॥ * ॥

Colophon. इति महामहोपाध्यायश्रीगोकुलनाथशर्मप्रणीतः संपूर्णोद्वैतनिर्णयप्रदीपः॥

विषयः। द्वैतनिर्णयान्तर्गतोपनयनकालनिर्णयव्याख्या म० म० गोकुलनाथप्रणीता॥

Previous notice: C. C. Pt. III. p. 58.

A. द्वैतनिर्णयप्रदीपः By गोकुलनाथ उपाध्याय । Dvaitanirṇayapradīpaḥ.

Substance:—Character Maithilī. White paper. Lines 14 on a page. Letters 64 in a line. Folia 8. 11×3½ inches. Appearance, old. Verse and prose. Complete. Correct. Date (?). Worn out. Letters affected. Place of deposit, Pandit Śaśinātha Miśra, Tarauni, Sakri P. O., Darbhanga. A commentary on Dvaitanirṇaya of Vāchaspati Miśra by Gokulanātha Upādhyāya, dealing with Upanayana vichāra.

Beginning, End, Colophon, विषय :—Same.

B. द्वैतनिर्णयप्रदीपः By गोकुलनाथ । Dvaitanirṇayapradīpaḥ.

Substance:—Character. Maithilī. Dark-white paper. Lines 10 on a page. Letters 34 in a line. Folia 7. 11×5½ inches. Appearance, old. Prose. Complete. Not correct. Date (?) Place of deposit, Pandit Vāsudeva Miśra, Salampur, Ghataho P. O., Darbhanga. Worn out. Worm-eaten. A hand book of Dharmaśāstra, dealing with Upanayana ceremony by Mahāmahopādhyāya Gokula Nātha.

Beginning, End, Colophon, विषयः—Same.

C. द्वैतनिर्णयप्रदीपः By गोकुलनाथ । Dvaitanirṇayapradīpaḥ.

Substance:—Character Maithilī. White paper. Lines 11 on a page. Letters 50 in a line. Folia 8. 12×5 inches. Appearance, fresh. Prose. Complete. Correct. Date (?) Place of deposit, Babu Purandara Miśra, Salampur, Myārī, Ghataho P. O., Darbhanga. A manual of Dharmaśāstra by MM. Gokulanātha.

Beginning, End, Colophon, विषयः—Same.

D. द्वैतनिर्णयप्रदीपः By गोकुलनाथ । Dvaitanirṇayapradīpaḥ.

Substance:—Character Maithilī. Brown Paper. Lines 8 on a page. Letters 58 in a line. Folia 7. 13×4 inches.

Appearance, new. Prose. Complete. Incorrect. Date ? Place of deposit, Khasthenāth Miśra, Lālaganj, Jhanjhārpur P. O., Darbhanga.

Beginning, End, Colophon, विषयः—Same.

E. द्वैतनिर्णयप्रदीपः By गोकुलनाथ । Dvaitanirṇayapradīpaḥ.

Substance :—Character Maithilī. Brown paper. Lines 11 on a page. Letters 54 in a line. Folia 12×5 inches. Appearance, old. Prose. Complete. Not correct. Date Śaka 1782. Place of deposit, Pandit Śrīnandana Miśra, Kanhauli Sakri P. O, Darbhanga. A hand book of Dharmaśāstra, dealing with Upanayanvichāra by Gokula Nātha Upādhyāya. This is a commentary on part of Dvaitanirṇaya of Vāchaspati Miśra.

Beginning, End, Colophon, विषयः—Same.

F. द्वैतनिर्णयप्रदीपः By गोकुलनाथ । Dvaitanirṇayapradīpaḥ.

Substance :—Character Maithilī. White paper. Lines 8 on a page. Letters 45 in a line. Folia 7. 11×3½ inches. Appearance, old. Prose. Complete. Correct generally. Date (?). Place of deposit, Pandit Gopāl Miśra, Tabhaka, Dalsing Sarai P. O., Darbhanga. A manual of Dharmaśāstra, dealing with Upanayana ceremony by MM. Gokula Nātha. This is a commentary on Dvaita Nirṇaya of Vāchaspati Miśra, containing the text of Upanayana only.

Beginning, End, Colophon. विषयः—Same.

No. 230. द्वैतनिर्णयप्रदीपः By गोकुलनाथ । Dvaitanirṇayapradīpaḥ.

Substance :—Character, Maithilī. Dark-white paper. Lines 21 on a page. Letters 80 in a line. Folia 8. 12×4½ inches. Appearance, old. Prose. Worn out. Torn. Incomplete. Correct. Date (?) Letters affected. Place of deposit, Raj Library, Darbhanga. A commentary on Dvaita Nirṇaya

[of Vāchaspati Miśra, who is said to have flourished in the 14th century, by Gokula Nātha Upādhyāya. Nāmadvaitanirṇaya is only complete. This is a part of Kādambarī.

Beginning. ओं नमो गणेशाय ॥

देहल्यामेषनिहितो द्वैतनिर्णयवेश्मनः ।
प्रदीपस्तिमिरंहन्तु जीर्णोद्धाराजिरोदरे ॥

नामद्वैतेति अत्रदेवराजादिशरीरवृत्तिरेकदानेकावृत्तिर्या देवराजत्वादिजातिस्तदवच्छिन्न शरीरेतादृशशरीरविशिष्टानेविवादेवराजादिपदानामस्तिवृत्तिः ।

End of Ms. ऋत्विक्त्वेनेति अर्थात्त्विजोवेदविदश्चकार्या इतित्रावयप्रक्रान्तेन [सगुणो ?] गुरुजापक होतृब्रह्मसाधारणेनेतिशेषः गुर्वादीनामिति गुरुस्तु वेदार्थविदार्य्यदेशसमुद्भवः शील-कुलाभिरामइत्यादिनागुरुः पूर्वेण ऋग्वेदविदौ भवेतां यजुर्विदोः ······स्तुकार्यौ । स्थाप्यौद्विजौमानविदौ च पश्चात् आथर्वणावुत्तरतश्चकार्या इत्युक्ता अष्टौ होतारः जपेयुः शान्तिकाध्यायंजापकाः सर्वतो दिशमित्युक्ताश्चत्वारोजापकाश्चेतित्रयोदशऋत्विजः प्रकृते प्रवेशोपात्ता ।

Colophon. नास्ति ॥

विषयः । वाचस्पतिप्रणीतद्वैतनिर्णयव्याख्यागोकुलनाथप्रणीता ।

A. द्वैतनिर्णयप्रदीपः By गोकुलनाथ । Dvaitaniraṇyapradīpaḥ.

Substance:—Character Maithilī. White paper. Lines 6 on a page. Folia 66. 16×4 inches. Appearance, old. Complete. Correct. Date (?). Place of deposit, Babu Chandradhārī Singh, Ranti Deaurhī, Madhubanī P. O., Darbhanga.

Begining End, Colophon, विषयः—Same.

No. 231. द्वैतपरिशिष्टम् By केशवमिश्र । Dvaitapariśiṣṭam.

Substance:—Character Maithilī. White paper. Lines 11 on a page. Letters 50 in a line. Folia 67. 13×4¼ inches. Appearance, fairly old. Prose. Complete. Correct. Date (?). Place of deposit, Pandit Manohar Ṭhākur, Tabhaka, Dalsingh Sarai P. O., Darbhanga. A treatise on Dharmaśāstra, dealing with Dvaitavichāra by Keśava Miśra.

Beginning. ओं गणेशाय नमः ॥

स्वामिन्वासोममैतन्नहिनहिविदितं शीतरश्मेः सवक्रः ।

स्वर्गङ्गावेदशाखीभुजगपरिवृढः शोभनेसद्विजिह्वा. ॥

स्वीयाङ्गस्पर्शपूर्वं तदिहभगवतेवोच्यतामित्यकस्मा ।

दर्थिप्रत्यर्थिभावः शिव शिव शिवयोः श्रेयसे नः सदास्तु ॥

लीलानखाङ्कुरविदारितवैरिवीरनिर्मुक्तरक्तबहुगैरिकलिप्तगात्रः ।

स्वस्थीकृतामरवधूगणगीतकीर्त्तिरास्तां हिताय मम कार्पटिकोमृगेन्द्रः ॥

अधीत्य सर्वतन्त्राणिनिवन्धानवलोक्य च ।

श्रीकेशवेन विदुषा परिशिष्टमिहोच्यते ॥

End. अथवाषडङ्गुलोनताषडङ्गुलविस्तारासा एकाषडङ्गुलोऽसेधविस्तारामेखलामनेति-पिङ्गलावचनात् सुभखलायेनीत्युत्पत्तौ विशेषाश्रुतेस्तस्याएवविधानादिति । यो निस्तुसर्वत्रतुल्यएव सर्वेषु कुण्डेष्वयोनिलक्षणमुच्यत इतिवचनादिति ॥ * ॥

Colophon. इतिश्रीकेशवमिश्रविरचितद्वैतपरिशिष्टपुस्तकंसमाप्तमिति ॥ * ॥ शुभमस्तु श्रीरस्तु ॥ श्री शितिश्रियैनमः ॥

विषयः । प्रायश्चित्तव्रततिथ्यादिविचारः एषु मतान्तरंनिरस्य सिद्धान्तस्थापनम् ॥

Previous notice: C. C. Pt I. p. 266; R. M. Pt. 5. p. 186.

No. 232. द्वैतपरिशिष्टम् By केशवमिश्र । Dvaitapariśiṣṭam.

Substance:—Character Maithilī. Dark-white paper. Lines 13 on a page. Letters 72 in a line. Folia 35. 12½×4 inches. Appearance, old. Verse and Prose. Complete. Not correct. Date (?) Worn-out. Torn. Worm-pierced. Letters not legible. Place of deposit, Raj Library, Darbhanga. A treatise on Dharmaśāstra by MM. Keśava Miśra.

Beginning. ओंनमः ।

तातस्तेमकरालयः प्रियतमेरत्नाकरः सप्रभो ।

भ्रातातेशशलाञ्छनः स्तमनिधत्तेहरोमूर्धनि ॥

कातेम्वेत्यभिधायसस्मितमुखेकान्तेचिरादुत्तरा ।

स्फूर्त्तिव्रातितमानसामुपहसन् लक्ष्मींहरिः पातुनः ॥

यद्यपिकल्पतरुकारेणप्रयोगेमुण्डनंनलिखितंनवातत्रप्रमाणमुपदर्शितं तथापिसकलदेशीया-चारोपष्टम्भात् गंगांप्राप्यसवि ... कल्पन्ते पायसश्चथा इत्यादिवचनादेकंप्रयागा-

वच्छिन्नगंगायांप्राप्तिनिमित्तकंद्वितीयन्तु ।
केशानांयावतीसंख्याच्छिन्नानांजाह्नवीजले ।
तावद्वर्षसहस्राणिस्वर्गलोकेमहीपते, ॥
इतिवचनातप्रयागावच्छिन्नगंगायामेवस्वर्गफलकं काम्यम् ॥

End. माघस्यपौर्णमास्याःश्रवणकान्तामकालजां । वृष्टिंकेचिदिहप्राहुर्नमाघेनैवफाल्गुनेइत्येक देशिसंवादाश्च । धन्वादिस्थितसूर्ययोगात्तपौषादिपदप्रवृत्तावनुशासनाद्यभावादतएव प्रकृतेसौरपौषादिश्रमाहयइतिदिक् ॥ ओंनमोभवानीशंकराभ्यां ॥ ओंनमः श्री कृष्णाय ।

Colophon. ओंमहामहोपाध्याय श्रीकेशवमिश्रविरचितोद्वितीयपरिशिष्टसमाप्तः ॥ ओंनमः ॥ फाल्गुनकृष्ण चतुर्दश्यांशनौमोकरमपूरदेशाभ्यन्तरे बेहटग्रामात्रस्थितौ धातुष्कसं श्रीभूपतिदासेनलिखितमिति ॥ शुभमस्तु ॥ श्रीरस्तु ॥

विषयः । प्रायश्चित्त व्रतनिश्चयादिविचारः एषुमतान्तंनिरस्यसिद्धान्तस्थापनम् ।

A. द्वैतपरिशिष्टम् By केशवमिश्र । Dvaitapariśiṣṭam.

Substance:—Character Maithilī. Dark-white paper. Lines 13 on a page. Letters 91 in a line. Folia 46. 12½×4 inches. Appearance, old. Verse and Prose. Complete by first part. Not correct. Date (?) Worn-out. Worm-pierced. Letters not quite legible. Place of deposit, Raj Library, Darbhanga. A treatise on Dharmaśāstra, dealing with law and allied things by M.M. Keśava Miśra. This work is divided in to two parts.

Beginning, End, Colophon, विषयः—Same.

B. द्वैतपरिशिष्टम् By केशवमिश्र । Dvaitapariśiṣṭam.

Substance: - Character Maithilī. White paper. Lines 10 on a page. Letters 56 in a line. Folia 78. 13×4 inches. Appearance, tolerable Prose. Complete. Not correct. Date (?) Place of deposit, Pandit Divā Kānt Miśra, Salampur, Ghataho P. O., Darbhanga District. A treatise on Dharmaśāstra by Keśava Miśra.

Beginning, End, Colophon, विषयः—Same.

C. द्वैतपरिशिष्टम् By केशवमिश्र । Dvaitaparisistam.

Substance: Character Maithilī. Dark-white paper. Lines 5 on a page. Letters 52 in a line. Folia 162. 14×2 inches Appearance, old. Prose. Complete. Correct. Date, La. Sam. 513. Worn-out. Torn. Place of deposit, Raj Library, Darbhanga. A treatise on Dharmaśāstra, dealing with Vyavahāra, Tithi, Upanayana etc. by Keśava Miśra.

Beginning, End, Colophon, विषय:—Same.

D. द्वैतपरिशिष्टम् By केशवमिश्र । Dvaitaparisistam.

Substance:—Character Maithilī. Dark-white paper. Lines 12 on a page. Letters 55 in a line. Folia 48. 15×6 inches Appearance, old. Prose. Complete. Not correct. Date (?). Worn-out. Place of deposit, Pandit Vāsudeva Miśra, Salampur, Ghataho P. O., Darbhanga District. A treatise on Dharmaśāstra by Keśava Miśra. This is the second half of Dvaitparisista

Beginning, End, Colophon, विषय:—Same.

E. द्वैतपरिशिष्टम् By केशवमिश्र । Dvaitaparisistam.

Substance:—Character Maithilī. Yellow paper. Lines 10 on a page. Letters 50 in a line. Folia 68. 15×6 inches. Appearance, old. Prose. First part, complete. Not correct. Date (?) Place of deposit, Pandit Vāsudeva Miśra, Salampur, Ghataho P. O., Darbhanga District. Worn-out. A treatise on Dharmaśāstra by Keśava Miśra.

Beginning, End, Colophon, विषय:—Same.

F. द्वैतपरिशिष्टम् By केशवमिश्र । Dvaitaparisistam.

Substance:—Character Maithilī. White paper. Lines 12 on a page. Letters 40 in a line. Folia 53. 12×5 inches. Prose and Verse. Incomplete. Incorrect. Date (?). Place of deposit,

Raj Library, Darbhanga. A treatise on Dharmaśāstra, by Keśava Miśra, dealing with Dvaitavichāra. Worn-out. Torn at the beginning.

Beginning, End, Colophon, विषय·—Same.

G. द्वैतपरिशिष्टम् By केशवमिश्र। Dvaitapariśiṣṭam.

Substance:—Character Maithilī. Nepali yellow coloured paper. Lines 10 on a page. Letters 42 in a line. Folia 94. 12 x 4 inches. Appearance, tolerable. Verse and prose. Complete. Correct generally. Date Śaka 1766. Worn-out. Soiled. Place of deposit, Pandit Viśvanāth Jhā, Mahīnāthapur. Deodha P. O., Darbhanga. A treatise on Dharmaśāstra by Keśava Miśra.

Beginning, End, Colophon, विषय:—Same.

H. द्वैतपरिशिष्टम् By केशवमिश्र। Dvaitapariśiṣṭam.

Substance:—Character Maithilī. White paper. Lines 12 on a page. Letters 40 in a line. Folia 35. 10½×4½ inches. Appearance, tolerable. Verse and Prose. Incomplete. Correct generally Date (?). Place of deposit, Pandit Gaṅgadhar Jhā, Janki. Deodha P. O., Darbhanga. A treatise on Dharmaśāstra, by Keśava Miśra, dealing with Prāyaśchitta etc.

Beginning, End, Colophon, विषय:—Same.

I. द्वैतपरिशिष्टम् By केशवमिश्र। Dvaitapariśiṣṭam.

Substance:—Character Maithilī. Nepali paper. Lines 18 on a page. Letters 58 in a line. Folia 24. 12×5½ inches. Appearance, tolerable. Verse and Prose. Comolete by part. Correct. Date (?). Place of deposit, Pandit Umākānt Jhā, Tarauni, Sakri P. O., Darbhanga. A treatise on Dharmaśāstra, dealing with Dvaitavichāra by Keśava Miśra.

Beginning, End, Colophon, विषय:—Same.

J. द्वैतपरिशिष्टम् By केशवमिश्र । Dvaitaparisistam.

Substance:—Character Maithilī. Brown paper. Lines 11 on a page. Letters 64 in a line. Folia 80. 15×4 inches. Appearance, tolerable. Prose and Verse. Complete. Generally correct. Date, Śaka 1746. Place of deposit, Pandit MM. Rājināth Miśra, Saurāth, Madhubani P. O., Darbhanga. A treatise on Dharmaśāstra, by Keśava Miśra. This contains the first part only.

Beginning, End, Colophon, विषय:—Same.

No. 233. द्वैतपरिशिष्टम् By केशवमिश्र । Dvaitaparisistam.

Substance:—Character Maithilī. Palm leaves. Lines 5 on a page. Letters 36 in a line. Folia 88. $15\frac{1}{2}\times1\frac{1}{2}$ inches. Appearance, old. Prose and verse. Complete. Generally correct. Date, Śaka 1631. Place of deposit, Pandit Nīlakaṇṭha Singh Jhā, Chanaur, Manīgachi P. O., Darbhanga. Worn-out. A treatise on Dharmaśāstra, dealing with Prāyaśchitta etc. by MM. Keśava Miśra.

Beginning. ओं नमो भगवते वासुदेवाय ।

तातस्तेमकरालयः प्रियतमेरत्नाकरः सप्रभो ।
भ्रातातेशशलाञ्छनस्तमनिशंधत्तेहरोमूर्धनि ॥
कातेम्वेत्यभिधायसस्मितमुखेकान्तेचिरादुत्तरा ।
स्फूर्त्तिर्व्रीडितमानसामुपहसन्नन्दर्मीहरिः पातुवः ॥

यद्यपिकल्पतरुकारेणप्रयागेमुण्डनं नलिखितं नवाप्रमाणमुपदर्शितम् तथापिसकलदेशीयाचारोपष्टम्भात । गङ्गांप्राप्यसरिच्छ्रेष्ठां कल्पान्तेपापसश्रयाः । केशानाश्रित्यतिष्ठन्ति-तस्मात्तास्तत्रवापयेत् । यावन्तिनखलोमानिवायुनाप्रेरितानिवै । पतन्ति जाह्नवीतोये नराणांपुण्यकर्म्मणां । तावद्वर्षसहस्राणिस्वर्गलोकेमहीयते इत्यादिवचना देकंप्रयागावच्छिन्नंगङ्गायांप्राप्तिनिमित्तकम् ।

End. इत्येकदेशसम्वादाच्च धनुरादिस्थितसूर्ययोगात्पौषादिपदप्रवृत्तौसकलानुशासनविरोधात् अतएवप्रकृतेसौरपौषादिभ्रमोहेयइतिदिक ॥

Colophon. इति महामहोपाध्यायसन्मिश्र श्रीकेशवविरचितोद्वैतपरिशिष्टः समाप्तः ॥ शाके १६३१ शशाङ्क शिखितर्थ धराभिरामे मासेनभस्यथसुधांशुवियुक्तपक्षे । जीवेहरिप्रियतिथौ त्वरयाव्यलेखीत्कल्याण एतदनुचिन्त्यहरेः पदाब्जम् ॥

विषयः । प्रायश्चित्तव्रतबन्ध व्रतादिविषये विवदमानमतनिरसनपूर्वकसिद्धान्तस्थापनम् ।

A. द्वैतपरिशिष्टम् By केशवमिश्र । Dvaitaparisiṣtam.

Substance:—Character Maithilī. Nepali yellow paper. Lines 7 on a page. Letters 50 in a line. Folia 174. 10½×4 inches. Appearance, old. Verse and Prose. Complete. Correct. Date (?). Place of deposit, Pandit Gaurī Kānt Jhā, Devahi, Tamuria P. O., Darbhanga. A treatise on Dharmaśāstra, by Keśava Miśra.

Beginning, End, Colophon, विषयः –Same.

B. द्वैतपरिशिष्टम् By केशवमिश्र । Dvaitaparisiṣtam.

Substance:—Character Maithilī, White paper. Lines 13 on a page. Letters 50 in a line. Folia 126. 12×4 inches. Appearance, old. Prose. Complete. Generally Correct. Date, Śaka 1740. Place of deposit, Pandit Śiveśvar Jhā, Lālagañj, Jhanjhārpur P. O., Darbhanga.

Beginning, End, Colophon, विषयः –Same,

C. द्वैतपरिशिष्टम् By केशवमिश्र । Dvaitaparisiṣtam.

Substance:—Character Maithilī, White paper. Lines 9 on a page. Letters 65 in a line. Folia 105. 13×8½ inches. Appearance, old. Prose. Complete. Generally correct. Date, Śaka 1745. Place of deposit, Pandit Gonū Miśra, Lālaganj, Jhanjhārpur P. O., Darbhanga.

Beginning, End, Colophon, विषयः –Same

D. द्वैतपरिशिष्टम् By केशवमिश्र। Dvaitapariśiṣṭam.

Substance:—Character Maithilī. White paper. Lines 11-17 on a page. Letters 78 in a line. Folia 59. 12×5 inches. Appearance, old. Prose. Complete. Correct. Date Śaka 1715. Place of deposit, Pandit Jadunandan Ṭhakur, Sarbasīmā, Jhanjhārpur P. O., Darbhanga.

Beginning, End, Colophon, विषय:—Same.

E. द्वैतपरिशिष्टम् By केशवमिश्र। Dvaitapariśiṣṭam.

Substance:—Character Maithilī. Palm leaves. Lines 5 on a page. Letters 75 in a line. Folia 83. 15×1½ inches. Appearance, old. Prose. Complete. Generally correct. Date, ल. 1631. Place of deposit, Pandit Nīlakaṇṭha Singh Jhā, Chanaur, Manīgāchī P. O., Darbhanga. Worn-out.

Beginning, End, Colophon, विषय :—Same.

F. द्वैतपरिशिष्टम् By केशवमिश्र। Dvaitapariśiṣṭam.

Substance:—Character Maithilī. White paper. Lines 9 on a page. Letters 50 in a line. Folia 46. 14×4 inches. Appearance, new. Prose. Incomplete. Incorrect. Date (?). Place of deposit, Pandit Dāmodar Jhā, Ṭhārhī, Andhrāṭhārhī P. O., Darbhanga.

Beginning, End, Colophon, विषय:—Same.

G. द्वैतपरिशिष्टम् By केशवमिश्र। Dvaitapariśiṣṭam.

Substance:—Character Maithilī. White paper. Lines 15 on a page. Letters 51 in a line. Folia 21. 12×5 inches. Appearance, old. Prose. Incomplete. Correct. Date (?). Place of deposit, Pandit Sadānand Jhā, Ṭhārhī, Andhrāṭhārhī P. O., Darbhanga. Torn.

Beginning, End, Colophon, विषय:—Same.

No. 231. द्वैतविवेक By वर्धमान। Dvaitaviveka.

Substance:—Character Maithilī. White paper. Lines 12 on a page. Letters 60 in a line. Folia 47. 14×5½ inches Appearance, fresh. Place of deposit, Raj Library, Darbhanga. Prose and Verse. Complete. Not correct. Date (?). A treatise on Dharmaśāstra, dealing with Dvaitavichāra, by MM. Vardhamāna This is a part of Smṛti Tattvaviveka. Worm-pierced.

Beginning. श्रीगणेशायनमः।

पाणिभ्यामुपजातवेपथुतयायत्नेनयः कल्पितो।
येनस्वेदजलौघपूरिततयानापंक्तितोम्बुग्रहः॥
संध्यार्थत्वमवेत्ययोर्मुकुलितस्सव्येकरेकम्बुना।
सादृश्यंगतवान् सपातुशिवयोः सायन्तनोर्घाञ्जलिः॥
अनेकात्मावेदः प्रतिऋषिविभिन्नाः स्मृतिगिरे।
निवन्धाराः स्वंस्वमतमनुसरन्तोविसदृशाः॥
यथादेशेदेशेनंविनवितथा संप्रतिपृथक्।
सदाचारस्तस्मादतवसतदुस्योविधिपथः॥
तथाभूतेचास्मिनपरिमितगिरोयद्यपिवयं।
वहिर्धीः सिद्धान्तस्थितिमनुपपत्यारुरुहयितुम॥
तथापिस्तेयानामुभयमतमुक्तिप्रणयना।
दपिस्यामश्लाघ्याइतिक्रमतिरुत्तम्भयतिनः॥
श्रुत्वावहुभ्योवहुधागुरुभ्योविचार्यवुध्याविविधान्निवन्धान्।
स्मृतिस्थितिद्वैधनिवृत्तिहेतुश्रीवर्धमानेनकृतोविवेकः॥
नस्त्रपक्षइतिदूषणास्त्रदानात्यपक्षइतिदूषणग्रहः।
सागमंपहुपपद्यनेत्रपत्तद्विवेक्तमपमेषमेग्रहः॥
वालकोक्तमपि युक्तिमाहृतंवृद्धवाक्यमपितुच्छमुज्भितम्।
तत्वनिर्णयपरेणपूज्यतेयुक्तिरेवमनुकल्पगौरवम्॥
व्यासङ्गतः प्रथमतो न विचारयन्ति।
प्रासेतुकर्मणिगतानुगताभवन्ति॥
प्राचामियंप्रकृतिरित्यवधूत्यमेषा।
माचारमात्रमहमत्र वहुकरोमि

आबालवृद्धमनिदंप्रथमप्रवृत्तो ।
यो न श्रुतिस्मृतिविरुद्धतयाप्रसिद्धः ॥
तत्तद्विचार्यक्रमयेनइठद्दीतमेषामाचारआगमत्रदेवनमस्पतेकः ॥
सर्वाः पूर्वकृतीर्विलोक्यविदुषामस्तुप्रवृत्तिः कतौ ।
ताश्चात्वीक्ष्य परीक्ष्यतां परिकृतिम्मानामविद्वानपि ॥
धर्मे वर्त्मनिपक्षयोः स्वपरयोर्युक्त्यागमैकादरा
द्रागद्वेषपराङ्मुखश्च स्वजनो मीमांसतां मत्कृतिम् ॥

End. विवेकमातृकामादौ तदनुद्वैतगोचरान् ।
वर्धमानोयथाधर्मव्यवि ्व्याजवर्जितः ॥
एकः प्रायेणसन्दोग्धिविषयेतिविमुह्यति ।
अतो बहुभिरालोक्य कृतिरेषाकृतामया ॥ * ॥

Colophon. इतिमहाधर्माधिकारिणिमहामहोपाध्याय श्रीवर्धमानकृतौ स्मृतितत्वविवेके द्वैतविषय-
विवेकः समाप्तः ॥ ॥

विषयः । द्वैतविषयो व्रतादिः ॥

Previous notice :—C. C. Pt. III, p. 58.

A. द्वैतविवेकः By वर्धमान । Dvaitavivekaḥ.

Substance:—Character Maithilī. White paper. **Lines 15 on a page.** Folia 49. 13×6 inches. Appearance, old. **Prose.** Complete. Correct. Date (?). Place of deposit, Babu **Chandradhāri Singh**, Ranti Deaurhī, Madhubani P. O., **Darbhanga.**

Beginning, End, Colophon, विषयः—Same.

No. 235. धर्मनिर्णयः । Dharmanirṇayaḥ.

Substance:—Character Maithilī. **Brown paper. Lines 9 on a page.** Letters 33 in a line. Folia 3. 12¾×4½ inches. **Appearance, Fairly old.** Prose. Incomplete. **Generally correct. Date(?). Place of deposit, Raj Library,** Darbhanga. **A manual of**

Dharmavichāra, dealing with the definition of it. The name of the author is not mentioned in the text.

Beginning. अथ पुरुषार्थार्थकाममोक्षमूलत्वाद्धर्म्मो निरुप्यते । तत्रमनुः ।

विद्वद्भिः सेवितः सद्भिर्नित्यमद्वेषरागिभिः ।

हृदयेनाभ्यनुज्ञातो यो धर्मस्तन्निबोधत ॥

विद्वद्भिःवेदविद्भिःसेवितः सततमनुष्ठितः सद्भिःसाधुभिःनित्यमनिशमद्वेसेरागिभि विध्यननुमतरागद्वेषशून्यैः हृदयेनाभ्यनुज्ञातो निर्विचिकित्सकर्तव्यतयाऽनुमतो यः स धर्म इत्यर्थ ।

End of Ms. अग्रे अग्निं[illegible] नयानयति कश्चेतिपरिहेत्रनहनम् । सामां कश्चिदपि न नयति नाकारयति कदापिनसत्करोतीति तदर्थात् पृच्छामि त्वापरमन्तं पृथिव्या इति प्रश्नहयम् । वेदिनार्गः परमन्तं पृथिव्या इत्युत्तरहयम् । आशीर्वादादयोमन्त्रलक्ष-णत्वेनोदाहर्त्तव्याइति चेन्न उत्त ।

Colophon. नास्ति ।

विषयः । धर्मस्वरूपविचारः ।

No. 236. धर्मप्रवृत्तिः By नारायण । Dharmapravṛttiḥ.

Substance :—Character Maithilī and Devanāgarī. White paper. Lines 13 on a page. Letters 45 in a line. Folia 4. 14⅓×5¾ inches. Appearance, fairly old. Prose and verse. Incomplete. Incorrect. Date (?) Place of deposit, Raj Library Darbhanga. Partly torn. A manual of Dharmaśāstra dealing with नित्यकर्म and Tithinirṇaya, by Nārāyaṇa.

Beginning. श्रीगणेशाय नमः

नारायणं नमस्कृत्यकामदां च सरस्वतीम् ।

गणनाथं गुरुंश्चापिधर्मसंग्रहणाय वै ॥

धर्मप्रवृत्तिः क्रियतेकुकलौनारायणेनतु ।

विदुषां कर्मनिष्ठानांसम्मतिर्धर्मवर्द्धनम् ॥

आलोक्य धर्मशास्त्राणि मन्वादिभिःकृतानिवै ।

आश्वलायनसूत्रं च [illegible] ॥

सारमेवसकृत्यस्मृतीनांवचनंतथा ।
सिद्धान्तानि समूलानि समादायार्थचैवहि ॥
वचनानां सतांचैव संमतांनि मनीषिणाम् ।
ग्रन्थेस्मिन्तानिलिख्यन्ते धर्मप्रवृत्तिसंज्ञके ॥
सौचाह्निकाः प्रवक्ष्यामि क्रियाश्चानुक्रमेण तु ।
तिथिनामपिसर्वासां निर्णयानप्यसंशयन् ॥

End of ms. अष्टहस्तंनवंश्वेतंसदशंनान्यधारितम् ।
अहतं तद्विजानीयात्सर्वकर्मसुपावनम् ॥
दक्षिणोत्तरयोः कयोः कक्षंवध्नातिवै द्विजः ।
नाभौचवामकुक्षौचपृष्ठेचैवयथाक्रमम् ॥
अथार्द्रवस्त्रनिष्पीडनम । स्नानंकृत्वार्द्रवस्त्रं ॥

Colophon. नास्ति ॥

विषयः । नित्यकर्मतिथिनिर्णयादिः ॥

Previous notice:—C.C. pt. I. p. 288; Pt. II. p. 58; Pt. III. p. 58.

No. 237. धर्मशास्त्रविवेचनम् By विश्वनाथ झा ।
Dharmaśāstravivechanam.

Substance :—Character Maithili. White paper. Lines 9 on a page. Letters 54 in a line. Folia 7. 13½×4 inches. Appearance, fairly old. Verse and prose. Complete. Incorrect. Date (?). Place of deposit, Babu Śukadeva Jhā, Pachadhi, Pandaul P. O., Darbhanga. A hand book of Dharmaśāstra, dealing with the Śrāddha ceremony, by Viśvanāth Jhā a resident of Tharhi, and a court Pandit of Mahārāja Lakṣmīśvar Singh of Darbhanga.

Beginning. श्रीगणेशाय नमः ।
श्रीगणेशंशिवंदुर्गां सीताजनकनन्दिनीं ।
प्रणम्यशिरसाभूयो विश्वनाथोद्विजोत्तमः ॥
करोतिधर्मरक्षार्थं धर्मशास्त्रविवेचनम् ।
विवादःकलिसंभूतो धर्मलोपकसंज्ञकः ॥

कनिष्ठस्यवृषोत्सर्गतोभाक्रान्तैर्द्विजैर्यदा ।
तदासभीरांनम्भृतैर्मैथिलप्रवरैर्नृपैः ॥
वेदवेदाङ्गतत्त्वज्ञैः श्रीलक्ष्मीश्वरनामकैः ।
आज्ञापितोऽत्रनिर्णेतुं यथाशास्त्रविधीयतां ॥
ज्येष्ठस्यवाकनिष्ठस्यवृषोत्सर्गेऽधिकारिता ।

End तथाच यथापुभुस्मीतिवाक्यात् यथा वोधस्तथातष्ठेयोभवतिनान्यथा । इतिज्येष्ठेऽधिकारिताप्रतिपादकस्यसद्भावात् । कनिष्ठेचसाद्भावात् । यथा अनधिकारिणाअनुष्ठितस्यराजसूययागस्य निष्फलत्वं मीमांसाशास्त्रसिद्धं तथाजीवितज्येष्ठकेनानधिकारिणा कनिष्ठेनानुष्ठितस्य श्राद्धस्यनिष्फलत्वात । पूर्वोक्तस्यकनिष्ठगतप्रायश्चित्तात्वरूपदोषस्यनिराकरणं गीर्वाणगुरुणामप्यशक्यमिति संक्षेपः । ॥ * ॥

Colophon. धर्मशास्त्रविवेचनम् ॥

विषयः । वृषोत्सर्गश्राद्धाधिकारीज्येष्ठः कनिष्ठोवेतिविचारः कृतः ।

No. 238. धर्मशास्त्रसारोद्धारः By कविराजगिरि ।

Dharmaśāstrasāroddhāraḥ.

Substance :- Character Devanāgarī. White paper. Lines **10 on a** page. Letters 32 in a line. Folia 110. 10×1½ **inches.** Appearance, old. Verse and Prose. Incomplete. **Incorrect.** Date, Saṁvat 1686. Worn out. Torn. Place **of** deposit, Chitradhar Library, Tabhaka, Dalsingh Sarai **P. O.**, Darbhanga. A collection of the sayings of the Ṛṣis from their works, by Giri Kavirāja.

Beginning of ms. वृत्युपपत्तेः ।

पुण्यं न पापमपनुदतीतिश्रुतेः । नाप्यान्तुकानांतेषां प्रागभाववत्त्वेनोच्छेत्तमशक्यत्वात्प्रागभाववत्त्वप्रतियोग्युत्पादकत्वनियमात् । तथाच नप्रायश्चित्तानुष्ठानं युक्तिमदिति केचित्तन्नश्रुत्युक्तनाशकानाश्यंयत्कर्मतद्भोगैकनाश्यमित्युक्तत्वात्तथाचयत्कर्मनाशकंतदेवतत्प्रायश्चित्तश्रुतिस्मृतिउक्तं न तत्रविकल्पावकाशस्तथानवस्थितं । क्वचित्कृच्छ्रादिः क्वचित्प्रत्ययः क्वचिद्गुर्वादिसंनिधौशापथः ।

End अथानन्ददे लोकेउदितापंकजावली। कविराजीतिविख्याता तया पूज्याः सुरेश्वराः

Colophon. इतिश्रीमत्परमहंसपरित्राजकाचार्यपूज्यपादश्रीवैकुण्ठगिरिशिष्यकविराजगिरिकृतनानाधर्म-
शास्त्रग्रन्थसारोद्धारे कविराज्युदयमवाप। श्रीरघुनाथोमंगलमाविष्करोतु। श्रीकृष्णो
मंगलंतनोतु।

मंगलंलेखकानाञ्चपाठकानाञ्चमंगलम्।

मंगलंसर्वलोकानां भूमौभूपतिमंगलम्॥

संवत् १६८६ समयेनाम आश्विनशुदित्रयोदश्यांरविवासरे इदं पुस्तकं लिखितं रूपनारायण अग्निहोत्री तस्यात्मजभरतेश्वरेण शुभस्थानेमालावतीपुरी तस्याम्मध्येयादृशं पुस्तकंदृष्ट्वा तादृशंलिखितं मया। यदि शुद्धमशुद्धोवा मम दोषो न दीयते॥ ॥ शुभंभूयात्॥

विषयः। प्रायश्चित्तमुक्त्यादिविचारः।

No. 239. धर्माधर्म्मप्रबोधिनी By रमापति।
Dharmādharmaprabodhinī.

Substance :—Character Maithili. White paper. Lines 11 on a page. Letters 43 in a line. Folia 90. 12×4 inches. Appearance, old. Verse. Complete. Incorrect. Date, Saṁvat 1802. Worn out. Torn. Place of deposit, Pandit Gonū Miśra, Lalaganj Jhañjhārpur P. O., Darbhanga.

Beginning. श्रीगणेशायनमः॥

जयति जयति गौरीबालकोविघ्नहर्ता, जयति जयति देवो भानुचन्द्रः प्रकाशः।

जयति जयति......कदन्तः स्वरूपो जयति जगजास्यः पातुनः सिद्धिदाता॥१॥

प्रणम्यजगदाधारंगुरु ञ्चैवविशेषतः।

क्रियतेम......धर्म्माधर्म्मप्रबोधिनी॥

अथप्रातः कृत्यम्॥

End. अथ पत्रपञ्जिका।

आचारः प्रथमोध्याये द्वितीये देवपूजनम्।

तृतीये पितृपूजाच चतुर्थेऽशौचमेवच॥

द्रव्याणाम्पञ्चमेशुद्धिः षष्ठेचोद्वाहनिर्णयः।

सप्तमे सर्वदानानिस्वापः कर्म्मणिचाष्टमे॥

तिथीनांनिर्णयंरम्ये दशमे राजकृत्यच ।
प्रायश्चित्तविधिरुद्रे भानौसर्वनिषेधकः ॥
मन्वादिस्मृतिमालोक्ययाज्ञवल्क्यन्तथैवच ।
श्रीमताचतथाधीमानकरोत्धर्म्मबोधिनिं ॥
श्रीमद्राजनिजामशाहविषयेमाहिष्मती या पुरी ।
सा मे पूर्वजवासभूश्च सततं देवोतद्वाञ्छति ॥
श्रीमन्मैथिलरमापतिसुतोयत्नेनदृष्ट्वास्मृतिम् ।
कार्य्याकार्य्यविचार्य्यग्रन्थसंग्रहकरोदेवोपकण्ठे वसन् ॥ * ॥ ॥ * ॥

Colophon. इतिधर्मशास्त्रेधर्म्माधर्म्मप्रबोधिन्यां द्वादशोऽध्यायः । समाप्तः ॥ शुभमस्तु ॥ श्रीरस्तु ॥
सम्वत् १८ । २ ॥ शाके १७८८ मार्गेमासिसितेपक्षे एकादश्यां हरिवासरे ।
समाप्तश्चायंग्रन्थोयत्नेनपरिपाल्यताम् ॥ ओम् ॥

विषयः । आचारदेवपितृपूजनद्रव्यशुद्ध्युद्वाहदानतिथिनिर्णयराजकृत्याशौचादिनिर्णयविधिप्रविवि-
च्ययत्नाच्छ्रीमद्रमापतिसुधीः कलयांचकार ॥

Previous notice :—C. C. Pt. I. p. 270. R. M. Pt. 6. p. 18.

No. 240. नयज्ञानम् By ईशाननाथ. Nayajñānam.

Substance :—Character Maithilī. White paper. Lines 8 on a page. Letters 40 in a line. Folia 12. 9½ × 3 inches. Verse. Appearance, old. Complete. Incorrect. Date, Śaka 1656. Worn out. Place of deposit, Pandit Gokulanāth Jhā, Nanaur, Tamuriā P. O., Darbhanga. Now in the possession of Jagadeva Thākur, brother-in-law of the deceased owner of the Mss. A hand book of Dharmaśāstra dealing with miscellaneous subjects by Īśānanāth, a resident of Mangarauni.

Beginning. श्रीगणेशायनमः ।
नत्वाहि भारतीं देवीं विघ्नराजंप्रणम्य च ।
ईशाननाथः प्रकुरुते नज्ञानंसुखालयम् ॥
तत्रादौशस्त्रधारणफलम् ।
जयेचवर्द्धतेलक्ष्मी तेचापिसुराङ्गना ॥

सर्वाविध्वंसिनः काया काचिन्ता मरणेरणे ।
मृतः प्राप्स्यामि वा स्वर्गंशत्रंहत्वासुखानि वा ॥
उभावपिहिशूराणांगुणावेतौ सुदुर्लभौ ॥

End होमान्ते भोजयेद्विप्रान् दद्यात्तत्राच दक्षिणां ।
शान्तिकरणेन भारोच्छ्वादनतंकात्मनश्वारिष्टंप्रणश्यति ॥ * ॥

Colophon. महाराजात्मजेनाशु कृतंसर्वजनप्रियम् । नयज्ञानमिदं ग्रन्थसदाहृद्ग्रन्थिनाशनम् ।
विश्वामित्राश्रमेपुण्ये रामरेखाख्यसंज्ञकं । स्वर्धुनीतीरमासाद्य ईशानेनलिखितंव्रतम् ।
शुभंभूयात् । शाके १६५६ श्रीराम श्रीगोविन्दयानमः ।

विषयः । विविधविचारः शस्त्रधारणादिः कृतोस्ति ।

No. 241. नवान्ननिर्णयः । Navānnanirṇayaḥ.

Substance:—Character Maithili. Brown paper. Lines 11 on a page. Letters 50 in a line. Folia 3. 13×5 inches. Appearance, fairly old. Prose and verse. Complete. Generally correct. Date, San 1308 Sāl. Place of deposit, Pandit Śrīnandan Miśra, Kanhauli, Sakri P. O., Darbhanga. A manual of Dharmaśāstra, dealing with Navānna Vichāra.

Beginning. श्रीगणेशायनमः । अथ नवान्ननिर्णयः ॥
तच्छ्राद्धावश्यकतोक्ता वराहपुराणे ।
अकृताग्रयणश्चैव धान्यजातं द्विजोत्तम ॥
राजमाषानणूंश्चैव मसूरांश्चविवर्जयेत् ।
आग्रयणं नवेनश्याल्यादिना प्रथमागमननिमित्तकं श्राद्धं राजमाषान्बोडेतिप्रसिद्धान्
अणूनकटेतिप्रसिद्धान् ॥

End. आमश्राद्धंतुपूर्वाह्णे एकोद्दिष्टंतुमध्यतः । पार्वणश्चापराह्णेतु प्रातर्वृद्धिनिमित्तकमिति-
तस्मादात्मननवान्नादिश्राद्धं पूर्वाह्णेकुर्वन्तीदानीन्तनाइत्यलं प्रसंगागतविचरिणेति
शुभम ॥

Colophon. वसुशून्यवन्हिमहीमितेयाब्दनीयाब्दे माघशुक्लसप्तम्यांगुरौ श्रीश्रीनन्दनेन कथयाखिला म्निपुरेलिखितमिदं नवान्ननिर्णयाख्यम् ॥

विषय: । नवान्नभक्षणपार्वणादिविचार: ।

Provious notice :—C.C. Pt. II. p. 61.

No. 242. नान्दीमुखनिरूपणम् By हृदयनाथ Nāndīmukhanirūpaṇam

Substance: – Character Maithili White paper. Lines 9 on a page. Folia 11. Appearance, old. Complete. Incorrect. Prose. Date, Śaka 1768. Place of deposit, Babu Nenamani jhā, Bāṅkī, Madhepur P.O., Darbhanga. Contains 297 Ślokas.

Beginning. ओंनमो गणेशायनम: ॥

गिरिजाङ्घ्रिरजोलेशपूतासुरतरंगिणी ।

तनोतु मंगलानीशकपर्दखेलकारिणी ॥

अथाभ्युदयिकनिर्णय ॥

मातृकापूजापूर्वक माभ्युदयिकंसर्वत्र: ॥

End. Not copied.

Colophon. इतिसोदरपुरकुलसंभव मैथिलश्रीहृदयनाथकृतनान्दीमुखनिरूपणंसमाप्तम् ॥ * ॥ ॥ * ॥ * ॥ * ॥ शाके १७६८ सन् १२६४ साल फाल्गुन कृष्णामावास्यायां कुजे ॥ शुभमस्तु श्रीरस्तु ॥

विषय: । आभ्युदयिकश्राद्धविचार: ॥

Previous notice:—C. C. Pt. I. p. 286. R. M. Pt. 5. p. 209.

A. नान्दीमुखनिरूपणम् ॥ By हृदयनाथ. Nāndīmukhanirūpaṇam.

Substance:—Character Maithili, White & brown paper. Lines 12 on a page. Letters 44 a line.. Folia 9. 10×4 inches. Appearance, old. Prose. Complete. Generally correct. Date, Śaka 1753. Worn out. Torn. Place of deposit, Pandit Keśava Jhā, Dharmapur Jhañjhārpur P.O., Darbhanga.

Beginning, End, Colophon, विषय:—Same.

B. नान्दीमुखनिरूपणम् By हृदयनाथ । Nāndīmukhanirūpaṇam.

Substance:—Character Maithilī. White paper. Lines 7 on a page. Letters 68 in a line. Folia 9. 11×3½ inches. Appearance, new. Prose. Complete. Generally correct. Date, Śaka 1789. Place of deposit, Pandit Gonū Miśra, Lālaganj, Manigachi P.O., Darbhanga.

Beginning, End, Colophon, विषयः—Same.

C. नान्दीमुखनिरूपणम् । By हृदयनाथ । Nāndīmukhanirūpaṇam.

Substance:—Character Maithilī. White paper. Lines 7 on a page. Letters 62 in a line. Folia 9. 11×3½ inches. Appearance, fairly old. Prose. Complete. Not correct. Date (?). Place of deposit, Pandit MM. Rājināth Miśra, Saurāth, Madhubani P.O., Darbhanga. A hand book of Karmakāṇḍa by Hṛdayanāth, dealing with Nāndīmukhanirūpaṇa.

Beginning, End, Colophon, विषयः—Same.

D. नान्दीमुखनिरूपणम् By हृदयनाथ । Nāndīmukhanirūpaṇam.

Substance:—Character Maithilī. White paper. Lines 12 on a page. Letters 52 in a line. Folia 6. 10×4½ inches. Appearance, fairly old. Verse & Prose. Complete. Correct Generally. Date Śaka 1756. Worn out. Soiled. Place of deposit, Pandit Nīlakaṇṭha Singh Jhā, Chanaur, Manigachi P. O., Darbhanga. A hand book of Dharmaśāstra, dealing with Ābhyudayika Śrāddha ceremony by Hṛdayanāth.

Beginning, End, Colophon, विषयः—Same.

No. 243. नानानिबन्धवचनम् By सकलमिश्र । Nānānibandhavachanam.

Substance :—Character Maithilī. White paper. Lines 15 on a page. Letters 50 in a line. Folia 31. 12×5½ inches. Appearance, old. Verse. Complete. Generally correct. Date, Śaka 1731. Place

of deposit, Pandit Adyānāth Miśra, Pahitol, Manigāchi P. O, Darbhanga. Partly worm-eaten.

Beginning. श्रीगणेशाय नमः । स्मृतिसमुच्चये ।
पुरीषे मैथुने चैव प्रस्रावे दन्तधावने ।
स्नानेभोजनकाले च मैनंषट्सु विधीयते ॥

End. गर्ग्यः । स्वगृहे प्राक्शिरः शेते वाश्वर्य्येदक्षिणाशिरः ।
प्रत्यक्शिराः प्रवासेच नकदाचिदुदक्शिराः ॥

Colophon. इति नानानिवन्धवचनानि । सम्वत् १८६६ शाके १७३१ ॥

विषयः । ततत्स्मृतिनिबन्धेभ्यो व्यवहारोपयोगिवचनानांसंग्रहः ॥

A. नानानिबन्धवचनम् By सचलमिश्र । Nānānibandhavachanam.

Substance:—Character Maithilī. Nepali paper. Lines 10-11 on a page. Letters 45 in a line. Folia 30. 12×5 inches. Appearance old. Verse. Complete. Generally correct. Date (?). Place of deposit, Pandit Rāghava Jhā, Andauli, Mādhavapur P. O., Darbhanga. A collection of sayings of several Ṛṣis by Sachal Miśra.

Beginning, End, Colophon, विषयः—Same.

B. नानानिबन्धवचनम् By सचल मिश्र । Nānānibandhavachanam.

Substance:—Character Maithilī. Nepali paper. Lines 10 on a page. Letters 46 in a line. Folia 22. 12×4½ inches. Appearance old. Verse. Incomplete. Incorrect Date (?). Worn-out. Place of deposit, Pandit Viśvanāth Jhā. Mahīnāthapur, Deodha P. O., Darbhanga. A collection of ślokas from several works, dealing with several subjects by Sachala Miśra. 11 folia are missing from the beginning.

Beginning, End, Colophon, विषयः—Same.

—:*:—

No. 244. नित्यस्नानविधिः By कान्हदेव Nityasnānavidhiḥ.

Substance :—Character Devanāgarī. Blue paper. Lines 8 on a page, each line containing 32 letters. Folia 40. 8×4½ inches Appearance, fresh. Prose and verse. Complete. Not correct. Date (?) Place of deposit, Raj Library, Darbhanga. A manual of daily bath (Snāna-vidhāna) by Kānhadeva.

Beginning. श्रीगणेशायनमः ॥

कृष्णमूर्तिपदद्वन्द्वं निधायहृदिमंगलं । स्फुटंस्नानप्रयोगोयं यथामतिवितन्यते ।

तत्रगृह्यसूत्रं पौषस्येरोहितयांमध्यमायां वाष्टकायामध्यायानुत्सृजेयुरुदकांतंगत्वेतिसूत्रार्थः

End. एवमुक्तविधिना नित्यस्नानमध्याह्निकसंध्यातर्पणानि समाप्यवक्ष्यमाणप्रकारेणारुन्धती सहितान् गोतमादीन् सप्तर्षीन् स्वप्रचरान् स्थापयेत् ॥

Colophon इति श्रीद्विवेदीगुरादित्यात्मजवेदशास्त्रविद्द्विवेदिकान्हदेवविरचितात्रिकं डीकासूत्रोक्त नित्यस्नानपद्धतिः समाप्तम् ॥

विषयः । नित्य स्नानविचारः ॥

No. 245. निर्णयतत्त्वम् By नाग । Nirṇayatattvam.

Substance: -Character Devanāgarī. White paper. Lines 12 on a page. Letters 42 in a line. Folia 6. 9½×4½ inches. Verse. Appearance, old. Complete. Generally correct. Date (?) Place of deposit, Pandit Dāmodar Jhā Sāhapur, Pandaul P. O., Darbhanga. A hand book of Dharmaśāstra dealing with Tithivichāra, by Nāga

Beginning. श्रीगणेशायनमः ।

पीताम्बरधरं देवं पीतमाल्यविलेपनं ।

स्वर्णकुण्डलमब्जाक्षं गदाधरमुपास्महे ॥ १ ॥

अतिगहननिबन्धालोकनालस्यभाजां लघुकृति रसिकानां प्रीतयेपण्डितानां ।

इति कतिपयपद्यैः पूर्वसूरिप्रणीतैः प्रथिततिथिविचारो लिख्यते शास्त्रसिद्धः ॥ २ ॥

तिथ्यंशको दिननिशोश्चमुहूर्त्तपञ्चाष्टमो भिजिदथास्तमयात्त्रिनाड्यः ।

संध्याप्रदोषसमयश्चतथानिशीथात्पूर्वापरं द्विघटिका द्वितयं निशीथः ॥ ३ ॥

End. सर्वं सायान्दगानाद्यातत्रप्रोक्तापरेत्वहि । शेषमाकरतश्चेतिप्रसिद्धः श्राद्धनिर्णयः ॥
इतिनिर्णयसिन्धु सारतः प्रतिमासप्रसृतं विनिर्णयं । शिवनन्दननागदेवविद्विदधे निर्णयतत्त्वसंज्ञकम् ॥

Colophon. इतिनागउयोतिर्वित्कृतौ निर्णयतत्त्वःसंपूर्णः ॥ ॥

विषयः । तिथिविचारः ॥

Previous notice:—C.C. Pt. I. p. 297 ; Pt. II. p. 64.

No. 246. निर्णयसिन्धुः By कमलाकरभट्ट । Nirṇayasindhuḥ.

Substance:—Character Devanāgarī. White paper. Lines 11 on a page. Letters 44 in a line. Folia 497. 12×4 inches. Appearance, old. Complete. Incorrect. Date, Saṁvat 1821. Partly worn out. Place of deposit, Pandit Gonū Miśra, Lālaganj, Jhañjhārpur P. O., Darbhanga.

Beginning. ओंनमोविघ्नेशाय ॥
कारुण्यैकनिकेतं रामं सीतालतायुक्तम् ।
विश्वामित्राख्यवतर्ति समालम्बशाखिनं वन्दे ॥
लक्ष्मीसहायकं कल्पद्रुतरङ्गितगोकुलं ।
वर्हापीडंघनश्यामं महः किञ्चिदुपास्महे ॥
वेदार्थधर्मरक्षाये मायामानुषरूपिणम् ।
पितामहं हरिंवन्दे महं नारायणाह्वयम् ॥

End. जरति सकलविद्यासिन्धु मुष्टिध्यायानांपरभणितिपरीक्षया युज्यते सज्जनानाम् ।
तदिह मान्वंचते दूषणं भूषणम् वा यदिभवति विदाधौतत्रं विश्वं विमृश्यं ॥

Colophon. इति श्रीमत्पदवाक्यप्रमाणपारावारपारीणश्रीमद्रामेश्वरभट्टसूरिसूनुनारायणभट्टसुत विद्वन्मुकुट हीराकुरश्रीरामकृष्ण भट्टात्मज दिनकरमनुजस्कमलाकरभट्टकृतेनिर्णयसिन्धौ तृतीयः परिच्छेदः समाप्तश्चायंनिबन्धः ॥शुभमस्तु॥ संवत् १८२१ माघशुक्ल ८ ।

विषयः व्रततिथ्यादिविविधविषयकोविचारः ॥

Previous notice.—C.C. Pt. I. p. 298; Pt. II. p. 64; Pt. III p. 64. R. M. Pt. 10. p. 322. C. M. Vol. I. Pt. VI. p. 27.

No. 247. निर्णयामृतम् By सूर्यसेन । Nirṇayāmṛtam.

Substance:—Character Devanāgarī White paper. Lines 10 on a page. Letters 38 in a line. Folia 210. 10×4½ inches. Appearance, old. Prose. Incomplete. Generally correct. Date(?) Place of deposit, Babu Jagadiśa Jhā, Thārhī, Andhrathārhī P. O., Darbhanga. Only three folia are missing.

Beginning. श्री गणपतयेनमः ॥

कारणमेकंजगतां तारणमास्येनवारणं द्विपदां ।

किमपिमहो महनीयं प्रत्यूहव्यूहदारणं वन्दे ॥१॥

भावयामिदृढभक्तिभावनाभाविताङ्घ्रि युगां सुमंगलाम् ।

इष्टदांसततमिष्टदेवतामन्नमवत्सकलमर्त्यमातरम् ॥२॥

औपाधिकः स्फुरति यत्नकलादिभेदस्तद्ब्रह्मतत्त्वमपियस्यनवेदवेदः ।

सर्गस्थितिप्रलयहेतुकलादिरूपंकालस्वरूपमहमन्वहमानमामि ।

येःकृतः स्मृतिमहार्णवपारप्राप्तिहेतुरिहसंग्रहहेतुः ।

तांनमामि मनुविष्णुयमाद्यान् कालकृतोप्यहमाद्यान् ॥४॥

End. बुधानामुपकाराय कालव्यामूढचेतसाम् ।

गोपीनारायणेनेदं निर्मितंनिर्णयामृतम् ॥

Colophon. इतिसूर्यसेनमहीमहेन्द्रविरचिते निर्णयामृते अशौचप्रकरणं संपूर्णम् ।

विषयः तिथिद्वैविध्यशौचादिनिर्णयः ।

Previous notice: —C.C. Pt. I. p. 298. R. M. Pt. I. p. 151, Pt. 4. p. 285.

No. 248. निर्णयामृतम् By सूर्यसेन । Nirṇayāmṛtam.

Substance:—Character Maithilī. White paper. Lines 12 on a page. Letters 43 in a line. Folia 72. 9½×3½ inches. Appearance, new. Prose and verse. Correct. Incomplete. Date (?). Place of deposit, Pandit Maṇīśvar Jhā, Lālaganj, Jhañjhārpur P. O., Darbhanga.

Beginning. ओंनमो गणेशाय:

ग्रन्थेचसूर्यसेनस्य निर्णयामृतसंज्ञके ।

आदावस्मिन्नुदाहारःकथितः प्रथितः क्रमात ॥

एकभुक्तादिकालानां व्रतानांतदनन्तरम् ।

निरुपितं स्वरुपश्चतत्तिथीनाञ्चनिर्णयः ।

साधारणोद्वितीयादियुग्मा नामथनिर्णयः ॥

End. नास्ति ।

Colophon. द्वासप्ततिपत्राणिलिखितानि । अवशिष्टानिलेखनीयानि ॥ शुभमस्तु ॥ श्रीरस्तु ॥ श्रीस्पर्शमणेरिति ॥ ओं नमस्तस्य ॥ ओं नमस्तस्यै ॥ ओं नमस्तस्यै ॥

विषयः । तिथिद्विविध्यादित्रिनिर्णयः सम्यक् प्रपञ्चितः ।

No. 249. पराशरस्मृतिः By पराशर । Parāśarasmṛtiḥ.

Substance:—Character Maithilī. Brown paper. Lines 10 on a page. Letters 40 in a line. Folia 22. 12×4 inches. Verse. Appearance, old. Complete. Generally correct. Date, Śaka 1759. Place of deposit, Pandit Dāmodar Jhā, Andhratharhī P.O., Darbhanga.

Beginning. ओं नमोगणेशाय ॥

अथातोहिमशैलाग्रे देवदारुवनाश्रये ।

व्यासमेकाग्रमासीनं पृच्छन्तिमुनयस्तदा ॥

मानुषाणां हितंधर्मं वर्त्तमाने कलौयुगे ।

शौचाचारान्यथा शक्त्यावद सत्यवतीसुत ॥

वाक्यं मुनीनां श्रुत्वातु व्यासः शिष्यार्कसंभवः ।

प्रत्युवाच महातेजा श्रुतिस्मृति विशारदः ॥

End नन्दन्ति पितरस्तस्य नृत्यन्ति च पितामहाः ।

प्रपितामहाश्चगायन्ति श्रोत्रिये गृहमागते ॥

अतः सर्वं प्रयत्नेन विप्रेषु श्रोत्रियावराः ।

पाराशरं धर्मशास्त्रं सप्तलोकेषु कीर्तितम् ॥

चातुर्वर्ण्यसमाचारं धर्मशास्त्रसमुच्चयम् ।

Colophon. इतिश्रीपाराशरे धर्मशास्त्रे द्वादशोध्यायः ॥

एतत्पाराशरंशास्त्रंयः पठेच्छृणुयात्तथा ।

सर्वपापविशुद्धात्मायातिदेवेन्द्रसन्निधिम् ॥

ब्राह्मणः क्षत्रियोवैश्यःशूद्रोवासुसमाहितः ।

एतत्श्रावयेद्यस्तु पूज्यतेसुरमानवैः ॥ * ॥

शाके १७५६ मार्गकृष्णाष्टम्यांशुक्रे लिखितमिदं श्रीबोधकृष्णेन यमसमयामे ॥

विषयः । चतुर्वर्णानां कर्त्तव्यप्रतिपादनपूर्वकविविधविषयोद्घाटनम् ॥

Previous notice:—C.C. Pt. I. p. 328, 792; Pt. II. p. 73, 209; Pt. III. p. 70. R. M. Pt. 5. p. 111. C. M. Vol. 1. Pt. V. p. 175. Pt. VI. p. 12, Tri. mss. Vol III Pt. I. B. pp. 3647, 3712.

A. पराशरस्मृतिः By पराशर । Parāśarasmṛtiḥ.

Substance:—Character Maithilī. White paper. Lines 12 on a page. Letters 51 in a line. Folia 15. 12½ × 5 inches. Appearance, fairly old. Verse. Complete. Correct. Date, Śaka 1713. Place of deposit Pandit Umākānt Jhā, Tarauni, Sakri P.O., Darbhanga. This Ms. ends in 9 chapters.

Beginning, End, Colophon, विषयः—Same.

B. पराशरस्मृतिः By पराशर । Parāśarasmṛtiḥ.

Substance:—Character Maithilī. White paper. Lines 9 on a page. Letters 52 in a line. Folia 11¾×4½ inches. Appearance, fairly old. Verse. Complete. Generally correct. Date, Śaka 1799. Place of deposit, Pandit Kapileśvar Jhā, Sakhabāda, Manigāchī P.O., Darbhanga. A treatise on Dharmaśāstra by Parāśara.

Beginning, End, Colophon, विषयः—Same.

No. 250. पराशरस्मृतिः By पराशर । Parāśarasmṛtiḥ.

Substance:—Character Maithilī. White paper. Lines 10 on a page. Letters 46 in a line. Folia 19. 13½×5 inches. Appearance, fairly old. Verse. Incomplete. Correct generally. Date (?) Place of deposit, Pandit Bālakṛṣṇa Jhā, Nanaur, Tamuriā P. O., Darbhanga. A treatise on Dharmaśāstra entitled "Pārāśarīya" by Parāśara.

Beginning of ms. त्यजेद्देशं कृतयुगे त्रेतायां ग्राममुत्सृजेत् ।
द्वापरेकुलमेकन्तु कर्त्तारन्तुकलौयुगे ॥ २५ ॥
कृतेसंभाषणादेवत्रेतायांस्पर्शनेन च ।
द्वापरेत्वन्नमादायकलौपततिकर्मणा ॥ २६ ॥
कृतेतात्कणिकः शापस्त्रेतायां दशभिर्दिनः ।
द्वापरेचैकमासेन कलौसंवत्सरेणतु ॥ २७ ॥

End. एतत्पाराशरंशास्त्रंश्लोकानांशतपञ्चकं
द्विनवत्यासमायुक्तं धर्मशास्त्रस्यसंग्रहः ।
यथाध्ययनकर्माणि धर्मशास्त्रमिदंतथा ।
अध्येतव्यं प्रयत्नेन नियतंस्वर्गगामिना ॥ * ॥ :' * ॥

Colophon. इतिश्रीपाराशरे धर्मशास्त्रेसकलप्रायश्चित्तनिर्णयोनामद्वादशोध्यायः ॥ * ॥ समाप्ताचेयं पराशरस्मृतिरिति ॥*॥ श्रीरस्तु ॥ शुभमस्तु ॥ जयतारे० ॥ जयनीलसरस्वति ॥ जयैकजटे ॥ जयदुर्गे ॥ जयवगलामुखि ॥ जयकालिके ॥
मघौशुक्लेत्रयोदश्यां वारे वै दैत्यपूजिते ॥ पाराशरींस्मृतिंपुण्यां श्रीलालोव्य-लिखत्सुधी ॥ जयतारे० जयत रे ॥ जयतारे ॥

विषयः । प्रायश्चित्ताचारादिः ।

No. 251. **परिभाषाविवेकः** By **वर्धमान** । Paribhāṣāvivekaḥ.

Substance:—Character Maithilī. White paper. Lines 10 on a page. Letters 48 in a line. Folio 72. 12 × 4¾ inches. Appearance, fresh. Complete. Correct. Date (?). Place of deposit, Pandit MM. Rājināth Miśra, Saurath, Madhubani P. O, Darbhanga. A treatise on Dharmaśāstra, by MM. Vardhamāna.

Beginning. ओं नमोगणेशाय ।
एकंयत्प्रणमन्तिनाकपतमस्तातेतिचाम्बेतिचप्रस्थातुंपदमादधाति युगपद्द्वेचसिंहे च यः ।
रूपन्तावद्वलास्ययोरभिनवत्येकेनयत्नेनयोव्यालुप्तव्यतिभेदमुग्रशिवयोस्सन्देहदृवन्ंभुमः
परितो व्याप्यभाषापरिभाषाप्रदीपवत् , प्रकाशयत्येकदेशस्थितापिसकलं हि सा ।
ततसाधारणीमेनाम्प्रविवेरेम्मिमहृज्जक्तिभिः, यत्नासाधारणीयास्यात्प्रविवेजास्तितमताम् ॥

End. वज्रश्चमौक्तिकश्चैवमाणिक्यं नीलमेव च ।
मरकतश्चैवविज्ञेयंमुख्यरत्नामिपञ्चधा ॥

उपरत्नानि चत्वारि कथयिष्यामिश्रृणुष्वतत् ।
गोमेदं पद्मरागश्च एतावदेवमिलितं ॥ * ॥

Colophon. इतिमहामहोपाध्यायश्रीवर्धमानकृतौस्मृतितत्वविवेकेपरिभाषाविवेकः ॥ श्रीरस्तु ॥
श्रीदुर्गा चरणौशरणम् ॥ शुभमस्तु ॥ * ॥

विषयः । अत्र प्रकीर्णकविषयनिरुपणम् ।

Previous notice:—C.C. Pt. I. p. 329. R. M. Pt. 5. p. 197.

A. **परिभाषाविवेक** By **वर्धमान** । Paribhāṣāvivekaḥ.

Substance:—Character Maithilī. White paper. Lines 13 on a page. Folio 68. 18×6 inches. Appearance, old. Prose. Complete. Correct. Date (?). Place of deposit, Babu Chandradhāri Singh, Rāniti Deaurhī. Madhubani P. O., Darbhanga.

Beginning, End, Colophon, विषयः—Same.

No. 252. **पलपीयूषलता** By **मदनमोहन** । Palapīyūṣalatā.

Substan e:—Character Maithilī. Yellow and brown paper. Lines 8 on a page. Letters 47 in a line. Folia 4. 11½×4 inches. Appearance, old. Prose. Complete. Incorrect. Date, Śaka 1778. Place of deposit, Pandit Dāmodar Jhā, Tharhī, Andhra-thārhī P. O., Darbhanga.

Beginning. श्रीगुरवेनमः ।
संसारतापहृतये हृदयेनिधाय
श्रीरामभद्रचरणद्वयमादरेण ।
वाक्यानि सम्यगवधार्यमुनीश्वराणां ।
मांसादिनिर्णयवचांसि विचारयामि ॥
येमाचारः सतामुक्तः सर्ववर्णाश्रमाणतः ।
मायोधिपः सलोकानामाज्ञा तस्याशितुं पलम् ः

End. प्रवर्त्तकेनापि नत्रा निवर्त्तकोजनस्यकस्याप्यहमस्मि यद्यपि ।
तथापि विद्यारसिकाः प्रयत्नमेनं समालोकयितु यतन्ताम् ॥

Colophon. इतिसदुपाध्यायरामभद्रसुतपण्डितराजपदाङ्कितमहामहोपाध्यायमधुसूदनात्मज महामहोपाध्यायश्रीश्रीश्रीश्रीश्रीमदनमोहनविरचितायां मांसपीयूषलतायां सप्तमः स्तवकः ॥*॥ समाप्तेयंमांसपीयूषलता ॥*॥ शाके १७७२ सन १२६४ साल आश्विन कृष्णाचतुर्दश्यां गुरौ गौरसोदरपुर सं श्रीशिरोमणिमिश्रस्वार्थं मिदमलेखि ॥ शुभमस्तु श्रीरस्तु ॥शिव॥

विषयः । मांसासनव्यवस्था ॥

Previous notice:—C.C. Pt. I. p. 330. R. M. Pt. 5. p. 269.

A. पलपीयूषलता By मदनमोहन । Palapīyūṣalatā.

Substance:—Character Maithilī. White paper. Lines 7 on a page. Folia 6. 12×4 inches. Appearance, new. Prose. Complete. Incorrect. Date (?). Place of deposit, Babu Amarendra Singh, Chhotā Taraf. Madhubani P.O., Darbhanga.

Beginning, End, Colophon, विषयः—Same.

No. 253. पलपीयूषलता By मदनमोहन । Palapīyūṣalatā.

Substance:—Character Maithilī. White and brown paper. Lines 12 on a page. Letters 40 in a line. Folia 5. 10×4½ inches. Appearance, new. Prose. Complete. Incorrect. Date, San 1282 Sal. Place of deposit, Pandit Tārānāth Jhā, Dharmapur, Jhañjhārpur P.O., Darbhanga.

Beginning. ओं नमोगणेशाय ॥
संसारतापहतयेहृदयेनिधाय
श्रीरामचन्द्रचरणद्वयमादरेण ।
वाक्यानिसम्यगवधार्य मुनीश्वराणां ।
मांसादिनिर्णयवचांसि विचारयामि ॥

End. प्रवर्तकोऽपि निवर्तकोऽवानान्यस्य कस्याप्यहमस्मियथपि ।
तथापि विद्यारसिका: प्रयत्नमेनंसमालोकयितुयतन्ताम् ॥

Colophon. इति महामहोपाध्यायपण्डितराजमधुसूदनात्मजमहामहोपाध्यायश्रीमदनमनोहर रचि-
तायाः पलपीयूषलतायाः सप्तमस्तवकः समाप्तः । इति श्रीकृष्णाभ्यानमः रामचन्द्राय
नमः ॥ गौरीपतिना लिखित मिदंश ॥*॥ सन १२८१ साल ॥

विषय: । मांसाशनव्यवस्था ।

— —

A. पलपीयूषलता By मदनमोहन । Palapīyūṣalatā.

Substance:—Character Maithilī. Dark-white paper. Lines 18 on a page. Letters 48 in a line. Folia 2. 11×4 inches. Appearance, old. Prose and Verse. Complete. Correct Worn-out. Soiled. Place of deposit, Raj Library, Darbhanga. A manual of Dharmaśāstra, dealing with the discussion as to whether fish-eating is blameable or not by Madanmohan. Date, Śaka 1694.

Beginning, End, Colophon, विषय:—Same.

———

B. पलपीयूषलता By मदनमोहन । Palapīyūṣalatā.

Substance:—Character Maithilī. Yellow paper. Lines 9 on a page. Letters 40 in a line. Folia 5. 11×4 inches. Appearance, old. Prose and Verse. Complete. Not correct. Date (?) Worn-out. Worm-eaten. Place of deposit, Pandit Vāsudeva Miśra, Salāmpur, Ghataho P. O., Darbhanga. A manual of Dharmaśāstra, dealing with *Māṃsa-Bhakṣana* by MM. Madan Mohan, born at Mangarauni in Panahavarakula. He lived at the court of the king of Kumāun, where he earned great name by his poetical gifts. He was killed by the king.

Beginning, End, Colophon, विषय:—Same.

———

C. पलपीयूषलता By मदनमोहन । Palapiyūṣalatā.

Substance:—Character Maithilī. White paper. Lines 8 on a page. Letters 48 in a line. Folio 4. 17×3½ inches. Appearance, fairly old. Prose and verse. Complete. Incorrect. Date, Śaka 1747. Place of deposit, Pandit Mārkaṇḍeya Miśra, Chanaur, Manīgāchī P. O., Darhhanga. A hand book of Dharmaśāstra dealing with मांसाशनव्यवस्था by Madan Upādhyāya.

Beginning, End, Colophon, विषय:—Same.

No. 254. पाखण्डमुखचपेटिका By परमाचार्य ।

Pākhaṇḍamukhachapeṭikā.

Substance:—Character Maithilī. Brown paper. Lines 8 on a page. Letters 30 in a line. Folia 40. 11×4½ inches. Appearance, fresh. Verse and Prose. Complete. Incorrect. Date, Śaka 1802. Place of deposit, Pandit Rāghava Jhā. Andauli, Mādhavapur P. O., Darbhanga. This Ms. contains the collection of the sayings of the Vaiśṇava who bears the iron seal on his shoulders, by Paramācharya.

Beginning. श्रीगणेशायनम: ।

भवम्भवानीम्प्रणिपत्यमाधवं ।

गुरुंगणेशंचमणिङ्कुमारम् ॥

करोमिविद्वज्जनमोदहेतवे ।

पाखण्डचक्राङ्कमतस्यखण्डनम् ॥१॥

तदीयग्रन्थस्य लिखामिवोधकं ।

श्लोकं गुरुणाञ्च परम्पराय: ।

रामानुजाद्या: गुरवोपि तेषां ॥

चक्रांकितानां चपरांकुशाद्या: ॥२॥

End सर्वे तेसुखिन: सन्तु प्रसादात्कमलापते: ।

ये भजन्ति महाविष्णुं संप्रदायानुसारत: ॥इति॥

इदंमदीयसाहसिकरं गुणगृह्येस्सूरिभिरङ्गीकर्त्तव्यम् ॥*॥

Colophon. इति श्रीमद्विजपरामाचार्यविरचिता पाखण्डमुखचपेटिका समाप्ता: ॥*॥ ॥*॥ शुभशाके १८०२ सन १२८८ साल ज्येष्ठ शुदि प्रतिपन्मन्देशान्दाग्रामे कुजौलीसं श्रीद्वारकानाथेनलिखितमिदंचक्रा ङ्कितखण्डनं दुर्गाचरणांशरणौ समर्पयति ।

विषय: । तप्तमुद्राधारणाखण्डनम् ।

No. 255. **पाखण्डचपेटिका** By **द्विजपरमाचार्य ।** Pākhaṇḍachapeṭikā.

Substance:—Character Maithilī. White paper. Lines 10 on a page. Letters 42 in line. Folia 8. 12×4½ inches. Appearance, old. Verse and Prose. Incomplete. Generally correct. Date (?) Place of deposit, Pandit Rāghava Jhā. Andauli, Mādhavapur P. O., Darbhanga. This deales with the criticism of the Vaiṣṇava, who professes to bear the iron seal on his shoulders, by Dvijaparamāchārya.

Beginning. श्रीकृष्णायनमः ।

अथ श्रीमद्विजपरामाचार्यविरचितापाखण्डचपेटिकालिख्यते ।

विश्वंचरीकर्तिविभुः स्वलीलया तथावरीभर्त्यखिलंसनातनः ॥

यः संजरीहर्तिकलान्तविग्रहस्तं सर्वभूताश्रयमानतोऽस्म्यहम् ।

श्रीमद्विजपरामाख्यः पाखण्डस्यचपेटिकां । आचार्यकुलसंभूतस्तनोतिविदुषांमुदे ॥

End of Ms. अन्यच्चायन्तु द्वादशारंतुषड्कोणंवलतयसुशोभितं ।

हरेः सुदर्शनंतत्संधारयेच्चविचक्षणा इति नारदपञ्चरात्रे ॥

Colophon. नास्ति ।

विषय: । तप्तमुद्राधारणाखण्डनम् ।

No. 256. **पाखण्डमतमर्दनम्** By **विश्वनाथ झा ।**

Pākhaṇḍamatamardanam.

Substance:—Character Maithilī. White paper. Letters 12 on a page. Letters 60 in a line. Folia 8. 13×5 inches. Appearance, new. Prose. Incomplete. Generally correct. Date (?). Place of deposit, Babu Bachan Jhā, Naduār, Jhañjhārpur P. O., Darbhanga.

Beginning. ओंनमो महागणेशाय ।

कुञ्जेस्वच्छमनोहरे सुनिविडे वृन्दावने गोकुले ।
यंद्रष्टुंमुहुर्मुहुर्निजगृहंत्यक्त्वासुराश्चागताः ॥
सोप्यास्तेद्विजवृन्दपालनपरोभूपैर्नतस्सत्कृतः ।
जातः खण्डवलाकुले सुविमले लक्ष्मीश्वरोभूपतिः ॥
पितृव्यस्तस्यब्रह्मर्षिः श्रीगुणेश्वरसंज्ञकः ।
अयं विष्णुः शिवोवायंसाक्षाद्धर्म्मोऽथवा स्वयम् ॥
इति लोकेकथायस्यप्रथिताचगृहेगृहे ।
तृतीयस्तस्यपुत्रोयः श्रीललितेश्वरः प्रभुः ॥
धर्माचाररतोनित्यंपितुश्चरणसेवकः ।
आहूतस्तेनर्सिहेन ललिताख्येन धीमता ॥
विश्वनाथोद्विजश्रेष्ठोमैथिलोनृपमानितः ।
ममागतं समालोक्यइत्युवाच पुनः पुनः ॥
तप्तमुद्राङ्कनाद्वीर पातित्यंभवति ध्रुवम् ।
पातित्याभावएवाथब्रूहिन्यायविदाम्वर ॥

End of Ms. अथब्रह्माण्डेकृत्वाधातुमयीं मुद्रां पातयित्वा स्वकांतनुम् ।
चक्रादिचिन्हितांभूपधारयेद्वैष्णवोनृप ॥
पाद्मे । उपवीतादिवद्धार्य्या शङ्खचक्रादिभिस्तथा ।
आ.................................. ॥

Colophon. नास्ति ।

विषयः । तप्तमुद्राधारणंशास्त्रतोनिषिद्धमिति सिद्धान्तितम् ।

No. 257. पारिजातः By भानुदत्त । Pārijātaḥ

Substance:—Character Maithilī. White paper. Lines 9 on a page. Letters 57 in a lines. Folio 21. 13½×3½ inches. Appearance, fairly old. Prose and Verse. Incomplete. Incorrect. Date (?) Place of deposit, Pandit Jaduvīra Miśra, Khopā, Phulaparās P. O., Darbhanga. A manual of Dharmaśāstra, dealing with Tithivichāra by Bhānudatta.

Beginning. ओं नमो गणेशाय ।

संकेतीकृतकाननंप्रविशतोरन्योन्यकौतूहला-

दन्यत्वप्रतिभानमारचयतोरन्योन्यमुत्रस्यतो ॥

कुञ्चिकोयमितस्ततः किसलयैरात्मानमावृण्वतो ।

राधामाधवयोर्निकुञ्जकुहरादुद्ग्रीविकापातुनः ॥ १ ॥

यथागणपतिः काव्यद्रव्यंभानुकवेस्तथा ।

अनयोः संगमश्लाघ्यः शर्करात्तीरयोरिव ॥ २ ॥

वसुधाविबुधास्तर्कतिग्मांशुकरता पिताः ।

कवेः श्रीभानुदत्तस्यपारिजातोनिषेव्यताम् ॥ ३ ॥

अथदशावतारस्तत्रादौमत्स्यः । अधिवारिधिपुच्छवल्लिहल्लीसकविच्छिन्नमृडालविभ्रमेण

अवलोकितसीतभानुलेखंभ्रषवेषंमलनीयमर्थमीडे ।

End of Ms. ज्योतिषे ।

पलन्तुलौकिकैर्मानैः साष्टरालंद्विमाषकः ।

तोलकत्रितयंह्येयंज्योतिर्ज्ञैः स्मृतिसम्मतम् ॥

तेनचतुरक्तिकाधिकमासकयश्चाधिकषडधिकशततोलकमिताः प्रस्थतण्डुलाइतिवएव्वए-

तन्न्यूनाधिकयोः फलतारतम्यं वोध्यं । एवंमतान्तरेपितत्तलयोकमहितत्वफलत्वेनक

ल्पयितुंयुक्तं अतएवशिवेऽप्येवं वक्ष्यते वराहपुराणे ॥ अ ॥

Colophon. नास्ति ।

विषयः । तिथिविचारः ।

No. 258. पार्थिवेश्वरपूजाविधिः । Pārthivesvarapūjāvidhiḥ.

Substance:—Character Maithilī. White paper. Lines 10 on a page. Letters 48 in a line. Folia 6. 10×4 inches. Appearance, fairly old. Verse. Complete. Generally correct. Date (?) Place of deposit, Pandit Padmanābha Miśra, Lālbāga, Darbhanga. A hand book of Pārthiva Śiva Pūjāpaddhati of Dāmara Tantra. This Ms. contains both Tāntric and Vaidic paddhatis.

Beginning. ओं नमस्तस्यै ।

अस्यमन्त्रस्यपार्थिवेश्वरचिन्तामणिविद्यामन्त्रस्यनिग्रहानुग्रहकर्ताब्रह्माऋषिः कामदु-

घादेवतागात्रीछन्दः शीघ्रवरदस्वरूप श्रीपार्थिवेश्वरचिन्तामणिर्देवता ओं ह्रौंह्रींनमः

ममाभीष्टसिद्ध्यर्थेजपेविनियोगः etc. ॥

End. ध्यायेन्नित्यं महेशंरजतगिरिनिभं चारुचन्द्रावतंसं ।
रत्नाकल्पोज्ज्वलाङ्गं परशुमृगवराभीतिहस्तंप्रसन्नं ॥
पद्मासीनंसमन्ता त्स्तुतममरगणैर्व्याघ्रकृर्तिं वसानं ।
विश्वाद्यं विश्ववीजं निखिलभयहरंपञ्चवक्त्रंत्रिनेत्रं ॥

Colophon. इतिवैदिक पूजाविधिः समाप्तः ॥ * ॥ ॥ * ॥ शुभमस्तु श्रीरस्तु ॥

विषयः । पार्थिवशिवपूजापद्धतिः ॥

No. 259. पितृभक्तिः By श्रीदत्त । Pitṛbhaktiḥ.

Substance:—Character Devanāgarī. White paper. Lines 8 on a page. Letters 28 in a line. Folia 55. 11×4 inches. Appearance, old. Verse and prose. Incomplete. Incorrect. Date wanting. Place of deposit, Pandit Chirañjiv Ṭhākur, Lagamā, Biraul, P. O. Darbhanga. A treatise on Dharmaśāstra, dealing with the Śrāddha Ceremony of Yajurvedic Brāhmaṇa by Śrīdatta.

Beginning. श्रीगणेशायनमः ॥
कातीकल्पंसहकर्कभाष्यंगोपालभूपालमताद्दिदृष्ट्वा ।
सतीचवाक्यानिनिशम्यसम्यग्यजुर्विदां श्राद्धविधिंविधास्ये ॥
तत्रपूर्वार्वतेवस्त्रशुद्धिर्गृहशुद्धिः शरीरशुद्धिश्चकर्तव्यानिराभिषमेकवारंभुक्त्वा निमन्त्रणंतु-
पूर्वदिनेप्रदोषान्तेवा । श्राद्धदिनेवाशतः श्राद्धारंभसमयेवा । पत्नभयेपितस्यांरात्रौ-
कृतस्त्रीसंभोगंब्राह्मणंननिमन्त्रयेत् ॥

[End of Ms. अथप्राङ्मुखउपविष्टः कुशतिलजलान्यादायदक्षिणकरेण, ओं अद्यामुकगोत्रस्यपितु-
रमुकप्रेतस्यसपिण्डीकरणश्राद्धमहंकरिष्ये इतिवाक्यंकृत्वाकुरुघेतिब्राह्मणानुज्ञातोगायत्री-
देवताभ्यइतिजपित्वा ।

Colophon. नास्ति ॥

विषय । यजुर्वेदिनां श्राद्धपद्धति ।

Previous notice:—C.C. Pt. I. P. 339. R. M. Pt. 5. P. 250.

A. पितृभक्तिः By श्रीदत्त। Pitṛbhaktiḥ.

Substance:—Character Maithilī. White paper. Lines 11 on a page. Letters 58 in a line. Folia 24. 14×5½ inches. Appearance, fresh. Prose and hymns. Complete. Correct. Date (?). Place of deposit, Raj Library, Darbhanga. Worm-pierced. A manual of Karmakāṇḍa, dealing with Śrāddha, ceremony of Vājasaneyī, by MM. Śrīdatta.

Beginning, End, Colophon, विषयः—Same.

B. पितृभक्तिः By श्रीदत्त। Pitṛbhaktiḥ.

Substance:—Character Maithilī. Palm leaves. Lines 4 on a page. Letters 72 in a line. Folia 44. 15½×1¾ inches. Appearance, old. Prose. Complete. Generally correct. Date, La. Sam. 505. Worn-out. Worm eaten and pierced. Place of deposit, Raj Library, Darbhanga. A manual of Karmakāṇḍa, dealing with the Śrāddha ceremony of Vājasaneyī by Śrīdatta Upādhyāya.

Beginning, End, Colophon, विषयः—Same.

C. पितृभक्तिः By श्रीदत्त। Pitṛbhaktiḥ.

Substance:—Character Maithilī. White paper. Lines 6-8 on a page. Letters 55 in a line. Folia 41. 15×4 inches. Appearance, fresh. Worm-pierced. Prose. Complete. Correct generally. Date (?). Place of deposit, Raj Library, Darbhanga. A manual of the Śraddha ceremony of Vājasaneyī, compiled by MM. Śrīdatta, dealing with Karmakāṇḍa, consisting of 3 chapters.

Beginning, End, Colophon, विषयः—Same.

D. पितृभक्तिः By श्रीदत्त। Pitṛbhaktiḥ.

Substance :—Character Maithilī. Palm-leaves. Lines 5 on a page. Letters 106 in a line. Folia 39. 16×2 inches

Appearance, old. Four folia are missing from the beginnnig. Prose. Incomplete. Correct. Date, Śaka 1620. Worn out. Worm-eaten on all sides. Place of deposit, Raj Library, Darbhanga. A manual of Karmakāṇḍa, dealing with Śrāddha ceremony by Śrīdatta.

Beginning, End, Colophon, विषय:—Same.

E. पितृभक्तिः By श्रीदत्त। Pitṛbhaktiḥ.

Substance :—Character Devanagarī. Wnite paper. Lines 28 on a page. Letters 28 in a line. Folia 18. 11 × 7¼ inches. Appearance, fresh. Prose and hymns. Complete. Correct. Date (?) Place of deposit, Raj Library, Darbhanga. A hand book of Karmakāṇḍa, dealing with the Śrāddha ceremony of Vājasaneyī, by Śrīdatta Upādhyāya. This is in book-form.

Beginning, End, Colophon, विषय:—Same.

No. 260. पितृभक्तिचर्या By महादेव। Pitṛbhakticharyā.

Substance :—Character Maithilī. Yellow paper. Lines 9 on a page. Letters 46 in a line. Folia 19. 11 × 4½ inches. Appearance, old. Prose. Worn out. Incomplete. Generally correct. Date (?). Place of deposit, Pandit Yadunandana Ṭhākur, Sarbasīmā, Jhañjhārpur P. O., Darbhanga. A commentary on Pitṛbhakti of Śrīdatta, by Mahādeva.

Beginning. ओं नमो महागणेशाय ॥

मीमांसार्णवसोमं शरत्तर्कान्तर्कपद्माम्य ।

वेदान्तविपिनसिंहं वन्दे गोविन्दसाभिधं ब्रह्म ॥

तस्मात्पितृव्यादवगत्यसर्वं शास्त्रार्थदायं मतिनाथसूनुः ।

श्रीमन्महादेव इति प्रसिद्ध स्तनोति लेशात्पितृभक्तिचर्चाम् ॥

कातीयकल्प इति ।

अत्र नवकण्डिकास्तासां गृह्य वहिर्भावेन कल्प एव प्रवेशादितिभावः ॥

End of Ms. नचात्रभार्यापदं यथाकथंचित्परिगृहीतस्त्रीपरं मानाभावात् । न पुत्रस्ये-स्यादावपि पुत्र...दस्यानौ......पुत्र परतापत्तेः भार्यापिंड पतिर्दद्यादित्यत्र यथा-विधिविवाहितस्त्रीपरत्वनियमाच्च । अतएव

Colophon. नास्ति ।

विषयः । श्रीदत्तप्रणीतपितृभक्तिव्याख्या महादेवप्रणीता ॥

A. पितृभक्तिचर्य्या By महादेव । Pitṛbhakticharyā.

Substance :—Character Maithilī. Palm leaves. Lines 5 on a page. Letters 56 in a line Folia 8. 15 × 2 inches. Appearance, old. Prose. Incomplete. Incorrect. Date (?) Place of deposit, Raj Library, Darbhanga. Worn out. Worm-pierced. A commentary on Pitṛbhakti of Śrīdatta by Mahādeva. It deals with the Vājasaneyī Śrāddha ceremony.

Beginning, End, Colophon, विषयः—Same.

B. पितृभक्तितरङ्गिणी By वाचस्पति मिश्र । Pitṛbhaktitaraṅgiṇī.

Substance :—Character Maithilī. Dark white paper. Lines 13 on a page. Letters 62 in a line. Folia 7. 11 × 4 inches. Appearance, old. Worn out. Torn. Prose. Incomplete. Correct. Date (?) Place of deposit, Raj Library, Darbhanga. A treatise on Dharmaśāstra, dealing with the Śrādha ceremony of Vājasaneyī, by M.M. Vāchaspatī Miśra.

Beginning, End, Colophon, विषयः—Same.

No. 261. पितृभक्तितरङ्गिणी By वाचस्पतिमिश्र । Pitṛbhaktitaraṅgiṇī.

Substance :—Character Maithilī. Palm leaves. Lines 5 on a page. Letters 46 in a line. Folia 97. 15 × 2 inches Appearance, old. Prose. Complete. Correct. Date, Śaka 1659. Place of deposit, Pandit Śrīkānt Jhā, Lakṣmīpur,

Jhañjhārpur P. O., Darbhanga. A treatise on Karmakāṇḍa, dealing with Śrāddha ceremony, by Vāchaspati Miśra.

Beginning' ओं नमस्तस्यै ।

प्रणम्प वासुदेवाय तन्यते स्वर्गरङ्गिणी ॥

श्रीवाचस्पतिधीरेण पितृभक्तितरङ्गिणी ।

वराह पुराणे ॥

कण्ठस्थानगतोजीवोभीतो विभ्रान्तमानसः ।

ज्ञात्वातु विह्वलन्तत्र शीघ्रन्निस्सार्य्यते गृहात ॥

कुशास्तरणशार्याच दिशः सर्वास्तु पश्यन्ति । मुमूर्षुः विसंज्ञो भवम् गृहाद्बहिः कृत्य शुचौ देशेऽनावृते भ्रास्तृ...शायितव्यः ।

End. ततः सव्यं कृत्वा श्राद्धयीद्रव्यं ब्राह्मणाय प्रतिपादयेत् इति श्रीश्रीदत्तानुसारी-पन्थाः । कल्पतरुरत्नाकरमतेतु स्वधानम इतित्यागः सचास्मत् सम्मत एवेति ॥

Colophon. इति महामहोसन्मिश्र श्रीवाचस्पतिविरचिता पितृभक्तितरङ्गिणी संपूर्णा ॥ ० ॥

ओं नमो भगवते वासुदेवाय । ओं नमः श्रीकृष्णाय गोविन्दाय नमोनमः ॥

ओं उष्णे वर्षति शीते वा मारुतेवातिवाभृशं ।

दातारं त्रायसे यस्माद्वैतरणीस्मृता ॥

यमद्वारे महाघोरे तप्ता वैतरणी नदी ।

तांतर्तुकामो दास्यामि कृष्णांवैतरणीं चगाम् ॥

इति मन्त्रद्वयं पठित्वा कुशत्रयतिलजलान्यादाय ओमद्येत्यादि वैतरणीसुख-संतरणकामः कृष्णां गां रुद्रदैवतां यथानाम गोत्राय ब्राह्मणाय दातुमहं समुत्सृज्ये । ओमद्य कृतेत्कृष्णागवीदानप्रतिष्ठार्थं इदं हिरण्यमग्निदैवतं यथानाम गोत्राय ब्राह्मणाय दक्षिणामहं ददे ॥ शाके १६५६ मार्गबहुलपंञ्चम्याकुजे मोकरमपुरदेशान्तर्गतमहिनाथपुरग्रामे (Modern Kaithinia) अल्ला-रिसं श्रीदेवानन्द शर्मणा लिखितमिदं पुस्तकं । ओं नमोभगवते वासुदेवाय ओं नमः श्री कृष्णाय ॥ ओं नमः श्रीकृष्णाय गोविन्दाय नमोनमः । ओं ॥ ओं ॥ ओं ॥

विषयः । वाजसनेयिनां श्राद्धविधिः ।

Previous notice :—C. C. Pt. I. p. 337, Pt. II. p. 75. R. M. Pt. 5. p. 90. H. S. Vol. II. p. 233 (1915).

A. पितृभक्तितरङ्गिणी By वाचस्पतिमिश्र । Pitṛbhaktitaraṅgiṇī.

Substance :—Character Maithilī. White paper. Lines 12 on a page. Letters 52 in a line. Folia 30. 12½ × 5 inches. Appearance, fairly old. Prose and hymns. Complete. Generally correct. Date (?). Place of deposit, Pandit MM. Rājināth Miśra, Saurāth, Madhubani P. O., Darbhanga. A manual of Karmakāṇḍa, dealing with Śrāddha ceremony, by Vāchaspati Miśra.

Beginning, End, Colophon, विषयः—Same.

B. पितृभक्तितरङ्गिणी By वाचस्पतिमिश्र Pitṛbhaktitaraṅgiṇī.

Substance :—Character Maithilī. White paper. Lines 6 on a page. Letters 49 in a line. Folia 99. 12½ × 3 inches. Appearance, new. Prose. Complete. Generally correct. Date Śaka 1745. Place of deposit, Pandit Gonū Miśra, Lālaganj, Jhañjhārpur P. O., Darbhanga.

Beginning, End, Colophon, विषयः—Same.

C. पितृभक्तितरङ्गिणी By वाचस्पतिमिश्र । Pitṛbhaktitaraṅgiṇī.

Substance :—Character Maithilī. White paper. Lines 9 on a page. Letters 42 in a line. Folia 81. 13 × 4 inches. Prose. Appearance, new. Complete. Incorrect. Date (?) Place of deposit, Pandit Keśava Jhā, Dharmapur, Jhañjhārpur P. O., Darbhanga.

Beginning, End, Colophon, विषयः—Same.

No. 262. पितृभक्तिव्याख्या By मुरारि । Pitṛbhaktivyākhyā.

Substance :—Character Maithilī. Palm leaves. Lines 5 on a page. Letters 56 in a line. Folia 41. 15 × 2 inches. Appearance, old. Prose. Incomplete. Generally correct. Date (?) Worn out. Worm pierced. Place of deposit, Raj Library, Darbhanga. A commentary on Pitṛbhakti of

Śrīdatta, by Murāri. The fragments are very useful as they clear doubts in the original.

Beginning. ओँ नमः कृष्णाय ॥

विज्ञायाखिलशास्त्रतत्वममलं श्रीरामभद्राद्गुरो

मिश्रात्केशवतः स्मृतीरथतयोः सारं विचिन्त्य स्वयम् ।

पादाम्भोजयुगं प्रणम्य शिवयोः संख्यावतां प्रीतये

ग्रन्थेऽस्मिन्गहने मुरारिकृतिना टीकेयमारभ्यते ॥

प्रारब्धदुरितदारणाय मङ्गलं विधाय तन्निबन्धते शिष्याणाम्मङ्गलत्वभ्रमोमाभू-दिति तदकृत्वैव ऐतावत्प्रवृत्यौपायिकं ग्रन्थान्तराद्वैलक्षण्यमभिधेयञ्च प्रदर्श-यन्नेव शिष्यावधानाय प्रतिजानीते । स्मृतीति । स्मृतिर्धर्म्मशास्त्रं मन्वादिसंहित गृह्यं आवसथ्याग्निसाध्यधर्मप्रतिपादकं गोभिलादि सूत्रं । पुराणं ब्राह्मं वैष्णवं वा श्वश्चेत्यादि विष्णुपुराणादिकभाषितपञ्चलक्षणम् आदिपदग्राह्यपञ्चलक्षणं आदिपदग्राह्यमुपपुराणादिसतांवाक्यानि भारतादीनि छन्दोगकर्तृकश्राद्धं छन्दोग-श्राद्धमिति ॥

End of MS. एवं सति रौहिणंतुनलङ्घयेदितिकोऽर्थः रौहिणं कृष्णपक्षापार्वणपूर्वसीमा-शुक्लपक्षापार्वण उत्तरसीमा इति वा कृष्णपक्षापार्वणं रौहिणेपि कर्त्तव्यमिति वा रौहिणपूर्वोत्तर समयौ शुक्लकृष्णपक्षयोः प्रशस्तावितिवा नाद्यो वाक्यभेदापत्तेः शुक्लपक्षे उत्तरसमवायस्य कृष्णपक्षे पूर्वसमयस्य निषेध्यस्यभेदेनार्थस्यभेदात् अपराह्णादिनियमपर्यवसाने त.........

Colophon नास्ति ॥

विषयः । श्रीदत्तकृतपितृभक्तिव्याख्या मुरारिप्रणीता ॥

No. 263. पुष्करिणीपत्तलकम् By धर्मकर । Puṣkariṇīpattalakam.

Substance :—Character Maithilī. White paper. Lines 13 on a page. Letters 47 in a line. Folia 44. 12¼ × 5 inches. Appearance, old. Prose. Complete. Generally correct. Date Śaka 1756. Worn out. Torn. Place of deposit, Pandit Dāmodar Jhā, Āndhrathārhi P. O., Darbhanga.

Beginning ओंनमः श्रीगणेशाय ॥

अथैकाग्निविधानेन पुष्करिणीजलाशयोत्सर्गविधिः । तत्राधिवासनपूर्वदिनेयजमानः सुस्नातो हविष्येणैकभुक्तं कुर्यात् ॥ तथा गुरुं कारयेत् ॥

End. एष मत्स्यपुराणस्य प्रयोगः सर्वसम्मतः।
भूपालपद्धतेश्चैव तडागादिप्रतिष्ठितौ ॥

Colophon. इति महामहोपाध्याय श्रीधर्माकरविरचितं पुष्करिणीपत्तालकं संपूर्णम् ॥ इति ॥०॥ श्रीरस्तु ॥ शाके षट्शरशैलेन्दुसम्मिते मासि फाल्गुने। पक्षे कृष्णे तिथौ दर्शे शुक्रे चालेखि पद्धतिम्। यमसमग्रामावस्थित सोदरपुरसं श्रीतारापते र्लिपिरियम् ॥ शुभमस्तु श्रीरस्तु ॥ शाके १७५६ सन् १२४२ साल ॥०॥

विषयः। तडागप्रतिष्ठाविधिः ॥

Previous notice :—C. C. Pt I. p. 215.

No. 261. पूजाप्रदीपः By गोविन्द ठक्कुर Pūjāpradīpaḥ.

Substance :—Character Maithilī. Palm leaves. Lines 6 on a page. Folia 123. 14 × 1½ inches. Appearance, old. Complete. Incorrect. Prose and verse. Date, La Sam 432. Place of deposit, Pandit Khuddī Jhā, Koilakha Lohāt P. O., Darbhanga.

Beginning. ओं नमो गोपीजनवल्लभाय।
इन्द्रादिप्रौढवृन्दारकरभसनमन्मौलिमन्दारतार-
षम्भारभ्राजिभृङ्गी दनुतनययशोवापि चन्द्राङ्कलेखा।
तन्वङ्गी नेत्रभृङ्गी पटुनटनतटीभ्रूकुटिर्मीनकेता
रव्यादव्याजभव्यातनुरसुररिपोर्भव्यमव्याहतन्नः।
स्तेमानंस्थगयन् गतिं शिथिलयन् मानं समुन्मूलयन् ॥
व्याहारं स्खलयन् मतिम्मलियन् मन्दाक्षमान्दोलयन्।
गोपीभिर्मधुनिर्विशेषमधिकानन्दं समास्वादितः।
स्त्रान्ते सन्ततमस्तुमे यदुकुलोत्तंसीयवंशीरवः ॥
नश्लाघन्ते त्रिदशगुरवे यस्य विद्यांविदन्तो।
नासेवन्ते जलधितनयां येन दृष्टाः कृपार्द्रम् ॥
नाकाङ्क्षन्ति क्वचिदपिसुधां यस्य काव्यं पिवन्तः।
सन्तः सोयं जयति जगति श्रीभवानन्दरायः।
आहूतापि पदं ददाति न पुरो न प्रार्थितापीक्षते।

साकूतं परिभाषितापि वहुशः किञ्चिन्न चाभाषते ।
आश्लिष्टापि न सम्मुखानि रचयत्याङ्गानि मूढाशया-
त्कोपोद्रेकवशस्सुदेवरमणीश्रेणीयदीयद्विषाम् ।
श्रीमत्केशवतनयो गोविन्दस्तन्निदेशवर्त्ती ।
प्रकटयति धर्मपदवीं पूजाकर्मप्रदीपेन ॥
पर्य्यस्तानां निबन्धेषु विधीनामविरोधिनाम ॥
पूजाकर्मणि संक्षेपात्संग्रहः क्रियते मया ।

End. श्रीमद्भवानन्दनिदेशवर्त्ती गोविन्दशर्मा गुरुभक्त्य:
उपासकानामुपकारहेतोः पूजाप्रदीपं कृतवान्विमृष्य ।

Colophon इति श्रीभवानन्द राय कारितः म० म० श्रीगोविन्दकृतः पूजाप्रदीपः समाप्त इतिलसं १३२ ॥

विषयः । विविधदेवपूजनप्रकारो विस्तरेण प्रपञ्चितः ॥

Previous notice :—C. C. Pt. I. p. 343, Pt. II. p. 76.

A. **पूजाप्रदीपः** By **गोविन्द ठक्कुर** । Pūjāpradīpaḥ.

Substance :—Character Devanāgarī. White paper. Lines 12 on a page. Letters 71 in a line. Folia 69. 14 × 4½ inches. Appearance, old. Prose and verse. Complete. Incorrect. Date, Samvat 1803. Place of deposit, Pandit Jadunandan Ṭhākur, Sarbasīmā, Jhañjhārpur P. O., Darbhanga.

Beginning, End, Colophon, विषयः—Same.

B. **पूजाप्रदीपः** By **गोविन्द ठक्कुर** । Pūjāpradīpaḥ.

Substance :—Character Maithilī. Brown paper. Lines 12 on a page. Letters 38 in a line. Folia 77. 12 × 5 inches. Appearance, old. Verse and prose. Complete. Incorrect. Date (?) Place of deposit, Pandit Chetanāth Jhā, Navatolā, Manīgāchi P. O., Darbhanga.

Beginning, End, Colophon, विषयः—Same.

C. पूजाप्रदीपः By गोविन्द ठक्कुर । Pūjāpradīpaḥ

Substance :—Character Maithilī. Palm leaves. Lines 5 on a page. Letters 75 in a line. Folia 147. 15×2 inches. Appearance, old. Verse and Prose. Worn out. Worm-eaten. Torn. Complete. Correct. Date (not legible). Place of deposit, Pandit Chetanāth Jhā, Navatolā, Manīgāchī P. O., Darbhanga.

Beginning, End, Colophon, विषय :—Same.

No. 265. पूर्त्तदिनकरोद्योतः । By गागाभट्ट Pūrtadinakarodyotaḥ.

Substance :—Character Maithilī. White paper. Lines 10 on a page. Letters 28 in a line. Folia 53. 10½×4¾ inches. Appearance, fairly old. Prose and Verse. Incomplete. Incorrect. Date (?) Place of deposit, Raj Library, Darbhanga. A treatise on Karmakāṇḍa, dealing with the ways of worshipping and Pratiṣṭhā etc., by Gāgā Bhaṭṭa, better known as Viśveśvara. This has been composed after the Matsya-purāṇa.

Beginning: सामान्यप्रतिष्ठाविधिर्मात्स्ये ॥

अथातः संप्रवक्ष्यामि प्रतिष्ठाविधिमुत्तमम् ।

कुशमण्डपवेदीनां प्रमाणञ्च यथाक्रमम् ॥

चैत्रे वा फाल्गुने वाथ ज्येष्ठे वा माधवे तथा ॥

माघेतुसर्वदेवानां प्रतिष्ठा शुभदाभवेत् ॥

End of Ms. धेनुः शंखांस्तथानड्वान् हेमवासोहयस्तथा ।

कृष्णागौमयसंज्ञाग मता वै दक्षिणाक्रमात् ।

मूलर्त्तस्य मूलपदा क्लीवत्वं वाक्रतिकानक्षत्रमित्यस्य स्थाने वितोनक्षत्र-मितियावन्मूलय

Colophon. नास्ति ॥

विषयः ॥ मत्स्यपुराणोक्तरीत्या प्रतिष्ठानिरूपणम् ॥

Previous notice :—C. C. Pt. I. p. 344.

No. 266. प्रतिमाविचारः । Pratimāvichārah.

Substance :—Character Devanāgarī. White paper. Lines 14 on a page. Letters 16 in a line. Folia 25. $8\frac{3}{4} \times 6\frac{5}{8}$ inches. Appearance, fresh. Verse. Correct. Incomplete. Date (?) Place of deposit, Raj Library, Darbhanga. A hand book of miscellaneous subjects, dealing with Pratimā Vichāra. It is in book form.

Beginning. मत्स्यपुराणे ।

सौवर्णा राजतीवापि ताम्री रत्नमयीशुभा ।
शैलदारुमयीवापि लोहसीसमयी तथा ॥ १ ॥
रीतिका धातुयुक्ता वा ताम्रकांस्यमयी तथा ।
शुभदारुमयीवापि देवतार्चा प्रशस्यते ॥ २ ॥
अङ्गुष्ठ पवादारभ्य वितस्तियावदेवसु ।
गृहेषुप्रतिमा कार्या नाधिका शस्यते बुधैः ॥ ३ ॥

End of Ms. अग्नेस्तु लक्षणं वक्ष्ये सर्वकामफलप्रदम् ।
दीप्तं सुवर्णवपुषमर्द्धऽचन्द्रासनस्थितम् ॥
वालार्कसदृशंतस्य वचनं चापि दर्शयेत् ।
यज्ञोपवीतिनं देवं लम्बकूर्चधरं तथा ॥
कमण्डलुं वामकरे दक्षिणेत्व सूत्रकम ।
ज्वालावितानसंयुक्तमजवाहनमुज्ज्वलम् ॥
कुण्डस्थं चापि कुर्वीत मूर्ध्नि सप्तशिखान्वितम् ।

Colophon. नास्ति ।

विषयः । तत्तद्रव्यविशेषनिर्मितदेवप्रतिमासुफलाफलनिरुपणम ।

No. 267. प्रतिष्ठातत्त्वम् By रघुनन्दन । Pratiṣṭhātattvam.

Substance : Character Devanāgarī. White paper. Lines 8 on a page. Letters 28 in a line. Folia 14. $9\frac{3}{4} \times 4\frac{1}{4}$ inches. Appearance, fairly old. Prose and verse. Complete. Not correct. Date, Samvat 1890. A manual of Karmakāṇḍa dealing with the प्रतिष्ठाविधान of gods, by Raghunandana.

Beginning, श्रीगणेशायनमः ॥

प्रणम्य कमलाकान्तं नारायणमनामयं ।

प्रतिष्ठां देवतायाश्च वक्ति श्रीरघुनन्दनः ॥

मत्स्यपुराणे ।

सौवर्णीराजसी वापि ताम्रीरत्नमयीतथा ।

शुभदारुमयी वापि देवतर्चा प्रशस्यते ॥

End. यत्रैकोहि देवप्रतिष्ठा वास्तु यागगृहोत्सर्गस्तदातन्त्रेण वृद्ध्यादिकं कुर्यात् पूजादिकं प्रत्येकमेव एकाग्नौ होमद्रव्यं विधेयं परिसमूहनादि तन्त्रेणैव । तदाह गौतमः ॥

गणेस्वेकं परिसमूहनं इध्मोवर्हिः पर्युक्षणमाज्यभागाविति ॥ ० ॥

Colophon. इतिवन्द्यघटीय श्रीहरिहरभट्टाचार्यात्मजश्रीरघुनन्दनभट्टाचार्यविरचितं देव-प्रतिष्ठातत्वं समाप्तं ॥०॥ संवत १८६० ॥०॥

विषय: । देवादिप्रतिष्ठाविचारः ।

Previous notice :—C. C. Pt. I. p. 259; Pt. III. p. 74.

No. 268. **प्रतिष्ठापद्धतिः** By **त्रिविक्रमसूरि** । Pratiṣṭhāpaddhatiḥ.

Substance :—Character Devanāgarī. White paper. Lines 1? on a page. Letters 36 in a line. Folia 93. 9½ × 4 inches. Appearance, fairly old. Prose and verse. Complete. Not correct. Date, Samvat 1785. Worn out. Torn. Place of deposit, Raj Library, Darbhanga. A treatise on Karmakāṇḍa dealing with Yajña, by Trivikrama Sūri, son of Raghu Sūri.

Beginning. श्रीगणेशाय नमः ॥

प्रणम्य गुरुपादाब्जं समासव्यासवर्जिता ।

क्रियते सर्वदेवानां प्रतिष्ठापद्धतिर्मया ॥ १ ॥

प्रासादस्य तदङ्गानामादौकर्मक्रियागतं ।

संस्क्रिया परिहार्यत्वाध्वजादीनां तथांतवः ॥ २ ॥

समाहृत्यान्यतन्त्राणि तत्पूसिद्धपदैस्तथा ।

वाक्यैरपि यथाशक्ति शिष्यानुग्रहहेतवे ॥ ३ ॥

तत्र सर्वाङ्गानां यतः सिद्धि प्रायेण चार्यता भवेत् ।
प्रसादादिविनिर्माणे तत्प्रतिष्ठादि कर्मसु ॥ ४ ॥

End. आचार्यहस्तात्सन्मूर्त्तेरुपलब्धिस्तुषोडशी ।
नवमूर्त्तिप्रतिष्ठायां प्रवराः षोडशोदिताः ॥
अनेन विधिना कुर्वन्सर्वं भवतिचाक्षयमिति ।

Colophon. श्रीविश्वेश्वरायनमः ॥
यादृशं पुस्तकं दृष्ट्वा तादृशं लिखितं मया ।
यदि शुद्धमशुद्धं वामम दोषोन दीयताम् ॥
संवत १७८५ वर्षे शाके १६४६ वर्त्तमाने उत्तरायनगते श्रीसूर्ये मासोत्तमे वैशाखे मासि शुक्लपक्षे चतुर्दशी १४ मंद वासरे काशीवासिश्रीपरम-पुरुषोत्तम पाठक श्रीमहानन्देनेदं पुस्तकं लिखायितं ॥ ० ॥ श्रीरस्तु । स्वार्थेवा परोपकाराय ॥ ० ॥ श्रीकाशिपतिविश्वेश्वरो जयतु सर्वेषां ॥ शुभमस्तु ॥

विषयः । सर्वदेवप्रतिष्ठानिरुपणपूर्वकप्रसादादिप्रतिष्ठानिरुपणम् ।

Previous notice :—C. C. Pt. I. p. 350; Pt. II. p. 78; Pt. III. p. 74. R. M. V. p. 151.

No. 259. प्रतिष्ठामयूखः By नीलकण्ठ । Pratiṣṭhāmayūkhaḥ.

Substance :—Character Devanāgarī White paper. Lines 9 on a page. Letters 34 in a line. Folia 54. 10×6 inches. Appearance, fairly old. Prose. Complete, Not correct. Date (?). Worn out. Partly soiled. Worm eaten. Place of deposit, Raj Library, Darbhanga. A hand book of Dharmaśāstra, dealing with प्रतिष्ठाविधान of all the gods by Nīlkaṇṭha.

Beginning श्रीगणेशायनमः ॥
महोमत्स्येयमाराध्य जलोत्सर्गमथोक्तवान् ।
प्रतिष्ठां सर्वदेवानां नीलकण्ठो वदत्यसौ ॥१॥
यज्ञे पितामहतनोः खलुकश्यपोय-
स्तस्मादजायत मुनिस्तु विभाण्डकाख्यः

तं पुत्रिणां धुरमरोपयदष्यभ्रह्म-
स्तस्यान्वयेऽप्यजनि शृंगवराभिधानः ॥२॥
तस्मिन्वंशे महतिवितते संगराख्ये नृपाणां
राजाकर्णः समजनि यथा सागरे शीतरश्मिः ।
कीर्त्या यस्य प्रथिततरया श्रोत्रजातेभिपूर्णे
कर्णस्यापि प्रविततकथा नावकाशंलभन्ते ॥३॥
विशोकाख्यदेवस्ततस्तत्सुतो भूद्विशोकी कृता येन सर्वा धरित्री
ततो व्यासराजास्तशत्रुस्ततोभूद्दयाख्येरयेणैव सर्वाहितघ्नः ॥४॥
वभूवाथ वैरांटराजस्ततोभून्नृपो मेदिनीवल्लभोवीरराजः
नशे ब्रह्मदेवस्ततोमन्युदेवस्ततोभून्नृपश्चन्द्रपालाभिधानः ॥५॥
शिवगणाख्यनृपः समजन्यथो शिवगणाख्यपुरं प्रचकारयः ।
शिवगणेन समः सकलैर्गुणैः शिव शिव प्रथमो गणनासु यः ॥६॥
रोलिचंद्र इतितत्तनयोभूत्कर्मसेन नृपतिस्तथामनुः
लोकपो नरहरि नृपराजो रामचन्द्र इतितत्तनुजातः ॥७॥
यशोदेवस्ततो राजा ताराचन्द्र नृपस्ततः
चक्रसेनस्ततो राजा राजसिंह नृपो यतः ॥८॥
ततोप्यभूद्भूपतिसाहिदेवः स्वकीर्तिभिर्निर्जितदुग्धसिंधुः
अभूत्ततः श्रीभगवन्तदेवः सदैव भाग्योदयवान् क्षितीशः ॥ ९ ॥
यद्दानद्रविणाद्रिनिर्जित वपूरत्नाचलोलज्जया
दूरेस्तब्ध इलावृते निविशते नोयत्नपुंसांगतिः
किञ्चिन्त स्तदरातिवामनयनो नेत्राम्बुभिर्वर्द्धित-
स्तेजोमित्रडवामुखोऽथ हुतभुक् तुल्यः कथन्ते भवेत् ॥ १० ॥
आज्ञप्तस्तेन राज्ञा विबुधकुलमणिर्दाक्षिणात्यावतंसो
भट्टः श्रीनीलकण्ठः स्मृति सुदृढमतिर्जैमिनीयेऽद्वितीयः
आज्ञामादाय मूऽध्ना सविनयमधुना तस्य सर्वान् निबन्धान्
दृष्ट्वाप्यत्र जगति भगवन् भास्करस्तन्यतेऽयम् ॥ ११ ॥
प्रतारकैराहतमत्र किञ्चिन्मया तु निर्मूलतयातदुज्झितं
ऊर्नोक्षितानो नहितेन काचित्सुपुष्प्यहीना पचितिर्महीयते ॥ १२ ॥
संस्काराचारकालाः समुचित रचनाः श्राद्धनीतिर्विवादो

दानोत्सर्गप्रतिष्ठा जगतिजयकरा: संगतार्थानुवद्धा

प्रायश्चित्तं विशुद्धिस्तदनु निगदिता शान्तिरेवंक्रमेण

ख्याताग्रन्थेऽत्र शुद्धि वुधजन सुखदा द्वादशैस्तेमयूखाः ॥ १३ ॥

भगवंतभास्कराख्ये ग्रन्थेऽस्मिन् शिष्टसंमते चततः

प्रतिष्ठाविधिमयूखः प्रतिष्ठतेनीलकंठेन ॥ १४ ॥

End. चर्मगत्रनीतरंगिजा शुभसंगमस्य मान्निध्यभाजिकृतशालिनिमध्यदेशे

ख्यातभरेहनगरी किल तत्र राजा राजीवलोचनरतो भगवंतदेवः ॥

Colophon. इतिश्रीसंगरवंशावतंस श्रीमहाराजाधिराजभगवंतदेवादिष्टमीमांसकभट्टनीलकण्ठकृते भगवंतभास्करे प्रतिष्ठामयूखः समाप्तः शुभमस्तु सिद्धिरस्तु । भग्नपृष्ठिकटिग्रीवा-हृक्रमुष्टिरधोमुखं । कष्टेन लिखितं ग्रन्थं यत्नेनपरिपालयेत १ संवत् ज्येष्ठ शुक्ल १२ रविवासरे लिखितं श्रीरामलक्ष्मणभरतशत्रुघ्नसीतादशरथकौशल्यासुमित्राकेकयीहनुमानसुग्रीवसर्वेरामभक्ताः जयति

विषयः ॥ देवादिप्रतिष्ठाविधानम् ॥

Previous notice :—C. C. Pt. I. P. 350; Pt. II. P. 78; Pt. III. P. 74. C. M. Vol. I. Pt. V. p. 190.

No. 270. **प्रमाणपल्लवः** By **नरसिंह** । Pramāṇapallavaḥ.

Substance :—Character Maithilī. White paper. Lines 14 on a page. Letters 60 in a line. Folia 150. 14¾ × 6 inches. Contains 7375 Ślokas. Appearance, fairly old. Verse and Prose. Complete. Generally correct. Date (?) Worm-eaten. Place of deposit, Raj Library, Darbhanga. A treatise on Dharmaśāstra, dealing with Vyavahāra and others by MM. Narasiṁha Ṭhākur. The author has cited references from **भवदेव, कल्पतरु, श्रीदत्त** and **भुजवलभीम** Chaṇḍeśvara has quoted references from **प्रमाणपल्लव** ।

Beginning. श्रीगणेशायनमः

प्रान्तेमुद्रितलोचनस्यनिभृतं सुप्तंस्यवंशीवते ।

हस्तान्मेमुरली क्यातरलया नीतान्यतस्तद्वद ॥

निद्राणस्य जनार्दनस्य जलधावित्थ निशम्योदितं ।
नाभीपङ्कजवर्त्तिनो विजयते हास्यं विधेस्सन्ततम् ॥

नरसिंहन्नमस्कृत्य नरसिंहेन धीमता ।
पल्लवः क्रियते सम्यक् प्रमाणानां प्रियङ्करः ॥
तत्र प्रथममाचारः ॥ मनुः ॥
ब्राह्मे मुहूर्त्ते बुध्येत धर्मार्थेचानुचिन्तयेत ।
कायक्लेशांश्चतन्मूलान्वेदतद्दर्शनायच ॥

End. पितरौचेन्मृतौस्यातां दूरस्थोपिहि पुत्रकः ।
श्रुत्वातद्दिनमारभ्य दशाहंसूतकी भवेत् ॥ स्मृतिः
पितुरब्दमशौचंस्यात षण्मासं मातुरेवहि ।
मासत्रयन्तु भार्य्यायां तदर्धं भ्रातृपुत्रयोः ॥

Colophon. इतिप्रमाणपल्लवः समाप्तः ।

विषयः । आचारः । आचमननिमित्तम् । शुद्धिः । श्राद्धम् । देशाः । कालाः । व्रीहिपाकादिः । मलमासः । आमश्राद्धम् । अभ्युदयिकम् । प्रायश्चित्तम् । सुरापानप्रायश्चित्तम् । सुवर्णस्तेयम् । गुर्वङ्गनागमनप्रायश्चित्तम् । संसर्गः । अनुपातकम् । उपपातकम् । गोवधप्रायश्चित्तम् । अभक्ष्यभक्षणे । अगम्यागमने । स्वैरिणीयमः । दानम् । प्रतिग्रहः । व्यवहारः । साक्षिणः । ऋणम् । अथाधिः । प्रतिभूः । याचिते । स्वामिविक्रयः । मूलमनाहार्य्यम् । प्रकाशक्रयशोधितं । वल्यस्त्रिविधः । स्वामिपालविवादः । विक्रीया संप्रदानम् । सीमाविवादः । कृष्टाकृष्टम् । वाक्पारुष्यम् । साहसम्, स्त्रीसंग्रहणम्, वेश्यागमनदण्डः । द्यूतसमाह्वयः । दायविभागः । जीवत्पितृकविभागः । विभाज्याविभाज्यौ । विभागानन्तरजातस्य विभागः । वर्णसमवाय विभागः । यथापूर्णधननिर्णयः । प्रयागमाहात्म्यम् । काशीमाहात्म्यम् । वास गुणाः । काशीमाहात्म्ये । गयामहात्म्ये । गङ्गामाहात्म्ये । पुरुषोत्तममहिमा । कोणार्क माहात्म्यम् । नर्मदामाहात्म्यम् । मथुरामाहात्म्यम् । यमुनामाहात्म्यम् । विश्रान्तिमाहात्म्यम् । द्वादशवनमाहात्म्यम् । पुष्करमाहात्म्यम् । तापीमाहात्म्यम् धारेश्वरमहात्म्यम् । अयोध्यामाहात्म्यम् । द्वारकामहात्म्यम् । गोदावरीमाहात्म्यम् । प्रथमर्तुरजोदोषविधानम् । यमनोत्पत्तिशान्तिविधानम् । समानलक्षणविधानं । मूलविधानं । अश्लेषाविधानं । होमविधानं । होलिकाविधानम् ।

होममन्त्रः । प्रार्थनामन्त्रः । अथोपश्रुतिः । अथाग्निप्रवेशविधानम्, सूतिकास्तन्यवर्धनम्, वालस्योर्ध्वहन्तोद्गमनविघ्नभङ्गविधानम् । सुखप्रसवः । योनिलेपनमन्त्रः । वन्ध्याभिषेककालः । अभिषेकस्नानानि । स्त्रीतिथिनियमः । अभिषेकमन्त्रः । अग्निदग्धगेहे पुनर्वासविधानम् । काकश्येनकपोतटिट्टिभादयः । स्त्रीधर्माः । विजयदशमी । काम्यनियमाः, काश्यांप्रातःकृत्यम् । द्वादशीकृत्यम् । कालनिर्णयः, ऋतवः, मासः, मलमासः, पक्षः, तिथयः, पञ्चदशधा विभागः ।

Previous notice :—C. C. p. 354, R. M. Pt. 5. p. 145. H. S. Vol. II. p. 213. (1915).

No. 271. प्रयागप्रकरणम् By नारायण । Prayāgaprakaraṇam.

Substance :—Character Maithilī. White paper. Lines 11 on a page. Letters 70 in a line. Folia 28. 14 × 5¾ inches. Appearance, fairly old. Prose and verse. Complete in the first part. Not correct. Date, Samvat 1913. Place of deposit, Raj Library, Darbhanga. A manual of Dharmaśāstra, dealing with the religious performances to be observed at Prayāga (Allahabad), by Nārāyaṇa Bhaṭṭa.

Beginning. श्रीगणेशायनमः ॥

सुरमुनिदितिजेन्द्रैः सेव्यते योऽस्ततन्द्रैर्गुरुतरदुरितानां का कथामानवानां ।
स्वभुविसुकृतकर्त्तु वाञ्छितावाप्तिहेतुर्जयतिविजितयागस्तीर्थराजःप्रयागः ॥ १ ॥
वाणीवाणीपतेर्यस्या वर्णनाया मणीयसी ॥ तीर्थश्रेणीमणिर्वर्णीस्वर्निश्रेणिःप्रवर्ण्यते ॥

End. इमाः कथा यः शृणुयान्नरोत्तमो यः श्रावयेद्वापिविशुद्धचेता ।
सतीर्थराजं वदरीवनंच गत्वाफलं तत्समवाप्नुयाच्च ॥०॥

Colophon. इतिश्रीमद्भट्टरामेश्वरसूरिसूनुनारायणभट्टविरचिते त्रिस्थलीसेतौ प्रयागप्रकरणे प्रयागकृत्यं ॥ श्रीरामाय वाग्वादिनी विजयतेतराम् श्रीसंवत १९१३ ॥६॥

विषयः । प्रयागमहात्म्येतिकर्त्तव्यतादिः ।

Previous notice :—C. C. Pt. I. p. 355.

A. प्रयागप्रकाशः By वाचस्पतिमिश्र । Prayāgaprakāśaḥ

Substance :—Character Maithili. White paper. Lines 8 on a page. Letters 50 in a line. Folia 22. 14 × 4¼ inches. Appearance, new. Prose. Complete. Incorrect. Date, Śaka 1792. Place of deposit, Pandit Chetanāth Jhā. Navaṭolā Manīgāchī P O., Darbhanga.

Beginning, End, Colophon, विषयः—Same.

No. 272. प्रयागप्रकाशः By वाचस्पति । Prayāgaprakāśaḥ.

Substance :—Character Maithilī. White paper. Lines 13 on a page. Letters 40 in a line. Folia 19. 11×4 inches. Verse and prose. Appearance, old. Complete. Incorrect. Date (?) Place of deposit, Pandit Baladeva Jhā, Raiām, Lohāt P. O., Darbhanga. Worn out. Soiled. A manual of Karmakāṇḍa, dealing with the performances at Prayāga (Allahabad), by Vāchaspati Miśra. This is an extract from Tīrthachintāmaṇi of Vāchaspati.

Beginning. ओंनमो नारायणाय ।

कनकनलिनलक्ष्मीस्पर्धिराधाकुचाग्रग्रथितनयनभृङ्गः स्मेरवक्त्राम्बुजश्रीः ।
नवगगनतमालश्यामलामन्दगात्रः चपयतु ममकर्मक्लेशमक्लेशमित्रः ॥
श्रीकृत्यकल्पद्रुमपारिजातरत्नाकरादीनवलोक्ययत्नात् ।
प्रणम्यमूर्ध्ना मधुसूदनाय वाचस्पतिस्तीर्थविधिन्तनोति ॥

End. गुणवान् वित्तसम्पन्नो भवतीति न संशयः ।
कर्मणा मनसा वाचा तस्य धर्मोव्यवस्थितः ॥

Colophon. इति श्रीवाचस्पतिविरचिततीर्थचिन्तामणौ प्रथमः प्रयागप्रकाशः समाप्तः ।
श्रीमाधवाय नमः ॥

विषयः । प्रयागमाहात्म्यवर्णनपुरस्सरं कर्तव्यत्वनिरूपणम् ।

Previous notice :—C. C. Pt. I. pp. 232, 788; Pt. II. pp. 49, 204; Pt. III. pp 50.

No. 273. प्रयोगतत्त्वम् By रघुनन्दनभट्टाचार्य ॥ Prayogatattvam.

Substance :—Character Maithilī. Yellow paper. Lines 7 on a page. Letters 72 in a line. Folia 8. $18\frac{1}{4} \times 3\frac{1}{2}$ inches. Appearance, new. Prose. Incomplete. Incorrect. Date (?). Place of deposit, Pandit Dāmodar Jhā, Āndhratharhī P. O., Darbhanga.

Beginning. ओंनमो गणेशाय ।

प्रणम्य सच्चिदानन्दं जगदात्मकमीश्वरम् ।

प्रयोगतत्त्वसाहित्यं वक्ति श्रीरघुनन्दनः ॥

ब्राह्मे मुहूर्त्ते संध्यापूर्वं दण्डद्वयात्मके विबुध्य,

ॐब्रह्मामुरारिस्त्रिपुरान्तकारी भानुः शशी भूमिसुतो बुधश्च ।

गुरुश्च शुक्रः शनिराहुकेतवः कुर्वन्तु सर्वे मम सुप्रभातम् ॥ इति पठेत् ॥

End of Ms. कृतोदकेन मन्त्राभिमन्त्रितेन शिरः प्रभृत्यङ्गप्रक्षालनं शूद्रस्तु प्रत्येकं नमोनम इत्युच्चार्य्य तीर्थं परिकल्प्य गङ्गावाह समृदालभन शिरोजलप्र...

Colophon. नास्ति ॥

विषयः ब्राह्मणानामहोरात्रकृत्यनिरूपणम् ।

No. 274. प्रायश्चित्तकदम्बः By गोपाल । Prāyaśchittakadambaḥ.

Substance :— Character Maithilī. White paper. Lines 13 on a page. Letters 40 in a line. Folia 19. $11 \times 4\frac{1}{2}$ inches. Appcarance, fairly old. Verse and prose. Incomplete. Correct generally. Date (?). Place of deposit, Pandit Vāsudeva Miśra, Champā, Benipati P. O., Darbhanga A manual of Dharmaśāstra dealing with Gobadhādi Prāyaschitta, by Gopāla.

Beginning. श्रीगणेशायनमः ॥

नत्वाकृष्णपदद्वन्द्वंनिर्णयोमुनिसंमतः । प्रायश्चित्तकदम्बानां गोपालेनवितन्यते ॥१॥

अथप्रायश्चित्तनिर्णयः ॥ तत्रहारीतः ॥ प्रयतत्वाद्वोपचितमशुभं नाशयतीतिप्राय-श्चित्तं । तत्रवाशब्दएवकारार्थः । वास्याद्विकल्पोपमयोरेवार्थेचसमुच्चय इतिविश्व-

दर्शनात् प्रयतत्वाद्यथाविध्यनुष्ठानात् उपचितम् संचितमशुभमेवनाशयति नतु-फलान्तरंजनयतियत्कर्मतत्प्रायश्चित्तं अशुभं पापं पापिनांतदुपदेशेन ॥

End of Ms. सकृत्सवर्णव्यभिचारितस्त्रीवधप्रायश्चित्तमाह ॥ याज्ञवल्क्यः ॥ अप्रदुष्टां स्त्रियंहत्वा शूद्रहत्याव्रतंचरेत् । अस्यार्थः अप्रकर्षेण दुष्टां सकृत् सवर्णव्यभिचारितामित्यर्थः । अप्रदुष्टस्त्रीवधप्रायश्चित्तस्योक्तत्वादिति ॥ अतसकृतसवर्णव्यभिचारितब्राह्मण्या-दीनामकामतोवधे ब्राह्मण्यादित्रयं जातशूद्रवधप्राय........

Colophon. नास्ति ॥

विषयः । प्रायश्चित्तविचारः ।

Previous notice :—C. C. Pt. I. p. 362; Pt. II. p. 81. CSC. Pt. 30. p. 409.

A. **प्रायश्चित्तकदम्बः** By **गोपाल** । Prāyaśchittakadambaḥ.

Substance :—Character Maithilī. White paper. Lines 9 on a page. Letters 50 in a line. Folia 36. 12×3½ inches. Appearance, old. Verse and prose. Incorrect. Incomplete. Date (?). Place of deposit, Pt. Kapileśvar Jhā, Sakhabād, Manigāchī P. O., Darbhanga. A manual of Dharmaśāstra, dealing with the Prāyaśchitta by Gopāla Nyāyapañchānana. Worm-eaten at the sides.

Beginning, End, Colophon, विषयः—Same.

B. **प्रायश्चित्तकदम्बः** By **गोपाल** । Prāyaśchittakadambaḥ.

Substance :—Character Devanāgarī. White paper. Lines 8 on a page. Letters 38 in a line. Folia 87. 11×5½ inches. Appearance, old. Prose and verse. Incomplete. Incorrect. Date (?). Place of deposit, Pandit Dāmodar Jhā, Sāhapur, Pandaul P. O., Darbhanga. A manual of Dharmaśāstra, dealing with Prāyaśchittanirūpaṇa, by Gopāl. Worn out. Torn.

Beginning, End, Colophon, विषयः—Same.

C. प्रायश्चित्तकदम्बः By गोपाल । Prāyaśchittakadambaḥ.

Substance :—Character Maithilī. White paper. Lines 6 on a page. Letters 72 in a line. Folia 40. 15 × 3½ inches. Verse and prose. Appearance, old. Worn out. Torn. Soiled. Complete. Correct. Date (?). Place of deposit, Pandit Dīnabandhu Jhā, Isāhapur, Manigāchī P. O., Darbhanga. A manual of Dharmaśāstra, dealing with Prāyaśchittavichāra by Gopāla. Worm pierced.

Beginning, End, Colophon, विषय:—Same.

D. प्रायश्चित्तनिर्णयः By गोपाल । Prāyaśchittanirṇayaḥ.

Substance :—Character Maithilī. Brown paper. Lines 11 on a page. Letters 48 in a line. Folia 27. 11 × 4½ inches Appearance, fairly old. Verse and prose. Complete. Correct Date (?). Place of deposit Pandit, Śaśināth Miśra, Tarauni Sākri P. O., Darbhanga. A manual of Dharmaśāstra, dealing with Prāyaśchitta by Gopāla Nyāyapañchānana.

Beginning, End, Colophon, विषय :—Same.

E. प्रायश्चित्तनिर्णय: By गोपाल । Prāyaśchittanirṇayaḥ.

Substance :—Character Maithilī. White paper. Lines 12 on a page. Letters 43 in a line. Folia 35. 10½ × 4¼ inches. Appearance, fairly old. Prose and verse. Complete Incorrect. Date wanting. Place of deposit, Pandit Tārakeśva Miśra, Tarauni, Sākri P. O., Darbhanga. A hand book o Dharmaśāstra, dealing with Prāyaśchittavichāra by Gopāla Torn.

Beginning, End, Colophon, विषय:—Same.

F. प्रायश्चित्तकदम्ब: By गोपाल । Prāyaśchittakadambaḥ.

Substance :—Character Maithilī. White paper. Lines 9 on a page. Letters 48 in a line. Folia 48. $14\frac{1}{2} \times 5\frac{1}{2}$ inches. Appearance, old. Verse and prose. Complete. Incorrect. Date (?). Place of deposit, Pandit Aryādatta Miśra, Nanaur, Tamuriā P. O., Darbhanga. A hand book of Darmaśāstra, dealing with Prāyaśchittavichāra by Gopāla. Worn out. Torn.

Beginning, End, Colophon, विषय :—Same.

G. प्रायश्चित्तकदम्ब: By गोपाल । Prāyaśchittakadambaḥ.

Substance :—Character Maithilī. White paper. Lines 11 on a page Letters 52 in a line. Folia 33. $12 \times 4\frac{1}{2}$ inches. Prose. Appearance, old Complete. Correct. Date, San 1240 Sāl. Place of deposit, Pandit Nīlakaṇṭha Singh Jhā, Chanaur, Manigāchī P. O., Darbhanga. A hand book of Dharmaśāstra, dealing with Prāyaśchittavichāra by Gopāla. Worn out.

Beginning, End, Colophon, विषय:—Same.

H. प्रायश्चित्तकदम्ब निर्णय: By गोपाल । Prāyaśchittakadambanirṇayaḥ.

Substance :—Character Maithilī. Whit paper. Lines 16 on a page. Letters 84 in a line. Folia 13. 12×4 inches. Prose. Appearance, old. Complete. Correct. Date (?). Place of deposit, Pandit Nilakaṇṭna Singh Jhā, Chanaur, Manigāchī P. O., Darbhanga. A hand book of Dharmaśāstra, dealing with Prāyaśchittavichāra by Gopāla. Worn out. Letters affected.

Beginning, End, Colophon, विषय:—Same.

I. प्रायश्चित्त कदम्ब: By गोपाल । Prāyaśchittakadambaḥ.

Substance :—Character Maithilī. Nepali and white paper. Lines 12 on a page. Letters 66 in a line. Folia 22. 13×4½ inches. Appearance, old. Verse and prose. Complete. Correct. Date (?). Place of deposit, Pandit Sureśa Miśra, Saurāṭh, Madhubani P. O., Darbhanga. A hand book of Dharma Śāstra, dealing with Prāyaśchittavichāra by Gopāla Nyāya-pañchānana. Worn out. Soiled. Torn.

Beginning, End, Colophon, विषय :—Same.

J. प्रायश्चित्त कदम्ब: By गोपाल । Prāyaśchittakadambaḥ.

Substance :—Character Maithilī. White paper. Lines 10 on a page. Letters 50 in a line. Folia 27. 12×4 inches. Appearance, old. Verse and prose. Complete. Correct. Date, Śaka 1730. Worn out. Soiled. Torn. Place of de posit, Pandit Sureśa Miśra, Saurāṭh, Madhubani P. O., Darbhanga. A hand book of Dharmaśāstra, dealing with Prāyaśchitta, by Gopāla.

Beginning, End, Colophon, विषय:—Same.

K. प्रायश्चित्तकदम्ब: By गोपाल । Prāyaśchittakadambaḥ.

Substance :—Character Maithilī. White paper. Lines 12 on a page. Letters 41 in a line. Folia 25. 11×4 inches. Verse and prose. Appearance, old. Incomplete. Incorrect. Date (?). Place of deposit, Pandit Sureśa Miśra. Saurāṭh. Madhubanī P. O., Darbhanga. A treatise on Dharmaśāstra, dealing with Prayaśchittavichāra by Gopāla.

Beginning, End, Colophon, विषय:—Same.

L. प्रायश्चित्तकदम्बः By गोपाल । Prāyaśchittakadambaḥ.

Substance :—Character Maithilī. Nepali paper. Lines 8 on a page. Letters 32 in a line. Folia 67. 11×4 inches. Appearance, old. Verse and prose. Complete. Not correct. Date Saka 1745. Place of deposit, Pandit Rāghava Jhā, Andaulī, Mādhavapur, P. O., Darbhanga. A hand book of Dharmaśāstra, dealing with Prāyaśchitta by Gopāla.

Beginning, End, Colophon, विषयः—Same.

M. प्रायश्चित्तकदम्बः By गोपाल । Prāyaśchittakadambaḥ.

Substance :—Character Maithilī. Nepali and white paper. Lines 11 on a page. Letters 50 in a line. Folia 34. 12×4½ inches. Appearance, old. Worn out. Torn. Verse and prose. Complete. Generally correct. Date Śaka 1722. Place of deposit, Pandit Rāghava Jhā, Andaulī, Mādhavapur P. O., Darbhanga. A manual of Dharmaśāstra, dealing with Prāyaśchittavichāra, by Gopāla Nyāyapañchānana.

Beginning, End, Colophon, विषयः—Same.

N. प्रायश्चित्तकदम्बः By गोपाल । Prāyaschittakadambaḥ.

Substance :—Character Maithilī. White paper. Lines 14 on a page. Letters 76 in a line. Folia 18. 12×4½ inches. Appearance, fairly old. Verse and prose. Correct. Incomplete. Date (?). Place of deposit, Pandit Gangādhar Jhā, Jonkī, Deodhā, P. O., Darbhanga. A manual of Dharmaśāstra, dealing with Prāyaśchitta, by Gopāla.

Beginning, End, Colophon, विषयः—Same.

O. प्रायश्चित्तकदम्बः By गोपाल । Prāyaśchittakadambaḥ.

Substance :—Character Maithilī. White paper. Lines 7 on a page. Letters 50 in a line. Folia 50. 11×3 inches.

Appearance, old. Verse and prose. Correct generally. Incomplete. Date (?). Worn out. Soiled. Place of deposit, Pandit Viśvanāth Jhā, Mahīnāthapur, Decdhā P. O., Darbhanga. A manual of Dharmaśāstra, dealing with Prāyaśchitta by Gopāl.

Beginning, End, Colophon, विषयः—Same.

P. प्रायश्चित्तकदम्बनिर्णयः By गोपाल । Prāyaśchittakadambanirṇayaḥ.

Substance :—Character Maithilī. White paper. Lines 9 to 12 on a page. Letters 60 in a line. Folia 28. 12×3½ inches. Appearance, old. Prose and verse. Extent of 1260 Ślokas. Complete. Not correct. Place of deposit, Pandit Rabināth Jhā of Andhra Tharhi, Professor, M. R. Vidyālaya, Darbhanga. A hand book of Dharmaśāstra, dealing with Prāyaschittavichāra by Gopāla. Date, Śaka 1671 Worn out.

Beginning, End, Colophon, विषयः—Same.

Q. प्रायश्चित्तकदम्बनिर्णयः By गोपाल । Prāyaśchittakadambanirṇayaḥ.

Substance :—Character Maithilī. White paper. Lines 9 on a page. Letters 48 in a line. Folia 8. 11×3½ inches. Worn out. Verse and prose. Appearance, old. Incomplete. Correct. Date (?) Place of deposit, Pandit Rabināth Jhā of Andhra Thārhī, Professor M. R. Vidyālaya, Darbhanga. A hand book of Dharmaśāstra by Gopāla dealing with Gobadhādiprāyaśchitta.

Beginning, End, Colophon, विषय.—Same.

R. प्रायश्चित्तकदम्बनिर्णयः By गोपाल ।
Prāyaśchittakadambanirṇayaḥ.

Substance :—Character Maithilī. White paper. Lines 11 on a page. Ltters 45 in a line. Folia 29. 12 × 4 inches. Appearance, old. Prose and verse Complete. Correct. Date, Śaka 1727. A hand book of Dharmaśāstra by Gopāla Nyāyapañchānana. Place of deposit, Pandit Śrīkānt Miśra, Salampur, Ghataho P. O., Darbhanga. Worn out. Torn.

Beginning, End, Colophon, विषयः—Same.

S. प्रायश्चित्तकदम्बनिर्णयः By गोपाल ।
Prāyaśchittakadambanirṇayaḥ.

Substance :—Character Maithilī. White paper. Lines 8 on a page. Letters 40 in a line. Folia 40. 14 × 5 inches. Appearance, faily old. Prose and verse. Complete. Generally correct. Date, Śaka 1739. Place of deposit, Pandit Kamalākānt Miśra, Salampur, Ghataho P. O., Darbhanga. A treatise on Dharmaśāstra dealing with Prāyaśchitta by Gopāla. Worm-eaten. Worn out.

Beginning, End, Colophon, विषयः—Same.

T. प्रायश्चित्तकदम्बनिर्णयः By गोपाल ।
Prāyaśchittakadambanirṇayaḥ.

Substance :—Character Devanāgarī. White paper. Lines 12 on a page. Letters 66 in a line. Folia 14. 14 × 5½ inches. Appearance, fresh. Prose and verse. Complete. Not correct. Date, Samvat 1923. Place of deposit, Pandit Śrīnandan Miśra, Kanhauli Sakri P. O., Darbhanga. Worm-eaten at the sides. A hand book of Dharmaśāstra, dealing with Prāyaśchittavichāra by Gopāla.

Beginning, End, Colophon, विषयः—Same.

U. प्रायश्चित्तकदम्बनिर्णयः By गोपाल । Prāyaśchittakadambanirṇayaḥ.

Substance :—Character Maithilī. White paper. Lines 10 on a page. Letters 44 in a line. Folia 43. 11×4½ inches. Appearance, old. Verse and prose. Complete. Correct. Date, Śaka 1726. Place of deposit, Chitradhar Library, Tabhaka, Dalsingh Sarai P. O., Darbhanga. A hand book of Dharmaśāstra, dealing with Prāyaśchitta, by Gopāla Nyāyapañchānana.

Beginning, End, Colophon, विषयः—Same.

V. प्रायश्चित्तकदम्बनिर्णयः By गोपाल । Prāyaśchittakadambanirṇayaḥ

Substance :—Character Maithilī. White paper. Lines 12. on a page. Letters 45 in a line. Folia 28. 11×4¼ inches. Appearance, old. Verse and prose. Complete. Correct generally. Worn out. Date (?). Place of deposit, Pandit Manohar Ṭhākur, Ṭabhaka, Dalsingh Sarai P. O., Darbhanga. A manual of Dharmaśāstra, dealing with Prāyaśchitta by Gopāla.

Beginning End, Colophon, विषयः—Same.

W. प्रायश्चित्तकदम्बनिर्णयः By गोपाल । Prāyaśchittakadambanirṇayaḥ

Substance :—Character Maithilī. White paper. Lines 9 on a page. Letters 76 in a line. Folia 27. 14×3½ inches. Appearance, old. Prose and verse. Complete. Correct. Date (?). Place of deposit, Gopāl Miśra, Tabhaka, Dalsingh Sarai P. O., Darbhanga. Torn. A manual of Dharmaśāstra, dealing with Prāyaśchitta by Gopāla Nyāyapañchānana.

Beginning, End, Colophon, विषयः—Same.

X. प्रायश्चित्तकदम्बनिर्णयः By गोपाल । Prāyaśchittakadambanirṇayaḥ.

Substance :—Character Devanāgarī. White paper. Lines 9 on a page. Letters 60 in a line. Folia 30. 13×4 inches. Prose. Appearance, old. Complete. Incorrect. Date, Samvat 1906. Place of deposit, Pandit Śiveśvar Jhā, Lālaganj, Jhañjhārpur P. O., Darbhanga.

Beginning, End, Colophon, विषय: —Same.

Y. प्रायश्चित्तकदम्बनिर्णयः By गोपाल । Prāyaśchittakadambanirṇayaḥ.

Substance :—Character Maithilī. White paper. Lines 17 on a page. Letters 69 in a line. Folia 19. 12×4 inches. Appearance, very old. Prose. Worn out. Torn. Complete. Correct. Date, Śaka 1632. Place of deposit, Pandit Maṇīśvar Jhā, Lālaganj, Jhañjhārpur P. O., Darbhanga.

Beginning, End, Colophon, विषय:—Same.

Z. प्रायश्चित्तकदम्बनिर्णयः By गोपाल । Prāyaśchittakadambanirṇayaḥ.

Substance :—Character Maithilī. White paper. Lines 10 on a page. Letters 66 in a line. Folia 24. Prose 13×4 inches. Appearance, old. Incomplete. Incorrect. Date (?). Worm-eaten. Drenched. Place of deposit, Pandit Maṇīśvar. Jhā, Lālaganj, Jhañjhārpur P. O., Darbhanga.

Beginning, End Colophon, विषय:—Same.

AI. प्रायश्चित्तकदम्बनिर्णयः By गोपाल । Prāyaśchittakadambanirṇayaḥ.

Substance :—Character Maithilī. White paper. Lines 8 on a page. Letters 66 in a line. Folia 29. 13×4 inches. Prose. Appearance, old. Complete. Incorrect. Date (?) Place of deposit, Pandit Śrīkānt Jhā, Naḍuār, Jhañjhārpur P. O., Darbhanga.

Beginning, End, Colophon, विषय:—Same.

BI. प्रायश्चित्तकदम्बनिर्णयः By गोपाल ।
Prāyaśchittakadambanirṇayaḥ.

Substance :—Character Maithilī. White paper. Lines 9 on a page. Letters 72 in a line. Folia 35. 14 × 4½ inches. Prose. Appearance, old. Torn. Worn out. Complete. Incorrect. Date (?) Place of deposit, Pandit Gopīnāth Jhā, Naḍuār, Jhañjhārpur P. O., Darbhanga.

Beginning, End, Colophon, विषयः—Same.

CI. प्रायश्चित्तकदम्बनिर्णयः By गोपाल ।
Prāyaśchittakadambanirṇayaḥ.

Substance :—Character Maithilī. Yellow paper. Lines 7 on a page. Letters 74 in a line. Folia 19. 18¼ × 3½ inches. Prose. Appearance, new. Incomplete. Correct. Date (?) Place of deposit, Pandit Dāmodar Jhā, Ândhratharhi P. O., Darbhanga.

Beginning, End, Colophon, विषयः—Same.

DI. प्रायश्चित्तकदम्बनिर्णयः By गोपाल ।
Prāyaśchittakadambanirṇayaḥ.

Substance :—Character Maithilī. Brown and white paper. Lines 6 on a page. Letters 64 in a line. Folia 46. 12½×3 inches. Appearance, new. Prose. Complete. Incorrect. Date (?) Place of deposit, Pandit Khaṣṭhīnāth Miśra, Lālaganj, Jhañjhārpur P. O., Darbhanga.

Beginning, End, Colophon, विषयः—Same.

EI. प्रायश्चित्तकदम्बनिर्णयः By गोपाल ।
Prāyaśchittakadambanirṇayaḥ.

Substance :—Character Maithilī. White and yellow paper. Lines 7 on a page. Letters 6 in a line. Folia 21. 13½ × ½

inches. Appearance, new. Prose. Incomplete. Incorrect. Date (?) Place of deposit, Pandit Gonū Miśra, Lālaganj, Jhañjhārpur, P. O., Darbhanga.

Beginning, End, Colophon, विषयः—Same.

FI. प्रायश्चित्तकदम्बनिर्णयः By गोपाल ।
Prāyaśchittakadambanirṇayaḥ.

Substance :—Character Maithilī. Yellow paper. Lines 17 on a page. Letters 56 in a line. Folia 19. 15×6 inches. Appearance, old. Prose. Complete. Generally correct. Date, Śāka 1755. Place of deposit, Pandit Dāmodar Jhā, Āndhraṭhārhī P. O., Darbhanga Worn-out. Worm-eaten.

Beginning, End, Colophon, विषयः—Same.

GI प्रायश्चित्तकदम्बनिर्णयः By गोपाल ।
Prāyaśchittakadambanirṇayaḥ.

Substance :—Character Bengalī. White paper. Lines 6 on a page. Letters 60 in a line. Folia 35. 16×2½ inches. Appearance, old. Prose. Incomplete Generally correct. Date (?) Worn-out. Torn. Letters not legible. Place of deposit, Pandit Dāmodar Jhā, Āndhraṭhārhī P. O., Darbhanga.

Beginning, End, Colophon, विषयः—Same.

HI. प्रायश्चित्तकदम्बनिर्णयः By गोपाल ।
Prāyaśchittakadambanirṇayaḥ.

Substance :—Character Maithilī. White paper. Lines 10 on a page. Letters 40 in a line. Folia 41. 12×4½ inches. Appearance, old. Prose. Torn. Complete. Incorrect. Date, Śaka 1790. Place of deposit, Babu Kedāranāth Jhā, Rupaulī, Jhañjhārpur P. O., Darbhanga.

Beginning, End, Colophon, विषयः—Same

No. 275. प्रायश्चित्ततत्त्वम् By रघुनन्दन । Prāyaśchittatattvam.

Substance:—Character Bengalī. Brownish red paper. Lines 7 on a page. Letters 62 in a line. Folia 52. 19 × 3½ inches. Appearance, old. Prose. Complete. Correct. Date, Śaka 1414 (?). Place of deposit, Raj Library, Darbhanga. A hand book of Dharmaśāstra, comprising a part of the 28 Tattvas of Raghunandana.

Beginning. ओँ नमोगणेशाय: ॥

प्रणम्य सच्चिदानन्दं मुक्तिस्थित्यन्तकारिणम् ।
प्रायश्चित्तस्य तत्त्वानि वक्ति श्रीरघुनन्दनः ॥
प्रायश्चित्तस्य लक्ष्मात्र तथा तन्त्रप्रसङ्गको ।
कर्तृसंस्कारकाङ्गानां प्रतिकर्म निवर्त्तनम् ॥
गोग्रासभक्षणाच्छुद्धिस्तदभावादशुद्धतां ।
प्रायश्चित्तं भवेन्नित्यं काम्यं नैमित्तिकं तथा ॥

End. अत। परमुच्छिष्टादिस्पर्शे । शुनाचोच्छिष्टयामूर्त्या संस्पृष्टाद्दह माचरेत् । अहो-रात्रं तृतीयेऽन्हि परतोनक्तमाचरेत् । परतश्चतुर्थदिने स्नानात्पूर्वमितिज्ञेयम् ॥

Colophon. इतिवन्द्यघटीयहरिहर भट्टाचार्यात्मजश्रीरघुनन्दनभट्टाचार्यविरचितप्रायश्चित्ततत्त्व समाप्तम् । श्रीरामचन्द्राय नमः ॥

समुद्रेन्दु रत्नाकरेन्दु शुभाङ्क विलेखिद् तंहि प्रायश्चित्ततत्त्वंम् ।
विभोः कृत्त्व पूजां तनू रामशर्मा स्मरन् पादपद्मं शुचौमासिपक्षे ॥

विषय: । गोवधब्रह्मवधादिप्रायश्चित्तनिरूपणम् ।

Previous notice:—C. C. Pt. I. p. 362; Pt. II. p. 81; Pt. III. p. 77. A. C. Pt. I. p. 132.

A. प्रायश्चित्ततत्त्वम् By रघुनन्दन । Prāyaśchittatattvam.

Substance:—Character Maithilī. Yellow paper. Lines 10 on a page. Letters 60 in a line. Folia 16. 13½ × 3½ inches. Verse and prose. Appearance, old. Complete. Correct. Date (?) Place of deposit, Pandit, Vāsudeva Miśra,

Champā, Benipati P. O., Darbhanga. A part of the 28 Tattvas of Raghunandana, dealing with Prāyaśchitta.

Beginning, End, Colophon, विषय:—Same.

B. प्रायश्चित्ततत्त्वम् By रघुनन्दन। Prāyaśchittatattvam.

Substance:—Character Maithilī. Yellow paper. Lines 7 on a page. Letters 88 in a line. Folia 35. 18×3½ inches Appearance, old. Prose. Incomplete. Incorrect. Date (?) Place of deposit, Pandit Tārānāth Jhā, Dharmapur, Jhañjhārpur P. O., Darbhanga

Beginning, End, Colophon, विषय:—Same.

C. प्रायश्चित्ततत्त्वम् By रघुनन्दन। Prāyaśchittata tvam.

Substance:—Character Maithilī. Palm leaves. Lines 6 on a page. Letters 74 in a line. Folia 50. 15½×2 inches. Appearance, old. Prose and verse. Incomplete. Correct. Some folia are missing at the end of the Ms. Date (?) Worn-out. Pierced by worms. Place of deposit, Raj Library, Darbhanga. A treatise on Dharmaśāstra, dealing with the expiatory ceremonies such as Gobadha, Brahmabadha etc. by Raghunandana. This is one of the 28 Tattvas of Rg nandana.

Beginning, End, Colophon. विषय:—Same.

D. प्रायश्चित्ततत्त्वम् By रघुनन्दन। Prāyaśchittatattvam.

Substance:—Character Bengalī. White paper. Lines 6 on a page, Letters 82 in a line. Folia 45. 18×3 inches. Appearance, fairly old. Prose. Complete. Not correct. Worn out. Torn at the right side. Letters affected. Date (illegible). Place of deposit, Raj Library, Darbhanga. A treatise on Dharmaśāstra, dealing with Prāyaschitta, by Raghunandana.

Beginning, End, Colophon, विषय:—Same.

E. प्रायश्चित्ततत्त्वम् By रघुनन्दन। Prāyaśchittatattvam.

Substance:—Character Maithilī. Brown paper. Lines 10 on a page. Letters 48 in a line. Folia 26 11×3½ inches. Appearance, fresh. Complete. Not correct. Date (?). Place of deposit, Pandit Śrīkānt Miśra. Salampur, Ghataho P. O., Darbhanga. A hand book of Dharmaśāstra, dealing with Prāyaśchitta by Raghunandana. This is one of the 28 Tattvas of Raghunandana.

Beginning, End, Colophon, विषय:—Same.

F. प्रायश्चित्ततत्त्वम् By रघुनन्दन। Prāyaśchittatattvam.

Substance:—Character Maithilī. White paper. Lines 10 on a page. Letters 46 in a line. Foiia 55. 12¼×5 inches. Appearance, fairly old. Prose and Verse. Complete. Incorrect. Date (?) Place of deposit, Pandit Rāghava Jhā, Andauli, Mādhavapur. P. O. Darbhanga. A treatise on Dharmaśāstra, dealing with Prayaśchittavichāra, by Rahhunandana Bhaṭṭāchārya.

Beginning, End, Colophon, विषय:—Same.

G. प्रायश्चित्ततत्त्वम् By रघुनन्दन। Prāyaśchittatattvam.

Substance:—Character Maithilī. Yellow paper. Lines 6 on page. Letters 66 in a line. Folia 23. 14×3¼ inches. Appearance, old. Prose and Verse. Correct. Incomplete. Date (?). Place of deposit, Pandit Sunśa Miśra, Saurāṭh, Madhubanī P. O., Darbhanga. A treatise on Dharmaśāstra dealing with Prāyaśchittavichāra by Raghunandana Only one folio is missing from the beginning.

Beginning of ms. दशीतेरु:ैमेवच।

आर्धमेव भवेत्पुसां तुरीयं तत्रयोषिताम्।

नचैवं तस्य शूद्रत्वात् तदर्धमितिवाच्यं अनुग्रहे पादमात्रादे रुक्तत्वात्।

यथाहारीतः।

यथावयो यथाकालं यथाप्राणाश्च ब्राह्मणे ।

प्रायश्चित्तं प्रयोक्तव्यं ब्राह्मणे धर्मपाचकै ॥

वयो बाल्यादिकालो ग्रीष्मादि ।

End. चान्द्रायणे धेनुचतुष्टयं प्राजापत्ये धेनुरेका बालादीनामर्धादिग्रनाद्यतास्तेय मृगानाश्चानयक्रियेत्यनेन मनुनोपयातकानुपातकगुणेन मुदापातकानुपातकसुवर्णस्तेये तस्ते यस्य निर्देशादावृतौ प्रायतावृत्तित्तिःस्मी शूद्राणा मर्धश्च प्रागुक्तत्वान ॥

Colophon. इति प्रायश्चितत्वेगोवधप्रायश्चित्तं संपूर्णमिति । श्रीभगवच्चरणसरोरुहाभ्यां नमः ॥

विषयः । प्रायश्चित्तविचारः ॥

H. प्रायश्चित्ततत्त्वम् By रघुनन्दन । Prāyaśchittatattvam.

Substance:—Character Maithilī. White paper. Lines 10 on a page. Letters 56 in a line. Folia 46. 12½×4 inches. rAppeaance, old. Verse and prose. Complete. Incorrect. Date, not mentioned. Place of deposit, Pandit MM. Rājināth Miśra, Saurāṭh, Madhubani P. O., Darbhanga. A hand book of Dharmaśāstra, dealing with Prāyaśchittavichāra by Raghunandana Bhaṭṭāchārya.

Beginning, End, Colophon, विषयः—Same.

No. 276. प्रायश्चित्तनिर्णयः By दामोदर । Prāyaśchittanirnayaḥ.

Substance:—Character Maithilī. Yellow paper. Lines 7 on a page. Letters 48 in a line. Folia 49. 14×3 inches. Appearance, old. Verse and prose. Complete. Incorrect. Date, Śaka 1770. Worn-out. Soiled. Torn. Place of deposit, Pandt Sureśa Miśra, Saurāṭh, Madhubani P. O., Darbhanga. A treatise on Dharmaśāstra, dealing with Prāyaśchittavichara by Dāmodara Ṭhākur.

Beginning. श्रीगणेशाय नमः ।

प्रणम्यपरमात्मानं प्राणायपरमेश्वरीं ।

प्रायश्चित्तमहंवच्मे संक्षिप्यग्रन्थविस्तरम् ॥

बालबोधमवबोध......वृद्धविद्वज्जनप्रवरधी...गजानां ।
सस्यामदम्भपटुमपिडविडम्बिविद्वद्दामोदरः प्रमुदितोविमलंकरोति ॥
संप्रति प्रायश्चित्ते निरुपणीये क्रमप्राप्तत्वात् प्रथमं ब्रह्मवधप्रायश्चित्तमेव निरुप्यते
तथा च क्रमावतारे ब्रह्महत्यामाहमनुः ।
ब्रह्महत्यासुरापानंस्तेयंगुर्वङ्गनागमः ।
महान्तिपातकान्याहुः संसर्गश्चापि तैःसह ॥

End. अथसमानप्रवरे विवाहकरणेप्रायश्चित्तं तत्रयाज्ञवल्क्यः ।
नोद्वहेत्सप्रवरीकन्यां तथा मातुलमातृका ।
यदिमोहाद्यजवस्तु शुद्धिश्चान्द्रायणत्रयम् ।
पितुस्सपिण्डा मातुश्च समानोदकजामपितिथ्यास प्रतिसुतवाक्यम् ॥

Colophon. इतिदामोदरकृतौप्रायश्चित्तनिर्णयः समाप्तः यद्दृष्टंतल्लिखितं लेखको दोष नास्ति ॥
शाके १७७० सन् १२५६ साल भाद्रकृष्णत्रयोदशीसंन्द्रे पालीसं श्रीआर्त्तिनाथ
शर्मणालिखितमिति ॥

विषयः । प्रायश्चित्तविचारः ॥

A. प्रायश्चित्तनिर्णयः By दामोदर । Prāyaśchittanirṇayaḥ.

Substance:—Character Maithili. White paper. Lines 8 on a page. Folia 48. 13×4 inches. Appearance, new. Complete. Prose. Correct. Date Śaka 1826 Place of deposit, Pandit Dhareśvar Jhā, Lālaganj, Jhanjhārpur P. O, Darbhanga.

Beginning, End, Colophon विषयः— Same.

B. प्रायश्चित्तनिर्णयः By दामोदर । Prāyaśchittanirṇayaḥ

Substance:—Character Maithili. Brown paper. Lines 8 on a page. Letters 47 in a line. Folia 55. 12×3 inches. Appearance, very old. Prose. Complete. Correct. Date, not legible. Place of deposit, Pandit Śiveśvar Jhā, Lālaganj, Jhañjhārpur P. O., Darbhanga.

Beginning, End, Colophon. विषयः—Same.

No. 277. **प्रायश्चित्तनिरूपणम्** By **भवदेव**। Prāyaśchittanirūpaṇam.

Substance:—Character Maithilī. Dark-white paper. Lines 11 on a page. Letters 59 in a line. Folia 51. 12×3½ inches. Appearance, old. Verse and prose. Complete. Not correct. Date, Śaka 1642. Worn-out. Torn. Soiled. Place of deposit, Pandit Śrīkānt Miśra, Salampur, Ghataho P. O., Darbhanga. A treatise on Dharmaśāstra, dealing with Prāyaśchitta by Bhavadeva.

Beginning. ओं नमः ॥

अनादिभवसंसारपापप्रशमकारणम् ।
स्मरणं वासुदेवस्य यस्यनौमितमीश्वरम् ॥
मन्वादिस्मृतिमालोक्य सुविविच्ययथाक्रमम् ।
क्रियते भवदेवेन प्रायश्चित्तनिरुपणम् ॥

End. यथा हयमः ॥

गवामाहार निर्युक्तैर्यवैः शक्रून्समश्नुतः ।
याम्यं कृच्छ्रं समुद्दिष्टं मासेन श्रुतिपारगैः ।
सर्वकर्मपदंह्येतत्सर्वकल्मषनाशनम् ।
तत्रापि पञ्चधेनवः ॥
इति कृच्छ्रपरिच्छेदः ॥ ० ॥

Colophon. इति वाडवडभीभुजङ्गा परनाम्ना भट्टश्रीभवदेवकृतौ प्रायश्चित्तप्रकरणं समाप्तमिति ॥ शुभमस्तु ॥ ० ॥

शाके पक्षयुगर्तु चन्द्रगुणिते श्रीविक्रमस्यामले ।
वर्षेमासिसितेतरेणमिलिते पक्षेण भाद्रशुभे ॥
कृष्णस्यायु विना ? प्रनस्य जननं यस्याम भूच्छ्रीपते ।
स्तस्या मेत्रातिथौ दिनेशशधो पुस्तंलि लेखाग्रणी: ॥

विषयः । पञ्चमहापातकमलपुरीषगोवधब्रह्मवधादिसकलप्रायश्चित्तविचारः ।

Previous notice:—C.C. Pt. I. p. 363; Pt. III. p. 77. R. M. Pt. 9. p. 214. H. S. Vol. II. p. 179. (1915)

———

A. प्रायश्चित्तनिरूपणम् By भवदेव। Prāyaśchittanirūpaṇam.

Substance:—Character Maithilī. Palm-leaves. Lines 6 on a page. Letters 74 in a line. Folia 71. 17×2 inches. Appearance, old. Prose. Incomplete. Generally correct. Date (?). Place of deposit, Pandit Bāsudeva Miśra, Salampur, Ghataho P. O., Darbhanga. Worn-out. Torn. A treatise on Dharmaśāstra, dealing with Prayaśchitta by Bhavadeva.

Beginning, End, Colophon, विषयः—Same.

B. प्रायश्चित्तनिरूपणम् By भवदेव। Prāyaśchittanirūpaṇam.

Substance:—Character Maithilī. White paper. Lines 71 on a page. Letters 38 in a line. Folia 50. 11×5 inches. Appearance, old. Verse and prose. Complete. Generally correct. Date (?). Place of deposit, Pandit Manohar Ṭhākur, Tabhaka, Dalsing Sarai P. O., Darbhanga. A treatise on Dharmaśāstra, dealing with Prayaśchitta by Bhavadeva. Torn.

Beginning, End, Colophon, विषयः—Same.

C. प्रायश्चित्तनिरूपणम् By भवदेव। Prāyaśchittanirūpaṇam.

Substance:—Character Maithilī. White and yellow paper. Lines 10 on a page. Letters 72 in a line. Folia 30. 13½×8½ inches. Appearance, old. Verse and prose. Incomplete. Not correct. Date (?). Place of deposit, Pandit Bāsudeva Miśra, Champā, Benipati P. O., Darbhanga. A treatise on Dharmaśāstra, dealing with Prāyaśchittavichāra by Bhavadeva.

Beginning, End, Colophon, विषयः—Same.

D. प्रायश्चित्तनिरूपणम् By भवदेव। Prayaśchittanirūpaṇam.

Substance:—Character Maithilī. Yellow paper. Lines 8 on a page. *Letters 74 in a line. Folia 52.* 16¼×5 inches.

Appearance, old. Verse and prose. Complete. Correct. Date, Samvat 1812. Worn-out. Place of deposit, Pandit Dīnabandhu Jhā, Isahapur, Manīgachī P. O., Darbhanga. A treatise on Dharmaśāstra, dealing with Prāyaśchittavichāra, by Bhavadeva.

Beginning, End, Colophon, विषयः—Same.

E. प्रायश्चित्तनिरूपणम् By भवदेव। Prāyaśchittanirūpaṇam.

Substance:—Character Maithilī. White paper. Lines 10 on a page. Letters 56 in a line. Folia 50. 11½×4 inches. Appearance, old. Verse and prose. Complete. Correct. Date (?) Worn-out. Torn. Worm-eaten. Place of deposit, Pandit Nīlakaṇṭha Singh Jhā, Chanaur, Manīgachī P. O., Darbhanga. A treatise on Dharmaśāstra, dealing with Prāyaśchittavichāra, by Bhavadeva.

Beginning, End, Colophon, विषयः—Same.

A. प्रायश्चित्तपत्रलिखनप्रकारः। Prāyaśchittapatralikhanaprakāraḥ.

Substance:—Character Maithilī. Yellow paper. Lines 6 on a page. Letters 98 in a line. Folia 8. 20×3½ inches. Prose. Appearance, new. Incomplete. Incorrect. Date (?). Place of deposit, Pandit Dāmodar Jhā. Tharhī, Āndhratharhī P. O., Darbhanga.

Beginning, End, Colophon, विषयः—Same.

No. 278. प्रायश्चित्तपत्रलिखनप्रकारः।

Prāyaśchittapatralikhanaprakāraḥ.

Substance:—Character, Bengali. White paper. Lines 7 on a page. Letters 60 in a line. Folia 14. 15×2½ inches. Appearance, old. Complete. Prose. Correct. Date (?). Place of

deposit, Pandit Kedāranāth Jhā, Rupaulī, Jhañjhārpur P.O., Darbhanga,

Beginning ओंनमो गणेशाय ।

अथ प्रायश्चित्तपत्रलिखनप्रकारः । तत्रादौ ब्राह्मणस्वामिकस्यगोः सकृत ज्ञान-कृतसाक्षाद्वधस्य etc.

End. Not legible.

Colophon. इति गोवधप्रायश्चित्तपत्रलिखनप्रकारसमाप्तः । श्री दुर्गासहाय ॥

विषयः । गोवधादिप्रायश्चित्तवाक्यरचनाप्रकारः ।

No. 279. प्रायश्चित्तप्रतिज्ञाविवरणम् । Prāyaśchittapratijñāvivaraṇam.

Substance:—Character Maithilī. White paper. Lines 9 on a page. Letters 78 in a line. Folia 9. 13½×4¼ inches. Appearance, old. Prose. Complete. Correct. Date (?). Worm-eaten on the right hand side. Place of deposit, Pandit Keśarī Jhā, Saurāṭh, Madhubanī P. O., Darbhanga. A hand book of Dharmaśāstra, dealing with Govadhādiprāyaśchitta.

Beginning. ओं नमो महागणेशाय ॥ अथ गोवधप्रायश्चित्तः । रात्रावुपेक्षितानां शूद्रस्वामिकानां बहूनां गर्भिणीनां गवामग्निदाहेन मरणे तदुपेक्षाकर्त्तुरिति कर्त्तव्यतासहित-प्राजापत्यचतुष्टयं प्रायचित्तं भवितुमर्हति । तदशक्तौ धेन्वष्टकस्य तन्मूल्यस्य वा दानं यथाशक्ति दक्षिणाच देया ।

शीतानिलहता चैव उद्बन्धनमृतापि वा ।

शून्यागारादुपेक्षायां प्राजापत्यं विनिर्दिशेत् ॥

इत्यादि पराशरवचनेन पालनकर्तृकगोवधे कृच्छ्रद्वये निरुद्धे ।

व्यापन्मानां बहूनां च रोधने बन्धनेपि वा ।

भिषङ्मिथ्योपचारेश्च द्विगुणं गोव्रतं चरेत् ॥

इति सम्वर्त्तवचनात् ।

गर्भिणीं कपिलां दोग्ध्रीं हेमधेनुं च सुव्रतां

दण्डादिनाघातयित्वातु द्विगुणं गोव्रतं चरेतइत्यादि वचनाभ्यां तथा पर्यवसानात ॥

End. गंगातीरं गत्वा सशिख वपनं कारयित्वा घृतं प्राश्यापरदिनमुपोष्य नमोद्येत्यादि-शून्यागारवृषभमरणजन्यपापक्षयकामः प्राजापत्यव्रतानुकल्प धेनुमूल्यानुकल्प काञ्चनं वन्हिदैवतं यथानामगोत्राय ब्राह्मणायाऽहंददे ।

Colophon. नास्ति ॥

विषयः । गोवधादिप्रायश्चित्तपत्रलिखनप्रकारः ।

A. प्रायश्चित्तविवेकः By शूलपाणि । Prāyaśchittavivekaḥ.

Substance:—Character Maithilī. Palm leaves. Lines 6 on a page. Letters 54 in a line. Folia 168. 14×2 inches. Appearance, old. Prose and verse. Incomplete. Generally correct. Date (?). Place of deposit, Raj Library, Darbhanga. Worn-out. Torn. Piecred by worms. A treatise on Dharmaśāstra, dealing with Prāyaśchitta by Śūlapāṇi.

Beginning, End, Colophon, विषयः—Same.

B. प्रायश्चित्तविवेकः By शूलपाणि । Prāyaśchittaviveka.

Substance:—Character Maithilī. White paper. Lines 11 on a page. Letters 48 in a line. Folia 196. 12×4½ inches. Appearance, fairly old Verse and prose. Incomplete. Incorrect. Date, San 1286 Sāl. Place of deposit, Pandit MM. Rājināth Miśra, Saurāth, Madhubanī P. O., Darbhanga. A treatise on Dharmaśāstra, dealing with Prāyaśchittavichāra, by Sūlapāṇi.

Beginning, End, Colophon, विषयः – Same.

No. 280. प्रायश्चित्तविवेकः By शूलपाणि । Prāyaśchittavivekaḥ.

Substance:—Character Maithilī. White paper. Lines 10 on a page. Letters 50 in a line. Folia 143. 12×4½ inches. Appearance, old. Verse and prose. Complete. Correct. Date, Śaka 1730. Place of deposit, Pandit Sureśa Miśra, Saurāth,

Madhubani, P. O., Darbhanga. A treatise on Dharmaśāstra dealing with Prāyaśchitta, by Sūlapāṇi.

Beginning. नमो गणेशाय ।

नित्यश्रुत्युदितस्वधर्मचरणानुध्यानहीनात्मानां ।

तत्तद्वेदनिषिद्धकर्मनिचयानुष्ठाननिष्ठावताम् ॥

लोकानां कलिकालकल्मषकलुषध्वंसार्थमेषोधुना ।

प्रायश्चित्तविवेकमत्रविदधे श्रीशूलपाणिः सुधीः ॥

अथ प्रायश्चित्तमुक्तमंगिरसा । प्रायो नाम तप प्रोक्तं चित्तं निश्चयउच्यते । तपो निश्चयसंयुक्तं प्रायश्चित्तमिति । स्मृतं निश्चयसंयुक्तं पापक्षयसाधनत्वेननिश्चितमित्यर्थः ।

End. तेनैक पत्नायोजनंसार्धसप्तप्राजापत्यसमानं । अतएव पत्नाभोजने सार्धसप्तधनवोदेयाः ।

Colophon. इति साहुडियाल महामहोपाध्यायश्रीशूलपाणिविरचितः प्रायश्चित्तविवेकः समाप्तः । शुभमस्तु श्रीरस्तु ।

व्योमाग्निशैलेनुगते शकाब्दे तिथौदशम्यां क्षिति सूनुवारे ।

पक्षे च शुक्ले खलु प्रौष्ठपद्यां व्यलेख्यदः पुस्तकमाश्रमेण ॥

विषयः । प्रायश्चित्तविचारः ।

Previous notice:—C.C. Pt. I. p. 363; Pt. II. p. 82; Pt. III. p. 77. R. M. Pt. I. p 235. A. C. Pt. I. p. 132.

A. प्रायश्चित्तविवेकः By शूलपाणि । Prāyaśchittavivekaḥ.

Substance :—Character Maithilī. Brown paper. Lines 6 on a page. Letters 57 in a line. Folia 100. 15 × 3½ inches. Appearance, old. Incomplete. Incorrect. Date (?) Place of deposit, Pandit Śiveśvar Jha, Lālaganj, Jhañjhārpur P. O., Darbhanga.

Beginning, End, Colophon, विषयः—Same.

B. प्रायश्चित्तविवेकः By शूलपाणि । Prāyaśchittavivekaḥ.

Substance :—Character Maithilī. Palm leaves. Lines 6 on a page. Letters 77 in a line. Folia 160. 18 × 2 inches. Appearance, old. Prose. Complete. Correct. Date (?) Place of deposit, Babu Govardhana Jhā, Naduār, Jhañjhārpur P.O., Darbhanga. Worn-out. Torn. Worm-eaten.

Beginning, End, Colophon, विषयः —Same.

C. प्रायश्चित्तविवेकः By शूलपाणि । Prāyaśchittavivekaḥ.

Substance :—Character Maithilī. White paper. Lines 10 on a page. Letters 68 in a line. Folia 115. 13 × 4 inches. Appearance, new. Prose. Complete. Generally correct. Date (?). Place of deposit, Pandit Śrīkānt Jhā, Naduār, Jhañjhārpur P. O., Darbhanga.

Beginning, End, Colophon, विषयः—Same.

D. प्रायश्चित्तविवेकः By शूलपाणि । Prāyaśchittavivekaḥ.

Substance :—Character Maithilī. White paper. Lines 18 on a page. Letters 66 in a line. Folia [illegible]1. 12 × 5 inches. Appearance, old. Prose. Complete. Generally correct. Date Śaka 1713. Place of deposit, Pandit Tārānāth Jhā, Dharmapur, Jhañjhārpur P. O., Darbhanga.

Colophon. इति "साहुतिमाल" महामहोपाध्यायशूलपाणिविरचितः प्रायश्चित्तविवेकः समाप्तः ॥ शाके वन्हिधराधराधरधरासंभासिते कार्त्तिके, मासेऽवनीपपयोधिजात···पक्षे वलक्षे तिथौ । सप्तम्यां बुधवासरेऽपरदले श्रीरूपनाथः कृती, पुंसांशास्तमिदं मुदे सुविदुषां श्रीसर्वसीम्न्यालिखत ॥ शुभ ॥

Beginning End, विषयः— Same.

E. प्रायश्चित्तविवेकः By शूलपाणि । Prāyachittavivekaḥ.

Substance :—Characters Maithilī. White paper. Lines 9 on a page. Letters 42 in a line. Folia 129. 14 × 4 inches. Appearance, old. Prose. Incomplete. Correct. Date (?). Place of deposit, Pandit Dāmodar Jhā, Ṭhārhī, Āndhrathārhī P. O., Darbhanga.

Beginning, End, Colophon, विषयः—Same.

F. प्रायश्चित्तविवेकः By शूलपाणि । Prāyaśchittavivekaḥ.

Substance :—Character Maithilī. Yellow paper. Lines 8 on a page. Letters 98 in a line. Folia 15. 19 × 4¾ inches. Appearance, new. Prose. Incomplete. Correct. Date(?). Place of deposit, Pandit Dāmodar Jhā, Ṭhārhī, Āndhrāṭhārhī P. O., Darbhanga.

Beginning, End, Colophon, विषय :—

No. 81. प्रायश्चित्तविवेकटिप्पणी By रामकृष्णभट्टाचार्य ।
Prāyaśchittavivekaṭippaṇī.

Substance :—Character Bengalī. Dark-white paper. Lines 7 on a page. Letters 72 in a line. Folia 44. 17½ × 3½ inches. Appearance, very old but still legible. Worn-out. Margin soiled on both sides. Prose. Complete. Generally correct. Date (?). Place of deposit, Raj Library, Darbhanga. A commentary on Prāyaśchittaviveka of Śūlapāṇi, by Ram Kriṣna Bhaṭṭāchārya.

Beginning. ॐ नमो गणेशाय ॥

हरिं प्रणम्य मेघाभं पङ्कजन्दनिवर्त्तनम् ।
तन्यते रामकृष्णेन प्रायश्चित्ताख्यकौमुदी ॥

प्रेक्षावतां प्रवृत्तये ग्रन्थस्य प्रयोजनाभिधेये अभिधायाभिधानञ्चाह नित्येत्यादि । यद्यपि मङ्गलाचरणमादौ ग्रन्थकर्त्तुरुचितं तथापि ज्योतिरागमादिना विघ्नव्यतिरेकनिश्चयेन मङ्गलस्य वृथा कर्मत्वापत्यानाचरणम । यद्वा कृतं मंगलं कुन्तु न निरद्ग

नहि तन्निबन्धनमपि विघ्ननाशकं अथवा नित्यश्रुतिश्रीशूलपाणिपादानामुच्चारणं तन्त्रेण मङ्गलमिति ॥

End. वस्तुतस्तु समासे विशेष्यस्यासमस्तस्य पादान्वयोऽस्त्येव यथा सुन्दरो राजपुरुष इति विशेषणस्यान्यत्रान्वयेऽसामर्थ्यात् समासाभाव आपद्यते इति, अत्र तु मासासीत्यत्र मासस्य विशेषणत्वादन्यत्रान्वयसम्भावनैव नास्ति किमेतया फक्किकया इति ॥

Colophon. इति महामहोपाध्याय श्रीरामकृष्णभट्टाचार्य्यविरचितेयं प्रायश्चित्तविवेकटिप्पणी समाप्ता ॥ श्रीकृष्णाय ॥

विषयः । शूलपाणिकृतप्रायश्चित्तविवेकव्याख्या रामकृष्णप्रणीता ।

Previous notice:—C. C. Pt. I. p. 363.

No. 282. **प्रायश्चित्तव्यवस्थासारसमुच्चयः** By **अमृतनाथ झा**

Prāyaschittavyavasthāsārasamuchchayaḥ.

Substance :—Character Maithilī. White paper. Lines 17 on a page. Letters 74 in a line. Folia 15. 13×6 inches. Appearance, old. Prose. Complete. Incorrect. Date (?). Place of deposit Pandit Dāmodar Jhā, Ṭhārhī, Āndhraṭhārhī P. O., Darbhanga.

Beginning. ॐ गणेशाय नमः ।

गणेशो गिरिजाजातो दन्तावलमुखो महान् ।
विघ्नविच्छेदकुशलो विघ्ननाशाय सोऽस्तु मे ॥
नन्दनन्दनमाराध्य गुरुमिष्टाश्चदेवताः ।
क्रियतेऽमृतनाथेन प्रायश्चित्तव्यवस्थितिः ॥

End. महापातककर्त्तारश्चत्वारो वा विशेषतः ।
अग्निं प्रविश्य शुध्यन्ति स्नात्वा तुमहति क्रतौ इतिभवदेवः ॥
महापातककर्त्तारश्चत्वारः ब्रह्मसुरापी (?) स्तेयीगुर्वङ्गनागामिनः । अविशेषत इति एषु विशेषो नास्तीत्यर्थः ॥

Colophon. इतिमच्छाविद्कश्रीमानिकगर्म्मात्मजमहामहोपाध्यायश्रीअमृतशर्म्मकृतकृत्यसारसमुच्चयार्णवे प्रायश्चित्तव्यवस्थासारसमुच्चयः समाप्तः ।

विषयः । गोवधादिप्रायश्चित्तप्रकारः ॥

A. प्रायश्चित्तव्यवस्थासारसमुच्चयः By अमृतनाथ।
Prāyaśchittavyavasthāsārasamuchchayaḥ.

Substance :—Character Maithilī. White paper. Lines 13 on a page. Lettres 38 in a line. Folia 11. 11 × 4¾ inches. Appearance, fairly old Prose and verse. Incomplete. Incorrect. Date (?). Place of deposit, Pandit Tārakeśvar Miśra, Taraunī, Sākrī P. O., Darbhanga. A hand book of Dharmaśāstra, dealing with Prāyaśchitta by Amṛtanāth Jhā.

Beginning, End, Colophon, विषय :—Same.

B. प्रायश्चित्तव्यवस्थासारसमुच्चयः By अमृतनाथ।
Prāyaśchittavyavasthāsārasamuchchayaḥ.

Substance :—Character Maithilī. White paper. Lines 12 on a page. Letters 49 in line. Folia 19. 11½ × 4¾ inches. Appearance, fairly old. Verse and prose. Complete. Incorrect. Date Śaka 1789. Pla e of deposit, Pandit Dīnabandhu Jhā, Isahapur, Manīgachī P. O., Darbhanga. A manual of Dharmaśāstra, dealing with Prāyaśchitta by Amṛtanāth Jhā.

Beginning, End, Colophon, विषय:—Same.

C. प्रायश्चित्तव्यवस्थासारसमुच्चयः। By अमृतनाथ।
Prāyaśchittavyavasthāsārasamuchchayaḥ.

Substance :- Character Maithilī. Brown paper. Lines 12 on a page. Letters 40 in a line. Folia 40. 11¼×4½ inches. Appearance, fairly old. Prose. omplete. Marked in red. Correct. Date, Śāka 1764. Place of deposit, Pandit Gokulanāth Jhā, Nanaur, Tamuriā P. O., Darbhanga. Now in the possession of Jayadeva Ṭhākur, brother-in-law of the owner of the Ms. A treatise on Dharmaśāstra, dealing Prāyaśchittavichāra by Amṛtanāth Jhā.

Beginning, End, Colophon, विषयः—Same.

D. प्रायश्चित्तव्यवस्था By अमृतनाथ । Prāyaśchittavyavasthā.

Substance :—Character Maithilī. White paper. Lines 7 on a page. Letters 36 in a line. Folia 10. 13×4½ inches. Appearance, fresh. Prose and verse. Incomplete. Incorrect. Date (?) Place of deposit, Pandit Gokulanāth Jhā, Nanaur, Tamuria P. O., Darbhanga. Now possessed by Jayadeva Ṭhākur, brother-in-law of the deceased owner of the Ms. A manual of Dharamaśāstra, dealing with Prāyaśchittavichāra, by Amṛtanāth Jhā.

Beginning, End, Colophon, विषयः—Same.

No. 283. प्रायश्चित्तसर्वस्वम् By हलायुध । Prāyaśchittasarvasvam.

Substance :—Character Maithilī. Brown paper. Lines 8 on a page. Letters 42 in a line. Folia 145. 14½×2½ inches. Appearance, old. Prose. Worn out. Letters not legible throughout. Incomplete. Correct generally. Date, Śāka 1641. Place of deposit, Pandit Śiveśvar Jhā, Lālaganj, Jhañjhārpur P. O., Darbhanga.

Beginning. ओंनमः श्रीगणेशाय । अथ प्रायश्चित्तभेदाः । तत्र मनुः ।

ख्यापनेनानुतापेन तपसाध्यापनेन च ।

पापकृन्मुच्यते पापात्तथा दानेन सर्वशः ॥

End. ज्ञानकृतगुरुपरिणीतमातृव्यतिरिक्तसवर्णदारागमने, चतुर्विंशतिवार्षिकव्रतकरणाशक्तौ षष्ठ्युत्तरपयस्विधेनुशतत्रयं दातव्यं, सर्वथा तदसम्भवे तन्मूल्यं पुराणाशीत्युत्तर-सहस्रैकलभ्यं काञ्चनं देयम् । वाक्यं यथा ॥

Colophon. इति पण्डितसर्वस्वपुस्तकं पादोनं समाप्तम् । शाके १६४१ शकाब्दीय धनिग्रामे लिखितेषा पुस्तकी श्रीरामदत्तशर्म्मणेति ।

भग्नपृष्ठकटिग्रीवास्तब्धदृष्टिरधोमुखः ।

कष्टेन लिखित पुस्ति पुत्रवत्परिपालयेत् ॥

विषयः । गोवधादिमृदमान्तपापप्रायश्चित्तविचारः ।

No. 284. प्रायश्चित्तेन्दुशेखरः By नागेश। Prāyaśchittenduśekharaḥ.

Substance :—Character Maithilī. White paper. Lines 20 on a page. Letters 56 in a line. Folia 30. 12×6 inches. Appearance, fresh. Prose and verse. Complete. Correct. Date. (?). Place of deposit, Pandit Bālakṛṣṇa Jhā, Nanaur, Tamuriā P. O., Darbhanga. A treatise on Dharmaśāstra, dealing with Prāyaśchittavichāra by Nāgeśa.

Beginning. श्रीगणेशाय नमः ॥ श्रीमदुग्रतारायै नमः ॥

वालेन्दुशेखरन्नत्वा बालवोधाय लिख्यते ।

वालकृष्णमुदे चापि प्रायश्चित्तेन्दुशेखरः ॥

यथथाविध्यनुष्ठानायुपचिताशुभनाशकमेव तत्प्रायश्चित्तम, तुलापुरुषादावतिव्याप्तिवारणाय एवेति, नतु पातकान्तरजनकमेवेत्यर्थः ।

End. अकृतप्रायश्चित्तानां कुष्ठादिरोगिणां दाहकस्य यतिचान्द्रायणम्, गङ्गास्नानविष्णुस्मरणतन्नामजपादिकं सर्वं प्रायश्चित्तमिति सर्वेष्टसिद्धिः। श्रीनागोजिभट्टकृतं प्रायश्चित्तेन्दुशेखरम्, काशीनाथोपाध्यायो व्यशोधयदपूरयत् ॥

Colophon. इति श्रीशिवभट्टसुतसतीगर्भजनागोजिभट्टकृतः श्रीमदनन्तोपाध्यायसूनुकाशीनाथोपाध्यायशोधितः प्रायश्चित्तेन्दुशेखरग्रन्थः समाप्तः ॥

विषयः । प्रायश्चित्तनिरूपणम् ।

Previous notice :—C. C. Pt. I. p. 364; Pt. II. p. 82. R. M. Pt. 5. p. 23.

No. 285. ब्रह्मवधप्रायश्चित्तनिर्णयः ।

Brahmavadhaprāyaśchittanirṇayaḥ.

Substance :—Character Maithilī. Brown paper. Lines 7 on a page. Letters 34 in a line. Folia 45. 16×3½ inches. Appearance, old. Verse and prose. Incomplete. Incorrect. Date(?) Place of deposit, Pandit Tārānāth Jhā, Dharmapur, Jhañjhārpur P, O., Darbhanga. Worn out. Torn.

Beginning of ms. तीयद्विषयविशेषणतयेति क्रमः । यथा तत्र साधनादवगोरणाभिवर्तितव्यमिति-मिति ॥

End. पयस्विनीधेनुमूल्यं पुराणत्रयं गोमूल्यं पुराणमेकं ......ते। पूर्वोक्त-रीत्या बालवृद्धस्त्रीणां प्रायश्चित्तह्रासः करणीयः। मरणे तु......विव्यवस्थाया असम्भवादिति दिक् ॥

Colophon. इति ब्रह्मवधप्रायश्चित्तम् ।

विषयः। ब्राह्मणवधप्रायश्चित्तनिरूपणम् ।

No. 286. ब्राह्मणसर्वस्वम् By हलायुध । Brāhmaṇasarvasvam.

Substance :—Character Maithilī. White paper. Lines 5 on a page Letters 68 in a line. Folia 221. 13 × 2 inches. Appearance, old and new Prose. Complete. Generally correct. Date (?). Place of deposit, Pandit Maṇīsvar Jhā, Lālaganj, Jhañjhārpur P. O, Darbhanga.

Beginning. ओं नमो गणेशाय ॥

दीपवद्यो तपति यो भूर्भुवःस्वर्जगत्त्रयम् ।
सवितुस्तम्भयन्गर्भमपवर्गकरं स्तुमः ॥
दधानञ्चतुराम्नायपूतां मुखचतुष्टयीम् ।
मुनिमाद्यं नमामस्तं पङ्कजोटजवासिनम् ॥
त्रिदिवाभरणं कालत्रयहेतुस्त्रयीमयः ।
त्रिदिवप्राप्तिसरणिस्त्रैलोक्यश्रेयसे स्तुमः ॥
त्रिलोकपूजां नमति त्रिसंध्यायां त्रिलोचनं ।
त्रिवेदीफलनिर्मात्रीं गायत्रीन्तामुपास्महे ॥

End. दत्तस्येति कर्मणि षष्ठी । विनाभावप्रत्ययेन दत्तशब्देन दत्तत्वमभिधीयते ॥

Colophon. इत्यावसरथिकमहाधर्माधिकृतश्रीहलायुधकृतौ ब्राह्मणसर्वस्वे अग्न्याधानादि ।

विषयः। वाजसनेयिवैदिकमन्त्रव्याख्या ॥

Previons notice :—C.C. Pt. I. p. 389; Pt. II. p. 88; Pt. III. p. 84. R. M. Pt. II. p. 78. N. S. Vol. II. p. 84. (1915.)

A. ब्राह्मणसर्वस्वम् By हलायुध । Brāhmaṇasarvasvam.

Substance :—Character Maithilī. Palm leaves. Lines 4-6 on a page. Letters 48 in a line. Folia 220. 15 × 2½ inches.

Appearance, old. Prose. Complete. Correct. Date (?). Place of deposit, Pandit Yaduvira Misra, Khopā, Phulaparās P. O., Darbhanga. A treatise on Dharmaśāstra, dealing with Karmakāṇḍa, by Halāyudha.

Beginning, End, Colophon, विषय :—Same.

No. 287. ब्राह्मणसर्वस्वम् By हलायुध । Brāhmaṇasarvasvam.

Substance :—Character Bengali. White paper. Lines 6 on a page. Letters 57 in a line. Folia 150. 16×3½ inches. Verse and prose. Appearance, old. Incomplete. Incorrect. Date (?). Place of deposit, Pandit Dāmodar Jhā, Sāhapur, Pandaul P. O., Darbhanga. A treatise on Dharmaśāstra, dealing with the subjects enumerated in the text by Halāyudha.

Beginning. ओंनमोनारायणाय नमः ॥

सूक्ष्मावबोधकमदृष्टविकाशकारि निस्तारकं किमपि भूषितकण्ठदेश ।

एनः राविलमकारि हलायुधेन नेत्रद्वयीविसदृशं नयनं द्विजाना ॥

इहप्रथममुद्दिष्टं ग्रन्थारम्भप्रकाशकं, वेदस्याध्यापनश्लाघा ततः परमुदाहृता ।

वेदार्थस्य ज्ञानफलं तदनन्तरमीरितं, ऋष्यादीनां ज्ञानफलं दन्तधावन कर्म च ।

End of Ms. तत्र पारस्कर, यदि कुमारमुपद्रवति तदा जलेनोत्तरीयेण वा आच्छाय पिता अङ्के आधाय जपति कुर्कुर इति । दशदिनाभ्यन्तरे कुमारस्य बालग्रहोपद्रवं दृष्ट्वा कुमारं जलेन उत्तरीयेण वा आच्छाय क्रोडे कृत्वा इमं मन्त्रं जपति -

ओं कुर्कुरसुकुर्कुरः कुर्कुरो बालवल्कलश्चोष्ठेच्छूनसुजनमस्तेस्तु......।

Colophon. नास्ति ॥

विषयः । वेदाध्ययनतदर्थज्ञानऋष्यादिज्ञानदन्तधावनादयः ।

No. 288. मठप्रतिष्ठातत्त्वम् By रघुनन्दन । Maṭhapratiṣṭhātattvam.

Substance :—Character Maithili. Brown paper. Lines 9 on a page. Letters 40 in a line. Folia 16. 10×4 inches. Appearance, old, Prose and verse. Complete. Not Correct.

Date, Śaka 1728. Worn-out. Torn. Place of deposit, Pandit Rabināth Jhā, Professor, M. R. Vidyalaya and resident of Andhra Ṭharhī P. O., Darbhanga. A hand book of Dharmaśāstra, dealing with the installation of images, by Raghunandana.

Beginning. अथ देवप्रतिष्ठाप्रयोगः शिल्पिनम्परितोष्य शुभे काले स्वस्तिवाचनङ्कृत्वा ओंतत्सदित्युच्चार्य नारायणन्नत्वा ओंतद्विष्णोरित्यादिना विष्णुं स्मृत्वा ओं अद्या मुकमासीत्यादि अस्याम्प्रतिमायाममुकदेवप्रतिष्ठामहं करिष्ये इति संकल्पयेत् ।

End. ततो यजमानेन ओं प्रीयतां पुण्डरीकाक्षेत्यादि पठित्वा ब्राह्मणे समर्प्य गीतनृत्यवादिभिर्महोत्सवः कार्यः ।

Colophon. इति रघुनन्दनभट्टाचार्यविरचितं मठादिप्रतिष्ठातत्त्वम् ॥ शाके १७२८ चैत्र कृष्ण चतुर्दश्यां चौक्यां समापत् ।

विषयः । प्रतिमास्थापनविचारः ।

Previouus notice :—C. C. Pt. I. p. 420; Pt. III. p. 90. R. M.Pt. III. p. 2.

No. 289. मदनपारिजातः By विश्वेश्वरभट्ट । Madanapārijātaḥ.

Substance :—Character Maithilī. Yellow paper. Lines 10-11 on a page. Letters 85 in a line. Folia 168. 17½×5 inches. Appearance, fairly old. Prose. Complete. Not correct. Date, Śaka 1765. Place of deposit, Pandit Śivaśaṅkar Jhā, Principal, Lohnā Vidyāpitha and resident of Andhra Ṭhārhī P. O., Darbhanga.

Beginning. ओंनमो गणेशाय ।

प्रवालाद्रिप्रस्थद्युतिनिचयपर्य्यायवपुषे, नमो विघ्नश्रेणीविघटनप्रतिष्ठाय महसे ।
जगत्प्रादुर्भावस्थितिलयनिरायासवचनाविनोदासक्तायप्रणतफलसिद्धिप्रतिभुवे ॥१॥
प्रकृष्टचलकुण्डलस्तवकघृष्टगण्डस्थलं ।
महार्हमणिमेखलं मरकताङ्कुरश्यामलं ।
करोतु करुणां सदा कलिकपञ्चशाब्दक्रमं ॥
महः किमपि मोहनं कपटशैशवं केशवम् ।

End. . मतिर्येषां शास्त्रे प्रकृतिरमणीया व्यवसति, परंशीलं श्लाघ्यं जगतिधारजस्ते कतिपये । चिरंचित्ते तेषां मुद्भरतलं भूतेम्थितिमियाद्दियं व्यासारययप्रवरमुनिशिष्यस्य-भणितिः ॥

Colophon. इति श्रीपण्डितपारिजातकद्दरमगयेत्यादिविरुदराजीविराजमानस्य श्रीमदनपालस्य निवन्धे मदनपारिजाताभिधेय नवमस्तवकः ॥ ६ ॥ समाप्तोयं मदनपारिजातग्रन्थः ॥ श्री दुर्गायै नमः ॥ शाके १७६५ ज्येष्ठकृष्णपञ्चम्यां गुरौ ल सं ७३५ वृषांशक ५।८१।

श्रीनारायणदत्तेन लिखितैषा पुस्तिका ।

महाराजाधिराजश्रीश्रीविजयगोविन्दसिंहबहादुरस्याज्ञया लिखितैषा पुस्ति ॥

विषयः । ब्रह्मचर्य्यगृहस्थाश्रमगर्भाधानादिशुद्ध्यशौचश्राद्धविभागप्रायश्चित्ताः निरूपिताः ।

Previous notice :—C. C. Pt. I. p. 425; Pt. II. p. 97; Pt. III. p. 92. C.M. Vol. I. Pt. VI. p. 43.

A. मदनपारिजातः By विश्वेश्वरभट्ट । Madanapārijātaḥ.

Substance :—Character Devanāgarī. White paper. Lines 9 on a page. Letters 54 in a line. Folia 202. 14×5 inches. Appearance, old. Prose. Complete. Incorrect. Date (?). Place of deposit, Pandit Dāmodar Jhā, Andhra-thārhi P. O., Darbhanga. Worn-out. Torn.

Beginning, End, Colophon, विषयः—Same.

Previous notice :—C. C. Pt. I. p. 425; Pt. II. p. 97; Pt. III. p. 92. R.M. Pt. I. p. 282. C.M. Vol. I. Pt. VI. p. 43.

B. मदनपारिजातः By विश्वेश्वरभट्ट । Madanapārijātaḥ.

Substance :- Character Maithilī. White paper. Lines 12 on a page. Letters 58 in a line. Folia 228. 14 × 5½ inches. Appearance, fresh. Verse and prose. Complete. Correct. Date (?). Place of deposit, Raj Library Darbhanga. A treatise on Dharmaśāstra, by Madanapāla Worm-pierced.

Beginning, End, Colophon, विषयः—Same.

No. 290. मनुस्मृति। Manusmṛtiḥ.

Substance :—Character Maithilī. Yellow paper. Lines 8 on a page. Letters 36 in a line. Folia 269. 18×4 inches. Appearance, new. Complete. Correct. Verse. Date, Śaka 1766. Place of deposit, Pandit Śiveśvar Jhā, Lālaganj, Jhañjhārpur P. O., Darbhanga. It contains the commentary of Kullukabhaṭṭa.

Beginning. ओं नमो वासुदेवाय।

स्वायम्भुवे नमस्कृत्य ब्रह्मणेऽमिततेजसे।

मनुप्रणीतान्विविधान्धर्मान्वक्ष्यामि शाश्वतान्॥

End. इत्येतन्मानवं शास्त्रं भृगुप्रोक्तं पठन् द्विजः।

भवत्याचारवान्नित्यं यथेष्टं प्राप्नुयाद्गतिम्॥

Colophon. इति मानवे धर्मशास्त्रे भृगुप्रोक्तायां संहितायां द्वादशोऽध्यायः। समाप्तेयं मनुसंहिता।

विषयः। सृष्ट्यादि विचारः।

Previous notice :—C.C. Pt. I. p. 451; Pt. II. p. 104. 217; Pt. III. p. 97. R. M. Pt. III. p. 117. A. C. Pt. I. p. 133. C. M. Vol. I. Pt. VI. p. 7, Pt. V. p. 175.

A. मनुस्मृतिः Manusmṛtiḥ.

Substance :—Character Devanāgarī. White paper. Lines 16-20 on a page. Letters 54 in a line. Folia 196. 13×4½ inches. Appearance, old. Verse. Incomplete. Worn-out. Incorrect. Torn. Date (?) Place of deposit, Pandit Yadunandan Ṭhākur, Sarbasīmā, Jhañjhārpur P. O., Darbhanga. This Ms. contains the commentary of Kullukabhaṭṭa.

Beginning, End, Colophon विषयः—Same.

No. 291. मलमासतत्त्वम् By रघुनन्दन। Malamāsatattvam.

Substance :—Character Maithilī. Palm leaves. Lines 6 on a page. Letters 82 in a line. Folia 47. 15½×2 inches.

Appearance; old. Verse and prose. Complete. Correct. Date (?) Pierced by worms all over. Place of deposit, Raj Library, Darbhanga. A treatise on Dharmaśāstra, dealing with Malamāsa (a month occuring at the end of every third year) and Tithinirṇaya by Raghunandana Bhaṭṭāchārya. Worn-out. Torn. Raghunandana has quoted in this work certain passages from Kālakaumudī of Devanāth Ṭhākura.

Beginning. अथैकादशी ॥ सा च परयुता युग्मात् आग्नेये ।
गृहस्थो ब्रह्मचारी च आहिताग्निस्तथैव च ।
एकादश्यां न भुञ्जीत पक्षयोरुभयोरपि ॥
कृष्णायां पुत्रवते गृहस्थस्य निषेधमाह, ब्रह्मपुराणम् ।
आदित्येऽहनि संक्रान्ता वसितैकादशीदिने ।
व्यतीपाते कृते श्राद्धे पुत्रीनोपवसेद्गृही ।

End. एता युगाद्याः कथिताः पुराणैरनन्तपुण्यास्तिथपश्चतस्रः ।
पानीयमप्यत्र तिलैर्विमिश्रं दद्यात्पितृभ्यः प्रयतो मनुष्यः ॥
श्राद्धं कृतं तेन समाः सहस्रं रहस्यमेतत्पितरो वदन्ति ।
इति शिवम् ॥
विरुद्धं गुरुवाक्यस्य यदत्र भाषितं मया ।
तत्क्षन्तव्यं बुधैरेव स्मृतितत्त्वबुभुत्सया ॥

Colophon. इति वन्द्यघटीयश्रीहरिभट्टाचार्यात्मजश्रीरघुनन्दनभट्टाचार्यात्मजस्मृतितत्वे मलिमलचतत्वं समाप्तम् ॥ श्रीकृष्णाय नमः ॥

विषयः । मलमासविचारः ।

Previous notice. C.C. Pt. I. p. 433; Pt. II. p. 99; Pt. III. p. 93. A. C. Pt. I. p. 131.

No. 292. **मलमासे निषेधविचारः** By **गोविन्दोपाध्याय ।**
Malamāse Niṣedhavichārah.

Substance :—Character Maithilī. White paper. Lines 10 on a page. Letters 63 in a line. Folia 7. 13½ × 5 inches. Appearance, fairly old. Prose and verse. Complete. Correct.

Date (?) Place of deposit, Raj Libary, Darbhanga. A manual of Dharmaśāsta, dealing with Malamāsa by Govindopadhyāya.

Beginning. ओं नमो दुर्गायै ॥

अथमलमासेनुष्ठाननिषेधः ॥ तत्र गृह्यपरिशिष्टं ।

मलिम्लुचस्तु कालेऽवै मलिनः पापसम्भवः ।

गर्हितः पितृदेवेभ्यः सर्वकर्मसु तत्त्यजेत् ॥

सर्वकर्मसु आवश्यकातिरिक्तेषु, मलिनः सकलकालमलत्वात् ।

End. एवं मलमासे शुक्लपक्षे मृतस्य सप्तदशश्राद्धानि त्रयोदशे मासि सपिण्डनमाब्दिकञ्चा मलमासे कृष्णपक्षे मृतस्य षोडशश्राद्धानि द्वादशे मासि कृष्णादिक्रमेण मरण-सजातीये तिथैा सपिण्डनमादिकमब्दाकृष्णादिक्रमेण च प्रयोग· प्रागेव व्यवस्था-पितमिति ।

Colophon. श्रीगोविन्दोपाध्यायस्य कृतिरियम् ।

विषयः । मलमासे कार्य्याकार्य्यनिर्णयः ।

A. **मलमासेऽनुष्ठाननिषेधः** By **गोविन्दोपाध्याय ।**
Malamāsénuṣṭhānaniṣedhaḥ.

Substance :—Character Maithilī. Nepalī paper. Lines 10 on a page. Letters 32 in a line. Folia 15. 8 × 3½ inches. Appearance, old. Prose and verse. Complete. Incorrect. Date (?) Place of deposit, Pandit Gaurīkānt Jhā. Devahī, Tamuria P. O., Darbhanga. A manual of Dharmaśāstra, dealing with Malamāsvichāra by Govindopādhyāya.

Beginning, End, Colophon, विषयः—Same.

No. 293. **मासमीमांसा** By **गोकुलनाथ उपाध्याय ।** Māsamīmāmsā.

Substance :—Character Maithilī. White paper. Lines 6-7 on a page. Letters 54 in a line. Folia 23. 11 × 3½ inches. Appearance, old. Complete. Prose. Correct. Date Śaka 1687. Place of deposit, Pandit Maṇīśvar Jhā, Lālaganj, Jhañjhārpur P. O., Darbhanga.

Beginning ओं नमो गणेशाय ।

सोमं सामन्ततं नत्वा सामिसोमावतंसिनम् ।

समासान्मासमीमांसामस्मि वक्तुं व्यवस्थितः ॥

मासस्तावच्चतुर्धा भवति-चान्द्रः सौरः सावनो नाक्षत्रश्चेति ।

End. स यथा संगच्छेत तथा मलमासवतिवर्षे मासिकहासवृद्धी कल्पनीये इतिसिद्धम् ।

Colophon. इतिमहामहोपाध्यायश्रीगोकुलनाथशर्म्मप्रणीता मासमीमांसा परिपूर्णा। शाके १६८०

भाद्रकृष्णादशमीचन्द्रेऽलिखदिदंरजनीनाथः ॥

विषयः । मासादिनिरुपणपुरस्सरंतत्तन्मासकृत्यनिरुपणम् ॥

Previous notice :—C. C. Pt. I. p. 454. R. M. Pt. II. p. 197.

A. **मासमीमांसा** By **गोकुलनाथोपाध्याय** । Māsamīmāṁsā.

Substance :—Character Maithilī. White paper. Lines 9 on a page. Letters 36 in a line. Folia 20. 2 × 4½ inches. Appearance, fairly old. Prose. Complete. Generally correct. Date (?) Place of deposit, Pandit Rabināth Jhā. Professor, M. R. Vidyālaya, Darbhanga and resident of Andhra Ṭhārhī P. O. A hand-book of Dharmaśāstra, dealing with Malmāsvichāra by MM. Gokulanātha.

Beginning, End, Colophon, विषयः—Same.

B. **मासमीमांसा** By **गोकुलनाथोपाध्याय** । Māsmīmāṁsā.

Substance :—Character Maithilī. Brown paper. Lines 8 on a page. Letters 42 in a line. Folia 8. 11 × 4½ inches. Appearance, fairly old. Prose. Incomplete. Correct. Date (?) Place of deposit, Pandit Mahīdhar Miśra, Lālabāg, Darbhanga. A hand book of Dharmaśāstra dealing with Māsa vichāra by MM. Gokulanātha.

Beginning, End, Colophon, विषयः—Same.

C. मासमीमांसा By गोकुलनाथोपाध्याय। Māsamīmāṁsā.

Substance :– Character Maithilī. Brown and white paper. Lines 9 on a page. Letters 58 in a line. Folia 13. 12×4½ inches. Appearance, fresh. Prose. Complete. Correct. Date (?). Place of deposit Pandit Śaktināth Jhā, Ujan, Jhañjhārpur P. O., Darbhanga. A hand book of Dharmaśāstra, dealing with Malamāsavichāra by MM. Gokulanātha Upādhyāya.

Beginning, End, Colophon, विषयः—Same.

D. मासमीमांसा By गोकुलनाथोपाध्याय। Māsamīmāṁsā.

Substance :—Character Maithilī. White paper. Lines 10 on a page. Letters 35 in a line. Folia 20. 11×4½ inches. Appearance, fairly old. Prose. Complete. Not correct. Date (?). Place of deposit, Pandit Manohar Ṭhākur, Tabhaka, Dalsingh Sarai P.O., Darbhanga. A manual of Dharmaśāstra, by MM. Gokulanātha Upādhyāya.

Beginning, End, Colophon, विषयः—Same.

E. मासमीमांसा By गोकुलनाथ उपाध्याय। Māsamīmāṁsā.

Substance :—Character Maithilī. White paper. Lines 9 on a page. Letters 52 in a line. Folia 16. 11×4½ inches. Appearance, fresh. Prose and verse. Complete. Correct. Date, San 1295 Sal. Place of deposit, Śrī Chitradhar Library, Tabhaka, Dalsingh Sarai P. O., Darbhanga. A hand book of Dharmaśāstra, dealing with Malmāsvichāra, by Gokulanātha Upādhyāya.

Beginning, End, Colophon, विषयः—Same.

F. मासमीमांसा By गोकुलनाथोपाध्याय। Māsamīmāṁsā.

Substance :—Character Maithilī. White paper. Lines 9 on page. Letters 88 in a line. Folia 10. 15×4½ inches.

Colophon. इति मुनीन्द्र...ल्क्य धर्मशास्त्रे तृतीयोऽध्यायः समाप्तः ॥ शुभमस्तु । श्रीरस्तु ॥ ओन्तत्सत् । ल सं० ५१८ फाल्गुनकृष्णत्रयोदश्यां सरिसवग्रामे लिलेख श्रीधर्मपतिशर्मा इति ॥ ओंनमो भगवते श्रीवासुदेवाय । ओं नमस्तस्यै ॥

विषयः । आचारव्यवहारप्रायश्चित्ताख्याः ।

Previous notice :—C.C. Pt. I. p. 474. Pt. II. p. 110, 218. Pt. III. p. 102. A. C. Pt. I. p. 135.

A याज्ञवल्क्यस्मृतिः । Yājñavalkyasmṛtiḥ.

Substance :—Character Maithilī. White paper. Lines 11 on a page. Letters 54 in a line. Folia, 31. 13 × 4 inches. Appearance, old. Verse. Complete. Correct. Date Śāka 1629. Worn-out. Place of deposit, Pandit MM. Rājinath Miśra, Saurāth, Madhubani P. O., Darbhanga. A treatise on Dharmaśāstra by Yājñavalkya.

Beginning, End, Colophon, विषयः—Same.

No. 299. राज्याभिषेकपद्धतिः By म० म० परमेश्वर झा ।
Rājyābhiṣekapaddhatiḥ.

Substance : Character Devanāgarī. White paper. Lines 16 on a page. Letters 22 in a line. Folia 79. 8¾ × 6½ inches. Appearance, fresh. Prose and verse Complete. Correct. Date (?). Place of deposit, MM. Pandit Parameśvar Jhā, Tarauni, Sakri P. O., Darbhanga. A treatise on Karmakāṇḍa, dealing with Rājyābhiṣeka by MM. Pandit Parameśvar Jhā at the suggestion of the Mahārājādhirāja of Darbhanga.

Beginning. ओं नमो गणेशाय ॥

श्रीरमेश्वरसिंहस्य निदेशान्मिथिलेशितुः ।
राज्याभिषेकसरणिं तनोति परमेश्वरः ॥
तत्र तावत् प्राह आवश्यकत्वे मनुः—

अराजके हि लोकेस्मिन्वतो विद्रुते भयात् ॥
रक्षार्थमस्य सर्वस्य राजानमसृजत्प्रभुः ।

End. तदानीमभयवाग्भिः शिष्टजनान्संभाव्य राजद्रोहिव्यतिरिक्तान् बद्धान्वन्धनालयात्पश्वादीश्चाघातस्थानान्मोचयेत् । तत आप्तैर्बन्धुभिः सह भुक्त्वा गृहीतताम्बूलोऽन्तःपुरनिवासिभिः सह कश्चित् समयं विहृत्यात्मानं सततं प्रयत्नाद्रक्षेत् ॥

Colophon इति कर्णकाण्डोद्भवरकनैयाकरणकेसरिपदाङ्कितमहामहोपाध्यायश्रीपरमेश्वर शर्मविरचिता राज्याभिषेकपद्धतिः समाप्ता ॥ शुभमस्तु श्रीरस्तु ॥

विषयः । राज्याभिषेकः ।

No. 30). रामचन्द्रप्रतिमाप्रतिष्ठा By रत्नपाणि ।

Rāmachandrapratimāpratiṣṭhā.

Substance :—Character Maithilī. Yellow paper. Lines 6 on a page. Letters 44 in a line. Folia 36. 12×3¼ inches. Appearance, new. Prose. Incomplete. Correct. Date Śāka 1765. Place of deposit, Pandit Tārānāth Jhā, Dharmapur, Jhañjhārpur P. O., Darbhanga.

Beginning. दानैर्यः कर्णजेतारुचिभिरथ गृधुरशौर्येता जामदग्न्यो ।
ब्राह्मण्ये न्यक्षतातस्तपन इव महोजस्य नन्तो गुणौघैः ॥
पाता लोके सुभूःस्वाचरितसमुदयैस्तोषितः साम्बशम्भुः ।
श्रीश्रीश्रीरुद्रसिंहो जयति नृपमणि श श्रीभिरिन्द्रो धरायाम ॥
श्रीमन्मैथिलभूमहेन्द्रविदितस्यायां सपर्य्योदितां ।
तस्याज्ञां शिरसा निधाय हृदये लम्बोदरं भावयन ॥
कुर्वे सर्वहितां निसर्गललितां विद्वज्जनैरिष्टदां ।
रामार्च्यर्चनपद्धतिं कृतिनतः श्रीरत्नपाणिः सुधीः ॥
रघुनन्दनकृतं यत्तु प्रतिष्ठातत्वमुत्तमम् ।
तत्पथानुगतामेतां पद्धतिं विद्धि धीधन ॥

End. ततो यजमानो मङ्गलध्वनौ प्रवर्त्तमाने प्रासादं गत्वा पिष्टप्रदीपादिना रामचन्द्रस्य नीराजनं कुर्यात् । ततः श्रीरामचन्द्रप्रीतिकरवस्तूनि तत्र स्थापयेत् । पूजनं च कुर्यात् । भूरिब्राह्मणाम् भोजयेत् ॥ * ॥

Colophon. गंगौलीवंशसम्भव जीवेश्वरसम्मसूनुरत्न पाणि शर्म प्रणीत श्री रामचन्द्र प्रतिमा-
प्रतिष्ठा समाप्तिमगादिति । शुभं श्रीससितरामलक्ष्मणाभ्यान्नमः ॥ * ॥
शाके बाणरसाब्धि चन्द्रवलिते मासे नभस्ये शिते ।
पक्षे भूमिसुते तिथौ मुनिनिते विष्णोः प्रतिष्ठाविधिम् ॥
ध्यात्वा विष्णुपदारविन्द युगलं केशादिदेवैर्वृतम् ।
विद्वद्वृन्दमुदे मुदालिखदिदं श्रीप्रेमनाथो द्विजः ॥ * ॥
श्रीराम शुभमस्तु ॥ * ॥ श्रीरस्तु ॥ * ॥

विषयः । श्रीरामचन्द्रप्रतिमास्थापनविधिः ।

A. **रामचन्द्रप्रतिमाप्रतिष्ठा** By **रत्नपाणि** ।
Rāmachandrapratimāpratiṣṭhā.

Substance :—Character Maithilī. White paper. Lines 11 on a page. Letters 43 in a line. Folia 23. $14 \times 5\frac{1}{4}$ inches. Appearance, fairly old. Prose. Complete. Not correct. Date(?) Place of deposit, Raj Library, Darbhanga. A manual of Karmakāṇḍa, dealing with Rāmachandrapratiṣṭhā, (an image of Rāma to be erected in a temple) by Ratnapāṇi. Worn-out partly.

Beginning, End, Colophon, विषय:—Same.

No. 301. **रामचन्द्रप्रतिष्ठा** । Rāmachandrapratiṣṭhā.

Substance :—Character. Maithilī. White paper. Lines 5 on a page. Letters 40 in a line. Folio 46. $12 \times 2\frac{1}{2}$ inches. Appearance, old. Prose Complete. Incorrect. Date Śāka 1786. Place of deposit, Pandit Brajmohan Jhā, Nanaur, Tamuriā. P. C., Darbhanga. A hand book of Karmakāṇḍa, dealing with Rāmachandra pratiṣṭhā Worn-out. Partly soiled. Having a hole in the middle for tying together the pages of the Ms.

Beginning. श्रीगणेशायनमः ।
अथ रामचन्द्रस्थापनविधिः ।
विलोक्य धीरेशमहेशशिष्यगणेशमिश्रादिकृतप्रबन्धान् ।

विश्वोपकृत्यै लिखति प्रशस्तां रामचन्द्रप्रतिष्ठाविधिपद्धतिं सः ॥
तत्र प्रथमं प्रतिष्ठायां प्रकर्त्तव्यं पद्मपुराणीयं प्रतिष्ठामाहात्म्यमुपनिवध्नाति ।
नारद उवाच-
प्रतिष्ठाप्यहरेरर्चां कियञ्च फलमाप्नुयात् ।
प्रसादेन च यत्पुण्यं कथयस्व पितामह ॥

End. ततो यथाशक्ति ब्राह्मणान्भोजयेत, ततः काञ्चिद् ब्राह्मणं भगवतः पूजार्थं नियुञ्ज्यात्। विशुद्धिर्मिथिलाङ्कभालात्। पापतेरव्युत्थानम् , लब्ध्वा लिखत्पुस्तकमिदं सुलंशुद्धालवसन्स्तं तवसन्तः ॥

Colophon. इति श्री रामचन्द्रप्रतिष्ठा समाप्ता । शाके १७८६ । सन् १२७१ साल चैत्रकृष्णपञ्चम्यां रवौ लिखितैषा पुस्तकी मया श्रीअन्तधरशर्मणा । सकराढ़ी सन्द्विज । ननौरगामावस्थितः श्रीरम्भु शुभमस्तु ।

विषयः । श्रीरामचन्द्रप्रतिमास्थापनविधिः ।

No. 302. लक्ष्मीप्रतिष्ठा । Lakṣmīpratiṣṭhā.

Substance :—Character Maithili. White paper. Lines on a page. Letters 38 in a line. Folia 28. 13 × 4½ inches. Appearance, old, Prose. Complete. Incorrect. Date (?). Place of deposit, Pandit Dīnabandhu Jhā, Isahapur, Manīgachī. P. O., Darbhanga. A hand book of Karmakāṇḍa dealing with the worship of Lakṣmī.

Beginning. ओँ नमो महालक्ष्म्यै ।
अथ महालक्ष्मीप्रतिष्ठाविधिः । अथ प्रासादाग्रे सतोरणचतुर्घोरंषोडशहस्तं मण्डपं तन्मध्ये ऽष्टदलपद्माऽङ्कितांवेदीन्तन्मण्डपोत्तरे स्नानमण्डपं तन्मध्ये स्नानार्थं वेदीमेकान्तन्मण्डपसमीपे वलिपाचकगृहम् ॥ ग्रहादिपूजार्थं विंशतिघटसम्पतिञ्च कुर्यात् ॥

End. ततो यजमानः कर्मसंगतार्थमच्छिद्रावधारणं कुर्यात् ।
ओं तद्विष्णोः परम पदं सदा पश्यन्ति सूरयः ॥
दिवीव चक्षुराततम् इतिविष्णुं स्मरेत् ।
भूयसीदक्षिणां यथाशक्तिश्च दद्यात् ॥ अष्टोतरशतं ब्राह्मणान भोजयेत ।

Colophon. इतिमहालक्ष्मीप्रतिमाप्रतिष्ठाविधिः समाप्ता ॥

विषयः । लक्ष्मीप्रतिमास्थापनविधिः ।

No. 303. लक्ष्मीप्रतिमाप्रतिष्ठाविधिः By म.म.रजेमिश्र।
Lakṣmīpratimāpratiṣṭhāvidhiḥ.

Substance :—Character Maithilī. White paper. Lines 9 on a page. Letters 36 in a line. Folia 21. 10 × 4½ inches. Appearance, fresh. Prose and verse. Complete. Correct. Date (?). Place of deposit, Pandit MM. Rājināth Miśra, Saurāth, Madhubanī P. O., Darbhanga. A manual of Karmakāṇḍa. by Raje Miśra, dealing with Lakṣmīpratiṣṭhā.

Beginning. अब्जामब्जासनामब्जमुखीमब्जविलोचनाम् ।
नामं नामं महालक्ष्मीप्रतिष्ठाविधिरुच्यते ॥
तत्र प्रतिष्ठादिनात्प्राक् सप्तमदिने पञ्चमदिने तृतीये द्वितीये सद्यो वा प्रासादाग्रे षोडश हस्तं मण्डपं तन्मध्ये चतुरस्रां हस्तोच्छ्रितां चतुर्हस्तां वेदीं मण्डपोत्तरे चतुर्द्वारसमन्त- विरचितवेदि कंस्नानगृहं चासाद्य प्रतिष्ठादिनात्प्राक् दिने कृतक्षौरादिरेकभुक्तादि- ब्रह्मचर्य्यनियमशीलो यजमानः प्रतिष्ठादिने स्नातः अहतवासो विभ्रतकृतप्रातः कृत्यादिविष्णुपूजनान्तनित्यक्रियः विहितमासपक्षतिथिलग्नदैवज्ञकथितश्लाघन- याद्विजलाधिवासितां प्रासादप्रावक्तिरायेन प्रतिमाश्च तत्रानीय गणेशं गुरुं महालक्ष्मीश्च नत्वा कुशादिकमादाय संकल्पं कुर्यात् ।

End. ततः सहस्रमष्टोत्तरशतं वा ब्राह्मणान्भोजयेत् स्वयञ्च लक्ष्मीनिवेदितमन्नादिकं भुञ्जीत कृतकृत्यमात्मानं मन्येत ।

Colophon. इति लक्ष्मीप्रतिमाप्रतिष्ठाविधिः श्रीरजेशर्म्मणा संगृहीतः परिपूर्णः ॥

विषयः । लक्ष्मीप्रतिमास्थापनविधिः ।

No. 304. लक्ष्मीप्रतिष्ठा By रत्नपाणि। Lakṣmīpr tiṣṭhā.

Substance :—Character Maithilī. Yellow paper. Lines 11 on a page. Letters 40 in a line. Folia 19. 14×5½ inches. Appearance, fairly old. Prose. Complete. Not correct. Date (?) Place of deposit, Raj Library, Darbhanga. A manual of Lakṣmīpūjāpaddhati by Ratnapāṇi. The author lived at Nawaṇi and was the great-grand-father of Bachchā Jhā, Late Principal, Dharma Samaja Sankrit College, Muzaffarpur. He wrote

several works on Karmakāṇḍa. He was an excellent astronomer.

Beginning. ओं नमो नीलरोचिषे ।

श्रीगजास्यं प्रणम्यादौ रमार्च्यार्चनपद्धतिः ।

स्तोकैवक्रियतेभव्यं श्रीमता रत्नपाणिना ॥

अथ रघुनन्दनकृतप्रतिष्ठातत्वानुसारेण लक्ष्मीप्रतिष्ठाविधिर्लिख्यते । अथ प्रासादाग्रे सतोरणं चतुर्द्वारं षोडशहस्तंमण्डपं तन्मध्येऽष्टदलं पद्माङ्कितां देवीं तन्मण्डपोत्तरे स्नानमण्डपं तन्मध्येस्नानार्थं वेदीमेकां तन्मण्डपं समीपे वलिपाचकगृहं ग्रहादिपूजार्थं विंशतिघटसम्पत्तिश्च कुर्यात् ।

End.. श्रीर्वर्चस्वमायुष्यमारोग्यमाविधात्परमानं महीयते ।

धान्यं धनं पशुं बहुपुत्रलाभं शतसम्वत्सरं दीर्घमायुरिति ॥ २८ ॥

इति लक्ष्म्याः सूक्तिः समाप्ताः ॥ * ॥

Colophon. श्री रत्नपाणिशर्मसंस्कृता श्रीरमार्च्यार्चनविधिः पूर्णतामगादिति शुभम् ।

श्री गोपालाय नमः ॥

विषयः । लक्ष्मीप्रतिमास्थापनविधिः ॥

No. 305. **लक्ष्मीप्रतिष्ठा** By **रत्नपाणि** । Lakṣmīpratiṣṭhā.

Substance :—Character Maithili. White paper. Lines 8 on a page. Letters 50 in a line. Folia 28. 13×5 inches. Appearance, fairly old. Prose. Complete. Not correct. Date (?) Place of deposit, Raj Library, Darbhanga. A manual of Karmakāṇḍa, dealing with the establishment of the image of Lakṣmī together with "लक्ष्मीसूक्त". Worm-eaten. This was composed by Ratnapāṇi at the time of the Mahārājāh Rudra Singh.

Beginning. अथ लक्ष्मीप्रतिष्ठापद्धतिः ।

श्रीमन्मैथिलभूमहेन्द्रविहितांस्यार्चा सपर्यौदितां,

तस्याज्ञां शिरसा निधाय हृदये लम्बोदरं भावयन् ।

कुर्वे सर्वहितां निसर्ग ललितां विद्वज्जनैरिष्टदां,

लक्ष्म्यार्च्यार्चनपद्धतिं कृतिनतः श्रीरत्नपाणिः सुधीः ॥

खुनन्दनकृतं यत्तु प्रतिष्ठातत्वमुत्तमम् ।

तत्पथानुगतामेतां पद्धतिं विद्धि धीधन ॥

अथ प्रासादाग्रे सतोरणं चतुर्द्वारं षाडशहस्तं मण्डपं तन्मध्येऽष्टदलपद्माङ्कितां वेदीं तन्मण्डपोत्तरे स्नानमण्डपं तन्मध्ये स्नानार्थं वेदीमेकां तन्मण्डपसमीपे बलिपाचक गृहं ग्रहादिपूजार्थं विंशतिघटसंपत्तिश्च कुर्यात् ॥

End. भयशोकमनस्तापं नश्यन्तु मम सर्वदा श्रीर्वर्चस्वमायुष्यमारोग्यमाविधात्पवमान महीयते, धनं धान्यं पशुबहु पुत्रलाभं शतसंवत्सरं दीर्घमायुः हारीहि ॥

Colophon. इति श्रीलक्ष्म्याः सूक्तिस्समाप्तिः ।

विषयः । लक्ष्मीस्थापनविधिः ।

No. 306. **बटुकदीपदानविधिः ।** Baṭukadīpadānavidhiḥ.

Substance :—Character Devanāgarī. White paper. Lines 7 on a page. Letters 32 in a line. Folia 36. $9\frac{1}{2} \times 4\frac{1}{2}$ inches. Appearance, fairly old. Verse. Complete. Not correct Date (?) Place of deposit, Pandit Gopal Miśra, Tabhaka, Dalsingh Sarai P. O., Darbhanga. A Ms. of Baṭukadīpadāna of Rudrayāmala.

Beginning. श्रीगणेशायनमः ।

अथ श्रीबटुकभैरवपुरश्चरणप्रयोगकाम्यदीपराजविधिः । शंकर उवाच ॥

श्रृणु देवि प्रवक्ष्यामि भैरवस्य महात्मनः ।

पुरश्चर्याविधिं सम्यक् संक्षेपेण वदाम्यहम् ॥ १ ॥

एकादशसहस्रन्तु पुरश्चरण मुच्यते ।

भैरवादिश्च वित्ताम्नाम्नां पाठः प्रयत्नतः ॥ २ ॥

End. नतिथिनंच नक्षत्रं न योगकरणं नच ।

न राशिनच सूर्यादिग्रहान्नैव विचिन्तयेत ॥

यदा चोत्पन्नेने कार्ये तदा दीपं प्रयोजयेत् ।

Colophon. इति श्री रुद्रयामले डामरतन्त्रे योगपारांवरे हरगौरिसंवादे बटुकभैरवदीपदान विधिसंपूर्णम् । श्रीरस्तु ॥ श्री कल्याणमस्तु । लिखितं ब्राह्मणगजानंदपञ्च पहाडमध्ये ॥

विषयः । बटुकभैरवदीपदानपद्धतिः ।

No. 307. वनोत्सर्गविधिः । Vanotsargavidhiḥ.

Substance :—Character Maithilī. White paper. Lines 9 on a page. Letters 77 in a line. Folia 6. 13×4 inches. Prose. Appearance, new. Complete. Correct. Date (?) Place of deposit, Pandit Gonū Miśra, Lālaganj, Jhañjhārpur. P. O., Darbhanga.

Beginning. अथ वनोत्सर्गविधिः ।

कुशत्रयतिलजलान्यादाय ओमद्यामुकमासीयामुकपक्षीयामुकतिथौ चतुर्वर्गमही-दानजन्यफलप्राप्तिपूर्वकाप्सरोगणसेव्यमानविमानाधिरोहणां कर्तृकविष्णुलोक गमनकामो वनोत्सर्गयज्ञेनाहं यक्ष्ये इति संकल्पं कुर्यात् ।

End. ततो दुग्धधाराया वनप्रदक्षिणां कुर्यात, त्रिर्वेष्टयित्वा मण्डपाभरणं गुरवे दद्यात । ततो भूरिदक्षिणान्दद्यात ।

Colophon. इति वनोत्सर्ग विधिः समाप्तः ॥

विषयः । वनोत्सर्गप्रकारो निरूपितः ॥

Previous notice :—C. C. Pt. I. p. 549.

No. 308. वपनविवेकः By योगदत्त झा । Vapanavivekaḥ.

Substance :—Character Maithilī. Brown paper. Lines 9 on a page. Letters 46 in a line. Folia 8. 11×4½ inches. Appearance, fresh. Prose. Complete. Correct. Date (?) Place of deposit, Pandit Śaktināth Jhā, Ujain, Jhañjhārpur P. O., Darbhanga. A hand book of Dharmaśāstra by Pandit Yogadatta Jhā, the deceased father of the owner of the Ms. It bears the hand-writing of the author. He was a known Mīmāṃsaka in his time, and also was well-versed in Yoga, not only in books, but in its performance. He died at the age of 80. His death took place four years ago.

Beginning. श्रीगणेशाय नमः ॥

अथ चिरकालिकपारम्पर्यक्रमागतं शावाशौचिनां सर्वेषां वपनं प्रमाणमप्रमाणम्वेति संशयः तत्र ।

गङ्गायां भास्करे क्षेत्रे मातापित्रोर्गुरौमृते ।
आधाने सोमपाने च मुण्डनं सप्तसम्मतं ॥
प्रयागे तीर्थयात्रापित्रोश्च मरणाम्विना ।
वृथाछिनत्ति यः केशान् तमाहुर्ब्रह्मपातिनं ॥
गङ्गायां भास्करक्षेत्रे मातापितृवियोगतः ।
कचानां वपनं कुर्य्याद्वृथा न विकचो भवेदिति
वचनत्रयपर्य्यालोचितश्चमात्रादित्रयाणां मरण एव वपनञ्च सर्वेषाम् ।

End. दशमेहन्यरण्यङ्गत्वेति हारीतवचनव्याख्यायां सर्वेषामपिण्डानां क्षौरमितिव्याख्यानाच्च सर्वेषां शावाशौचिनां वपनं प्रमाणमेवेति ।

Colophon. इति मीमांसकवरश्रीयोगदत्तशर्मविरचितो वपनविवेकः समाप्तः ।

विषयः । केशच्छेदनविचारः ।

No. 310. वर्षकृत्यम् । Varṣakṛtyam.

Substance :—Character Maithilī. White paper. Lines 9 on a page. Letters 54 in a line. Folia 58. 12 × 4½ inches. Appearance, old. Prose. Correct generally. Incomplete. Date (?). Place of deposit, Pandit Khusari Jhā, Saurath, Madhubani P. O., Darbhanga. Worn-out. A treatise on Karmakāṇḍa, dealing with the yearly festivals.

Beginning ओं नमः श्रीकृष्णाय ।

अथ कृष्णाष्टमीपूजाविधिः ॥ यथा मृण्मयप्र. । भाद्रकृष्णाष्टम्यां प्रातःकाले कृतस्नानादिराचान्तपूरलोमपात्र मादाय ओं भगवन् सूर्यभगवत्योर्देवता अद्यादियावज्जीवं कृष्णाष्टमीव्रतमहमाचरिष्यामि इति निवेद्य संकल्पं कुर्यात् ॥

End of MS पुनः कुशतिलजलान्यादाय ओं अद्य कृतैतद्विपुलगृहदानप्रतिष्ठार्थं सुवर्णमग्निदैवं यथानामगोत्राय ब्राह्मणाय दक्षिणामहन्ददे । ततो गृहप्रवेशः ॥ ततः कलशस्थापनं । विष्णुहोमः ॥

Colophon. नास्ति । सरिसवदां श्रीहृदयनाथ शर्मणः लिपिरियं पुस्तकं कटसरीग्रामवासिनः ॥

विषयः । वार्षिकव्रतपूजादिविधिः ॥

No. 311. वर्षकृत्यम् By रुद्रधर । Varṣakṛtyam.

Substance :—Character Maithilī. White paper. Lines 7 on a page. Letters 54 in a line. Folia 167. 14 × 3½ inches. Appearance, fairly old. Prose and verse. Complete. Incorrect. Date (?). Place of deposit, Pandit. M.M. Rājināth Miśra, Saurāth, Madhubanī P. O., Darbhanga. A treatise on Karmakāṇḍa, dealing with the worship of Gods and Goddesses, during the year, by Rudradhara Upādhyāya.

Beginning. ओं नमो महागणेशाय ॥

भाद्रकृष्णचतुर्थ्यां बहुलापूजा । बहुले इहागच्छ इह तिष्ठेत्यावाह्य स्थापयित्वा एतानि पाद्यार्घाचमनीयस्नानीयपुनराचमनीयानि बहुलायै नमः इतित्रिःपूजयित्वा इदमनुलेपनं इदमक्षतं एतानि पुष्पाणि एतानि गन्धपुष्पधूपदीपताम्बूलनैवेद्यानि इदंवस्त्रं बृहस्पतिदैवतं बहुलायै नमः ततो वत्सगोपव्याघ्रपर्वतादीन पाद्यादिपञ्चोपचारैः पूजयित्वा कथां शृणुयात ॥

End. ओं पञ्चक्रोशस्य यात्रेयं यथाशक्त्याकृता मया । न्यूनं संपूर्णतां यातुत्वत्प्रसादादुमापते इत्युच्चार्य्य न्यूनातिरिक्तदोषशान्त्यर्थं ब्राह्मणाय दक्षिणान्दत्वा स्वगृहमागत्य ब्राह्मणान्भोजयित्वा कुटुम्बैस्सह भुक्त्वात्मानं कृत्यं चिन्तयेदिति ॥

Colophon. इति महामहोपाध्यायश्रीरुद्रधरवर्षकृत्यमिति । शुभम्भूयात् श्रीजयति श्रीगौरिशंकरायनमः ॥

विषय: । वार्षिकव्रतपूजादिविधानम् ॥

A. वर्षकृत्यम् । By रुद्रधर उपाध्याय । Varṣakṛtyam.

Substance :—Character Maithilī. White paper. Lines 9 on a page. Letters 72 in a line. Folia 1 5. 13×4 inches. Appearance new. Prose and verse. Incomplete. Incorrect. Date (?) Place of deposit, Pandit Gonū Miśra, Lālaganj, Jhañjhārpur, P. O., Darbhanga.

Beginning, End, Colophon, विषय :—Same.

B. वर्षकृत्यम् By रुद्रधर उपाध्याय । Varṣakṛtyam.

Substance :—Character Maithilī. White paper. Lines 19 on a page. Letters 74 in a line. Folia 46. 13 × 5 inches. Appearance, old. Prose. Complete. Worn out. Correct. Date (?) Place of deposit, Pandit Śrīkānt Jhā Nadāur, Jhañjhārpur P. O., Darbhanga.

Beginning, End, Colophon, विषयः—Same.

C. वर्षकृत्यम् By रुद्रधर । Varṣakṛtyam.

Substance :—Character Maithilī. White paper. Lines 8 on a page. Letters 55 in a line. Folia 104. 15 × 4 inches. Appearance, fresh. Prose and verse. Complete. Incorrect. Copied from some old Ms., so there are gaps. Date(?). Place of deposit, Raj Library, Darbhanga. A collection of the Paddhatis of the ceremonies occurring during the year by MM. Rudradhara.

Beginning, End, Colophon, विषयः—Same.

D. वर्षकृत्यम् By रुद्रधर । Varṣakṛtyam.

Substance :—Character Maithilī. White paper. Lines 9 on a page. Letters 52 in a line. Folia 136. 13×5½ inches. Appearance, resh. Prose. Complete. Correct. Date Śāka 1790. Place of deposit, Raj Library, Darbhanga. A treatise on the ceremonies to be performed during the year, by MM. Rudradhara Upādhyāya.

Beginning, End, Colophon, विषय :—Same.

E. वर्षकृत्यम् । By रुद्रधर । Varṣakṛtyam.

Substance :—Character Maithilī. White paper. Lines 12 on a page. Letters 62 in a line. Folia 86. 13¾×5½ inches. Appearance, fresh. Worm-pierced. Prose Complete. Correct. Date Place of deposit, Raj Library, Darbhanga. A treatise on the

works performed during the year by MM. Rudradhara Upādhyāya.

Beginning, End, Colophon, विषयः—Same.

No. 312. वर्षकृत्यप्रयोगमाला । By मानेश्वरशर्म्मा ॥
Varṣakṛtyaprayogamālā.

Substance :—Character Maithilī. Palm leaves. Lines 5 on a page. Letters 60 in a line. Folia 156. 14×2 inches. Prose. Appearance, very old. Worn out. Complete. Correct. Date La Sam 358. Place of deposit, Pandit Śiveśvar Jhā, Lālaganj, Jhañjhārpur P. O., Darbhanga.

Beginning. ओंनमो नारायणाय ।

लक्ष्मीविलक्षणकटाक्षनिरीक्ष्यमाणस्तच्छायडम्बरितडामरकाययष्टिः ।
कृष्णः सहस्रनयनावरजानुरूपरूपं सतां विरचयन्निचयं पुनातु ॥
वर्षकृत्यप्रयोगस्य मालेयं सप्रमाणिका ।
क्रियते सारमुद्धृत्य श्रीमानेश्वरशर्मणा ॥

End. ततो यथाशक्त्या संपूज्य विप्रेभ्य आशिषं प्रतिगृह्य दूर्वाक्षतादिकं कुर्यात् । ततःस्वयंपायसं भुञ्जीत । इति समाचारः पूगमल्लकानि सदसि दद्यात् ॥

Colophon. इतिषष्ठिकापूजाविधिः समाप्तः ॥ शुभमस्तु ॥ श्रीरस्तु ॥ लसं ३५८ कार्त्तिक शुक्लद्वादश्यां श्रीमथुरापुरे श्रीहरपतिनालिखितमदः ।
मदनदमनमूर्त्तिर्विश्वविख्यातकीर्त्तिः ॥
प्रशमितजनतार्त्तिः प्राप्तसर्वार्थपूर्त्तिः ।
अनघुवलविमूर्त्तिद्योतितारातिचूर्त्ति-
र्जयतिजयति रामोनिन्दिताशेषवासः ॥
वाञ्छाधिकद्रविणदानविधिप्र......दारितरतिप्रचुरार्थजातम् ।
कल्पद्रुमः सपदि कः कतमोऽर्थकर्णः कोवा वलिर्भवति याचितमात्रमात्रः ॥ ४ ।

विषयः । वार्षिकव्रतपूजादिविधानम् ॥

No. 313. बहुलाकथा। Bahulākathā.

Substance :—Character Maithilī. White paper. Lines 12 on a page. Letters 40 in a line. Folia 10. 13×5 inches. Appearance, fairly old. Verse. Complete. Not correct. Date San 1274 Sāl. Place of deposit, Raj Library, Darbhanga. A manual of Karmakāṇḍa, dealing with Bahulāpūjā and her kathā, extracted from Itihāsa Samuchchaya. Worm-pierced.

Beginning. ओं नमो गणेशाय ॥

अथबहुलाकथा ॥ वैशम्पायन उवाच ॥

शरतल्पगतं भीष्मं वृद्धकुरुपितामहम ।

मूर्ध्ना प्रणम्यधर्मात्मा पप्रच्छेदं युधिष्ठिरम ॥

युधिष्ठिर उवाच ॥ भगवन्श्रोतुमिच्छामि सत्यवाक्यमनुत्तमम् ।

यत्प्राक्बहुलयाप्रोक्तं तन्मे व्याख्यातुमर्हसि ॥

End. बन्ध्यायाश्च भवेत्पुत्रो मतिमानायुषोयतः ।

शृणोति पठतेकन्या श्रेष्ठं पतिमवाप्नुयात् ॥

नारी वा पुरुषो वापि दुर्भगः सुभगो भवेत् ।

आयुरारोग्यमैश्वर्य्यं ज्ञानञ्चैव विवर्द्धते ॥ * ॥ * ॥

Colophon. इतिहाससमुच्चये बहुलाव्याघ्रसम्वादः समाप्तः ॥ * ॥ श्री गोपालाय नमः ॥ भाद्रकृष्णाद्वितीयायां कुजे ॥ सन् १२७४ साल

No. 314. बहुलापूजापद्धतिः। Bahulāpūjāpaddhatiḥ.

Substance :—Character Maithilī. White paper. Lines 7 on a page. Letters 24 in a line. Folia. 28. 8½×4 inches. Appearance, old. Verse. Complete. Incorrect. Date (?). Place of deposit, Pandit Rudrānand Miśra, Nanaur, Tamuriā P. O., Darbhanga. A hand book of Karmakāṇḍa dealing with Bahulāpūjā Vidhāna.

Beginning. श्री गणेशायनमः ॥

अथभाद्रकृष्णचतुर्थ्यांबहुलापूजा । तत्र मृण्मयीं बहुलां सवत्सां निर्माय गोपपर्वतव्याघ्रमपि निर्माय कृतनित्यक्रियः ... ततः कृतस्नानादिराचान्तः अक्षतानादाय भगवान

सूर्यइहागच्छ इहतिष्ठेत्यावाह्य एतानि पाद्यार्घाचमनीयस्नानीयपुनराचमनीयानिभागते श्रीसूर्यायनमः । etc.

End नरो वा यः पठेदेवं तस्य शान्तिर्न संशयः ।
यइदं श्रृणुयान्नित्यं पठेत्पर्वणि पर्वणि ॥
स गोवृद्धिमवाप्नोति गोलोके च महीयते ।

Colophon. इतिहाससमुच्चये बहुलोपाख्याने सप्तविंशतितमोध्यायः ॥ * ॥ श्रीदुर्गाजयति ॥ श्री गणेशायनमः ॥ कार्तिकमासे कृष्णपक्षे प्रतिपदायांतिथौ शनिवासरेलिखितं ईश्वरदत्तशर्मणा ॥ श्री कालिकायैनमः ॥ श्री गुरवेनमः ॥

Previous notice :—See Itīhāsasamuchchaya.

No. 315. **वाजसनेय्याह्निकम्** । Vājasaneyyāhnikam.

Substance :—Character Maithilī. Yellow paper. Lines 9 on a page. Letters 50 in a line. Folia 11. 13×5 inches. Appearance, old. Prose. Incomplete. Incorrect. Date (?). Place of deposit, Pandit Gopī Nāth Jhā, Naduār, Jhañjhārpur P. O., Darbhanga.

Beginning. ओं नमो भगवते वासुदेवाय ।
अथ वाजसनेयिनां आह्निकं लिख्यते ।
नत्वाम्बिकापाणितलेनलालितं, हेरम्बमानन्दमेकमीश्वरम् ।
संक्षेपतो भूसुरबालहेतवे, संलिख्यते नित्यविधिः प्रयत्नतः ॥

End. नास्ति ॥

Colophon. नास्ति ॥

विषयः । वाजसनेयिनां सन्ध्यावन्दनादिः ।

A. **वाजसनेयिउपनयनपद्धतिः** By **रामदत्त** ।
Vājasaneyi-upanayanapaddhatiḥ.

Substance :—Character Maithilī. White paper. Lines 10 on a page. Letters 54 in a line. Folia 14. $12\frac{1}{4}\times4\frac{3}{4}$ inches. Appearance, old. Prose and hymns. Complete. Correct. Date

Śaka 1734. Place of deposit, Pandit MM. Rājnāth Miśra, Saurāth, Madhubani P. O., Darbhanga. A hand book of Karmakāṇḍa, dealing with the Upanayana ceremony of Vājasaneyī by Rāmadatta.

Beginning. ओं नमो महागणेशाय ।

अथ चूडाकरणम् । तत्र संवत्सरानन्तरमादित्यशुद्धावुदगयनमापूर्य्यमाणपक्षे शुक्रास्तादिदोषरहिते रिक्तादिव्यतिरिक्तसोमबुधगुरुशुक्रान्यतमवारविहित-नक्षत्रसमन्विततिथौ कृतनित्यक्रियो यजमानो मातृकापूजाभ्युदयिके कृत्वा मण्डपे परिष्कृतभूमौ कुशण्डिकामारभेत् ।

End. ओं अद्यामुष्यब्रह्मचारिणः कृतैतच्चूडाकरणोपनयनवेदारम्भसमावर्त्तनकर्मप्रतिष्ठार्थं गामेकां रुद्रदेवतां यथानाम गोत्राय ब्राह्मणाय दक्षिणामहन्ददे इति । ततो दूर्वाक्षता-दिग्रहणम् ॥

Colophon. इति महामहत्तकश्रीमद्रामदत्तमन्त्रिवरविरचिता वाजसनेयिनां उपनयनपद्धतिः समाप्ता । श्रीरस्तु ॥ शुभमस्तु ॥ लिखितमिदं महोपाध्यायश्रीविद्याकरमिश्रेण भागलपुरे ॥ ओं नमः ॥

वेदवह्निनगक्ष्मा विशाके राधा सितानले ।
तिथावद्यावदाप्येतल्लिखित्वोमापतिशर्म्मणे ॥

विषय: । वाजसनेयिनामुपनयनपद्धतिः ।

No. 316. वाजसनेयि-उपनयनम् By रामदत्त ।
Vājasaneyi-upanayanam.

Substance:—Character Maithilī. White paper. Lines 11 on a page. Letters 50 in a line. Folia 15. 14×5 inches. Appearance, fairly old. Prose and hymns. Complete. Not correct. Date (?) Place of deposit, Raj Library, Darbhanga. Worm-eaten. A hand book of Karma Kāṇḍa, dealing with the Upanayana of Vājasaneyī by Rāma datta.

Beginning. ओं नमः गणेशाय ॥

अथ चूडाकरणम् । तत्रसंवत्सरान्तरमादित्यादिशुद्धौउदगमने आपूर्यमाणपक्षे शुक्रा-स्तादिदोषरहितरिक्तादिवर्जसोमगुरुबुधशुक्रान्यतमवारविहितनक्षत्रसमन्वितायांतिथौ etc.

End. अनेनैवक्रमेण माणवकललाटादावपिन्यायुषंकुर्यात् तत्रतन्मोऽइत्यस्यस्थाने तत्ते इतिविशेषः ततोदूर्वाच्तताविः ॥

Colophon. इतिमहामहत्तकश्रीरामदत्तविरचिता वाजसनेयिनां...हादिपद्धतिः समाप्ता ॥ * ॥ श्री गोपीशायनमः ।

विषयः । उपनयनपद्धतिः वाजसनेयिनाम् ।

Previous notice:—C. C. Pt. I. p. 67.

No. 317. वाजसनेयिविवाहपद्धतिः By रामदत्त ।
Vājasaneyivivāhapaddhatiḥ.

Substance:—Character Maithilī. White paper. Lines 9 on a page. Letters 45 in a line. Folia 17. 12×4½ inches. Appearance, new. Prose. Complete. Correct. Date (?) Place of deposit, Pandit Bīkal Jhā, Lālganj, Jhañjhārpur P. O., Darbhanga.

Beginning. ओं नमो महागणाधिपतये ॥

सन्धिविग्रहमन्त्रीन्द्रदेवादित्यतनूद्भवः ।
भूमिपालशिरोरत्नरञ्जिताङ्घ्रिसरोरुहः ॥
सन्धिविग्रहिकः श्रीमद्वीरेश्वरसहोदरः ।
महामहत्तकः श्रीमान् विराजति गणेश्वरः ॥
श्रीमता रामदत्तेन मन्त्रिणा तस्यसूनुना ।
पद्धतिः क्रियते रम्या धर्म्या वाजसनेयिनाम् ॥
तत्रादौ विवाहः ।

End. अनेनैवक्रमेणवधूललाटादापि...
तत्रतन्मोऽइत्यस्यस्थाने तत्ते इति विशेषः ॥
ततो दक्षिणां दद्यात् ॥

Colophon. इतिचतुर्थीकर्मसमाप्तम् ।

विषयः । विवाहपद्धतिः वाजिसनेयिनाम् ।

Previous notice:—C.C. Pt. I. p. 580; Pt. II. p. 137; Pt. III. p. 122. R. M. Pt. II, p. 153 and 74, Pt. III. p. 122.

A. वाजसनेयिविवाहपद्धतिः By रामदत्त ।

Vājasaneyivivāhapaddhatiḥ.

Substance:—Character Maithilī. Yellow paper. Lines 9 on a page. Letters 43 in a line. Folia 16. 13×5 inches. Appearance, old. Prose. Complete. Incorrect. Date (?) Place of deposit, Pandit Śiva Śaṃkar Jhā, Andhrāṭhārhī P. O., Darbhanga.

Beginning, End, Colophon, विषयः—Same.

B. वाजसनेयिविवाहपद्धतिः By रामदत्त ।

Vājasaneyivivāhapaddhatiḥ.

Substance :—Character Maithilī. White paper. Lines 5 on a page. Letters 50 in a line. Folia 70. 14×3½ inches. Appearance, new. Prose. Complete. Generally correct. Date (?) Place of deposit, Pandit Phuddī Jhā, Avāma, Jhañjhārpur P. O., Darbhanga.

Beginning, End, Colophon, विषयः—Same.

C. वाजसनेयिविवाहपद्धतिः By रामदत्त ।

Vājasaneyivivāhapaddhatiḥ.

Substance :—Character Maithilī. White paper. Lines 5 on a page. Letters 50 in a line. Folia 52. 15×3 inches. Appearance, fairly old. Prose. Complete. Not correct. Date, Śaka 1741. Worn-out. Pierced in the middle. Place of deposit, Pandit Premadhar Jhā, Ujan, Jhañjhārpur P. O., Darbhanga. A Paddhati of Vājasaneyi-karmakāṇḍa dealing with marriage and Upanayana by Rāmadatta.

Beginning, End, Colophon, विषयः –Same.

No. 318. वाजसनेयिविवाहपद्धतिः ।

Vājasane yivi vāhapaddhatiḥ.

Substance:—Character Maithilī. White paper. Lines 10 on a page. Letters 43 in a line. Folia 16. 14×5½ inches. Appearance, fairly old. Prose and hymns. Worm-eaten. Place of deposit, Raj Library, Darbhanga. Date, San 1271 Sāl Complete. Not correct. A Ms of the Vivāhpaddhati of the Vāja saneyīs.

Beginning. श्रीगणेशाय नमः ।

अथमातृकापूजा । तत्र प्रातःकाले कृतनित्यक्रियः कुड्ये अन्यत्र पितरक्तिकाष्टादश-त्रयेगणप तिदुर्गाश्रीसहितषोडशमातृः मृत्तिकामयीं श्रीयन्त्रतदभावेतामपि रक्तिकाया-मेव पूजयेत् ।

End. ओं अस्यांरात्रौकृतैतच्चतुर्थीकर्मप्रतिष्ठार्थं गामेकां रुद्रदैवतां यथानामगोत्राय ब्राह्मणाय दक्षिणामहं ददे इतिकर्मदक्षिणान्दद्यात ॥ * ॥

Colophon. इतिचतुर्थीकर्मसमाप्तम् । श्रीरस्तु शुभमस्तु ॥ * ॥ श्रीगोपालायनमः ॥ * आश्विनकृष्णसप्तम्यां शनिः ॥ सन १२७१ साल ॥

विषयः । विवाहपद्धतिर्वाजसनेयिनाम् ।

A. वाजसनेयिविवाहपद्धतिः By रामदत्त ।

Vājasaneyivivāhapaddhatiḥ.

Substance:—Character Maithilī. Brown paper. Lines 10 on a page. Letters 34 in a line. Folia 47. 10×4 inches. Appearance, old. Prose. Complete, Correct. Date (?) Worn-out. Soiled. Place of deposit, Pandit Rabīnath Jhā, Professor, M. R. Vidyālaya, and resident of Andhraṭhārhī P. O., Darbhanga. A manual of Daśakarmapaddhati of Vājasaneyī Brāhmaṇas, according to Yajur Veda by Rāmadatta.

Beginning, End, Colophon, विषयः—Same.

No. 319. वादसारसमुच्चयः By अमृतनाथ।
Vādasārasamuchchayaḥ.

Substance:—Character Maithilī. Brown paper. Lines 11 on a page. Letters 40 in a line. Folia 46. 12¼×4½ inches. Appearance, fairly old. Complete. Correct. Date Śaka 1768. Place of deposit, Pandit Gokulanāth Jhā, Nanaur, Tamuriā P. O., Darbhanga; now in possession of Jayadeva Ṭhākur, brother-in-law of the owner of the Ms. A hand-book of Dharmaśāstra, dealing with the subjects, enumerated at the beginning by Amṛtanāth Jhā.

Beginning. श्रीगणेशाय नमः ॥

पिता पञ्चाननो यस्य भ्राता चापि षडाननः ।
स्वयं गजाननो विघ्ननाशायास्तु विनायकः ॥
श्रीमन्मानिकशर्मणः सुकृतिनः सच्छाब्दिकस्याखिले ।
साहित्य निपुणस्य यो हि तनयोज्येष्ठस्तुसत्तार्किकः ॥
साहित्येस्मृतिकोषतन्त्रकुशलः ख्यातोऽवनौधार्मिक-
स्तेनैव क्रियते विवादविषये कश्चित्प्रवन्धोयमः ॥
श्रीमताऽमृतनाथेन वादसारसमुच्चयः ।
क्रियते वालवोधाय तत्रास्तुशरणं शिवा ॥
तत्रकतिपयविवादपदेषु निरूपणीयेषु,
तेषामाद्यमृणादानं निःक्षेपोस्वामिविक्रयः ।
संभूय च समुत्थानं दत्तस्यानपकर्म च ॥
वेतनस्यैव चादानं सम्विदश्च व्यतिक्रमः ।
क्रयविक्रयानुशयोविवादः स्वामिपालयोः ॥
सीमाविवादधर्मश्च पारुष्येदण्डवाचिके ।
स्तेयञ्च साहसञ्चैव स्त्रीसंग्रहणमेवच ॥
स्त्रीपुंधर्मोविभागश्च द्यूतमाह्वयमेव च ।
पदान्यष्टादशैतानि व्यवहारस्थिताविहेति ॥

End. अध्यात्मरामायणे नवमाध्याये भरतवाक्यम्,
राम राम महाभाग स्वात्मानमभिषेचय ॥

राज्यं पालय पौत्र्यंन्तेज्येष्ठस्त्वं मे पिता यथा ॥ * ॥

Colophon. इतिवढिग्रामववौलीवंशोद्भवमहोपाध्याय श्रीअमृतनाथशर्मकृतसारसमुच्चयार्णवे व्यवसार-समुच्चयः समाप्तः ॥ समाप्तश्चायंग्रन्थः ॥ * ॥ शाके १७६८ कार्तिकशुक्लाष्टम्यां कुश-सकुरीसरिसवसंश्रीभैयाशर्माऽलिखत् ॥ शुभमस्तु ॥ श्रीरस्तु ॥ सिद्धिरस्तु ॥

विषयः । ऋणादानादिविवादविषयः ।

No. 320. **वापीकूपतडागादिवास्तुविधिः ।**

Vāpīkūpataḍāgādivāstuvidhiḥ.

Substance:—Character Maithilī. Palm leaves. Lines 5 on a page. Letters 56 in a line. Folia 21. 11×2½ inches. Prose. Appearance, old. Complete. Correct. Date (?). Place of deposit, Pandit Bachchā Jhā, Hanumān Nagar, Lohāt P. O., Darbhanga. A hand-book of Karmakāṇḍa dealing with "**वापीकूपतडागवास्तु**". Worn-out. Soiled and torn.

Beginning. ओं नमो महागणेशाय ॥

अथ तडागादिवास्तुविधिः । तत्र तडागादिवास्तुदिने चतुर्दलां भूमिं अवच्छिद्य तडागादिकरणायेयंभूमिरितिमनसापरिगृह्य धरं धरां वास्तुपुरुषञ्चावाह्य गन्धादिभिः पञ्चोपचारैः पूजयेत । पूजाचेयं समाचाराद्यात्रौकर्तव्या ॥

End. ओं अद्यकृतैतदमुकवास्तुप्रतिष्ठार्थममुंसुवर्णममिदैवतं एतास्तिस्रोगारुद्रदैवता एतद्वासो युगं बृहस्पतिदैवतं अमुकगोत्रायामुकशर्मणेब्राह्मणायगुरवेदक्षिणां तुभ्यमहं संप्रददे ॥ इति दक्षिणान्दद्यात् । ओंस्वस्तीतिगुरुराह ॥ ततो ब्राह्मणेभ्योगान्दत्वास्वस्तिवाचनि कान्यरितोष्य देवस्थपतिवैष्णवपूजाब्राह्मणतर्पणं गृह्यागतभोजनञ्चकारयेत् ॥इति

Colophon. इतिवापीकूपतडागादिवास्तुविधिः समाप्तः ॥ श्री जगन्नाथस्य ॥

विषयः । वापीकूपतडागवास्तुपद्धतिः ।

No. 321. **वाशिष्ठहोमपद्धतिः ।** Vāśiṣṭhahomapaddhatiḥ.

Substance:—Character Devanāgarī. White paper. Lines 7 on a page. Letters 28 in a line. Folia 106. 9½×4 inches. Appearance, fairly old. Prose and hymns. Complete.

Incorrect, Date (?). Place of deposit, Pandit Balabhadra Jhā, Pachaḍhī, Pandaul P. O., Darbhanga. A mannual of Karmakāṇḍa, dealing with the Homa of Navagrahas.

Beginning. श्रीगणेशाय नमः ।

भास्वान्काश्यपगोत्रजोऽरुणरुचिर्यः सिंहराशीश्वरः ।
षट्त्रिस्थोदशशोभनो गुरुशशीभौमेषु मित्रं सदा ॥
शुक्रोमंदरिपुः कलिङ्गजनितश्चाग्नीश्वरौ देवते ।
मध्येवर्तुलपूर्वदिग्मदिनकरः कुर्यात्सनोमंगलम् ॥ १ ॥
चन्द्रः कर्कटकः प्रभुः सितनिभश्चात्रेयगोत्रोद्भव ।
श्चाग्नेय्यांचतुरस्रवारुणमुखश्चापोहिमानीश्वरः ॥
षट्सप्ताग्निदशैकशोभनफलो नोरिर्बुधार्कप्रियः ।
स्वामीयामुनदेशजो हिमकरः कुर्यात्सनो मंगलम् ॥ २ ॥

End. आदित्यश्च श्रियंदद्याद्दीर्घायुश्चन्द्रमास्तथा ।
श्रियंमंगलकोदद्याद्बुधोवुद्धिप्रदस्तथा ॥
वृहस्पतिस्तथामेधां प्रदद्याद्भार्गवः शुभं ।
गृहे वा यदि वा रण्ये जलेवायदिवा स्थले ॥
राजद्वारे स्थितस्यापि शुभंदद्याच्छनैश्चरः ।
रक्षन्तुराहवो नित्यं तवदेहान्यशेषतः ॥
रक्षेयुः केतवो नित्यमधिदेवास्तथैव च ॥
तथा प्रत्यधिदेवाश्च दिक्पालाश्च महावलाः ।
गणनाथो ददात्विष्टं पुनन्तुवसवस्तथा ॥
राज्यं ददतुरुद्राश्च आदित्या संकटजयं ।
विश्वेदेवा सदोत्साहं कुर्वन्तुचदिनेदिने ॥
कुर्वन्तु ऋषयः सर्वे त्वायुरारोग्यसंपदः ।
रत्नं समुद्रा यच्छन्तु शास्त्राणि निजशक्तितः ।
नागा वुद्धंविघ्नंतु पितरोमुक्तिदायकाः ।
ददात्वागस्त्यःकल्याणं भवः संतानमेवच ॥
रूपं चाश्वलंप्रज्ञायशः कामानवाप्नुयात् ।
ऋद्धिः सिद्धिः श्रियंचैव आरोग्यं भास्करादयः ॥

अनेनैवप्रकारेण आशीर्वयात्प्रयत्नतः ।

संतुष्ट्यै सर्वदेवानां ग्रहहोमंचकारयेत् ॥ इति आशीर्वादः ॥

Colophon. इतिसुबोधिनीहोमपद्धतिसमाप्ता ॥ जयशिव ओंकाराः ॥

विषयः । नवग्रहहोमपद्धतिः ॥

No. 322. वास्तुयागप्रयोगः । Vāstuyāgaprayogaḥ.

Substance:--Character Maithilī. Brown paper. Lines 9 on a page. Letters 36 in a line. Folia 4. 10×4½ inches. Appearance, old. Verse and prose. Complete. Not correct. Date (?) Place of deposit, Pandit Rabināth Jhā, Professor M. R. Vidyālaya and resident of Andhra Ṭhārhi P. O., Darbhanga. A manual of Karmakāṇḍa, dealing with Vāstuyāga.

Beginning. अथ वास्तुयागविधिः ।

स्वस्तिवाचनपूर्वकं संकल्पं कुर्यात अद्येत्यादि एतद्वास्तुदोषोपशमनकामो वास्तुयागमहङ्करिष्ये इति संकल्प्य मातृकापूजावसोर्धारासम्पातनायुष्यसूक्तजयाविद्दश्राद्धानि विधाय प्रकृतकर्म कुर्यात् ॥

End. ततो महाव्याहृतिहोमंकृत्वाशाट्यायनहोमादि अभिविसर्जनान्तं कर्म समाप्य वास्तुदेवताभ्यो वलिं पायसेन दद्यात् । तत्रक्रमः एषपायसवलिः ओंईशानायनमः । एवंपर्यन्याय पिलिपिच्चान्तं दत्वा एषपायसवलिः ओंचरक्यै स्वाहाः इति दद्यात् । ततो दक्षिणां-कृत्वा उच्छिद्रावधारणंकुर्यात् ॥

Colophon. इतिवास्तुयागप्रयोगः ।

विषयः । नूतनावासगृहयागविधानप्रकारः ।

No. 323. वास्तुविधिः । Vāstuvidhiḥ.

Substance:—Character Maithilī. White paper. Lines 8 on a page. Letters 52 in a line. Folia 7. 14×3½ inches. Prose. Appearance, new. Complete. Correct. Date (?) Place of deposit, Pandit Maṇiśvar Jhā, Lālaganj, Jhañjhārpur P. O., Darbhanga.

Beginning. ओंनमो गणेशाय ।

अथ वास्तुविधिः ॥ महाकपिलरात्रे ॥

भूमेः परिग्रहे पूर्वंशिलायां स्थापने तथा ।

जलाधारगृहार्थञ्च त्यजेद्वास्तुंविशेषतः ॥

End. सरितः सागराः शैलास्तीर्थानि जलदा नदाः ।

एते त्वामभिषिञ्चन्तु सर्वकामार्थसिद्धये ॥

Colophon. इतिवास्तुपूजाविधिः समाप्तः ।

विषयः । वास्तुपूजाविधानम् ॥

———

No. 324. **वास्तुपूजाप्रकारः** । Vāstupūjāprakārah.

Substance:—Character Maithilī. White paper. Lines 7 on a page. Letters 56 in a line. Folia 3. 12¼×5 inches Appearance, fresh. Prose. Complete. Correct. Date (?). Place of deposit, Pandit Kapileśvar Jhā, Sakhabād Manīgāchī P. O., Darbhanga. A manual of Karmakāṇḍa, dealing with the worship of the deities at the time a new, house is built.

Beginning. ओं नमोभगवते वासुदेवाय ॥ अथ वास्तुपूजाप्रकारोविलिख्यते ।

हस्तमात्रंखनेत्खातं जलेनैवप्रपूरयेत् ।

तन्मध्येपूजयेद्देवं नैवेद्यंधूपदीपकैः ॥ १ ॥

तत्रादौसंकल्पः ॥ ओं अद्यामुकेमास्यमुके पक्षेऽमुकतिथावमुकगोत्रस्यसदारापत्यस्य-सपरिवारस्यामुकशर्म्मणा एतत्स्थाननिर्विघ्नपूर्वकचिरकालवाससुखसौमनस्यनैरुज्यदीर्घा-युष्ट्वबलपुष्टिप्राप्तिकामो वास्तुकर्म्मतदङ्गतया गणेशपूजनकलशस्थापनपञ्चदेवता-नवग्रहदशदिक्पालक्षेत्रपालषोडशमातृकानन्तपृथ्वीकूर्म्मनागवास्तुपुरुषपूजनमहं करिष्ये । इति संकल्पं कुर्य्यात् ॥

गर्गः ।

पूर्णकुम्भं समारोप्य साक्षतं पत्रगादिकम् ।

गन्धपुष्पादिभि र्लक्ष्मीं श्रीसूक्तेन प्रपूजयेत् ॥

इन्द्रादिलोकपालांश्वस्वदिक्षु घटे यजेत् ।

दिक्पालांश्चापि संपूज्यचतुर्दशमातृस्तथा ॥

अनन्तंवास्तुपुरुषं कूर्म्मपृथ्वीनवग्रहान् ।
पूजयेद् गन्धमालाद्यैः नागा अष्टौप्रयत्नतः ॥

प्रथमं गणपते इहागच्छइहतिष्ठेत्यावाह्य चन्दनादिभिः प्रपूजयेत् । ओं इन्द्र इहागच्छ इहतिष्ठेत्यावाह्य पञ्चोपचारैः प्रपूजयेत् ॥ ओं लोकपाला इहागच्छतइहतिष्ठतस्वविच्चु एषोर्घः ओं लोकपालेभ्योनमः । एवं चन्दनादिनैवेद्यान्तं पूजयेत् । ओं अष्टदिक्पाला इहागच्छत इह तिष्ठतेत्यावाह्य एषोर्घः ओं अष्टदिक्पालेभ्योनमः । एवं चन्दनादिनै वेद्यान्तं पूजयेत् । ओं चतुर्दशमातर इहागच्छत इहतिष्ठते त्यावाह्य एषोर्घः ओं चतुर्दशमातृभ्यनमः इत्यादिनैवेद्यान्तं पूजयेत् । ओं अनन्ताद्यष्टौनागाइहागच्छत इहतिष्ठतेत्यावाह्य एषोर्धः ओं अनन्ताद्यष्टाभ्यः नागेभ्योनमः । एवंचन्दनादिनै-वेद्यान्तंपूजयेत् ।

ओं सर्वलक्षणसम्पन्नसर्वेशकमठाधिपः ।
स्थानं देहिगृहार्थम्मेविष्णुरूपिन्नमोनमः । इतिप्रणाममन्त्रः ।

ओं वास्तुपुरुष इहागच्छ इहतिष्ठेत्यावाह्य एतानिपाद्यादीनि एषोर्घः ओं वास्तुपुरुषाय नमः । एवंचन्दनाक्षतपुष्पादिनैवेद्यान्तं वासांसि ओं विष्णुरूपाय वास्तुपुरुषाय नमः । एवं संपूज्य,

ओं वास्तुपुरुष नमस्तेस्तु भूशय्यानिरत प्रभो ।
मद्गृहे धनधान्यादिसमृद्धिं कुरुसर्वदा ॥ इतिप्रार्थयेत् ।

क्षमस्वेति विसर्जयेत । ओं धरित्रि इहागच्छ इहतिष्ठे त्यावाह्य,

ओं हिरण्यगर्भे वसुधे शेषस्योपरिशायिनि ।
वसाम्यहं तव पृष्ठेगृहाण र्घधरित्रि मे ।
एतानि पाद्यादीनि एषोऽर्घः ओं धरित्र्यैनमः ॥

चन्दनाक्षतपुष्पैः त्रिः संपूज्य एतानि गन्धपुष्पधूपदीपताम्बूलदध्यक्षतसहितवस्त्रनैवे-द्यानि धरित्र्यैनमः । क्षमस्वेति विसर्जयेत् । ओं साधिदैवत सप्रत्यधिदैवतविनाय-कादिपञ्चकसहितरव्यादिनवग्रहा इहागच्छत इहतिष्ठतेत्यावाह्य एतानिपाद्यादीनि एषोऽघ ओं साधिदैवतसप्रत्यधिदैवतविनायकादिपञ्चकसहितरव्यादिनवग्रहेभ्योनमः । पुष्पा-क्षतैः पूजयेत । एवं धराधरं पराशरं प्रजापतिं ग्रामदेवता इष्टदेवताः कुलदेवताश्च-पूजयेत । दध्यक्षताम्रपल्लवैः सर्वत्रपूज्याः ॥ अथदक्षिणा । ओं अद्यकृतैतद्वास्तुकर्म-प्रतिष्ठार्थं गामेकां रुद्रदैवतां यथानामगोत्राय ब्राह्मणाय दक्षिणामहं ददे । दधिभक्त-दध्यक्षतं ताम्रपल्लवं किञ्चिद्द्रव्यं गर्तेनिक्षिप्यमृत्तिकां पूरयेत् । ब्राह्मणान् भोजयेत् ।

स्वयं भक्तवस्तुरस्तांकुर्यात् । अथेन्द्रादिदशदिक्पालेभ्यो माषसहितदधिभक्तबलिन्दद्यात । तद्यथा । तत्रपूर्वस्यांदिशि अश्ववाहनाय शक्तिहस्ताय तेजोधिपतये बलिंगृह्णाणस्वाहा इतिमन्त्रेण दधिभक्तबलिन्दद्यात् । आग्नेय्यांदिशि । छागवाहनाय वज्रहस्ताय वैश्वानर मूर्त्तये बलिंगृह्णाणस्वाहा । दक्षिणस्यांदिशि । महिषवाहनाय दण्डहस्ताय यममूर्त्तये, बलिंगृह्णाणस्वाहा नैऋत्यान्दिशि । गजवाहनाय वज्रहस्ताय इन्द्रमूर्त्तये बलिंगृह्णाणस्वाहा पश्चिमस्यां दिशि-गरुडवाहनाय शंखचक्रगदाहस्ताय शक्तिसहिताय विष्णुमूर्त्तये तेजोधिपतये बलिंगृह्णा स्वाहा । वायव्यां दिशि क्षेत्रपालायवायुमूर्त्तये मृगवाहनाय तेजोधिपतये बलिंगृह्णा स्वाहा । उत्तस्यांदिशि कुवेराय देवायसपरिवाराय गदाहस्ताय वसुमूर्त्तये बलिंगृह्णाणस्वाहा । ऐशान्यांदिशि । वृषवाहनायत्रिशूलशक्ति हस्ताय त्रिनेत्रायरुद्रमूर्त्तये तेजोधिपतये बलिंगृह्णाणस्वाहा । मध्ये पातालक्षेत्राय सहस्रफणाय द्विसहस्रलोचनाय वासुकिनागाय शक्तिहस्ताय सर्वनागाधिपतये नमो, बलिंगृह्णाणस्वाहा एवंदशदिक्पालेभ्योबलिंदद्यात् ॥

End. पूर्वोक्तदक्षिणा अत्रैव देया । ब्राह्मणान् भोजयेत् ॥

Colophon. इतिवास्तुपूजाप्रकारः समाप्तः ॥

विषयः । वास्तुपूजापद्धतिः ।

No. 325. विचारनिर्णयः By गोपाल । Vichāranirṇayaḥ.

Substance:—Character Maithili. White paper. Lines 9 on a page. Letters 52 in a line. Folia 9. 12½×5 inches. Appearance, old. Verse and prose. Incomplete. Incorrect. Date (?). Place of deposit, Pandit Mm Rājānāth Miśra, Saurath, Madhubani P. O., Dharbhanga. A hand book of Dhamaśāstra, dealing with Yāga, Dāna etc. by Gopāla.

Beginning. ओं नमो गणेशाय ॥

श्रीकृष्णचरणाम्भोजमकरन्दमधुव्रतः, न्यायपञ्चाननो वक्ति विचारनिर्णयंसुधीः । सच वि चाराईवाक्यस्य संशयपूर्वपक्षोपन्यासपूर्वकयथार्थनिश्चयात्मकः । तदुक्तं भट्टपादैः ।

विषयोविशयश्चैव पूर्वपक्षस्तथोत्तरं ।

निर्णयश्चेति पञ्चाङ्गं शास्त्रेधिकरणं स्मृतं ॥

End. तथा चात्मगामिफले संप्रवदे परगामिफले इदानीति विरोधः। अथ ऐन्द्रिक-विकल्पाङ्गीकारे अष्टदोषोपविस्यादिति चेत् अन्यथानुपपत्या यत्रान्यप्रकारा-संभवः तत्र व्यवहितलोकर्त्तव्य इति। तदुक्तं भट्टपादैः।

एवमेवाष्टदोषोऽपि व्रीहि यथादिवाक्ययोर्विकल्पाश्रितस्तत्रागतिरन्यान्यविद्यते अष्टदोषे यथा; प्रमाणत्वाप्रमाणः परि...

Colophon. नास्ति ॥

विषयः। यागदानादि।

Previous notice:—C. C. Pt. I. p. 569; Pt. III. p. 12. R. M. Pt. VI. p. 210; Pt. VII. p. 83.

No. 326. विधानपारिजातः By अनन्तभट्ट। Vidhānapārijātaḥ.

Substance:—Character Devanāgarī. White paper. Lines 9 on a page. Letters 38 in a line. Folia 233. 10×4¼ inches. Appearance, old. Verse. Complete. Generally correct. Date (?. Place of deposit, Pandit Dāmodar Jhā, Sāhapur, Pandaul P. O., Darbhanga. A treatise on Dharmaśāstra by Anantabhaṭṭa. Worm-eaten. Worn-out. Torn.

Beginning. श्री गणेशाय नमः ॥ श्रीरस्तु ॥

वन्दे श्रीमदनन्तसंज्ञगिरिपं लक्ष्मीनिवासं हरिं।
विघ्नध्वान्तदिवाकरं सुरगुरुंसर्वार्थसिद्धिप्रदं ॥
ब्रह्माशर्वसुरेन्द्रपूर्वकसुरा यस्य प्रसादात्सदा।
सर्वारब्धसमाप्तिमीयुरमलं मद्वंशदेवं परं ॥ १ ॥
नत्वा क्षिरोब्धिजानिं तथाब्रह्मादिकान्सुरान।
गणेशंविघ्नहर्तारं वन्देहैमवतीसुतम् ॥ २ ॥
चतुर्दशसु विद्यासुनिष्णाताः शुद्धमानसाः।
आपरोक्षब्रह्मतत्वा जयन्ति गुरवो मम ॥ ३ ॥
श्रुतिसकलरहस्यं बिम्बितं यस्य चित्तमुकुटइवविशुद्धेदोषमालिन्यशून्ये।
स्वपदविमलभक्त्या यस्यतुष्टो रमेशो जनकजनकपल्लंभट्टमेनं नतोस्मि ॥ ४ ॥
जातोहमप्र्येण मनोरथेन यस्यानुकंपामृतवृष्टिपुष्टः।
पारंगतम्चाखिलदर्शनानांनागेशभट्टंजनकं नतोस्मि ॥ ५ ॥

वन्दे भागीरथीमम्बां गुर्वीरम्बेवशालिनीम् ।
यत्प्रसादादहंप्राज्ञोसंजातोजडधीरपि ॥ ६ ॥
श्रीमत्काणवकुलाब्धिशीतकिरणो विद्याकलानांनिधिः ।
श्रीमद्विष्णुपदाश्रितः सरसगुविर्द्वचकारश्रियः ॥
भट्टश्चन्द्रइमं पितृव्यभमिनम्यानन्तभट्टः सुधी ।
नानाशान्तिविधानसत्सुरतरुं व्यारोपयद्भू तले ॥ ७ ॥
विधानपारिजातोयं पञ्चस्तवकसंयुतः ।
नानाविधानगंधोत्कः संसेव्यो विबुधैरिह ॥ ८ ॥
प्रथमे स्तवके स्वस्तिवाचनादिकमुच्यते ।
द्वितीयेऽष्टयज्ञादिजातशान्तिकमीर्यते ॥ ९ ॥
तृतीये गुरुशान्त्यादि अतवन्धविवाहयोः ।
प्रकीर्णानि विधानानिकीर्त्यन्तेचचतुर्थके ॥ १० ॥
मरणस्यविधानानिकथ्यन्तेपञ्चमेत्तु ।
जननादिक्रमेणैवशान्तिक्रमइहेरितः ॥ ११ ॥

End. मनोरथाभिवर्षिण्या विदुषामनुकम्पया ।
विधानपारिजातेत्र द्वितीयस्तवकोऽभवत् ॥
अहो अवस्यनिवन्धस्य महिमाकिमुवर्ण्यते ।
यतः श्रीमदनन्तोऽस्य हरिः कारयिता मया ॥
शान्तिग्रन्थसहस्राणि देशेदेशेमहान्त्यपि ।
कोप्यस्यमहिमावेथोभिज्ञैर्जयति सर्वतः ॥

Colophon. इतिश्रीमत्परमवैदिकश्रीमन्नागदेवभट्टसूनुना श्रीमदनन्तभट्टेन विरचिते विधानपारिजातेनिवन्धेद्वितीयः स्तवकः समाप्तः ॥ छ ॥ ॥ शुभमस्तु ॥ ॥ छ ॥
श्री रामायनमः ॥ छ ॥

विषयः । स्वस्तिवाचनादि दुष्टऋक्षजातशान्ति गुरुशान्तिप्रकीर्णकादयोऽत्रविषयाः ।

No. 327. **विधानपारिजातः** By **अनन्तभट्ट** । Vidhānapārijātaḥ.

Substance:—Character Devanāgarī. White paper. Lines 10 on a page. Letter 36 in a line Folia 100. 10×4½ inches. Appearance, old. Verse and prose. Complete. Generally

correet. Date (?). Place of deposit, Pandit Dāmodar Jhā, Sāhapur, Pandaul P. O., Darbhanga. A treatise on Dharmaśāstra dealing with marriage ceremony by Anantabhatta. Worm-eaten. Torn.

Beginning. श्रीगणेशायनमः ।

वन्दे वन्द्यतमं विष्णुं सत्यज्ञानस्वरूपिणं ।
ब्रह्मादिवन्द्यचरणं भवविघ्नविनाशनं ॥
अथेदानीं तृतीयस्तवक आरभ्यते,
तत्रगृहस्थसंबन्धिविधानानि निरूप्यन्ते:
तत्रतावद्गुरुशान्तिविधानं । शौनकीये ॥
बुद्धिशीलगुणोपेतां कन्यकामथगोत्रजां ।
आत्मनोऽवरवर्षांच विवहेद्विधिपूर्वकम् ॥

End. सान्तिग्रन्थसहस्राणि प्रणीतानि बुधैरिह ।
कोप्यस्य महिमावेद्योभिज्ञैर्जयति सर्वतः ॥
विधानपारिजातस्य स्तवकेस्मिंस्तृतीयके ।
विवाहाभिधसंस्कारसत्पुष्पं समजायत ॥
अनेन प्रीयतां देवो रमालालितपादुकः ।
ममानन्तस्य यासेनानन्तो यो देशकालतः ॥

Colophon. इतिश्रीमत्परमवैदिकश्रीनागदेवभट्टात्मजेन श्रीमदनन्तभट्टेन विरचिते विधानपारिजाते तृतीयस्तवके विवाहविधानं समाप्तम् ॥

विषयः । विवाहविधाननिरूपणम् ॥

Previous notice:—C.C. Pt. I. p. 576; Pt. II. p. 136; Pt. III. p. 121.

No. 328. **विधानपारिजातः** By **अनन्तभट्ट** । Vidhānapārijātah.

Substance:—Character Devanāgarī. White paper. Lines 16 on a page. Letters 42 in a line. Folia 76. 10×4 inches. Appearance, old. Verse and prose. Incomplete. Incorrect. Date (?). Place of deposit, Pandit Dāmodar Jhā, Sāhapur, Pandaul P. O., Darbhanga. A treatise on

Dharmaśāstra, dealing with miscellaneous subjectes by Anantabhatta. Worm-eaten.

Beginning. श्रीगणपतयेनमः ।

विश्वस्ययोनिंविश्वेशंविश्वस्याप्यथकारणं ।
विश्वरूपमनन्तंमेकुलदेवंनमाम्यहम् ॥
अथेदानींचतुर्थस्तवकआरभ्यते,
तत्रप्रकीर्णकानिविधानानिकथ्यन्ते;
तत्रादौदानविधानानि: तत्रदानप्रशंसा, तैत्तिरीयके ।
दानेनद्विषन्तोमित्राभवन्ति,
दानेसर्वंप्रतिष्ठितंतस्माद्दानंपरमंवदन्तीति ।
वाजसनेयकेऽपि तदेतत्त्रयंशिक्षेद्दमंदानंदयामिति ॥
नन्दिपुराणेपि दानंपरंप्रशंसन्तिदानमेवपरायणं ।
दानंवन्धुर्मनुष्याणांदानंकोशोह्यनुत्तमः ॥

End. शक्त्याचभूयसींदद्याद्विजान्वैभोजयेत्तथा ।
शतंतदर्धमर्धंवाशक्त्यभावेदशापिवा ॥
सर्वशान्तिपाठयित्वागृह्णीयाद्द्विजाशिषः ।
एवंकृतेभवेच्छान्तिः काकारिष्टविनाशिनी ॥

Colophon. इतिश्रीमदनन्तभट्टविरचिते विधानपारिजातेकाकमैथुनदर्शनादिशान्तिविधानम् ॥

विषयः । काकमैथुनादिप्रकीर्णविधाननिरूपणम् ।

No. 329. **विभागसारः** By **विद्यापतिठक्कुर ।** Vibhāgasārah.

Substance:—Character Maithilī. White paper. Lines 9 on page. Folia 20. 12×5 inches. Appearance, fairly old. Verse and prose. Complete. Incorrect. Date (?). Place of deposit, Pandit Bachchā Jhā, Navāni, Tamuriā P. O., Darbhanga.

Beginning. श्रीगणेशाय नमः ॥
गङ्गामेसौ प्रथयकथमहोवेध्यावीतिप्रसिद्धेः ।
किन्नाम्नामेस्तिभोगः सतुभवतु तथाभेदभाजः प्रमाणं ॥

भिन्नोऽहं कोत साक्षी विधिरिति विधिना सस्मितं वीक्ष्यमाणौ ।
पायास्तांनिर्विवादौ सपदि हरिहरौ व्यक्रमम श्रोत्तरात्र ॥
राज्ञोभवेशाद्धरिसिंह आसीत्तत्सूनुनादर्पनरायणेन ।
राज्ञा नियुक्तोऽत्रविभागसारंविचार्य विद्यापतिराततनोति ॥

End. स्वभागान्यविद्युस्ते विक्रियं युरथापि वा ।
कुर्यायथेष्टं तत्सर्वमीशास्तेस्वधनस्यवै ॥

Colophon. इति म० म० श्री विद्यापति ठक्कुरविरचिते विभागसारः ॥

विषयः । दायभागविचारो, द्वादशपुत्रलक्षनणिरूपणं, अपुत्रधनाधिकारिनिरूपणं, स्त्रीधन-विभागनिरूपणमित्यादि ॥

Previous notice:—C.C. Pt. I. p. 578. R. M. Pt. VI. p. 69.

No. 330. **विभागसारः** By **विद्यापतिठक्कुर** । Vibhāgasārah.

Substance :—Character, Maithilī. White paper. Lines 6 on a page. Letters 44 in a line. Folia 32. 14×4 inches. Appearance, new. Prose and verse. Incomplete. Incorrect. Date (?). Place of deposit, Pandit Sasinath Miśra, Lālaganj, Jhañjhārpur P.O., Darbhanga.

No. 331. **विवादचन्द्रः** By **मिसरुमिश्र** । Vivādachandrah.

Substance:—Character, Maithilī. White paper. Lines 10 on a page. Letters 68 in a line. Folia 45. 16×3½ inches. Appearance, old. Prose and verse. Complete. Generally correct. Date(?) Worn-out. Letters affected. Margins are in bad condition. Place of deposit, Raj Library, Darbhanga. A treatise on Dharmaśāstra, dealing with legal points, by Miśaru Miśra.

Begnining. श्रीविघ्नेशाय नमः ।
वन्दे श्रीकण्ठवैकुण्ठावकुण्ठौ नतनन्दने ।
विघ्नविच्छेदकुशलौ गिरिजाजलजापती ॥
अभूदभूतप्रतिमल्लगन्धो राजा भवेशः किल सार्वभौमः ।
अत्याजयद्यो वहु भर्तृकत्वं दोषं भुवोपि प्रभुरप्रधामा ॥
तस्मात्तनूजोजनिसूनुसारोधीमान्नुमासूनुसमानसारः

राजोपजीव्यो हरसिंहनामा ततो नृपो दर्पनरायणोऽभूत् ॥
दर्पनारायणनृपतेः श्रीमद्धीरामहादेवी ।
अलभत सुनयं तनयं नरपतिगुणराशिपूरितं शूरं ॥
श्रीमल्लखिमादेवी तस्य श्रीचन्द्रनृपतेर्दयितस्य ।
मिसरुमिश्रद्वारा रचयति विवादचन्द्रमभिरामम् ॥
विवादे व्यवहारे च व्यवस्था यत्र यादृशी ।
निबन्धृभिः कृता सात्र लिख्यते सूरिणां मुदे ॥

End. ब्राह्मणस्य क्षत्रियापुत्रादिषु अनौरसापत्तौ सर्वेषां वर्णानां व्यवहारविरोधापत्तेरिति ।

Colophon. इति महामहोपाध्याय सन्मिश्रश्रीमिसरुमहाशयकृतो विवादचन्द्रः संपूर्णः ॥०॥ ॥ श्री कृष्णाय नमः ॥ श्री रामाय नमः ॥ श्रीकृष्णाय नमः ॥ श्रीहरपतिशर्मणा लिखितं पुस्तकमिदं स्वार्थं आश्विन...

Previous notice :—C.C. Pt. I. p. 579, Pt. II. p. 137, Pt. III. p. 122. R. M. Pt. V. p. 172.

A. **विवादचन्द्रः** By **मिसरु मिश्र** । Vivādachandraḥ.

Substance :—Character, Maithilī. White paper.. Lines 7 on a page. Letters 67 in a line. Folia 79. 13×3 inches. Appearance, old. Prose. Incomplete. Generally correct. Date (?). Place of deposit, Pandit Śiveśvar Jhā, Lālaganj, Jhañjhārpur P. O. Darbhanga.

Beginning, End, Colophon, विषय :—Same.

B. **विवादचन्द्रः** By **मिसरु मिश्र** । Vivādachandraḥ.

Substance :—Character, Maithilī. White paper. Lines 13 on a page. Letters 58 in a line. Folia 45. 12½×5 inches. Appearance, old. Prose. Complete. Generally correct. Date, Śaka 1717. Place of deposit, Babu Bachan Jhā, son of Paṇḍit Kaṇṭu Jhā, Naḍuār, Jhañjhārpur P. O., Darbhanga.

Beginning, End, Colophon, विषय:—Same.

C. विवादचन्द्रः By मिसरु मिश्र । Vivādachandraḥ.

Substance :—Character, Maithilī. White and yellow paper. Lines 10 on a page. Letters 59 in a line. Folia 55. 12×4 inches. Appearance, new. Complete. Incorrect. Date, Śaka 1753. Place of deposit, Pandit Gonū Miśra, Lālaganj, Jhañjhārpur P. O., Darbhanga.

Beginning, End, Colophon, विषय :—Same.

D. विवादचन्द्रः By मिसरु मिश्र । Vivādachandraḥ.

Substance :—Character, Maithilī. Palm leaves. Lines 5 on a page. Letters 64 in a line. Folia 89. 14×1½ inches. Appearance, old. Prose. Torn. Not in order. Incomplete. Correct. Date (?). Place of deposit, Pandit Nīlakaṇṭha Singh Jhā, Chanaur, Manīgāchī P. O., Darbhangaḥ.

Beginning, End, Colophon, विषय : —Same.

E. विवादचन्द्र By मिसरु मिश्र । Vivādachandraḥ.

Substance :—Character, Maithilī. White paper. Lines 10 on a page. Letters 50 in a line. Folia 75. 12×4 inches. Appearance, old. Prose. Complete. Correct. Date, Śaka 1692. Worn-out. Place of deposit, Babu Ādyānāth Miśra, Pāhītol, Manīgāchī P.O., Darbhanga.

Beginning, End, Colophon, विषय:--Same.

F. विवादचन्द्रः By मिसरु मिश्र । Vivādachandraḥ.

Substance :—Character, Maithilī. Yellow paper. Lines 7 on a page. Letters 55 in a line. Folia 72. 12×3½ inches. Appearance, old. Prose. Complete. Incorrect. Date (?). Place of deposit, Pandit Phudī Jhā, Avām, Jhañjhārpur P.O., Darbhanga.

Beginning, End, Colophon, विषय :—Same.

G. विवादचन्द्रः By मिसरु मिश्र। Vivādachandraḥ.

Substance:—Character, Maithili. White paper. Lines 12 on a page. Letters 64 in a line. Folia 45. 12×4 inches. Appearance, fairly old. Verse and prose. Complete. Incorrect. Date wanting. Place of deposit, Pandit MM. Rājināth Miśra, Saurath, Madhubani P. O., Dharbhanga. A treatise an Dharmaśāstra, dealing with legal points by Miśaru Miśra at the suggestion of Lakhimā Ṭhakurāṇī.

Beginning, End, Colophon, विषय:—Same.

H. विवादचन्द्रः By मिसरु मिश्र। Vivādachandraḥ.

Sub tance:—Character Maithili. Palm leaves. Lines 5 on a page. Letters 86 in a line. Folia 99. 14½×1¾ inches. Appearance, old. Worn-out. Verse and prose. Complete. Correct. Date, La. Sam. 536. Place of deposit, Babu Śukadeva Jhā, Pachadhī, Pandaul P. O., Darbhanga. A treatise on Dharmaśāstra, dealing with legal points by Miśaru Miśra, at the suggestion of Lakhimā Ṭhakurāṇī. Worm-eaten at the end.

Beginning, End, विषय:—Same.

Colophon. इति महामहोपाध्यायसन्मिश्रश्रीमिसरुमहाशयकृतो विवादचन्द्रः समाप्तः।

रसगुणमदनशराङ्कितगौडमहीपालसम्बते वर्षे।

घटमानौ सितपक्षेतिमिषि पुस्तकं श्रीशुभङ्करो व्यलिखत्॥

यस्य गौस्त्वयिन तस्य कदाचिद्गोपशावकपयोधरयोगः।

यस्य न त्वयिच तस्य विचित्रं भूरि जन्मनि पयोधरयोग:॥

समुद्धृतव्याधममापराधः क्रियाम्न जाने हृदये तवास्ति।

भवाम्बुराशौ विषयानुबन्धपाशेन गाढं यदहं निबद्धः॥

I. विवादचन्द्रः By मिसरु मिश्र। Vivādachandraḥ.

Substance:—Character, Maithili. White paper. Lines 9 on a page. Letters 46 in a line. Folia 62. 13×4 inches. Appearance, old. Prose and verse. Complete. Incorrect. Soiled. Worn-out. Date, Śaka 1702. Place of deposit, Pandit Baladeva

Jhā, Raiām, Lohāt P. O., Darbhanga.. A treatise on Dharmaśāstra, dealing with legal points by Miśaru Miśra.

Beginning, End, विषयः—Same.

Colophon. इति महामहोपाध्यायसन्मिश्रश्रीमिसरुमहाशय कृतोविवादचन्द्रः समाप्तः ।
शुभमस्तु श्रीरस्तु ॥ ओं नमस्तस्यै ॥
शाके युग्मखसप्तेन्दुयुक्तेराधाष्टमीं रवौ ।
हेमाङ्गदोऽलिखदिदं पुस्तं देवपुरीतटे ॥
ओं नमस्तस्यै जह्नु कन्यायै नमः ।

No. 332. विवादचिन्तामणिः By वाचस्पति । Vivādachintāmaṇiḥ.

Substance :—Character, Maithilī. White paper. Lines 10 on a page. Letters 69 in a line. Folia 56. 14×4 inches. Appearance, old. Verse and prose. Complete. Correct. Date(?) Worn-out partly. Partly torn. Place of deposit, Pandit Vāsudeva Miśra, Salampur, Ghataho P.O., Darbhanga. A treatise on Dharmaśāstra dealing with legal points by Vāchaspati Miśra.

Beginning. श्री नमः शिवाय ।
क्षीराब्धेरुज्जिराहानां त्रिदशपरिषदि प्रोल्लसद्भ्रू विभङ्गी-
भङ्गीकुर्वन् कलत्रं त्रिभुवनजननीं व्रीडया नम्रमौलिः ।
देवः पायादपायात्कुसुमशरपरीरम्भसंजातभावः,
सद्यःस्विद्यत्तरेखास्मितकमलमुखीमाददानः करेण ॥
श्रीकृत्यकल्पद्रुमपारिजातरत्नाकरादीनवलोक्य यत्नात् ।
वाचस्पतिः श्रीपतिनम्रमौलि र्विवादचिन्तामणिमातनोति ॥

End यस्य स्तेनः पुरे नास्ति नान्यस्त्रीगो न दुष्टवाक् ।
न साहसिकदण्डघ्नो स राजा शक्रलोकभाक् ॥
एतेषां निग्रहो राज्ञा पञ्चानां विषये स्वके ।
साम्राज्यकृत्स जातस्तु लोके चैव यशस्करः ॥

Colophon. इति महामहोपाध्यायमिश्रश्रीवाचस्पतिविरचितो विवादचिन्तामणिः समाप्तः ।

विषयः । ऋणादानदायभागाधिकारिनिर्णयाश्चखिलविवादस्थलनिर्णयोऽस्मिन्ग्रन्थे ॥

Previous notice :—C.C. Pt. I. p. 579, Pt. II. p. 137, Pt. III, p. 122. R. M. Pt. III. p. 35. A. C. Pt. I p. 135. C. M. Vol. I. Pt. VI. p. 17.

A. विवादचिन्तामणिः By वाचस्पति मिश्र। Vivādachintāmaṇiḥ.

Substance :—Character, Maithili. Palm leaves. Lines 6 on a page. Letters 77 in a line. Folia 96. 14½×2½ inches. Appearance, old. Prose. Complete. Generally correct. Date (?) Worn-out. Torn. Place of deposit, Pandit Ādyānāth Miśra, Pāhītol, Manīgāchī P.O., Darbhanga.

Beginning, End, Colophon, विषयः—Same.

B. विवादचिन्तामणिः By वाचस्पति मिश्र। Vivādachintāmaṇiḥ

Substance :—Character, Maithili. White paper. Lines 6 on a page. Letters 42 in a line. Folia 148. 14×3½ inches. Appearance, new. Prose. Complete. Incorrect. Date, Śaka, 1812. Place of deposit, Pandit Gaṅgānāth Miśra, Pāhītol, Manīgāchī P.O., Darbhanga.

Beginning, End, Colophon, विषयः—Same.

C. विवादचिन्तामणिः By वाचस्पति मिश्र। Vivādachintāmaṇiḥ.

Substance :—Character, Devanāgarī. Dark—white paper. Lines 10 on a page. Letters 50 in a line. Folia 77. 13×5 inches. Prose and verse. Appearance, old. Worn-out. Letters not legible. Complete. Not correct. Date (?). Place of deposit, Raj Library, Darbhanga. A treatise on Dharmaśāstra dealing with legal points by Vāchaspati Miśra.

Beginning, End, Colophon, विषयः—Same.

D. विवादचिन्तामणिः By वाचस्पति मिश्र। Vivādachintāmaṇiḥ.

Substance :—Character, Maithili. White paper. Lines 10 on a page. Letters 32 in a line. Folia 46. 12×4½ inches. Apnearance, old. Worn-out. Incomplete. Correct. Date (?

Place of deposit, Pandit Rāghava Jhā, Andaulī, Mādhavapur P. O., Darbhanga. A treatise on Dharmaśāstra dealing with legal questions by Vāchaspati Miśra

Beginning, End, Colophon, विषयः—Same.

E. विवादचिन्तामणिः By वाचस्पति मिश्र । Vivādachintāmaṇiḥ.

Substance :—Character, Maithilī. White paper. Lines 9 on a page. Letters 44 in a line. Folia 29. 12×5 inches. Verse and prose. Appearance, fairly old. Incomplete. Incorrect. Date (?) Place of deposit, Pandit Rāghava Jhā, Andaulī, Mādhavapur P. O., Darbhanga. A treatise on Dharmaśāstra by Vāchaspati Miśra. This Ms. contains only extracts from the work.

Beginning, End, Colophon, विषय:—Same.

No. 333. विवादनिर्णयः By गोपाल । Vivādanirṇayaḥ.

Substance :—Character, Maithilī. Brown paper. Lines 8 on a page. Letters 64 in a line. Folia 37. 18×3½ inches. Appearance, old. Worn-out. Soiled. Verse and prose. Complete. Generally correct. Date (?). Place of deposit, Raj Library, Darbhanga. A treatise on Dharmaśāstra dealing with Dāyabhāga by Gopāla Nyāyapañchānana. Torn. This Ms. contains विवादनिर्णय also.

Beginning. ओं न्मो गणेशाय ॥

श्रीकृष्णचरणाम्भोजं ध्यात्वा गोपालशर्मणा ।

वितन्यते विवादेषु दायभागस्य निर्णयः ॥

End. शंखः ।

गोत्रभागविभागार्थे सन्देहे समुपस्थिते ।

गोत्रजेनापरिज्ञाते कुलं साक्षित्वमर्हति ॥

तेनापरिज्ञाते अन्यसाक्षीत्यर्थः ।

Colophon. इति श्रीगोपालन्यायपञ्चाननभट्टाचार्यकृतविवादनिर्णयः समाप्तः ॥ श्रीहरयेनमः

श्रीश्रीमुकुटमणिवाचस्पतिभट्टाचार्यपुस्तकमिति ।

विषयः । दायभागविचारः ।

Previous notice :—C.C. Pt. I. p. 580. R. M. Pts. II, III. pp. 352, 57. A. C. Pt. I. p. 135.

No. 334. विवादनिर्णयः By गोपाल । Vivādanirṇayaḥ.

Substance :—Character, Bengali. Yellow paper. Lines 6 on a page. Letters 35 in a line. Folia 25. 16×3 inches. Appearance, old. Worn-out. Torn partly. Verse and prose. Generally correct. Complete. Date (?). Place of deposit, Raj Library, Darbhanga. A treatise on Dharmaśāstra, dealing with Legal questions i.e. with the 18 Vivādas, enumerated by Manu, by Gopāla Nyāyapañchānana, the well known author of Prāyaśchittakadamba. This is the last of his works.

Beginning. ॐ गणेशाय नमः ॥

श्रीकृष्णचरणाम्भोजं ध्यात्वा गोपालशर्मणा ।

अष्टादशविवादानां निर्णयोऽत्र निगद्यते ॥

अथ विवादनिर्णयः । निर्णयस्तु सयुक्तिक एव करणीयः । यथा च बृहस्पतिः ।

केवलं शास्त्रमाश्रित्य न कर्त्तव्यो विनिर्णयः ।

युक्तिहीनविचारे तु धर्महानिः प्रजायते ॥

End. व्यवहाराश्रितं प्रश्नं पृच्छति प्राडिति स्मृतः ।

विवेचयति यस्तस्मिन् प्राड्विवाकः स उच्यते ॥

स्वभावोक्तं अकृत्रिमं एतच्च स्वरविशेषण ज्ञेयम् । अतएव याज्ञवल्क्यः ।

...स्थभूतेन व्यवहारं नयेन्नृपः । भूतमप्यनुपन्यस्तं...ते व्यवहारतः ।

नारदः ।

भूततत्वार्थसंयुक्तं प्रमाणाभिहितं फलमिति ।

Colophon. इति श्रीगोपालन्यायपञ्चाननभट्टाचार्यविरचितो विवादनिर्णयः ।

विषयः । दायभागविचारः ।

No. 335. विवादभङ्गार्णवः By जगन्नाथ । Vivādabhaṅgārṇavaḥ.

Substance :—Character, Bengali. White paper. Lines 8 on a page. Letters 45 in a line. Folia 351. 13×5 inches. Appearance, fresh. Prose and verse. Complete. Not correct.

Worm-pierced. Date (?) Place of deposit, Raj Library, Darbhanga. A treatise on Dharmaśāstra dealing with politics by Jagannātha Tarka-pañchānana. This author lived later than Mitra Miśra, Chandeśvara, Bhavadeva and Śūlapāṇi.

Beginning. ओं नमो गणेशाय ।

देवेशभूतेशगणेशविघ्नराजान् नमस्कृत्य गिरीन्द्रकल्पां ।
गुरून् मुनीन् ग्रन्थकृतोऽभिमान्यान् भूपाश्रयो ग्रन्थमहं करोमि ॥
विवादभङ्गार्णवनामधेयं वैषम्ययुक्तं बहुविस्तृतञ्च ।
सद्वीप रत्नं नृपधीरकृत्यं रौद्रिर्जगन्नाथ इति प्रसिद्धः ॥
क्व मे बुद्धिर्जीर्णनौका क्व शास्त्रं दुर्गमाम्बुधिः ।
प्रत्यनुग्रह एवैनं तरणे शरणं तया (?) ॥
राधाकान्तः सुधियो विमलदृढमतिः श्रीगुरुः सुप्रसादः
श्रीरामो मोहनान्तो निधिरपि परशौरामतः श्रीघनश्च ।
श्यामान्तश्रीलगङ्गाधर इति विदितो यत्नवान् शिष्यवर्गः
कुर्यात्तत्कार्यसिद्धिं नृपबुधरमणीं निश्चयो मे विशङ्कः ॥
पोतयानशरणः किल सिन्धुं निर्भया बहु तरंति दुर्गमम् ।
दीर्घसद्गुणसहायमेताः स्वानुकूलपवनेशनियुक्ताः ॥
धर्मशास्त्रेषु यत्प्रोक्तं ऋणदानादि सूरिभिः ।
व्याख्यातञ्च तथा पूर्वैर्ग्रन्थकृद्भिः सुबुद्धिभिः ॥
आलोच्य तेषां व्याख्यानि गूढार्थानि मनीषया ।
गुरूपदेशात्सर्वन्तत्सुविचिन्त्य निरुच्यते ।

End. यत्र चौरस्य षट्शतपणो दण्ड ...तदवधि...दण्डारातुरन्यूनत्वेतु चौर सप्रमाणाश्रवण च षट्शतपत्याइति किं दण्डस्य न्यूनत्वाय अधिकत्वाय वा इत्यत्र विनिगमना-विरह इति वाच्यं सम्बन्धिनां भोगार्हत्वेन न्यूनत्वस्यैव युक्तत्वादिति भावनीयमिति दिक् ॥ अस्ताभिविक्रयं स्याङ्गोगाहूनां ॥

Colophon. परिच्छेदज्ञानाखिलविद्याधारापरिशीलनविमलीकृतपालधिकुलप्रसूतजान्हवीसमलङ्कृतत्रिवेणीनिलयश्रीहरतर्कवागीशात्मजश्रीजगन्नाथतर्कपञ्चानन भट्टाचार्यकृते विवाद-भङ्गार्णवे निःशेषादिद्वीपे अन्तशोभान्वितेन्द्रनीलरत्नं चतुर्थं ॥ * ॥
समासश्चायंग्रन्थः ॥ * ॥ गुरुचरणे ममसतिरस्तु ॥ * ॥

शुभम्करः श्रीरामप्रसादशर्म्मणेः सा किम श्रीश्रीशेक्रकाशीवासि ॥ * ॥ * ॥

श्रीशिवजयति ॥

विषयः । ऋणादानादस्वामिविक्रयान्तविचारः ।

Previous notice :—C.C. Pt. I. p. 580, Pt. II. p. 137, Pt. III, p. 122, C. M. Vol. I, Pt. VI, p. 24, Tr. C. Mss. Pt. I. C. p. 4120.

No. 336. विवादरत्नाकरः By चण्डेश्वर । Vivādaratnākaraḥ.

Substance:—Character Maithili. White paper. Lines 27 on a page. Letters 58 in a line. Folia 87. 14¾×7½ inches. Appearance, old. Prose. Complete. Correct generally. Date (?). Worn-out. Place of deposit, Pandit Dāmodar Jhā, Ṭhārhi, Andhrathārhī P. O., Darbhanga.

Beginning. ओं नमो भगवते वासुदेवाय ।

कुसुमशरविलासे भक्तुरस्याद्रिपुत्री-
करतलवलयस्य क्रमागतस्यार्धमेकं ।
निजमिव शशिखण्डं मन्यमानस्य शम्भो-
र्भवतु सह विवादः कान्तया कौतुकाय ॥
जटायां वद्धायां भवजयिना विश्वपतिना,
विवादं जातं तद्धनविभजने तत्तनययोः ।
परिच्छिन्दन् ब्रह्मा गणपतिविशाखौ नियमयन् ,
स्तुवे दायादायव्यवहृतिविपश्चिद्भवतु वः ॥
श्रीचण्डेश्वरमन्त्रिणा मतिमता तेन प्रसन्नात्मना,
नेपालाखिलभूमिपालजयिना पुण्यात्मना कर्म्मणा ।
वाग्वत्याः सरितस्तटे सुरधुनीसाम्यं दधत्याः शुचौ,
मार्गे मासि यथोक्तपुण्यसमये दत्तस्तुलापूरुषः ॥
यो गम्भीरविवादवारिधिजले निर्मज्जतामुद्धृतिं,
कुर्वन्पोत इवोल्लसद्गुणतरः कीर्तिं परामश्नुते ।
मीमांसानयनो विचारचतुरो मन्त्रीन्द्रचण्डेश्वरः,
स श्रीमानपरो विवादविषयं प्रस्तौति रत्नाकरम् ॥

श्रीमद्विवादपदुर्गतिप्राप्तकाला-
प्युद्धारहेतुकृतनिर्णयलब्धपुण्यः ।
चण्डेश्वरः सचिवरत्नमिमं विवाद-
रत्नाकरं रचयति श्रुतिशास्त्रविज्ञः ॥
ऋणादानं ततो वृद्धिरकृता वृद्धिरप्यथ ।
वृद्धिश्च परमा वृद्धिनिषेधस्तदनन्तरम् ॥
अथाधिविधिसिद्धिश्च ततोऽपि प्रतिभूविधिः ।
ऋणादानमिह प्रोक्तमुद्धाहलविधिस्ततः ॥
निक्षेपोऽथ ततोऽस्वामिविक्रयः परिकीर्त्तितः ।
सम्भूय च समुत्थानं ततो दत्ताप्रदानिकम् ॥
अथाभ्युपेत्या शुश्रूषा दास्यमोक्षस्ततः परः ।
अथ दास्याधिकारी च वेतनस्यानपक्रियाः ॥
पण्यस्त्रीणां विधिश्चात्र कथितस्तदनन्तरम् ।
स्वामिपालविवादश्च ततः संविद्व्यतिक्रमः ॥
विक्रीयासंप्रदानञ्च क्रीत्वा चानुशयस्तथा ।
सीमाविवादोऽप्यपरः सेतुश्च कथितस्ततः ॥
कृष्टाकृष्टे शस्यरक्षा शस्यघातकदण्डनम् ।
अदण्ड्योऽथ वाक्पारुष्यं दण्डपारुष्यमेव च ।
स्तेयं स्तेनः प्रकाशानां तस्कराणां च दण्डनम् ॥
दण्डश्चाथ प्रकाशानां तस्कराणामिहोदितः ।
चौरान्वेषणमप्यत्र स्तेनस्याथातिदेशनम् ॥
वर्णतस्तेनकथनमस्मिन् रत्नाकरे कृतम् ।
स्तेनालाभे तथा दानं साहसं चाथ कीर्त्तितम् ॥
धावकान्वेषणञ्चात्र तथा संग्रहणन्ततः ॥
दण्डश्चाभिगमे प्रोक्तः कन्याया दूषणन्ततः ।
बन्धक्यभिगमे दण्डो धर्म्मस्त्रीपुंसयोस्ततः ॥
स्त्रीरक्षा योषितान्धर्मः प्रोषितस्वामिनीविधिः ।
मृतस्वामिवधूधर्मो नियोगश्च ततः परम् ॥
परपूर्वाक्षयभागो जीवत्पितृकरनूनम् ।
प्रमीतपितृकाणाञ्च विभागस्तदनन्तरम् ॥

अनेकमातृभ्रातॄणां विभागश्च ततः परम् ।
विभागानधिकारी च विभाज्यमथ श्री...,
अविभाज्यं ततः स्त्रीणां धनक्रमनन्तरम् ॥
स्त्रीणां धने विभागश्च...प्रजाया धने ततः ।
लग्नयां स्त्रीधने लुप्तविभागश्च ततः परम् ॥
नानावर्णायुतानाञ्च वि...गोऽथ विभक्तजैः ।
विभक्तागतभागश्च विभागस्तनयान्तरैः ॥
औरसः क्षेत्रजः पुत्रः पुत्रिकासुता...ि ।
पौनर्भवश्च कानीनो गूढोत्पन्नस्ततः पुनः ॥
सहोढो दत्तकः क्रीतः स्वयम्चोपगतस्ततः ।
अपविद्धः कृत्रिमश्च शूद्रापुत्रस्ततःपरम् ।
पुत्रत्वस्य विचारोऽस्मिन्नतिदेशः सुतस्य च ॥
अथ पुत्रनिरुक्तादि निन्दिताश्चात्र कीर्तिताः ।
अपुत्रार्थविभागश्च भागः संसृष्टिनां ततः ॥
विभागनिर्णयः कृत्यं विभक्तानां ततः परम् ।
समाह्वयः समयतः क्रियाभेदः प्रकीर्णकम् ॥
तरशुल्कं ततः प्रोक्तं निधिः परनिधिस्तथा ।
विधिर्दण्डप्रणयने दण्डोत्कर्षादिकं ततः ॥
ब्राह्मणस्य परीहारः परीहारः परस्य च ।
दण्डसंज्ञा मानसंज्ञाऽस्मिन्नेगमवादिनः ॥
शतमेकं तरङ्गानां विदुषां चित्तरञ्जनम् ।
विधीयन्ते विधिज्ञेन श्रीचण्डेश्वरमन्त्रिणा ॥

End

श्रीकृत्यदानव्यवहारशुद्धिपूजाविवादेषु तथा गृहस्थे ।
रत्नाकरा धर्मभुवो निबन्धाः कृतास्तुलापूरुषदानसप्त ॥

रसगुणभुजचन्द्रैः सम्मिते शाकवर्षे सहसि धवलपक्षे वाग्वतीसिन्धुतीरे ।
अजिततुलितमुच्चैरात्मना स्वर्णराशिं निधिरखिलगुणानाममुत्तरत्सोमनाथः ॥

Colophon. इति सप्रक्रियमहासान्धिविग्राहिकठक्कुरश्रीवीरेश्वरात्मजसप्रक्रिय महासान्धि-
विग्राहिकठक्कुरश्रीमच्चण्डेश्वरविरचितविवादरत्नाकरः संपूर्णः ॥ * ॥

विषयः । ऋणादानादिनिगमसंज्ञान्तविचारः ।

Previous notice—C.C. Pt. I. p. 580, Pt. II. p. 137, Pt. III. p. 122. R. M. Pt. V. p. 152. C. M. Vol. I. Pt. VI. p. 21.

A. विवादरत्नाकरः By चण्डेश्वर । Vivādaratnākaraḥ.

Substance:-Character, Maithilī. White paper. Lines 11 on a page. Letters 45 in a line. Folia 33. 12×5 inches. Appearance, old Verse and prose. Incomplete. Incorrect. Date wanting. Place of deposit, Pandit Mm. Rājnāth Miśra, Saurāṭh, Madhubanī P. O., Darbhanga. A treatise on Dharmaśāstra dealing with politics by Caṇḍeśara. Worn-out. Letters affected.

Beginning, End, Colophon, विषय:—Same.

B. विवादरत्नाकरः By चण्डेश्वर । Vivādaratnākaraḥ.

Substance:—Character Maithilī. White paper. Lines 10 on a page. Letters 74 in a line. Folia 51. 13¾×4 inches. Appearance, old. Soiled. Worn-out. Torn. Letters not legible throughout. Incomplete. Correct. Date (? . Prose. Place of deposit Raj Library, Darbhanga. A treatise on Dharmaśāstra dealing specially with judicial matters, by Chandeśvara. The Ms. begins from "चौरान्वेषण" ।

Begnning, End, Colophon, विषय:—Same.

C. विवादरत्नाकरः By चण्डेश्वर । Vivādaratnākaraḥ.

Substance:—Character, Maithilī. White paper. Lines 11 on a page. Letters 52 in a line. Folio 70. 12½×4 inches. Appearance, fairly old. Prose and verse. Incomplete. Incorrect, Date wanting. Place of deposit, Pandit Mukund Singh Jhā, Chanaur, Maṇī āchī P. O., Darbhangā. A treatise on Dharmaśāstra, by Caṇḍeśvara. Torn.

Beginning, End, Colophon, विषय:—Same.

No. 337 विवाहतत्त्वम् । By रघुनन्दन । Vivāhatattvam.

Substance:-Character, Maithilī. Palm leaves. Lines 6 on a page. Letters 80 in a line. Folia 23. 13½×2 inches.

Appearance, old. Prose and verse. Complete. Correct. Date (?) Place of doposit, Raj Library, Darbhanga. Pierced by worms. A treatise on Dharmasāstra, dlealing with Vivāha (marriage ceremony) by Raghunandana. This is one of the 28 Tattvas of Raghunandana.

Beginning. ओं नमः श्रीकृष्णाय ॥

प्रणम्य कमलाकान्तं वागीशंजगतांप्रभुम् ।

उद्वाहकर्मणस्तत्वं वक्ति श्रीरघुनन्दनः ॥

अथोद्वाहनिर्णयः तत्र मनुशातातपौ ।

असपिण्डा तुयामातुरसगोत्रा च या पितुः ।

सा प्रशस्ता द्विजातीनां दारकर्मणि मैथुने ॥

दारकर्मणि भार्यात्वनिष्पादके कर्मणि etc. ॥

End. विशेषयति मिताक्षरायां स्मृतिः ।

ब्राह्मणक्षत्रियविशां भार्याः शूद्रेण संगताः ।

अप्रजाता विशुध्यन्ति प्रायश्चित्तेन नेतराः ॥

Colophon. इति वंग (घ?) घटीयश्रीहरिभट्टाचार्यात्मजश्रीरघुनन्दनभट्टाचार्यविरचिते स्मृतितत्वे विवाहतत्वं समाप्तं नमस्तस्यै ॥

विषयः । वैवाहिको विचारः ॥

Previous notice :—C. C. Pt. I. P. 580, Pt. II, P. 137, Pt. III, P. 122. A. C. Pt. I. P. 128.

No. 338 विवाहवादः ॥ Vivāhavādaḥ.

Substance :—Character, Maithilī. Yellow paper. Lines 6 on a page. Letters 90 in a line. Folia 2. 19×3½ inches. Appearance, new. Prose. Complete. Correct. Date (?) Place of deposit, Pandit Dāmodar Jhā, Ṭhārhī. Andhrathārhī P. O., Darbhanga.

Beginning. ओं नमोगणेशाय ॥

अथ चरमसंस्कारानुव्यापारो विवाहः । अथ चरमत्वं । स्वावच्छेदकशरीरावच्छिन्नस्याधिकरणवृत्तिसंस्कारप्रागभावासमानकालीनत्वं, तेन न नामकरणादावतिव्याप्तिः ॥

End. यद्वा स्वरूपसत्ताविवाहजन्यतारूपविशेषरहितेन विवाहजन्यतावच्छेदकीभूतसंस्कारनिष्ठ

विलक्षणधर्मेण विशेषणत्वेन स्वीकारे व्यावर्त्तकत्वेन इत्यर्थः । ब्रह्माद्यष्टत्यागानन्तर-
तादृशग्रहणमेव विवाह इति तन्न तादृशज्ञानसमर्थबालकादेर्विवाहेऽव्याप्तेः ॥०॥

Coloph›n. इति विवाह वादः समाप्तः ॥ ० ॥ लिखितमिदं श्रीविश्वनाथशर्मणा । नवद्वी-
पाख्य नगर्य्याम् ॥ ० ॥ १ ॥ ० ॥ * ॥

विषयः । विवाहत्वपरिष्कारः ॥

Previous notice :—C. C. Pt. III P. 122.

No. 339 विवाहवादरहस्यम् । Vivāhavādarahasyam.

Subs'ance : Character, Maithilī.' White paper. Lines 12 on a page. Letters 57 in a line. Fclio 1. 10×3 inches. Appearance, fairly old. Complete. Prose. Correct. Datc (?) Place of deposit, Pandit Śrikānt Miś.a. Salampur, Ghaṭaho P. O., Darbhanga District. A booklet on marriage.

Beginning. ओं नमः ॥ अथ चरमसंस्कारानुकूलव्यापारो विवाहः ॥ अत्रचरमत्वं स्वावच्छेद-
कशरीरावच्छिन्नस्वाधिकरणवृत्तिसंस्कारप्रागभावासमानकालीनत्वं तेन न नाम
करणादावतिप्रसंगः ॥ etc ॥

End. न चैतस्य स्वत्वघटितत्वानुगम तादृशसामानाधिकरण्यकालिकविशेषणोभयसम्बन्धेन
तादृशप्रागभाववदन्यत्वस्य विवक्षणात्मकाप्यनुपपत्तिः ॥ ७ ॥
श्रीगणेश ॥ विवाहवादरहस्यं समाप्तम् ॥ ० ॥

विषयः । वैवाहिकोविचारः ॥

No. 340 विष्णुपूजाकल्पलता By भैरवसिंह ॥ Vishṇupūjākalpalatā.

Substance :—Character Maithi.i. Palm leaves. Lines 6 on a page. Letters 70 in a line. Folia 80. 15×1½ inches Appearance old. Worn out. Torn. Incomplete. Correct generally. Date (?) Place of deposit, Pandit Phuddi Jhā. Avāma, Jhañjhārpur P. O., Darbhanga.

Beginning. ओं नमः श्रीकृष्णाय ॥
श्रीरस्तु वस्तुहिनरश्मिभृतः प्रसादा-
देकं वपुः श्रितवतो हरिणामवेत्य (भवस्य ?) ।
तन्नाभिपङ्कजसहोत्थमुदा (या ?) ललीला-
माविष्करोति यदि यस्य भुजंगराजः ॥

...भूमिमण्डलमहाराजाधिराजो महा

सामन्ताधिपमौलिरत्ननिकरप्रत्यर्चिताङ्घ्रिद्वयः ।

दृप्यद्दुर्धरवैरिदर्पदलनोऽभूद्दर्पनारायणो ।

विख्यातो नरसिंहदेवनृपतिः सर्वार्थचिन्तामणिः ।

विश्वख्यातनयस्तदीयतनयः प्रौढप्रतापोदयः

संग्रामांगणलब्धवैरिविजयः कीर्त्यामलोकत्रयः

मर्यादानिलयः प्रकामविनयः प्रज्ञाप्रकर्षो...(उज्वलः ?)

श्रीमद्भूपतिधीरसिंहविजयी राजत्यसोप्रक्रियः ॥

श्रीमद्भूपतिधीरसिंहसदृशो दृष्टो न दातापरः

शूरो वा न च कोपि यस्य तपनप्रौढप्रतापद्युतेः ।

क......प्रच्युतमार्गगोर (पुनशो ?) स्वयं विलंक्रोगतः ॥

दाने कल्पतरु र्नये सुरगुरुः स्थैर्येसुमेरुस्सता-

माधारो विनयेन लक्ष्मण इव श्रीरामचन्द्रस्य......विधकूलंकषः ।

सश्रीभैरवसिंहदेवनृपतिर्जागर्त्ति तस्यानुजः ॥

सम्यक् पालक एष मैथिलभुवो धत्तेस्वमित्रोत्सवं

शक्त्या वैरिबलं निहन्ति भवतिश्लाघ्यो य...

श्रीमद्भैरवभूपतिः सुमनसामेकोस्ति निर्णीयते ॥

End. श्रीमद्भैरवसिंहस्य तिरभुक्तिमहीभृतः ।

भूयात्फलवती विष्णुपूज कल्पलता कृतिः ॥

Colophon. इतिसमस्तप्रक्रियाविराजमानमहाराजाधिराजनरसिंहदेवात्मजसमस्तप्रक्रियोपेतमहा-

राजाधिराजश्रीमद्धृद्यनारायणानुजसमस्तप्रक्रियालंकृतमहाराजाधिराजहरिनारायण-

रायणरूपनारायणश्रीमद्भैरवसिंहदेवकृतौश्रीविष्णुपूजाकल्पलतापरिपूर्णा ॥

॥ ओं नमः श्रीकृष्णाय ॥ ओं नमो रमोनारसिंभ्याम् ॥ ओं नमः श्रीसूर्याय ॥

विषयः । श्रीविष्णोराराधनप्रकारः सप्रपञ्चः प्रपञ्चितः ॥

Previous notice :—H. S. Vol. II of 1915, pp. 87 and 116.

No. 341 विष्णुप्रतिष्ठा । Visnupratistha.

Substance :—Character, Maithili Brown paper. Lines 7 on a page. Letters 46 in a line. Fola 34. 14 x 3 inches. Appearance, old. Verse and Prose. Complete. Not correct. Date stated, 1740. Worn out. Letters affected. Place of

deposit, Pandit Harṣa Datta Jhā, Yan, Jhañjharpur P. O, Darbhanga. A Ms. of Viṣṇupratiṣṭhāvidhi.

Beginning. ओं नमोगणेशाय: a

ओं नमः श्रीकृष्णाय ॥ नानापुराणान्यवलोकनप्रयोक्तृणांसुखवोध्यायविष्णुप्रतिष्ठाविधि-स्तावदस्माभिरिहसंदर्श्यते ॥ तत्रप्रथमंप्रतिष्ठायांप्रवर्त्तकं पद्मपुराणीयप्रतिष्ठामहात्म्य-मुपतिन्नध्नाति ॥ नारद उवाच ॥

प्रतिष्ठाप्यइरेर्च्चाकियत्फलमाप्नुयात्

प्रसादेनचयत्पुण्यं कथयस्वपितामह ॥

End ओमधकृतेतत्प्रासादसहितविष्णुप्रतिष्ठा कर्मप्रतिष्ठार्थममुंसुवर्णभाग्निदैवतंयथानामगो-त्रायब्राह्मणाय दक्षिणामहंददे । ततः भूर्यदक्षिणा । ततो ब्राह्मणान्भोजयेत् ॥

Colophon. इति श्रीविष्णुप्रतिष्ठापद्धतिः । शाके १७४० आषाढ़शुक्लप्रतिपतिथौ श्रीश्याम-प्रसिद्धदानपतिरलिखत् । शुभमस्तु श्रीरस्तु ॥ पुस्त लिखनपरीश्रमवेता वेद्धज्जनो-नान्यः । सागरलंकनखेदं दशमानकेः परवेद ॥०॥०॥००॥

विषयः । विष्णुप्रतिमाप्रतिष्ठापद्धतिः ॥

No. 341 (A). विष्णुप्रतिष्ठा ॥ Viṣṇupratiṣṭhā.

Substance :—Character Maithilī. White paper. Lines 6 on a page. Letters 36 in a line. Folia 41. 13×4 inches. Appearance, new. Prose. Complete. Incorrect. Date (?) Place of deposit, Pandit Gaṅgā Nāth Miśra, Pāhītol, Maṇi-gāchī P. O., Darbhanga.

Beginning. ओंनमोभगवतेवासुदेवाय ॥ नानापुराणान्यवलोक्य प्रयोक्तृणां सुखवोधाय विष्णुप्रतिष्ठाविधि स्तावदस्माभिरिहसंदर्श्यते ।

End. इत्याचार्यो भूरिदक्षिणा मुनासृजेत् । ततोब्राह्मणान् भोजयित्वा स्वयंभुञ्ज ॥

Colophon. इति विष्णुप्रतिष्ठाविधिः समाप्तः ॥०॥०॥०॥०॥०॥०॥

विषय । विष्णुप्रतिष्ठापद्धति ॥

No. 342 विष्णुप्रतिष्ठा । Viṣṇupratiṣṭhā

Substance :—Character Maithilī. Nepali paper. Lines 7 on a page. Letters 32 in a line. Folia 33. $11\frac{1}{2} \times 4$ inches.

Appearance, old. Prose. Complete. Incorrect. Date Śāka 1769. Place of deposit, Pandit Rāghava Jhā, Andaulī. Mādhavapur P. O., Darbhanga.

Beginning. ओं नमो भगवते वासुदेवाय ।

अथ प्रकारान्तरेण विष्णुप्रतिष्ठाविधि लिख्यते ॥ तत्रपूर्वदिने कृतनियमः प्रतिष्ठादिने प्रातःस्नातः कृतनित्यक्रियो यजमानः प्राङ्मुख उपविष्ट आचान्तः कुशादिक-मादाय etc. ॥

End. ततोगीतनृत्यादिकं श्रीपरमेश्वरसन्तोषायं कारयेत् । ततो यथाशक्तिब्राह्मणान् भोजयेत् । तत्र सञ्चिद्ब्राह्मणम्भागवतः पूजायं नियुज्यात ॥*॥

Colophon. इति विष्णुप्रतिष्ठाविधिपद्धतिः समाप्त ॥ * ॥ शुभशाके १७६९ सन् १२५५ साल फाल्गुने मास्यसितेपक्षे एकादश्यां गुरौवारे । आलिखिता श्रीश्रीकृष्ण-प्रतिष्ठापद्धतिः शुभा ॥ ॐ नमो महागणेशाय ॥ श्रीराम ॥

विषयः । विष्णुप्रतिमास्थापनविधिः ।

No. 343 विष्णुप्रतिष्ठा । Viṣṇupratiṣṭhā.

Substance :—Character, Maithilī. White paper. Lines 9 on a page. Letters 65 in a line. Folia 18. 14×4½ inches. Appearance, fresh. Prose. Complete. Not correct. Date (?) Place of deposit, Pandit Umādatt Miśra, Salampur. Ghaṭāho P. O., Darbhanga. A hand book of Karmakāṇḍa dealing with Viṣṇupratiṣṭhā.

Beginning. श्रीगणेशाय नमः ।

विलोक्यश्रीरिशामरेशशिष्य
गणेश.भिमादिकृतप्रबन्धान् ।
विश्वोपकृत्यै लिखति प्रशस्तां
विष्णुप्रतिष्ठाविधिपद्धतिं सः ॥

तत्र प्रथमेप्रतिष्ठायां प्रवर्तकंपद्मपुराणीयप्रतिष्ठामाहात्म्यमुपनिबध्नाति ।

End. ततो गीतनृत्यादिकं श्रीपरमेश्वरसन्तोषार्थङ्कारयेत् । ततो यथाशक्ति ब्राह्मणान्-भोजयेत् । ततः किञ्चिद्ब्राह्मणं भगवतः पूजायं नियुञ्ज्यात् ॥ * ॥

Colophon. इति विष्णुप्रतिष्ठाविधिपद्धतिः समाप्ता ॥ * ॥

विषयः । विष्णुप्रतिमाप्रतिष्ठापद्धतिः ।

Previous notice :—C. C. pt. I, p. 591.

No. 344 वृद्धशातातपस्मृतिः । Vṛiddhaśātātapasmṛtiḥ.

Substance :—Character, Maithili. Brown paper. Lines 7 on a page. Letters 48 in a line. Folia 2. 14×2 inches. Appearance, fairly old. Verse. Complete. Not correct. Date (?) Place of deposit, Raj Library, Darbhanga. A manual of Dharmaśāstra by Vṛiddhaśātātapa.

Beginning. ओं नमः शिवाय ॥

वृद्धशातातपप्रोक्तं स्मृतितत्त्वविनिश्चयम् ।

संक्षेपेण प्रवक्ष्यामि यावदर्थोपलब्धये ॥

नदीतीरेषु गोष्ठेषु पुण्येष्वायतनेषु च ।

तत्र गत्वा शुचौ देशे ब्रह्मकूर्चं समाचरेत् ॥

End. अकार्यमद्य कुर्वन्ति पूर्वाह्णे चापराह्णिकम् ।

न हि प्रतीक्षते मृत्युः कृतं वास्य नवा कृतम् ॥

यः स्त्रीणां न त्यजेद्रागैरुत्तरोत्तरलोलुभिः ।

पुरोदीर्घापदन्यासैश्छाया सायन्तनीमिव ॥

स्वच्छन्दवनजातेन शाकेनापि प्रमुच्यते ।

इति बुध्वास मस्वार्थः कः कुर्यादसमंजसम् ॥ ६७ ॥

Colophon. इति वृद्धशातातपस्मृतिः समाप्ता ॥ * ॥ श्रीकृष्णाय नमः ॥*॥ श्रीराम ॥श्रीः॥

विषयः । प्रायश्चित्तादयः ।

Previous notice :—C. C. Pt. I. p. 640. Pt. II, p. 152. R. M, Pt. 8 p. 25, C. M. Vol. I, Pt. V, p. 187.

No. 345 वृषोत्सर्गतत्त्वम् By रघुनन्दन भट्टाचार्य्य । Vṛṣotsargatattvam.

Substance :—Character, Maithili. Palm leaves. Lines 5 on a page. Letters 80 in a line. Folia 12. 15×2 inches. Appearance, old. Prose. Worn-out. Worm-eaten and pierced everywhere. Complete. Generally correct. Date, Śāka 1609. Place of deposit, Raj Library, Darbhanga. A hand-book of Chhāndogya Śrāddha by Raghunandana Bhaṭṭāchārya.

Beginning. ॐ नमो नीलरोचिषे ।

प्रणम्य सच्चिदानन्दं वक्ति श्रीरघुनन्दनः ।

छन्दोगानां वृषोत्सर्गे प्रयोगं विदुषां मुदे ॥

अथ छन्दोगानां वृषोत्सर्गप्रयोगः ।

गोशालायां पुण्यभूमौ वा प्रागुदकप्रवर्णदेशं गोमयोदकेनोपलिप्य द्रव्याण्यासादयेत् ॥

End. प्रीयतां पुण्डरीकाक्षः सर्वयज्ञेश्वरो हरिः ।

तस्मिंस्तुष्टेजगन्तुष्टं प्रीणिते प्रीणितं जगत् ॥

इतिमत्स्यपुराणोक्तं पठेत् ।

तएनोदशान्यूनेभ्यो ब्राह्मणेभ्योभोज्यादिमात् ॥

Colophon. इति रघुनन्दनभट्टाचार्यविरचितं छन्दोगवृषोत्सर्गतत्वं संपूर्णम् ।

तद्विष्णोरीतिमन्त्रेण मज्जेदप्सु पुनः पुनः ।

गायत्री वैष्णवीह्येषा विष्णोः संस्मरणाय वै ॥

॥ इति याज्ञवल्क्यः ॥ शाके नवव्योमरसेन्दुयुक्ते ॥

विषय । छन्दोगश्राद्धपद्धतिः ।

Previous notice :—C. C. Pt. I, p. 599. Pt. II, pp. 143, 226. Pt. III, p. 126. A. C. Pt. I, p. 136.

No 346 वृषोत्सर्गप्रयोगतत्वम् By रघुनन्दन॥ Vrcsatsargaprayogatattvam.

Substance: Character, Bengali. White paper. Lines 7 on a page. Letters 30 in a line. Folia 27. 9¾ × 4 inches. Appearance, old. Prose. Complete. Incorrect. Date wanting. Place of deposit, Pandit Damodar Jhā Sāhapur, Pandaul, P. O., Darbhanga. A part of Smṛtitattva of Raghunandana, dealing with Bṛsotsarga of Yajurvedic Brāhmaṇas. Worn-out. Torn.

Begnning. हरिः ।

प्रणम्य सच्चिदानन्दं यज्ञरूपिणमीश्वरम् ।

यजुर्वेदिवृषोत्सर्गं वक्ति श्रीरघुनन्दनः ॥

तत्रागोपष्ठे गोशालायां वितानयुक्तायां वा भूमौ प्रागुदक्प्लवनीदेशं गोमयोदकेनोपलिप्य कृतनित्यक्रियश्चाचान्तः प्राङ्मुख ओन्तत्सदित्युच्चार्य ओं तद्विष्णोरित्युच्चार्य्य स्वस्तिवाचनपूर्वकं कुशतिलजलान्यादाय मुख्यचान्द्रमासोल्लेखः कार्य्यः ॥ मुख्यो-शब्दस्वरस इतिन्यायात ॥

End. ततः प्रीयतां पुण्डरीकाक्षः सर्वयज्ञेश्वरो हरिः ।

तस्मिंस्तुष्टे जगत् तुष्टं प्रीणिते प्रीणितं जगत् ॥

इति मत्स्यपुराणोक्तं पठेत् ।

ततो दशान्यूनब्राह्मणेभ्यो भोज्यानि दद्यात् ॥ * ॥

Colophon. इति श्रीरघुनन्दनभट्टाचार्यविरचितस्मृतितत्वे सागमवृषोत्सर्गप्रयोगतत्त्वं समाप्तम् ॥ ॥

विषय । यजुर्वेदिनां वृषोत्सर्गश्राद्धपद्धतिः ।

No. 347 **वृषोत्सर्गाधिकारितानिर्णयः** By **विश्वनाथझा ।**

Vṛṣotsargādhikāritānirṇayaḥ.

Substance :—Character, Maithilī. White paper. Lines 9 on a page. Letters 64 in a line. Folia 15. 14½ × 4½ inches. Appearance, old. Prose. Complete. Generally correct. Date (?) Place of deposit, Pandit Dāmodar Jhā, Ṭhārhī, Andhraṭhārhī P. O., Darbhanga. Worn-out.

Beginning. ॐ श्रीगणेशं शिवं दुर्गां सीतां जनकनन्दिनीम् ।

प्रणम्य शिरसा भूयो विश्वनाथो द्विजोत्तमः ।

करोति धर्मरक्षार्थं धर्मशास्त्रविवेचनम् ॥

End. विष्ठितस्य तथा यत्नात् कृष्णसारस्य चर्म्मणा ।

उर्णासूत्रेण बध्नातु प्रलेपस्तु तथा यवैः ॥

ऊर्ध्वोः जंघयोः कम्बलसूत्रेण वेष्टनं मार्ग्यम् ।

Colophon. नास्ति ॥

विषयः । वृषोत्सर्गश्राद्धविचारः ॥

No. 348 **वेदाधिकारितानिर्णयः** By **विश्वनाथझा ।** Vedādhikāritānirṇayaḥ.

Substance :—Character, Maithilī. White paper. Lines 8-10 on a page. Letters 71 in a line. Folia 8. 14 × 4½ inches. Appearance, new. Prose and verse. Complete. Correct. Date (?) Place of deposit, Pandit Dāmodar Jhā, Ṭhārhī, Andhraṭhārhī. P. O., Darbhanga.

Begnning. ॐ सीतां सृष्टिकरीन्देवीं रामचन्द्रविलासिनीम् ।

नमामि शतशो नित्यं धर्मकामार्थमुक्तिदाम् ॥

तारापतिसुतो धीमान् विश्वनाथाख्यमैथिलः ।

सोदरपुरकुले जातो न्यायशास्त्रस्य पारगः ॥
वेदान्ततन्त्रसिद्धान्तं विविच्य बहुभिर्द्विजैः ।
साङ्ख्यं योगं तथा न्यायमवलोक्य मुदान्वितः ॥
करोत्युपासनां देव्याः विद्वज्जनमनोरमाम् ।
दक्षिणेनैव मार्गेण उपास्या जनकात्मजा ॥

End. वेदाविरुद्धं यन्मन्त्रं स्तवं वा कवचं तथा ।
प्रतिपादितं च यत्तन्त्रे स्वीकुर्वन्तु द्विजातयः ॥
वेदाविरुद्धमप्युक्तमित्यादिवचनं वरम् ।
देव्याः प्रमाणंस्वीकृत्य विश्वनाथमतन्त्विदम् ॥

Colophon. इति श्रीसीताचरणकिंकरमहामहोपाध्यायश्रीविश्वनाथशर्मनिर्मिते धर्मशास्त्रविवेचनेवदतन्त्राधिकारिणानिरूपणंसमाप्तम् ॥

विषयः । वेदाधिकारनिरूपणपुरस्सरं दक्षिणमार्गेणैवाराध्या देवीतिविवेचितम् ॥

No. 349 वैष्णवमतप्रदीपः । Vaiṣṇavamatapradīpaḥ.

Substance:—Character, Devanāgarī. White paper. Lines 9 on a page. Letters 55 in a line. Folia 9. 14×4 inches Appearance, fresh. Prose and verse. Comp'ete. Correct. Date wanting. Place of deposit, Chitradhar Library, Tabhaka, Dalsingh Sarai P. O, Darbhanga. A manual of Dharmaśāstra, dealing with Vaiṣṇavamata

Beginning. श्री गणेशाय नमः ।
जयति श्रौतधर्मार्कः स्मार्त्तधर्मारुणोदयः ।
सत्पुराणैरुदयमानः पाषण्डध्वान्तनाशकः ॥ १ ॥
नत्वोपाध्यायपादाब्जमज्ञानध्वान्तभास्करम् ।
सम्यक् श्रीवैष्णवमतप्रदीपंज्वलयाम्यहम् ॥ २ ॥
यदालोकमवालोच्य साधवस्तन्मतान्तरात् ।
अनायासेना चिन्वन्तु तत्त्वं पर दुर्लभम् ॥ ३ ॥
अथ पञ्चदशाब्दा तीतकाले श्रीवैष्णवानामस्मिन्देशे सकलमतवादिषु प्राधान्यिन्यायवेदान्तशालित्वेनानालोचितश्रुतिस्मृतिपुराणाः पण्डिता अपि बहिराचारामासविचित्राचरणंदृष्ट्वाश्रद्दधते स्मम तम् ॥

End. महर्षिसंसेवितपुण्यदेशे चिरात्सदाचाररतेऽत्र विज्ञाः ।

पूवारयन्त्वेतवधर्ममूलं निष्काश्य सद्धर्मविवृद्धिहेतुम् ॥ १ ॥

Colophon. इति श्रीवैष्णवमतप्रदीपः ॥ ग्रन्थसंख्या २६२ ॥

विषयः । रामानुजमतानुयायीग्रन्थः मतान्तरखण्डनपूर्वकस्वपक्षस्थापकः ।

No. 350 **वैधव्यशान्तिपद्धतिः** । Vaidhavyaśāntipaddhatiḥ.

Substance :—Character, Maithilī. White paper. Lines 7 on a page. Letters 50 in a line. Folia 4. 13 × 3½ inches. Appearance, fairly old. Prose. Complete. Correct. Date (?) Place of deposit, Raj Library, Darbhanga. A handbook of **वैधव्यशान्ति** describing the way how to be freed from the Graha called *vaidhavya* or that of widowhood. This has been taken from the Karmavipāka.

Beginning. ॐ नमो गणेशाय ॥

अथ कर्मविपाकोक्तवैधव्यशान्तिः ॥ शम्भोः काञ्चनीं गौर्या राजतीञ्च प्रतिमां पलं पलार्धं तदर्धं र्वाविधाय विस्तीर्णव्याघ्राजिने सर्वबीजानिपरितः संस्थाप्य कुशादिकमादाय संकल्पं कुर्यात ॥

End. नमोघ (?) कृतेतद्वैधव्यशान्तिकरोमामहेश्वरप्रतिमादानकर्मप्रतिष्ठार्थमेतावद्द्रव्यमूल्यकहिरण्यमग्निदैवतममुकगोत्रायामुकशर्मणे ब्राह्मणाय दक्षिणान्तुभ्यमहं संप्रददे इति दक्षिणान्दद्यात् ॥ ततो ब्राह्मणभोजयेत् ॥

Colophon. इति वैधव्यशान्तिपद्धतिः समाप्ता ॥ * ॥ * ॥

विषयः । वैधव्यप्रशमनोपायः ॥

No. 351 **व्यवस्थार्णवः** By **रघुनाथ** । Vyavasthārṇavaḥ.

Substance :—Character, Maithilī. White and yellow paper. Lines 12 on a page. Letters 34 in a line. Folia 43. 12 × 5 inches. Appearance, old. Prose and verse. Incomplete and incorrect. Date wanting. Place of deposit, Pandit Rāgbava Jhā, Andauli, Mādhavapur P. O., Darbhanga. A treatise on Dharmaśāstra by Raghunātha.

Beginning. नत्वा श्रीरघुनाथ ईश्वरपदाम्भोजं गुरुंश्चादरा-

न्मन्वादिस्मृतिसंहितार्थमवधार्य्याचार्यवाक्ये न च ।

बालानां पटुताविधायकममुं स्मार्तव्यवस्थार्णवं,

रायश्रीयुतराघवस्य नृपते रादेशतो निर्ममे ॥

तिथिसंक्रान्त्यशौचेषु द्रव्यशुद्धाधिकारिणोः ।

प्रायश्चित्तोद्वाहदायेष्वपि वाच्योत्र निर्णयः ॥ २ ॥

End of Ms. चाण्डाला दस्पृष्टजलक्षीरादिपाने न्यहसाध्यसान्तपनं । तत्रपुराणमेकः । इदमज्ञानतः ज्ञानतस्तु द्वैगुण्यम । तत्राधेनुरेका । अभ्यासे तु सर्वत्र प्रायश्चित्तावृत्तिः । ज्ञानतश्चाण्डालस्पृष्टोदकपानेभ्यदोषः...

Colophon. नास्ति ॥

विषय: । तिथ्यादिनिर्णयः ।

Previous notice :—C. C. Pt. I. p. 616. R. M. Pt. I. p. 283.

No. 352 व्यवहारचिन्तामणिः By वाचस्पति । Vyavahārachintāmaṇiḥ.

Substance :—Character, Maithili. Palm leaves. Lines 7 on a page. Letters 118 in a line. Folia 37. 15½ × 2 inches. Appearance, old. Prose and verse. Complete. Correct. Date wanting. Place of deposit, Pandit MM. Paramesvar Jhā, Tarauni, Sakri. P. O., Darbhanga. A treatise on Dharmaśāstra, dealing with law and politics, by MM. Vāchaspati Miśra. The Ms. belongs to a descendant of the owner. By calculation, the date may be ascertained to be about 225 years ago.

Beginning. ॐ नमो भगवते वासुदेवाय ॥

आराध्य नन्दनन्दनमनुसंधाय प्रयत्नतो ग्रन्थान् ।

श्रीवाचस्पतिविबुधो व्यवहृतिचिन्तामणिंतनुते ॥

भाषोत्तरक्रियावादानिर्णयस्सोपदेशकः ।

चतुष्पात्तस्वविषयो व्यवहारो निरूप्यते ॥

End. कात्यायनः—

सुतस्य सुतदाराणां वशित्वन्त्वथ शासने । विक्रये चैव दाने चवशित्वं न सुते पितुः ।' एतेननुशिष्टौअविसर्गे चविक्रये चेश्वरा मता इति नारदीयं दानविक्रययोः प्रभुत्वप्रतिपादनं पुत्रत्वेन दानविक्रयपरमतोनविरोधइत्येके पुत्रस्यानुमतौ पितुस्तद्दानादौ प्रभुत्वमननुमतौ त्वप्रभुत्वमितिसंप्रदायः ॥ इतिनिर्णयपादः ॥

Colophon. इति महामहोपाध्यायसन्मिश्रश्रीवाचस्पतिविरचितोव्यवहारचिन्तामणिःसंपूर्णः ॥ यश-पल्लीग्रामे महामहोपाध्यायश्रीरघुदेवसरस्वतीनामाज्ञया श्रीपशुरामशर्म्मणा लिखितमिदं पुस्तकम् ॥ ॥ शुभमस्तु श्रीरस्तु ॥

विषयः । व्यावहारिकः ।

Previous notice:—C. C. Pt. I. p. 617, Pt. II. p. 147, Pt. III, p. 129. R. M. Pt. III, p. 34.

C. M. Vol. I, Pt. VI, p. 18.

A. व्यवहारचिन्तामणिः By वाचस्पति । Vyavahārachintāmaṇiḥ.

Substance:—Character, Maithilī. White paper. Lines 17-18 on a page. Letters 60 in a line. Folia 24. 12 × 5 inches. Appearance, old. Prose. Complete. Not correct. Date, Śāka 1716. Worn out. Torn. Place of deposit. Babu Bachan Jhā, son of Kantu Jhā. Naduār. Jhañjhārpur, P. O., Darbhanga.

Beginning, End, Colophon, विषयः—Same.

B. व्यवहारचिन्तामणिः By वाचस्पतिः । Vyavahārachintāmaṇiḥ.

Substance:—Character, Maithilī. Palm leaves. Lines 4 on a page. Letters 64 in a line. Folia 86. 13 × 2 inches. Appearance, old. Prose. Complete. Correct. Date (?). Worn-out. Torn. Place of deposit, Babu Ādyānāth Miśra Pāhītol. Manīgāchī. P. O., Darbhanga.

Beginning, End, Colophon, विषयः—Same.

C. व्यवहारचिन्तामणिः By वाचस्पतिमिश्र । Vyavahārachintāmaṇiḥ.

Substance:—Character, Maithilī. Palm leaves. Lines 5 on a page. Letters 52 in a line. Folia 88. 13½ × 2 inches Appearance, old. Prose. Complete. Generally correct. Date, La. Sam. 439. Worn-out. Worm-eaten. Torn. Place of deposit, Pandit Phudī Jhā, Avām, Jhañjharpur P. O., Darbhanga.

Beginning, end, Colophon, विषय:—Same.

D. व्यवहारचिन्तामणिः By वाचस्पतिमिश्र । Vyavahārachintāmaṇiḥ

Substance :—Character, Maithilī. White paper. Lines 10 on a page. Letters 46 in a line. Folia 52. 14×4 inches. Appearance, old. Verse and Prose. Worn-out. Worm-eaten Place of deposit, Pandit Bamdeva Miśra, Balampur, Ghaṭāho, P. O., Darbhanga. A treatise on Dharmaśāstra dealing with law by Vachaspati Miśra. Date Śaka 1717.

Beginning, End, Colophon, विषय :—Same.

E. व्यवहारचिन्तामणिः By वाचस्पतिमिश्रः । Vyavahārachintāmaṇiḥ.

Substance :—Character, Maithilī. Palm leaves. Lines 5 on a page. Letters 62 in a line. Folia 86. 16×2 inches. Appearance, old. Worn-out. Torn. Worm-eaten and pierced. Prose and verse. Complete. Not correct. Date La Sam. 507. Place of deposit. Raj Library, Darbhanga. A treatise on Dharmaśāstra dealing with law by Mahāmahopādhyāya Vāchaspati Miśra.

Beginning, End, विषय :—Same.

Colophon. महामहोपाध्यायमिश्रश्रीवाचस्पतिकृतो व्यवहारचिन्तामणिःसंपूर्णः ॥०॥ लसं ५०७ श्रावणवदिनवम्यांतिथौ नम्रोगमाग्रामे श्रीमद्रामनन्दशर्मा व्यलिखदमुंपुस्तकम् ॥०॥ ॐ नमो भवानीशंकराभ्याम् ।

F. व्यवहारचिन्तामणिः By वाचस्पति । Vyavahārachintāmaṇiḥ.

Substance :—Character, Maithilī. Palm leaves. Lines 5 on a page. Letters 58 in a line. Folia 80 $13\frac{1}{2}\times2$ inches. Appearance, old. Prose and verse. Complete. Correct. Date wanting. Place of deposit, Pandit MM. Rājināth Miśra, Saurath, Madhubhanī. P. O., Darbanga.

Beginning, End, Colophon, विषय :—Same.

No. 353 व्यवहारनिर्णयः By परमानन्द । Vyavahāranirṇayaḥ.

Substance :—Character, Maithilī. Palm leaves. Lines 5 on a page. Folia 25. 13 × 2 inches. Appearance, very old. Worn-out. Prose. Incomplete Correct. Date (?) Place of deposit, Pandit Sīveśvar Jhā, Lālaganj, Jhañjharpur, P. O., Darbhanga.

Beginning. नास्ति ॥

End. भूयस्त्वामरविन्दलोचन धरापृष्ठे लुठान्मस्तकं कृत्वा कश्चिदहं परंवरमसुं याचेतदङ्गीकुरु यन्मात्स्यादिनिषेवणेषु हृदयाश्लाघा कदाचित्प्रभो जायेतस्थितियरस्तुताव दिहमे प्राणास्पदे हेपुनः ॥

Colophon. इति मैथिलश्रीपरमानन्दशर्मकृते व्यवहारनिर्णये मत्स्यादिभक्षणाभक्षणनिर्णयः ॥

विषयः । मांसाशने विवदमानवचननिरसनपूर्वकतदशनव्यवस्था व्यवस्थापिता ॥

No. 354 व्यवहारमाधवः By माधव । Vyavahārmādhavaḥ.

Substance :—Character, Maithilī. White paper. Lines 12 on a page. Letters 56 in a line. Folia 21. $12\frac{1}{4} \times 4\frac{3}{4}$ inches Appearance, fairly old. Verse and Prose. Incomplete, Correct generally. Drenched. Place of deposit, Raj Library, Darbhanga. A treatise on Dharmaśāstra, dealing with Vyavahāra, by Mādhava, consisting of सभानिरूपण, राजनिरूपण etc.

Beginning. श्रीगणेशाय नमः ॥

वागीशाद्याः सुमनसः सर्वार्थानामुपक्रमे ।
यंनत्वानकृतकृत्याःस्युस्तन्नमामि गजाननम् ॥१॥
सोहं प्राप्य विवेकतीर्थपदवीमाम्नायतीर्थे परं,
मज्जन् सज्जनसंगतीर्थनिपुणः सद्वृत्तितीर्थं श्रयन् ।
लब्धामाकलयन् प्रभावलहरीं श्रीभारतीतीर्थतो,
विद्यातीर्थमुपाश्रयन् हृदि भजे श्रीकण्ठमव्याहतम् ॥२॥
सत्यैकव्रतपालको द्विगुणधीस्त्र्यर्थी चतुर्वेदिता ।
पञ्चस्कन्धकृती षडन्वयदृढः सप्तांगसर्वंसहः ।
अष्टव्यक्तिकलाधरो नवनिधिः पुष्पद्विशत्प्रत्ययः,
स्मार्त्तोच्छ्रायधुरन्धरो विजयते श्रीबुक्कणः क्ष्मापतिः ॥३॥

इन्द्रस्यांगिरसो नलस्य सुमतिः शैब्यस्य मेधातिथि ,
धौम्यो धर्मसुतस्य वैण्यनृपतेः सौजानिधंगौतमः ।
प्रत्यग्दष्टिररुन्धतीसहचरो रामस्य पुण्यात्मनो ,
यद्वत्तस्य विभोरभूत्कुलगुरुर्मन्त्री तथा माधवः ॥४॥
प्रज्ञामूलमही वेवेकसलिलैः सिक्ता फलोपघ्निता ,
मन्त्रैः पल्लविता विशालविटपा संध्यादिभिः षड्गुणैः ।
शक्त्या कोरकिता यशःसुरभिता संध्यासमुद्यत्फला ,
संप्राप्ता भुवि भाति नीतिलतिका सर्वोत्तरम्माधवम् ॥५॥
श्रीमती जननी यस्यसु कीर्त्तिम्मायिणः पिता ।
सायणोभोगनाथश्च मनोवुद्धी सहोदरौ ॥६॥
यस्य बौधायनं सूत्रं शाखा यस्य च याजुषी ।
भरद्वाजकुलं यस्य सर्वज्ञः स हि माधवः ॥७॥
स माधवः सकलपुराणसंहिताप्रवर्त्तकः, स्मृतिसुषमा पराशरस्मृतिः । जगद्धितासये पराशरस्मृतिविवृतौ प्रवर्त्तते ॥ व्याख्याते आचार प्रायश्चित्ते ! अथ व्यवहारः प्रस्तूयते ॥

End. संसदि प्रतिवादिना साक्षिदूषणे कृते साक्षिणः प्रष्टव्याः 'युष्मास्वभिहितो' दोषः सत्यन्नवेतिते च यदि दूषणमभ्युपगच्छन्ति तदा न साक्षिणः । अथ नांगीकुर्वन्ति तदा दूषणवादिना दूषणक्रिया भाव्या । अथ संभावयितुं नशक्नोति तदादूषणवादी तदनुसारेण दंड्यः । यदि विभावयति तदा ते न साक्षिणः सर्व एव दुष्टा भवन्तित दार्थिनः पराजयः विपर्ययस्यनिश्चितत्वात् ।
अथसाक्षिणादोषैः

विषयः । सभानिरूपण, सभ्यानिरूपण, लिखितविधानदिव्यविध्यादिनिरूपणानि ॥

Colophon. नास्ति ॥

Previous notice :—C. C. Pt. I, p. 617, Pt. II. p. 147, R. M. Pt. X, p. 79.

No. 355 **व्यवहारमयूखः** By **नीलकण्ठः ।** **Vyavahāramayūkhaḥ.**

Substance :—Character, Maithilī. White paper. Lines 17 on a page. Letters 48 in a line. Folia 6. $12 \times 4\frac{3}{4}$ inches.

Appearance, old. Verse and Prose. Incomplete. Incorrect Date (?). Place of deposit, Pandit Govind Miśra, Zangauli. Maṇigāchī, P. O., Darbhanga. A treatise on Dharmaśāstra.

Beginning of Ms. पुत्रादिः पितृपितामहप्रपितामहेषु मृतेष्वनन्तरं वृद्धप्रपितामहे मृते अन्य स्मिंश्च तत्पुत्रादिके जीवति तद्धनं न लभते, पुत्रपौत्रप्रपौत्रसामान्याभावे सोपि लभतएवेत्यर्थः । गृह्णन्तुधनाविभक्त परम् । किन्तु संसृष्टि परम् ।
अविभक्ताविभक्तानां कुल्यानां वसतां सह ।
भूयोदायविभागःस्यादाचतुर्थादितिस्मृतिः देवलोके ॥

End of Ms. भूर्यापिता महीपाला निबन्धो द्रव्यमेव वा ।
तत्र स्यात्सदृशं स्वाम्यं पितुःपुत्रस्य चोभयोः ॥
इति वचनात् । वचनं चेदं पितामहमरणस्यैव स्वत्वोत्पत्तिहेतुत्वं गमयति न पुत्रोत्पत्तिः । मरणकालेतूत्पन्नपौत्रे तदभावप्रसंगात । वस्तुतस्तु पितामह पदमविवक्षितम् । अन्यथा प्रपितामहाद्य : (?) ।

Colophon नास्ति ॥

विषयः । दायभागादिः ।

Previous notice :—C. C. Pt. I, p. 617, Pt. II p. 147, Pt. III, p. 129.

C. M. Vol. I, Pt. VI. p. 20.

No. 356 **व्यवहारसिद्धान्तपीयूष**. By **चित्रपति** ।

Vyavahārasiddhāntapīyūṣaḥ.

Substance :—Character, Devanāgarī. White paper. Lines 39 on a page. Letters 26 in a line. Folia 110. Generally correct. Complete. Date of composition Śaka 1735. Place of deposit, Raj Library, Darbhanga. Appearance, fairly old. A treatise on Dharmaśāstra, dealing with law, (**व्यवहार**) by Mahopadhyāya Chitrapati, son of Nandipati, who composed several songs in Maithilī dialect.

Beginning. देवमेकाक्षरंवन्दे परमात्मस्वयंभुवं ।
नित्यं सत्यं हि सर्वज्ञंसर्वगं सर्वसंसृजं ।
न्याये धर्मधुरस्य संप्रति महादातुर्जगन्मण्डले .

गुरुयाथार्थ्यभुवः स्वयंसुविदुषः श्रीश्रीपदश्रीमतः ।
कोलब्रूकनृपस्य भव्यवचसा भूयो भृशं प्रार्थितः
श्रीमच्चित्रपतिः सुधीर्व्यवहृतेर्ग्रन्थं विधत्ते मुदा ।
मन्वादिस्मृतिमाकलय्य जगति प्रख्यातसत्पण्डितः
श्रीचण्डेश्वरमिश्रभट्टस्मृतिग्रन्थानूसमस्तानपि
श्रीमच्चित्रपतिर्व्यवस्थितमतिद्वारास्वयं पण्डितः
कोलब्रूकनृपो वरं वितनुते सिद्धान्तपीयूषकम् ॥
अथ व्यवहारमातृकाख्यप्रथमखण्डे व्यवहारहेतुलक्षणे निरूप्येते । तत्र नारदः ।
धर्मैकतानाः पुरुषाः सदासन् सत्यवादिनः ।
तदा न व्यवहारोभून्नद्वेषोनापि मत्सरः ॥

End.
सुतस्य सुतदाराणां वशित्वमनुशासने
विक्रये चैव दाने च वशित्वं न सुते पितुः ।
एतदप्यनापदीतिवक्ष्यते दत्तादत्तप्रकरणे इति ॥ ॥०॥ इति स्वतन्त्रास्वतन्त्रलक्षणं ॥०॥

Colophon.
इति सदासमातृतानेकविद्वज्जनसकलविद्याविद्योतितान्तष्करणा श्रीमत्तायसहेन्टकसकोल-
ब्रूकसाहेबाज्ञया महोपाध्यायश्रीचित्रपतिशर्मविरचिते व्यवहारसिद्धान्तपीयूषे
चतुर्थः परिच्छेदः समाप्तः ॥
लक्ष्मीर्यस्यगृहे मुखे सुललिता वाणी स्वयं शारदा ,
श्रीचण्डी भुजयोर्वसत्यरिगणे शश्वत्प्रतापावली ।
कीर्त्तिः कुन्दनिभाऽनिशं प्रतिदिशं दानं सदा पण्डिते ,
सोयं तामसहेनृकः कुलवुरुक श्रीमान्चिर जीवतु ॥१॥
तदाज्ञयाख्यातनिवन्धकार, संभाषितानेकमतानुबन्धः ।
वाणाक्षिशैलेन्दुयुते समासो, विद्यावतामेष मुदे निवन्धः ॥२॥
देशे धर्मपुरे स्वधर्मनिरते वंशे वरे मैथिलः
कश्चित् श्रीमधुसूदनोऽजनि गुणोत्कर्षेण मानोन्नतिः ।
तस्य द्वौ सुसुतौ वभूवतुरथ प्रख्यातनन्दीपतिः ॥
श्रेष्ठः कृष्णपतिर्यदीयपुरतो मूकायितो गीष्पतिः ॥३॥
श्रेष्ठात् श्रेष्ठसुतो महापद्युतोपाध्यायलक्ष्मीपति-
र्न्यायव्याकरणादिकाव्यकोषनिगमप्रख्यातसत्पण्डितः ।
तस्मात्सर्वमधीत्य तत्समगुणाः श्रीचित्रपत्यादया —
श्चैवंभूतसुधीर्महोगुणपतिस्तेषांपितृव्यात्मजः ॥४॥

नन्दीपतितनूजन्मा श्रीमच्चित्रपतिः कृती ।
व्यवहारस्यसिद्धान्तपीयूषं समपूरयत् ॥५॥
मान्यान् प्रणम्यशिरसाहृदि संनिधाय, विज्ञापयामि बहुशो विनयं विधाय ।
धीराः सदा ममलिपिं परिशोधयेयुः, सन्तः यतः परगुणे रसिका भवेयुः ॥६॥
शास्त्राम्भोधिसमुद्भवं नवरसं भूदेवसेवाश्रितं ,
विश्वक्सारविचारचारुचरितं सत्कारितं निर्मलं ।
वादव्याधिनिवारकं बरमदः सिद्धान्तपीयूषकं ,
काम्यं यत्नपुरस्सरेण सततं भो भोबुधाः पीयताम ॥७॥
समाप्तश्चायं ग्रन्थः ॥ शुभमस्तु ॥ श्रीरस्तु ॥*॥*॥

विषयः । व्यावहारिकः ॥ दत्तासंप्रदायिकः । साक्षिनिरूपणम् सीमाविवदादिः ॥

Previous notice :—C. C. Pt. III, p. 129.

A. **व्यवहारसिद्धान्तपीयूषः** By **चित्रपति** । Vyavahārasidhāntapīyūṣaḥ.

Substance :—Character, Devanāgarī. White paper. Lines 36 on a page. Letters 30 in a line. Folia 78. Book form. 13 × 8 inches. Prose and verse. Complete. Generally correct. Date (?). Appearance fairly old. Place of deposit, Raj Library, Darbhanga. A treatise on Dharmaśāstra, dealing with Law (**व्यवहार**).

Beginning. ओं नमोगणेशाय ॥ अथ सीमाविवादो निरूप्यते ॥ तत्र, बृहस्पतिः ॥
क्रय विक्रयानुशये विधिरेष उदाहृतः ।
ग्रामक्षेत्रगृहादीनां सीमावादं निबोधत ॥

End. बृहस्पतिः ॥ दिव्यैर्विशुद्धो मोच्यः स्यादशुद्धो वधमर्हति ।
निग्रहानुग्रहाद्राज्ञः कीर्त्ति धर्मश्च वर्धते इति ॥
अत्र निग्रहेति असाधोर्निग्रहात् साधोश्चानुग्रहणात् राज्ञः कीर्त्तिधर्मयोरुपचयोभवतीत्यर्थः इति चिन्तामणौ मिश्राः ॥

Colophon. इति घातकान्वेषणम् ॥४॥

विषयः । सीमाविवादादिः ॥

No. 356 व्रतकालविवेकः By शूलपाणि । Vratakālavivekaḥ.

Substance :—Character, Maithilī. White paper. Lines 11 on a page. Letters 56 in a line. Folia 8. 13×4 inches. Appearance fairly old, Verse and prose. Complete. Incorrect. Date wanting. Place of deposit. Pandit MM. Rājināth Miśra. Saurāth, Madhubanī, P. O., Darbhanga. A manual of Dharmaśāstra, dealing with Vrata by Sūlapāṇi.

Beginning. श्रीगणेशाय नमः ॥

नानामुनिमतद्वैधजातसंशयकृन्तनः ।

व्रतकालविवेकोयं क्रियते शूलपाणिना ॥

तत्रदीर्घकालापालनीयतादीतिकर्तव्यताकलापोपहितनियतसंकल्पविषयो व्रतमितिव्रत-

लक्षणम् । व्रतानांसंकल्पसम्भवत्वमाहमनुः —

संकल्पमूलः कामो वै यज्ञाः संकल्पसंभवाः ।

व्रतानियमधर्म्माश्च सर्वे संकल्पजाः स्मृता इति ॥

End काम्यं तस्यैवप्रतिष्ठा यत्पुनर्नित्यंकालविशेषानियतश्च न तस्य प्रतिष्ठा पूर्वोक्ते हयशीष

फलार्थिभिरित्यनेन काम्यस्यैव प्रतिष्ठाविधानान् । कालविशेषानियतमित्ये तदसम्भवाच्च

प्रतिष्ठाविधानञ्चप्रतिष्ठाविवेकेऽनुसन्धेयम् ॥१०॥

Colophon. इति सादुर्गयानमहामहोपाध्यायश्रीशूलपाणिविरचितो व्रतकालविवेकः समाप्तः ॥०॥०

विषयः । व्रतविषयकविचारः ।

Previous notice :—C. C. Pt. I, p. 621, Pt. III, p. 129. R. M. Pt. III, p. 312.

C. S. C. Pt. 12, p. 594.

No. 357 व्रततत्वम् By रघुनन्दन । Vratatattvam.

Substance :—Character Maithilī. White paper. Lines 11 on a page. Letters 64 in a line. Folia 64. 13½×3½ inches. Appearance, fairly old. Worn-out. Soiled. Verse and Prose. Incomplete. Incorrect. 21 folia are missing from the beginning and some from the end. Date wanting. Place of deposit, Pandit Jaduchira Miśra. Khopā phulaparās, P. O., Darbhanga. A treatise on Dharmaśāstra dealing with Vratanirṇaya by Raghunandana.

Beginning of Ms. ओरद्ध्येऽहमपरेऽहनि ।

एतसो मोक्तकामोऽस्मि यद् गोविन्द त्रियोनिजः ।

तन्मे मुञ्चतु मां त्राहि पतितं शोकसागरे ॥

आजन्म मरणं यावद्यन्मयाह्ण कृतंकृतम् ।

तत्प्रणाशय गोविन्द प्रसीद परमेश्वर ॥

एतन्मन्त्रचतुष्टयं संवत्सरदीपभृतं तथा ।

एकेनैवोपवासेन कृतेन कुरुनन्दन ॥

सप्तजन्मकृतात्पापात् मुच्यते नात्रसंशयः ।

End of Ms. मनुः । यत्किञ्चिन्नधुनामिश्रंपूद्यागुत्रयोदर्शी, तदप्यत्तयमेवस्थाद्वर्षासु च । विष्णु-धर्मोत्तरे । प्रोष्ठपधामतीतायां तथा कृष्णात्र्योदशी मयद्यात्र्योदशी एतास्तु ।

Colophon. नास्ति ॥

विषयः । व्रतनिर्णयः ।

Previous notice :—C. C. Pt. I, p. 622; Pt. II, p. 248, Pt. III, p. 129.

No. 358 व्रतपद्धतिः By श्रीदत्तः । Vratapaddhatiḥ.

Substance :—Character, Maithilī. White paper. Lines, 13 on a page. Letters, 48 in a line. Folia 14. 13×5 inches. Appearance, old. Prose and verse. Incomplete. Incorrect. Date wanting. Place of deposit, Pandit Śaktināth Jhā, Ujan, Jhañjharpur P. O., Darbhanga. A treatise on Dharma-śāstra dealing with vratanirṇaya by Śrīdatta.

Beginning. ओं नमो महागणेशाय ॥ श्रीशारदायै नमः ॥

श्रेयस्समादिशतु सालसपद्मपाते,

मिद्रायिते अपि दृशौ भृशमुन्नमय्य ।

सम्वाह्यमानचरणाम्बुजजातहर्षो ।

लक्ष्मीमुखेक्षणपरः परमेश्वरो वः ॥

निबन्धेषु निबन्धाद्वा? नि वचनानि विचिन्वता ।

श्रीदत्तेन व्रतादीनां सारमाकृष्य लिख्यते ॥

End of Ms. फलानि शयने राजन्यद्वाभागहरस्य च ।

एतान्ये वतु विप्रस्य गाङ्गेयमहितानि च ॥

द्वितीये ह्नि प्रदेयानि शक्त्या भक्त्या च भारत ।
वासोदानं तथा धान्यं फलदानसमन्वितम् ॥

Colophon. नास्ति ॥

विषयः । व्रतधर्मनिरूपणं, गृहीतव्रतापालने दोषः, हविष्यद्रव्यनिरूपणम्, सकलव्रतविधानकथनं जन्मतिथिकृत्यनिरूपणम्, सूतिकाषष्ठीपूजाविधानादिनिरूपणञ्च ॥

No. 359 व्रतपद्धतिः By रुद्रधर । Vratapaddhatiḥ.

Substance :—Character, Maithilī. White paper. Lines 14 on a page. Letters, 58 in a line. Folia 30. 10 × 3¾ inches. Appearance, old. Verse and prose. Complete. Generally correct. Date, Śāka 1678. Place of deposit, Pandit Gokulanāth Jhā, Nanaur, Tamuria P. O., Darbhanga. Now possessed by Jayadeva Ṭhākur, brother-in-law of the deceased owner. Worn-out. A treatise on Dharmaśāstra, dealing with Vratavidhāna by Rudradhara Upādhyāya.

Beginning. ओं नमः श्रीकृष्णाय ॥
भ्रातृसूक्तिकृतोद्बोधश्रीरुद्रधरशर्म्मणा ।
नानानिबन्धसिद्धासौ लिख्यते व्रतपद्धतिः ॥
तत्रादौ व्रतसामान्यधर्म्माः ॥ तत्र देवलः—
अभुक्त्वा प्रातराहारं स्नात्वाचम्य समाहितः ।
सूर्य्याय देवताभ्यश्च निवेद्य व्रतमाचरेत् ॥

End. वस्तुतस्तु तत्रापि शुक्लादेरेवाभिलापः कर्त्तुमर्हति । ततोऽपि कृष्णादित्वस्य भावेऽप्रयोजकत्वादिति ॥ एष श्रीमद्भ्रातृचरणोन्नीतः समयप्रदीपाद्यनुसारी पन्थाः ॥*॥

Colophon. इति श्रीमहामहोपाध्यायश्रीरुद्रधरकृताव्रतपद्धतिः समाप्ता ॥०॥ ओं गणेशाय नमः ॥ शाके १६।७८। सम्वत् १८।८३। (१८१३ ?) रामो विजयतेतराम् । श्रीगुरुचरणारविन्दाभ्यान्नमः ॥

विषयः । व्रतसिद्धान्तविचारः ।

Previous notice :—C.C. Pt. III, p. 129; R. M. Pt. VI, p. 15 H. S. Vol. II, p. 91. (1915).

A. व्रतपद्धतिः By रुद्रधर । Vratapaddhatiḥ.

Substance :–Character, Maithilī. White paper. Lines 12 on a page. Letters, 44 in a line. Folia 41. 10 × 4 inches. Appearance, old. Prose and verse. Complete. Incorrect. Date, Śāka 1641. Worn-out. Letters affected. Place of deposit, Pandit Sureśa Miśra, Saurāth, Madhubanī P. O., Darbhanga. A treatise on Dharmaśāstra dealing with Vrata by Rudradhara Upādhyāya. The writer Śūlapāṇi, author of several works on Dharmaśāstra, lived at Saurāth. He earned 32 bighās Brahmottara land which is still called Śūlapāṇi chauri. The land is not in the possession of his descendants as his line does not continue, but some portion is under that of Mm. Rajīnāth Miśra.

Beginning, End, Colophon, विषय :—Same.

B. व्रतपद्धतिः By रुद्रधर । Vratapaddhatiḥ.

Substance :—Character, Maithilī. White paper. Lines, 11 on a page. Letters, 44 in a line. Folia 40. $11\frac{1}{2} \times 4\frac{1}{2}$ inches. Appearance, old. Prose. Complete. Correct. Date Śāka 1668 Place of deposit, Pandit Baladeva Jhā, Raiām, Lohat P. O., Darbhanga. A hand book of Dharmaśāstra dealing with vratavidhāna by Rudradhara Upādhyāya.

Beginning, End, Colophon, विषय :—Same.

C. व्रतपद्धतिः By रुद्रधर । Vratapaddhatiḥ.

Substance :–Character, Maithilī. White paper. Lines, 13 on a page. Letters, 52 in a line. Folia 24. $13\frac{1}{2} \times 5$ inches. Appearance, fresh. Prose. Complete. Correct. Date, San 1316 Sāl. Place of deposit, Pandit Bālakṛṣṇa Jhā, Nanaur, Tamuriā P. O., Darbhanga. A treatise on Dharmaśāstra dealing with Vratavidhāna, by Rudradhara Upādhyāya.

Beginning, End, Colophon, विषय :—Same.

D. व्रतपद्धतिः By रुद्रधर । Vratapaddhatiḥ.

Substance : - Character Maithilī. White paper. Lines, 10 on a page. Letters, 40 in a line. Folia 41. $10\frac{3}{4} \times 4\frac{1}{2}$ inches.

Appearance, old. Verse and prose. Complete. Generally correct. Date, Śāka 1768. Place of deposit, Pandit Balabhadra Jhā, Pachāḍhī, Pandaul P. O., Darbhanga. A treatise on Dharmaśāstra dealing with Vratavidhāna by Mm. Rudradhara Upādhyāya.

Beginning, End, Colophon, विषय :—Same.

E. व्रतपद्धतिः By रुद्रधर । Vratapaddhatiḥ.

Substance :—Character, Maithilī. White paper. Lines, 9 on a page. Letters, 34 in a line. Folia 63. 10×3¾ inches. Appearance, old. Verse and prose. Complete. Generally correct. Date, Śāka 1755. Place of deposit, Pandit Gaṅgādhar Jhā, Jankimahināthapur, Deodhā P. O., Darbhanga. A treatise on Dharmaśāstra, dealing with Vrata ceremony, by Rudradhara Upādhyāya.

Beginning, End, Colophon, विषयः—Same.

F. व्रतपद्धतिः By रुद्रधर । Vratapaddhatiḥ.

Substance :—Character, Maithilī. White paper. Lines, 9 on a page. Letters, 54 in a line. Folia 53. 14×5½ inches. Appearance, fairly old. Prose and verse. Complete. Correct. Date (?) Place of deposit, Raj Library, Darbhanga. A treatise on Dharmaśātra dealing with Vratavidhāna by Mm. Rudradhara Upādhyāya.

Beginning, End, Colophon. विषयः—Same.

G. व्रतपद्धतिः By रुद्रधर । Vratapaddhatiḥ.

Substance :—Character Maithilī. White paper. Lines, 14 on a page. Letters, 80 in a line. Folia 24. 13×5 inches. Appearance, old. Prose and verse. Worn-out partly. Place of deposit, Raj Library, Darbhanga. Complete. Correct. Date, Śāka 1745. A treatise on Dharmaśāstra dealing with (Vrata) by Rudradhara Upādhyāya, author of कात्यायनश्राद्धकृत्यः, शुद्धिविवेक: etc.' ॥ This Ms. bears the handwriting of Mahāmahopādhyāya Vidyākara Miśra, commentator of Nalodaya. He collected the ślokas of the ancient learned

men of Mithilā, the work having seen catalogued in the Library of Pandit Khuddi Jhā, Professor, Maithilī Language, University College, Calcutta.

Beginning, End, विषय:—Same.

Colophon. इति महामहोपाध्यायश्रीरुद्रधरकृतव्रतपद्धतिः समाप्ता ॥ ॥ शाके १७४५ मार्ग-
शुक्लदशम्यां कवौ महामहोपाध्यायश्रीविद्याकरमिश्रेण लिखिता स्वार्थं भागलपुरे ॥
शुभमस्तु ॥ ॥ श्रीरस्तु ॥

H. व्रतपद्धतिः By रुद्रधर । Vratapaddhatiḥ.

Substance :—Character, Maithilī. Palm leaves. Lines, 5 on a page. Letters, 55 in a line. Folia 68. 12×1½ inches. Appearance, old. Prose and verse. Complete Correct. Date (?) Place of deposit, Pandit Basudeva Miśra, Salampur, Ghatabo P. O., Darbhanga District. Worn-out. Torn. Partly pierced by worms. A treatise on Dharmaśāstra by Mahāmahopādhyāya Rudradhara, younger brother of Mm. Haladhara and son of Mm. Lakṣmīdhara.

Beginning, End, Colophon, विषय: —Same.

I. व्रतपद्धतिः By रुद्रधर । Vratapaddhatiḥ.

Substance :—Character, Maithilī. Palm leaves. Lines, 4 on a page. Letters 66 in a line. Folia 73. 16×2 inches. Appearance, old. Prose and verse. Pierced by worms. Incomplete. Some folia are missing at the end of the book. Correct. Date (?) Place of deposit, Raj Library, Darbhanga. A treatise on Dharmaśāstra dealing with Vrata ceremonies during the year by Rudradhara, son of Mm. Lakṣmīdhara and brother of Mm. Haladhara. Rudradhara composed several works on Dharmaśāstra, besides a commentary on the Vārtikas of Kātyāyana.

Beginning, End, Colophon, विषय :—Same.

J. व्रतपद्धतिः By रुद्रधर । Vratapaddhatiḥ.

Substance :—Character, Maithilī. White paper. Lines, 13 on a page. Letters, 42 in a line. Folia 30. 12×5 inches.

Appearance, fresh. Prose. Complete. Generally correct. Date Śāka 1778. Place of deposit, Pandit Balbhadra Jhā, Jogiarā P. O., Darbhanga District. A treatise on Dharmaśāstra by Rudradhara Upādhyāya dealing with Vrata.

Beginning, End, Colophon, विषय :—Same.

K. व्रतपद्धतिः By रुद्रधर । Vratapaddhatiḥ.

Substance :—Character, Maithilī. Yellow paper. Lines, 10 on a page. Letters, 40 in a line. Folia 46. 13 × 4 inches. Appearance, fairly old .Prose and verse. Complete. Not correct. Date, Śāka 1827. Place of deposit, Pandit Manohar Ṭhākur, Tabhaka, Dalsingh Sarai P. O., Darbhanga. A treatise on Dharmaśāstra, dealing with vrata, by Rudradhara Upādhyāya.

Beginning, End, Colophon, विषय :—Same.

L. व्रतपद्धतिः By रुद्रधर । Vratapaddhatiḥ.

Substance :—Character, Maithilī. Brown paper. Lines, 8 on a page. Letters 44 in a line. Folia 55. 13 × 3½ inches. Appearance, tolerable. Prose. Complete. Incorrect. Date, Śāka 1773. Place of deposit, Pandit Gonū Miśra, Lālaganj, Jhañjhārpur P. O., Darbhanga.

Beginning, End, Colophon, विषय :—Same.

M. व्रतपद्धतिः By रुद्रधर । Vratapaddhatiḥ.

Substance :—Character, Maithilī Yellow paper. Lines, 5 on a page. Letters, 60 in a line. Folia 58. 12 × 2½ inches. Appearance, old. Prose. Complete. Not correct. Date, La Sam 571. Place of deposit, Pandit Tārānāth Jhā, Dharmapur, Jhañjhārpur P. O., Darbhanga.

Beginning, End, Colophon, विषय :—Same.

N. व्रतपद्धतिः By रुद्रधर । Vratapaddhatiḥ.

Substance :—Character Maithilī. White paper. Lines, 11 on a page. Letters, 70 in a line. Folia 25. 13 × 4 inches.

Appearance, old. Prose. Complete. Correct. Date (?) Place of deposit, Pandit Śrīkānt Jhā, Naduār, Jhañjhārpur P. O., Darbhanga.

Beginning, End, Colophon, विषय :—Same.

O. व्रतपद्धतिः By रुद्रधर । Vratapaddhatiḥ.

Substance :—Character, Maithilī. White paper. Lines, 13 on a page. Letters, 68 in a line. Folia 32. 14 × 4 inches. Appearance, old. Prose. Complete. Not correct. Date (?) Place of deposit, Pandit Śrīkṛṣṇa Ṭhākur, Sarvasīmā, Jhanjhārpur P. O., Darbhanga.

Beginning, End, Colophon, विषय :—Same.

P. व्रतपद्धतिः By रुद्रधर । Vratapaddhatiḥ.

Substance :—Character, Maithilī. Yellow paper. Lines, 9 on a page. Letters, 55 in a line. Folia 34. 13½ × 4 inches. Appearance, old. Prose. Complete. Incorrect. Date (?) Worm-eaten. Place of deposit, Pandit Dāmodar Jhā, Ṭharhi, Andhrāṭharhi P. O., Darbhanga.

Beginning, End, Colophon, विषय :—Same.

Q. व्रतपद्धतिः By रुद्रधर । Vratapaddhatiḥ.

Substance :—Character, Maithilī. Palm leaves. Lines, 5 on a page. Folia 68. 10 × 2 inches. Appearance, old. Worm-eaten. Prose. Complete. Correct. Date, Śāka 1627. Place of deposit, Babu Nenamani Jhā, Bānki, Madhepur, Darbhanga.

Beginning, End, Colophon, विषय :—Same.

R. व्रतपद्धतिः By रुद्रधर । Vratapaddhatiḥ.

Substance :—Character, Maithilī. Yellow paper. Folia 29. Lines, 13 on a page. Letters, 51 in a line. 12 × 5 inches. Verse and prose. Appearance, old. Complete. Correct generally. Date, Śāka 1752. Worm-eaten. Place of deposit,

Pandit Viśvanāth Jha, Mahīnāthapur, Deodha P. O., Darbhanga. A treatise on Dharmaśāstra, dealing with Vratavichāra by Rudradhara Upādhyāya.

Beginning, End, Colophon, विषय :—Same.

S. व्रतपद्धतिः By रुद्रधर । Vratapaddhatiḥ.

Substance :—Character Maithilī. White paper. Lines, 15 on a page. Letters 52 in a line. Folia 25. 12¼ × 4¾ inches. Appearance, fresh. Verse and prose. Complete. Correct. Date, Śāka 1793. Place of deposit, Pandit Kapileśvar Jhā, Sakhabad, Manīgāchī, P. O., Darbhanga. A treatise on Dharmaśāstra dealing with Vratavidhāna by Rudradhary Upādhaya.

Beginning, End, Colophon, विषय :—Same.

No. 360 व्रतार्कः By शंकरभट्ट । Vratārka.

Substance :—Character, Devanāgarī. White paper. Lines, 14 on a page. Letters, 64 in a line. Folia 204. 12 × 4½ inches. Verse and prose. Incomplete. Incorrect. Date, Saṃvat 1819. Worn-out. Place of deposit, Babu Nirasan Jha, Mahīnāthapur, Deodha P. O., Darbhanga. Appearance, old. A treatise on Dharmaśāstra by Śaṅkarabhatta.

Beginning. ओं श्रीगणेशाय नमः ॥

दिवाकरपदद्वन्द्वं फलद्वन्द्वप्रदायकं

त्रैलोक्यतमसो नाशकृत्तत्प्रणमाम्यहम् ।

यो आम्रन्निजकरमंदराद्रिमंथौ (थे ?), निर्मथ्यप्रथिततरान्धकारसिन्धुः (न्धुं ?) ।

लोकेभ्यो वितरति सत्प्रकाशरत्नं, तं वन्दे वनजवनीविनोदबन्धुः (न्धुं ?) ॥२॥

नामं नामं प्रणामोद्धरभरतवल्लोचनालिंगनेन,

भ्राम्यद्भृङ्गाब्जभूरिभ्रमजननपरौ जानकीवल्लभांघ्री ।

तात श्रीनीलकण्ठामलपदकृपाया लब्धशास्त्रार्थतत्वः ।

कुर्वे श्रीशंकरोऽहं सहृदयहृदयप्रीतये सद्व्रतार्कं ॥३॥

End. अश्वत्थस्य विधि प्रोक्तो लिंगस्योद्यापनं ततः ।

तुलस्यास्तु विवाहश्च इत्येवं कथितः क्रमः ॥

वर्णितानि यानीह कथितानिव्रतानि तु

तेषां कृतासये अशंकरोऽनुक्रमं व्यधात् ॥

Colophon. संपूर्णः ॥ सं १८१६ मीनार्कयुक्तदिनानिपू(?) रविवासरे कृष्णदेवेन लिखितम् ॥

विषयः । व्रतसम्बन्धविचारः ।

Previous Notice :—C. C. Pt. I, p. 622; Pt. II, p. 148; Pt. III, p. 130. R. M. Pt. IX, p. 303. A. C. Pt. I, p. 29.

No. 361 शङ्खलिखितस्मृतिः । Śaṅkhalikhitasmṛtiḥ.

Substance :—Character, Maithilī. Yellow paper. Lines, 7 on a page. Folia 3. 12×4 inches. Appearance, old. Verse. Complete. Correct. Date (?) Place of deposit, Pandit Chaturānand Jhā, Baḍasām, Madhīpur P. O., Darbhanga.

Beginning. श्रीगणेशाय नमः ॥

भुवनेश्वरो जयतु ॥

वैश्वदेवेन ये हीना आतिथ्येन वहिःकृताः ।

सर्वे ते वृषला ज्ञेया प्राप्तवेदा अपि द्विजाः ॥

End. धर्मशास्त्रप्रदीपोयं ब्राह्मणेन विपश्चिता ।

पूर्णोक(?)सन्धार्यो व्याधीनामिव भेषजम् ॥

Colophon. इति शंखलिखितप्रोक्तं धर्मशास्त्रं समाप्तम् ॥

विषयः । आचारप्रायश्चित्तादयः ॥

Previous Notice :—C. C. Pt. I, p. 630; Pt. II, p. 228; Pt. III, p. 131.

A. शङ्खलिखितस्मृतिः । Śaṅkhalikhitasmṛtiḥ.

Substance :—Character, Maithilī. Brown paper. Lines, 6 on a page. Letters, 80 in a line. Folia 1. 14×2 inches. Appearance, fairly old. Verse. Complete. Not correct. Date (?) Place of deposit, Raj Library, Darbhanga. A hand book of Dharmaśāstra by Śaṅkhalikhita.

Beginning. ओं नमो गणेशाय ॥

वासुदेवं नमस्कृत्य शंखलिखितेन च ।

धर्मशास्त्रं प्रवक्ष्यामि दधिजातघृतं तथा ॥

वैश्वदेवेन ये हीना आतिथ्येन वहिःकृताः ।

सर्वे ते वृषला ज्ञेयाः प्राप्तवेदा अपि द्विजाः ॥

End अभिदग्धाः प्ररोहन्ति सूर्यदग्धास्तथैव च ।

दण्डिताः पुनरुद्यन्ति ब्रह्मशापहतोहतः ॥२६॥

Colophon. इति शंखलिखितस्मृतिः समाप्ता ।

श्रीश्रीकृष्णाय नमः ॥

विषयः । आचारप्रायश्चित्तादयः ॥

No. 362 शान्तिकपौष्टिकम् By वर्धमान । Śāntikapaustikam.

Substance :—Character, Maithilī. Palm leaves. Lines, 4 on a page. Letters, 76 in a line. Folia 93. 14×2 inches. Appearance, old. Prose. Complete. Correct. Date Śaka 1558. Worn out. Worm-pierced and eaten. Place of deposit, Raj Library, Darbhanga. A treatise on Dharmaśāstra, dealing with several Śāntis, by Mm. Vardhamāna.

Beginning. ओं नमः श्रीकृष्णाय ॥

श्रीविल्वपञ्चककुलप्रभवस्य गौरीमतस्य सत्कविभवेशतनूद्भवस्य ।

श्रीवर्धमानकृतिनः श्रितशान्तिपुष्टितत्वामृतं पिवत निर्वृतिमेति चेतः ॥

व्यवहारोऽन्यथा लोके साम्प्रतं शास्त्रमन्यथा ।

तयोर्विरुद्धयोः शास्त्रं वलवत्वादिहाहतम् ॥

इह योगक्षेमावेव सर्वेषामपेक्षितौ । तत्र शंकितानिष्टनिवृत्तिःक्षेम, स इहोच्यते । तदर्थकर्मशान्तिकम् । अपूर्वाभीष्टलाभो लब्धपरिरक्षणञ्च योगः, स इहपुष्टिरित्युच्यते । तदर्थकर्मपौष्टिकम् ॥

End. गौरीभवेशपुत्रेणोक्तं वर्धमानविवुधेन । स्मृतितत्वामृतनाम्नि शान्तिकपौष्टिकं कर्म ।

Colophon. इतिमहामहोपाध्यायवर्धमानविरचिते शान्तिकपौष्टिकाञ्जलिः समाप्तश्चायं, ग्रन्थ इति ॥ शाके १५५८ भाद्रकृष्णपंचम्यां गुरौ श्रीरा......तं भौरग्रामे यथा दर्शम् ।

पयोध रपयो मुञ्च सिञ्चा तकमाकुलम्

काशं कुसुमितप्रायं प्रायशो न विलोकसे ॥

अहो पत्युः प्रियतमां सपत्नीमपिसादरम् । वि......निजैरपिविभूषणैः ॥

लेखकस्यैव पद्यद्वयम् ॥

प्रस्थातरि प्रियतमे पुरितः प्रसारिदृग्वागिपुरतटिनीघटितान्तरायः ।

द्वाधिनिधे विलसितं श्वसितं तथासीदेषापि येन समशोषि सखि क्षयेन ॥

विषयः । विविधग्रहारिष्टशान्तिविधानम् ॥

A. शान्तिकपौष्टिकाञ्जलिः By वर्धमान उपाध्याय । Śāntikapauṣṭikāñjaliḥ.

Substance :—Character, Maithili. Palm leaves. Lines, 5 on a page. Folia 71. 14×2 inches. Appearance, old. Prose. Complete. Not correct. Date Śāka 1546 and L. Sam 505. Place of deposit, Pandit Manamohan Jhā, Mangarauni, Madhubani P. O., Darbhanga.

Beginning, End, Colophon, विषय :—Same.

No. 363 शिवपूजामहारत्नम् By शङ्कर ॥ Śivapūjāmahāratnam.

Substance:—Character, Devanāgarī. White paper. Lines 7 on a page. Letters, 48 in a line. Folia 10. 12½×3½ inches. Appearance, old. Verse and prose. Complete. Incorrect. Date wanting. Place of deposit, Pandit Sureśa Miśra, Saurath, Madhubani P. O., Darbhanga. A manual of Karmakāṇḍa, dealing with the worship of Śiva by Śaṅkara. Worn-out.

Beginning. श्री गणेशायनमः । शंभवे नमः ।

संसारार्णवमग्नानां समुद्धरणहेतवे ।

शिवार्चनं महारत्नं शंकरेण विरच्यते ॥

व्यापारान् सकलांस्त्यक्त्वा पूजयध्वं सदा शिवं ।

निकटा इव दृश्यन्ते कृतान्तनगरद्रुमाः ॥

कालोत्तरे नारदवाक्यं । —

असारे इह संसारे सारमेव चतुष्टयं ।

काश्यां वासः सतां संगो गंगाम्भः शंभुपूजनम् ॥

न लंघयेद्धेलयापि शिवार्चिनं साधकं गुरुं ।

लिङ्गं न लंघयेच्छायी भासयापि कदाचन ॥

मूर्तयो याः शिवस्याष्टौ तावन्निन्दां विवर्जयेत् ।

गुरौ च शिवभावेन भावयन्नान्यथा बुधः ॥

निर्माल्यलङ्घने शिवशासने,—

यस्तु शंकरनिर्माल्यं पादेन क्रमते नरः ।
षष्टिवर्षसहस्त्राणि तिर्य्यग्योनिषु जायते ॥

Colophon. इति श्रीशिवपूजामहारत्ने पञ्चमः प्रकाशः समाप्तः ॥ शुभमस्तु ॥

विषय । शिवसपर्य्याविधिः ।

No. 364 **शिवप्रतिष्ठा** By **कल्याणशर्मा** । Sivapratisthā.

Substance:—Character, Maithili. White paper. Lines, 13 to 18 on a page. Letters 54 in a line. Folia 24. 12×5 inches. Appearance, old. Prose. Complete. Correct. Date Śaka 1704. Worn out. Worm eaten. Place of deposit, Pandit Rabinath Jha, Professor, M. R. Vidyalaya and resident of Andhra Ṭharhi P. O., Darbhanga. A hand book of Karmakāṇḍa, dealing with Śivapratisthā, by Kalyāṇa Śarmā.

Beginning. ओं नमो गणेशाय ॥

श्रीमद्राघवसिंह भूपतिमणेः कैलासकल्पालया ।
वस्थानोद्धुरराघवेश्वर शिवप्राणप्रतिष्ठाविधिम् ॥
कुर्वाणस्य यशोभिशोभितदिशोऽनुज्ञामवाप्याधरा ।
दीशस्यापनपद्धतिं वितनुते कल्याणशर्मा सुधीः ॥

End. ततो गुरु र्यजमानं भद्रासन उपवेश्य ओं सुरास्त्वामित्यादिभिरभिषिञ्चेत् । ततो यजमानोऽपि महाजलाशये स्नात्वा मण्डपमागत्य हिरण्यादिना गुरु मन्यांश्च ब्राह्मणान् संतोष्याशिषो गृह्णीयादिति ॥

Colophon. इति महामहोपाध्याय श्रीकल्याणशर्मविरचिता शिवप्रतिष्ठापद्धतिः समाप्तः । ॥ ओं ॥ शाके १७०४ ज्येष्ठशुक्लपञ्चम्या शनौ लिखितमिदंननारवरवंशश्री भवनाथशर्मणा स्वार्थं ॥

विषय । शिवस्थापनविधिः ॥

A. **शिवप्रतिष्ठा** By **कल्याणशर्मा** ॥ Sivapratisthā.

Substance:—Character, Maithilī. White paper. Lines, 10 on a page. Letters, 44 in a line. Folia 48. 12½×5 inches. Appearance, old. Prose and hymns. Complete. Generally correct. Date wanting. Place of deposit, Pandit Mm. Rajinath Miśra,

Saurath, Madhubanī P. O., Darbhanga. A manual of Karmakāṇḍa by Kalyāṇa Śarmā, dealing with Śivapratiṣṭhā.

Beginning, End, Colophon, विषय:—Same.

B. शिवप्रतिष्ठा By कल्याणशर्मा । Śivapratiṣṭhā.

Substance :—Character, Maithilī. Nepali paper. Lines, 9 on a page. Letters, 36 in a line. Folia 65. 9½×4½ inches. Appearance, fairly old. Prose. Incorrect. Incomplete. Date. wanting. Place of deposit, Pandit Viśvanāth Jhā, Mahīnāthpur, Deodhā P. O., Darbhanga. A manual of Karmakāṇṇḍa dealing with Śivapratiṣṭhā, by Kalyāṇa.

Beginning, End, Colophon, विषय:—Same.

C. शिवप्रतिष्ठा By कल्याणशर्मा । Śivapratiṣṭhā.

Substance :—Chatacter, Maithilī. Yellow paper. Lines, 7 on a page. Letters, 32 in a line. Folia 70. 12×4 inches. Appearance, old. Prose. Complete. Incorrect. Date Śāka 1783. Place of deposit, Pandit Govardhan Jhā, Baliā, Sakri P. O., Darbhanga.

Beginning, End, Colophon, विषय:—Same.

D. शिवप्रतिष्ठा By कल्याणशर्मा । Śivapratiṣṭhā.

Substance :—Character, Maithilī. White paper. Lines, 6 on a page. Letters, 30 in a line. Folia 112. 14×4 inches. Appearance, new. Prose. Complete. Incorrect. Date (?) Place of deposit, Pandit Gaṅgānāth Miśra, Pāhitol, Manīgāchī P. O., Darbhanga.

Beginning, End, Colophon, विषय:—Same.

E. शिवप्रतिष्ठा By कल्याणशर्मा । Śivapratiṣṭhā.

Substance :—Character, Maithilī. White paper. Lines, 6 on a page. Letters, 62 in a line. Folia 61. 14×3¾ inches. Appearance, new. Prose. Complete. Correct. Date (?) Place

of deposit, Pandit Sadānand Jhā, Andhrāṭhārhi P. O., Darbhanga.

Beginning, End, Colophon, विषय—Same.

F. शिवप्रतिष्ठा By कल्याणशर्मा । Śivapratiṣṭhā.

Substance :—Character, Maithilī. White paper. Lines, 7 on a page. Letters, 45 in a line. Folia 56. 13×5 inches. Appearance, fresh. Prose. Complete. Correct. Date Śāka 1836 Samvat 1972. Place of deposit, Raj Library, Darbhanga. A hand book of Śivapratiṣṭhā by Kalyāṇa Śarmā.

Beginning, End, Colophon, विषय—Same.

G. शिवप्रतिष्ठा By कल्याणशर्मा । Śivapratiṣṭhā.

Substance :—Character, Maithilī. White paper. Lines, 11 on a page. Letters, 36 in a line. Folia 47. 14×5½ inches. Appearance, fairly old. Prose. Complete. Incorrect. Date (?) Last pages are eaten on the right side. Place of deposit, Raj Library Darbhanga. A manual of Karmakāṇḍa, dealing with Śivapratiṣṭhā. by Kalyāṇa Jhā.—wrote about this author in his work "नित्यार्चन पद्धतिः"

Beginning, End, Colophon, विषय :—Same.

H. शिवप्रतिष्ठा By कल्याणशर्मा । Śivapratiṣṭhā.

Substance:—Character, Maithilī White and brown paper. Lines, 6 on a page. Letters, 52 in a line. Folia 62. 14×3 inches. Appearance, fresh. Prose. Complete. Not correct. Date wanting. Place of deposit, Harshdatta Jhā, Ujān, Jhañjhārpur P. O., Darbhanga. A Ms. of Śivapratiṣṭhāvidhi by Kalyāṇa Śarmā.

Beginning, End, Colophon, विषयः—Same.

No. 365 शिवप्रासादप्रतिष्ठाविधिः Śivaprāsādapratiṣṭhāvidhiḥ.

Substance :—Character, Maithilī. Brown paper. Lines 19 on a page. Letters, 56 in a line. Folium 1. 12×5 inches.

Appearance, old. Prose and verse. Complete. Correct. Date Śāka 1704. Worn-out. Place of deposit, Pandit Rabinath Jhā, Professor, M. R. Vidyālaya and resident of Andhra Ṭharhī P. O., Darbhanga. A fragment of Śivaprāsādapratiṣṭhāvidhi.

Beginning. ओं नमः ॥ अथ शिवप्रासादप्रतिष्ठाविधिः ॥ तत्राधिवासनदिने प्रासादोत्तरेऽग्रे वा-षोडशहस्तमण्डपे चतुरस्त्रां चतुर्हस्तां हस्तोच्छ्रितां वेदीं विहितामवधार्याचान्तः प्राणानायम्य ओमद्य श्वःकर्तव्य शिवप्रासादप्रतिष्ठाकर्माविघ्नपरिसमाप्तिकामो विनायकं सूर्यादिनवग्रहांश्चाहं पूजयिष्ये इति संकल्पं कृत्वा पूजयेत् ॥ तत्र पूजाविधिः ॥

End. तत अमुके मासि अमुके पक्षेऽमुकतिथौ इमं शिलेष्टकदार्वादिनिर्मितं प्राकार-परिवारदेवतालयसंयुतं प्रासादं विष्णुदैवतं शिवाय शिवलोककामः मातृकुलपितृ-कुलद्वयोद्धरणपूर्वकशिवप्रीतिकामोवाऽहमुत्सृज्ये इत्युत्सृज्य कर्मदक्षिणां कृत्वा आचार्यदक्षिणां दद्यात् तत आचार्यभूतिय (?) ब्राह्मणौ स्वस्तिवाचकादिस्थपतिप्रभृतीन् परितोष्य ब्राह्मणान्भोजयेदिति ॥

Colophon. इति प्रासादोत्सर्गविधिः ॥ शुभमस्तु श्रीरस्तु शाके १७०४ ॥

विषयः । शिवमन्दिरस्थापनविधिः ।

No. 366 **शिवरात्रिव्रतोद्यापनविधिः ।** Śivarātrivratodyāpanavidhiḥ.

Substance :—Character, Maithilī. White paper. Lines, 8 on a page. Letters, 51 in a line. Folia 5. 12×3½ inches Appearance, old. Prose. Complete. Incorrect. Date (?) Place of deposit, Pandit Gonū Miśra, Lālaganj, Jhañjhārpur P. O., Darbhanga.

Beginning. ओं नमः शिवाय ॥ अथ शिवरात्रिव्रतोद्यापनविधि लिख्यते ॥ पूर्वे चतुर्दशेवर्षे निरामिषं पूर्वदिने भुक्तिकवार फाल्गुनकृष्णचतुर्दश्यां त्रयोदशीयुतायां केवलाम्वा व्रती प्रातः कृतनित्यक्रियः etc. ॥

End. शिवमुद्दिश्य यत्प्रतिवस्तूनि तानि सर्वाणि शिवभक्ताय यात् गौरीनिमित्तानि यानि-वस्तुनि तानि सर्वाण्याचार्याय दद्यात् ॥ वेद्युपकरणवस्तूनि गुरवे निवेदयेत् ॥०॥ ततः कर्मदक्षिणा ॥

Colophon. इति शिवरात्रिव्रतोद्यापनविधिः समाप्ता ॥ लिखितमिदं श्रीश्यामशर्मा ॥

No. 367 शैवसर्वस्वसारः By विद्यापतिः । Śaivasarvasvasārah.

Substance :—Character, Maithilī. Palm leaves. Lines, 5 on a page. Letters 61 in a line. Folia 140. 14×2 inches, Appearance, old. Prose and verse. Worn-out. Worm eaten. Letters affected. Incomplete. Correct. Date (?) Place of deposit, Raj Library, Darbhanga. A treatise on Karmakāṇḍa by Vidyāpati. The tradition is stated by the author in the beginning. This book deals with the worship of Śiva and his offerings.

Beginning. ॐ नमः शिवाय ॥

सूर्याचन्द्रमसौ दृशौ तदुपरि ज्योतिर्मयंद शनं ।
विभ्राणो गणयन्निवत्वमनघं विश्वैकबीजं विभुः ॥
धत्ते यः शिरसा सुधाकरकला मेकाङ्कमुद्रामयीं ।
देयादभ्युदयं त्रिकालविदयं देवो भवानीपतिः ॥
गङ्गोत्तुङ्गतरङ्गिलङ्गिमलसत्कीर्त्तिच्छटाक्षालित-
क्षोणीदमातलशर्वपर्वतरवोवीरव्रतालङ्कृतः ॥
भूपालावलिमौलिमण्डलमणिप्रत्यर्चिताङ्घ्रिद्वया-
म्भोज श्रीभवसिंहभूपतिरभूत्सर्वार्थिकल्पद्रुमः ॥
दृप्यद्दुर्वारवैरिद्विपकुलदलनाकण्ठकण्ठीरवश्री—
रासीमाशेषभूभृन्मणिमुकुटतटज्योतिरुद्योतिताङ्घ्रिः ॥
तत्सूनुः पुण्यकीर्तिर्नयविनयदयादाक्षिण्यदक्षोहक्षः ।
सर्वाश्रितानां मिथिलभुवि नृपो देवसिंहो वभूव ॥
दत्तं येन द्विजेभ्यो द्विरदरथमहादानमन्यैरशक्यं
का वार्ता त्वन्यदाने कनकमयतुलापूरुषो येन दत्तः ।
यस्यक्रीडातडागस्तुलयति शङ्करीशासनेष्या ।
विरासीद्देवोऽसौ देवसिंहः क्षितिपतितिलकः कस्य न स्यान्नमस्यः ॥
क्षोणीभर्तुरमुष्यवैरिवनितावैदग्ध्यदीक्षागुरो—
रुद्भूतः शिवसिंहदेवनृपति वंशावतंशःसुतः ॥
शौर्यावर्जितगौलगञ्जनमहीपालोपनम्रीकृता ।
मेकोत्तुङ्गमतंगजाश्वकमकच्छताभिदामोदयः ॥
संग्रामाङ्गणशीमभीमतरशाक्तस्यानुज......

दानमुज्झितकल्पवृक्षमहिमासौपद्मसिंहो नृपः ।
कैलाशोदरसोदरीयति शरद्राकाशशाङ्कीयति
प्रालेयाचलशेखरीयति यशो यस्यारविन्दायति ॥
विद्यामंगिरसः सुतस्य विनयं रामस्य वृत्तं मुनेः
शौर्यं सूर्यसुतस्य धैर्यमचने गाम्भीर्यमम्भोनिधेः ।
दानं दानवनन्दनस्य सकलं सारः......यतां
धाता यः शरदिन्दुसुन्दरयशाः क्षोणीपतिर्निर्मितः ॥
दुग्धाम्भोधाविव श्री गुणगणसदृशे विश्वविख्यातरीशे: (?)
सम्भूतापद्मसिंहक्षितिपतिदयिता धर्म्मकर्म्मैकसीमा ।
पत्युः सिंहासनस्था पृथुमिथिलमहीमण्डलं पालयन्ती
श्रीमद्विश्वासदेवी जगति विजयते चर्ययारुन्धतीव ॥
इन्द्रस्येव शची समुज्ज्वलगुणा गौरीव गौरीपतेः
कामस्येव रतिः स्वभावमधुरा सीतेव रामस्य या ।
विष्णोः श्रीरिव पद्मसिंहनृपतेरेषा परा प्रेयसी
विश्वख्यातनया द्विजेन्द्रतनया जागर्त्ति भूमण्डले ॥
दातार कति न कति नवा सन्तीह भूमण्डले
नैकोऽपि प्रथितः प्रदानयशसो विश्वासदेव्याःसमः ।
यस्याः स्वर्णतुलास्वथाखिलमहादानप्रदानोत्सव-
स्वर्णैरर्थिमृगीदृशामपि तुलाकोटिध्वनिः श्रूयते ॥
लीलालोलावनालीकुचनिचयदलद्वीचिविस्तारतार-
प्रव्यक्तोन्मुक्ताතरलतरतरद्वन्द्वसन्दोहवाहः ॥
पुष्यत्पुष्पौघमालाकुलकलितलसद्भृङ्गसंगीतभंगी
श्रीमद्विश्वासदेव्या समरुचिरुचिरो विश्वभागस्तलागः ॥
नित्यंदेवद्विजार्चा...लवितरणारम्भसम्भावितश्री—
र्द्धर्म्मज्ञा चन्द्रचूडप्रतिदिवससमाराधनैकाग्रचित्ता ।
विज्ञानुज्ञाप्य विद्यापतिकृतिनमसौ विश्वविख्यातकीर्त्तिः
श्रीमद्विश्वासदेवी विरचयति शिवशैवसर्वस्वसारम् ॥
प्रमाणभूलानिव...न्तुवाद्या सपुष्पिकारम्य फलोपपन्ना ।
अभीष्टसिद्धौ विबुधैरुपेया वाक्यावलीकल्पलतेव शम्भोः ॥
तत्रादौ शिवमाहात्म्यम् स्कन्दपुराणे :—

उत्कृष्टे तुल्यजातीनां महच्छब्दः प्रयुज्यते ।

तस्मात्समस्तदेवानां महादेवोऽयमुत्तमः ॥

End of Ms. तत्र माघकृष्णाष्टम्यां प्रातः प्रधानसंकल्पंकुर्यात् भगवन् सूर्य भगवत्यो देवता अथारि सर्वविनिर्मुक्तत्वसर्वैश्वर्यसमन्वितत्वशिवपुराधिकारयाकसर्वकालिकत्रासर्गलोकप्रच्यव-कामनया वर्षमेकंयावत्प्रतिकृष्णाष्टामिनक्तव्रतमहंकरिष्ये ॥ अथ प्रतिमाससंकल्पः ॥

Colophon. नास्ति ।

विषय । शिवपूजाबलिहोमादिविधिः ॥

Previous notice :—C. C. Pt. I, p. 662. R. M. Pt. 6, p. 1.

No. 368 **शैवसर्वस्वसारप्रमाणभूतपुराणसंग्रहः** By **विद्यापति** ।
Śaivasarvasvasārapramāṇabhūtapurāṇasaṅgrahaḥ.

Substance:—Character, Devanāgarī. White paper. Letters, 34 in a line. Lines, 5 on a page. Folia 48. 15×6 inches. Appearance, fresh. Verse. Complete. Generally correct. Date San 1305 Śāl. Place of deposit, Raj Library, Darbhanga. A collection of Ślokas of all the Purāṇas and Tantras, connected with the worship of Śiva by Vidyāpati for reference in his work "**शैवसर्वस्वसार**" made on behalf of Viśvāsa Devī.

Beginning. ओं नमः शिवाय ॥

लिङ्गपुराणे, श्रीकृष्णउवाच,—

यदाद्यमैश्वरं तेजस्तल्लिङ्गं प्रथमं स्मृतम् ।

कल्पान्ते तस्य लिङ्गस्य लीयन्ते सर्वदेवताः ॥

दक्षिणे लीयते ब्रह्मा वामेतश्चाप्यहं प्रभोः ।

हृदये चैव गायत्री सर्ववेदोत्तमोत्तमा ॥

लीयन्ते वै मुखे वेदाः सषड्गपदक्रमाः ।

जठरे लीयते सर्वं जगत स्थावरजङ्गमं ।

पुनरुत्पद्यते तस्माद्ब्रह्माण्डं सचराचरं ॥

End. भविष्यपुराणे ,—

करवीरा बकश्चैव अर्क उन्मत्तकस्तथा ।

पाटला बृहती चैव तथैव गिरिकर्णिका ॥

तथा काशस्य पुष्पाणि मन्दार श्चापराजिता ।

शमीपुष्पाणि कुब्जकं शिखली तथा ॥
अपामार्गस्तथापद्मं जातीपुष्पं सेरोकसं ।
चम्पकोशरितगरं तथा वै नागकेशरं ।
पुन्नागं किङ्गिरातञ्च द्रोणपुष्पं तथा शुभं ॥
शिशिरोदुम्बरश्चैव यथा मल्ली तथैव च ।
पुष्पाणि यज्ञवृक्षस्य तथा विल्वः प्रियः शुभे ॥
कुसुम्भस्य च पुष्पाणि तथा वै कुङ्कुमस्य च ।
नीलश्च कुमुदश्चैव तथा नीलोत्पलानि च ॥
अम्लानञ्च लवङ्गञ्च वरुणां वकुलं तथा ।
सुरभीणि च सर्वाणि जलस्थलाम्बुजानि च ॥
गृह्णामि शिरसा देवि यो मे भक्त्या निवेदयेत् ॥

Colophon. इति । लेखक श्रीजमाहिर दास । फाल्गुनकृष्णाष्टम्यां सन् १३०५ शाल ।
ओँ नमः शिवाय ।

विषयः । शिवसर्वस्वसारप्रदर्शितविषयाणां समूलकत्वप्रदर्शनाय तत्तत्पुराणेभ्य उद्धृत्य शिवार्चनादिवोधकवाक्यान्येकत्रसंगृहीतानि ।

No. 369 शुद्धिचन्द्रिका By रघुपति । Śuddhichandrikā.

Substance :—Character, Maithilī. White paper. Lines 12 on a page. Letters, 52 in a line. Folia 4. 14×5¾ inches. Appearance, fairly old. Verse and prose. Incomplete. Correct, generally. Place of deposit, Raj Library, Darbhanga. Date (?) A manual of Dharmaśāstra, dealing with Sapiṇḍanirūpaṇa and Aśauchanirūpaṇa etc., by Raghupati. Worm-pierced.

Beginning. ओँ नमः श्रीराधाकृष्णाभ्यां नमः ।
जननस्थितिनाशहेतुभूतां हरिगौरीपतिधातृसंस्तुताम् ।
निजसेवकतारणैकदक्षां शिरसा तामहमानमामि शक्तिम् ॥
सुरवरमुनिवृन्दैः पूजितं यत्पदाब्जं, शिरसि कमलभूतं श्रीपतेः शूलपाणेः ।
विहितमविहितं वा जायते यत्प्रसादा, द्धरतु दुरितजातं मूलशक्तेस्सदा तत् ॥
पाँगादेशविहारीविहारनारीपरिहरः श्रीमान् ।
दाता वीरः समरे जयति कपर्दी महीपालः ॥
तन्निदेशं समासाद्य निवन्धानवलोक्य च ।

यत्नादेषा मया कर्त्तुमारब्धा विदुषां मुदे ॥
नत्वा गुरुगणान्भूयो गणेशञ्च सरस्वतीम् ।
श्रीमद्रघुपतिः प्राज्ञः कुरुते शुद्धिचन्द्रिकाम् ॥

End. आहवे संमुखमरणे सद्यः शौचं तन्वत्तादिना अणपाकपरम्परामृतस्य अहाशौच-मतो न विरोधः । अथैकाहाशौचं निरूप्यते । एकाहमात्रव्यापकाशौचत्वन्तत् । तादृशा ।

Colophon. नास्ति ॥

विषयः । अशौचविचारः ॥

No. 370 शुद्धिचिन्तामणिः By वाचस्पतिमिश्र ॥ Śuddhichintāmaṇiḥ

Substance :—Character Maithilī. White paper. Lines 13 on a page. Letters 64 in a line. Folia 40. 15×5 inches. Appearance, old. Prose and verse. Complete. Generally correct. Date (?) Worn out. Soiled. Letters are not visible on the left side. Place of deposit, Raj Library, Darbhanga. A treatise on Dharmaśāstra by Vāchaspati Miśra.

Beginning. नमः कालिकायै ॥
प्रणम्य परमात्मानं श्रीवाचस्पतिशर्मणा ।
आलोक्य मुनिवाक्यानि शुद्धिनिर्णय उच्यते ॥
प्रायणेजने शुद्धिरशुद्धिनियता क्रिया ।
वर्णसंकरशुद्धिस्तु व्यवस्थाशुद्धिसंकरे ॥
विदेशस्थस्य वालस्य नारीणां प्रायणे तथा ।
गर्भस्त्रावापमृत्यूनां शुद्ध्यस्तदनन्तरम् ॥
अथासपिण्डनिर्हार शुद्ध्यशुद्धिव्यतिक्रमाः ।
प्रसंगेन सपिण्डादि निरूपणमतः परम् etc., ॥

End. अनुक्तशुध्यन्तरे मनुः ।
त्रीणिदेवाःपवित्राणि ब्राह्मणानामकल्पयत् ।
अदृष्टमद्भिर्निर्णिक्तं यच्च वाचाप्रशस्यते ॥
अदृष्टमशुचितया न प्रमितं, निर्णिक्तं प्रक्षालितं,ब्राह्मणानामिति सर्वोपभोक्तृविषयम
न्यायसाम्यादिति ॥०॥

Colophon. इतिमहामहोपाध्यायसन्मिश्रश्रीवाचस्पतिविरचितः शुद्धिचिन्तामणिः समाप्तः ।
सीतारामलक्ष्मणाभ्यां नमः ॥

विषय । अशौचनिर्णयादिः ॥

Previous notice :—C. C. Pt. I, p. 658.

A. शुद्धिचिन्तामणिः By वाचस्पतिमिश्र । Śuddhichintāmaṇiḥ.

Substance :—Character Maithilī. Yellow white paper. Lines 12 on a page. Letters 50 in a line. Folia 57. 12×4 inches. Appearance, fairly old. Prose and verse. Complete. Not correct. Date, Śāka 1762. Place of deposit, Pt. Śrīkānt Miśra, Salampur, Ghataho P. O., Darbhanga District. A treatise on Dharmaśāstra by Vāchaspati Miśra dealing with the subjects enumerated in the beginning of the text.

Beginning, End, Colophon, विषय :—Same.

B. शुद्धिचिन्तामणिः By वाचस्पति मिश्रः । Śuddhichintāmaṇiḥ.

Substance :—Character Maithilī. Palm leaves. Lines 7 on a page. Letters 118 in a line. Folia 42. $15\frac{1}{2} \times 2$ inches. Appearance, old. Verse and prose. Complete. Correct. Date wanting (about 225 years old). Place of deposit, Pandit Mm. Parameśvar Jhā, Tarauni, Sakri P. O., Darbhanga. A treatise on Dharmaśāstra, dealing with the subjects stated in the beginning, by Vāchaspati Miśra.

Beginning, End, Colophon, विषय :—Same.

C. शुद्धिचिन्तामणिः By वाचस्पति मिश्रः । Śuddhichintāmaṇiḥ.

Substance :—Character Maithilī. Yellow paper. Lines 11 on a page. Letters 57 in a line. Folia 58. $13\frac{1}{4} \times 3\frac{1}{2}$ inches. Appearance, old. Verse and prose. Complete. Not correct. Date, Sān 1246 Sāl. Place of deposit, Pandit Mm. Rājināth Miśra Saurath, Madhubani P. O., Darbhanga. Some gaps are left by the copiest. A treatise on Dharmaśāstra, dealing with purifications from sins, by Vāchaspati Miśra.

Beginning, End, Colophon, विषय :—Same.

D. शुद्धिचिन्तामणिः By वाचस्पति । Śuddhichintāmaṇiḥ.

Substance :—Character Maithilī. Yellow paper. Lines 7 on a page. Letters 76 in a line. Folia 55. 15½ × 6¼ inches. Appearance, old. Verse and prose. Complete. Correct. Date wanting. Place of deposit, Pandit Sureśa Miśra, Saurāth, Madhubanī. P. O., Darbhanga. A treatise on Dharmaśāstra, dealing with Śuddhivichāra; by Vāchaspati Miśra. Worn-out. Soiled.

Beginning, End, Colophon, विषय :—Same.

No. 37 शुद्धितत्वम् By रघुनन्दन ॥ Śuddhitattvam.

Substance:—Character Maithilī. White paper. Lines 15—17 on a page. Letters 60 in a line. Folia 57. 12 × 5 inches. Appearance, old. Verse and prose. Complete. Correct. Date (?) Worn-out. Place of deposit, Pandit Rabināth Jhā, Professor, M. R. Vidyālaya, and resident of Andhra Ṭharhī P. O., Darbhanga. A treatise on Dharmaśāstra, dealing with purification, by Raghunandana Bhaṭṭāchārya.

Beginning. ओं नमो भवान्यै ।

प्रणम्य सच्चिदानन्दं जगतामीश्वरं हरिम् ।
शुद्धितत्वानि तत्प्रीत्यै वक्ति श्रीरघुनन्दनः ॥
सहानुगमनं नार्या योगसिद्धिनयस्तथा ।
नानाफलं तथैकस्माद्बाधादेकफलं क्वचित् ॥

End. पर्णनरदाहे तु शरपत्रैः पुत्तकं कृत्वा शिरसि चत्वारिंशत्पलाशपत्राणि ग्रीवायां दश उदरे विंशतिः वाह्वोः पञ्चाशत् हस्तद्वयाङ्गुलीषु पञ्च पञ्च अण्डद्वये त्रीणि त्रीणि शिश्ने चत्वारि ऊरुद्वये पञ्चाशत् दक्षिणजानुजङ्घयोः पञ्चदश पादद्वयाङ्गुलीषु पञ्च पञ्च देयानि । तं पुत्तलकं मेषलोमसूत्रेण संवेष्ट्य यवपिष्टेनो पलिप्य पूर्ववद्दहेत् ।

Colophon. इति वन्द्यघटीयश्रीरघुनन्दनभट्टाचार्यविरचितंशुद्धितत्वं समाप्तम् ।

विषयः । अशौचविचार. ।

Previous notice :—C. C. Pt. II, p. 658; Pt. II, p. 157; Pt III, p. 135. R. L. Pt. 3, p. 106. A. C. Pt. I, p. 137.

A. शुद्धितत्त्वम् By रघुनन्दन ॥ Śuddhitattvam.

Substance :—Character Maithilī. Palm leaves. Lines 6 on a page. Letters 70 in a line. Folia 95. 15½ × 2 inches. Appearance, old. Verse and prose. Complete. Correct. Date (?) Pierced by worms. Place of deposit, Raj Library, Darbhanga. A treatise on Dharmaśāstra dealing with शुद्धि by Raghunandana Bhattāchrāya.

Beginning, End, Colophon, विषय :—Same.

B. शुद्धितत्त्वम् By रघुनन्दन ॥ Śuddhitattvam.

Substance :—Character Maithilī. White paper. Lines 6 on a page. Letters 68 in a line. Folia 105. 17½×2½ inches. Appearance, old. Prose and verse. Worn out. Torn. Place of deposit, Raj Library, Darbhanga. Complete. Incorrect. Date 1607 Śāka. A treatise on Dharmaśāstra, by Raghunandana Bhattāchārya.

Beginning, End, Colophon, विषय: —Same.

C. शुद्धितत्त्वम् By रघुनन्दन । Śuddhitattvam.

Substance :—Character Maithilī. White paper. Lines 9 on a page. Letters 54 in a line. Folia 146. 12¼×4 inches. Appearance, old. Verse and prose. Complete. Correct. Date Śāka 1774. Place of deposit, Pandit Manohar Thākur, Tabhaka, Dalsingh Sarai. P. O., Darbhanga. A treatise on Dharmaśāstra, dealing with Śuddhivichāra, by Raghunandana. This is one of the 28 parts of his work, entitled, Aṣṭāviṁśati Tattva.

Beginning, End, Colophon, विषय :—Same.

No. 372 शुद्धितत्त्वपरिच्छेदः By महेश । Śuddhitattvaparichchhedaḥ.

Substance :—Character Maithilī. White paper. Lines 10 on a page. Letters 44 in a line. Folia 6. 10 × 4½ inches. Appearance, fairly old. Prose. Complete. Correct. Date wanting. Place of deposit, Pandit M M. Rājināth Miśra, Saurath. Madhubani P. O., Darbhanga. A hand book of Dharmaśāstra, dealing with Aśauchavichāra, by MM. Maheśa Thākur.

Beginning. श्री गणेशायनमः ॥

नानानिबन्धमालोक्य भृग्वादिमुनिसम्मतं ।

शुद्धितत्वं सतां शुध्यै महेशेन विविच्यते ॥

अथाशौचेनिर्गलितार्थाः । ब्राह्मणानां सप्तममासात्प्राग्बालके मृतेसद्यःशौचं ।

सप्तममासादारभ्य द्वितीयवर्षे यावदेकाहोरात्रमशौचं, तृतीयवर्षादारभ्य षड्वर्षान्तं

यावत् त्रिरात्रं,तदुपरिदशाहमशौचं भवति ॥

End षष्टियोजनानन्तरो देशो,देशान्तरं षष्टियोजनाभ्यन्तरेपि यत्र भाषाभेदगीरिनदी व्यवधानानि भवन्ति तदपिदेशान्तरमेव । तस्मिन्देशान्तरेमृते सद्यः शौचं, अशौचे अतीते श्राद्धादिकारिणा श्राद्धं कर्तव्यम् ॥०॥ इति शुद्धिविवेकः समाप्तः दिवसद्वय रात्रिसहितापद्धिणी ॥०॥ समाप्तश्चायं ग्रन्थः ॥ संक्षेपटिप्पणिः ॥

Colophon. इति महामहोपाध्यायसद्ठक्कुर श्रीमहेशकृतशुद्धितत्वपरिच्छेदः ॥०॥

विषयः । अशौचविचारः ।

A. शुद्धितत्वम् By महेशठाकुर ॥ Śuddhitattvam.

Substance :—Character Maithilī. Brown paper. Lines 8 on a page. Letters 45 in a line. Folia 8. 12 × 4½ inches. Appearance, old. Prose. Complete. Generally correct. Date wanting. Place of deposit, Pandit Mahīdhar Miśra, Lalting, Darbhanga. A hand book of Dharmaśāstra, dealing with Aśauchavichāra by Maheśa. It cannot be ascertained whether this was the same Maheśa, who founded the Darbhanga Rāj.

Beginning, End, Colophon, विषय :—Same.

No. 373 शुद्धिनिर्णयः By उमापति । Śuddhinirṇayaḥ.

Substance :—Character Maithilī. White paper. Lines 8 on a page. Letters 64 in a line. Folia 7. 13 × 4 inches. Appearance, new. Prose. Complete. Incorrect. Date (?) Place of deposit, Pandit Gonū Miśra, Lālaganj, Jhañjhārpur. P. O., Darbhanga.

Beginning. ओं नमो गणेशाय ।

अथ शुद्धिनिर्णयारम्भमाह ।

आविर्भावतिरोभावौ सृष्टिप्रलयसञ्ज्ञकौ ।

यश्चीयौ भवतो नित्यं वन्दे तद्ब्रह्म शाश्वतम् ॥
शिशूनामल्पबुद्धीनां झटिति प्रतिपत्तये ।
नानानिबन्धसिद्धान्तो लिख्यते शुद्धिनिर्णयः ॥

End. वस्तुतो ब्राह्मणपितामहोपक्रमाच्छ्राद्धविधायकानि, तेन पतितसंसर्गवर्जिते जीवत्येव पितरि पार्वणविधायकं सहूनात्र्जितः सन्यासी ॥

Colophon. इति महामहोपाध्यायश्रीमदुमापतिविरचितः शुद्धिनिर्णयः समाप्तः । लिखितैषा श्रीरतिनाथेन स्वार्थमिति । शुभमस्तु श्रीरस्तु ओं गणेशायनमः ॥

षिषयः । अशौचविचारः ।

Previous Notice :—C. C. Pt. I, p. 658; Pt. II, p. 157. R. L. Pt. 7, p. 175.

A. शुद्धिनिर्णयः By उमापति । Śuddhinirṇayaḥ.

Substance :—Character Maithilī. White paper. Lines 13 on a page. Letters 51 in a line. Folia 4. 13×4 inches. Appearance, fresh. Prose. Complete. Generally correct. Date (?) Place of deposit, Pandit Jayadeva Pāthak, Naḍuār, Jhañjhārpur P. O., Darbhanga. A hand book of Dharmaśāstra dealing with Aśauchavichāra by Umāpati.

Beginning, End, Colophon विषय :—Same.

B. शुद्धिनिर्णयः By उमापति । Śuddhinirṇayaḥ.

Substance :—Character Maithilī. Brown paper. Lines 10 on a page. Letters 50 in a line. Folia 7. 12×4½ inches. Appearance, old. Prose. Complete. Incorrect. Date (?) Place of deposit, Pandit Bikal Jhā, Lālaganj, Jhañjhārpur P. O., Darbhanga. A hand book of Dharmaśāstra, dealing with Asāuchavichāra by Umāpati.

Beginning, End, Colophon, विषयः—Same.

C. शुद्धिनिर्णयः By उमापति । Śuddhinirṇayaḥ.

Substance :—Character Maithilī. White paper. Lines 9 on a page. Letters 57 in a line. Folia 7. 12×4 inches.

Appearance, old. Prose. Complete. Incorrect. Date (?) Place of deposit, Pandit Gaṇānand Jhā, Lohuā, Jhañjhārpur, P. O., Darbhanga.

Beginning, End, Colophon, विषय :—Same.

D. शुद्धिनिर्णयः By उमापति । Śuddhinirṇayaḥ.

Substance :—Character Maithilī. Brown paper. Lines 8 on a page. Letters 36 in a line. Folia 11. 9½ × 3¾ inches. Appearance, old. Prose. Complete. Incorrect. Date (?) Worn out. Place of deposit, Pandit Tārānāth Jhā, Dharmapur, Jhañjhārpur P. O., Darbhanga.

Beginning, End, Colophon, विषय :—Same.

E. शुद्धिनिर्णयः By उमापति । Śuddhinirṇayaḥ.

Substance :—Character Maithilī. Nepali paper. Lines 14 on a page. Letters 52 in a line. Folia 4. 12×5 inches. Appearance, fairly old. Prose. Complete. Not correct. Date San 1255 Sāl. Place of deposit, Babu Chandradeva Jhā, Mahīnāthapur, Jhañjhārpur Bazar P. O., Darbhanga. A manual of Dharmaśāstra, dealing with Aśauchavichāra by Umāpati.

Beginning, End, Colophon, विषय :—Same.

F. शुद्धिनिर्णयः By उमापति । Śuddhinirṇayaḥ.

Substance :—Character Maithilī. White paper. Lines 13 on a page. Letters 48 in a line. Folia 6. 9½×4½ inches. Appearance, old. Prose and verse. Complete. Incorrect. Worn out. Date wanting. Place of deposit, Pandit Mārkaṇḍeya Miśra, Chanaur, Manīgāchī P. O., Darbhanga. A manual of Dharmśāstra, dealing with Aśauchavichāra by Umāpati.

Beginning, End, Colophon, विषय :—Same.

G. शुद्धिनिर्णयः By उमापति । Śuddhinirṇayaḥ.

Substance:—Character Devanāgarī. White paper. Lines 7 on a page. Letters 44 in a line. Folia 13. 10½×3½ inches. Appearance, fairly old. Verse and prose. Complete. Incorrect. Date wanting. Place of deposit, Pandit Śukadeva Jhā, Pachadhi, Pandaul P. O., Darbhanga. A hand book of Dharmaśāstra, dealing with Śudhivichāra by Umāpati.

Beginning, End, Colophon, विषय Same.

H. शुद्धिनिर्णयः By उमापति । Śuddhinirṇayaḥ.

Substance:—Character Maithilī. Yellowish white paper. Lines 11 on a page. Letters 54 in a line. Folia 6. 12×4 inches. Appearance, old. Prose. Complete. Generally correct. Date (?) Place of deposit, Pandit Śrīkānt Miśra, Salampur, Ghataho P. O., Darbhanga District. Worn-out Torn. A manual of Dharmaśāstra by Umāpati.

Beginning, End, Colophon विषय:—Same.

No. 374 शुद्धिनिर्णयः By उमापति। Śuddhinirṇayaḥ.

Substance:—Character Maithilī. Nepali paper. Lines 11 on a page. Letters 72 in a line. Folia 25. 13½×3¾ inches. Appe rance, old. Prose and verse. Complete. Correct. Date Śāka 1748. Place of deposit, Pandit Bāsudeva Miśra, Champā, Benipati P. O., Darbhanga. A manual of Dharmaśāstra dealing with Prāyaśchitta, by Umāpati. Worn-out.

Beginning. ओं श्रीकृष्णाय नमः ॥

प्रणम्य सच्चिदानन्दं श्रीमदुमापतिशर्म्मणा ।
नानानिवन्धमाश्रित्य क्रियते शुद्धिनिर्णयः ॥
तत्रादौप्रायश्चित्तनिर्णयः ।

प्रयतत्वाद्वोपचितमशुभं नाशयतीति प्रायश्चित्तम् ॥ प्रयतत्वात्विध्यनुष्ठानात् उपचितं सञ्चितमशुभंनाशयतीतिहारीतवचनार्थः, न तु फलान्तरजनकम्, तदुपदेशेफलमाह ।

यत्पुण्यमुद्यते विप्रे म्रियमाणे जलादिषु ।
तत्फलं तारिते पापात्प्रायश्चित्तैस्तु मानवे ॥
धर्मशास्त्रमविज्ञाय प्रायश्चित्तं न वक्तव्यम् ।

अबुध्वा धर्मशास्त्राणि प्रायश्चित्तं वदन्ति ये ।

प्रायश्चित्ती भवेत्पूतस्तत्पापं तेषु गच्छति ॥

इतिशातातपीयात् ॥

End. तथा मनुः ॥

पक्षिजग्धं गवाघ्रातं अवधूतमवक्षुतं ।

दूषितं केशकीटैश्च मृत्प्रक्षेपेण शुध्यति ॥

तथाच षट्त्रिंशन्मतं

आममांसंमधुघृतं तैलंस्नेहाःफलोद्भवाः ।

अन्त्यभाण्डस्थिताह्येतेनिष्क्रान्ताःशुचयो मता ॥ इतिदिक् ॥*॥

Colophon. इति महोपाध्यायपगौलीसं श्रीमदुमापतिविरचितः शुद्धिनिर्णयःसंपूर्णः ।

लिखितमिदं श्रावणकृष्णसप्तम्याम्बुधे शाके १७४८ ॥

विषय । अशौचविचारः ।

A शुद्धिनिर्णयः By उमापति । Suddhinirnayah.

Substance :—Character Maithilī. White paper. Lines 11 on a page. Letters 44 in a line. Folia 36. 12×5 inches. Appearance, old. Verse and prose. Complete. Generally correct. Date wanting. Place of deposit, Pandit Rāghava Jhā, Andaulī, Mādhavapur, P. O., Darbhanga. A handbook of Dharmaśāstra, dealing with Prāyaśchitta and Śūddhivichāra by Umāpati. Worn-out. Torn.

Beginning. श्रीगणेशाय नमः ॥

अथ प्रायश्चित्तनिर्णयः॥ प्रयतत्वाद्वोपचितमशुभन्नाशयतीति प्रायश्चित्तम् । प्रयतत्वाद्विध्यनुष्ठानात् अशुभं पापं नाशयतीति हारीतवचनार्थः । न तु फलान्तरजनकम् । तदुपदेशे फलमाह ।

यत्पुण्यमुद्धृते विप्रे म्रियमाणे जलादिषु ।

तत्फलं तारिते पायात्प्रायाश्चित्ते तु मानवे ॥

End. तथा मनुः ।

पक्षिजग्धं गवाघ्रातं अवधूतमवक्षुतं, ।

दूषितं केशकूटैश्चमृत्प्रक्षेपेण शुध्यति ॥

तथाच षट्त्रिंशन्मतम् ।

आममांसं मधु घृतं तैलस्नेहाःफलोद्भवाः ।

अन्त्यभाण्डस्थिताह्येते निःक्रान्ताःशुचयोमता । इतिदिक् ॥

Colophon. इति महामहोपाध्यायश्रीउमापतिविरचितः शुद्धिनिर्णयःसंपूर्णः ॥

विषयः । अशौचविचारः ।

B. शुद्धिनिर्णयः By उमापति । Śuddhinirṇayaḥ.

Substance :—Character Maithilī. White paper. Lines 11 on a page. Letters 47 in a line. Folia 35. 11×4½ inches. Appearance, fresh. Prose and verse. Complete. Not correct. Date, San 1245 Sal. Place of deposit, Pandit Śrīkānt Miśra, Salampur, Ghataho P. O., Darbhanga District. A treatise on Dharmaśāstra by Umāpati, dealing with Prāyaschitta. This is the same Umāpati, who wrote Pārijātaharaṇam in the Maithilī language.

Beginning, End, Colophon, विषय :—Same.

C. शुद्धिनिर्णयः By उमापति ॥ Śuddhinirṇayaḥ.

Substance :—Character Maithilī. White paper. Lines 10 on a page. Letters 52 in a line. Folia 33. 12×4 inches. Appearance, old. Prose and verse. Worn-out. Torn. Complete. Incorrect. Date Śāka 1725. Place of deposit, Pandit Basudeva Miśra, Salampur, Ghataho, P. O., Darbhanga. A manual of Dharmaśāstra, dealing with Prāyaschitta and Aśauchavichāra by Mm. Umāpati.

Beginning, End, Colophon, विषय :—Same.

No. 357 शुद्धिनिर्णयः By वाचस्पतिमिश्र ॥ Śuddhinirṇayaḥ.

Substance :—Character Maithilī. Palm leaves. Lines 5 on a page. Letters 65 in a line. Folia 94. 14¼×1½ inches. Prose and verse. Appearance, old. Complete. Correct. Worn-out. Partly pierced by worms. Date La. Sam 511. Place of deposit, Pandit Dāmodar Jhā, Andhrā Ṭhārhī. P. O., Darbhanga.

Beginning. ओं नमो महागणेशाय ।

प्रणम्य परमात्मानं श्रीवाचस्पतिशर्म्मणा ।

आलोच्य मुनिवाक्यानि शुद्धिनिर्णय उच्यते ॥

प्रायश्चे जनने शुद्धिरशुद्धिनियता क्रिया ।
वर्णशंकरशुद्धिश्च व्यवस्था शुद्धिसंकरे ॥
विदेशस्थस्य वालस्य नारीणां प्रायश्चे तथा ।
गर्भस्रावापमृत्यूनां शुद्धयस्तदनन्तरम् ॥
अथासपिण्डनिर्हारशुद्ध्यशुद्धिव्यतिक्रमाः ।
प्रसङ्गेन सपिण्डादिनिरूपणमतः परम् ॥
अथ निर्हारदाहाभिदानानि तददायिनः ।
तोयदानस्य चानर्हास्ततः शोकापनोदनम् ॥
प्रवेशनादिपिण्डादिदानमस्थिचयस्ततः ।
देहशुद्धिः क्षालनादिशुद्धिः स्नानोद्भवाथ सा ॥
भूतोयतेजसादीनां शुद्धयस्तदनन्तरम् ।
अत्यन्तोपहते शुद्धिः शुद्धिः पक्वान्नगोचराः ॥
स्वभावशुद्धिराख्याता सांख्यसंख्यावता स्वयम् ।
स्वभावशुद्धमतिना श्रीवाचस्पतिशर्म्मणा ॥

End. त्रीणि देवाः पवित्राणि ब्राह्मणानामकल्पयत् ।
अदृष्टमद्भिर्निर्णिक्तं यच्च वाचा प्रशस्यते ॥
अदृष्टमशुचितया न स्वयं प्रमितं । निर्णिक्तं प्रक्षालितं ब्राह्मणानामिति शेषः ;
सर्वोपयोक्तृविषयन्यायसामान्यादिति ।

Colophon. इति महामहोपाध्याय सन्मिश्र श्रीवाचस्पतिविरचितः शुद्धिनिर्णयः संपूर्णः ॥
शुभमस्तु श्रीरस्तु ओं । ल सं ५११ आश्विनशुक्लचतुर्दश्यां चन्द्रे धुरउरग्रामे
श्रीचतुर्भुजेन स्वार्थे लिखितमिति ।
भ्रम क्षोणीचक्रं गिल गरलमावर्जय जटा वह व्यालव्यूहं वपुरतितरां लिम्प भसितैः ।
इमां श्रद्धध्मस्ते गिरिश यतिचर्यां यदि पुनः, पुरन्ध्रीमर्द्धाङ्गाद्दूरव विरहय्य प्रभवसि
भिक्षोर्निधनं वरमिति पशुपतिना भोक्तुमारब्धं ।
गल एव तस्य तस्थौ जठरानलदाहशङ्कया गरलं ॥
ओं नमः शिवाय । ओं नमस्तस्यै ॥

विषयः । अशौचविचारः प्रक्षालनादिग्रन्थादिपरिगणितविषयशुद्धिनिर्णयश्च ।

Previous notice :—C. C. Pt. II, p. 157. R. L. Pt. X, p. 58.

A. शुद्धिनिर्णयः By वाचस्पतिमिश्र ॥ Śuddhinirṇayaḥ.

Substance :—Character Maithilī. Palm leaves. Lines 5 on a page. Letters 62 in a line. Folia 86. 15 × 2 inches. Appearance, old. Prose. Worn-out. Torn. Complete. Correct. Date (? Place of deposit, Pandit Śivesvar Jhā, Lālaganj, Jhañjhārpur P. O., Darbhanga.

Beginning, End, Colophon, विषयः —Same.

B. शुद्धिनिर्णयः By वाचस्पति । Śuddhinirṇayaḥ.

Substance :—Character Maithilī. Palm leaves. Lines 5 on a page. Letters 70 in a line. Folia 77. 14 × 1⅓ inches. Appearance, old. Prose. Complete. Correct. Date, La. Sam. 4. 8, Worn-out, torn. Place of deposit, Pandit Babujana Jhā, Shashipur, Jogiara P. O., Darbhanga. A treatise on Dharmaśāstra by Vāchaspati Miśra.

Beginning, End, Colophon, विषय :—Same.

C. शुद्धिनिर्णयः By वाचस्पति ॥ Śuddhinirṇayaḥ.

Substance :—Character Maithilī. White paper. Lines 12 on a page. Letters 55 in a line Folia 43. 14 × 5½ inches. Appearance, fresh. Prose and verse. Complete. Correct. Date (?) Place of deposit, Raj Library, Darbhanga. A manual of Dharmaśāstra, dealing with Śuddhi.vichāra, by Mm. Vāchaspati Miśra.

Beginning, End, Colophon, विषयः—Same.

D. शुद्धिनिर्णयः By वाचस्पति ॥ Śuddhinirṇayaḥ.

Substance :—Character Maithilī. White paper. Lines 8 on a page. Letters 40 in a line. Folia 81. 13¼ × 4½ inches. Appearance, fresh. Prose and verse. Complete. Correct. Date (?) Place of deposit, Raj Library. Darbhanga. A treatise on Dharmaśāstra, dealing with Śuddhivichāra, by Mm. Vāchaspati Miśra.

Beginning, End, Colophon, विषय :—Same.

No. 376 शुद्धिनिर्णयः By गोपाल ॥ Śuddhinirṇayaḥ.

Substance :—Character Maithilī. Dark-white paper. Lines

6 on a page. Letters 68 in a line. Folia 7. 10 × 2½ inches. Appearance, very old. Prose. Complete. Incorrect. Date (?) Worn out. Place of deposit, Pandit Dāmodar Jhā, Andhrā Ṭharhi P. O., Darbhanga.

ओंनमो गणेशाय ॥

Beginning. अथ शुद्धिनिर्णयः ॥

शुद्धिस्तु कर्मार्हताप्रयोजकादृष्टविशेषः ॥

यथादेवाश्चपितरश्चैवपुत्रे जाते द्विजन्मनाम् ।

आयान्ति यस्मात्तदधः पुण्यं षष्ठं च सर्वदा ॥

इत्यादि पुराणीये शुद्धौ पुण्यपदप्रदर्शनात् ।

अतएवाशौचाभाव एव शुद्धिर्लाघवादिति नवीनमतं तच्चिन्त्य ॥

भावाभावयोरेकावच्छेदेन एकाधिकरणेऽसंभवात्तन्मते षष्ठीपूजादिकं कथंस्यादिति ॥

End शातातपः ॥

वेणवः शुचयः सर्वे वायुनासमुदीरिताः ।

अन्यत्र रासभाजाविकश्वसमूहनिवाससां ॥

समूहनी सम्मार्जनी । यमः ।—

पृष्ठतो गौर्गजः स्कन्धे सर्वतोऽश्वः शुचिस्तथा ॥०॥

Colophon. इति शुद्धिनिर्णयः समाप्तः ॥

विषयः । अशौचविचारः ॥

Previous notice :—C. C. Pt. I, p, 658. R. L. Pt. III. p. 61. C. S. C. Pt. 31, p. 553.

A. शुद्धिनिर्णयः By गोपाल । Śuddhinirṇayaḥ.

Substance :—Character Maithilī. White paper. Lines 17 on a page. Letters 958 in a line. Folia 4. 12 × 4½ inches. Appearance, old. Prose and verse. Complete. Generally correct. Date Śāka 1719. Worn-out. Soiled. Place of deposit, Pandit Rabinath Jhā, Professor M. R. Vidyālaya and resident of Andhra Ṭharhī, P. O., Darbhanga. A manual of Dharmaśāstra, dealing with Śuddhivichāra by Gopala Nyāyapañchānana.

Beginning, End, Colophon, विषय :—Same.

No. 377 शुद्धिनिर्णयः By श्रीदत्त । Śuddhinirṇayaḥ.

Substance:—Character Maithilī. Nepali paper. Lines 12 on a page. Letters 48 in a line. Folia 20. 12 × 5½ inches. Appearance, fairly old. Verse and prose. Complete. Correct. Date Śāka 1720. Place of deposit, Pandit Umākānt Jhā, Tarauni, Sakri P. O., Darbhanga. A hand book of Dharmaśāstra, dealing with Tithivichāra by Śrīdatta. Worm-eaten.

Beginning. ओं नमो गणेशाय ॥

प्रणम्य परमात्मानं पुरुषार्थस्य साधकम्, श्रीदत्त...शुद्धिनिर्णय उच्यते ।
तत्र, प्रायणे जनने शुद्धिरशुद्धिनियता क्रिया ॥
वर्णशंकरशुद्धिस्तु व्यवस्थाशुद्धिशंकरे ।
विदेशस्थस्य वालस्य नारीणां प्रायणे तथा । etc.

End. सप्त प्रदक्षिणान् कृत्वा एकैकं तु विनिक्षिपेत् ।
अद्विवर्षप्रेतमित्यनुवृत्तौ पारस्करः शरीरमदग्ध्वा निखनन्तीति ॥

Colophon. इति श्रीमदुपाध्याय श्रीदत्तविरचिते शुद्धिनिर्णये प्रथमःपरिच्छेदः ॥ • ॥ शाके १७२० श्रावण शुदि सप्तम्यां गुरौ श्रीराघवेण लिखितमिति शिवम् ।

विषयः । अशौचादिः ।

No. 378 शुद्धिनिर्णयः । Śuddhinirṇayaḥ.

Substance :—Character Maithilī. Nepali paper. Lines 10 on a page. Letters 48 in a line. Folia 6. 11 × 3½ inches. Prose. Appearance, old. Complete. Generally correct. Date 1926 (Śāka) Place of deposit, Śibu Dhibū Ṭhākur, Khojapur, Khatauna P. O., Darbhanga. A hand book of Dharmaśāstra, dealing with Aśauchavichāra. Worn-out. Torn.

Beginning. श्रीगणेशः शरणम् ॥

अथ शुद्धिर्निर्णीयते । तत्र ब्राह्मणस्य सपिण्डे ब्राह्मणे मृते दशरात्रेण शुद्धिः । सपिण्डाश्च सप्तपुरुषावधयः स्ववंश्याः । सकुल्ये त्रिरात्रेण, तेऽत्र सप्तमपुरुषादनन्तरं दशमपुरुषान्ताः ॥

एतदूर्ध्वं ज्ञायमानजन्मनामके कुलजे मृते पक्षिण्या । पक्षिणी तु पूर्वापरदिनसहिता रात्रिः पूर्वपररात्रिसहितं दिनं वा । गोत्रजे तु मृते स्नानमात्रेण ॥

End. स्त्रिया अपि द्विवर्षाभ्यन्तरे भूमिनिखनमात्रम् । तदूर्ध्वं विवाहात्पूर्वं पूर्वक्रियामात्रम् । तत्रापि पिताधिकारी तदभावे भ्रात्रादिः । ऊढायास्तु त्रिविधास्वपि क्रियासु पुत्रोऽधिकारी तदभावे पतिः तदभावे सपत्नीपुत्रः तदभावे स्नुषा तदभावे पौत्रः तदभावे सपिण्डाः तदभावे सकुल्याः तदभावे भ्रातृसपिण्डाः ॥

Colophon इत्याधिकारिणां निरूपणम् ॥

ओं नमः शिवाय ॥

रसनयनधराधृक्चक्रचन्द्रमःसम्मितेऽब्द, इषगतफणितिथ्यां कृष्णपक्षे नृपेशे ।

त्वरितमिह लिखित्वा निर्णयं शुध्यशुध्यो र्वितरति तनलूलाशर्म्मणे जीवनाथः ॥

ओं नमः श्रीनन्दनन्दनपादारविन्दद्वन्द्वाय ॥

श्रीरामानुजाय नमः ॥ श्रीनृहरये नमः ॥

विषय । अशौचविचारः ।

A. शुद्धिपरिच्छेदः By हरीश्वर । Śuddhiparichchhedaḥ.

Substance :—Character Maithilī. White paper. Lines 3 on a page. Folia 7. 11 × 3½ inches. Appearance, old. Prose. Worn-out. Complete. Correct. Date Śāka 1689. Place of deposit, Pandit Manīśvar Jhā, Lālaganj, Jhañjhārpur P. O., Darbhanga.

Beginning, End, Colophon, विषय :—Same.

No. 379 शुद्धिपरिच्छेदः By हरीश्वर । Śuddhiparichchhedaḥ.

Substance :—Character Maithilī. White paper. Lines 6 on a page. Letters 58 in a line. Folia 12. 13 × 3½ inches. Appearance, fresh. Prose. Incomplete. Incorrect. Date (?) Place of deposit, Pandit Gonū Miśra, Lālaganj, Jhañjhārpur P. O., Darbhanga.

Beginning. ॐ नमो गणेशाय ॥

बन्दे प्रियापरीरम्भसमारम्भकृतोद्यमम ।

परस्परमथालोक्य स्मेरं हरिहरात्मकम् ॥
यद्यपि दोषगणैरयमधिकं कलुषीकृतः सन्तः ।
तदपि समाधानीयो महतामेषा यतो रीतिः ॥
हारलतारत्नाकरशुद्धिविवेकादयो यदपि ।
तदपि तदाकुलमनसां हरिरचितोऽयं मुदं धत्ताम् ॥

End. असपिण्डं द्विजं प्रेतं विप्रो निर्हृत्य बन्धनात् ।
सोदरेष्वेतदेव स्यान्मातुराप्तेषु बन्धुषु, इति वचनात् । मातृवर्गेष्वप्येवमेवोन्नेयम् ।
एतच्चासपिण्डनिरहरणाद्यशौचम् ॥

Colophon. नास्ति ।

विषय । मृतानामसपिण्डानां सपिण्डानाञ्चाऽशौचविचारः ।

———

B. **शुद्धिपरिच्छेदः** By **हरीश्वर** । Śuddhiparichchhedaḥ.

Substance :—Character Maithilī. Blue paper. Lines 9 on a page. Letters 58 in a line. Folia 14. $13\frac{1}{2} \times 4$ inches. Prose. Appearance, fresh. Complete. Correct. Date Śāka 1796. Place of deposit, Pandit Bīkal Jhā, Lālagañj, Jhañjhārpur P. O., Darbhanga.

Beginning, End, Colophon, विषय :—Same.

———

No. 380 **शुद्धिप्रदीपिका** By **काशीश्वर** । Śuddhipradīpikā.

Substance :—Character Maithilī. White paper. Lines 9 on a page. Letters 50 in a line. Folia 56. 14×5 inches. Appearance, old. Prose. Complete. Incorrect. Date (?) Place of deposit, Pandit Bīkal Jhā, Lālagañj, Jhañjhārpur P. O., Darbhanga.

Beginning. ओँ नमो गणेशाय ॥

प्रणम्य गोविन्दपदारविन्दं शुद्धौ निवन्धं कुरुते मुरारिः ।
तत्तच्छरीरादिविशुद्धबोधनिमित्तभूतं सुधियां सुखाय ॥
आलोक्य लक्ष्मीधरपारिजातमिताक्षराहारलतानिबन्धान् ।
आकृष्य सारं निखिलं च तेभ्यो निबध्यते शुद्धिनिबन्ध एषः ॥

End. श्रीमानयं हरिहरोखिलविप्रपूज्यः सिंहासनार्धचरणो हरिणा समानः ।
द्वौ चापरौ तस्य सुतावभूतां श्रीशम्भुम्भूजगदेवबन्धौन्धू ।
आचचारचयार्याजितनारदादिदेवर्षिवर्गौ गुणिनोग्रगण्यौ ॥
ज्यायान् वभूव रिव ! पुण्यकर्मा श्रीरुद्रशर्मा प्रथितस्तयो र्यः ।
पुत्रोभवत्तस्य मुरारिशर्मा कर्माणि यस्याखिल विस्मयाय ॥
मिताक्षरादीनखिलान्निबन्धानालोक्य सारं लिखितञ्च तेभ्यः ।
आकृष्य तेनैव कृतः सुबोधःशुद्धौ निबन्धः सुधियां सुखाय ॥

Colophon. इति महामहोपाध्यायश्रीकोशीश्वरकृता शुद्धिप्रदीपिका समाप्ता ।
आश्विनशुक्लपञ्चम्यां भृगौ भीठीग्रामावस्थितश्रीमुनिशर्म्मणा लिखितमिदं समाप्तम् ॥

विषय । अशौचादिनिर्णयः ॥

— —

No. 381 शुद्धिरत्नाकरः By चण्डेश्वर । Śuddhiratnākaraḥ.

Substance:—Character Maithilī. Palm leaves. Lines 6 on a page. Letters 56 in a line. Folia 116. 14 × 2½ inches. Appearance, old. Prose. Incomplete. Incorrect. Date (?) Worn-out. Partly prierced by worms. Place of deposit, Pandit Śrīkānt Jhā, Naruār, Jhañjhārpur P. O., Darbhanga.

Beginning. न ग्रामीयोऽत्रसमीपवासी पारिजाते तु इतरेष्वाचार्येषु उपाध्यायादिषु ।
ज्ञातयोऽत्र मातापितृवान्धवास्तन्मातुलपुत्राद्यः ॥

End. अथ देहशुद्धिः ॥
तत्र मनुविष्णू ,—
ज्ञानं तपोभिराहारो मृन्मनोराप्रापात्तु ...रेहिनाम् ।
सर्वेषामेव शौचानां अर्थशौचं परं स्मृतम् ॥
यो र्थे हि शुचिः स शुचि र्न मृद्वारिशुचिःशुचिः ।
क्षान्त्या शुद्ध्यन्ति विद्वांसो दानेनाकार्यका...

Colophon. नास्ति ।

विषय । विविधपदार्थानांशुद्धिप्रकारो दर्शितः ।

Previous Notice:—C. C. Pt. I, p. 658. Pt. II,p . 157. R. L. Pt. 7. P. 149.

———

A. शुद्धिरत्नाकरः By चण्डेश्वर । Śuddhiratnākaraḥ.

Substance :—Character Maithilī. White paper. Lines 7 on a page. Folia 28. 13×4 inches. Appearance, fresh. Incomplete. Incorrect. Date (?) Place of deposit, Pandit Dhareśvar Jhā, Lālaganj, Jhañjhārpur P. O., Darbhanga.

Beginning, End, Colophon, विषय :—Same.

No. 382 शुद्धिविवेकः By रुद्रधर । Śuddhivivekaḥ.

Substance: – Character Maithilī. White paper. Lines 11 on a page. Letters 46 in a line. Folia 47. 13×4 inches. Appearance, old. Verse. Complete. Generally correct. Date Śāka 1686, Place of deposit, Pandit Jadubīra Miśra, Khopā, Phulaparās P. O., Darbhanga. A treatise on Dharmaśāstra, dealing with Śuddhivichāra by Rudradhara. Worn-out. Torn.

Beginning. ओं नमः एकदन्ताय ॥

हरतुदुरितजातं केशवस्यैव बाहु -

र्विपुलगलविलान्तः केशिनः संप्रविष्टः ॥

असुपवनमिवास्य प्राशितुं संप्रवृत्तः

कुलवयदलनीलः पञ्चशीर्षो भुजङ्गः ॥

चिरन्तनानेकनिबन्धसिद्धः स्वसंप्रदायानुगतः स्फुटार्थः ।

नत्वा हरिं रुद्रधरेण सम्यग्वितन्यते शुद्धिविवेक एषः ।

सन्त्येव रत्नाकरपारिजातमिताक्षराहारलतादयोऽन्ये ॥

तथापि तत्तालसमानसानां भवेत्प्रमोदाय मम प्रयासः ।

End. यथाह मरीचिः ॥

येषु स्थानेषु यच्छौचं धर्माचारश्च यादृशः ।

तत्र तन्नावमन्येत धर्मस्तत्रैव तादृशः ॥

येषु देशेषु ये देवा येषु देशेषु ये द्विजाः ।

येषु स्थानेषु यत्तोयं या च तत्रैव मृत्तिका ॥

इति शुद्धिविवेके तृतीयः परिच्छेदः ॥ * ॥

Colophon. शुद्धौ द्वौ सप्त निबन्धान् दृष्ट्वा तु मतस्तथाभ्रातुः ।

रुद्रधरेण कृतोयं शुद्धिविवेकः सतां प्रीत्यै ॥

शाके तर्कगजावनीशललिते पक्षेऽसितेमाधवे ।
ग्रामे श्री मिथिलाधिराजललिते त्रिप्र द्वितीयातिथौ ॥
द्विव्यं शुद्धिविवेकमेतदखिलाशौचप्रबोध प्रदं ।
श्रीयुक्त श्शुभभाजनस्तु रजनीनाथो द्विजः प्रालिखत् ॥ * ॥ * ॥ * ॥

विषय । अशे चरजस्वलाब्दि शुद्धि निर्णयः ।

Previous Notice:—C. C. Pt. I. p. 658., Pt. II. p. 157., Pt. III. p. 137 R. L. Pt. V. p. 258.

A. शुद्धिविवेकः By रुद्रधर । Śuddhivivekaḥ.

Substance :—Character Maithilī. Nepali and yellow paper. Lines 9 on a page. Letters 42 in a line. Folia 32. 12×5 inches. Appearance, fairly old. Verse and prose. Incomplete. Generally correct. Date wanting. Place of deposit, Pandit Rāghava Jhā, Andauli, Mādhavapur P. O., Darbhanga. A treatise on Dharmaśāstra, dealing with Śuddhivichāra, by Rudradhara Upādhyāya.

Beginning, End, Colophon, विषय: - Same.

B. शुद्धिविवेकः By रुद्रधर । Śuddhivivekaḥ.

Substance :—Character Maithilī. White paper. Lines 11 on a page. Letters 50 in a line. Folia 47. 11½ × 4 inches. Appearance, old. Worn-out. Letters affected. Prose and verse. Complete. Correct generally. Date Śāka 1714. Place of deposit, Pandit Nīlakaṇṭha Singh Jhā, Chanaur, Manigāchī P. O., Darbhanga. A treatise on Dharmaśāstra, dealing with Aśaucha etc. by Mm. Rudradhara Upādhyāya.

Beginning, End, Colophon, विषय :—Same.

C. शुद्धिविवेकः By रुद्रधर । Suddhivivekaḥ.

Substance :—Character Maithilī. White paper. Lines 11 on a page. Letters 50 in a line. Folia 49. 12 × 4½ inches. Appearance, old. Verse and prose. Complete. Correct. Date wanting. Place of deposit, Pandit Sureśa Miśra,

Saurāth, Madhubani P. O., Darbhanga. Worn-out. Torn. A treatise on Dharmaśāstra, dealing with Śuddhivichāra by Mm. Rudradhara Upādhyāya.

Beginning, End, Colophon, विषय :—Same.

D. शुद्धिविवेकः By रुद्रधर । Suddhivivekaḥ.

Substance :—Character Maithilī. White paper. Lines 8—15 on a page. Letters 76 in a line. Folia 33. $13\frac{1}{4} \times 4\frac{1}{2}$ inches. Appearance, fairly old. Verse and prose. Complete. Correct. Date wanting. Place of deposit, Pandit Khusal Jhā, Saurath, Madhubani P. O., Darbhanga. A treatise on Dharmaśāstra, dealing with Śuddhivichāra by Rudradhara Upādhyāya.

Beginning, End, Colophon, विषय —Same.

E. शुद्धिविवेकः By रुद्रधर । Śuddhivivekaḥ.

Substance :—Character Maithilī. White paper. Lines 9 on a page. Letters 54 in a line. Folia 51. $14\frac{1}{2} \times 6\frac{1}{2}$ inches. Appearance, old. Verse and prose. Incomplete. Correct. Date wanting. Place of deposit, Pandit Āryādatta Mitra, Nanaur, Tamuria P. O., Darbhanga. A treatise on Dharmaśāstra dealing with Śuddhivichāra by Rudradhara. Worn-out. Torn.

Beginning, End, Colophon, विषय :—Same.

F. शुद्धिविवेकः By रुद्रधर । Śuddhivivekaḥ.

Substance :—Character Maithilī.. White paper. Lines 11 on a page. Letters 42 in a line. Folia 58. $11 \times 3\frac{1}{2}$ inches. Appearance, old. Verse. Complete. Correct. Date Śāka 1691. The first portion seems to be very old and the last to have been added to it. Place of deposit, Pandit Gokulanāth Jhā, Nanaur, Tamuria P.O., Darbhanga. Now in the possession of Jayadeva Ṭhākur, resident of Chanpurā, who at present, resides in the house of the owner of the Ms. A treatise on Dharmaśāstra dealing with Śuddhivichāra, by Rudradhara Upādhyāya.

Beginning, End, Colophon, विषय :—Same.

G. शुद्धिविवेकः By रुद्रधर. Śuddhivivekaḥ.

Substance :—Character Maithilī. White and brown paper. Lines 20 on a page. Letters 54 in a line. Folia 28. 12×6 inches. Appearance, fairly old. Prose and verse. Complete. Correct. Date wanting. Place of deposit, Pandit Bālakṛṣṇa Jhā, Nanaur, Tamuria P. O., Darbhanga. A treatise on Dharmaśāstra, dealing with Śuddhivichāra by Rudradhara Upādhyāya.

Beginning, End, Colophon, विषय :—Same.

H. शुद्धिविवेकः By रुद्रधर। Śuddhivivekaḥ.

Substance :—Character Maithilī. White paper. Lines 8 on a page. Letters 72 in a line. Folia 48. 15×4 inches. Appearance, fairly old. Verse and prose. Complete. Incorrect. Date San 1253 Sāl. Place of deposit, Pandit Mm. Rājināth Miśra, Saurāth, Madhubanī, P. O., Darbhanga. A treatise on Dharmaśāstra, dealing with Aśauchavichāra by Rudradhara Upādhyāya.

Beginning, End, Colophon, विषय :—Same.

—*—

I. शुद्धिविवेकः By रुद्रधर। Śuddhivivekaḥ.

Substance :—Character Maithilī. White paper. Lines 11 on a page. Letters 72 in a line. Folia 32. 14×4 inches. Appearance, old. Verse and prose. Complete. Correct generally. Date wanting (Śāka 1692 ?) Worn-out. Letters affected. Place of deposit, Pandit Bachchā Jhā, Hanumān Nagar, Lohat P. O., Darbhanga. A treatise on Dharmaśāstra dealing with Śuddhivichāra, by Rudradhara Upādhyāya.

Beginning, End, Colophon, विषय :—Same.

J. शुद्धिविवेकः By रुद्रधर। Śuddhivivekaḥ.

Substance :—Character Maithilī. White paper. Lines 13 on a page. Letters 46 in a line. Folia 29. 12×5 inches. Appearance, old. Worn-out. Torn. Prose and verse. Complete. Correct. Date Śāka 1774. Place of deposit, Pandit

Dinabandhu Jhā, Isahapur, Manīgāchi. P. O., Darbhanga. A treatise on Dharmaśāstra, dealing with Suddhivichāra by Rudradhara Upādhyāya.

Beginning, End, विषयः —Same.

Colophon. इति महामहोपाध्यायश्रीलक्ष्मीधरात्मजमहामहोपाध्यायश्रीरुद्रधरकृतः शुद्धिविवेकः समाप्तः ॥

शाके वेदनगाङ्गचन्द्रविमिते मासे मधौ कृष्णके ।

पक्षे द्वादशिकातिथौ शनिदिने ग्रामेऽथ जम्बूसमे ॥

एतत्पुस्तकलेखनं विदधिरे स्वार्थं त्रयो भ्रातरः ।

श्रीसन्तोमणिनाथश्रांखिमधुरा जाताः कुलेमायुडरे ॥

श्रीरस्तु ॥ शुभमस्तु ॥ ॐ नमो भगवते वासुदेवाय ॥

K. शुद्धिविवेकः By रुद्रधर। Suddhivivekaḥ.

Substance :—Character Maithilī. White paper. Lines 12 on a page. Letters 72 in a line. Folia 33. $16\frac{1}{4} \times 3$ inches. Appearance, old. Verse and prose. Complete. Correct. Date Śāka 1677. Worn-out. Not fit to be copied. Place of deposit, Pandit Dīnabandhu Jhā, Isahapur, Manīgāchī P. O., Darbhanga. A treatice on Dharmaśāstra, dealing with Aśauchavichāra by Rudradhara Upādhyāya.

Beginning, End, विषय :—Same.

Colophon. इति महामहोपाध्यायलक्ष्मीधरात्मजमहामहोपाध्यायहलधरानुजमहामहोपाध्याय श्रीरुद्रधरकृतः शुद्धिविवेकः समाप्तः ॥ शुभमस्तु ॥ श्रीरस्तु

शाके सप्तर्षिषड्द्विजपतिगुणिते वत्सरे पौषकृष्णे ।

भास्वत्पुत्रस्य वारे सुचरितविधिभे·सिद्धियोगे नवम्याम् ।

ग्रामे जम्बूसमाख्ये गुणिगणवलितेऽलीलिखत्पुस्तमेत -

च्छ्रीविष्णोः पादपद्मे निहितमतिरयंभिन्नमनः क्षिप्रमेव ॥

॥ ॐ नमस्तस्यै ॥ श्रीरस्तु ॥

L. शुद्धिविवेकः By रुद्रधर। Suddhivivekaḥ.

Substance :—Character Maithilī. Colourless paper. Lines 7 on a page. Letters 70 in a line. Folia 66. 13×3 inches.

Appearance, old. Prose. Complete. Incorrect. Date Śāka 1739. Place of deposit, Pandit Gonār Miśra, Lālagañj, Jhañjhārpur P. O., Darbhanga.

Beginning, End, Colophon, विषयः—Same.

M. शुद्धिविवेकः By रुद्रधर। Śuddhivivekaḥ.

Substance :—Character Maithilī. Palm leaves. Lines 5 on a page. Letters 52 in line. Folia 93. 15 × 2 inches. Appearance, old. Prose. Worn-out. Torn. Incomplete. Correct. Worm-eaten. Date (?) Place of deposit, Pandit Śrīkānt Jhā, Naḍuār, Jhañjhārpur P. O., Darbhanga.

Beginning, End, Colophon, विषयः—Same.

N. शुद्धिविवेकः By रुद्रधर। Śuddhivivekaḥ.

Substance :—Character Maithilī. Blue and yellow paper. Lines 8 on a page. Letters 52 in a line. Folia 37. 12 × 4 inches. Appearance, old. Prose. Incomplete. Incorrect. Date (?) Place of deposit, Pandit Gopāl Jhā, Naḍuār, Jhañjhārpur P. O., Darbhanga.

Beginning, End, Colophon, विषयः—Same.

O. शुद्धिविवेकः By रुद्रधर। Śuddhivivekaḥ.

Substance :—Character Maithilī. Palm leaves. Lines 5 on a page. Letters 61 in a line. Folia 80. 13½ × 2½ inches. Appearance, old. Prose. Complete. Correct. Date 1614 Śāka. Worn-out. Place of deposit, Pandit Tārānāth Jhā, Dharmapur, Jhañjhārpur P. O., Darbhanga.

Beginning, End, विषयः—Same.

Colophon. इति महामहोपाध्याय श्रीरुद्रधरकृतः शुद्धिविवेकः समाप्तः ॥ * ॥

श्रीमद्रामनृपेथभूप परिषन्मौलिस्थलमौक्तिक -

व्याधूताङ्घ्रिसरोरुहस्थरजसि श्रीशैलजा तत्परे ।

पृथ्वीं शासति कायकान्तसुखषमाधोभूतपुष्पायुधे

भिक्षुव्राजकरात्मभूतिकलने संक्षुब्धरत्नाकरे ॥

कलान्कृत्वा पूर्वं तदनु भुवनं तद्रस्य शाकाब्दके
श्रीकृष्णोऽथ कुजे समालिखदिदं श्रङ्गारपक्षे व्रतं ।
खेलत्खञ्जनगर्वगञ्जनदृशो वक्त्र:स्थसम्यङ्मतिः
श्रीमच्छ्रीहरिचिदेवसूरिचरणान्संपद्य सत्पुस्तकम् ॥

P. शुद्धिविवेकः By रुद्रधर । Śuddhivivekaḥ.

Substance :—Character Maithilī. Brown paper. Lines 8 on a page. Letters 58 in a line. Folia 64. 12×3½ inches. Appearance, old. Verse and prose. Complete. Correct generally. Date Śāka 1705. Worn-out. Place of deposit, Babu Jayaramaṇa Jhā, Ujānā, Jhañjhārpur P. O., Darbhanga. A treatise on Dharmaśāstra, dealing with Śuddhivichāra by Rudradhara Upādhyāya. Worm-eaten.

Beginning, End, Colophon, विषय: —Same.

Q. शुद्धिविवेकः By रुद्रधर । Śuddhivivekaḥ.

Substance :—Character Maithilī. White paper. Lines 7 on a page. Letters 60 in a line. Folia 26. 13×3½ inches. Appearance, fresh. Prose. Drenched. Incomplete. Correct. Date (?) Place of deposit, Pandit Tārānāth Jhā, Dharmapur, Jhañjhārpur P. O., Darbhanga.

Beginning, End, Colophon, विषय:—Same.

R. शुद्धिविवेक: By रुद्रधर । Śuddhivivekaḥ.

Substance :—Character Maithilī. White paper. Lines 10 on a page. Letters 76 in a line. Folia 40. 13×4 inches. Appearance, old. Prose. Complete. Correct. Date (?) Place of deposit, Pandit Śrīkānt Jhā, Naduār, Jhañjhārpur P. O., Darbhanga. A treatise on Dharmaśāstra dealing with Śuddhi, and Aśauchavichāra by Rudradhara.

Beginning, End, Colophon, विषय :—Same.

S. शुद्धिविवेकः By रुद्रधर । Śuddhivivekaḥ.

Substance :—Character Maithilī. Palm leaves. Lines 4 on a page. Letters 60 in a line. Folia 87. $14\frac{1}{2} \times 2$ inches. Appearance, old. Prose. Complete. Correct. Date Śāka 1638. Place of deposit, Pandit Gaṅgānāth Miśra, Pāhitol, Manīgāchī P. O., Darbhanga.

Beginning, End, विषयः—Same.

Colophon. इति महामहोपाध्यायश्रीलक्ष्मीधरात्मजमहामहोपाध्यायश्रीहलधरानुज-
महामहोपाध्यायश्रीरुद्रधरकृतः शुद्धिविवेकः समाप्तः ॥ * ॥
लिखनपरिश्रमवेत्ता विद्वज्जनो नान्यः ।
उदधिलंघनखेदं हनूमानकं: परो वेत्ति ॥
एतेषु रे तरुणवातविधूयमानहावावलीकवलितेषु महीरुहेषु ।
अम्भो नचेज्जलद मुञ्चसि माविमुञ्च वज्रं पुनः क्षिपसि निर्दय कस्य हेतोः ॥२११॥
३१२ ॥ ३१३ ॥
शाके नागगुणर्तुभूमिगणिते विश्वावसौ हायने
मासि प्रौष्ठपदे तथा पुनरिदं पक्षे सिते भार्गवे ।
राकायामतिसालसञ्च सकलं प्रालीलिखत्पुस्तकम् ।
नत्वा शम्भुपदारविन्दयुगलं श्रीमान् घनश्यामकः ॥

T. शुद्धिविवेकः By रुद्रधर । Śuddhivivekaḥ.

Substance :—Character Maithilī. Yellow paper. Lines 6 on a page. Letters 80 in a line. Folia 22. $18\frac{1}{4} \times 3\frac{1}{2}$ inches. Appearance, fresh. Prose. Incomplete. Incorrect. Date (?) Place of deposit, Pandit Dāmodar Jhā, Andhrathārhi P. O., Darbhanga.

Beginning, End, Colophon, विषय :—Same.

U. शुद्धिविवेकः By रुद्रधर । Śuddhivivekaḥ.

Substance :—Character Maithilī. White paper. Lines 14 on a page. Letters 48 in a line. Folia 42. $12 \times 4\frac{1}{2}$ inches. Appearance, old. Worn-out. Torn. Complete. Incorrect.

Date (?) Place of deposit, Pandit Ādyānāth Miśra, Pahitol, Manigāchī, P. O., Darbhanga.

Beginning, End, Colophon, विषय :—Same.

V. शुद्धिविवेकः By रुद्रधर । Śuddhivivekaḥ.

Substance :—Character Maithilī. White paper. Lines 9 on a page. Letters 55 in a line. Folia 44. 12½ × 3½ inches. Appearance, old. Prose. Complete. Incorrect. Worn-out. Date Śāka 1784. Place of deposit, Pandit Kedārnāth Jhā. Rupaulī, Jhañjhārpur P. O., Darbhanga.

Beginning, End, Colophon, विषय :—Same.

W. शुद्धिविवेकः By रुद्रधर । Śuddhivivekaḥ.

Substance :—Character Maithilī. White paper. Lines 11 on a page. Letters 45 in a line. Folia 14. 12 × 4 inches. Appearance, old. Prose. Incomplete. Incorrect. Date (?) Place of deposit, Pandit Sadānand Jhā, Andhrāthārhi P. O., Darbhanga.

Beginning, End, Colophon, विषय :—Same.

X. शुद्धिविवेकः By रुद्रधर । Śuddhivivekaḥ.

Substance :—Character Maithilī. Palm leaves. Lines 4 on a page. Letters 46 in a line. Folia 109. 15 × 2 inches. Appearance, old. Prose. Complete. Generally correct. Date Śāka 1646. Worm-eaten. Place of deposit, Pandit Phuddi Jhā. Awām, Jhañjhārpur P. O., Darbhanga.

Beginning, End, Colophon, विषय :—Same.

Y. शुद्धिविवेकः By रुद्रधर । Śuddhivivekaḥ.

Substance :—Character, Maithilī. White paper. Lines 13 on a page. Letters 50 in a line. Folia 44. 10½ × 4 inches. Appearance, old. Verse and prose. Complete. Generally correct. Date Śāka 1699. Place of deposit, Pandit Rabināth Jhā, Professor, M. R. Vidyālaya, and resident of Andhrā

Thārhī. P. O., Darbhanga. Worn-out. Soiled. A treatise on Dharmaśāstra, dealing with Śuddhivichāra by Mm. Rudradhara.

Beginning, End, Colophon, विषयः—Same.

Z. शुद्धिविवेकः By रुद्रधर । Śuddhivivekaḥ.

Substance :—Character, Maithilī. White paper. Lines 9 on a page. Letters 42 in a line. Folia 33. 11×4 inches. Appearance, old. Verse and prose. Incomplete. Not correct. Date (?) Place of deposit, Pandit Rabināth Jhā, of Andhrā Ṭhārhī. P. O., Professor, M. R. Vidyālaya, Darbhanga. A treatise on Dharmaśāstra, dealing with Śuddhivichāra by Rudradhara Upādhyāya.

Beginning, End, Colophon, विषयः—Same.

A 1. शुद्धिविवेकः By रुद्रधर । Śuddhivivekaḥ.

Substance :—Character, Maithilī. Brown paper. Lines 11 on a page. Letters 45 in a line. Folia 53. 12×4 inches. Appearance, fairly old. Prose and verse. Complete. Generally, correct. Date (?) Place of deposit, Pandit Śrīkānt Miśra Salampur. Ghatāho P. O., Darbhanga. A treatise on Dharmaśāstra by Rudradhara Upādhyāya.

Beginning, End, Colophon. विषयः—Same.

B 1. शुद्धिविवेकः By रुद्रधर । Śuddhivivekaḥ.

Substance :—Character, Maithilī. Dark yellow paper. Lines 9 on a page. Letters 75 in a line. Folia 39. 14½×3½ inches. Appearance, old. Worn-out. Letters affected. Prose and verse. Complete. Not correct. Date (?) Place of deposit, Babu Kṛṣṇa Datta Miśra, Salampur, Ghatāho P. O., Darbhanga. A treatise on Dharmaśāstra, dealing with Aśaucha and Dravyaśuddhi, etc. by Mm. Rudra dhara.

Beginning, End, Colophon, विषयः—Same.

C 1. शुद्धिविवेकः By रुद्रधर। Śuddhivivekaḥ.

Substance :—Character, Maithilī. Brown paper. Lines 11 on page. Letters 44 in a line. Folia 52. 11 × 3½ inches. Appearance, fairly old. Prose. Complete. Not correct. Date (?) Place of deposit, Pandit Dīnakānt Miśra, Salampur, Ghatāho P. O., Darbhanga. A treatise on Dharmaśāstra by Rudradhara Upādhyāya, son of Lakṣmīdhara.

Beginning, End, Colophon, विषयः—Same.

D 1. शुद्धिविवेकः By रुद्रधर। Śuddhivivekaḥ.

Substance :—Character, Maithilī. Yellow paper. Lines 8 on a page. Letters 64 in a line. Folia 50. 16 × 3½ inches. Appearance, old. Worn-out. Prose and verse. Complete. Incorrect. Date (?) Place of deposit, Raj Library, Darbhanga. A treatise on Dharmaśāstra, dealing with Aśaucha by Rudradhara Upādhyāya. Vāchaspati Miśra seems to have flourished later than Rudradhara, otherwise he might have taken half of his works also. He wrote this work with the help of seven previous works.

Beginning, End, Colophon, विषयः—Same.

E 1. शुद्धिविवेकः By रुद्रधर। Śuddhivivekaḥ.

Substance :—Character, Maithilī. White paper. Lines 9 on a page. Letters 46 in a line. Folia 61. 13 × 4¼ inches. Appearance, fairly old. Verse and prose. Complete. Correct. Date Śāka 1816. Place of deposit, Pandit Manohar Ṭhākur, Tabhaka, Dalsingh Sarai P. O., Darbhanga. A treatise on Dharmaśāstra, dealing with Śuddhivichāra by Mm. Rudradhara.

Beginning, End, Colophon, विषयः—Same.

F 1. शुद्धिविवेकः By रुद्रधर। Śuddhivivekaḥ.

Substance :—Character, Maithilī. White paper. Lines 15 on a page. Letters 60 in a line. Folia 30. 12 × 4½ inches. Appearance, fairly old. Prose and verse. Incomplete. In-

correct. Date wanting. Place of deposit, Pandit Premdhar Jhā, Ujan, Jhañjhārpur P. O., Darbhanga. A treatise on Dharmaśāstra, dealing with Śuddhivichāra, by Rudradhara Upādhyāya.

Beginning, End, Colophon, विषय:—Same.

G 1. शुद्धिविवेकः By रुद्रधर। Śuddhivivekaḥ.

Substance :—Character, Maithilī. White paper. Lines 12 on a page. Latters 74 in a line. Folia 7. 13 × 5 inches. Appearance, fairly old. Verse and prose. Incomplete. Correct. Date wanting. Place of deposit, Pandit Mahīdhar Miśra, Lalabag, Darbhanga. A treatise on Dharmaśāstra, dealing with Aśāucha Vichāra by Rudradhar Upādhyāya.

Beginning, End, Colophon, विषय:—Same.

H 1. शुद्धिविवेकः By रुद्रधर। Śuddhivivekaḥ.

Substance :—Character, Maithilī. White paper. Lines 10 on a page. Letters 58 in a line. Folia 46. 11½×1½ inches. Appearance, old. Verse and prose. Complete. Incorrect. Date Śāka 1710. Place of deposit, Pandit Vāsudeva Miśra, Champā, Benipati. P. O., Darbhanga. A treatise on Dharmaśāstra, dealing with Śuddhivichāra by Rudradhara Upādhyāya. Worn-out. Torn.

Beginning, End, Colophon विषय: —Same.

No. 383 शुद्ध्यालोकः By सिद्धान्तवागीश। Śuddhyālokaḥ.

Substance :—Character, Maithilī. White paper. Lines 14 on a page. Folia 22. 12×4 inches. Appearance, old. Prose. Incomplete. Correct. Date (?) Place of deposit, Pandit Chataurānand Jhā, Badasām, Madhepur P. O., Darbhanga.

Beginning. ॐ नमो गणेशाय ॥

विश्ववीचिविलासोऽयमुदश्चति यतः स्वतः।

तदानन्दाद्वयं वन्दे नन्दगोपा··· ॥

··सोपानसिद्धान्तवागीशेनेह धीमता

श्रीहर्षाचार्यपुत्रेण शुद्ध्यालोकः प्रकाश्यते ॥

तत्र शुद्धिरशुद्ध्यभावः ॥

End. अत्र दशपदद्वयमशौचपरम् । तेन त्रिरात्रावपिशेषेण शु...

Colophon. नास्ति ।

विषयः । मिताक्षराव्यवहाराध्यायव्याख्या ॥

No. 384 **शुभकर्मनिर्णयः** By **मुरारि ।** Śubhakarmanirṇayaḥ.

Substance:—Character, Maithilī. White and yellow paper. Lines 8 on a page. Letters 55 in a line. Folia 77. 14×3½ inches. Appearance, fresh. Complete. Generally correct. Prose. Date Śāka 1802. Place of deposit, Pandit Gonū Miśra, Lālagañj, Jhañjhārpur P. O., Darbhanga.

Beginning. ओं नमो गणेशाय ॥

वन्दे नन्दतनूजं जगदालम्बन्निरालम्बम् ।

सन्देहतिमिरमिहिरं निगमनिवेद्यं महः किमपि ॥

विज्ञायाखिलशास्त्रतत्वमखिलं श्रीरामभद्राद्गुरो-

र्मिश्रात्केशवतः स्मृतीरथ तयोः सारं विविच्य स्वयम् ।

पादाम्भोजयुगं प्रणम्य शिवयोः संख्यावतां प्रीतये

व्यातेने शुभकर्मनिर्णयममुं श्रीमान् मुरारिः कृती ॥

End. उपयातायाध्र्थमिति कौहलीया इति :—कौहलीया इति शाखाविशेषाध्यायिनः ।

तेषाम्मतं इदानीमागतायार्हणं, न तु कौथुमादीनामिव प्रागेवार्हण मिति ॥ * ॥

Colophon. इति महामहोपाध्यायश्रीमुरारिशर्मविरचितः शुभकर्मनिर्णयः समाप्तः ॥ * ॥

नमस्तस्यै ॥

न्यायाम्भोजमरन्दतुन्दिलमनोभृङ्गो गिरां शेवधि-

र्मन्वादिस्मृतिमाकलय्य तदितः सारं समाहृत्य च ।

भाष्याणि प्रविचिन्त्य निश्चलहृदा श्रीगोभिलीये विधौ

व्यातेने शुभकर्मनिर्णयममुं श्रीमान् मुरारिः कृती ॥

लिखितमिदं श्रीरविनाथेन शाके १८०।२ सन् १२८८ साल श्रावणकृष्णतृती-
याशनौ ।

विषयः । संस्कारविचारः प्रमाणोपन्यासपुरस्सरः कृतोऽस्ति ।

Previous notice :—C. C. Pt. I, p. 659. R. L. Pt. 6, p. 7.

A. शुभकर्मनिर्णयः By मुरारि। Śubhakarmanirṇayaḥ.

Substance :—Character, Maithilī. White paper. Lines 9 on a page. Letters 49 in a line. Folia 85. 12½×6 inches. Appearance, fresh. Prose and verse. Complete. Not correct. Date San 1296 Sāl. Place of deposit, Raj Library, Darbhanga. A treatise on Dharmaśāstra dealing with Upanayana, Vivāha, etc. by Murāri.

Beginning. श्री गणेशाय नमः

वन्दे नन्दतनुजन्जगदालम्ब निरालम्बम ।
सन्देहतिमिरमिहिरं निगमनिवेद्यं महः किमपि ॥
दुष्टानामेकशास्ता हरिचरणपरः पौरवर्गस्य पाता
वैरिश्रेणीनिहन्तादयुतिजितमदनः शीघ्रभूरिप्रदाता ।
विश्वव्यापिप्रतापस्त्रिजगति विदिते चारुमोरङ्गदेशे
लक्ष्मीनारायणाख्यः समभवदवनीपालमालावतं सः ॥
कुमार इव गौरीशात्पारिजात इवाम्बुधेः ।
रूपनारायणो राजा लक्ष्मीनारायणादभूत् ॥
वारम्बारमुदारवैभवघतामद्यापि भूमीच्छतं
द्वारं द्वारमुपेत्य हन्त सहसा भिक्षामलब्ध्वाबुधाः ।
एतस्मिन् समये सचेत्सकरुणः श्रीरूपनारायणा
स्तिष्ठे त्यभिधाय लोल शिरसः पाणिं क्षिपन्त्यर्थिनः ॥
श्रीवीरनारायणमेदिनीन्द्रः श्रीरूपनारायणभूमिपालात् ।
जातस्ततः सर्वगुणोरूपेतो यथा जयन्तो विबुधावि (धि?) राजात् ॥
उग्रासु विप्रविशन्नपिप्रतिभटः श्रेणीषु कुप्यन्मनः
भिक्षुभ्यो मुहुरर्पयन्नपि बहून्यम्नायमानामनः ।
प्रागित्यपुरुषारिपून्यरिभवन्नभ्युन्नतान्तस्तयो
धन्योन्यो जगतीदृशो भवतु कः श्रीवीरनारायणात् ॥
शिरोरत्नं शङ्गांजल (न?) नयनराको (का?) हिमकरो
निरासोऽधर्माणांविणविजयलक्ष्म्याः प्रियतमः ।
अभूदस्मात्प्राज्ञो नयविनयविद्यावलमति—
श्रियां पारावारः स खलु नरनारायणनृपः ॥
देवस्त्रीगणगीतमर्त (-कीर्ति-?) विजितक्षोणे (-क्षोणी?) विमुग्धयुवि

नित्यानेकसुवर्णदानजनिताशेषार्थिवृन्दोत्सवः ।
अस्मादुद्धटवैरिकुम्भिदलनप्रोद्दामपञ्चाननो
जज्ञो यज्ञपरायणः किल ज(-गन्-) नारायणो भूपतिः ॥
कुश इवसुता (-लवपिता?) कौशल्याया जयन्त इवेन्द्रतो ।
रतिपतिरिव श्रीमद्विष्णोः कुमार इवोग्रतः ।
शुक इव मुनेर्वेदव्यासाद्विधुश्च यथाम्बुधे —
र्बुध इव विधोरस्माज्जातास्त्रिविक्रमभूपतिः ॥
यं रणमुखे त्रिविक्रमनारायणदेवमालोक्य: ।
अपि कनकगौरमरयो मन्यन्ते सपदि कालमिव ॥
सोयं दानदयाविवेकविनयश्रीसत्यलोकोत्तरो
नित्यं यज्ञपरायणो विजयते श्रीनिर्भयो भूपतिः ।
यस्योद्दामकृपाणकालकलितप्रत्यर्थिपृथ्वीपति—
प्रेयस्यश्रुपयःपयोधिषु यशोहंसावली क्रीडति ॥
वाहव्युहैर्द्विरदनिवहैराचतुःसिन्धुसीम्नो
मुक्तामस्फुरितमहसो मेदिनीर्मर्दयन्तः ।
के नामैनं धरणिरमण क्ष्माभुजो (णं?) नाश्रयन्ते
रत्नछत्रोच्छलितकिरणश्रेणिकिर्म्मीरिताशा (:) ॥
सोयं मुरारिधि(धी)रं सहकारितया समासाद्य ।
श्रीशारदाप्रसादात्तनुते शुभकर्मनिर्णयं नृपतिः ॥
विज्ञायाखिलशास्त्रतत्त्वममलं श्रीरामभद्राद्गुरो-
र्मिश्रात्केशवतः स्मृतीरथ तयोः सारं विचिन्त्य स्वयम् ।
पादाम्भोजयुगं प्रणम्य शिरसा संख्यावतां प्रीतये
व्यातेने शुभकर्मनिर्णयममुं श्रीमन्मुरारिः कृती ॥

End, Colophon, विषयः—Same.

B. शुभकर्मनिर्णयः By मुरारि । Subhakarmanirṇayaḥ.

Substance :—Character, Maithilī. White paper. Lines 10 on a page. Letters 71 in a line. Folia 49. 14×4½ inches. Appearance, old. Prose and verse. Complete. Not correct. Date (?) Place of deposit, Pandit Premdhar Jhā, Ujan, Jhañjharpur P. O., Darbhanga.

Beginning, End, Colophon विषयः—Same.

C. शुभकर्मनिर्णयः By मुरारि । Śubhakarmanirṇayaḥ.

Substance :—Character, Maithilī. White and yellow paper. Lines 9 on a page. Letters 70 in a line. Folia 58. 14×3½ inches. Appearace, fairly old. Prose and verse. Complete. Correct. Date Śaka 1803. Place of deposit, Pandit Śaktināth Jhā, Ujan, Jhañjhārpur, P. O., Darbhanga.

Beginning, End, Colophon, विषयः—Same.

No. 385 शूद्रश्राद्धपद्धतिः By रामदत्त ठक्कुर । Śūdraśrāddhapaddhatiḥ.

Substance :—Character, Maithilī. White paper. Lines 9 on a page. Letters 68 in a line. Folia 12×4 inches. Appearance, new. Prose. Complete. Correct. Date (?) Worm-eaten. Place of depcsit, Pandit Dāmodar Jhā, Andhrāṭhārhī. P. O., Darbhanga. A treatise on Karmakāṇḍa. by Rāmadatta Ṭhākura, dealing with the Śrāddha ceremony of the Śūdras.

Beginning. अथैकादशाहश्राद्धप्रयोगः । तत्राशौचान्तदिनचरमायां प्रातःसंध्यायां जल-स्नानं सूर्योदये सति वेधस्नानम् ॥ ततः पितामहादितर्पणम् ॥

End. अथाहाशौचादावतीते सर्वदेव स्नानोदकदानमात्रमिति । जननाशौचकाले त्वतीते जननमरणे सर्वदा अशौचाभावः ॥

Colophon. इति महामहोपाध्यायसठक्कुरश्रीरामदत्तविरचिता शूद्रश्राद्धपद्धतिः संपूर्णा ॥
॥ * ॥ * ॥ * ॥ * ॥

विषयः । शूद्रश्राद्धविधिः ॥

A. शूद्रश्राद्धपद्धतिः By रामदत्त । Śūdraśrāddhapaddhatiḥ.

Substance :—Character, Maithilī. White paper. Lines 9 on a page. Letters 68 in a line. Folia 12. 12×4 inches. Appearance, new. Prose. Complete. Correct. Date (?) Place of deposit. Pandit Madhusūdan Miśra, Jalasain, Jhañjhārpur P.O., Darbhanga.

Beginning, End, Colophon, विषय: Same.

No. 386 शूद्राचारविवेकः By गोणडीमिश्र । Śūdrāchāravivekaḥ.

Substance :—Character, Maithilī. Palm leaves. Lines 5 on a page. Letters 70 in a line. Folia 90, 16×2⅓ inches. Appearance, old. Worn-out. Torn. Worm-pierced. Not legible. Prose

and verse. Complete. Correct. Date La. Saṃ, 529. Place of deposit, Raj Library, Darbhanga. A treatise on Dharmaśāstra by Goṇḍī Śarman (Miśra) dealing with the duties of a Śūdra. It is divided into three parts, and was composed at the time of King Vāsudeva, son of Ravikara.

Beginning. ···शिवाय ।

मत्तमातङ्गकंसारिकेशरी शैशवेऽपि यः ।
पारेवाङ्मनसं ब्रह्म वन्दे तं देवकीसुतम् ॥
यं श्रुत्वा बहुशः श्रुते सुकृतिनो न्यायेनमत्वादरा-
द्ध्यानभ्यापि निरन्तरं समधिगत्यासाद्य साक्षान्मतिम् ।
निर्वाणं समवाप्नुवन्ति परमं सत्वं दयाम्भोनिधे
संसारार्णवतारणैकतरणे माम्पारमुत्तारय ॥
दृशि करसरोजे चोन्नमय्याननेन्दुं
किमपि दनुजशत्रौ सादरं याचमाने ।
स्फुरदधरमुदञ्चन्मन्दमन्दं स्मितम्वः
सलिलनिधिसुताया दृङ्निपातः पुनातु ॥
सद्यो यत्र परिश्रमापनयनं कल्पद्रुमच्छायया
यत्रानन्दसमृद्धये मधुभिदो लक्ष्मीमुखालोकनम् ।
यस्मिन्निन्दुमरीचिभिस्त्रिजगतामाह्लादिवीचिक्रिया
कल्याणाय स जायतां दिविषदां पाथोधिमाथोद्यमः ॥
जयति मिथिलभूमीमौलिमाणिक्यभूतो नृपरविकरदेवानन्दनो वासुदेवः ।
यदरिनगरसौधाधित्यकाशष्पसम्पन्निमहरितुरगराजिग्रासतामभ्युपैति ॥
सम्यक्स्नानादमरसरितः पूजनाचन्द्रमौले-
र्भूदेवेभ्यो वसुवितरणाच्चिन्तनाच्चक्रपाणेः ।
भूयोभूयो रविकरनृपेणार्जितानां शुभानां
जाने जातः समर...वासुदेवो विवर्तः ॥
पार्थोऽपार्थ इवाविरस्ति समरे यद्दोर्बलं पश्यताम्
कर्णः कर्णकटुत्वमेति वदति स्वर्णानि यत्रार्थिनाम् ।
कामद्वैतमुवेति पंकजदृशो चित्रो यदालोकने
कस्मादस्तु स वा—[सुदेव] नृपति र्मादृग्गिरां गोचरः ॥
निधाय चरणाम्बुजं चिरनिरन्तदोषे हृदि, स्फुरत्खरनखावलीदनुजराजजीवच्छिदः ।

कृते विधिवर्द्धने क इह वासुदेवात्परो, धरामरसमीहितं वसु महीतले यच्छतु ॥

तस्याज्ञामधिगम्य विश्वविदितस्यालोच्य सर्वाः स्मृती-

भूपालादिनिबन्धनञ्च निखिलं श्रीगोविन्दशर्मा सुधी ।

शूद्राचारविधिन्तनोति सुकृती यत्नात्सतां प्रीतये

योऽजैषीन्नृपरामभद्रसदसि प्रख्यातसंख्यावतः ॥

प्रबन्धानालोच्य स्मृतिनिगमसिद्धान्तगहनान्

विविच्य क्ष्मापालप्रभृतिहृदयस्थं यदपि तत् ।

रहस्ये तर्काणां निहितमनसा गोविन्दविदुषा

तदाविष्टः शूद्रव्यवहृतिविधिस्तन्यत इह ॥

End. मीमांसागहनावगाहनहरिर्वैशेषिकाशेषविन्-

न्यायाम्भोरुहभास्करः सुकविताविश्रामकल्पद्रुमः ।

ख्यातोऽराजत संख्यया हरपतिर्लब्धप्रतिष्ठो भुवि

ख्योतिष्ठ विपत्तापन्नवचनन्यक्कारकारी क्षयात् ॥

तस्यात्मजेन मधुसूदनपारिजाते, श्रीगोविन्दशर्मकृतिना निरटंकि यत्नात् ।

रात्रेस्तथैव दिवसस्य च कृत्यभागो, दुर्दम्भवादिजयिना प्रथितेन सत्सु ॥

Colophon. इति महा........न्मिश्रश्रीगोविन्दकृते शूद्राचारे प्रथमाहोरात्रकृत्यपरिच्छेदः समाप्तः ॥ शुभमस्तु श्रीरस्तु ॥

नवद्विबाणांकितलक्ष्मणाब्दे, शनौ नभस्यासितशम्भुतिथ्याम् ।

स्वकीयमेतत्करणेन पुस्तं व्यलेखि चूडामणितरौरायाम् (?) ॥

संसारसागरोद्धारकरी नाम तरी तव ।

नन्दनन्दन कालिन्दीतारणं तरिभिः कियत् ॥

रामरामइतिनाम जपन्तः पामरा अपि तरन्ति भवाब्धिम् ।

अंग.........किन्तु चित्रमतरत्कापिरब्धिम् ॥ नमस्तस्यै ॥

नमस्तस्यै ॥ नमः शिवाभ्याम् श्रीकृष्णाभ्याम् ॥

विषय: ॥ शूद्रदशाकर्मपद्धतिः ॥

No. 387 शैवसुधाकरः By सदानन्दस्वामी । Śaivasudhākaraḥ.

Substance.—Character, Devanāgarī. White paper. Lines 9 on a page. Letters 55 in a line. Folia 3. 14 × 4 inches. Appearance, fresh. Verse and prose. Complete. Correct. Date wanting. Place of deposit, Chitradhar Library, Tabhaka, Dalsingh Sarai P. O., Darbhanga. A manual of Dharmaśāstra, dealing with "ऊर्ध्वपुण्ड्रादिखण्डन" by Sadānanda Svāmin.

Beginning. ओं श्रीगणेशाय नमः ॥

ननु महाभारते ।

जाह्नवीतीरसंभूतां मृदं मूर्ध्ना बिभर्त्ति यः ।

बिभर्ति रूपं सोऽर्कस्य तमोनाशाय केवलम् ॥

सत्यव्रतः ।

ऊर्ध्वपुंड्रो मृदा शुभ्रो ललाटे यस्य दृश्यते ।

स चाण्डालोऽपि पूतात्मा पूज्य एव न संशयः ॥

इत्यादि वचनैर्मृदोर्ध्वपुण्ड्रमपि विधीयते, तत्कथं भस्मरुद्राक्षमात्रमेव कर्त्तव्यतया प्रतिपाद्यत इति चेदित्थम् । तत्र तावत्सति प्रत्तिसत्वाभावनिश्चये ऊर्ध्वपुण्ड्रादिकं शूद्रविषयम् ।

End. एवं रुद्राक्षातिरिक्तफलकाण्डादिमालाधारणमपि बोध्यम् । मुक्ताप्रवालादे र्धारणेच्छायां तु रुद्राक्षान्वितमेव बिभृयात् । मानं तूक्तं प्रागिति संक्षेपः ।

Colophon. इति श्रीमन्स्वामिसदानन्दविरचिते शैवसुधाकरे ऊर्ध्वपुण्ड्रादिखण्डनं नाम चतुर्थःकिरणः

विषयः । ऊर्ध्वपुण्ड्रादिखण्डनम् ।

No. 388 **शैवमानसोल्लासः** By **चण्डेश्वरठक्कुर** । Śaivamānasollāsaḥ.

Substance :—Character, Maithilī. White paper. Lines 9 on a page. Letters 33 in a line. Folia 37. 11×5 inches. Appearance, new. Verse. Incomplete. Generally correct. Date (?) Place of deposit, Pandit Maṇiśvar Jha Lalagañj, Jhañjharpur P. O., Darbhanga.

Beginning. शिवपुराणे—

श्रुतमात्रेण यो देवि मम भक्तिपरायणः ।

गाणपत्यं ध्रुवन्तस्य ददामि कमलानने ॥

अयष्ट्वैव महायज्ञमकृत्वैव महातपः ।

मद्भक्ता भावितात्मानो लभन्ते पदमव्ययम् ॥

End. हरिवंशे—

रुद्रस्य परमो विष्णु र्विष्णोश्च परमः शिवः ।

एक एव द्विधाभूतो लोके चरति नित्यशः ॥

न विना शंकरं विष्णु र्न विना केशवं शिवः

तस्मादेकत्वमापन्नौ रुद्रोपेन्द्रौ च तौ पुरा ॥

शिवस्य भेदं यो विष्णो र्न करोति महामतिः ।
शिवभक्तः स विज्ञेयो महापाशुपत श्च_सः ॥

Colophon. इति सान्धिविग्रहिकसठक्कुरश्रीचण्डेश्वरविरचितः शैवमानसोल्लासः समाप्तो ऽयमिति ॥ * ॥ ० ॥

विषयः । शम्भोः पूजादिविधानं विस्तरेण प्रपञ्चितम् ॥

No. 389 शैवामृतम् By सोढदेव । Śaivāmṛtam.

Substance :—Character, Maithilī. White and yellow paper. Lines 12 on a page. Letters 55 in a line. Folia 19. 13×5 inches. Appearance, new. Verse. Complete. Correct. Date (?) Place of deposit, Pandit Maṇīśvar Jhā, Lālagañj, Jhañjhār-pur, P. O., Darbhanga.

Beginning. ओं नमः शिवाय सोमाय गणानां पतये नमः ।
नमः स्वःसिन्धुचन्द्रांशुनिर्धौतामलमूर्त्तये ।
लीलाश्लिष्टगुणौघाय सोमनाथाय शम्भवे ॥
स्थाणुः काम्ब(म्य?)फलं ददत्तनुलसद्भूतिर्जटी विग्रही,
नेत्रान्तर्ज्वलितानलः प्रशमयंस्तापत्रयव्यापदम् ।
उग्रप्रस्फुटभक्तिभावितहृदां यच्छन् शिवं पाणिना,
दुर्लक्ष्याद्भुतवैभवः स च भवानीशोऽस्तु नः श्रेयसे ॥
राज्ये गौडमहीभुजां समभवत्कोष्ठाधिकारी परः,
पात्राणां बुधदेव इत्युपचितो भूलोककल्पद्रुमः ।
तस्माद् गौतमदेवनाथतनयो लेभे नमत्पैतृकं ,
भूतो दूतनिबन्धकः शिवपरः श्रीसोढदेवस्ततः ॥
भारतपुराणरामायणपाशुपतादितन्त्रवचनानि ।
आकृष्य तेन रचितः शिवमाहात्म्यैकसारोऽयम् ॥

End. य इदं पठते नित्यं शृणुयाद्वापि भाषितम् ।
विमुक्तः सर्वपापेभ्यः शिवलोके महीयते ॥
धनमायुर्यशो विद्यां प्रभावमतुलं लभेत् ।
शुभलोके च ते यान्ति नित्यं पूर्णमनोरथाः ॥
श्रीसोढदेवगौडेन्द्रपात्रदूतनिबन्धकः ।
शैवामृतमिदं रम्यं निर्मला (—मे ?) भक्तिमत्परम् ॥

are found, some of which have not yet been traced :—गुणिसर्वस्व, राजमार्तण्डदीपिका, रत्नमाला, गर्ग, भोजराज, भुजबलभीम, बादरायण, शतानन्द, रत्नावली, रत्नसार, राजादिनिबन्ध : All these books appear to be on Jyotiṣa from the context.

Beginning. ओं नमः कृष्णाय ।

वंशे जातः कलुषरहिते कर्ममीमांसकाना -

मन्वीक्षायां गुरुकरुणया लब्धतत्वावबोधः ।

श्रीमान्वाचस्पतिरहमिह प्रीतये पुण्यभाजां ,

नत्वा नत्वा नलिननयनं श्राद्धकल्पन्तनोमि ॥

अथाचारः ।

तत्रादौ ब्राह्मे मुहूर्ते उत्थाय रात्रिवासस्त्यक्त्वा धौतोत्तरीये परिधाय चक्षुषी प्रक्षाल्यद्विराचम्य etc. ॥

End. ततः पुनः सुवर्णनाभिकं कुर्यात् ततः सोपकरणं कृष्णाजिनं गन्धपुष्पादिना संपूज्य तत आहिताग्निं वासोयुगं परिधाप्य यथाशक्त्यलङ्कृत्य पृष्ठदेशे सन्निधाप्य 'ओं सोपकरणकृष्णाजिनाय नम' इति पुष्पैस्त्रिः संपूज्य 'ओं आहिताग्नये ब्राह्मणाय नम' इति तमपि त्रिः संपूज्य ।

Colophon. नास्ति ॥

Subject. प्रातःकृत्यादि तर्पणान्तं निरूप्य नान्दीमुखनित्यश्राद्धादिबहुविधोपयोगिपदार्थानांविवरणमस्मिन्वर्तते ।

Previous Notice :—C. C. Pt. I, p. 664.

A. श्राद्धकल्पः By श्रीवाचस्पतिमिश्र । Śrāddhakalpaḥ.

Substance :—Character, Maithilī. White paper. Lines 8 on a page. Letters 71 in a line. Folia 39. 13 × 3 inches. Prose. Appearance, old. Incomplete. Incorrect. Date Śāka 1762. Place of deposit, Pandit Śrīkṛṣṇa Ṭhākur, Sarbasīmā, Jhañjhārpur P. O., Darbhanga.

Beginning, End, Colophon, विषय :—Same.

No. 392 श्राद्धविधि : By वाचस्पति ॥ Śrāddhavidhiḥ.

Substance :—Character, Maithilī. White paper. Lines 7 on a page. Letters 64 in a line. Folia 28. 13 × 4 inches.

Appearance, new. Prose. Incomplete. Incorrect. Date (?) Place of deposit, Pandit Madhusūdan Miśra, Jalasain, Jhañjharpur P. O., Darbhanga. A manual of Karmakāṇḍa dealing with the Śrāddha ceremony by Vāchaspati. It appears to be the same work as No. 393.

Beginning. ओं नमः शिवाय ।

प्रणम्य परमं तेनो (जो ?) विचार्याचार्यसंहिताः ।

श्रीवाचस्पतिधीरेण श्राद्धस्य विधिरुच्यते ॥

End of Ms. तथाच सति सम्भवे अपराह्णादर, एव पार्वणादावसति मध्यान्हादेरपि एकोदिष्टे कुतपारम्भस-(सिद्धे)-द्धरतिप्रशस्तत्वात् सति कुतपलाभे तथैवारम्भ सिद्धति ॥

Colophon. नास्ति ॥

No. 393 श्राद्धचिन्तामणिः By वाचस्पतिमिश्र । Śrāddhachintāmaṇiḥ.

Substance :—Character, Maithilī. Palm leaves. Lines 5 on a page. Letters 56 in a line. Folia 157. 15½ × 2 inches. Appearance, old. Worm-pierced. Prose and verse. Complete. Generally correct, Date (?) Two folia in the beginning and two at the end have been added later on. Plece of deposit, Rāj Library, Darbhanga. A treatise on Dharmaśāstra dealing with the Śrāddha ceremony by Vāchaspati Miśra.

Beginning. श्री गणेशायनमः ॥

प्रणम्य परमं तेजो विचार्याचार्यसंहिताः ।

श्रीवाचस्पतिधीरेण श्राद्धस्य विधिरुच्यते ॥

अथ श्राद्धस्वरुपम् ॥ तत्रापस्तम्बः ॥ अथैतन्मनुः ॥ श्राद्धशब्दं कर्म प्रोवाच ॥ प्रजानिःश्रेयसार्थं तत्र पितरो देवताः ब्राह्मणास्त्वाहवनीयार्थे मासि मासि कार्य्यमपरपक्षस्यापराह्णः श्रेयान् । श्राद्धशब्दं श्राद्धनामकं कर्म तत्र श्राद्धे पितरो देवताः मन्त्रकरणकहविर्भागित्वेनोद्देश्याः ब्राह्मणा इति प्रतिपत्तिभागितया आहवनस्थानीयाः, तेन पितृदेवताको द्रव्यत्यागो ब्राह्मणास्वीकारणान्तः श्राद्धम् ॥

End. अथानधिकारिणः ॥ तत्रविष्णुः ।

न ब्रह्मचारिणः कुर्य्युरुदकं पतिता न च ।

पाखण्डमाश्रिता स्तेना न आत्या न विकर्मिणः ॥

Colophon. इति श्रीगौडेन्द्रपानदृतनिबन्धक: पण्डितचूडामणि: श्रीसोढदेवकृतशैवामृतपुस्तकं परिपूर्णम् । * ॥ ओं नम: शिवाय ॥

विषय: सोढदेवप्रणीतेस्मिन् ग्रन्थे शम्भोश्च वर्णनम् ।
पूजाव्रतादेरित्येतत्सुधीभिरवधार्यताम् ॥

No. 390 श्राद्धकल्पः By श्रीदत्त । Sraddhakalpaḥ.

Substaace :—Character, Maithilī. White paper. Lines 11 on a page. Letters 54 in a line Folia 26, 14 × 5½ inches. Appearance, fresh. Verse and prose. Complete. Generally correct. Date (?) Place of deposit Rāj Library, Darbhanga. A treatise on Karmakāṇḍa dealing with the Chhandoga Sraddha by ceremony Srīdatta.

Beginning. श्रीगणेशाय नम: ॥
स्मृतिगृह्यपुराणानि भूपगोपालसम्मतं ।
सतां मतानि चालोक्य छन्दोगश्राद्धमुच्यते ॥

End. अपुत्रा शयनं भर्तुः पालयन्ती वृते स्थिताः ।
पत्न्येव दद्यात्तत्पिण्डं कृत्स्नमर्थं लभेति(त?)च । इत्यांनुसारात्साध्व्यां पत्न्यां सत्यां सोदर्यादेरनधिकारः, असाध्व्यां सत्यामपि(अ?)रनधिकारः, पितृमातृसपिण्डाद्यभावे त्वपतिता या स्तस्या अप्यधिकार इति सर्वं समञ्जसं ॥

Colophon. इतिमहामहोपाध्यायश्रीदत्तविरचितः श्राद्धकल्पः समाप्तमिति ॥ * ॥ * ॥ * ॥

विषयः ॥ छन्दोगश्राद्धपद्धतिः ॥

Previous Notice :—C. C. Pt. I. p. 664. R. L. Pt. 2 p. 353. Pt. 3 p. 34.

A. श्राद्धकल्पः By श्रीदत्त । Sraddhakalpaḥ.

Substance :—Character, Maithilī. Palm leaves. Lines 5 on a page. Letters 78 in a line. Folia 44. 14 × 2 inches. Appearance, old. Prose. Complete. Correct. Date (?) Place of deposit, Pandit Khasṭhīnāth Miśra, Lālagañj, Jhañjhārpur, P. O., Darbhanga.

Beginning, End, Colophon, विषय :—Same.

B. श्राद्धकल्पः By श्रीदत्त । Śrāddhakalpaḥ.

Substance :—Character, Maithilī. Palm leaves. Lines 5 on a page. Letters 66 in a line. Folia 45. 14×1½ inches. Appearance, old. Partly worn-out. Prose. Complete. Correct. Date Śaka 1557. Place of deposit, Pandit Śrikānt Miśra, Salampur, Ghataho P. O., Darbhanga. A treatise on Karmakāṇḍa, dealing with Chhandoga Śrāddha ceremony, by Śrīdatta.

Beginning, End, विषय :—Same.

Colophon. इति महामहोपाध्यायश्रीश्रीदत्तविरचितः श्राद्धकल्पः समाप्त इति ॥ शुभमस्तु ॥ श्रीरस्तु ॥ राम ॥

नगेन्द्रियेषुशशिभिः सम्मते शकभूपतेः ।

लिलेख पुस्तकं श्रीमान् गोविन्दस्त्वरयान्वितः ॥

॥ शाके १५५७ ॥

वर्षे पञ्चशते नगेन्द्रवलिते सौम्ये तृतीयातिथौ

श्रीमल्लक्ष्मणभूपतेः परिगते चैत्रे शिरम्पूर्णताम् ।

गोविन्दो विलिलेख पुस्तकमिदं स्वार्थन्तु जम्बुस्थली-

ग्रामे सत्वरपाणिरुत्तमगुणग्रामे जगज्जित्वरः ॥

पालीसं श्रीशंकरस्य पद्यम् ॥ नमो भवानीचरणारविन्दाभ्याम् ॥

No. 391 श्राद्धकल्पः By वाचस्पतिमिश्र । Śrāddhakalpaḥ.

Substance :—Character, Maithilī. Palm-leaves. Lines 5 on a page. Letters 52 in a line. Folia 141. 14×1½ inches. Appearance, old. Prose and verse. Incomplete. Correct. Date (?) Worm-eaten and worn-out. Place of deposit, Vāsudeva Miśra, Salampur, Ghataho P. O., Darbhanga. A treatise on Dharmaśāstra dealing with Karmakāṇḍa (Sandhyā, Tarpaṇa, Nityaśrāddha, Nāndīmukha etc.) by Vāchaspati Miśra. This Vāchaspati flourished later than Śrīdattopādhyāya, the author of Achārādarśa, as Vāchaspati mentions his (Śrīdatta's) name in Śrāddhakalpa, p. 65. "आचारादर्शे श्रीदत्तोपाध्यायै मध्यन्दिनीयानामप्याचमने लिखितम्" ॥ At the end of this book names of the following authorities,

H. श्राद्धचिन्तामणिः By वाचस्पतिमिश्र । Śrāddhachintāmaṇiḥ.

Substance :—Character, Maithilī. White paper. Lines 8 on a page. Letters 59 in a line. Folia 116. 11 × 4 inches. Appearance, old. Prose. Incomplete. Correct. Date La. Sam. 547, Śāka 1583. Worn-out. 5 folia in the beginning and 2 at the end are missing. Place of deposit, Pandit Tārānāth Jhā, Dharmapur, Jhañjhārpur P. O., Darbhanga (N.B. Recently burnt by fire).

Beginning, End, विषय :—Same.

Colophon. मिश्रश्रीवाचस्पतिविरचितः श्राद्धचिन्तामणि समाप्तः ॥ ० ॥
रामाष्टेषुशशांकलक्षितशकक्षोणीन्द्रसम्वत्सरे,
ज्येष्ठे शुक्लदले मनोभवतिथौ भूमिसुतस्याहनि ।
स्वार्थं श्रीहरिनन्दनेन लिखितं जम्बूस्थलीवासिना,
पुस्तं कृतस्नमिदं निरञ्जनपदाम्भोजं हृदि ध्यायता ॥ ० ॥
लसं ५४७ ॥ ज्येष्ठशुक्लत्र्योदश्यां कुजे ॥

I. श्राद्धचिन्तामणिः By वाचस्पतिमिश्र । Śrāddhachintāmaṇiḥ.

Substance :—Character, Maithilī. Palm leaves. Lines 5 on a page. Letters 94 in a line. Folia 121. 14½ × 2½ inches. Appearance, old. Prose. Incomplete. Correct. Date (?) Place of deposit, Khaṣṭhīnāth Miśra, Lālagañj, Jhañjhārpur, Darbhanga.

Beginning, End, Colophon, विषय :—Same.

No. 394 श्राद्धचिन्तामणिभावदीपिका By वामदेव । Śrāddhachintāmaṇibhāvadīpikā.

Substance :—Character, Maithilī. Palm leaves. Lines 5 to 6 on a page. Letters 64 in a line. Folia 125. 14 × 2 inches. Appearance, old. Prose. Complete. Correct. Date wanting. Worn-out. Torn. Worm-eaten. Canot be entirely copied out. Place of deposit, Babu Prabhunāth Miśra, Lagamā, Biraul P. O., Darbhanga. A commentary on the Śrāddhachintāmaṇi of Vāchaspati Miśra by Mm. Vāmadeva.

Beginning. नमः श्रीकृष्णाय ॥

वाग्देवतां प्रणम्यादौ वामदेवेन धीमता ।

श्राद्धचिन्तामणेर्भावो बालबोधाय तन्यते ॥

पितृदेवताकः पित्र्युद्देश्यकः, द्रव्यपदं स्वरूपकीर्त्तनपरं, ब्राह्मणस्वीकरणान्तस्त्वेच्छात इत्याद्याकारा, तदन्तत्वं तदंगकत्वं, श्राद्धान्तर्गता श्राद्धंकुर्यादित्यादौ श्राद्धपदार्था-न्तर्गता, श्राद्धपरिचायिका श्राद्धलक्षणप्रविष्टा, तन्नुलक्षणमप्यपातकश्राद्धेऽव्याप्त-मित्याशंकायामुक्तं संभवमादायेति । तथा च ब्राह्मणस्वीकरणांगवृत्तियागत्वव्याप्य-जातिमत्वलक्षणप्रविष्टमिति भावः । इदमेव समर्थपितुमग्रे तदिदं यागान्तर्गतमिति वक्ष्यति ॥

End. क्रियेति मनुवचनात्, अतएतात्र प्रकरणे मन्त्रे ऽनिर्द्दिष्टपदे..................च्यन्त इत्याभाति । हिरण्यमात्रेति । मात्रपदेन तोलकमितत्वब्राह्मणस्वत्वयो र्व्यवच्छेदः । तादृशहिरण्यचोरस्य पतितपदेनैव...............

Colophon. ....ध्याय श्रीवामदेवशर्मविरचिता श्राद्धचिन्तामणिभावदीपिका समाप्ता ॥ धीरायांमदी कृतिमाकलय्य विधूयसन्देहमहा..............वितेन पथा पितॄणां प्रियमाचरन्तु ॥

॥ शुभमस्तु ॥

विषयः । वाचस्पति प्रणीतश्राद्धचिन्तामणिव्याख्या वामदेवकृता ॥

A. श्राद्धचिन्तामणिभावदीपिका By वामदेव । Śrāddhachintāmaṇi-bhāvadīpikā.

Substance :—Character, Maithilī. White paper. Lines 14 on a page. Letters 62 in a line. Folia 54. 12 × 5 inches. Appearance, old. Prose. Complete. Worn-out. Letters partly affected. Worm-eaten. Generally correct. Date (?) A commentary on Śrāddhachintāmaṇi of Vāchaspati Miśra by Vāmadeva Upādhyāya.

Beginning, End, Colophon, विषय :—Same.

No. 395 श्राद्धतत्त्वम् By रघुनन्दन । Śrāddhatattvam.

Substance :—Character, Bengalī. Yellow paper. Lines 7 on a page. Letters 72 in a line. Folia 60. 20 × 3½ inches.

गर्भभर्तृद्रुहश्चैव सुराप्यश्चैव योषितः ॥

स्तेना हिरण्यमात्रापहर्त्तारः सुराप्य इतित्रैवर्णिकस्त्रीमात्रपरमिति सर्वं चतु-रस्रमिति ॥ * ॥ * ॥

Colophon इति महामहोपाध्यायसन्मिश्रवाचस्पतिविरचितः श्राद्धचिन्तामणिः संपूर्णः ॥ * ॥ शुभमस्तु श्रीरस्तु ॥ ० ॥ ० ॥ ० ॥

विषय । वाजसनेयिश्राद्धपद्धतिः ॥

Previous Notice :—C. C. Pt. I, p. 665. Pt. II, p. 159. Pt. III, p. 138. R. L. Pt. IV, p. 223. Pt. II. p. 244, C. A. Pt. I, p. 131.

A. श्राद्धचिन्तामणिः By वाचस्पतिमिश्र ॥ Śrāddhachintāmaṇiḥ.

Substance :—Character, Maithilī. White paper. Lines 7 on a page. Letters 64 in a line. Folia 28. 13×4 inches. Prose. Appearance, new. Incomplete. Generally correct. Date (?) Place of deposit, Pandit Umānāth Jhā, Andhrāṭhārhī P. O., Darbhanga.

Beginning, End, Colophon, विषय :—Same.

B. श्राद्धचिन्तामणिः By वाचस्पतिमिश्र । Śrāddhachintāmaṇiḥ

Substance :—Character, Maithilī. White and yellow paper. Lines 10 on a page. Letters 65 in a line. Folia 43. 14×4 inches. Appearance, old. Prose. Incomplete. Incorrect. Date (?) Place of deposit, Pandit Tārānāth Jhā, Dharmapur, Jhañjhārpur P. O., Darbhanga.

Beginning, End, Colophon, विषय :—Same.

C. श्राद्धचिन्तामणिः By वाचस्पतिमिश्र । Śrāddhachintāmaṇiḥ.

Substance :—Character, Maithilī. Palm leaves. Lines 5 on a page. Letters 76 in a line. Folia 140. 15×2 inches. Appearance, old. Prose. Complete. Correct generally. Worn-out. Date Śāka 1616 and La. Saṃ. 582. Place of deposit, Pandit Śrīkānt Miśra, Salampur, Ghataho P. O., Darbhanga.

Beginning, End, Colophon, विषय :—Same.

D. श्राद्धचिन्तामणिः By वाचस्पति मिश्र । Śrāddhachintāmaṇiḥ.

Substance :—Character, Maithilī. White paper. Lines 7 on a page. Letters 159 in a line. Folia 112. 15×4 inches. Appearance, fresh. Prose and verse. Complete. Not correct. Date (?) Place of deposit, Rāj Library, Darbhanga.

Beginning, End, Colophon, विषय :—Same.

E. श्राद्धचिन्तामणिः By वाचस्पति । Śrāddhachintāmaṇiḥ.

Substance :—Character, Maithilī. Palm leaves. Lines 5 on a page. Letters 66 in a line. Folia 157. 14½×1¾ inches. Appearance, old. Prose and verse. Complete. Correct. Date La. Sam. 493. Worn-out. Worm-eaten. Torn. Place of deposit, Pandit Mm. Śaśinath Jhā, Chanaur, Manigāchī P. O., Darbhanga.

Beginning, End, Colophon, विषय :—Same.

F. श्राद्धचिन्तामणिः By वाचस्पति । Śrāddhachintāmaṇiḥ.

Substance :—Character, Maithilī. Palm leaves. Lines 5 on a page. Letters 30 in a line. Folia 125. 14¾×2 inches. Appearance, old. Prose. Complete. Correct. Worn-out. Date La. Sam. 526. Place of deposit, Pandit Rāghava Jhā, Andauli, Mādhavapur P. O., Darbhanga.

Beginning, End, Colophon, विषय :—Same.

G. श्राद्धचिन्तामणिः By वाचस्पति । Śrāddhachintāmaṇiḥ.

Substance :—Character, Maithilī. Brown paper. Lines 10 on a page. Letters 42 in a line. Folia 114. 12×8 inches. Appearance, old. Worn-out. Letters affected. Verse and prose. Correct generally. Incomplete. Date wanting. Place of deopsit, Pandit Mm. Rājināth Miśra, Saurāth, Madhubani P. O., Darbhanga.

Beginning, End, Colophon, विषय :—Same.

Appearance, old. Verse and prose. Complete. Generally correct. Date Śāka 1720. Worn-out. Partly pierced by worms. Place of deposit, Rāj Library, Darbhanga. A treatise on Dharmaśāstra, dealing with the Chhandoga Śrāddha ceremonies, by Mm. Raghunandana. It is one of his twenty-eight Smṛtitattvas.

Beginning ओं नमो गणेशाय ।

प्रणम्य सच्चिदानन्दं कृष्णं छन्दोविदां मुदे ।

पार्वणादिविधेस्तत्वं वक्ति श्रीरघुनन्दनः ॥

अथ पार्वणश्राद्धं । तत्र गोभिलः—

अथ श्राद्धममावस्यायां पितृभ्यो दद्यात् । पञ्चमीप्रभृतिरपरपक्षस्य ;

End. सम्वत्सरं द्विमात्मा(सो)नं पुनस्तीर्थं व्रजेद्यदि ।

मुण्डनञ्चोपवासञ्च ततो यत्नेन कारयेत् ॥

अत्र द्विमासोनमित्यभिधानेन दशमासात्पूर्वं पुनर्गमने मुण्डनोपवासौ न कार्याविति सूचितम् । अन्त्येष्टिप्रमाणं दानप्रमाणञ्च शुद्धितत्वे सम्यगभिहितमिति तत्रैवानुसन्धेयं ।

Colophon. इति श्रीवन्द्यघटीयश्रीहरिभट्टाचार्यात्मजश्रीरघुनन्दनभट्टाचार्यविरचितं छन्दोगश्राद्धतत्वप्रमाणं समाप्तं ॥ श्रीहरिः ॥ श्री रामोजयति ॥ ओं गङ्गायै नमः ।

विषयः । पार्वणादिश्राद्धविचारः ।

Previous Notice :—C. C. Pt. I, p. 665. Pt. II, p. 159. Pt. III, p. 138. A. C., Pt. I, p. 131, 138.

No. 396 श्राद्धदर्पणम् By धनपति । Śrāddhadarpaṇam.

Substance :—Character, Devanāgarī. White paper. Lines 9 on a page. Letters 38 in a line. Folia 168. 12×6½ inches. Appearance, fresh. Prose and verse. Incomplete. Incorrect. Date (?) Place of deposit, Rāj Library, Darbhanga. A treatise on Karmakāṇḍa by Dhanapati. It deals with the Śrāddha ceremony, both Chhandoga and Vājasaneyī. The author gives his genealogy at the beginning. He flourished later than Chaṇḍeśvara and Vāchaspati, from whose works dealing with the Śrāddha ceremony he has taken help.

Beginning. श्रीगणेशाय नमः ।

तस्मै विश्वम्भरायास्तु नम श्शर्म्मैकहेतवे ।

यत्पादाब्जस्य शक्रादिशिरस्सिंहासनीयति ॥१॥

खौजालवंशविमलाम्बुधिशीतरश्मि-स्तर्कारविन्दवनबोधनचण्डरोचिः ॥

स्वान्ते नितान्तपरिचिंतितचक्रपाणि, रासीद्विशुद्धचरितो भुवि रत्नपाणिः ॥२॥

नयादित्यस्तस्मादजनि रजनीशामलयशास्ततो जातः ख्यातो विबुधजनमान्यो मतिकरः । प्रभूदस्मात्तर्काद्भुतजलधिपारीणधिषणो गुणोत्कर्षाधारो जगति हरिवंसो (शो ?) हरिपरः ॥३॥

जातो रतिधरस्तस्मात्तर्ककैरवचन्द्रमाः

जायतेस्म सुधीरस्माद्विश्वनाथो जगत्प्रभुः ॥४॥

बालार्कस्तर्कपद्मे सुललितकविताकामिनीकण्ठहारः,

कोषालंकारकारः करकमलवलन्नित्यलक्ष्मीविहारः ।

जातो विद्यावदातोल्लसदसममते विश्वनाथस्य सूनुः,

धन्यस्यान्वर्थनाम्नो रुचिपतिरतुलो विश्वविख्यातकीर्त्तिः ॥ ५ ॥

तदात्मजो धनपतिर्वैजोलीवसतिः कृती ।

परितोषाय विदुषां निर्माति श्राद्धदर्पणम् ॥ ६ ॥

ग्रन्थकारस्य वैदग्ध्यं सिद्धान्तग्रन्थनोज्ज्वला ।

पुष्पग्रन्थनवैचित्र्यं स्रजि स्रक्कारकौशलम् ॥७॥

नानाग्रन्थालोचनकृतयत्नं प्रति न मे प्रयासोऽयं ।

एकत्रसर्वविषयज्ञानसकामोऽत्र मत्कृतौ रमताम् ॥८॥

End of Ms. श्राद्धचिन्तामणिः—

मित्रबन्धुसपिण्डेभ्यः स्त्रीकुमारीभ्य एव च ।

दद्यात्तु मासिकं श्राद्धं साम्वत्सरमतः परम् ॥

मासिकपदं प्रेतश्राद्धोपलक्षकम्, साम्वत्सरमतः परमितिनियमात् षट्पुरुषभिन्नस्य सर्वस्य पुंसः स्त्रियाश्च सर्वस्याः श्राद्धातिरिक्तं मृतावमात्रे कार्यं तदीयकन्याया विवाहे ।

Colophon. नास्ति ॥

विषयः । श्राद्धविषयेका विचारः ॥

Previous notice :—C. C. Pt. II, p. 159.

No. 397 श्राद्धपद्धतिः । Śrāddhapaddhatiḥ.

Substance :—Character, Maithilī. Brownish paper. Lines 6 on a page. Letters 33 in a line. Folia 22. 11½ × 3½ inches. Appearance, old. Prose. Incomplete. Incorrect. Date (?) Place of deposit, Rāj Library, Darbhanga. Worn-out. Torn. A hand book of Śrāddhapaddhatiḥ dealing especially with the ceremony of the eleventh day.

Beginning. अथैकादशाहदिने प्रातःस्नानं विधाय ततो नदीतीरे गृहे वा श्राद्धभूमिं परिकल्प्य ज्वलदङ्गारैस्संशोध्यं गौरमृत्तिकया गोमयेन च विलिप्य तिलान् सर्षपांश्च तत्र विकरियेत, आवृतस्थले पाकमारभेत ।

End of Ms. ततः पाके कृते गृहं प्रविश्योपविश्य दक्षिणामुखः पादौ प्रक्षाल्य प्राङ्मुख उदङ्मुख ऐशान्याभिमुखो वा हृदाभिचुल्लुकत्रयं ब्रह्मतीर्थेनाचम्य श्रोत्राचन्दनान्तमाचमनं कृत्वा प्राङ्मुखः सिद्धमिति पाचिकां स्पृष्ट्वा तिलतैलेन श्राद्धापवर्गस्थायिनं दीपं पित्रासनवामे दत्वा शङ्खचक्रधरं द्विभुजं पीत वाससं हरिं स्मरेत् ओं म ।

Colophon. नास्ति ।

विषयः । एकादशाहश्राद्धविधिः ।

No. 398 श्राद्धपद्धतिः । Śrāddhapaddhatiḥ.

Substance :—Character, Maithilī. White paper. Lines 7 on a page. Letters 58 in a line. Folia 23. 14 × 4½ inches. Appearance, fresh. Prose and verse. Complete. Correct. Date wanting. Place of deposit, Paṇḍit Balabhadra Jhā, Pachāṣṭhi, Pandaul P. O., Darbhanga. A manual of Karmakāṇḍa dealing with the Śrāddha ceremony.

Beginning. अथैकादशाहदिनकृत्यम् ।

तत्रैकादशाहे प्रातः संध्यायां मौशलतं ज्ञात्वा सूर्योदये वैधस्नानं संध्यावन्दनं पितामहादितर्पणं पञ्चदेवताविष्णुपूजनं कृत्वा पशुपक्षे 'ओं पित्रे त्वा जुष्टं प्रोक्षामि' इत्यपसव्येन कुशात्रयोदकेन छागं प्रोक्षेत् । तत आवृतस्थाने परिक्षिप्ततिलसिद्धार्थे वद्धछागे स्थाने सपिण्डस्त्रिया पाके प्रारब्धे यजमानश्शय्यान्दद्यात् ।

End. 'ओं प्रमादात्कुर्वतां कर्म प्रच्यवेताध्वरेषु यत् ।
स्मरणादेव तद्विष्णोः संपूर्णं स्यादिति श्रुतिः ॥
ओं विष्णुर्विष्णुर्हरिर्हरिः ।'

ततः श्राद्धीयद्रव्याणि ब्राह्मणाय प्रतिपादयेत्। ततो यथाशक्ति दशाधिकान् ब्राह्मणान् भोजयित्वा ज्ञातिभिर्मिलित्वा स्वयमपि भुञ्जीत ।

Colophon. इति सपिण्डनप्रयोगः ।

विषयः । श्राद्धप्रयोगः ।

No. 399 श्राद्धपद्धतिः By रामचन्द्र । Śrāddhapaddhatiḥ.

Substance :—Character, Maithilī. White paper. Lines 9 on a page. Letters 46 in a line. Folia 42. 13×4½ inches. Appearance, fairly old. Prose. Complete. Correct generally. Date wanting. Worn-out. Worm-eaten. Place of deposit, Pandit Vāsudeva Miśra, Champā, Benipati P. O., Darbhanga. A manual of Karmakāṇḍa, dealing with the Śrāddha ceremony of Yajurvedīya Brāhmaṇas, by Rāmachandra.

Beginning. ओं नमो गणेशाय ।

अथ श्राद्धपद्धतिः ।

लम्बोदरं नमस्कृत्य सर्वविघ्नोपशान्तये ।

याचे वागीश्वरीं वाणीं वाचः सर्वत्र संस्थिता(ति?)म् ॥

नानास्थानात्समुद्धृत्य यज्ञवामौर्ध्वदेहिके ।

प्रत्यक्षरं परिच्छिद्य चीयते कर्मपद्धतिः ॥

आसंस्कारात्तु सर्वेषां रामचन्द्रेण लिख्यते ।

करणीसहिता मन्त्रा जनानां बोधहेतवे ॥

द्विजसंस्कारेष्वत्राग्नितृणकाष्ठहविषां शूद्रकर्तृकानयनं तद्गृहगताधर्मफलञ्चेति न शूद्रेण तदानयनं। ततः प्रेतं नद्यादितीरं नीत्वा स्नातः पुत्रादिर्दक्षिणदिशि शिरसं कृत्वानूतनमृण्मयपात्रे जलमानीय अपसव्यं कृत्वा दक्षिणहस्तेनकुशत्रयं गृहीत्वा दक्षिणावर्तेनावर्त्तयन् तज्जलमभिमन्त्रयेदनेन ।

End ततः सव्येन 'ओं देवताभ्य' इति त्रिर्जपेत्। अपसव्येन पाणिभ्यां दीपं निर्वाप्य ततः सव्येन हस्तौ पादौ प्रक्षाल्याचाम्यविष्णुं स्मरेत् ।

'ओं प्रमादात्कुर्वतां कर्म प्रच्यवेताध्वरेषु यत् ।

स्मरणादेव तद्विष्णोः संपूर्णं स्यादिति श्रुतिः ॥

ओं विष्णुर्विष्णुर्हरिर्हरिः ।' ततो ब्राह्मणाय श्राद्धीयवस्तूनि प्रतिपादयेत् ।

Colophon. इति श्राद्धपद्धतिः समाप्ता । श्री वासुदेवशर्म्मणो लिपिरयः ।

विषयः । श्राद्धपद्धतिः ।

No. 400 श्राद्धप्रदीपः By वर्धमानः । Śrāddhapradīpaḥ.

Substance :—Character, Maithilī. White paper. Lines 11 on a page. Letters 52 in a line. Folia 54. 193½ Ślokas. 14 × 5½ inches. Appearance, fresh. Verse and prose. Complete. Correct. Date (?) Worm-pierced. Place of deposit, Rāj Library, Darbhanga. A treatise on Dharmaśāstra dealing with Śrāddhavichāra by Mm. Vardhamāna.

Beginning. श्रीगणेशाय नमः ॥

अभिनवरसवेणिः पादपद्मे मुरारे, मंदनमथनमौले मालती-पुष्पमाला ।

जयति जयपताका काप्यसौमोक्षलक्ष्म्याः, कलिकलुषनिहन्त्री जान्हवी नः पुनातु ॥१॥

हरिं प्रणम्य सर्वज्ञं नीलोत्पलदलत्विषं ।

आलोच्य मुनिवाक्यानि श्राद्धस्य विधिरुच्यते ॥

End. स्मृतीः पुराणानि...ज्ञात्वा विचार्यापि च शास्त्रयुक्त्या ।

श्रीवर्धमानेन कृतः प्रदीपः, स्वान्ते सतां सम्मदमातनोतु ॥

Colophon. इति महामहोपाध्यायश्रीश्रीवर्धमानविरचितः श्राद्धप्रदीपः समाप्तः ॥*॥*॥*॥

विषयः । श्राद्धविधिनिरूपणम् ।

Previous notice :—C. C. Pt. I, p. 666. R. M. Pt. V, p. 168.

No. 401 श्राद्धरत्नम् By लक्ष्मीपति । Śrāddharatnam.

Substance :—Character, Maithilī. White paper. Lines 8 on a page. Letters 45 in a line. Folia 46. 12×4 inches. Appearance, old. Verse and prose. Not correct. Date Śaka 1722. Worn-out. Torn. Place of deposit, Pandit Vāsudeva Miśra, Salampur, Ghataho P. O., Darbhanga. A treatise on Dharmaśāstra dealing with the Śrāddha ceremony by Lakṣmīpati. He flourished later than Vāchaspati, whom he quotes in his work.—वाचस्पतिमिश्रास्तु—कर्मोपदिश्यते यत्र कार्त्स्न्येन वोच्यते । ऋत्विक्स्तत्र विज्ञेयः कर्मणां पारगः कर इतिवचनाद्दक्षिणेनैव पाणिना मोचितिमोकमिच्छन्ति ।

Beginning. श्री नमः गणेशाय ॥

वदनविनिर्जितचन्द्रं गर्जितशक्रं नगोद्धरणाय ।
गोपीवृन्दविनोदं बालमुकुन्दं महः कलये
प्रणम्य भारतीकान्तं श्रीमहीन्द्रपतिं गुरुम् ।
श्रीलक्ष्मीपतिधीरेण श्राद्धरत्नं विधीयते ॥

End. मायश्राद्धे स्त्रियः श्राद्धे वृद्धिश्राद्धे तथैव च ।
तथा स्त्रीकर्तृके चैव नये चापदभाव्यणम् ॥
एकोद्दिष्टे एकपवित्रं एकः पिण्डोनावाहनं अग्नौकरणं नात्रविश्वेदेवा स्वधितिप्रश्ने
इति छन्दोगपरिशिष्टादन्नोत्सर्गादौ ॥*॥

Colophon. इति श्राद्धरत्न समाप्तः ॥०॥ शाके १७२१ कार्त्तिककृष्णएकादश्यां कुजे भगव-
त्पुरग्रामावास्थित पालीसं श्रीवीरेश्वरेण लिपिरियं भगवत्पुरग्रामेति ॥शुभम् ॥

विषयः । मरणादिद्वादशाहान्तं कर्मजातमस्मिन्निबद्धम् ।

Previous notice :—C. C. Pt. I, p. 665. R. M. Pt. VI, p. 52.

A. श्राद्धरत्नम् By लक्ष्मीपति । Śrāddharatnam.

Substance :—Character, Maithilī. White paper. Lines 13 on a page. Letters 52 in a line. Folia 54. 13×4½ inches. Appearance, old. Verse and prose. Complete. Correct. Date Śaka 1675. Worn-out. Letters affected. Place of deposit, Pandit Viśvanāth Jhā, Mahīnāthpur, Deodhā P. O., Darbhanga.

Beginning, End, Colophon, विषय :—Same.

B. श्राद्धरत्नम् By लक्ष्मीपति । Śrāddharatnam.

Substance :—Character, Maithilī. White paper. Lines 9 on a page. Letters 41 in a line. Folia 62. 13×4 inches. Appearance, fairly old. Prose. Complete. Correct. Date Śaka 1682. Place of deposit, Pandit Vāsudeva Miśra, Salampur, Ghataho P. O., Darbhanga. Pierced by worms. The author flourished later than Vāchaspati and Śrīdatta. and Gaṇeśa

the author of Sugatisopāna commentary on Pitṛbhaktitaraṅgiṇī of Vachaspati Miśra.

Beginning, End, Colophon, विषय :—Same.

C. श्राद्धरत्नम् By लक्ष्मीपति । Śrāddharatnam.

Substance :—Character, Maithilī. Blue paper. Lines 9 on a page. Letters 48 in a line. Folia 76. 13 × 4 inches. Appearance, fairly old. Prose, Complete. Correct. Date Śāka 1817. Place of deposit, Pandit Manohar Ṭhākur, Tabhaka, Dalsingh Sarai P. O., Darbhanga.

Beginning, End, Colophon, विषय :—Same.

D. श्राद्धरत्नम् By लक्ष्मीपति । Śrāddharatnam.

Substance :—Character, Maithilī. White paper. Lines 6 on a page. Letters 54 in a line. Folia 60. 13 × 3½ inches. Appearance, fairly old. Prose and verse. Incomplete. Incorrect. Date (?) Place of deposit, Pandit Premdhar Jhā, Ujan, Jhañjhārpur P. O., Darbhanga. Letters not legible.

Beginning, End, Colophon, विषय :—Same.

E. श्राद्धरत्नम् By लक्ष्मीपति । Śrāddharatnam.

Substance :—Character, Maithilī. White paper. Lines 10 on a page. Letters 36 in a line. Folia 28. 13×5 inches. Appearance, old. Prose and verse. Complete. Correct. Date wanting. Place of deposit, Pandit Śaśināth Miśra, Tarauni. Sakri P. O., Darbhanga.

Beginning, End, Colophon, विषय:—Same.

F. श्राद्धरत्नम् By लक्ष्मीपति । Śrāddharatnam.

Substance :—Character, Maithilī. Palm leaves. Lines 5 on a page. Letters 52 in a line. Folia 80. 14 × 2½ inches.

Appearance, very old. Incomplete. Prose. Correct. Date La. Sam. 525. Worn-out. Soiled. Place of deposit, Pandit Bachakan Jhā, Hanumān Nagar, Lohat P. O., Darbhanga.

Beginning, End, Colophon, विषय :—Same.

G. श्राद्धरत्नम् By लक्ष्मीपति । Śrāddharatnam.

Substance :—Character Maithilī. White paper. Lines 9 on a page. Letters 60 in a line. Folia 54. 13 × 8½ inches. Appearance, old. Prose and verse. Incomplete. Incorrect. Date wanting, Place of deposit, Babu Prabhunāth Miśra, Lagamā, Biraul P. O., Darbhanga. Worn-out and has a hole in the middle.

Beginning, End, Colophon, विषय :—Same.

H. श्राद्धरत्नम् By लक्ष्मीपति । Śrāddharatnam.

Substance :—Character, Maithilī. Yellow paper. Lines 6 on a page. Letters 50 in a line. Folia 55. 12 × 3 inches. Appearance, new. Prose. Incomplete. Generally correct. Date (?) Place of deposit, Pandit Gonu Misra, Lālagañj, Jhañjhārpur P. O., Darbhanga.

Beginning, End, Colophon, विषय :—Same.

I. श्राद्धरत्नम् By लक्ष्मीपति । Śrāddharatnam.

Substance :—Character, Maithilī. Palm leaves. Lines 5 on a page. Letters 70 in a line. Folia 79. 15 × 2 inches. Prose. Appearance, old. Complete. Generally correct. Date La. Sam. 556. Place of deposit, Pandit Ādyānāth Miśra, Pāhītol, Manīgāchī P. O., Darbhanga.

Beginning, End, Colophon, विषय :—Same.

J. श्राद्धरत्नम् By लक्ष्मीपति । Śrāddharatnam.

Substance :—Character, Maithilī. Palm leaves. Lines 5 on a page. Letters 52 in a line. Folia 86. 14 × 2 inches. Appearance, old. Prose. Worm-eaten. Worn-out. Complete. Correct generally. Date, La. Sam. 552. Place of deposit, Pandit Ramānāth Ṭhākur, Dharmapur, Jhañjhārpur P. O., Darbhanga.

Beginning, End, Colophon, विषय :—Same.

K. श्राद्धरत्नम् By लक्ष्मीपति । Śrāddharatnam.

Substance :—Character Maithilī. White paper. Lines 8 on a page. Letters 55 in a line. Folia 66. 14 × 3½ inches. Appearance, new. Prose. Complete. Incorrect. Date, Śāka 1819. Place of deposit, Pandit Chetanāth Jhā, Nebatol, Manīgāchī P. O., Darbhanga.

Beginning, End, Colophon, विषय :—Same.

L. श्राद्धरत्नम् By लक्ष्मीपति । Śrāddharatnam.

Substance :—Character, Maithilī. White paper. Lines 12 on a page. Letters 64 in a line. Folia 31. 17 × 3½ inches. Appearance, old. Prose. Incomplete. Incorrect. Date (?) Worn-out. Letters not legible. Torn. Margin soiled. Place of deposit, Rāj Library, Darbhanga.

Beginning, End, Colophon, विषयः -Same.

No. 402 श्राद्धविधि By मधुपतिठक्कुर । Śrāddhavidhiḥ.

Substance :—Character, Maithilī. White paper. Lines 10 on a page. Letters 34 in a line. Folia 24. 11½ × 4 inches. Appearance, fresh. Prose. Complete in parts. Incorrect. Date, wanting. Place of deposit, Pandit Kapileśvar Jhā, Sakhabad, Manīgāchī P. O., Darbhanga. A manual of Karmakāṇḍa, dealing with the Śrāddha ceremony by Madhupati Ṭhākkura.

Beginning. ओं शिवश्शिवन्नो विदधातु ।

गिरीशाय नमस्कृत्य प्रबोधाय विचेतसाम् ।

मताय क्रियाशौचं (चे ?) या तद्विधानमुच्यते ॥

कण्ठागतप्राणो मुमूर्षु गोपीचन्दनगङ्गामृदादिलिप्ताङ्गो नवयज्ञोपवीतवस्त्रयुग्ममाल्यादिभिरलङ्कृतः शिखायां कण्ठे बाहौ च बद्धरुद्राक्षो लिखितरामेतितारकमन्त्रगात्रो गृहाद्बहिः गोमयोपलिप्तायामास्तृतकुशायामनावृतायां भूमौ पश्चिमशिरा उत्तरशिरा वा शायितव्यः पुरुषसूक्तादिकमुच्चैः श्रावयितव्यस्तत्र च शालग्रामतुलसीतरुसन्निधापनङ्कार्य्यम् ।

End. 'ओं नमोऽस्तु धर्म्माय' इत्युक्त्वा जलं प्रविश्य दक्षिणादिशं पश्यन्नेव 'ओं स मे प्रीतः' इत्युक्त्वास्थीनि गंगायां प्रक्षिपेत्। ततः स्नानं कृत्वा सूर्यं निरीक्ष्य यथाशक्ति ब्राह्मणाय दक्षिणान्दद्यात् इत्यस्थिप्रक्षेपः ।

Colophon. श्राद्धरत्नं समालोक्य पितृभक्तितरङ्गिणीम् ।
दृष्ट्वा च सारमुद्धृत्य रचितोऽयञ्च संग्रहः ॥
रचितोऽयं मातृष्वस्त्रीयश्रीहृदयनाथशर्म्मोपदिष्टेन श्रीमन्मधुपतिठक्कुरेण ।

विषयः । प्राणवियोगादारभ्य अस्थिप्रक्षेपान्तक्रियानिरूपणम् ।

No. 403 श्राद्धविवेकः By रुद्रधर । Srāddhavivekaḥ.

Substance :—Character, Maithilī. White paper. Lines 12 on a page. Letters 40 in a line. Folia 49. 12×5 inches. Appearance, old. Prose, and verse. Complete. Not correct. Date Śaka 1722. Worn-out. Place of deposit, Library of Pandit Rabinath Jhā, Professor, M. R. Vidyālaya, Andhratharhi P. O., Darbhanga. A treatise on Dharmaśāstra dealing with the Śrāddha ceremony by Rudradhara Upādhyāya.

Beginning. ओं नमः शिवाय ।
प्रसीदतु स नो हरिस्त्रिशवैरिसीमन्तिनी-, नवीनविधवाजनव्रतविधानदीक्षागुरुः ।
यदीयपदपङ्कजस्मरणात्रीतसर्वैनसः, पुनर्भवगतागतं जहति वीतमोहा बुधाः ॥
चिरन्तनानेकनिबन्धसिद्धः स्वसंप्रदायानुगतः स्फुटार्थः ।
नत्वा हरिं रुद्रधरेण सम्यग्वितन्यते श्राद्धविवेक एषः ॥

End. अनेनैव प्रकारेण प्रथममासमारभ्य द्वादशमासपर्यन्तं प्रतिमासशेषे क्षयाहे प्रथममासिकद्वितीयमासिकतृतीयमासिकचतुर्थमासिकपञ्चममासिकषष्ठमासिकसप्तममासिकाष्टममासिकनवममासिकदशममासिकैकादशमासिकद्वादशमासिकानि कर्त्तव्यानि, अधिकमाससम्भवे त्रयोदशमासिकानि कर्त्तव्यानि । अस्मिन् ब्रह्मपुराणीयकल्पे मासिकानामपकृष्यकरण-मभवति प्रमाणाभावादिति ।

Colophon. इति श्राद्धविवेके मध्यमक्रियापरिच्छेदस्तृतीयः ॥ शाके १७२२ श्रावणकृष्णदशमीबुधनिशीथे डुमरामाग्रामे ।

विषयः । श्राद्धविषयको विचारः ।

Previous notice :—C. C. Pt. I, p. 666. Pt. II, p. 159. A. C. Pt. I, p. 138. Tr. C. Mss. Vol. III, Pt. I. B. P. 3545.

A. **श्राद्धविवेकः** By **रुद्रधर उपाध्याय** । Śrāddhavivekaḥ.

Substance —Character, Maithilī. Brown paper. Lines 10 on a page. Folia 31. 12 × 5 inches. Appearance, old. Prose. Complete. Correct. Date, San 1240 Sāl. Place of deposit, Pandit Chaturānand Jhā, Baḍasāma, Madhepura P. O., Darbhanga.

Beginning, विषय :—Same.

End. इति श्राद्धविवेके उत्तरक्रियापरिच्छेदश्चतुर्थ ॥

Colophon. इति महामहोपाध्यरुद्रधरकृतः श्राद्धविवेकः समाप्तोयमिति ॥

विषयः । श्राद्धविचारः ।

B. **श्राद्धविवेकः** By **रुद्रधर** । Śrāddhavivekaḥ.

Substance :—Character, Maithilī. Palm leaves. Lines 5 on a page. Letters 56 in a line. Folia 155. 13½ × 2 inches. Appearance, old. Prose. Complete. Correct. Date, La. Sam. 339. Worn-out. Place of deposit, Pandit Nīlakanṭha Singh Jhā, Chanaur, Manīgāchī, P. O., Darbhanga.

Beginning, End, विषय :—Same.

Colophon. इति महामहोपाध्यायश्रीरुद्रधरकृतः श्राद्धविवेकः समाप्त इति ॥
श्रीबुद्धिकरेणालेख्यदः पुस्तकमिति ।
नवरामहुताशानाकिंते वर्षे लक्ष्मणसेनभूभुजः ।
नभसो नवमीदिने गुरौ लिखितं बुद्धिकरेण पुस्तकम् ॥

C. **श्राद्धविवेकः** By **रुद्रधर** । Śrāddhavivekaḥ.

Substance :—Character, Maithilī. White paper. Lines 10 on a page. Letters 42 in a line. Folia 123. 13 × 4½ inches. Appearance, old. Verse and prose. Complete. Correct. Date, Śāka 1741. Worn-out. Place of deposit, Pandit Śrīkānt Miśra, Salampur, Ghataho P. O., Darbhanga.

Beginning, End, Colophon, विषय :—Same.

D. श्राद्धविवेकः By रुद्रधर । Śrāddhavivekaḥ.

Substance:—Character, Devanāgarī. White paper. Lines 10 on a page. Letters 37 in a line. Folia 163. $10\frac{1}{2} \times 4\frac{1}{2}$ inches. Appearance, fresh. Prose. Complete. Generally correct. Date (?) Place of deposit. Pandit Śiveśvara Jhā, Lālagañj, Jhañjhārpur P. O., Darbhanga.

Beginning, End, Colophon, विषय :—Same.

No. 404 श्राद्धविवेकः By शूलपाणि । Śrāddhavivekaḥ.

Substance:—Character, Maithilī. White paper. Lines 11 on a page. Letters 45 in a line. Folia 115. 13×4 inches. Appearance, fresh. Prose. Complete. Not correct. Date San 1280 Sāl. Too difficult to read. Place of deposit, Babu Kedaranāth Jhā, Rupauli, Jhañjhārpur P. O., Darbhanga. A treatise on Karmakāṇḍa, dealing with Śrāddha ceremony by Śūlapāṇi.

Beginning. ओं नमो विष्णवे ।
विलोक्य धर्मशास्त्राणि कामधेन्वादिसंग्रहान् ।
विवेकः पार्वणादीनां क्रियते शूलपाणिना ॥

End. गम्भीरतन्त्रार्णवपारदृश्वना, विपश्चिता संप्रति शूलपाणिना ।
कृतोयनु(मु ?)ामयता सतां मनो, मनोहरः श्राद्धविवेकसंग्रहः ॥

Colophon. इति शा...तियालमहोपाध्यायश्रीशूलपाणिभट्टविरचितः श्राद्धविवेकः समाप्तः ।
श्रीरामचन्द्राय नमः ॥ सन् १२८० साल मार्गकृष्णाचतुर्दश्यां तिथौ शुक्रे ।

विषयः । पार्वणादिश्राद्धविषयको विचारः ।

Previous Notice:—C. C. Pt. I, p. 666. Pt. III, p. 138.

A. श्राद्धविवेकः By शूलपाणि । Śrāddhavivekaḥ.

Substance:—Character, Maithilī. White paper. Lines 13 on a page. Letters 58 in a line. Folia 9. $14 \times 5\frac{3}{4}$ inches. Appearance, fairly old. Prose. Incomplete. Correct. Date (?) Place of deposit, Rāj Library, Darbhanga.

Beginning, End, Colophon. विषय:—Same.

No. 405 श्राद्धवेला । Śrāddhavelā.

Substance :—Character Maithilī. Yellow paper. Lines 7 on a page. Letters 78 in a line. Folia 30. 14×3½ inches. Appearance, farly old. Verse and prose. Complete. Generally correct. Date, wanting. Place of deposit, Pandit Mm. Rājināth Miśra, Saurath, Madhubani P. O., Darbhanga. A handbook of Dharmaśāstra, dealing with the Śrāddha ceremony.

Beginning. ॐ नमो गणेशाय ॥

अथ श्राद्धवेला ।

दशमुहूर्त्ताः श्राद्धं प्रति सरूपयोग्याः । सायान्हादिनिषेधपरवचनानां पर्य्युदासलक्षणया तथैवा...अपराह्णादयस्तु प्रशस्ताः । तथाच सति सम्भवेऽपराह्णाद्यादर एव पार्वणादावसति मध्यान्हादेरपि एकोद्दिष्टे तु कुतुपारम्भसिध्येरति प्रसिद्धत्वात ।

End. अघृतं भोजयन् विप्रं स्वगृहे सति सर्पिषि ।

पतत निरयं घोरं गृहस्थः प्रतिपद्यते ॥

मिष्टमन्न स्वयं भुक्त्वा पश्चात्कदा (द ?) शनं लघु ।

ब्राह्मणान् भोजयन् मूर्खो निरये चिरमाविशेत् ॥

इति देवलवचने तत्रैव ।

Colophon. इति श्राद्धवेला समाप्ता ।

विषयः । श्राद्धसमयनिरूपणम् ।

No. 406 श्राद्धोल्लासः । Śrāddhollāsaḥ.

Substance :—Character, Devanāgarī. White paper. Lines 8 on a page. Letters 28 in a line. Folia 33. 10×4½ inches. Verse and prose. Incomplete. Incorrect. Appearance, old. Worn-out. Torn. Date, wanting. Place of deposit, Pandit Dāmodar Jhā, Sāhapur, Pandaul P. O., Darbhanga. A hand-book of Dharmaśāstra, dealing with Śrāddhavichāra.

Beginning. अथ श्राद्धोल्लासः प्रारभ्यते ।

तत्र तावत् श्राद्धस्वरूपं निरूप्यते । श्राद्धं नाम (मा-') दनीयस्य तत्स्थानीयस्य वा द्रव्यस्य पितृनुद्दिश्य देशे काले पात्रे श्रद्धया त्यागः । तदुक्तम्—

प्रभवो धर्मकार्येषु सद्भिः श्राद्धेत्युदाहृता ।

श्रद्धया दीयते यस्मात् श्राद्धं तेन निगद्यते ॥

ब्रह्मपुराणे :—

देशेकाले च पात्रे च श्रद्धया विधिना च यत् ।

पितॄनुद्दिश्य विप्रेभ्यो दत्तं श्राद्धमुदाहृतं ॥

End of Ms. अत्र विशेषोक्तं श्राद्धे ;

परकीयप्रदेशेषु स्वान् पितॄ स्तर्पयेज्जडः ।

तद्भूमिभागिनस्तस्य हरन्ति पितरो बलात् ॥

अन्नभागं ततस्तेभ्यो दद्यान्मूल्यं च जीवतां ॥

जीवतात्र मूल्यं तत्संतोषकरं किञ्चित्संतोषकरं द्रव्यं (वा) दद्यात् । एवं परकीयभूमेः स्वकीयत्वं प्रतिपाद्य तत्र श्राद्धं कुर्य्यात् । अटव्यादीनामस्वामिकत्वमुक्तमादिपुराणे ।

Colophon. नास्ति ।

विषयः ! श्राद्धविचारः ।

No. 407 संकल्पावली । Sankalpāvali.

Substance :—Character, Maithilī. White paper. Lines 14 on a page. Letters 40 in a line. Folia 7. 12×5 inches. Appearance, fairly old. Prose. Complete. Generally correct. Date wanting. Place of deposit, Pandit Devakṛṣṇa Jhā, Chanaur, Manīgāchī P. O., Darbhanga. A hand book of Karmakāṇḍa dealing with Sankalparachanā.

Beginning. ओं नमः श्रीगणेशाय ।

अथ संकल्पविधिः लिख्यते ।

ओं तत्सत् । कुशत्रयतिलजलान्यादाय, ओं अद्यामुकगोत्रस्यास्य श्रीअमुक-शर्मणोपस्थितशरीराविरोधेन विद्यमानज्वरादिरुक्झटितिप्रशमनपूर्वकदीर्घायुष्ट्वबल-पुष्टिनैरुज्यप्राप्तिकामोऽद्यादि यथाकालं मार्कण्डेयपुराणान्तर्गतमार्कण्डेय उवाच, सावर्णिः सूर्यतनयः इत्यादि सावर्णिर्भविता मनुरित्यन्तं देवीमाहात्म्यं नव कृत्वोऽहं पठिष्यामि ।

End. ओं वैशाखे मासि शुक्ले पक्षे तृतीयायां तिथौ युगादौ अक्षयदेवितुष्टिपूर्वक एताव-द्घटावस्थितजलं विश्वसमसंख्यकवर्षशतावच्छिन्नस्वर्गवासकामो यवचूर्णशरा-वस्थितवस्त्रयुगाच्छादितसुवर्णविष्णुप्रतिमासहितसजलघटान् यथानामगोत्राय ब्राह्मणायाहन्ददे । ततः प्रतिपत्तिः (तः) प्रतिपत्तं कुर्यात ततःदक्षिणा घटीस्पर्शा-दिकं कुर्यात् ।

Colophon. इति संकल्पावली समाप्ता ।

विषयः । विविधकार्यानुसारतः संकल्पवाक्यरचना ।

No. 408 संक्षिप्तशूद्राचारपद्धतिः । Samksiptaśūdrāchārapaddhatih.

Substance :—Character, Maithilī. Palm leaves. Lines 4 on a page. Letters 60 in a line. Folia 13½×1½ inches. Appearance, old. Prose. Correct generally. Incomplete—the 4th folio is missing. Date Śaka 1672. Worn-out. Place of deposit, Pandit Mm. Parameśvar Jhā, Tarauni, Sakri P. O., Darbhanga. A hand book of Karmakāṇḍa for the Śūdras, dealing with the necessary daily performances.

Beginning. नमः श्री नारायणाय ।

सेवासमयप्रस्तावसुराणां चरमजन्मनामर्थे ।

प्रति संक्षेपात् किञ्चित् प्रयोगतो लिलिख्यते कृत्यम् ॥

प्रत्रासाधारणधर्म आह्निकं श्राद्धं प्रकीर्णकमिति प्रकरणचतुष्टयं । तत्रासाधारण धर्म्मः । स च शूद्राणां द्विजसेवैव । वृत्तिश्च स्वामिनो भवेदिति ।

End. ऊर्ध्वबाहुर्विरौम्येष न च कश्चिच्छृणोति मे ।

धर्मादर्थश्च (कामश्च स किमर्थं न सेव्यते ॥

न जातु कामान्न, भयान्न लोभाद्धर्म्मं त्यजेज्जीवितस्यापि हेतोः ।

धर्म्मो नित्यः सुखदुःखे त्वनित्ये जीवो नित्यो हेतुरस्याप्यनित्यः ॥

इति दिक् श्रीः ॥

Colophon, इति संक्षिप्तशूद्राचारपद्धतिः समाप्ता ॥

श्रीः ॥ नमोनारायणाय ॥ श्रीः ॥

शाके द्विसप्तभुवने मार्गे शुक्ल द्वितीयायां ।

संक्षिप्य(प्त ?) शूद्रकृत्यं लिखितं श्रीविश्वनाथदासेन ॥

श्रीः । कृष्णः करोतु कल्याणं कंसकुञ्जरकेसरी ।

कालिन्दीजलकल्लोलकोलाहलकुतूहली ॥

रामाय रामचन्द्राय रामभद्राय वेधसे ।

रघुनाथाय नाथाय सीतायाःपतये नमः ॥ नमो नारायणाय ।

No. 409. संक्रान्तिनिर्णयः By गोपालन्यायपञ्चानन । Saṃkrāntinirṇayaḥ.

Substance :—Character, Bengalī. Dark white paper. Lines 6 on page. Letters 74 in a line. Folia 6. 16×2½ inches. Prose. Appearance, very old. Complete. Generally correct. Date (?) Worn-out. Torn. Place of deposit, Pandit Dāmodar Jhā Andhrāṭharhi P. O., Darbhanga.

Beginning. ओँ नमो गणेशाय ।

श्रीकृष्णचरणाम्भोजमकरन्दमधुव्रतः ।

न्यायपञ्चाननो विद्वान् वक्ति संक्रान्ति-निर्णयम् ॥

अथ संक्रान्तिनिर्णयः ॥

आदौ संज्ञां विनिर्णीय ततोवासस्तुनिर्णयम् ।

व्यवस्थानिर्णयं पश्चात्करिष्यामि समासतः ॥

End. महार्णवे :—

यो ददाति हि मेषादौ शक्तनम्बुघटान्वितान् ।

पितृनुद्दिश्य विप्रेभ्यः सर्वपापैः प्रमुच्यते ।

विप्रेभ्यः पादुके छत्रं पितृभ्यो विष्टरे शुभे ॥

पितृभ्य पितृनुद्दिश्य अत्रविष्टरस्य पुण्यविशेषजनकत्वात् । मेषादाविति विष्टर-संक्रान्तिपुण्यकालपरम् , अन्यथा कालद्वयकल्पनापत्तिः स्यादिति ।

Colophon. इति संक्रान्तिनिर्णयः संपूर्णः ॥

विषय । संक्रान्तिविचारः ।

Previous Notice :—C. C. Pt. I, p. 684. Pt. III, p. 142. R. L. Pt. III. p. 583. CSC. Pt. 31, p. 552.

A. संक्रान्तिनिर्णयः By गोपाल । Saṃkrāntinirṇayaḥ.

Substance :—Character, Maithilī. White paper. Lines 8 on a page. Letters 47 in a line. Folia 12. 10½×3¾ inches. Prose. Appearance, old. Incomplete. Generally correct. Date (?) Place of deposit, Babu Karpūr Jhā, Andhrāṭharhi P. O., Darbhanga.

Beginning, End, Colophon, विषय :—Same.

B. संक्रान्तिनिर्णयः By गोपाल । Saṃkrāntinirṇayaḥ.

Substance :—Character, Maithilī. Brown paper. Lines 9 on a page. Letters 72 in a line. Folia 4½. 13 × 8¾ inches. Appearance, old. Verse and prose. Complete. Generally correct. Date, Śāka 1711. Worn-out. Place of deposit, Pandit Rabināth Jhā's Library, Andhrāṭharhī, Darbhanga.

Beginning, End, Colophon, विषय: - Same.

C. संक्रान्तिनिर्णयः By गोपाल । Saṃkrāntinirṇayaḥ.

Substance :—Character, Maithilī. Brown paper. Lines 13 on a page. Letters 44 in a line. Folia 6. 11 × 4¼ inches. Appearance, fairly old. Verse and prose. Complete. Not correct. Date wanting. Place of deposit, Pandit Manohar Ṭhākur, Tabhaka, Dalsingh Sarai P. O., Darbhanga.

Beginning, End, Colophon, विषय :—Same.

No. 410 सांख्यापरिमाणम् By केशवमिश्र । Saṃkhyāparimāṇam.

Substance :—Character, Maithilī. White paper. Lines 13 on a page. Letters 42 in a line. Folia 32. 11½×5 inches. Appearance, fairly old. Verse. Complete. Generally correct. Date (?) Place of deposit, Pandit Rabināth Jhā, Professor, M. R. Vidyalaya and resident of Andhraṭharhi P. O., Darbhanga. A treatise on Dharmaśāstra, dealing with Saṃkhyāvichāra by Keśava Miśra.

Beginning. ओं नमः शिवाय ॥

राधापीनपयोधरभूधरधाराधरः कृष्णः ।
शेषफणावलिकोमलकमलवनीषट्पदः पायात् ॥
देवतागणकिरीटनिष्पतत्पारिजातमकरन्दतुन्दिलौ ।
दूरवारितसमस्तकल्मषौ दुण्ढि(दुण्ढि ?)राजचरणौ स्तुवीमहि ॥
काशीविश्वेश्वरोदण्डपाणिः श्रीकालभैरवः ।
गंगाभवानीविघ्नेशाः प्रयच्छन्तु समीहितम् ॥
तीरभुक्तिमहीपालपरिषन्मुख्यसूरिणा ।

श्रीकेशवकवीन्द्रेण निबन्धोऽयं विधीयते ।
संख्यामानगुरुत्वादे विधायकनिषेधके ।
श्रुतिस्मृतिपुराणादौ वाक्ये स्पष्टीकरोम्यहम् ॥

End. तण्डुलोम्बमिसंयोगात्पिष्टं लवणयोगतः ।
मृद्धाण्डाम्बुसंयोगात्फलं त्रितययोगतः ॥
अस्पृश्यस्पर्शे नश्यतीति शेषः । उशनाः -
द्वौ मासौ पाययेद्वत्स तृतीये द्विगुणं दुहेत् ।
चतुर्थे त्रिस्तनं दुह्याद्याथान्यायं यथाबलम् ॥

Colophon. इति सन्मिश्रश्रीकेशवविरचितं संख्यापरिमाणं समाप्तम् । वैशाख कृष्ण चतुर्दश्यां शनौ समाप्तम् ।

विषयः । धर्मशास्त्रान्तःपातिसंख्यामानगुरुत्वादीनां विचारः ।

Previous Notice :—C. C. Pt. I, p. 685. R. L. Pt. V, p. 161.

A. संख्यापरिमाणम् By केशवमिश्र । Saṃkhyāparimāṇam.

Substance :—Character, Maithilī. White paper. Lines 14 on a page. Letters 50 in a line. Folia 31. 15×6 inches. Appearance, fresh. Verse and prose. Complete. Not correct. Date, Śaka 1801 and San 1287 Sāl. Place of deposit, Rāj Library, Darbhanga.

Beginning, End, विषय :—Same.

Colophon. इति महामहोपाध्यायकटकवासिसोदरपुरकमलदिवाकरमिश्रश्रीकेशवकृतं संख्यापरिमाणपुस्तकं समाप्तम् ।
अपहरति महत्वं प्रार्थना किम्न जाने,
जनयति गुरुलज्जा मित्यहं किन्नवेद्मि ।
तदपि वत वदान्य त्वां प्रतिप्रत्यहं मां,
जठरपिठरवर्त्ती वन्हिरर्थीकरोति ॥
शाके १८०१ सन् १२८७ साल श्रावणे मासि सिते पक्षे दशम्यां चन्द्रवासरे ।
रहुआ ग्रामावास्थितकुजौलीसंश्रीरामदत्तशर्मलिखितमिदं पुस्तकं ।
मंगलं लेखकानाञ्च पाठकानां च मंगलम् ।
मंगलं सर्वलोकानाम्भूमौ भूपतिमंगलम् ॥

B. संख्यापरिमाणम् By केशवमिश्र। Saṃkhyāparimāṇam.

Substance :—Character, Maithilī. White paper. Lines 10 on a page. Letters 64 in a line. Folia 33. 14½×4¾ inches. Appearance, fairly old. Verse and prose. Incomplete. Incorrect. Date (?) Place of deposit, Rāj Library, Darbhanga.

Beginning, End, Colophon, विषय :—Same.

C. संख्यापरिमाणम् By केशवमिश्र। Saṃkhyāparimāṇam.

Substance :—Character, Maithilī. White paper. Lines 11 on a page. Letters 48 in a line. Folia 36. 14×5½ inches. Appearance, fairly old. Prose and verse. Complete. Correct generally. Date (?) Place of deposit, Rāj Library, Darbhanga.

Beginning, End, Colophon, विषय :—Same

D. संख्यापरिमाणम् By केशवमिश्र। Saṃkhyāparimāṇam.

Substance :—Character, Maithilī. Dark white paper. Lines 11 on a page. Letters 47 in a line. Folia 36. 12½×4 inches. Appearance, old. Verse and prose. Complete. Not correct. Worn-out. Soiled. Letters affected. Date, Śaka 1657. Place of deposit, Pandit Premdhar Jhā, Ujan, Jhañjhārpur P. O., Darbhanga.

Beginning, End, Colophon, विषय :—Same.

E. संख्यापरिमाणम् By केशवमिश्र। Saṃkhyāparimāṇam.

Substance :—Character, Maithilī. White paper. Lines 14 on a page. Letters 54 in a line. Folia 28. 12¼×4¾ inches. Appearance, fairly old. Verse and prose. Complete. Correct. Date, Śaka 1835. Place of deposit, Paṇḍit Kapileśvar Jhā, Sakhabad, Manīgāchī P. O., Darbhanga.

Beginning, End, Colophon, विषयः—Same.

F. संख्यापरिमाणम् By केशवमिश्र। Saṃkhyāparimāṇam.

Substance :—Character, Maithilī. Nepālī paper. Lines 1C on a page. Letters 56 in a line. Folia 35. $12\frac{1}{4} \times 4\frac{1}{4}$ inches. Appearance, fairly old. Worm-eaten. Prose and verse. Complete. Correct. Date, Śāka 1750. Place of deposit, Pandit Jībanāth Jhā, Lagamā, Biraul P. O., Darbhanga.

Beginning, End, Colophon, विषय :—Same.

G. संख्यापरिमाणम् By केशवमिश्र। Saṃkhyāparimāṇam.

Substance :—Character, Maithilī. Brown paper. Lines 12-14 on a page. Letters 54 in a line. Folia 40. $12 \times 3\frac{1}{2}$ inches. Appearance, old. Prose Complete. Incorrect. Date (?) Place of deposit, Pandit Śrīkānt Jhā, Naduār, Jhañjhārpur P. O., Darbhanga.

Beginning, End, Colophon, विषय:—Same.

H. संख्यापरिमाणम् By केशवमिश्र। Saṃkhyāparimāṇam.

Substance :—Character, Maithili. White paper. Lines 10-14 on a page. Letters 42 in a line. Folia 45. $12 \times 4\frac{3}{4}$ inches. Appearance, fresh. Verse and prose. Complete. Correct. Date, wanting. Place of deposit, Pandit Mm. Rājināth Miśra, Saurāth, Madhubani P. O., Darbhanga.

Beginning, End, Colophon, विषय:—Same.

I. संख्यापरिमाणम् By केशवमिश्र। Saṃkhyāparimāṇam.

Substance :—Character Maithilī. White paper. Lines 10 on a page. Letters 42 in a line. Folia 46. 13×5 inches. Appearance, farly old. Verse. Complete. Correct. Date, Śāka 1818. Place of deposit, Pandit Bālakṛṣṇa Jhā, Nanaur, Tamuria P. O., Darbhanga.

Beginning, End, Colophon, विषय:—Same.

J. संख्यापरिमाणम् By केशवमिश्र । Saṃkhyāparimāṇam.

Substance :—Character, Maithilī. Nepālī paper. Lines 11 on a page. Letters 42 in a line. Folia 20. 12×5 inches. Appearance, fairly old. Verse and prose. Incomplete. Incorrect. Date, wanting. Place of deposit, Pandit Rāghava Jhā, Andaulī, Mādhavapur P. O, Darbhanga.

Beginning, End, Colophon, विषय:—Same.

K. संख्यापरिमाणम् By केशवमिश्र । Saṃkhyāparimāṇam.

Substance :—Character, Maithilī. White paper. Lines 11 on a page. Letters 40 in a line. Folia 41. 12×5 inches. Appearance, old. Verse and prose. Complete. Generally correct. Date, wanting. Place of deposit, Pandit Rāghava Jhā, Andaulī, Mādhavapur P. O., Darbhanga.

Beginning, End, Colophon, विषय:—Same.

L. संख्यापरिमाणम् By केशवमिश्र । Saṃkhyāparimāṇam.

Substance :—Character, Maithilī. Brown paper. Lines 10 on a page. Letters 43 in a line. Folia 41. 10½×4 inches. Appearance, old. Prose. Complete. Generally correct. Date(?) Place of deposit, Pandit Tārānāth Jhā, Dharmapur, Jhañjhārpur P. O., Darbhanga.

Beginning, End, Colophon, विषय :—Same.

M. संख्यापरिमाणम् By केशवमिश्र । Saṃkhyāparimāṇam.

Substance :—Character, Maithilī. White, red and yellow paper. Lines 7 on a page. Letters 49 in a line. Folia 41. 12×4 inches. Appearance, old. Prose. Complete. Incorrect. Date (?) Place of deposit, Pandit Gaṇānand Jhā, Lohnā, Jhañjhārpur P. O., Darbhanga.

Beginning, End, Colophon, विषय:—Same.

N. संख्यापरिमाणम् By केशवमिश्र। Samkhyāparimaṇam.

Substance :—Character Maithilī. White paper. Lines 12 on a page. Letters 73 in a line. Folia 24. 13 × 4¼ inches. Prose. Appearance, old. Complete. Correct. Date (?) Worn-out. Place of deposit, Pandit Dāmodar Jhā, Andhrāṭhārhi P. O., Darbhanga.

Beginning, End, Colophon, विषय :—Same.

No. 411 संग्रहणम् By चित्रपति। Saṃgrahaṇam.

Substance :—Character, Devanāgarī. White paper. Lines 38 on a page. Letters 28 in a line. Folia 13. 13×8 inches. Prose and verse. Appearance, fairly old. Complete. Correct. Date (?) Place of deposit, Rāj Library, Darbhanga. A part of व्यवहारसिद्धान्तपीयूष of Chitrapati, dealing with Saṃgrahaṇa.

Beginning. अथ संग्रहणं निरूप्यते।

तत्र बृहस्पतिः—

पारुष्यं द्विविधं प्रोक्तं साहसं च द्विलक्षणम्।

पापमूलं संग्रहणं त्रिप्रकारं निबोधत॥

बलोपधिकृते द्वे तु तृतीयमनुरागजम्।

तत्पुनस्त्रिविधं प्रोक्तं प्रथमं मध्यमोत्तमम्॥

End. यमोप्याह—

दुष्टाः साहसिकाश्चण्डाः कितवा वधकारतथा।

यस्य राष्ट्रे न सन्तीह स राजा शक्रलोकभाक्॥

स्पष्टार्थमेतत। कल्पतरौ दुष्टाः साहसिपाषण्डा इति पाठ इति बोध्यमिति।

Colophon. इति श्रीसंग्रहणम्।

विषयः। व्यवहारसिद्धान्तपीयूषान्तर्गतः संग्रहणतद्भेदनिरूपणादिः।

Noticed as Vyavahārasiddhāntapiyūṣka.

No. 412 संग्रहरत्नाकरः By गोविन्द। Saṃgraharatnākaraḥ.

Substance :—Character, Maithilī. White paper. Lines 15 on a page. Letters 42 in a line. Folia 26. 10×5 inches. Ap-

pearance, fairly old. Verse. Complete. Not correct. Date, wanting. Place of deposit, Pandit Rāghva Jhā, Andauli, Mādhavapur P. O., Darbhanga. A hand book of Dharmaśāstra by Govinda Miśra dealing with Āchāra, Śuddhi, Prāyaśchitta and Tithivichāra.

Beginning. ओं नमो भगवते वासुदेवाय ।

योऽहङ्कृ(?)मत्तकृगजेन्द्रमृगराडज्ञानकृष्णी(?)शनि

विघ्नध्वान्तकदम्बचण्डचरणाः श्रीसिन्धुरम्भोधिशः ।

नीलाम्भोजवपुर्वरा भयकरो रहन्योसरद्विगणां-

स्तद्वृन्दारकवन्दनीयचरणद्वन्द्वाम्बुजं संस्तुमः ॥

दृष्ट्वानेकस्मृतिग्रन्थान् ज्योतिर्ग्रन्थाननेकशः ।

हृदि ध्यात्वा गुरुपदं क्रियते संग्रहार्णवः ॥

End. पुत्रोकरोद्गणकमिश्रसदाशिवस्य,

प्रातःप्रबोधसमयातिथिनिर्णयान्तम् ।

रत्नाकराख्यगुणपूरितसंग्रहेऽस्मिन् ॥

तत्तुष्टये भवतुचक्रिसमुद्रपुत्र्योः ॥

Colophon. इति श्रीसदाशिवमिश्रात्मजगोविन्दविरचिते संग्रहरत्नाकरे तिथिनिर्णयपरिच्छेदः ॥

श्रीगणेशो विजयतेतराम् ॥ लिपिरियं गिरिधारिणः ।

विषयः । तिथिनिर्णयः ।

No. 413 सपिण्डीकरणश्राद्धप्रयोगः । Sapiṇḍīkaraṇaśrāddhaprayogaḥ.

Substance :—Character, Bengali. White paper. Lines 6 on a page. Letters 32 in a line. Folia 16. 9×¾4 inches. Appearance, old. Prose. Complete. Correct. Date wanting. Place of deposit, Pandit Dāmodar Jhā, Sāhapur, Pandaul P. O., Darbhanga. A hand book of Karmakāṇḍa dealing with Sapiṇḍīkaraṇa Śrāddha ceremony. Anonymous.

Beginning. ओं नमो गणेशाय ॥

अथ सपिण्डीकरणं । तत्र नानादिदेवपूजान्तं कृत्वा कृत्वा शेषमासिकं कृत्वा

ऽपराह्णे तत्रासमर्थे प्राक्पर्य्युदस्ते काले पार्वणश्राद्धवच्छ्राद्धपूर्वकालीनं कर्म कृत्वा

दर्भद्वितयेदर्भवटुद्वयं संस्थाप्य पितामहादि पक्षे दर्भयुक्तासनत्रितये दर्भवटुत्रयं निधाय तत्पूर्वं प्रेतपक्षे दर्भयुक्तासने दर्भवटुं निधाय दैवे etc.

End. ओं अस्त्विति ब्राह्मणो ब्रूते (?) ओं अद्येत्यादि एतच्छ्राद्धवैगुण्यसमाधानार्थं श्री विष्णुस्मरणमहं करिष्ये इति सङ्कल्प्य ओं तद्विष्णोरितिस्मरेत् ॥

Colophon. इति सपिण्डीकरणश्राद्धप्रयोग समाप्तः । स्वाक्षरमेतत् श्रीरामजयशर्म्मणा ब्रह्मचारिणः ॥ ० ॥ ० ॥

विषयः । श्राद्धपद्धतिः ।

No. 414 **समयप्रदीपः** By **श्रीदत्त** । Samayapradīpaḥ.

Substance :—Character, Maithilī. Palm leaves. Lines 5 on a page. Letters 72 in a line. Folia 65. 15 × 2 inches. Appearance, old. Prose. Complete. Correct. Date (?) Worn-out. Worm-eaten. Place of deposit, Pandit Tārānāth Jhā, Dharmapur, Jhañjhārpur P. O., Darbhanga.

Beginning. ॐ नमः शिवाय ॥

श्रेयः समादिशतु सालसपक्ष्मपाते,

निद्रायिते अपि दृशौ भृशमुन्नमय्य ।

सम्बाध्यमानचरणाम्बुजजातहर्षो,

लिक्ष्मीमुखेक्षणपरः परमेश्वरोवः ॥

निवन्धेषु निवन्धानि वचनानिनिचिन्वता ।

श्री दत्तेनव्रतादीनां साश्माकृष्पलिख्यते ॥

End. श्री मेंधाज्ञानवात्सल्पं क्षमायोगान्महामते ।

योगेज्ञानं यशः फीर्तिमहीदेवादवापुयात् ॥

आरोग्यंसप्रभावत्वं भास्कराल्लभतेध्रुवम् ।

गतिमिष्टांयथा काम· ····क्रमः ॥

विघ्नोनजायते तस्ययजेघस्तु विनायकम् ।

इति प्रकीर्ण परिच्छेदः ॥

Colophon. इति श्री श्रीदत्त विरचितः समय प्रदीपः सम्पूर्णः ॥ शुभमस्तु ॥ श्रीरस्तु ॥

विषयः । व्रत विषय की विचारः ॥

Previous Notice :—C. C. Pt. I, p. 696. R. L. Pt. 5, p. 259. A. C. Pt. I, 139 and 166.

A. समयप्रदीपः By श्रीदत्त । Samayapradīpaḥ.

Substance :—Character, Maithilī. White paper. Lines 11 on a page. Letters 41 in a line. Folia 67. 12×4½ inches. Appearance, fresh. Verse and prose. Complete. Correct. Date wanting. Place of deposit, Pandit Mm. Rājināth Miśra, Saurāth, Madhubani P. O., Darbhanga. A treatise on Dharmaśāstra, dealing with Vratanirṇaya, by Śrīdatta.

Beginning, End, Colophon, विषय :—Same.

B. समयप्रदीपः By श्रीदत्त । Samayapradīpaḥ.

Substance :—Character, Devanāgarī. White paper. Lines 8 on a page. Letters 34 in a line. Folia 83. 11×4 inches. Appearance, old. Verse and prose. Complete. Not correct. Date Saṃvat 1758. Place of deposit, Pandit Chirañjīv Ṭhākur, Lagama, Biraul P. O., Darbhanga.

Beginning, End, Colophon, विषयः—Same.

C. समयप्रदीपः By श्रीदत्त । Samayapradīpaḥ.

Substance :—Character, Maithilī. White paper. Lines 11 on a page. Letters 36 in a line. Folia 61. 10×4 inches. Appearance, old. Verse and prose. Complete. Correct, generally. Date, Śāka 1714. Worn-out. Letters affected. Place of deposit, Paṇḍit Baladeva Jhā, Raiam, Lohat P. O., Darbhanga. A treatise on Dharmaśāstra, dealing with Vratavidhāna, by Śrīdatta.

Beginning, End, विषय:—Same.

Colophon. इति महामहोपाध्यायश्रीदत्तविरचितः समयप्रदीपः सम्पूर्णः ॥१॥,

शाके वेदेन्दुशैलोर्वीसम्मिते मार्गशीर्षके ।

शुक्ले स्कन्दतिथौ सोमे हरदत्तोऽयलीलिखत ॥

नारायणमयं धीराः पश्यन्ति परमार्थिनः ।

जगद्धनमयं लुब्धा कामिनः कामिनीमयम् ॥

सम्वत १८४८ सन् १२ साल ॥ श्रीराम ॥

D. समयप्रदीपः By श्रीदत्त । Samayapradipaḥ.

Substance :—Character Maithilī. White paper. Lines 10 on a page. Letters 50 in a line. Folia 46. 14½×6 inches. Appearance, fairly old. Verse and prose. Complete. Not correct. Date (?) Worm-eaten. Place of deposit, Rāj Library, Darbhanga. The names of Smṛtis are written in red ink.

Beginning, End, Colophon, विषयः—Same.

E. समयप्रदीपः By श्रीदत्त । Samayapradipaḥ.

Substance :—Character, Maithilī. White paper. Lines 12 on a page. Letters 58 in a line. Folia 35. 14×5½ inches. Appearance, fresh. Worm-eaten. Prose and verse. Complete. Correct. Date (?) Place of deposit, Rāj Library, Darbhanga.

Beginning, End, Colophon, विषयः—Same.

No. 415 समयप्रदीपजीर्णोद्धारः By मधुसूदनठाकुर Samayapradipa-jīrṇoddhāraḥ.

Substance :—Character, Maithilī. White paper. Lines 14 on a page. Letters 54 in a line. Folia 63. 13×4 inches. Appearance, old. Prose. Complete. Generally correct. Date, La. Sam 505. Place of deposit, Paṇḍit Śiveśvara Jhā, Lālagañj, Manīgāchī P. O., Darbhanga.

Beginning. ॐ नमो गणेशाय ।
चलानप्यचलीकुर्वन्नचलानपि चालचेत् (यन् ?)
वृन्दावनविहारी स्तात्तापहारी हरिर्मम ॥

End. उपनयनादिनिर्णयः स्मात्तत्रायोवृष्मा उद्धरन्तरेति रत्नाकरे लिखनात्र वृद्धिदिनं-निषिद्धमिति गम्यते ॥

Colophon. महामहोपाध्यायश्रीमधुसूदनठक्कुरकृतोयंसमाप्तिमगादिति ॥ ० ॥
बाणाब्योमशरेनरेविदित श्रीलक्ष्मणाब्दे सिते ॥ ० ॥

विषय । समयप्रदीपव्याख्या ।

Previous Notice :—C. C. Pt. I, p. 696. R. L. Pt. 7, p. 133.

A. समयप्रदीपजीर्णोद्धारः By मधुसूदनठाकुर । Samayapradīpa-jīrṇoddhāraḥ.

Substance :—Character, Maithilī. White paper. Lines 10 on a page. Letters 60 in a line. Folia 30. 12×4¾ inches. Appearance fresh. Prose. Complete. Correct. Date San 1290 Sāl. Place of deposit, Pandit Mm. Rājināth Miśra, Saurāth, Madhubani P. O., Darbhanga. A commentary on Samayapradīpa of Śrīdatta by Madhusūdana Ṭhākur, son of Govind Ṭhākur.

Beginning, End, Colophon, विषय:—Same.

B. समयप्रदीपजीर्णोद्धारः By मधुसूदनठाकुर । Samayapradīpa-jīrṇoddhāraḥ.

Substance :—Character, Maithilī. Colourless paper. Lines 8 on a page. Letters 48 in a line. Folia 47. 12½×3 inches. Appearance, fairly old. Prose. Complete. Incorrect. Date San 1259. Place of deposit, Pandit Gonu Miśra, Lālagañj, Jhañjhārpur P. O., Darbhanga.

Beginning, End, Colophon, विषय :—Same.

C. समयप्रदीपजीर्णोद्धारः By मधुसूदनठाकुर । Samayapradīpa-jīrṇoddhāraḥ.

Substance :—Character Maithilī. White paper. Lines 11 on a page. Letters 52 in a line. Folia 35. 12×5 inches. Appearance, fresh. Prose. Complete. Correct. Date Śāka 1813. Place of deposit, Chitradhar Library, Tabhaka, Dalsingh Sarai P. O., Darbhanga.

Beginning. ॐ नमः श्रीगणेशाय ।

चलाचलाङ्गुलिव्यग्रस्वरवंशार्पिताधरम ।
विभङ्गिनमिताकार मनाकारमुपास्महे ॥१॥

अथ रविवार इत्यादि मासपक्षतिथीनाञ्च निमित्तानाञ्च सर्वश इत्यादिवचनं यदि समूलं तदा प्रायश्चित्तव्रतपरमेव प्रवक्तव्यात् रविवारादेरतिप्रसक्ततया अथेति तु वाच्यमेवेति भावः ॥

End. नाथात्सूर्यग्रहात्पूर्वमिति अत्रैतानि वचनानि भोजनस्य पापजनकत्वमात्रपराणि । कर्मानधिकारस्तु भोजने सति भवत्येव अन्नादीनां प्रवेशाच्चेति वचनान् वैधकर्मचिकीर्षुणा ग्रहणात्पूर्वं सर्वथा न भोक्तव्यमित्याहुः । केचिदनाकरवाक्यादमावास्यायां सायं संध्यामाचरन्तीति ॥*॥

Colophon. इति महामहोपाध्यायठक्कुरमधुसूदनविरचितः समयप्रदीपजीर्णोद्धारः समाप्तः ॥ शुभमस्तु ॥ १२१३ शकाब्दे १८८१ ईशाब्दे ठव्येभकाग्रामवास्तव्येन षट्चत्वारिंशद्वर्षवयस्केन मीमांसकश्रीचित्रधरमिश्रेण श्री ५ मन्मिथिलाधीशकल्पतरुच्छायाश्रितेन दरभंगाराजधान्यां लिखितमेतत्पुस्तक मितिशिवम् ॥*॥*॥

No. 416 समयमयूखः By नीलकण्ठ । Samayamayūkhaḥ.

Substance :—Character Devanāgarī. White paper. Lines 11 on a page. Letters 60 in a line. Folia 85. 12 × 4½ inches. Appearance, old. Verse and prose. Complete. Incorrect. Date, wanting. Place of deposit, Pandit Sureśa Miśra, Saurāth, Madhubani P. O., Darbhanga. A treatise on Dharmaśāstra, by Nīlakaṇṭha. Worn-out. Torn partly.

Beginning. श्री शिवोजयति ॥

यो लीलयासंतनुतेऽत्रविश्वं तत्पालयत्यात्मनि विश्वरुपे ।
लयमयत्याशु च पूर्वरुपं शिवं तनोत्वाशु रविर्मिमासौ ॥ १ ॥
उक्त्वा श्राद्धमयूखं भगवन्तभास्करे सन्निवन्धेस्मिन् ।
संप्रति तु नीलकण्ठः समयमयूखं प्रकाशयति ॥
तिथिर्द्वेधा । पूर्णा खण्डा च ॥ तत्राद्यास्काण्डे ।
प्रतिपत्प्रभृतयः सर्वा उदयादोदयाद्रवेः । संपूर्णाइति विख्याता हरिवासरवर्जिताः ॥

End. यद्यपि संन्यासस्य चतुश्चत्वारिंशच्छताब्दावधिकत्वं व्यासेनोक्तं तथा गौणकालो न समाप्यत इतिकेचित् । त्रिदण्डैकदण्डाभिप्रायेण व्यवस्थेत्यपरे । सामान्यतो निषिद्धस्य व्यासवाक्येनोपसंहाइत्यन्ये ॥ वस्तुतस्तु चत्वार्यपीत्यादीनि वचनानि महानिबन्धेषु न दृश्यते ॥ इति कलिवर्ज्यनिर्णयः ॥

Colophon. इतिश्रीमीमांसकशंकरभट्टात्मजनीलकण्ठेनकृते भास्कराख्येनिबन्धे समयमयूखः समाप्ति मगमत् ॥ श्रीरस्तु ॥

विषयः । तिथिविचारकलिवर्ज्यादयः ।

Previous Notice :—C. C. Pt. I, p. 697.

No. 417. सम्बन्धनिर्णयः By गोपालन्यायपञ्चानन । Sambandhanirṇayaḥ.

Substance :—Character, Bengali. Dark-white paper. Lines 6 on a page. Letters 68 in a line. Folia 8. 16 × 2½ inches. Prose. Appearance, very old. Complete. Generally correct. Date, Śāka 1544. Worn-out. Place of deposit, Pandit Dāmodar Jhā, Andhrāṭhārhī P. O., Darbhanga.

Beginning. अथ सम्बन्धनिर्णयः ॥

सम्बन्धश्च सपिण्डसमानोदकसगोत्रसमानप्रवरबान्धवभेदात्पञ्चविधः । तत्रसपिण्डस्वरूपमाह शंखः ।

सपिण्डता तुसर्वेषां गोत्रतः सप्तपौरुषी ।

पिण्डश्चोदकदानञ्च शौचाशौचं तदानुगं ।

सर्वेषां सन्तानिनां सतानानाञ्च गोत्रतः ॥

गोत्रैक्ये सतीत्यर्थः ॥ अशौचं संपूर्णाशौचं, तदानुगं तान् सप्तपुरुषान् समन्ताद्भावेनानुगच्छतीत्यर्थः ॥

End. स्मृतिः । सप्त पौनर्भवा कन्या वर्जनीयाः कुलाधमाः ।

वाचा दत्ता मनोदत्ता कृतकौतुकमङ्गला ॥

उदकस्पर्शिता यातु या च पाणिगृहीतिका ।

अग्निवरिगता या तु पुनः प्रसवा च या ।

इत्येताः काश्यपेनोक्ताः दहन्ति न्कुलमग्निवत् ॥ कृतकौतुकमगला वद्धकंकणा ॥०॥

Colophon. इति श्रीगोपालन्यायपञ्चाननमहाचार्यकृतसंबधनिर्णयः संपूर्णः ॥ शुभमस्तु ॥ शकाब्दः १५४४ ॥०॥

विषयः ॥ सम्बन्धविचारः ॥

Previous Notice :- C. C Pt I, p. 698. Pt. II, p. 107. R. L. Pt. I, p. 99.

A. सम्बन्धनिर्णय: By गोपाल । Sambandhanirṇayaḥ.

Substance :—Character, Maithilī. Brown paper. Lines 8 on a page. Letters 37 in a line. Folia 12. 10×3¾ inches. Appearance, fairly old. Verse and prose. Complete. Generally correct. Date wanting. Place of deposit, Chitradhar Library, Tabhaka, Dalsingh Sarai P. O., Darbhanga.

Beginning, End, Colophon, विषय :—Same.

No. 418 संस्कारदीपकः By हर्षनाथ झा । Saṃskāradīpakaḥ.

Substance :—Character, Maithilī. White paper. Lines 7 on a page. Letters 46 in a line. Folia 228. 13½×3½ inches. Appearance, fresh. Verse and prose. Complete. Generally correct. Date, Śāka 1806. Place of deposit, Pandit Vāsudeva Jhā, Chanaur, Manīgachī P. O., Darbhanga. A treatise on Dharmaśāstra, dealing with Śaṃskāras, performed by the Brāhmaṇas, by Harṣanātha Jhā, a resident of Ujān and father-in-law of Dr. Gaṅganāth Jhā, Principal, Qneen's College, Benares. The author died long ago, but his sons are residing at Sāradāpur, a part of Ujāna.

Beginning. ओं नमः सरस्वत्यै ॥

आद्यां शारदचन्द्रकान्तिरुचिरा माह्लादयन्ती जग
त्सर्वं सर्वपदार्थबोधचतुरान्त्रैलोक्यधात्रीं सिताम् ।
सन्देहप्रकरान्धकारनिकरोत्सारप्रसारक्रियां
वाग्देवीं द्विजनायकाधिवसतिं ब्रह्मादिबन्धांस्तुमः ॥
अज्ञानसन्ततितमिस्त्रविनाशनाय निस्संशयप्रचरणाय मुदे जनानाम् ।
श्रीहर्षनाथसुकृती ब्रजनाथसूनु स्संस्कारदीपक ममुं वितनोति यत्नात् ॥
तत्र संस्कारेष्वादा वश्यमनुष्ठेयतयाऽभ्युदयिकं तावद्विवेच्यते ॥

End. द्विगगनगजचन्द्रे १८०२ सम्मिते शाकवर्षे ।
तपसि धवलपक्षे चन्द्रवारे दशम्याम् ।
सुविदितशकराढीवंशजो ग्रन्थमेनं
बुधजनमहितश्रीहर्षनाथश्चकार ॥

मिथिलान्तर्गतोद्यानग्रामान्तस्सारदापुरे ।
वसता व्रजनाथस्य तनयेन यशस्विना ॥
श्रीहर्षनाथकृतिना निर्मितोयं प्रयत्नतः ।
प्रीतयेश्रीसरस्वत्या भूयात्संस्कारदीपकः ॥

Colophon. इति श्रीहर्षनाथशर्मविरचिते संस्कारदीपके समावर्तनप्रकाशः ॥ * ॥१६॥ समाप्तश्चा-
यं ग्रन्थः ॥ शुभमस्तु श्रीरस्तु ॥
शाके षट्कवियद्वसुक्षितिमिते मार्गे वलक्षे दले
भौमे वह्नितिथौ समस्तमलिखच्छास्त्रैरिदंपुस्तकम् ॥
यत्नाच्छ्रीयदुनन्दनो द्विजवरो- नत्वा मतंगाननम्
ध्यायन्छ्रीगुरुपादपद्मयुगलं श्रीतीर्थनाथाज्ञया ॥१॥

विषयः । ॥ दशकर्म्मनिरुपणम् ॥

No. 419 सरोजकलिका By कविरत्न । Sarojakalikā.

Substance :—Character, Maithilī. White paper. Lines 8 on a page. Letters 60 in a line. Folia 11. 14×4½ inches. Appearance, new. Verse. Complete. Incorrect. Date (?) Place of deposit, Pandit Gaṇanāth Jhā, Pāhitol, Manīgāchī P. O. Darbhanga.

Bgeinning. श्रीहरिः ।
भास्वता कविरत्नेन प्रयत्नेन स्फुटीकृता ।
सरोजकलिका भाति श्रीतिस्त्रीकर्णभूषणा ॥

End. एकैकं ग्रासमश्नीयाद्देवकर्मणि पूर्ववत् ।
त्र्ययश्चैवोपवासेन अतिकृच्छ्रश्च रेश्वरः ॥

Colophon. इति सरोजकलिका समाप्ता ॥ ओं हरिः ॥ ओं तत्सत् ॥ श्रीः पातु ॥ श्रीतारा शरणम् ॥

विषयः । भक्ष्याभक्ष्यगोवधादिप्रायश्चित्तनिरूपणम् ।

Previous Notice :—C. C. Pt. I, p. 700. R. L. Pt. 6 p. 39.

A. सरोजकलिका By कविरत्न । Sarojakalikā.

Substance :—Character, Maithilī. White paper. Lines 7 on a page. Letters 70 in a line. Folia 12. 12×3 inches. Appear-

ance, old. Verse. Incomplete. Correct. Date. wanting. Worn-out. Letters not legible Spoiled. Place of deposit, Pandit Rāghava Jhā, Andauli, Mādhavapur P. O., Darbhanga. A hand book of Dharmaśāstra dealing with several subjects by Kavi ratna. Torn and pierced by worms.

Beginning, End, Colophon, विषय :—Same.

B. सरोजकलिका By कविरत्न । Sarojakalikā.

Substance :—Character, Maithilī. Brown paper. Lines 10 on a page. Letters 36 in a line. Folia 17. 10 x 5 inches. Verse. Appearance, old. Complete. Incorrect. Date, wanting. Place of deposit, Pandit Baladeva Jhā, Raiām, Lohat P. O., Darbhanga.

Beginning, End, Colophon, विषय :—Same.

C. सरोजकलिका By कविरत्न । Sarojakalikā.

Substance :—Character Maithilī. White paper. Lines 9 on a page. Letters 32 in a line. Folia 8. $12\frac{1}{4} \times 4\frac{1}{2}$ inches. Appearance, fairly old. Verse. Incomplete. Incorrect. Date, wanting. Place of deposit, Pandit Vrajamohan Jhā, Nanaur, Tamuriā P. O., Darbhanga.

Beginning, End, Colophon, विषय :—Same.

D. सरोजकलिका By कविरत्न । Sarojakalikā.

Substance :—Character, Maithilī. White paper. Lines 12 on a page. Letters 44 in a line. Folia 14 11 x 4 inches. Verse. Incomplete. Incorrect. Appearance, old. Worn-out. Date, wanting. Place of deposit, Pandit Gokulanāth Jhā, Nanaur, Tamuriā P. O., Darbhanga. Now possessed by Jayadeva Ṭhākur, brother-in-law of the deceased owner of the ms.

Beginning, End, Colophon, विषय :—Same.

E. सरोजकलिका By कविरत्न । Sarojakalikā.

Substance :—Character, Maithilī. White paper. Lines 9 on a page. Letters 36 in a line. Folia 15. 11 × 4½ inches. Appearance, old. Verse. Complete. Incorrect. Date, wanting. Place of deposit, Pandit Gourīkānt Jhā, Devakī, Tamuria P. O., Darbhanga. Worn-out. Torn.

Beginning, End, Colophon, विषय :—Same.

F. सरोजकलिका By कविरत्न । Sarojakalikā.

Substance :—Character, Maithilī. Brown paper. Lines 12 on a page. Letters 48 in a line. Folia 10. 11½ × 5 inches. Appearance, old. Verse. Complete. Correct, generally. Date, Śāka 1750. Place of deposit, Pandit Dāmodar Jhā, Andhrāṭhārhi P. O., Darbhanga.

Beginning, End, विषय :—Same.

Colophon. इति श्रीकविरत्नविरचितसरोजकलिका समाप्ता ॥ * ॥ शाके १७५० माघकृष्ण-तृतियायां शुक्रे लिखितमिदं श्रीतारापतिना परसाग्रामे ॥

G. सरोजकलिका By कविरत्न । Sarojakalikā.

Substance :—Character, Maithilī. Dark-white paper. Lines 16 on a page. Letters 48 in a line. Folia 9. 9 × 3¾ inches. Appearance, old. Verse. Complete. Incorrect. Worn-out. Letters affected. Date (?) Place of deposit, Pandit Phudī Jhā, Awām, Jhañjhārpur P. O., Darbhanga.

Beginning, End, Colophon, विषय :—Same.

H. सरोजकलिका By कविरत्न । Sarojakalikā.

Substance :—Character, Maithilī. Palm leaves. Lines 4–5 on a page. Letters 56 in a line. Folia 23. 15 × 1½ inches. Appearance, old. Verse. Complete. Not correct. Date, 510 La. Sam. Partly pierced by worms. Worn-out. Place of deposit, Pandit Vasudeva Miśra, Salampur, Ghataho P. O., Darbhanga. A collection of the useful sayings of several Ṛshis by Kaviratna.

Beginning, End, Colophon, विषय :—Same.

I. सरोजकलिका By कविरत्न । Sarojakalikā.

Substance :—Character, Maithilī. White paper. Lines 7 on a page. Letters 66 in a line. Folia 16, of which 3 are missing. 11½ × 3¼ inches. Appearance, old. Verse. Incomplete. Correct. Date, La. Sam 491. Worn-out. Spoiled. Letters affected partly. Place of deposit, Pandit Śaktināth Jhā, Ujān, Jhañjhārpur P. O., Darbhanga. A hand book of Dharmaśāstra by, Pratihasta. This is a collection of ślokas from several Smṛtis.

Beginning, End, विषय :—Same.

Colophon. इति श्रीप्रतिहस्तकृता सरोजकलिकासमाप्त ॥ ॥ लसं ४९१ माघवदि १ पटना नगरे श्रीरत्नपाणिनात्मरितपाणिनालिखितमिदं ॥ ॥

J. सरोजकलिका By कविरत्न । Sarojakalikā.

Substance :—Character, Maithilī. White paper. Lines 9 on a page. Letters 42 in a line. Folia 10. 12 × 3½ inches. Appearance, old. Verse. Complete. Incorrect. Date (?) Worn-out. Place of deposit, Pandit Rabinath Jhā's Library, Andhra Ṭharhi, Darbhanga, Professor M. R. Vidyalaya, Darbhanga.

Beginning, End, Colophon, विषय :—Same.

No. 420 सरोजसुन्दरम् By नानामुनि । Sarojasundaram.

Substance :—Character, Maithilī. White paper. Lines 14 on a page. Letters 64 in a line. Folia 9. 10¾ × 3½ inches. Appearance, old. Verse. Complete. Correct generally. Date, Śāka 1691. Worn-out. Place of deposit, Pandit Viśvanāth Jhā, Mahīnāthpur, Deodhā P. O., Darbhanga. A hand book of Dharmaśāstra, dealing with several subjects.

Beginning. ओं नमः शिवाय ॥

शिवायनो दीनदयोपधानो सति प्रधाने शितयाधृतश्रितिः ।

शिवार्चितोग्रप्रकटीकृतव्रतो दयाम्बुधिः सर्वजनिर्व्यबात्वजः ॥

सरोजसुन्दरं नाम स्मृतिसार मिमं बुधाः ।

सेवयन्तु सदा शान्ताः सर्वसन्देहशान्तये ॥

End. सप्तजन्मकृतं पापं तत्क्षणादेव मुञ्चति ।
सर्वस्वेनापि कर्त्तव्यं श्राद्धं वेराहुदर्शने ॥
अकुर्वंस्तु ततः श्राद्धं पङ्के गौरिव सीदति ।
सरोजसुन्दरं नाम धर्मशास्त्रं विलोक्य यः ॥
स कर्मफलमाप्नोति प्रवीणः स्मृतिवर्त्मनि ॥ ० ॥

Colophon. इति श्रीनानामुनिप्रणीतं सरोजसुन्दरं नाम धर्मशास्त्रं समाप्तम् ॥
श्रीकण्ठं हृदि धाय शक्तिसहितं चाष्टौच दिक्पालकं
पद्माकारकरां हि चन्द्रभगिनी स्वामिनञ्च प्रणम्य ।
धातारं कुलदेवतां सुहृदयगतां कृत्वा मनश्चैकधा
सर्वेषां वहवोप्रसाद निजकुलेऽलीलिखद्धर्मशास्त्रं ॥
मार्गकृष्णाष्टम्यां कुजे पुरुषोत्तमपुरग्रामान्तर्गते पवौलिसं श्रीपद्मापति शीघ्रं सुधी ॥
सर्वे १८१६ शाके १६६१ शुभमस्तु श्रीरस्तु ॥ ० ॥ ० ॥ ० ॥ ० ॥

विषयः । स्मृत्यादिभ्य उद्धृत्य वचनानि व्यवहारोपयोगीन्येकत्र संकलितानि ॥

No. 421 सरोजसुन्दरम् By नानामुनि । Sarojasundaram.

Substance :—Character, Maithilī. White paper. Lines 8 on a page. Letters 36 in a line. Folia 7. 10 × 3½ inches. Appearance, new. Verse. Complete. Incorrect. Date (?) Place of deposit, Pandit Gopīnāth Jhā, Naduār, Jhañjhārpur P. O., Darbhanga.

Beginning. श्रीगणेशाय नमः ॥
सरोजसुन्दरन्नाम स्मृतिसार मिमं बुधाः ।
सेवयन्तु सदा सन्तः सर्वसन्देहशान्तये ॥

End. मन्त्रत्यागाद्भवेन्मृत्यु गुरुत्यागाद्दरिद्रता ।
गुरुमन्त्रपरित्यागाद्रौरवं नरकं व्रजेत् ॥

Colophon. इति मिश्ररहस्ये सर्वसारसंग्रहः ।

विषयः । व्यावहारिकविषयाणां स्मृतिपुराणोक्तवचनानुसारतः कर्त्तव्याकर्त्तव्यनिरूपणम् ॥

No. 422 सामवृषोत्सर्गप्रमाणतत्त्वम् By रघुनन्दनभट्टाचार्य्य । Sāmavṛṣotsargapramāṇatattvam.

Substance :—Character, Bengalī. Yellow paper. Lines 8 on a page. Letters 64 in a line. Folia 18. 14 × 3½ inches. Appearance, old. Prose. Complete. Correct. Date. Śāka 1711. Place of deposit, Pandit Gaṇanāth Jhā, Pāhītol, Manīgāchī P. O., Darbhanga.

Beginning. ओं नमोगणेशाय ॥

प्रणम्य सच्चिदानन्दं परमात्मान मीश्वरम् ॥

मुनीन्द्राणां स्मृतेस्तत्वं वक्ति श्रीरघुनन्दनः ॥

अथ तत्र जगन्नाथं नत्वा छन्दोविदां मुदे ।

वृषोत्सर्गप्रमाणानि वक्ति श्रीरघुनन्दनः ॥

End. प्रीयतां पुण्डरीकाक्षः सर्वयज्ञेश्वरो हरिः ।

तस्मिंस्तुष्टे जगत्तुष्टं प्रीणिते प्रीणितं जगत् ॥

इति मत्स्यपुराणीयं पठेत् ॥

Colophon. इति वंग(न्य?)घटीयहरिभट्टाचार्यात्मजश्रीरघुनन्दनभट्टाचार्यविरचितं सामवृषोत्सर्गप्रमाणतत्वं समाप्तं ॥ * ॥ श्रीरस्तु मयि लेखके ॥ श्रीरामप्रसाददेवशर्मणः स्वाक्षर पुस्तकञ्च ॥ शकाब्दाः १७११ ता० १६ वैशाख ॥

विषयः । सामवृषोत्सर्गप्रामाण्यनिरूपणम् ॥

Previous notice : C. C. Pt. I, p. 599.

No. 423 सामवृषोत्सर्गः By रघुनन्दन । Sāmavriṣotsargaḥ.

Substance :—Character, Bengalī. White paper. Lines 7 on a page. Letters 32 in a line. Folia 46. 9¾ × 4 inches. Appearance, old. Prose. Correct. Incomplete. Date, wanting. Place of deposit, Pandit Dāmodar Jhā, Sāhapur, Pandaul P. O., Darbhanga. Worn-out. A part of Smṛtitattva of Raghunandana, dealing with the Śrāddha ceremony of Sāmavedic Brāhmaṇas.

Beginning. ओं नमो गणेशाय ॥

प्रणम्य सच्चिदानन्दं यज्ञरूपिण मीश्वरम् ।

छन्दोगानां वृषोत्सर्गं वक्ति श्रीरघुनन्दनः ॥

सामगानां अथ छन्दोगानां वृषोत्सर्गः ॥ गोशालायां पुण्यभूमौ वा प्रागुदक्प्लुवनं देशं गोमयेनोपलिप्य द्रव्याण्यासादयेत् ।

End of Ms. ततः पिण्डोपरि कुशानास्तीर्य ऊर्जं वहन्तीरित्यादिना पिण्डमासिञ्चेत् ॥ततोदक्षिणा ॥ अद्येत्यादि अमुकगोत्रस्य प्रेतस्यामुकदेवशर्मणः कृतैतत् आद्यैकोद्दिष्टश्राद्धकर्मणः प्रतिष्ठार्थं दक्षिणामिदं रजतं तन्मूल्यं विष्णुदैवतं यथानामगोत्राय ब्राह्मणायाहं ददामि ततो दक्षिणा........ ॥

Colophon. नास्ति ॥

विषयः । सामवेदिनां वृषोत्सर्गश्राद्धपद्धतिः ॥

No. 424 सामान्यव्यवस्था । Sāmānyavyavasthā.

Substance :—Character, Bengalī. Yellow paper. Lines 6 on a page. Letters 45 in a line. Folia 49. 14 × 3½ inches, Appearance, old. Prose. Complete. Generally correct. Date (?) Worn-out. Place of deposit, Pandit Śrīkānt Jhā, Naduār, Jhañjhārpur P. O., Darbhanga.

Beginning. श्रीराधाकृष्णाभ्यान्नमः ॥

अथ सामान्यतया सर्वतिथिव्यवस्था । यद्यपि रात्रादिद्व्युदस्तकालेतरकालोपि कर्मयोग्यस्तथापि मुख्यकाललाभे प्रशस्तत्वात स एव नियामकः ॥

End. देवगृहपुष्करिण्यादिकरणार्थं स्थापितं धनं देवब्राह्मणादिप्रतिश्रुतं वा मृतेपि तत्स्थलस्वामिना तदर्धं देयम् ॥ ० ॥ इति दायव्यवस्थासमाप्ता ॥

Colophon. इति सामान्यतया व्यवस्था समाप्ता ॥ ० ॥ श्री श्रीदुर्गा ॥ ० ॥ ‹ ॥ श्री गंगागोविन्ददेवशर्मणः पुस्तकमिदं सात्तरञ्चेति ॥ श्रीदुर्गा ॥ * ॥

विषयः । तिथिव्यवस्था सम्बन्धव्यवस्थादायव्यवस्थादयः ॥

No. 425 सारसंग्रहः By उमापति । Sārasamgrahah.

Substance :—Character Maithilī. Dark-white paper. Lines 11 on a page. Letters 53 in a line. Folia 58. 12½ × 4½ inches. Appearance, old. Worn-out, torn partly. Complete. Correct. Date (?) Place of deposit, Pandit Śrīkānt Misra, Salampur, Ghataho P. O., Darbhanga. A treatise on Dharmaśāstra by Umāpati.

Beginning. ओं नमः शिवाय ॥

प्रणम्य परमात्मानं श्रीमदुमापतिशर्मणा ।
नानानिवन्धमालोक्य क्रियते सारसंग्रहः ॥

अथाष्ट संस्काराः । तत्र मनुः ।

वैदिकैः कर्मभिः पुण्यैर्निषेकादिर्द्विजन्मनाम् ।

कार्यः शरीरसंस्कारः पावनः प्रेत्य चेह च ॥

End अथ कश्चित्प्रमादेन म्रियतेऽप्युदकादिषु ।

तस्याशौचं प्रकर्त्तव्यं कर्त्तव्याचोदकाक्रियेति वचनादिति ॥

तथा पाखण्डमाश्रितानाञ्च युवतीनाञ्चकामतः ।

गर्भहर्तृद्रुहाञ्चैव सुरापीनाञ्च योषिताम् ॥

उदकक्रियानिवर्तत इति सर्वत्र सम्बन्ध इति ॥

Colophon. महामहोपाध्यायपगौलीसं उमापतिकृते सारसंग्रहे अनधिकारिनिरूपणं संपूर्णमिति ॥

विषय । अशौचनिर्णयादिः ।

N. B.—This Umāpati was a resident of Maṅgarauṇi, Madhubanī. He was the father of Kanhai Jhā, a well-known Pandit of the 19th century. The author of Pārijātaharaṇa, was another Umāpati who flourished in the 14th or 15th century.

A. सारसंग्रहः By उमापति । Sārasaṅgrahaḥ.

Substance :—Character, Maithilī. White and brown paper. Lines 14 on a page. Folia 51. 11 × 4½ inches. Appearance, old. Prose. Incomplete. Incorrect. Date (?) Worn-out. Place of deposit, Pandit Śiva Śaṅkar Jhā, Andhrāthārhī P. O., Darbhanga.

Beginning, End, Colophon, विषय :—Same.

B. सारसंग्रहः By उमापति । Sārasaṅgrahaḥ.

Substance :—Character, Maithilī. White paper. Lines 20 on a page. Letters 42 in a line. Folia 73. 11¼ × 4½ inches. Appearance, fresh. Verse and prose. Correct. Incomplete. Date, wanting. Place of deposit, Pandit Mm. Rājināth Miśra, Saurāth, Madhubani P. O., Darbhanga.

Beginning, End, Colophon, विषय :—Same.

C. सारसंग्रहः By उमापति । Sārasaṅgrahaḥ.

Substance :—Character, Maithilī. White paper. Lines 10 on a page. Letters 51 in a line. Folia 72. 11½ × 4½ inches. Appearance, fairly old. Verse and prose. Not correct. Incomplete. Date, wanting. Place of deposit, Pandit Dīnabandhu Jhā, Isahapur, Manīgāchī P. O., Darbhanga.

Beginning, End, Colophon, विषय :—Same.

D. सारसंग्रहः By उमापति । Sārasaṅgrahaḥ.

Substance :—Character Maithilī. Nepalī paper. Lines 12 on a page. Letters 48 in a line. Folia 31. 11 × 4¾ inches. Appearance, old. Verse and prose. Incomplete. Incorrect. Date, wanting. Worn-out. Place of deposit, Pandit Kapileśvar Jhā, Sakhabad, Manīgāchī P. O., Darbhanga.

Beginning, End, Colophon, विषय :—Same.

No. 426 सिद्धवल्लिखितम् । Siddhavallikhitam.

Substance :—Character, Maithilī. White paper. Lines 8 on a page. Folia 13. 13 × 4 inches. Appearance, fresh. Prose. Incomplete. Incorrect. Date (? Place of deposit, Pandit Dhareśvar Jhā, Lālaganj, Jhañjhārpur P. O., Darbhanga.

Beginning. ओंनमस्तस्यै ॥

अथतिथिर्निर्णयो लिख्यते ॥

प्रणम्य माधवन्देवमनन्तं मधुसूदनम् ।

व्रतानां व्यवहाराय वक्ष्येह न्तिथिनिर्णयः ॥

अथ चैत्रमासस्य निर्णयम् ॥ चैत्रकृष्णा प्रतिपत्सा पूर्वाह्णव्यापिनी ग्राह्या ॥

End. अथामायांश्राद्धे । अमायान्तु विशेषमाह ।

अमायां पैतृकी श्राद्धं कर्त्तव्यं च सदा जनैः ।

हस्ते सूर्ये स्थिते यावत्सत्वमावास्याकरान्विता ॥

सा ज्ञेया कुञ्जरछाया इति बौद्धायनो ब्रवीत् ।

आश्विने शुक्लपक्षे दौहित्रो मातामहश्राद्धं प्रतिपद्याश्विने सिते ।

मुण्डनं पिण्डदानञ्च प्रेतकर्म्म च सर्वशः ॥

Colophon. नास्ति ।

विषयः । व्रतनिर्णयादि ॥

A. सिद्धवल्लिखितम् । Siddhavallikhitam.

Substance :—Character, Maithilī. White paper. Lines 8 on a page. Letters 62 in a line. Folia 10. 14 × 4½ inches. Appearance, fresh. Prose. Incomplete. Incorrect. Date (?) Place of deposit, Pandit Gaṇanāth Jhā, Pāhītol, Manīgāchī P. O., Darbhanga.

Beginning, End, Colophon, विषय :—Same.

No. 427 सिद्धविनायकपूजा । Siddhavināyakapūjā.

Substance :—Character, Devanāgarī. White paper. Lines 14 on a page. Letters 20 in a line. Folia 12. 8¾×6½ inches. Appearance, fresh. Verse and prose. Complete Correct. Date, wanting. Place of deposit, Mm. Pt. Parameśvar Jhā, Tarauni, Sakri P. O., Darbhanga. This deals with the worship of Gaṇeśa, in the month of Bhādrapada.

Beginning. श्रीसिद्धिविनायकाय नमः ॥ अथभाद्रशुक्लचतुर्थ्यां सिद्धिविनायकपूजाविधिः ॥ तत्र पूर्वदिने कृतसंयमः पूजादिने प्रातः श्वेतसर्षपतिलकल्केनोद्वर्त्य धौते वाससी परिधायाचम्य कृतनित्यक्रियो मध्याह्ने शुभासन उपविश्याचम्य, मूलमन्त्रेण प्रणवेन वा प्राणायामं कृत्वा संकल्पं कुर्य्यात् ॥

End. वहवस्तूत्सवार्थमास साहमाप्रौष्ठपदि आपन्तं वा प्रतिमामविसृज्य प्रत्यहं पूजनगीतनृत्यवाद्यपुराणश्रवणब्राह्मणभोजनादिभिर्गणेशोत्सवं विधाय तदन्ते विसर्जनमाचरन्तीति शम् ॥

Colophon. इतिसिद्धविनायकपूजासमाप्ताः ॥

विषयः । गणेशार्चनपद्धतिः ॥

No. 428 सूतिकाशौचनिर्णयः By रत्नपाणि । Sūtikāśauchanirṇayaḥ.

Substance :—Character, Maithilī. Nepālī paper. Lines 9 on a page. Letters 48 in a line. Folia 8. 12×4½ inches. Appearance, fairly old. Verse and prose. Complete. Correct, generally. Date, wanting. Place of deposit, Babu Chandradeva Jhā, Mahīnāthapur, Jhañjhārpur Bazar P. O., Darbhanga. A hand book of Dharmaśāstra, dealing with Sūtikāśauchavichāra by Ratnapāṇi.

Beginning. श्रीगणेशाय नमः ॥

अभिवन्द्य गणेशानं श्रीमता रत्नपाणिना ।

क्रियते सूतिकाशौचनिर्णयो हि यथामति ।

अत्र शुद्धिपरिच्छेदनामकग्रन्थे हरीश्वरोपाध्यायाः । यत्तु प्रसवनिमित्त मशौचं तद्न्येनाशौचेन न बाध्यते तेन स्त्रीणां पुत्रजन्मनि सति पतिमरणेपि विंशतिदिनानन्तरं श्राद्धादावदृष्टार्थे पाकादौ दृष्टार्थे च कर्मण्यधिकारः पुत्रिकाजन्मनि पतिमरणेपि मासानन्तरं तस्मिन्कर्मण्यधिकार एवमेव शिष्टाचारोपि ।

End. मिथिलादेशे तु पारम्पर्यक्रमागतं भाद्रशुक्लचतुर्थ्यां चन्द्रदर्शन मेव कुर्वन्ति । तदतीवकामदं । नार्य्यो नरो वा लब्धकामा यथासम्भवोपचारेण चन्द्रमसं पूजयन्ति विविधप्रकाराणि भूरि भक्ष्याणि पक्वान्नफलदध्यादीनि चन्द्रमसे दिशन्ति च । व्यवहार एवात्र शरणमितिमात्सर्य्यमुत्सार्य्य मार्य्यैर्विचार्य्यमिति ॥ ० ॥

Colophon. गणेशः ॥ समाप्तमगात्

विषयः । प्रसवनिमित्ताशौचविचारपूर्वकक्रमागत्यविषयकविचारः ।

No. 429 सुगतिसोपानम् By गणेश्वर । Sugatisopānam.

Substance :—Character, Maithilī. Palm leaves. Lines 5 on a page. Letters 47 in a line. Folia 87. 14×2 inches. Prose. Appearance, old. Worn-out. Torn. Worm eaten. Incomplete. Correct, generally. Date (?) Place of deposit, Pandit Gaṅgānāth Miśra, Pāhītol, Manīgāchī P. O., Darbhanga.

Beginning. ओं नमः श्रीकृष्णाय ।

अभूद्देवादित्यः सचिवतिलको मैथिलपते

र्निजप्रज्ञाज्योतिर्दलितरिपुचक्रान्धतमसः ।

समन्तादश्रान्तोल्लसितसुहृदर्कोपलमयो

समुद्भूते यस्मिन् द्विजकुलसरोजैर्विकसितम् ॥
अस्मान्महादानतडागयागभूदानदेवालयपूतविश्वः ।
वीरेश्वरोऽजायत मन्त्रिराजः क्ष्मापालचूडामणिचुम्बिताङ्घ्रिः ॥
लसन्महीपालकिरीटरत्नरोचिच्छटारञ्जितपादपद्मः ।
अस्यानुजन्मा गुणगौरवेण गणेश्वरो मन्त्रिमणिश्चकास्ति ॥
संशोषयन्ननिशमौर्वनिभप्रतापै गौंडावनीपरिवृढं सुरतानसिन्धुं
धर्मावलम्बनकरः करुणार्द्रचेता यस्तीरभुक्तिमतुला मतुलं प्रशास्ति ॥
श्रीमानेष महामहत्तकमहाराजाधिराजो महा
सामन्ताधिपतिर्विशस्वरयशःपुष्पस्य जन्मद्रुमः ।
चक्रे मैथिलनाथभूमिपतिभिः सप्ताङ्गराज्यस्थितिं
प्रौढानेकवशम्बदैकहृदयो दोस्तम्भसम्भावितः ॥
सञ्चितवित्तनिकराहरणप्रवीणाः
शिष्या इवेह विलसन्ति गुणा यदीयाः ॥
खौआलवंशतिलकं भवशर्मसंज्ञं
प्रज्ञाविनिर्जितमुरारिपदं नियुज्य ॥
वेदस्मृतिपुराणादि दृष्ट्वा लोकहितैषिणा ।
कृतं सुगतिसोपानं श्रीगणेश्वरमन्त्रिणा ॥

End of Ms. ओं ऊर्जं वहन्तीरमृतं घृतं पयः कीलालं······तर्पयतमे पितॄन् ।
इति मन्त्रेण । ततः पिण्डान्नग्नीभूय······पिण्डाधारकुशानुन्मुकश्चवन्हौनि······
पात्राणुत्तानीकृत्य सव्यं कृत्वा प्राङ्मुखो दक्षिणजानु नमयित्वा कुशत्रयतिलजला···

Colophon. नास्ति ।

विषयः । वैतरणीदानमारभ्य द्वादशाहान्तश्राद्धकृत्यनिरूपणम् ॥

Previous notice :—C. C. Pt. I, p. 724.

No. 430 सुबोधिनी By विश्वेश्वरभट्ट । Subodhinī.

Substance :—Character, Maithilī. Yellow paper. Lines 7 on a page. Folia 120. 12×6 inches. Appearance, old. Prose. Complete. Incorrect. Date (?) Place of deposit, Pandit Chaturānand Jhā, Badasām, Madhepūr P. O., Darbhanga. Worn-out. Letters affected. A commentary on the Mitākṣarā.

Beginning. श्रीगणेशाय नमः ॥ दायशब्दाप्रयत्नेन दायप्रकरणं व्याचिख्यासुर्निबन्धकारः पूर्वोत्तरयो ग्रंन्थसन्दर्भयोः पद्यबन्धनेन सङ्गतिं दर्शयति । प्रमाणं मानुषं दैव मिति । दायशब्दार्थमाह । तत्र दायशब्देनेति ॥

End, मातापुण्यचरित्रकीर्त्तिविभवा यस्याम्बिकानामतः
शाकल्यापरमूर्त्तिरार्यचरिता श्रीपेद्दिभट्टः पिता ।
सोयं कौशिकवंशभूषण...श्रीभट्ट विश्वेश्वरो ।
विज्ञानेश्वरसूक्तिभावविवृतो दत्ताक्षरं...॥
अत्रानुक्तं दुरुक्तं किमपि यदि भवेत्ताद्धि सूक्तं कृषीरन्
संख्यावन्तो महान्तो यदुपकृतिविधौ शीलमेषा मतन्त्राम् ।
आलोकं लोकहेतो र्दधति हि निविडध्वान्तमुद्वासयन्तं
प्रालेयांशुप्रदीपद्युम...णिस्तत्र को हेतुरास्ते ॥

Colophon. इति महापण्डितसूरिश्रीपेद्दिभट्टात्मजभट्टविश्वेश्वरविरचितायां मिताक्षराव्याख्यायां सुबोधिन्याख्यायां व्यवहारालोको द्वितीयोध्यायः ॥

विषयः । याज्ञवल्क्यस्मृतिव्याख्यातृविज्ञानेश्वरप्रणीतमिताक्षराव्याख्या ॥

Previous notice : - C. C. Pt. I, p. 727. A. C. Pt. I, p. 139.

No. 431 सूर्यप्रतिष्ठा By हर्षनाथ झा । Sūryapratiṣṭhā.

Substance :—Character, Maithilī. White paper. Lines 7 on a page. Letters 36 in a line. Folia 43. 13×4 inches. Prose. Appearance, new. Complete. Generally correct. Date (?) Place of deposit, Pandit Gaṅgānāth Miśra, Pāhītol, Manīgāchi P. O., Darbhanga.

Beginning. अथ सूर्यप्रतिष्ठा लिख्यते ॥ तत्र नित्यक्रियो यजमानः कुशादिकमादाय ओं अद्येत्यादि ॥

End. ततो नृत्यगीतादिकं कारयित्वा यथाशक्ति ब्राह्मणानां सहस्रमष्टोत्तरशतं विंशतिं वा भोजयेत् ॥

Colophon. इति श्रीहर्षनाथविरचिता श्रीसूर्यप्रतिष्ठापद्धतिः ॥ ० ॥ ० ॥ ० ॥ ० ॥ ० ॥०॥

विषयः । सूर्यप्रतिमास्थापनविधिः ॥

No. 432 स्त्रीदायतत्त्वम् By रघुनन्दन । Strīdāyatattvam.

Substance :—Character, Maithilī. Dark-white paper. Lines 12 on a page. Letters 44 in a line. Folia 6. 10×4½ inches. Appearance, old. Prose. Worn-out. Complete. Correct. Date (?) Place of deposit, Pandit Sādhū Jhā, Yamathari, Jhañjhārpur P. O., Darbhanga.

Beginning. अथ स्त्रीधनम् ॥ कात्यायनः ।
प्राप्तं+ल्यस्तु यद्वित्तं प्रीत्या चैवयदन्यतः ।
भर्त्तुः स्वाम्यं भवेत्तत्रशेषं तु स्त्रीधनं स्मृतम् ॥

End. एतत्प्रायश्चित्तं शुद्धितत्त्वे दायभागकृतापि सर्वत्रोक्तरीत्या मृतधनस्य सुतार्थत्वमनुसन्धेयमिति वदेत्तत्सुहृस्तितमिति ॥

Colophon. इति श्रीरघुनन्दनभट्टाचार्यदायतत्त्वं समाप्तम् ॥

विषयः ॥ स्त्रीदायविचारः ॥

No. 433 स्मार्त्तव्यवस्थार्णवः By रघुनाथ । Smārtavyavasthārṇavaḥ.

Substance :—Character, Maithilī. Brown paper. Lines 8 on a page. Letters 42 in a line. Folia 68. 13×3 inches. Appearance, very old. Worn-out. Complete. Incorrect. Date (?) Place of deposit, Pandit Śiveśvar Jhā, Lālaganj, Jhañjhārpur P. O., Darbhanga.

Beginning. ओं नमो गणेशाय ॥
नत्वा श्रीरघुनाथ ईश्वरपदाम्भोजं गुरूञ्चादरा—
न्मन्वादिस्मृतिसंहितार्थ मवधार्य्याचार्यवाक्येन च ।
वालानां पटुताविधायकममुं स्मार्त्तव्यवस्थार्णवं
रायश्रीयुतराघवस्य नृपते रादेशतो निर्म्ममे ॥
तिथिसंक्रान्त्यशौचेषु द्रव्यशुद्धयधिकारिणोः ।
प्रायश्चित्तोद्वाहदाये र(?) पिवाच्योत्र निर्णयः ॥

End. पौत्राभावे प्रपौत्राणां न देयः (?) प्रागुक्तसप्तमपुरुषपर्यन्तानां विभागदानन्तु भिन्नदेशादागताना मिति विशेषः ॥
धीरेषु साञ्जलिपुटं विनिवेदनं मे
यस्यादरयेत्र गुणतां प्रथयन्तु दोषे ।
यन्निर्णयामृतकृतः प्रथमे प्रयासे

तस्मादिद चपलतापि न दूषणीया
ये ग्रन्थनिर्मितिपरिश्रमदूषणाचित्ता-
स्तादृङ्मनीषिजनकर्मणि चानुरक्ताः ।
येषाममत्सरहृदां मथुरेशतर्क
पञ्चाननात्मजकृतिर्मुदमातनोतु ॥
शाकेऽग्निमंगलहरास्यकलानिधाने ।
श्रीराघवस्य नृपते र्बुधवत्सलस्य ।
प्रीत्यर्थमाशुचरितेर्णव एष दाय-
भागव्यवस्थितिमयोष्टम उत्तरङ्गः ॥

Colophon. इति सकलहितार्थं वन्यवंशावतंसः
कृतवसतिरमुष्मिन् विश्रुतौ ना समाजे ।
सकलमुनिमतैर्यन्निर्ममे सार्वभौमः ॥
स खलु रुचिरवन्यो ग्रन्थराजः समाप्तः ॥०॥ श्रीरामः ॥

विषयः । तिथिसंक्रान्तिप्रायश्चित्तादायभागादिनिर्णयः ॥

Previous notice:—C. C. Pt. I, p. 745. Pt. II, p. 179. Pt. III, p. 154; R. L. Pt. I, p. 181. Pt. II, p. 76.

No. 434 स्मृतिः । Smṛtiḥ.

Substance:—Character, Maithilī. White paper. Lines 12 on a page. Letters 42 in a line. Folia 20. 11×4½ inches. Appearance, old. Verse. Incomplete. Incorrect. Date, wanting. Place of deposit, Pandit Śrī Viśvanāth Jhā, Mahīnāthapur, Deodhā P. O., Darbhanga. A work on Dharmaśāstra, dealing with Achāra, Prāyaśchitta and Vyavahāra. The name of the author is not found in the Ms.

Beginning. ओं नमो भगवत्यै ॥
अपि दातृगृहीत्रोश्च सूतके मृतके तथा ।
अविज्ञाते न दोषःस्या च्छ्राद्धादिषु कथंचन ॥
विज्ञाते भोक्तुरेव स्यात्प्रायश्चित्तादिकं क्रमात् ।
शौचाशौचं प्रकुर्वीरन् शूद्रवद्वर्णसंकराः ॥
दशाहेन सपिण्डास्तु शुध्यन्ति प्रेतसूतके ।
त्रिरात्रेण सकुल्यास्तु स्नात्वा शुध्यन्ति गोत्रजाः ॥

रात्रावेव समुत्पन्ने मृते रजसि सूतके ।

पूर्वमेव दिनं ग्राह्यं यावन्नैवोदितो रविः ॥

End of Ms. ततो मातामहानाञ्च विश्वेदेवास्तथैव च ।

न योषिद्भ्यः पृथग्दद्यादवसानदिनादृते ॥

स्वभर्तृपिण्डमात्राभिस्तृप्तवासी यतः स्मृताः ।

(अत्र त्रुटिःपत्रत्रयं सीमाविवादेह रंशविधेः)

नष्टे धर्मे मनुष्याणां व्यवहारः प्रकीर्त्तितः ।

द्रष्टा च व्यवहाराणां राजा दण्डधरः स्वयं ॥

यो दण्डां दण्डयेद्राजा सम्यग्वध्यांश्च जातयेत् ।

इष्टं स्यात्क्रतुभिस्तेन सहस्त...॥

Colophon. नास्ति ॥

विषयः । व्यवहारप्रायश्चित्तनीत्यादयः ।

No. 435 सेतूत्सर्गविधिः । Setūtsargavidhiḥ.

Substance :—Character, Maithilī. Brown paper. Lines 10 on a page. Letters 50 in a line. Folia 3. 12×4½ inches. Appearance, old. Verse and prose. Worn-out. Complete. Not correct. Date (?) Place of deposit, Pandit Rabināth Jha, Professor, M. R. Vidyālaya and resident of Andhra Ṭharhi P.O., Darbhanga. A manual of Setūtsargavidhāna.

Beginning. ओं नमः शिवाय ।

अथ सेतूत्सर्गविधिः । तत्र प्रथमं नित्यक्रियो यजमानः कर्णिकावचिताष्टदलमण्डले पूजयेत् । तत्र क्रमः । किरीटिनं यमारूढं हस्तद्वयधृतपद्मद्वयं लोहितं रक्ताम्ब सप्ताश्वरथस्थं सप्तरज्जुं सूर्यं ध्यात्वा रक्ततण्डुलादिभिः पूजयेत् ।

End. ततो दक्षिणा दशांशः षोडशांशो वा हिरण्यं गौरन्नं कांस्यं ताम्रं वासोयुगं वा ब्राह्मणाय दद्यात् ओं 'सर्व तेभ्यउत्सृष्टः सेतुर्वेषमयोर्जितः । चरन्तु सर्वभूतानि सुखेनात्र दिवानिशं ।' ततः कलशादिदानदक्षिणाकिञ्चितां(?) चरणब्राह्मणभोजनाद्युत्सर्गकरणमिति ।

Colophon. इति सेतूत्सर्गः समाप्तः ।

विषय । सेतूत्सर्गः ।

No. 436 सोमवारीपूजाविधिः । Somavārīpūjāvidhiḥ.

Substance :—Character, Maithilī. White paper. Lines 12 on a page. Letters 40 in a line Folia 6. 14×5½ inches. Appearance, fairly old. Verse and prose: together with Kathā from Bhaviṣya Purāṇa. Complete. Not correct. Date (?) Place of deposit, Rāj Library, Darbhanga. A manual of Somavārīpūjā, performed in an Amāvasyā on Monday.

Beginning. अथ सोमवारान्वितामावास्याविधिः । ततः स्नात्वाचम्य पूर्वाभिमुखी भूत्वा कुशत्रयतिलजलान्यादाय 'ओं अद्यामुके मासि कृष्णे पक्षे सोमवारान्वितया—मवावास्यायां तिथौ यावज्जीव सौभाग्यावैधव्यसमस्तभातृपुत्राजामातृदीर्घायुष्ट्ववल पुष्टिसर्वपापक्षयभर्तृपुत्रापौत्रसहितया यावज्जीववहुतरसुखावाप्तिपूर्वकतात्समस्ता परिवारपरिवृतात्मकर्तृकविष्णुलोकप्राप्तिकामनया भगवतः श्रीविष्णोः पूजनमहं करिष्ये' ।

End. व्रतराजमिदं करोति नारी, क्रियमाणं यदिवा विलोक्यते ।
निखिलं परिहाय पातकं, नियतं विष्णुपुरे वसेत्तु सा ॥ * ॥

Colophon. इति श्रीभविष्योत्तरे सोमवारान्वितामावास्याकथा समाप्ता ॥ * ॥ नमोद्यामुके मासि कृष्णे पक्षे सोमवारान्वितामावास्यायां तिथावमुकगोत्राया मम श्रीअमुकदेव्याः पूर्वसंकल्पितफलप्राप्तिकामा पुण्यफलेना फललवङ्गरम्भाफलैस्तत्तामे रश्वत्थवृक्षस्याष्टोत्तरशतसंख्यप्रदक्षिणामह करिष्ये ॥ प्रदक्षिणां कृत्वा ब्राह्मणाय दक्षिणान्दद्यात् ॥ * ॥ श्रीरस्तु शुभमस्तु ॥ श्रीगोपालाय नमः शुभमूमयात् ।

———

No. 437 स्मृतिकौमुदी By देवनाथठाकुर । Smṛtikaumudī.

Substance :—Character, Maithilī. White paper. Lines 17 on a page. Letters 66 in a line. Folia 93. 13×4 inches. Prose. Appearance, new. Complete. Incorrect. Date (?) Place of deposit, Pandit Śrīkānt Jhā, Naḍuār, Jhañjhārpur P. O., Darbhanga.

Beginning. तत्र मनुः ।
वेदोखोलि धर्ममूलं स्मृतिशीले च तद्विदाम् ।
आचारश्चैव साधूना मात्मनस्तुष्टिरेव च ॥

End. अत्रात्यन्तसंयोगे द्वितीया कालाध्वनोरत्यन्तसंयोगइत्यनुशासनात्, तेन प्रतिपत्तियोगत्वेपि त्वत्कद्व्यावतारेपि चतुरहव्यापिहोमसमापनं । अन्यथा दिनानीति द्वितीयानुपपत्तेरिति ॥ ० ॥

Colophon· इति तर्कपञ्चाननमहामहोपाध्यायदेवनाथठकुरकृतायां स्मृतिकौमुद्यां द्वैतविवेके दान-परिच्छेदः समाप्तः ॥

विषयः । तिथिव्रतदानादीनां निर्णयः ।

Previous notice :—C. C. Pt. I, p. 746. R. M. vol. VI, p. 237.

A. स्मृतिकौमुदी By देवनाथठाकुर । Smṛtikaumudī.

Substance :—Character, Maithilī. White paper. Lines 9 on a page. Letters 48 in a line. Folia 166. 13 × 4½ inches. Appearance, fairly old. Verse and prose. Complete. Incorrect. Date wanting. Place of deposit, Pandit Dīnabandhu Jhā, Isahapur, Manīgāchī P. O., Darbhanga.

Beginning, End, Colophon, विषय :—Same.

B. स्मृतिकौमुदी By देवनाथठाकुर । Smṛtikaumudī.

Substance :—Character, Maithilī. White paper. Lines 10 on a page. Letters 45 in a line. Folia 136. 10½ × 4½ inches. Appearance, fairly old. Verse and prose. Complete. Correct. Date, wanting. Place of deposit, Pandit Mm. Rājināth Miśra, Saurāth, Madhubani P. O., Darbhanga.

Beginning, End, Colophon, विषय :—Same.

C. स्मृतिकौमुदी By देवनाथठाकुर । Smṛtikaumudī.

Substance :—Character, Devanāgarī. White paper. Lines 17 on a page. Letters 88 in a line. Folia 70. Extent of 4235 Ślokas. 15½ × 6½ inches. Appearance, fresh. Prose and verse. Complete. Not correct. Date, Saṃvat 1947. Place of deposit, Rāj Library, Darbhanga.

Beginning, End, Colophon, विषय :—Same.

D. स्मृतिकौमुदी By देवनाथठाकुर । Smṛtikaumudī.

Substance :—Character, Maithilī. White paper. Lines 9 on a page. Letters 46 in a line. Folia 168. 12 × 5 inches. Appearance, tolerable. Verse. Complete. Not correct. Date (?)

Place of deposit, Rāj Library, Darbhanga. A treatise on Dharmaśāstra, by Devanātha Ṭhākura. Worm-pierced at the left side.

Beginning, End, Colophon, विषय :—Same.

No. 438 स्मृतितत्त्वम् By रघुनन्दन । Smṛtitattvam.

Substance :—Character, Maithilī. White paper. Lines 12 on a page. Letters 45 in a line. Folia 66. 11 × 5 inches. Appearance, old. Verse and prose. Complete. Correct. One of the 28 Tattvas of Raghunandana. Date, Śaka 1728. Place of deposit, Pandit Rabinātha Jhā's Library, Andhra Tharhi P. O., A treatise on Dharmaśāstra by Raghunandana dealing with Malamāsa-vichāra.

Beginning. ओं गणेशाय नमः ॥
प्रणम्य सच्चिदानन्दं परमात्मानमीश्वरम् ।
मुनीन्द्राणां स्मृतेस्तत्त्वं वक्ति श्रीरघुनन्दनः ॥
मलिम्लुचे दायभागे संस्कारे शुद्धिनिर्णये ।
प्रायश्चित्ते विवाहे च तिथौ जन्माष्टमीव्रते ॥
दुर्गोत्सवे व्यवहृतौ एकादश्यादिनिर्णये ।
तडागभवनोत्सर्गाश्रये...व्रते ।
प्रतिष्ठायां परीक्षायां ज्योतिषे वास्तुयज्ञके ।
दीक्षायामाह्निके श्राद्धे तत्त्वं वक्ष्यामि यत्नतः ॥

End. एवञ्च 'जातकर्मणि यच्छ्राद्धं नवश्राद्धं तथैव च । प्रतिसम्वत्सरं श्राद्धं मलमासेऽपि तत्स्मृतम् प्रतिसम्वत्सरं श्राद्धमशौचात्पतितञ्च यत् । मलमासेपि कर्त्तव्यमिति भागुरिभाषितम्' ॥ इति वाचस्पतिमिश्रधृतमेतद्विषयं बोध्यम् । ऊनाभिधेय ममिधानं यस्यतत्तथेति विनामकमिति व्याख्येयम् ॥ * * ॥ * ॥ * ॥

Colophon. इतिवन्द्यघटीयश्रीहरिहरभट्टाचार्यात्मजश्रीरघुनन्दनभट्टाचार्यविरचितं स्मृतितत्त्वे मलिम्लुचतत्त्वं समाप्तम् ॥ ०००० शाके १७। २८ सम्वत् १८१४ सालपौषे मासि सिते पक्षे पौर्णमास्यान्तिथौ शचीदिने लिखित पुस्तकमेतत्र मलमासतत्त्वन् श्री काशीनाथः ॥

विषयः. तिथिव्रतमलमासविवाहादिनिर्णयः ॥

Previous notice :—C. C. Pt. I, p. 746.

A. स्मृतितत्त्वम् By रघुनन्दन । Smṛtitattvam.

Substance :—Character, Maithilī. Palm leaves. Lines 5 on a page. Letters 70 in a line. Folia 89. 14 × 2 inches. Appearance, old. Prose and verse. Correct, generally. Not complete. Date (?) Worn-out. Torn. Pierced by worms. Place of deposit, Rāj Library, Darbhanga.

Beginning, End, Colophon, विषय :—Same.

No. 439 स्मृतितत्त्वविवेकः By वर्धमान । Smṛtitattvavivekaḥ.

Substance :—Character, Maithilī. White paper. Lines 11-13 on a page. Letters 59 in a line. Folia 105. 12½ × 5½ inches. Appearance, old. Prose. Incomplete. Not correct. Date (?) Worn-out. Place of deposit, Pandit Yadunandan Ṭhākur, Sarbasīmā, Jhañjhārpur P. O., Darbhanga. Only four folia are missing at the beginning. It has four chapters.

Beginning. नास्ति: ॥

End. तदेतदुभयरूपं यु्तम् । प्रकाशने तत्तास्कर्य्यं यद्देवनसमाहृवयानिति मनुदर्शनादस्मा- भिर्दण्डविवेके स्तेयप्रकरणे प्रपञ्चितमतो ह वितन्यते ॥१८॥

Colophon. इतिव्यवहाराञ्जलौ विवादपदकोशः ॥ इतिश्रीवर्धमानकृतौ स्मृतितत्त्वविवेके तत्त्वामृत सारोद्धारे चतुर्थो व्यवहारकोशः ॥

इत्थंधर्म्मामृतादिभ्यश्चतुर्भ्यः सारमुद्धृतम् ।

+श्चाचतुर्भ्योवेदेभ्यो नाथवेदो यथोद्धृतः ॥

++चिनिजकृतीनामेव भागैश्चतुर्भिस्तदपिपृथगमीभ्यो भासतेसौ निबन्धः ।

स्फुरति हि कुसुमानां शेखरे योजितानां सुघटितसमुदायद्योतितान्यैव लक्ष्मीः ॥

दैनन्दिनमाचारं श्राद्धं शुद्धिं विवादपदम् ।

प्रायः प्रत्यहमेतत्प्राज्ञो जिज्ञासते सर्वः ॥

तस्माच्चतुर्भिरेभिः कुसुमैरिव गुम्फितो गुणोपहिते ।

सामैवैषनिबन्धो रासपतेः कण्ठभूषणम्भवतु ।

बहुधा:शोध्यतां तोयमल्पज्ञै रुपजीव्यताम् ॥

विषयः । कुलाशौचशरीराशौचद्रव्यारशुद्धिव्यवहारकोशाश्चत्वारो विषयाः आचारश्राद्धशुद्धिव्यवहारप्रकरणेषु याथातथ्येन प्रदर्शिताः ॥

Previous notice :—C. C. Pt. I, p. 746. R. L. Pt. 5, p. 183.

A. स्मृतितत्त्वविवेकः By वर्धमान । Smṛtitattvavivekaḥ.

Substance :—Character, Maithilī. White paper. Lines 8 on a page. Letters 42 in a line. Folia 30. 11¼ × 4½ inches. Appearance, fresh. Verse and prose. Correct, generally. Incomplete. Date, wanting. Place of deposit, Pandit Mm. Rājināth Miśra, Saurāth, Madhubani P. O., Darbhanga. A treatise on Dharmaśāstra, dealing with Ācāra by Vardhamāna. He lived in La. Sam 372 and was a younger brother of Goṇḍi Miśra, author of शूद्राचारपद्धति.

Beginning. ओंनमो गणेशाय: ॥

पाणिभ्यामुपजातवेपथुतया यत्नेन यः कल्पितो
येन स्वेदजलौघपूरिततया नापेक्षितोम्बुग्रहः ।
संध्यार्थत्वमवेत्य यो मुकुलितः सव्ये करे कम्बुना
सादृश्यं गतवान्स यातु शिवयोः सायन्तनोर्धाम्ब्जलिः ॥ १ ॥
अनेकात्मा वेदः प्रतिऋषिविभिन्ना स्मृतिगिरो
निवन्धारः स्वं स्वं मतमनुसरन्तो विसदृशाः ।
यथा देशे देशे नवि नवि तथा संप्रति पृथक्
सदाचारस्तस्मादनवधृतदुस्थो विधिपथः ॥ २ ॥
तथाभूते चास्मिन् परिमितिगिरो यद्यपि वयं
वहिर्धाः सिद्धान्तस्थितिमनुपपत्यारुहापितुम् ।
तथापि स्वीयानामुभयमतयुक्तिप्रणयमा—
दपिस्यामश्लाघ्या इति कुमतिरुल्लम्भयति नः ॥ ३ ॥
श्रुत्वा बहुभ्यो बहुधा गुरुभ्यो विचार्य्य बुध्याविविधान्निबन्धान्
स्मृतिस्थितिद्वैतनिवृत्तिहेतु श्रीवर्धमानेन कृतो विवेकः ॥ ४ ॥

End of Ms. एवञ्च द्विविध आगम एकं शास्त्रमिति साक्षात् परम्पराभ्यां त्रीणि धर्म्मे प्रमाणानीति फलतो न विरोधः ।

मनुः ।

वेदोऽखिलो धर्म्ममूलं स्मृतिशीले च तद्विदाम् ।

आचारश्चैव साधूनामात्मनस्तुष्टिरेव च ॥

Colophon. नास्ति ॥

विषयः । आचारविषयकः ।

No. 440 **स्मृतितत्त्वसारः** By **शिवदत्तशर्मा** । Smṛtitattvasārah.

Substance :—Character, Maithilī. White paper. Lines 9 on a page. Folia 38. 11×4 inches. Prose and verse. Complete. Correct. Appearance, fresh. Date (?) Place of deposit, Pandit Khuddī Jhā, Koilakh, Lohat P. O., Darbhanga.

Beginning. श्रीगणेशाय नमः ॥

वाणीं गणेशं गिरिशं दिनेशं राधापतिं कायवचोमनोभिः ।

नत्वा निबन्धानवलोक्य सम्यक् ब्रुवे निबन्धं खलु तत्वसारम् ॥

भारतीभूषितास्येषु निरालम्बेषु सूरिषु ।

शिवदत्तस्य विज्ञप्तिरेषानतिपुरस्सरा ॥

लिपिप्रमादधीदोषाद्यान्यत्रा विदितानि मे ।

तानि सर्वाणि शोध्यानि कृपया तत्वदर्शिभिः ॥

तुष्यन्तु सुजना बुद्ध्वा विशेषान्मदुदीरितान् ।

अबोधेन हसन्तो मां तोषमेष्यन्ति दुर्जनाः ।

End. प्रामाणिकग्रन्थत्रयान्विलोक्य यतो मया सर्वमलेखि वृत्तम् ।

अतोऽत्र श्रद्धा विबुधै र्विधेया विज्ञप्तिरेषा मम कर्तुरस्य ॥

Colophon. इति कैलखग्रामवास्तव्यखौआलवंशोद्भवशाण्डिल्यश्रीमदुमादत्तशर्म्मात्मजताकिक श्रीशिवदत्तशर्म्मकृते स्मृतितत्वसारे संक्षेपतो वर्षकृत्यनिर्णयो नाम प्रथमः परिच्छेदः ॥ ० ॥ ओम् ॥

विषयः ॥ साम्वत्सरिकव्रतानां निर्णयः ॥

No. 441 **स्मृतिदीपिका** By **उमापति** । Smṛtidīpikā.

Substance :—Character, Maithilī. White paper. Lines 13 on a page. Letters 45 in a line. Folia 9. 11×5 inches. Appearance, fairly old. Verse and prose. Complete. Correct. Date, wanting. Place of deposit, Pandit Manohar Ṭhākur, Tabhaka, Dalsingh Sarai P. O., Darbhanga. A manual of Dharmaśāstra, dealing with Prāyaśchitta, by Umāpati.

Beginning. श्री गणेशाय नमः ।

प्रणम्य सच्चिदानन्दमुमापतिसुधी र्मुदा ।

नानानिबन्धमाश्रित्य करोति स्मृतिदीपिका ॥

End. अतार्थमाचरेत्त्वामीरक्षिते नास्ति दुषणमिति स्मृतिः ॥

यदा चरेत्त विपिने निर्भये वृषवर्जिते ।

आगत्य वृकव्याघ्राद्यैः खादितं नास्तिदुषण मिति कृतं पल्लवितेन ।

Colophon. इति महामहोपाध्यायश्रीमदुमापतिकृता स्मृतिदीपिका समाप्ता ॥ ० ॥ श्रीरस्तु शुभमस्तु ॥ ० ॥

विषय । प्रायश्चित्तनिरूपणम् ॥

Previous notice :—R. L. Pt. V, p. 157.

No. 442. स्मृतिसार्वत्रिकीपरिभाषा By वर्धमान ।

Smṛti sārvatrikīparibhāṣā

Substance :—Character, Maithilī. Yellow paper. Lines 11 on a page. Letters 62 in a line. Folia 30. 12½×4½ inches. Appearance, old. Prose. Complete. Generally correct. Worn-out. Torn. Date, Saṃvat 1654. Place of deposit, Pandit Śrīkānt Jhā, Naduār, Jhañjhārpur P. O., Darbhanga.

Beginning. ओं नमो भगवते वासुदेवाय ।

साधर्म्यं यत्र सर्वेषां वैधर्म्यं चापि सर्वतः ।

पारेवाङ्मनसं विष्णुं तं कथञ्चिदुपास्महे ॥

अथ सार्वत्रिकी परिभाषा ॥ तत्र विष्णुः ।

स्नातोधिकारी भवति दैवे पित्रे च कर्मणि ।

पवित्राणां तथा जप्ये दाने च विधिचोदिते ॥

End. पात्राणयाध्यात्मिकीमुख्या विशुद्धा ह्यग्निहोत्रिणः ।

देवताश्च तथामुख्या गोदानं ह्येतमुत्तमम् ॥

Colophon इतिश्रीमहामहोपाध्यायवर्धकृता परिभाषा समाप्ता ॥ ० ॥ संवत् १६५४ फाल्गुन शुदि नवम्यांमशु.... .शेनठक्कानगरे श्रीमहादेवशर्म्मणा लिखितमिदमिति ॥ ० ॥ शुभमस्तु ॥ ० ॥

विषयः ॥ तिथिद्वैधादिव्यवस्थापनं साकल्येन कृतम् ॥

Previous notice :—C. C. Pt. I, p. 746. R. L. Pt. 5, p. 160.

A. स्मृतिपरिभाषा By वर्धमान । Smṛtiparibhāṣā.

Substance :—Character, Maithilī. White paper. Lines 6 on a page. Letters 51 in a line. Folia 47. 12 × 2½ inches. Appearance, old. Prose. Complete. Correct. Date, Śāka 1652. Place of deposit, Pandit Śrīkānt Jhā, Naduār, Jhañjhārpur P. O., Darbhanga.

Beginning, End, Colophon, विषय :—Same.

B. स्मृतिपरिभाषा By वर्धमान । Smṛtiparibhāṣā.

Substance :—Character, Maithilī. White paper. Lines 9 on a page. Letters 58 in a line. Folia 31. 13 × 4½ inches. Appearance, old. Prose. Complete. Correct. Date, Śāka 1626. Place of deposit, Pandit Śrīkānt Jhā, Naduār, Jhañjhārpur P. O., Darbhanga. Worn-out.

Beginning, End, विषय:—Same.

Colophon. इति महामहोपाध्यायश्रीवर्द्धमानकृतं प्रकीर्णकं सम्पूर्णम् ॥
ग्रन्थोयं परिपूर्णतामुपगतो भौमे निमेषे रवौ
गीर्वाणे...वालगौरवकथा शेषे समुल्लासिनि ।
+भूपतिमण्डले परिजनेप्राप्तेतिकष्टां दशां
ज्ञानेशेन गिरीश एव शरणं जातः सदारः किल ॥
राधाधरसुधासारसिञ्चितं बचनं तव ।
वंशीविलविनिर्यातम्बिषम्वमति सर्वतः ॥
ऋतौ वसन्ते मधुमाससंज्ञके रसेन वाहृऋतुभिर्युता रसा ।
शकेन केषां हृदि चिन्तिता सती गता समाप्तिं लिपिरन्ततः किल ॥
शाके १६२६ चैत्रवहुलतृतीयाकुजे श्रीनगरे समाप्तमिदमिति ॥

C. स्मृतिपरिभाषा By वर्धमान । Smṛtiparibhāṣā.

Substance :—Character, Maithilī. Palm leaves. Lines 5 on a page. Letters 60 in a line. Folia 44. 14 × 2 inches. Appearance, old. Worn-out. Torn. Worm-eaten. Incomplete. Correct. Prose and verse. Place of deposit, Rāj Library, Darbhanga. Partly pierced by worms.

Beginning, End, Colophon, विषय :—Same.

D. स्मृतिपरिभाषा By वर्धमान । Smṛtiparibhāṣā.

Substance :—Character, Maithilī. White paper. Lines 9 on a page. Folia 24. 13×3½ inches. Appearance, fresh. Prose. Complete. Correct Date, Śāka 1791 Place of deposit, Pandit Manīśvar Jhā, Lālagañj, Jhañjhārpur P. O., Darbhanga.

Beginning, End, Colophon, विषय :—Same.

E. स्मृतिपरिभाषा By वर्धमान । Smṛtiparibhāṣā.

Substance :—Character, Maithilī. White paper. Lines 7 on a page. Letters 62 in a line. Folia 40. 14×3 inches. Appearance, fresh. Prose. Complete. Incorrect. Date (?) Place of deposit, Pandit Gopīnāth Jhā, Naḍuār, Jhañjhārpur P. O., Darbhanga.

Beginning, End, Colophon, विषय :—Same.

F. स्मृतिपरिभाषा By वर्धमान । Smṛtiparibhāṣā.

Substance :—Character, Maithilī. White paper. Lines 11 on a page. Letters 40 in a line. Folia 47. 9½×3¾ inches. Verse and prose. Appearance, old. Incomplete. Generally correct. Date (?) Torn. Worn-out. Place of deposit, Pandit Umānāth Jhā, Andhrāt Ṭhārhī P. O., Darbhanga.

Beginning, End, Colophon, विषय : Same.

No. 443 स्मृतिमञ्जरी By माधव । Smṛtimañjarī.

Substance :—Character, Maithilī. White paper. Lines 12 on a page. Letters 52 in a line. Folia 89. 14×5½ inches. Appearance, fresh. Worm-eaten. Copied out from an old Ms., so there are gaps in certain lines Incomplete. Incorrect. Verse and prose. Date (?) Place of deposit, Rāj Library, Darbhanga. A treatise on Dharmaśāstra by Mādhava. Folia 78 to 88 are missing.

Beginning. ओं नमो भगवते वासुदेवाय ॥
व्यक्तरस्त्रिभुवनं त्रयीमयो यः सृजत्यवति संहरत्यपि ।
निर्गुणस्त्रिगुणभिन्नमूर्त्तिभि नौमि तं कमपि भैरवश्रियम् ॥
माधवेन हरिं नत्वा शिशोरभ्यासहेतवे ।

···व्यरचते स्मृतिमञ्जरी ॥

तत्रादावष्टौ संस्काराः । तत्र गौतमः

गर्भाधानपुंसवनसीमन्तोन्नयनजातकर्मनामकरणान्नप्राशनोपनयनानि ।

End. प्रथमनुः ।

अनंशोरमीरपतितोक्लत्यर्थवन्धिरौ तथा; ।

उन्मत्तगनमूकाश्च ग्रेकौचिचन्निरिन्द्रिया ॥

······न्त्याय्य दातुं शक्या मनीषिना ।

श्रीमाच्छादन सत्यन्तं पतितोह्यदद्भवेत ॥

Colophon. नास्ति ॥

विषयः । अष्टसंस्कारादिनिरुपणम्

Previous notice :—A. M. Pt. Vol. I, P. V, p. 189.

No. 444 स्मृतिसंग्रहः । Smṛtisaṃgrahaḥ.

Substance :—Character, Maithilī. White paper. Lines 77 on a page. Letters 64 in a line. Folia 55. 12½ × 4½ inches. Appearance, old. Verse. Complete in parts. Correct generally. Date, wanting. Place of deposit, Pandit Rājināth Miśra, Saurath., Madhubanī P. O., Darbhanga. A treatise on Dharmaśāstra, dealing with Dānavarṇana.

Beginning. श्रीदुर्गे जयति ॥ तत्रादौदानप्रशंसा ॥ महाभारते ॥

यानीमान्युत्तमानीह वेदोक्तानि प्रशंसति ।

तेषां श्रेष्ठतमं दानमिति मे नास्ति संशयः ॥

विष्णुधर्मोत्तरे,

दानं देवा प्र सन्ति मनुष्याश्च तथा द्विजाः ।

दानेन कामानाप्नोति यान्कश्चिन्मनसेच्छति ॥

End. एतत्ते कथितं सर्वं प्रायश्चित्तविनिर्णयं ।

सर्वशास्त्रमनुस्मृत्य पुराणार्थेन सम्मितं ॥

आलोच्य सर्वशास्त्राणि पादं पादार्धमेव च ।

ग्रथितो दानधर्मोयं पौरुषं नास्ति किञ्चन ॥

पुराणेषु च सर्वेषु यद्दृष्टं स्मृतिभिस्तथा ।

आनुपूर्व्यात्कृतं सर्वमतः शाम्यन्तु सूरयः ॥ १० ॥

Colophon. इति श्रीस्मृतिसंग्रहे दानवर्णनोनाम नवमोध्यायः ॥ ० ॥

विषयः । दानधर्मविचारः ।

No. 445 स्मृतिसमुच्चयः By विश्वेश्वर । Smṛtisamuchchayaḥ.

Substance :—Character, Maithilī. White paper. Lines 12 on a page. Letters 56 in a line. Folia 110. 14×5½ inches. Appearance, fresh. Verse and prose. Incomplete. Incorrect. Date (?) Copied from an old Ms., so blanks are left throughout. Hence it becomes difficult to comprehend the meaning of the text. Place of deposit, Rāj Library, Darbhanga. A treatise on Dharmaśāstra, dealing first with Vyavahāra and then Prāyaśchitta and similar subjects. Viśveśvara Upādhyāya was its author.

Beginning. श्रीगणेशाय नमः ॥

आदौ वर्णादिवादे व्यवहरणविधौ यद्विवादे च शुद्धौ

श्राद्धे द्रव्यं शयदीषभियतदिनकृतौ कीर्तितं यत्र यत्र ।

प्रायश्चित्ते च शस्तं व्रतकरणविधौ यच्च वाक्ये...

...वस्तु व्यलिखदभिमतं सत्कविः सज्जनानाम् ।

End of Ms. अथ विसरा ॥

शाकं द्विगुणितमथ!मुनिहृतमथ भूतयुतं कुर्यात् ।

विसरा भवति तदेतन्मुनिलब्धे गुणयेदेवमेवाग्निमविसराम् ।

वर्षाधान्यं तथा शीतं तृणमुच्च मारुतिः

एवं त्रिगुणिते रवियते मुनिकृते लब्धं ।

त्यक्त्वाशेषं बुधादिवर्षाधिपं गुणयेत् ॥ अस्य फलं—

तिग्मांशौ परिशोषमेति सलिलं सोमे च पूर्णा मही ।

द्रोणीजन्मनि वर्षणं कथमपि ज्ञेयञ्चह्नो वर्षणं ॥ ० ॥

Colophon. नास्ति ॥

विषयः । व्यवहारप्रायश्चित्तादयः ॥

Previous notice :—C. C. Pt. I, p. 748. C. M. Vol. I, Pt. V, p. 29 & Pt. VI. p. 17.

No. 446 स्मृतिसारः By हरिनाथ । Smṛtisārah.

Substance :—Character, Maithilī. Brown Nepali paper. Lines 15 on a page. Letters 50 in a line. Folia 95. 13×5¼

inches. Appearance, old. Verse and prose. Complete. Generally correct. Date, wanting. Place of deposit, Paṇḍit Mm. Rājināth Miśra, Saurāth, Madhubanī P. O., Darbhanga. A treatise on Dharmaśāstra by Harinātha Upādhyāya.

Beginning. ओं नमोगणेशाय ॥ अथाष्टसंस्कारः—तत्रा गर्भाधानं, तत्र मनुः—

वैदिकैः कर्म्मभिः पुण्यैर्निषेकादिर्द्विजन्मनां ।

कार्य्यः शरीरसंस्कारः पावनः प्रेत्य चेह च ॥

याज्ञवल्क्यः —

ब्राह्मणक्षत्रविट्शूद्रा वर्णास्त्वाद्यास्त्रयो द्विजाः ।

निषेकाद्याः श्मशानान्तास्तेषां वै क्रमतः क्रियाः ॥

मातुर्यदग्रे जायन्ते द्वितीयं मौञ्जिबन्धनात् ।

ब्राह्मणक्षत्रियविशस्तस्मादेते द्विजाः स्मृताः ॥

End. मात्रे प्रमात्रे तन्मात्रे गुरुपत्न्यै तथैव च ।

गुरवे मातुलादीनां स्निग्धमित्राय भूभुजे ॥ * ॥

Colophon. इति महामहोपाध्याय श्रीहरिनाथविरचिते स्मृतिसारे व्यवहारखण्डः समाप्तः ॥ * ॥ * ॥ * ॥

विषयः । व्यावहारिकविषयनिरूपणम् ॥

Previous notice :—C C. Pt. II, p. 180. Pt. III, p. 154. C. M. Vol. I, Pt. VI, p. 16. and Pt. V, p. 37. H. S. Vol. II, p. 87 and 187. (1915).

A. स्मृतिसारः By हरिनाथ । Smṛtisāraḥ.

Substance :—Character, Maithilī. Palm leaves. Lines 5 on a page. Letters 74 in a line. Folia 181. $14\frac{1}{2} \times 2\frac{1}{4}$ inches. Appearance, old. Prose. Incomplete. Correct. Date (?) Place of deposit, Ādyānāth Miśra, Pāhiṭol, Manīgāchī P. O., Darbhanga.

Beginning, End, Colophon, विषय :—Same.

B. स्मृतिसारः By हरिनाथ । Smṛtisāraḥ.

Substance :– Character, Maithilī. Yellow paper. Lines 9 on a page. Letters 56 in a line. Folia 17. Extent of $535\frac{1}{2}$

ślokas. 14×5 inches. Appearance, old. Verse and prose. Incomplete. Generally correct. Date (?) Place of deposit, Raj Library, Darbhanga.

Beginning. महामहोपाध्यायमैथिलस्मार्तश्रीहरिनाथोपाध्यायकृते स्मृतिसारे द्वितीयाध्यायि क-
व्यवहार प्रकरणे – ॥ अथ दायविभागः ॥ तत्र मुख्यकालमाह ॥ मनुः ॥
ऊर्ध्वं पितुश्च मातुश्च समेत्य भ्रातरःसमं ।
विभजेरन् पैतृकं ऋक्थमनीशा स्ते हि जीवतोः ॥

End of Ms. बृहस्पतिः—
ताम्रकार्षः कृतामुद्रा विज्ञेयः कार्षिकः पणः ।
स एव मुद्रिकाः प्रोक्ताःस्ताश्चतस्तश्च धानिका ॥
तद्वादशसुवर्णास्तु दीनाराख्य स एव तु ।
नारदः ॥
माषो विंशतिभागस्तु...परिकीर्तितः ।
पलस्तु षोडशो ज्ञेयो भागः कार्षापणस्य तु ॥
काकसी च चतुर्भागो माषस्य तु पलस्य च ।
पञ्चनद्याः प्रदेशे तु स ज्ञेयं व्यवहारिणां ॥
कार्षापणप्रमाणस्तु तन्नि...॥

Colophon. नास्ति ॥

विषयः । दायभागः ।

C. **स्मृतिसारः** By **हरिनाथ** । Smṛtisārah.

Substance :—Character, Maithilī. White paper. Lines 17 on a page. Letters 74 in a line. Folia 54. 12½×5 inches. Appearance, very old. Worn-out. Torn. Prose. Complete. Correct, generally. Date, Śaka 1717. Place of deposit, Paṇḍit Śrīkṛṣṇa Ṭhākur, Sarbasīmā, Jhañjhārpur P. O., Darbhanga.

Beginning, End, Colophon, विषय :—Same.

D. **स्मृतिसारसमुच्चयः** By **हरिनाथ** । Smṛtisārasamuchchayaḥ.

Substance :—Character, Maithilī. Palm leaves. Lines 5 on a page. Letters 64 in a line. Folia 209. 13×2 inches. Appearance, old. Worn-out. Pierced by worms. Prose and verse,

Complete. Correct. Date (?) Place of deposit, Raj Library, Darbhanga. The author flourished later than Lakṣmīdhara, the author of Kalpataru.

Beginning, End, Colophon, विषय :—Same.

No. 447 स्मृतिसारः By सचलमिश्र । Smṛtisāraḥ.

Substance :—Character, Maithilī. White paper. Lines 11 on a page. Letters 48 in a line. Folia 26. 11×4½ inches. Appearance, old. Verse and prose. Incomplete. Incorrect. Date, wanting. Place of deposit, Paṇḍit Balabhadra Jhā, Pachaḍhī, Pandaul P. O., Darbhanga. A collection of ślokas from several Smṛties, dealing with vyavahāra by Sachala Miśra.

Beginning. ओं नमो गणेशाय नमः ॥
पुरीषे मैथुने चैव प्रस्तावे दन्तधावने ॥
स्नाने भोजनकाले च मौनं षट्सु विधीयते ॥
स्मृतिसारे—
शौचपात्रन्न मोक्तव्यं शौचस्यान्ते द्विजैर्भुवि ।
अनाचान्तः प्रमुच्येत तज्जलं रुधिरायते ॥
दन्तधावने मनुः—
प्रतिपद्दर्शषष्ठी च नवम्यां रविवासरे ।
दन्तकाष्ठन्तु यो भक्षेद्दहत्यासप्तमं कुलम् ॥

End of Ms. ईशानसंहितायाम्—
पूर्वेद्युरपरेद्युर्वा महानिशि चतुर्दशी ।
व्याप्ता सा दृश्यते यस्यां तस्यां कुर्याद् व्रतं नरः ॥
महानिशाभावे प्रदोषव्यापिनी ग्राह्या तत्र स्मृत्यन्तरे—
प्रदोषव्यापिनी ग्राह्या शिवरात्रिचतुर्दशी ॥
प्रदोषमाह व्यासः प्रदोषोस्त...

Colophon. नास्ति ॥

विषयः । व्यवहारोपयोगिस्मृतिवचनसंग्रहः ।

No. 448 स्मृतिसुधाकरः By शंकरमिश्र। Smṛtisudhākaraḥ.

Substance:—Character, Devanāgarī. White paper. Lines 10 on a page. Letters 42 in a line. Folia 386. 13 × 5½ inches. Extent of 10132½ ślokas. Place of deposit, Rāj Library, Darbhanga. Appearance, fresh. Verse and prose. Complete. Not correct. Date. Saṃvat 1936. A treatise on Dharmaśāstra, dealing with the subjects enumerated in the beginning, by Mm. Śaṅkara Miśra.

Beginning. ओं नमः शिवाभ्याम् ॥

संसारतिमिरच्छेदि सत्परिच्छेदगोचरे ।
आविरास्तां मनसि मे महसी खगगोचरे ॥ १ ॥
अन्तस्तापविमोचनमतिरोचनमस्तु शोचनं पुंसाम् ।
नीलेन्दीवरलोचनमस्तु परं वस्तु नः सिद्धौ ॥ २ ॥
हेयोपादेयशून्यं मुनिगणमनसामद्वयानन्दहेतुः
सेतुः संसारवारीनिधिमुखतरणे श्रीमहेशानसंज्ञं ।
प्रालेयज्योतिरंतःपरिणतितिमिरव्यूहविच्छेददक्षं ।
किञ्चिद्वाचामधीशं स्फुरतु मम हृदि त्र्यक्षरं विश्वसाक्षि ॥ ३ ॥
विश्वव्यापितनुर्मनोभवजनुः संसिद्धसंजीवनि
र्यानंदामृतवल्लरीपरिणति र्लावण्यसीमापरा ।
शंभोर्मानसकञ्जरंजनविधौ निःसीमवैदग्ध्यभूः
काचिच्चञ्चलचंचरीकनयना जागर्त्ति नश्चेतसि ॥ ४ ॥
हस्तपङ्कजनिविष्टमोदकव्याजसंचरदशेषपुमर्थं ।
नौमि कञ्चिदवधूनितशुण्डादण्डकुण्डलितमण्डितगण्डम् ॥ ५ ॥
अथ चरमपरार्धे व्यन्तरे सूर्यसूनो
स्मिन्घनगतयुगाब्दे ब्रह्मविंशाद्यवर्षे ।
प्रभव इति सुनाम्नि श्रीयुगेवैणवाख्ये
प्रतिपदि मधुशुक्ले प्रादुरासीन्निबन्धः ॥ ६ ॥
खनगजरसदंतेश्वभ्रसूर्यैः १२०५३२६८०
वसुमुनिरसवेदे ४६७८ श्रीकलौ द्वापरीशे
गतकलितजनागेष्वर्थनं दत्तपेशै
१६५५८८४६६० रिहगतवति वृन्दे कल्पसंवत्सराणां ॥ ७ ॥

केचिन्नृपास्तदुरुविभ्रमिमुक्तगेहाः, केचिच्चमूनिवयचारणचूर्णदेहाः ।
केचिच्छटप्रकरसंहतिभाज एव, कस्तत्कृपाणपदवीमदयामुपेयात् ॥ ८ ॥
पच्यं चन्द्रमसः सुमव्यमवनौ धर्मस्थितेः कारणादा-
र्यानार्यपथः स्थितान गुणिगणान् योऽक्षितयमस्तवत् ॥
मुद्रां वाष्टदलां तपः स्थिति चलायः कांचनीं राजतीं
वाप्यन्यक्षितिपालमौलिमुकुटप्रोन्नींद्रासिसव्यधात् ॥ ९ ॥
रंजयति क्षितिमंडलमकब रनृपतौ पतौ क्षितीज्यानां ।
धर्मःप्रादुरभूदयमतिचिरनष्टोतिकष्टेन ॥ १० ॥
यस्तांवानथवंगानंगकलिंगान्ध्रकोड्कणाभिराम् ।
चैद्यान्विजित्य विधिवत्व्यतनोद्वनौ जयस्तम्भं ॥ ११ ॥
स्वानीकप्रपदोत्थजरभरजातानि चारनेः स्फोटान् ।
कुम्भलमेरिप्रभृतीनगमगिरीन् यो विदारयाञ्चक्रे ॥ १२ ॥
अलंचरीकरीति यो महीमहीमहीतलं ।
परस्पराविरोधिनौ यतः फणीशवासवौ ॥ १३ ॥
यदरिर्नेरिनर्त्तिगर्त्तवृत्ति
मृगयन्वसदशादिशोन्तरेषु ।
घटयन्निति शीतमंथकं
थामिपन्थ मम मंगलायभूयात् ॥ १४ ॥
यः कापिलस्थिपरमण्डलगीतकीर्त्ति
र्योनार्यगोपि निगमाम्बरभव्यमूर्त्तिः ।
यःशश्वदर्थिजननिर्मितचित्तःपूर्त्ति
कस्तस्य न स्तुतिमिमामुररी करोति ॥ १५ ॥
अत्वाकबरसमुत्थं कंसरिपुः स निधात्मानं ।
ऐक्यादकबरमूर्त्या लज्जित एवायमवतीर्णः ॥ १६ ॥
नागानां गरुडान्दणां फणिपतेस्त्रासः क्षितेर्भञ्जनं ।
चक्रभोःकर्मविलेपतस्त्यधिपतेर्विष्णोः पदभ्रामणात् ।
आक्रम्याम्बुदमुत्क्षिपत्यकबरे चित्रं महत्स्वात्मज
प्राप्तिप्रीतिस शंकितेन मनसा शीतांशुरुज्जृम्भते ॥ १७ ॥
इत्यकबरसुरत्राणकीर्त्तिदशकं
टोडर नृपतौ मन्त्रिणयकबरनृपतेश्चिरं जयति ।

चेत्रादिचान्द्रसंशयहृदयं धर्मो नरीनर्त्ति ॥ १ ॥

तुलापुरुषदानतः सपदि यः स्वकीर्त्तिं क्षितौ, विजित्य नृपतीनतिप्रसरमान त्सर्वतः ।

विलोक्यपुरुषोत्तमं प्रबलमादरात् श्रीपतेः,

प्रमादिजनदुष्करे व्यथितपुष्करे स्थापनाम् ॥२॥

न मीमांसाध्वंसा समजनि न सांख्ये विमुखता

न वेदान्ता दान्ताः क्वचिदपि न भीतिर्नयविदाम् ।

न वेदाः खिद्यन्ति स्मृति रपि न वा विस्मृतिमगा

न्नि सिद्धांताः शान्ता विजयिनि चिरं टोडरनृपे ॥ ३ ॥

इति राजकीर्त्तित्रिकं ।

मैथिलीचरणरेणुरंजितो भैरवेश्वरशिवोपशिंजितः ।

वाग्वतीसरिदलंकृतांतरः कश्चिदस्तिविषयो महत्तरः ॥ १ ।

तीरभुक्तिरिति यश्च विदेहः, प्रोच्यते जनकभूर्मिथिलाख्यः ।

यश्च शासनमहीनृपतीनां, संततं द्युतिरसौ द्युपतीनाम् ॥ २ ॥

यस्योत्तरे हिमाद्रिः कुशिकसुता यत्र पूर्वस्यां ।

त्रिदशनदीपदवाच्या पश्चिमसीमापि गण्डकी यत्र ॥ ३ ॥

यत्र नदी त्रियुगाख्या यत्र भवादित्यसंज्ञकः सूर्यः ।

करकमलांचितकमला कमलाकमलेत्रनिम्नगा यत्र ॥ ४ ॥

श्रुतदेवादधिगतवानखिलकलां यत्र लांगली रामः ।

नृपति र्यत्र विदेहो यस्य सुता विश्रुता सीता ॥ १५ ॥

गोतमोऽजनि च यत्र मुनीनामग्रणी र्गुणगणोरुमणीनां ।

यःस्वतन्त्रमकरोत्किल सौत्रं तर्कतन्त्रमुदितं श्रुतितंत्रं ॥ ६ ॥

जन्मतः प्रभृति यत्र समस्तब्राह्मणेषु निगमाभिनिवेशः ।

जन्मकर्मकुलगोत्रविवेकः स्वस्वधर्मपतनव्यतिरेकः ॥ ७ ॥

यत्र व्यासतनुजो जनकादुपगत्य तत्वविज्ञानकात् ।

आचष्ट यत्र धर्मानखिलानथ योगी याज्ञवल्क्योपि ॥ ८ ॥

यत्र पराशरनामा मुनिरकरोद्धर्मसंहिताः सुहिताः ।

क्षेत्राणि यस्य सन्ति प्रथितान्यद्यापि धर्मसस्यानां ॥ ९ ॥

ऋष्यशृंगमहर्षिर्यत्र कुरंगीसुतोप्यासीत् ।

यस्य च्चरोरुपभोगात्काममवातीतरद्रामः ॥ १० ॥

यत्राद्यापि विवाहः प्राजापत्योऽस्ति वर्णानाम् ।

श्रुतिविद्यानिपुणानामापद्यपि यत्र विस्मृति र्नास्ति ॥ ११ ॥

प्रतिसक्रमपद्मनामप्रणतिवशायत्र चात्यन्तं ।

वर्णाश्रमव्यवस्थावस्थितिर्धीर्न्यायविद्यानां ॥ १२ ॥

इति मिथिलावर्णनद्वादशकम् ।

जयति यस्य मणेः प्रतिफक्किकं, दिनमणेरिव यस्य यशःशशी ॥

गुणिगणस्पृहणीयगुणध्वनिः, शुचिकरो विदितस्त्रिदशाध्वनि ॥ १ ॥

अभवदस्य सुतः स सुधाकरो, जयति यस्य वचः ससुधाकरः ।

स्पृहयतीहहि यस्य बुधाकरः, स्खलति न यस्य जातु मुधा करः ॥ २ ॥

कात्यायनो गोत्रऋषिः पुराणो, ग्राम स्तथाख्यापि च कुञ्जपल्ली ।

कात्यायनो विष्णुरथांगिराश्च, ख्यातास्तु यस्मिन्प्रवराःकुलेऽस्मिन् ॥ ३ ॥

अजनि तस्य सुतः स च शंकरः, प्रतिभवं शरणीकृतशंकरः ।

न च बिभेति विधे र्विधिकिंकरः, स्पृशति नैनमपापमहंकरः ॥ ४ ॥

राशिर्वृषो हरमुखं किल यस्य, जन्म लग्नं हरस्य हृदयं किल यस्य सिंहः ।

ज्येष्ठे जनिः शशिधरेण सदैव यस्य किन्तस्य धर्मविषयेस्ति विचारणीयम् ॥ ५ ॥

अधीत्य विधिवत्पितुर्मितवचःसुधाम्भोनिधे, र्भगीरथगुरोर्गुरोस्तदनु वासुदेवाभिधात् ।

करोति गुरुदक्षिणां निगमपक्षसंरक्षणीं,निवद्धविधिकर्मणामिह हि वार्षिकाणां विधिं ॥६॥

वेदान्प्रणम्य चतुरश्चतुरोपिभेदान, शंभोर्नदीं मधुमतीं तुहिनाद्रिजातां ।

श्रीशंकरेण शरणीकृतशंकरेण, व्याशंकरेणानि जकर्मवशंकरेण ॥ ७ ॥

End आचार्याणां मतमनुचितं सर्वतोन्वीक्ष्य भिक्षां

कारं कारं त्रिपुरविजयिश्लाघिना शंकरेण ।

पौराणानां मतमृषिमतं मूलतः शोध्य बुध्वा

वंद्यः सो सावकनरसुरत्राणराज्ये निवंधः ॥

भूषणाय विबुधप्रकृतीनां, दूषणाय दितिजप्रकृतीनां ।

पोषणाय निगमप्रकृतीनांसेव्य एव विदुषां सुनिबन्धः ॥

पत्रै वेति पूर्ववत् ॥

Colophon. इति श्रीमहामहोपाध्याय श्रीशुचिकरात्मजमहोपाध्याय श्रीसुधाकरात्मजमहोपाध्याय

श्रीशंकरविरचितः स्मृतिसुधाकराख्यः वर्षकृत्यनिवन्धः सम्पूर्ण इति ।

करवसुरसदंतेष्टअसूयौं १२०५३२६८२ मनूनां

करवसुरसवेदे ४६८२ श्रीकलौ लिख्यमाने ।

गतकलिगजनागेष्टयंनन्वक्षयेशे ॥

रितिगतिवतिनृन्दे कल्पसंवत्सराणां
यः सर्वर्तुरसवकुसुमामर्गलां स्वर्गियोग्यां
मृग्या मैन्द्री मिव निजपुरीं श्रीकरीमुच्चकार ॥
राज्ये तस्य क्षितिपतिमणेर्भूसुरत्राणकर्तुः ।
धर्मस्थित्यै जगति यशसेऽलेखि केनापि पुस्तं ॥
शुभमस्तु ।
यत्रैव क्षितिपा न कल्पतरवस्तत्पारिजाताह्वयाः ।
प्रोन्मीलनश्रुतिपक्षरक्षणपराः सन्तैव रत्नाकराः ।
श्रीमच्छंकरसत्कवेर्मधुमती गर्भोद्भवस्याद्भुत ।
स्तस्मिन् कीर्तिसुधाकरोयमुदियादाचंद्रतारं पुनः ।
इति श्रीः शुभूयात ॥ संवत १६३६ वर्षे वैशाखकृष्णपक्षे तिथौ सप्त सूर्यवासरे ॥ कल्याणमस्तु ॥ श्रीमन्महाराजाधिराजनरेन्द्रसमन्तसिंहबहादुरस्य भरतपत्तने मोहनशर्मणा पुस्तकमिदमलेखि मलेखि ॥

विषय । वर्षकृत्यनिरूपणम् ।

Previous notice :—C. C. Pt. I, p, 748.

A. स्मृतिसुधाकरः By शंकर मिश्र । Smṛtisudhākaraḥ.

Substance :—Character, Devanāgarī. Yellow paper. Lines 10 on a page. Letters 44 in a line. Folia 16. 12½ × 4½ inches. Appearance, fairly old. Prose and verse. Incomplete. Incorrect. Place of deposit, Raj Library, Darbhanga. Date (?) A treatise on Dharmaśāstra, dealing with Tithi, Māsa and other similar subjects. The name of author is not found in the Text, 47 folia from the beginning and a good many at the end are missing.

Beginning of Ms. वशिवारितश्च वक्रातिचारादिगतिभिर्लिखनीयाः । एवं चैत्रो मासोमावास्यांतः सृष्ट्यादिः संपद्यते एवं वैशाखादयः फाल्गुनान्ताश्च मासा लिखनीयाः ॥ सूर्यसिद्धान्ते षष्ठिदिनात्मकतया समागते चैत्रादन्यतरमासे त्रिंशताभागने द्विलं कृत्वा द्वितीयस्याधिक माससंज्ञालिखनी याः चैत्रादौ यः संक्रान्तिरहितो भवति तत्र मलमास इति संज्ञायलिखनीयाः ।

End of Ms. एतेन शुक्लपक्षश्राद्धेपि कन्यः प्रख्याताः आश्विनापरपक्षे च सकृत्करणाभावोष्टम्यादिश्च

कल्पान्तरौ विशेषं वक्ष्येते कृष्णपक्षेवश्यकेनापि श्राद्धं कर्त्तव्यं तथा च पारस्कारः ॥ श्राद्धाश्रितः श्राद्धं कुर्यात्यकेनापिना परपक्षमतिक्रामेन्मासि मासि षोशनमिति श्रुतेः।

Colophon. नास्ति ॥

विषयः। वर्षकृत्यनिरूपणम् ॥

No. 449 स्मृत्यालोकः By राम। Smṛtyālokaḥ.

Substance :—Character, Maithilī. Brown paper. Lines 11 on a page. Letters 48 in a line. Folia 17. Appearance, fairly old. Verse.' Incomplete. Incorrect. Date (?) Place of deposit, Rāj Library, Darbhanga. A treatise on Dharmaśāstra, dealing with the subjects enumerated in the beginning, by Rāma.

Beginning. ओं नमो जालपाये ॥

धर्मशास्त्रतरो मूलं कूलं निगमनीरधेः।
संसारतप्तसंतापशान्त्यै शार्ङ्गिणमाश्रये ॥
भजामः श्रीभजापाशपरिधेर्मध्यवर्त्तिनं।
कृष्णं मेघमिवोन्मीलद्विद्युद्वलयवेष्टनं ॥
वचसा विलयाकुण्ठ कुण्ठाभरणधीमतः।
श्रीरामो रचयत्येतन्मनीषिपरिषन्मतः ॥
कृत्स्नं सकृदपि स्मृत्यालोक मालोक्य साद
वालाः गणत्यसभारं नभद्रं बुधसंसदि ॥
येयं विश्वप्रदीपस्य व्यवहारशिखा शुभा।
स्मृत्यालोक स्तदीयोयमस्तु लोकमुदे सदा ॥
स्मृतिनिर्मातृनिर्देशपूर्वः प्राग्धर्मनिर्णयः ॥
स्मृतीनां परिभाषार्थ संस्कार सम्यग्गाहृनिकं ॥
वर्षकृत्य मथ श्राद्धदानं तीर्थं तथैव च।
शुद्धिशावाद्यशौचादौ प्रायश्चित्तमतः परं ॥
व्यवहारं तथा साङ्ग ततः शान्तिकपौष्टिकं।
द्वादशैव प्रकरणान्यत्रोक्तानि समासतः ॥

End of Ms नमो नारायणायेति तीर्थमन्त्रेण कल्पयेत्।
चतुरस्रंचतुर्हस्तं वारिणा मण्डलं ततः ॥

प्रकल्प्यावाहयेद्गङ्गामेभिर्मन्त्रैर्विचक्षणः ।
विष्णोःपादप्रसूतासि वैष्णवी विष्णुपूज्य ॥

Colophon. नास्ति ॥

विषयः । वर्षकृत्याश्राद्धदानप्रायश्चित्तादयः ॥

A. स्मृत्यालोकः By राम । Smṛtyālokaḥ.

Substance :—Character, Maithilī. Brown paper. Lines 12 on a page. Letters 54 in a line. Folia 6. 11 × 4½ inches. Appearance, new. Verse. Incomplete. Incorrect. Date (?) Place of deposit, Paṇḍit Jayadeva Pāṭhaka, Naduār, Jhañjhārpur P. O., Darbhanga.

Beginning, End, Colophon, विषय :—Same.

No. 450 हनुमत्प्राणप्रतिष्ठाविधिः । Hanumatprāṇapratiṣṭhāvidhiḥ.

Substance :—Character, Maithilī. White paper. Lines 8 on a page. Letters 48 in a line. Folia 5. 12¼ × 3¾ inches. Appearance, fairly old. Prose. Complete. Generally correct. Date, wanting. Place of deposit, Pandit Rabināth Jhā, Professor, M. R. Vidyālaya, resident of Andhra Tharhi P. O., Darbhanga. A hand book of Hanumatpūjā Paddhati.

Beginning श्रीहनुमते नमः ॥
अथ हनुमत्प्राणप्रतिष्ठाविधिः ॥ हनुमत्प्राणप्रतिष्ठादिने कृतनित्यक्रियो यजमानः शुद्धवाससी परिधाय प्राङ्मुख उदङ्मुखो वोपविष्ट आचान्तः भूतोत्सारणं कृत्वा कुशादिक मादाय ओमद्येत्यादिकर्तव्यहनुमत्प्राणप्रतिष्ठाकर्मणो निर्विघ्नसमाप्ति-कामो विनायकादिपंचकाधिदेवतासहितनवग्रहान्दशदिक्पालांश्चाहं पूजयिष्ये ॥

End ततो मूलमन्त्रेण पूर्णाहुतिन्दत्वा संहारमुद्रया स्वेष्टदेवतां स्वहृदयमानीय क्षमस्वेति विसृज्य दक्षिणां दत्वा अच्छिद्रावधारणं कुर्यात् ॥

Colophon. इति संक्षेपतो होमपद्धतिः समाप्ता ॥

विषयः । हनुमत्पूजनप्रकारः ॥

No. 451 हरिभक्तिदीपिका By महेशठाकुर । Haribhaktidīpikā.

Substance :—Character, Maithilī. Palm leaves. Lines 5 on a page. Letters 46-52 in a line. Folia 52. 10 × 1½ inches. Appearance, old. Prose and verse. Incomplete. Incorrect. Date. La. Sam. 546. Partly pierced by worms. Place of deposit, Paṇḍit Vasūdeva Miśra, Salampur, Ghatāho P. O., Darbhanga District. A hand-book of Viṣṇupūjā Paddhati by Maheśa Ṭhākura, founder of the Darbhanga Rāj.

Beginning. ओं नमः श्रीकृष्णाय ॥

सकलपुरुषार्थागारं श्रुतिकलकण्ठं विहारसहकारम् ।
अद्वैतराजहंसीकमलाकरमेक मच्युतं वन्दे ॥
किमिह पदार्थविचारैर्गमयथ समयं मुधा विबुधाः ।
कुरुत पुरुषार्थचतुष्टयसाधन माराधनं विष्णोः ॥
तथा च प्रह्लाद वचनम् ।
श्रवणं कीर्तनं विष्णोः स्मरणं पादसेवनम् ।
अर्चनं वन्दनं दास्यं सख्यमात्मनिवेदनम् ॥

End. वस्तुतः विष्णुविषयकस्मरणकीर्तनादिरूपनवधाभक्तिशालित्वं वैष्णवत्वम् । यद्वा स्ववर्णाश्रमाचारत्वे सति विष्णुप्रीतिजनकक्रियाशालित्वम् विष्णुविषयकभावनाजनकसंस्कारवत्वं वा । यद्वा भजनभक्तिवच्च पौनःपुण्येन मनःप्रवृत्तिरूपम् तथा विष्णुविषयकतादृग्भक्तिशालित्वमेव वैष्णवत्वम् । नचैवं विद्वेषादिना पौनःपुण्येन मनःप्रवृत्तौ भक्तित्वं स्यादिति वाच्यम्, इष्टापत्तेः । परमपदसाधकत्वेन तद्विषयकद्वेषादिरपि भक्तिरेव, तथाचोक्तम्— कामाद्गोप्यो भयात्कंसो द्वेषाच्चैद्यादयो नृपाइति ॥

Colophon. इति महामहोपाध्यायसठक्कुर श्रीमन्महेशविरचितायां हरिभक्तिदीपिकायां चतुर्थः प्रकाशः समाप्तः ॥ लसं ५४६ पौषकृष्णद्वादश्यां चन्द्रे ।
भग्नपृष्ठकटिग्रीवास्तब्धलग्नरधोमुखः ।
कष्टेन लिखिता पुस्ती पुत्रवत्प्रतिपालयेत्
॥ श्रीराम श्रीराम ॥

विषयः । अस्मिन् विष्णोराराधनप्रकारो दर्शितः ॥

No. 452 हस्तकठिनीदानविधिः । Hastakaṭhinīdānavidhiḥ.

Substance :—Character, Maithilī. Brown paper. Lines 9 on a page. Letters 40 in a line. Folia 2. 10×4 inches. Appearance, old. Verse and prose. Incomplete. Incorrect. Date (?) Worn-out. Place of deposit, Paṇḍit Rabināth Jhā, Professor, M. R. Vidyālaya and resident of Andhrā Tharhī P. O., Darbhanga. A manual of Karmakāṇḍa, dealing with Vidyārambha.

Beginning. अथ हस्तकठिनीदानविधिः । ओंन्तत्सत् ओंकर्त्तव्येऽस्मिन् शुभविद्यारम्भकर्मणि पुण्याहम्भवन्तोऽधिब्रुवन्तु, ओंपुण्याहः ३ एवं ओंस्वस्ति ३ ओंकर्त्तव्येऽस्वस्तिन् शुभविद्यारम्भकर्म्मणि ऋद्धिभवन्तोऽधिब्रुवन्तु ओं ऋध्यताम् ३ ॥ etc ॥

End of Ms. वेदवेदान्तवेदाङ्गविद्यास्थानेभ्य एव च स्वाहा । एवं मन्त्रपूर्वक यथाशक्ति पूजयेत् । एते गन्धपुष्पे ओं आसनं स्वागतं पाद्यमर्घ्यमाचमनीयकम् ।
मधुपर्काचमस्नानं तथा वसनभूषणे
गन्धाश्च सुमनो धूपदीपनैवेद्य वन्दना: ॥
प्रयोजयेदर्चनायामुपचारांस्तु षोडश: ॥

Colophon. नास्ति ।

A. हरिभक्तिदीपिका By गणेशमिश्र । Haribhaktidīpikā.

Substance :—Character, Maithilī. White paper. Lines 7 on a page. Letters 74 in a line. Folia 120. 14½×4 inches. Verse and prose. Appearance, fairly old. Complete. Not correct. Date. San 1282 Sal. Place of deposit, Rāj Library, Darbhanga. Worm-pierced.

Beginning, End, Colophon, विषय :—Same.

Previous notice :—C. C. Pt. I, p. 758. R. L. Pt. V, p. 189.

No. 453 हरिभक्तिदीपिका By गणेशमिश्र । Haribhaktidīpikā.

Substance :—Character, Maithilī. White paper. Lines 8 on a page. Letters 60 in a line. Folia 88. 14×3½ inches. Appear-

ance, old. Verse and prose. Complete. Not correct. Date San 1217. Worn-out. Pierced by worms. Place of deposit, Pandit Kṛṣṇadatta Miśra, Salampur, Ghatsho P. O., Darbhanga District. A treatise on Karmakāṇḍa dealing with the worship of Viṣṇu and his incarnations by Gaṇeśa Miśra.

Beginning. ओं नमो गणेशाय ।

सकलपुमर्थाधारं श्रुतिकलकण्ठं विहारसहकारं ।
अद्वैतराजहंसीकमलाकरमेकमच्युतं वन्दे ॥
वेणौ रन्ध्राणुरन्ध्रं घनघटितलघुन्यासलोलाङ्गुलीकं
भव्यं भव्यासदेशाश्रितवति घटयन् तिर्यगावर्त्तितास्यम् ।
नृत्ये व्यत्यस्य चैकं पदमितरपदे भङ्गिभव्यत्रिकश्री
र्बर्हिचन्द्रार्हाभिरामो विहरतु हृदये नीलिमा कौस्तुभोत्रः ॥
किमिह पदार्थविचारै र्गमयथ समयं मुधा विबुधाः ।
कुरुत पुमर्थचतुष्टय साधनमाराधनं विष्णोः ।

End. अतएव नारदवाक्यम् ।

भवबन्धच्छिदे तस्मै कामये न विमुक्तये ।
भगवान् प्रभुरहं दास इति ॥ तस्मात्कर्मकाण्डब्रह्मकाण्डयो रुपासनाकाण्डौपयिकत्वमिति सिद्धं भगवद्भक्तेः परम पुरुषार्थत्वमिति ।

Colophon. इति श्री हरिभक्तिदीपिका समाप्ता ॥ गणेशमिश्रकृता परमवैष्णवश्रीमाधवदास कारिता ॥ * ॥ सोदरपुरसं श्रीतुफानीलिखित मिदं पुस्तकं । सन् १२१७ साल भाद्रवदिद्वादशी ॥ श्रीकृष्ण श्रीराम ॥ श्रीरस्तु ॥ शुभमस्तु ॥
कल्प कल्प जलतल्पशायिनो नाल्पकल्पिततपः परिश्रमा ।
योगिनोपि कलयन्ति यन्नतं पन्नं न सखि किं समीक्षसे ॥ * ॥

विषयः । विष्णोराराधनप्रकारप्रदर्शपूर्वकं प्रसङ्गतोऽन्यदपि गङ्गामाहात्म्यादिवर्णनम् ।

No. 454 हरिभक्तिविलासः By गोपालभट्ट । Haribhaktivilāsaḥ.

Substance :—Character, Maithilī. Brown paper. Lines 13 on a page. Letters 36 in a line. Folia 139. 10×4½ inches. Appearance, old. Verse and prose. Date Śaka 1729. Complete.

Generally correct. Place of deposit, Pandit Rabināth Jhā, Professor M. R. Vidyālaya, and resident of Andhra Tharhī P. O., Darbhanga. A treatise on Dharmaśāstra, dealing with Viṣṇu and other subjects by Gopāl Bhaṭṭa. Worm-eaten.

beginning श्रीगणेशो विजयताम् ॥

चै......भगवन्तमाश्रये श्रीवैष्णवानां प्रमुदेऽञ्जसादि खत् ।

आवश्यकं कर्मविचार्यसाधुभिः सार्धसमाप्तीत्य समस्त......ते ।

भक्तेर्विलासांश्चिनुते प्रबोधानन्दस्य शिष्यो भगवत्प्रियस्थ ।

गोपालभट्टो रघुनाथदासं सन्तोषयद्रूपसनातनौ च ॥

मथुरानाथपदाब्जप्रेमभक्तिविलासतः ।

जातम्भक्तिविलासाख्यं तद्भक्ताः शोधयन्त्विमम् ।

जीयासुरात्यन्तिकभक्तिनिष्ठाः श्रीवैष्णवा माथुरमण्डलेऽत्र ।

काशीश्वरः कृष्णवने चकास्तु श्रीकृष्णदासस्तु स लोकनाथः ॥

End. बहुना किमिहोक्तेन सर्वलोकसुखावहम्

स्त्रीणामाकर्षणं सद्यो राज्ञां वश्यकरं भुवि ।

योगसिद्धिकरं पुंसां भवसागरतारणम्

भक्ति मुक्तिप्रदं दिव्य मितिप्रोक्तं हि वेधसा ॥

Colophon इति गोपालभट्टविलिखिते भगवद्भक्तिविलासे सप्तदशो विलासः ॥ •

शाके १६२६ माघकृष्णचतुर्थ्यां रवौ चौकीग्रामे यथादर्शं लिखित्वा

श्रीदुर्गाचरणारविन्दे समर्प्य यदिदम्पुस्तकं श्रीनित्यानन्दशर्मा श्रीरस्तु शुभमस्तु ॥

विषयः । विष्णोरर्चनग्नतादिनिरूपणपुरस्सरमन्यदपि व्यवहारोपयोगिवस्तुप्रदर्शनम् ॥

Previous notice :—C. C. Pt. I, p. 758. Pt. III, p. 157. A. C. Pt. I, p. 86.

No. 455 हारीतस्मृतिः । Hārītasmṛtiḥ.

Substance :—Character, Maithilī. Brown paper. Lines 5 on a page. Letters 82 in a line. Folia 5. 14×2 inches. Appearance, fairly old. Verse. Complete. Not correct. Date. San 1155 Sal. Place of deposit, Rāj Library, Darbhanga. A hand book of Dharmaśāstra by Hārīta. Torn,

Beginning. ओँ नमो गणेशाय ॥

हारीतेनेत्रमाख्यातं लोकानां हितकाम्यया।

प्रायश्चित्तं विशुध्यर्थमेवमाहु र्मनीषिण: ॥

स्वविष्ठां काकविष्ठां वा कंकगृद्धवनस्य च।

मखोच्छिष्टस्तु संस्पृश्य सचेलो जलमाविशेत् ॥

End. भर्त्रा प्रीतेन यद्दत्तं स्त्रियै तस्मिन् मृते पि तत्

सा यथाकाम मश्नीयाद्दद्याद्वा स्थावराहते ॥

इति हारीतप्रणीतं धर्मशास्त्रं समाप्तम् ॥ * ॥ श्री ॥ * वैशाख कृष्णाष्टम्यां रवौ लिखितमिदं धर्मशास्त्रं श्रीहरपतिशर्मणापनिचोभ संवत १९५५ सा ॥

विषयः। प्रायश्चितादयः॥

Previous notice :—C. C. Pt. I, p. 765. Pt. II, p. 184, 237. Pt. III, p. 158. R. M. Pt. 8, p. 249. A. C. Pt. I, p. 133.

INDEX OF WORKS.

• A dot placed before a word or a figure indicates that it is either misplaced or omitted.

Work.	Author.	Page.	No.
Śivapūjāmahāratna	Śaṅkara	411	363
Śivapratiṣṭhā	Kalyāṇa Śarman	412-414	364. A—H
Śivaprāsādapratiṣṭhāvidhi.	An. ...	414	365
Śivarātrivratodyāpanavidhi	„ ...	415	366
Śuddhichandrikā	Raghupati	419	369
Śuddhichintāmaṇi	Vāchaspati Miśra	420-422	370. A—D
Śuddhitattva	Raghunandana	422—423	*371. A—C
Śuddhitattvaparichcheda	Maheśa	423-424	372. A
Śuddhinirṇaya	Umāpati	424-427	373. A—H
		427-429	374. A—C
„	Gopāla	431-432	376. A
„	Vāchaspati Miśra	429-431	*375. A—D
„	Śrīdatta	433	377
„	An. ...	433	378
Śuddhiparichcheda	Harīśvara	434-435	379.*A—B
Śuddhipradīpikā	Kośīśvara	435	380
Śuddhiratnākara	Chaṇḍeśvara	436-437	381. A
Śuddhiviveka	Rudradhara	437-448	382.A—H 1
Śuddhyāloka	Sidhāntavāgīśa	448	383
Śubhakarmanirṇaya	Murāri	449—452	384, A—C
Śūdraśrāddhapaddhati.	Rāmadatta Ṭhakkura.	452	385, A
Śūdrāchāraviveka	Goṇḍi Miśra	452	386
Śaivamānasollāsa	Chaṇḍeśvara Ṭhakkura.	455	388
Śaivasarvasvasāra	Vidyāpati	416	367
Śaivasarvasvasārapramāṇabhūtapurāṇasaṃgraha.	„	418	368
Śaivasuddhākara	Sadānanda Svāmin	454	387
Śaivāmṛta	Soḍhadeva	456	389
Śrāddhakalpa	Śrīdatta	457-58	390, A—B
„	Vāchaspati Miśra	458-59	391.A

INDEX OF AUTHORS

Author.	Work.	Page.	No.
Kāhnadeva	Nityasnānavidhi	267	244
Keśava Miśra	Dvaitapariśiṣṭa	248—255	231. 232.A-G 233.A-G
,,	Saṃkhyāparimāṇa	481—486	410.A—N
Kośīśvara	Śuddhipradīpikā	455	380
Kṣemarāma	Āhnikapaddhati	32	33
Gaṅgādāsa Dvivedin	Tithiprakāśa	177	162
Gaṇapati	Gaṅgābhaktitaraṅgiṇī	88	86
Gaṇeśa Miśra	Haribhaktidīpikā	533—534	453.A
Gaṇeśvara	Āhnikoddhāra	36—37	38.A—C
,,	Gaṅgāpattalaka	84—86	83.A, 84.A—E
,,	Sugatisopāna	505	429
Gadādhara	Grahayāgapaddhati	113—114	121—122
Gāgābhaṭṭa	Tuladānaprayoga	188	173
,,	Pūrtadinakarodyota	289	265
Gokulanātha	Kādambarīpradīpadānadvaitanirṇaya	50	54
,,	Kādambarīpradīpanāmadvaitanirṇaya	51	55
,,	Kuṇḍakādambarī	59	65
,,	Kuṇḍakādambarīsāroddhāra	60	66
Gokulanātha Upādhyāya	Dvaitanirṇayapradīpa	245—248	229,A-F, 230,A
,,	Māsamīmāṃsā	333—336	293.A—G
Goṇḍī Miśra	Śūdrāchāraviveka	452	386
Gopāla Nyāyapañchānana.	Aśauchanirṇaya	8	11.A
,,	Āchāranirṇaya	23	25 A
,,	Tithinirṇaya	158—161	151,152. A—F
,,	Dāyanirṇaya	216	201
,,	Prāyaśchittakadamba (or-nirṇaya)	298—309	274.A—HI

Author.	Work.	Page.	No.
Gopāla Nyāyapañchānana.	Vichāranirṇaya	364	325
"	Vivādanirṇaya	375—376	333—334
"	Śuddhīnirṇaya	431—432	370.A
"	Saṅkrāntinirṇaya	480—481	409.A—C
"	Sambandhanirṇaya.	493—494	417.A
Gopāla Bhaṭṭa	Haribhaktivilāsa	534	454
Govinda Ṭhakkura	Pūjāpradīpa	287—289	264.A—C
Govindadatta	Govindamānasollāsa	107	*114
Govinda Miśra	Saṃgraharatnākara	486	412
Govindopādhyāya	Malamāse Niṣedhavichāra	332	292
"	Malamāse' nuṣṭhānaniṣedha	333	A
Gautama	Gautamadharmasūtra	109	*115
Chakrapāṇi Pāṭhaka	Tithiprakāśavyākhyā	178	163.A
Chaṇḍeśvara	Gṛhastharatnākara	105—106	*112.A-B
"	Dānaratnākara	204	191
"	Vivādaratnākara	378—381	336 A—C
"	Śuddhiratnākara	436—437	381.A
"	Śaivamānasollāsa	455	388
Chitrapati	Kriyābhedanirūpaṇa.	81	79
"	Vyavahārasiddhāntapīyūṣa	397—399	356.A
"	Sāṃgrahaṇa	486	411
Jagannātha Tarkapañchānana	Vivādabhaṅgārṇava	376	335
Jayakṛṣṇa	Gaṅgānāmasaṅkalpavākyadīpa	91—92	90. A
Jīmūtavāhana	Dāyabhāga	217—218	202. *A, A—C
Joreśvara	Dvaitaṇirṇaya	237	225
Trivikramasūri	Pratiṣṭhāpaddhati	291	268
Dakṣa	Dakṣasmṛti	195—196	183.A

Author.	Work.	Page.	No.
Madhusūdana Ṭhākura	Samayapradīpajīrṇoddhāra.	490—491	415.A--C
Madhusūdana Vāchaspati	Aśauchasaṃgraha	11—12	15. A
Manu	Manusmṛti	331	290. A
Mahādeva	Pitṛbhaktīcharyā	282—283	260. A
Maheśa Ṭhakkura	Atīchāranirṇaya	2	3
"	Tithītattvachintāmaṇi	153—157	149.A–M, 150
"	Dāyasāra	221	206
"	Śuddhitattvaparichchheda	423 - 424	372. A
"	Haribhaktidīpikā	531	451
Mādhava	Kālamādhava	54—55	61. A—B
"	Vyavahāramādhava	395	354
Mādhava	Smṛtimañjarī	519	443
Mādhava Miśra	Divyadīpikā	225—226	208—209
Māneśvara Śarman	Varṣakṛtyaprayogamālā	351	312
Misaru Miśra	Vivādachandra	369—372	331.A—J
Murāri	Pītṛbhaktivyākhyā	285	262
"	Śubhakarmanirṇaya.	449—452	384.A—C
Yama	Yamasmṛti	339	297
Yājñavalkya	Yājñavalkyasmṛti	339—340	298.A
Yogadatta Jhā	Vapanaviveka	347	308
Raghunandana	Āhnikatattva	32	32
"	Āhnikāchāraprayogatattva	35	37
"	Udvāhatattva	39	40.A—B
"	Kṛtyatattva	65	73
"	Grahayajñapramāṇatattva	112	•119
"	Grahayajñavidhi	113	•120
"	Jyotistattva	134	•136
"	Tithitattva	149—152	147.A--E, •F–G 148

Author.	Work.	Page.	No.
Raghunandana	Dāyatattva	214—215	200.A—D
„	Divyatattva	222—224	207.A—G
„	Devapratiṣṭhā-tattva	234	220
„	Pratiṣṭhātattva	290	267
„	Prayāgatattva	298	273
„	Prāyāśchittatattva	310—313	275.A—H
„	Maṭhapratiṣṭhā-tattva	328	288
„	Malamāsatattva	331	291
„	Vivāhatattva	381	337
„	Vṛṣotsargatattva	387	345
„	Vṛṣotsargaprayoga-tattva	388	346
„	Vratatattva	400	357
„	Śuddhitattva	422—423	•371.A—C
„	Śrāddhatattva	464	395
„	Sāmavṛṣotsarga	500	423
„	Sāmavṛṣotsarga-pramāṇatattva	500	422
„	Strīdāyatattva	508	432
„	Smṛtitattva	513—514	438.A
Raghunātha	Kāśītattvakaumudī	57	63
„	Vyavasthārṇava	391	351
„	Smārtavyavasthār-ṇava	508	423
Raghupati	Taḍāgavidhi	135—140	•138.A—N
„	Śuddhichandrikā	419	369
Rajo (je ?) Miśra	Tīrthasāmānya-paddhati	186	170
„	Lakṣmīprāṇapra-tiṣṭhāvidhi	344	303
Ratnapāṇi	Ekoddiṣṭasāriṇī	41	44
„	Kṛṣṇārchana-chandrikā	63—64	71.A
„	Mithileśacharita	337	295

Author.	Work.	Page.	No.
Vāchaspati Miśra	Prayāgaprakāśa	297	272.*A
"	Vivādachintāmaṇi	373—375	332.A—E
"	Vyavahārachintāmaṇi	392—394	352.A—F
"	Śuddhichintāmaṇi	420—422	370.A—D
"	Śuddhinirṇaya	429—431	*375.A—D
"	Srāddhakalpa	458—459	391.A
"	Śrāddhachintāmaṇi	460—463	393.A—I
"	Śrāddhavidhi	459	392
Vāmadeva	Āhnikapaddhati	33—34	34.A—D
"	Gūḍhārthadīpikā	104—105	111.A—C
"	Śrāddhachintāmaṇibhāvadīpikā	463—464	394.A
Vijñāneśvara	Mitākṣarā	336—337	294.A
Vidyāpati Ṭhākura	Gayāpattalaka	92	92
"	Dānavākyāvalī	209	194
"	Vibhāgasāra	368—369	329—330
"	Śaivasarvasvasāra	416	367
"	Śaivasarvasvasāra-pramāṇabhūta-purāṇa-saṃgraha.	418	368
Vibhākara	Āchārādvaitaviveka	23	24
Viśvanātha Jhā	Aśauchanirṇaya	9	12.A
"	Kāyasthajātinirṇaya	51	56
"	Kṣauranirṇaya	81	80
"	Taptamudrādhikāranirṇaya	142	*142
"	Tithinirṇaya	169—170	154—155
"	Dharmaśāstravivechana	259	237
"	Pākhaṇḍamatamardana	277	256
"	Vṛṣotsargādhikāritānirṇaya	389	347
"	Vedādhikāritānirṇaya	389	348

Author.	Work.	Page.	No.
Śrīdatta	Chhandogāhnika	128—130	132.A–F
"	Pitṛbhakti	280—282	259.A—E
"	Vratapaddhati	401	358
"	Śuddhinirṇaya	433	377
"	Śrāddhakalpa	457—458	390 A—B
"	Samayapradīpa	488—490	414.A—E
Sachala Miśra	Nānānibandha-vachana	265—266	243.A—B
"	Smṛtisāra	524	441
Sadānanda Svāmin	Śaivasudhākara	454	387
Siddhāntavāgīśa	Śuddhyāloka	448	383
Sūryakara	Dānavākyāvalī	210	195
Sūryasena	Nirṇayāmṛta	269	247, 248
Soḍhadeva	Śaivāmṛta	456	389
Harigiri	Kurukṣetrānukra-maṇikā	61	67
"			
Harinandana	Kūpapratiṣṭhāvidhi	62	69
Harinātha	Smṛtisāra	521—523	446.A—D
Harinārāyaṇa	Kṛtyamahārṇava	69—73	76.A—K
"	Grahaṇanirūpaṇa	110	117
Harilāla	Āchāradīpikā	21	23
Hariśvara	Śuddhiparich-chheda	434—435	379.A–B
Harṣanātha Jhā	Saṃskāradīpaka	494	418
"	Sūryapratiṣṭhā	507	431
Halāyudha	Prāyaschitta-sarvasva	325	283
"	Brāhmaṇasarvasva	327—328	286.A 287
Hārīta	Hārītasmṛti	535	455
Hṛdayanātha	Nāndīmukhanirū-paṇa	264—265	242 A—D
"			
Hemādri	Chaturvarga-chintāmaṇi	115—120	123—126

ERRATA.

Pp, 1—24 Read 'folia' for 'folio.'

P. 19,l.13 ,, 'No. 20' ,, 'No.34.'

P. 65,l.24 ,, 'one of the 28 tattvas' ,, 'a part of the 28th. tattva.'

P70,l..13 ,, 'date of Ms. of Karṇa Parva etc' ,, 'date of Karnaparba etc.'

Pp. 105—144, Read the following figures after 'No.' at the respective pages:

112 at p. 105, 113 & 114 at p. 107, 115 at p. 109, 116 & 117 at p. 110, 118 at p. 111, 119 at p. 112, 120 & 121 at p. 113, 122 at p. 114, 123 at p. 115, 124 at p. 119, 125 & 126 at p. 120, 127 at p. 121, 128 at p. 122, 129 & 130 at p. 126, 131 at p. 127, 132 at p 128, 133 at p. 131, 134 at p. 132, 135 at p. 133, 136 at p. 134, 137 & 138 at p. 135, 139 & 140 at p. 140, 141 at p. 141, 142 at p. 142, 143 at p. 143, 144 at p. 144, 148 at p. 151.

P. 385, l. 26 read 'विष्णुप्रतिष्ठा' for 'विशुप्रतिष्ठा'

P. 408, l. 11 ,, 'Rudradhara Upādhyāya' ,, 'Rudradhary Upādhayā.'

P. 447, l. 16 ,, 'help' ,, 'half'

P. 481, l. 13 ,, 'केशवमिश्र' ,, 'केशवरमिश्र.'

